

ΕΕΜ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ



ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1978

152

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ
ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΑΛΕΞΗ ΔΗΜΑΡΑ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1978

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τό Υπουργείο Έθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων, στήν προσπάθειά του νά συμβάλει στήν ὑλοποίηση τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Ν. 309/1976 γιά τήν εἰσαγωγή τοῦ Σχολικοῦ - Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ στό γυμνάσιο, ὀργάνωσε τό Μάρτιο τοῦ 1978, μέ πρωτοβουλία τοῦ ΚΕΜΕ καί μέ τή συνεργασία τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ (ΟΑΕΔ) καί τοῦ Βρετανικοῦ Συμβουλίου, τρία εἰδικά σεμινάρια, δύο στήν Ἀθήνα καί ἓνα στή Θεσσαλονίκη. Τά σεμινάρια αὐτά τά παρακολούθησαν διακόσιοι πενήντα περίπου ἐκπαιδευτικοί λειτουργοί Μ.Ε., ἓνας ἀπό κάθε γυμνάσιο τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καί Θεσσαλονίκης, καθὼς καί τό οἰκεῖο ἐποπτικό προσωπικό. Γιά κάθε σεμινάριο διατέθηκαν εἴκοσι ὥρες ἐργασίας, κατά τίς ὁποῖες Ἕλληνες καί ξένοι εἰδικοί ἀνέπτυξαν γενικά καί εἰδικά θέματα τοῦ Σχολικοῦ - Ἑπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ. Ἐγιναν ἐπίσης ἐνρῦτατες συζητήσεις, μέ τίς ὁποῖες διευκρινίστηκαν πολλὰ ζητήματα, πρακτικῆς κυρίως φύσεως, σχετικά μέ τήν ἐφαρμογή τοῦ νέου θεσμοῦ στά σχολεῖα μας.

Μετά τή λήξη τῶν σεμιναρίων ἐφαρμόστηκε πειραματικά ὁ θεσμός κατά τό τελευταῖο τρίμηνο τοῦ διδακτικοῦ ἔτους 1977-78 σέ εἴκοσι γυμνάσια ἀπό τήν περιοχή Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καί σέ ἔντεκα ἀπό τήν περιοχή Θεσσαλονίκης. Τήν ἐφαρμογή ἀνέλαβαν ἰσάριθμοι ἐκπαιδευτικοί λειτουργοί, κυρίως γυμνασιάρχες, ἀπό ἐκείνους πού παρακολούθησαν τίς ἐργασίες τῶν σεμιναρίων.

Ὅμως ἐπιδίωξή μας εἶναι ὅλοι οἱ λειτουργοί τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσεως νά μνηθοῦν στό νέο θεσμό. Γι' αὐτό καί ἀποφασίσαμε νά περιλάβουμε σέ εἰδικό τόμο τό πλούσιο ὕλικό πού εἶχε προκύψει ἀπό τά σεμινάρια, ὥστε νά γίνει κτήμα ὅλων τῶν ἐκπαιδευτικῶν μας.

Συγκεκριμένα, ελπίζουμε μέ τόν τόμο αυτό, στόν όποιο ἔχουν συγκεντρωθεῖ οἱ ὁμιλίες, οἱ εἰσηγήσεις καί τό μεγαλύτερο μέρος ἀπό τίς συζητήσεις πού ἔγιναν στά τρία σεμινάρια, καθώς καί μερικές μονογραφίες ἐπαγγελμάτων, οἱ ἐκπαιδευτικοί μας νά βοηθηθοῦν οὐσιαστικά στήν κατανόηση τῶν βασικῶν στόχων τοῦ Σχολικοῦ-Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ καί στή συνειδητοποίηση τῆς σημασίας του γιά τήν Παιδεία τοῦ τόπου, ὥστε νά τόν ἐνστερνιστοῦν καί νά συμβάλουν μέ ζήλο στήν ἐφαρμογή του.

Μέ τίς προσδοκίες αὐτές, συνεχίζοντας τίς προσπάθειες γιά τήν ὁλοποίηση τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀλλαγῆς, παραδίδουμε στούς ἐκπαιδευτικούς μας καί αὐτή τήν ἐκδοση ὡς ἓνα ἀκόμη δείγμα συμπαραστάσεως στό πολύμοχθο ἔργο τους.

ΙΩΑΝΝΗΣ Μ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ

Ὑπουργός Ἐθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
κ. Ι. Μ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ**

Μέ τα σημερινά εγκαίνια του σεμιναρίου σας, αγαπητοί μου φίλοι, προσθέτουμε ένα ακόμη κρίκο στην αλυσίδα των εκπαιδευτικών αλλαγών που έχουν καθιερωθεί με το νόμο 309 του 1976· επειδή, εγκαινιάζοντας το σεμινάριό σας, εγκαινιάζουμε τη συστηματική εισαγωγή στην ελληνική εκπαίδευση ενός αξιόλογου θεσμού, του Σχολικού·Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Καί ήταν καιρός να εκσυγχρονισθεί και ως προς το σημείο αυτό η Παιδεία μας· επειδή η χώρα μας άκρλουθώντας το δρόμο της ανάπτυξης, αποκτά με γοργό ρυθμό όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που κάνουν τη σύγχρονη ζωή πολύπλοκη, με αποτέλεσμα οι νέοι μας να έχουν ανάγκη από συμπαράσταση υπεύθυνων φορέων, για να επιλέξουν τον τρόπο ζωής που θα ακολουθήσουν ως ενήλικοι.

Σέ εποχές που δεν απέχουν πολύ από τη δική μας, τέτοια προβλήματα δεν υπήρχαν. Ήταν σαφώς προκαθορισμένο το είδος της εργασίας που θα άσκούσε ο νέος άνθρωπος, όταν θά μεταπηδούσε από την παιδική και έφηβική ηλικία στην κοινωνία των ενηλίκων. Ένα προκαθορισμένο στοιχείο, ότι π.χ. ο πατέρας ήταν γεωργός, ναυτικός, έμπορος κ.τ.δ. προδιέγραφε το είδος της εργασίας που θά άσκούσε ο γιός, αλλά και το είδος της ζωής που θά περνούσε.

Όμως το φαινόμενο αυτό σιγά σιγά άρχισε να υποχωρεί. Στίς μέρες μας όλο και ξεμακραίνουμε από τότε που ο γιός ακολουθούσε το έπάγγελμα του πατέρα και η κόρη, ύστερα από λίγα χρόνια φοιτήσεως στο σχολείο, έμενε στο σπίτι, για να γίνει καλή νοικοκυρά. Σήμερα και τα ελληνόπουλα έχουν ευθυγραμμιστεί με τούς συνομηλίκους τους των άλλων αναπτυγμένων χωρών. Θέλουν και επιδιώκουν να ζήσουν με συνθήκες καλύτερες από εκείνες που έζησαν οι γονείς τους. Άλλωστε τούς άνοίγονται πολλοί δρόμοι, για να ίκανοποιήσουν τίς επιθυμίες τους αυτές.

Η τηλεόραση, το ραδιόφωνο, ο ήμερήσιος και περιοδικός τύπος αλλά και αυτή η ίδια η ζωή τούς προβάλλουν ένα πλήθος επαγγελμάτων και τύπους διαβιώσεως που θά νόμιζε κανείς πώς προκα-

λουν τις στρατιές της νεολαίας μας να τὰ καταλάβουν. Όμως από τις έπιστήμες και τὰ επαγγέλματα πού έχουν τόσο πολύ τεμαχιστεί και πολλαπλασιαστεί, τί να επιλέξουν; Μέ ποιά κριτήρια να κάνουν την έπιλογή τους; Ποιός θά τούς δείξει, υπεύθυνα και αντικειμενικά, χωρίς φωτοστέφανα-παγίδες και χωρίς συγκατάβαση τούς επαγγελματικούς δρόμους, πού είναι άνοικτοί μπροστά τους; Και επιπλέον ποιός θά τούς βοηθήσει να γνωρίσουν τούς έαυτούς τους, αλλά χωρίς παράσιτα, ώστε να γίνουν ικανοί να δούν τί πραγματικά θέλουν να γίνουν, ποιές είναι οι φιλοδοξίες τους και άν αυτό πού θέλουν και έπιθυμούν ταιριάζει στίς ικανότητές τους και τις κλίσεις τους;

Στό σημείο αυτό υπήρχε ένα κενό στην εκπαίδευσή μας. Και τό κενό αυτό έρχεται να καλύψει η καθιέρωση του Σχολικού-Επαγγελματικού Προσανατολισμού κοντά στίς άλλες μεταρρυθμιστικές αλλαγές πού η Κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή έχει θεσμοθετήσει μέ τό νόμο 309 του 1976.

Όμως, αγαπητοί μου φίλοι, δέν έχουμε αυταπάτες. Γνωρίζουμε τό εύρος του θεσμού και τις απαιτήσεις πού προβάλλει η σωστή και έποικοδομητική εφαρμογή του. Γι' αυτό άλλωστε στό πρώτο στάδιο ό θεσμός θά εφαρμοστεί πειραματικά και οι στόχοι του θά είναι περιορισμένοι. Έλπίζουμε όμως στό άμεσο μέλλον να εφαρμοστεί μέ πληρότητα. Πρόγραμμά μας είναι πολύ γρήγορα σ' όλα τὰ γυμνάσια της χώρας μας να υπάρχουν οι ειδικοί, οι όποιοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους μέ την ανάλογη στό θέμα υπευθυνότητα. Και γιά να γίνει αυτό, έχουμε προγραμματίσει σειρά ενεργειών πού αρχίζουν μέ τή δημοσίευση ειδικών βοηθημάτων, μέ την όργάνωση ειδικών σεμιναρίων (σέ όλα τὰ μεγάλα κέντρα της χώρας μας), μέ τή μετεκπαίδευση στό έξωτερικό καθηγητών μέ ειδική ψυχολογική και παιδαγωγική μόρφωση, οι όποιοι επανερχόμενοι να γίνουν όδηγοί άλλων, κ.ά.δ. Γιατί είναι χρέος μας να βοηθήσουμε τή νεολαία μας να βρεί τό δρόμο της σέ μία έσωτερική δικαίωση, ώστε η προσφορά της στό χώρο της έργασίας να είναι γόνιμη και καρποφόρα.

Γιά όλους αυτούς τούς λόγους αισθάνομαι τό χρέος να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην όργάνωση του σεμιναρίου. Ευχαριστώ ακόμη εκείνους οι όποιοι ανέλαβαν εισηγήσεις. Ευχαριστώ ιδιαίτερα τόν κ. John Miller και τό Βρετανικό Συμβούλιο, έπειδή η έπίσκεψη στή χώρα μας του κ. Miller, γιά να διευθύνει τό σεμινάριο αυτό καθώς και ένα άλλο παρόμοιο πού έχουμε όργανώσει γιά τό τέλος Μαρτίου στή Θεσσαλονίκη, είναι προσφορά του Βρετανικού Συμβουλίου. Τέλος ευχαριστώ τόν Όργανισμό Άπασχολήσεως Έργατικού Δυναμικού του Έπουργείου Έργασίας γιά τή συνεργασία του και την προσφορά του στην έπιτυχία του σεμιναρίου.

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
Κ. Ν. ΜΑΡΤΗ**

Τό σεμινάριό σας πού μέ μεγάλη χαρά χαιρετίζω, στόχο ἔχει μιά ἀπό τίς πολλές σημαντικές μεταρρυθμιστικές ἀλλαγές πού θεσμοθέτησε μέ τό Ν. 309/1976 ἡ Κυβέρνηση Καραμανλῆ, γιά τόν ἐκσυγχρονισμό καί τήν προσαρμογή τῆς παιδείας στίς νέες ἀνάγκες καί συνθήκες τῆς ζωῆς.

Τό σεμινάριο ἀποβλέπει στή συστηματική σταδιακή εἰσαγωγή στήν ἑλληνική ἐκπαίδευση τοῦ νέου θεσμοῦ τοῦ σχολικοῦ-ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, πού εἶναι καί χρήσιμος καί ἀναγκαῖος.

Ἡ μεγάλη τεχνολογική πρόοδος καί οἱ ραγδαῖες κοινωνικές καί οικονομικές ἐξελίξεις δημιούργησαν αὐξημένες ἀπαιτήσεις, πού ἔκαναν τή ζωή πολυπλοκότερη καί πιά δύσκολη, ὥστε οἱ νέοι μας νά ἔχουν ἀνάγκη σήμερα, καί πολύ περισσότερο στό μέλλον, ἐπστημονικά καί τεχνικά ἐφόδια. Ἡ παλιά εἰδυλλιακή ἐποχή, πού ὁ νέος ἀκολουθοῦσε τό ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα του, πέρασε ἀνεπιστρεπτί.

Σήμερα ὁ νέος, πού πιέζεται ἀπό τίς μεγάλες ἀνάγκες πού ἡ ζωή δημιούργησε, βρίσκεται πολλές φορές σέ δίλημμα ποιά ἐπιστήμη ἢ πιά ἐπάγγελμα νά ἀκολουθήσει. Ἐξάλλου, οἱ ἐπιστήμες ἀπέκτησαν ἀπειρες ἐξειδικεύσεις, ἐνῶ ἐμφανίστηκαν πολλά νέα ἐπαγγέλματα, τά ὁποῖα προβαλλόμενα μέ ὅλα τά μέσα ἐνημερώσεως δημιουργοῦν δίλημματα στούς νέους γιά τό ποιοῦ δρόμο πρέπει νά ἀκολουθήσουν.

Συμφέρον καί τῆς πολιτείας καί τῶν νέων εἶναι νά γίνει ἡ σωστή ἐπιλογή, πού νά προσαρμόζεται στήν κλίση καί τίς δυνατότητες τοῦ νέου, γιά νά μπορεῖ νά ἀποδώσει. Ὁ νέος θεσμός ἐπιδιώκει νά καλύψει μέ τρόπο ἐπστημονικό τό κενό αὐτό.

Ἐπιστήμονες πρόκειται νά μετεκπαιδευθοῦν στό ἐξωτερικό στήν ψυχολογία καί παιδαγωγική, ὥστε νά βοηθοῦν τούς νέους νά γνωρίζει ὁ καθένας τόν ἑαυτό του καλύτερα, νά ξεκαθαρίζει τά ἐνδιαφέροντά του, τήν κλίση του, τίς ἱκανότητές του καί νά πληροφορεῖται ὑπεύθυνα γιά τά διάφορα ἐπαγγέλματα, ὥστε ἡ ἐπιλογή πού

θά κάνει νά γίνει σωστή καί ή έργασία πού θά άσκησει στό μέλλον νά εΐναι γόνιμη.

Πρός τό παρόν όμως ή προσπάθεια θά γίνει σέ πειραματικό στάδιο καί σέ περιορισμένο πλαίσιο. Άλλά καί στό στάδιο αυτό ή πείρα σας καί ή γνώση γιά τά επαγγέλματα καί τά προβλήματά τους θα βοηθήσει πάρα πολύ. Μέ τίς σκέψεις αυτές κηρύσσω τήν έναρξη των έργασιών του σεμιναρίου καί συγχαίρω καί ευχαριστώ όσους συμβάλλουν στήν επιτυχία του ύψηλου αυτού στόχου.

**ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΚΕΜΕ
κ. ΑΛΕΞ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ.**

Είναι εϋλογο κάθε εκπαιδευτικός λειτουργός να δοκιμάζει ιδιαίτερη ικανοποίηση από την έναρξη του σεμιναρίου μας αυτού· επειδή αποτελεί τό ξεκίνημα για να εφαρμοστεί επιτέλους και στον τόπο μας συστηματικά ό θεσμός του Σχολικού - Επαγγελματικού Προσανατολισμού πού εκσυγχρονίζει τό εκπαιδευτικό μας σύστημα, αφού συμπληρώνει τό παιδευτικό έργο του σχολείου.

Στό σεμινάριό μας έχουν κληθεί να όμιλήσουν, αλλά και να συζητήσουν τίς άπορίες και τίς άπόψεις σας, διακεκριμένοι ξένοι επιστήμονες και άλλοι Έλληνες ειδικοί. Για τό λόγο αυτό θά περιορισθώ να άποσαφηνίσω όρισμένες σχετικές με τό θέμα μας έννοιες με την έλπίδα ότι όσα όλίγα πώ θά άποτελέσουν μία χρήσιμη εισαγωγή σε όσα θά ακούσετε στη συνέχεια.

Είναι αίτημα της εποχής μας ή αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα, ώστε να άποβεί, όσο είναι δυνατόν, περισσότερο παραγωγικός. Τό αίτημα αυτό προβάλλει μία άλλη άπαιτήση: κάθε μέλος του κοινωνικού συνόλου να άσκει έργο πού τό είδος του αλλά και οι συνθήκες, κάτω από τίς όποιες διεξάγεται, να είναι ανάλογες με τίς ίκανότητες, φυσικές, πνευματικές κτλ., αυτού πού τό αναδέχεται· και επιπλέον τό έργο αυτό να ανταποκρίνεται στις κλίσεις και τά διαφέροντα και γενικά στον τύπο της προσωπικότητας εκείνου πού τό αναλαμβάνει.

Ποιά είναι ή σημασία του αίτήματος αυτού καταφαίνεται από τά πολλά όφελήματα πού συνεπιφέρει ή ικανοποίησή του· όφελήματα πού γίνονται έκδηλα στό κοινωνικό σύνολο, με ιδιαίτερη έμφαση στην οικονομία, αλλά προπάντων στά μεμονωμένα άτομα.

Συγκεκριμένα, ή κατάλληλη επαγγελματική τοποθέτηση και ή καλή επαγγελματική προσαρμογή είναι ένας από τούς σοβαρότερους συντελεστές της ψυχικής ευεξίας του μεμονωμένου ατόμου. Και δε χρειάζεται, νομίζω, ειδική προπαίδεια, για να αντιληφθεί κανείς πόσο ψυχικά δυστυχής είναι ό άνθρωπος πού είναι ύποχρεω-

μένος να ασχολείται με έργα για τα όποια δεν έχει καμιά κλίση, αφού μάλιστα στα έργα αυτά, όπως είναι φυσικό, δεν μπορεί να έχει επιτυχία· ενώ αντίθετα πόση ψυχική ευφορία δοκιμάζει εκείνος που οι κλίσεις, τα διαφέροντα και οι ικανότητές του ανταποκρίνονται στο έργο που έχει αναδεχθεί.

Ειδικότερα, αν εξετάσουμε το επάγγελμα ως πηγή ικανοποίησης για τα άτομα, θα βρούμε ότι η επιτυχία στην εργασία, που την εγγυάται η κατάλληλη επιλογή της, παράλληλα με τις ικανοποιήσεις καθεαυτές, αποτελεί προϋπόθεση για κοινωνική αναγνώριση. Και όλοι ξέρουμε ότι η αναγνώριση αποτελεί βασική συναισθηματική ανάγκη του κάθε ανθρώπου.

Όμως παράλληλα η αρμονία ανάμεσα σε κλίσεις, διαφέροντα και ικανότητες από το ένα μέρος και επάγγελμα από το άλλο αποτελεί και μία επιπλέον εγγύηση για υλικές ικανοποιήσεις, για αυξημένες απολαβές, για προώθηση σε ανώτερες βαθμίδες της επαγγελματικής ιεραρχίας, για οικονομική άνοδο, με πρόσθετο αποτέλεσμα ο άνθρωπος να αποκτά την πεποίθηση ότι είναι αποδοτικό στέλεχος στην εργασία του και στην κοινωνία και έτσι να βρίσκει καταξίωση στην ύπαρξή του.

Και πρέπει να σημειώσουμε ότι όπου πραγματώνονται σε μεγάλη κλίμακα αυτά που ανέφερα, εκεί δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για κάτι το πολύ σπουδαίο, για την ταχύτερη δηλαδή άνοδο της στάθμης του πολιτισμού στους διάφορους τομείς, με άλλα λόγια στην κοινωνική πρόοδο. Και είναι φυσικό, αφού οι ικανοποιήσεις των μεμονωμένων ατόμων από την εργασία τους ακτινοβολούν και στην Κοινότητα, της οποίας είναι μέλη, και συνθέτουν την ευημερία του κοινωνικού της συνόλου.

Πέρα όμως από την ευημερία των μεμονωμένων ατόμων και την ευημερία της Κοινότητας, η κατάλληλη επαγγελματική εκλογή έχει ευνοϊκές επιπτώσεις και στην οικονομία και την οικονομική ζωή του τόπου.

Δε θα επιμείνω να δώσω σχετικές εξηγήσεις στο σημείο αυτό, επειδή η πείρα της ζωής μας έχει διδάξει ότι ο άνθρωπος που είναι προικισμένος με ικανότητες ανάλογες με τις προϋποθέσεις που απαιτεί ένα επάγγελμα, όχι μόνο ανταποκρίνεται με τρόπο ικανοποιητικό στις απαιτήσεις της εκπαίδευσής για το επάγγελμα αυτό, αλλά και η προετοιμασία του προχωρεί με γοργό ρυθμό· και επιπλέον, όταν εισέλθει στο επάγγελμα, η απόδοσή του είναι και ποσοτικά υψηλή και ποιοτικά ανώτερη.

Πώς όμως θα εξασφαλιστεί η ικανοποίηση του αιτήματος για αξιοποίηση του ανθρώπινου παράγοντα, ώστε να γίνει παραγωγικός και να υπάρξουν όλα αυτά τα όφελήματα που ανέφερα για το άτομο

καί τό κοινωνικό σύνολο; Οί σχετικοί βασικοί θεσμοί εἶναι κυρίως δύο: Ἡ ἐπαγγελματική ἐπιλογή καί ὁ ἐπαγγελματικός προσανατολισμός. Ὁ δεύτερος ἀκούεται συμπληρωμένος ὡς σχολικός – ἐπαγγελματικός προσανατολισμός.

Πρόκειται γιά δύο κοινωνικούς θεσμούς, ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος, οἱ ὅποιοι ἄν καί ἐπιδιώκουν τόν ἴδιο σκοπό, ὅμως τόν πραγματώνουν ἀκολουθώντας ὁ καθένας δρόμο διαφορετικό. Κρίνω σκόπιμο νά ἀποσαφηνίσω καί νά ἀντιδιαστείλω σέ ἄδρές γραμμές τίς σχετικές ἐννοιες.

Ἐπιλογή σημαίνει ὅ,τι ἀκριβῶς δηλώνει ἡ λέξη: ἐξεύρεση τοῦ καλύτερου. Καί ἡ ἐπαγγελματική ἐπιλογή ἐπιδιώκει: τήν ἐξεύρεση τοῦ καλύτερου γιά τήν ἄσκηση ἑνός ἐπαγγέλματος. Σημειῶνω πώς ὑπάρχει καί ὁ ὅρος ψυχολογική ἐπιλογή. Στήν περίπτωση αὐτή ἡ ἐξεύρεση τοῦ καταλλήλότερου γίνεται μέ κριτήρια ψυχολογικά.

Ἄς ἐλθομε τώρα στόν ὅρο ἐπαγγελματικός προσανατολισμός.

Ἡ ἀντίληψη πού βρίσκεται πλησιέστερα σ' αὐτόν εἶναι: ὑπόδειξη ἐπαγγέλματος. Ὅμως ἄς ξεκαθαρίσουμε τά πράγματα ἀπό τήν ἀρχή. Ὁ Ἐπαγγελματικός Προσανατολισμός στή βαθύτερη οὐσία του, σύμφωνα μέ τίς νέες ἀντιλήψεις, δέν εἶναι καθόλου αὐτό. Ἐπαγγελματικός προσανατολισμός¹ εἶναι ἡ συστηματική καί πάνω σέ ἐπιστημονικές βάσεις στηριγμένη βοήθεια πού πρέπει νά παρέχουμε στό ἄτομο, γιά νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του, ὥστε, ξέροντας καί τίς ἀπαιτήσεις πού προβάλλουν τά διάφορα ἐπαγγέλματα, νά ἀποφασίσει μόνο του ποιο ἐπάγγελμα τοῦ ταιριάζει καί νά προετοιμαστεῖ γι' αὐτό.

Ὅπως ἀντιληφθήκατε, μέ τήν ἐπαγγελματική ἐπιλογή ἐπιλέγουμε ἐπαγγελματίες, ἀναζητοῦμε πρόσωπα, κατάλληλα γιά ὀρισμένο ἔργο, ἔχοντας ὑπόψη τίς ἀπαιτήσεις πού προβάλλει τό ἔργο αὐτό. Ἐνῶ μέ τόν Ε.Π. ἀναζητοῦμε ἐπαγγέλματα, ἔχοντας ὑπόψη τά ἄτομα. Μέ ἄλλα λόγια στήν περίπτωση τῆς Ε.Ε. δεδομένο εἶναι τό ἔργο μέ τίς ἀπαιτήσεις πού προβάλλει, ἐνῶ στήν περίπτωση τοῦ Ε.Π. δεδομένο εἶναι τό ἄτομο μέ τίς βλέψεις καί τόν ψυχοφυσικό του ὅπλισμό.

Καί μιά ἀκόμη βασική διαφορά. Στήν Ε.Ε., ὅπως εἶναι φυσικό, καταλήγουμε σέ πορίσματα πού ὀδηγοῦν σέ ἀποκλεισμό προσώπων, ἐνῶ στόν Ε.Π. ποτέ δέν καταλήγουμε σέ πορίσματα ἀρνητικά. Ὅπως ἤδη εἶπα, στόν Ε.Π. θά βοηθήσουμε τό νέο ἄνθρωπο γιά νά γνωρίσει τόν ἑαυτό του, γιά νά ἀνακαλύψει τίς κλίσεις, τά διαφέροντα καί τίς ἱκανότητές του καί παράλληλα θά τόν πληροφορήσουμε γιά τίς ἀπαιτήσεις πού προβάλλουν τά διάφορα ἐπαγγέλματα,

1. Στή συνέχεια χρησιμοποιοῦ τίς βραχυγραφίες Ε.Π. γιά τόν ἐπαγγελματικό προσανατολισμό καί Ε.Ε. γιά τήν ἐπαγγελματική ἐπιλογή.

ώστε εκείνος μόνος του νά επιλέξει τις σπουδές πού θά οδηγήσουν στο έπαγγελμα πού του ταιριάζει. Γι' αυτό ο Ε.Π. δέν άγνοεί άκόμη καί τά άτομα μέ ανεπάρκειες ή καί μέ όλικές αναπηρίες. Κάθε άλλο μάλιστα.

Γιά νά συνοψίσω: Στην Ε.Ε. τό βάρος πέφτει στο συμφέρον αὐ- του γιά τόν όποιο γίνεται ή επιλογή (έπιχείρηση, όργανισμός, δη- μόσιο καί γενικά ό έργοδότης), ενώ στόν Ε.Π. τό βάρος πέφτει στο άτομο. Αυτό όμως, όπως ήδη έχω σημειώσει, καθόλου δέ σημαίνει ότι ο Ε.Π. δέ βρίσκεται στην ύπηρεσία της οίκονομίας. Ό όρίζον- τας δηλαδή του Ε.Π. είναι πλατύτερος, γι' αυτό καί οι διαδικασίες πού ακολουθεῖ είναι πολύπλευρες.

Άπό όσα είπα γιά τό χαρακτήρα του Ε.Π. γίνεται, νομίζω, σα- φές ότι πρώτη επιδίωξη τών υπεύθυνων φορέων είναι τά προσανατο- λιζόμενα άτομα νά αποκτήσουν αὐτογνώσια. Δοκιμάζοντας τις δυνάμεις τους, νά γνωρίζουν τις κλίσεις, τά προσόντα, τις πρακτικές δεξιότητες καί τις σωματικές τους δυνάμεις καθώς καί τις περατότη- τές όλων αὐτών. Έπιπλέον νά αποκτήσουν επίγνωση τών αναγκών τους καί συγκεκριμένα νά αποφανθίσουν τις ίκανοποιήσεις πού επιδιώκουν, τις φιλοδοξίες καί τις προσδοκίες τους καί άκόμη νά αντιληφθοῦν τί τους έρεθίζει, τί τους στενοχωρεῖ, τί τους δυσаре- στεί καί γενικά τί τους είναι αντιπαθητικό.

Όμως αν λάβουμε υπόψη ότι ή ηλικία κατά την όποία οι νέοι άνθρωποι άπασχολοῦνται έντονα μέ την προσωπική τους υπόσταση είναι ή έφηβεία, καί έπιπλέον αν σκεφτοῦμε πώς ό χώρος όπου μπο- ρεί νά γίνει μέ τρόπο συστηματικό ή καθοδήγηση γιά αὐτογνώσια δέν είναι άλλος από τό σχολικό, έπειδή στο χώρο αὐτό όχι μόνο δίνονται στο παιδί πολλές καί ποικίλες ευκαιρίες γιά νά δοκιμάσει τις δυνάμεις του, σωματικές καί πνευματικές, νά έλέγξει τις συναι- σθηματικές του αντιδράσεις καί τις ειδικές δεξιότητές του, σέ σχέση μάλιστα μέ όρισμένα έργα, αλλά καί νά τις αναπτύξει στόν άνώτερο δυνατό βαθμό καί έτσι νά εκδηλωθοῦν σ' όλο τους τό εύ- ρος, θά καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι ό χώρος πού θά βοηθήσει στο σωστό Ε.Π. είναι τό σχολείο. Έτσι τόν τελευταίο καιρό ή έδρα του Ε.Π. έχει μετατεθεῖ στο σχολικό χώρο, όπου ή βοήθεια γιά αὐ- τογνώσια παρέχεται συνεχώς καί βαθμιαία σ' όλα τά σχολικά χρό- νια πρίν από τό χρονικό σημείο πού θά βρεθεῖ ό νέος άνθρωπος στο σταυροδρόμι έκλογής επαγγέλματος ή είδους σπουδών.

Τήν ανάγκη νά γίνεται στο σχολείο ό Ε.Π. ένισχύει καί ή δια- φοροποίηση τών σπουδών στη Μέση Παιδεία: έπειδή ή διαφορο- ποίηση αὐτή δημιουργεί στους λειτουργούς της εκπαιδευσεως την πρόσθετη υποχρέωση νά βοηθήσουν τους μαθητές τους νά επιλέ- ξουν τόν τύπο σπουδών πού τους ταιριάζει. Καί είναι γεγονός πώς

τό σχολείο πού έχει παρακολουθήσει βήμα βήμα, στά πλαίσια της σχολικής εργασίας και της σχολικής ζωής, τούς τροφίμους του στά χρόνια της φοιτήσεώς τους σ' αυτό, τούς γνωρίζει, αναμφίβολα, πολύ καλύτερα από οποιοδήποτε άλλο και επομένως αυτό (δηλ. τό σχολείο) είναι περισσότερο σέ θέση νά τούς βοηθήσει στό σπουδατικό τους προσανατολισμό.

Γιά όλους αυτούς τούς λόγους ό Ε.Π. γιά τούς νέους πού φοιτούν στό σχολείο έχει γίνει προπάντων σχολικός. Χωρίς βέβαια αυτό νά σημαίνει ότι έπαψαν ή θά πάψουν νά λειτουργούν παράλληλα ή συνεργαζόμενα μέ τό σχολείο και τά Κέντρα Έπαγγελματικού Προσανατολισμού. Τό λόγο, ίσως μās δοθεί ή ευκαιρία νά τόν εξηγήσουμε σέ κάποια από τίς συζητήσεις πού θά ακολουθήσουν τίς διάφορες εισηγήσεις.

Αλλά όπως καταλαβαίνετε, ή ένταξη αυτή του Ε.Π. στά σχολικά πλαίσια προϋποθέτει πολλά. Προϋποθέτει πρώτα πρώτα κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό μέ ειδική ψυχολογική μόρφωση και ικανότητα. Προπάντων όμως προϋποθέτει διαρρύθμιση του προγράμματος της σχολικής εργασίας και της ζωής του σχολείου γενικότερα. Γιατί μόνο έτσι τό παιδί θά μπορεί νά εκδηλώνει τίς κλίσεις του και νά δοκιμάζει τίς δυνατότητές του σέ πολλές κατευθύνσεις και σέ ποικίλα περιεχόμενα. Προϋποθέτει ακόμη τή δημιουργία ευκαιριών γιά κάποια έπαφή τών μαθητών μέ τήν επαγγελματική ζωή.

Όμως όπως τόνισε ό άξιότιμος κύριος Έπουργός της Έθνικής μας Παιδείας στό χαιρετισμό του, ή Πολιτεία δέν έχει αυταπάτες. Ό κ. Έπουργός, ρεαλιστής όπως είναι, χάραξε μέ σαφήνεια τά στάδια έφαρμογής του θεσμού στά σχολεία μας και διέγραψε τίς φάσεις και τά μέσα πού θά διατεθούν, γιά νά προχωρήσουμε σταδιακά και μέ τόν καιρό νά φτάσουμε στην ολοκλήρωσή του.

Απλώς εγώ, γιά νά σημειώσω πόση βοήθεια μπορεί νά προσφέρει τό σχολείο στους μαθητές του και σ' αυτό τό δύσκολο πεδίο της αυτογνωσίας, ακόμη και στό πειραματικό στάδιο έφαρμογής του θεσμού, θά άναφερθώ στίς πολιτιστικές δραστηριότητες, στό μορφωτικό θεσμό πού έχουμε εισαγάγει από πέρυσι στά γυμνάσιά μας.

Όταν ό θεσμός αυτός εφαρμόζεται σωστά, οί μαθητές πολλά έχουν νά συναγάγουν πού άποτελούν στοιχεία της προσωπικότητάς τους. Γιατί κατά τήν έπεξεργασία του θέματος μιάς δραστηριότητας θά κληθούν νά αντιμετώπισουν όρισμένες καταστάσεις και νά μεθοδεύσουν ενέργειες πού άποβλέπουν στην ολοκλήρωση μιάς δημιουργικής προσπάθειας. Μέ άλλες λέξεις, δέ θά περιορισθούν νά διατυπώσουν γνώμες και κρίσεις, αλλά θά προχωρήσουν και στή σφαίρα της δημιουργίας. Ειδικότερα, κατά τήν έπεξεργασία μιάς πολιτιστικής δραστηριότητας ψάχνουν νά βρουν δρόμους γιά νά

προχωρήσουν σέ λύσεις, αναλαμβάνουν έναν όρισμένο ρόλο μέσα στην ομάδα. πραγματοποιούν, πετυχαίνουν καί χαίρονται ή άποτυχαίνουν καί άποκομίζουν πολύτιμες έμπειρίες, πείθουν ή πείθονται, ήγούνται ή άκολουθούν, ανάλογα μέ τόν τύπο της προσωπικότητάς τους. Δηλαδή οί μαθητές μέ τη συμπαράσταση καί τη βοήθεια τών καθηγητών τους παύουν νά παίζουν ρόλο παθητικό καί γίνονται πρωταγωνιστές, μέ αποτέλεσμα νά γνωρίζουν μέρα μέ τη μέρα όλο καί περισσότερο τόν έαυτό τους, νά επισημαίνουν τίς αδυναμίες τους αλλά καί τίς δυνατότητές τους καί μάλιστα, όπως είπα, σέ σχέση μέ όρισμένο έργο.

Όλα αυτά τά στοιχεία, τά τόσο χρήσιμα γιά τό προσανατολιζόμενο επαγγελματικά άτομο, αναφέρονται στην προσωπικότητά του. Πέρα όμως από αυτά υπάρχει ένας άλλος κύκλος μέ εξωατομικά δεδομένα, τά όποια πρέπει νά κατέχει ό υπεύθυνος τού σχολικού – επαγγελματικού προσανατολισμού¹. Τά στοιχεία αυτά αναφέρονται στην επαγγελματική ζωή καί τίς συνθήκες της οικονομίας.

Συγκεκριμένα, ό υπεύθυνος τού Σ.Ε.Π. πρέπει νά διαθέτει στοιχεία γύρω από τά επαγγέλματα. Πρέπει νά γνωρίζει σέ τί συνίσταται ή εργασία στά συνηθέστερα τουλάχιστον επαγγέλματα καί κάτω από ποιές συνθήκες διεξάγεται τό καθένα. Έτσι μόνο ή βοήθειά του θά είναι ολοκληρωμένη, γιατί είναι συνηθισμένο τό φαινόμενο ό νέος άνθρωπος, πού προσανατολίζεται γιά όρισμένες σπουδές πού οδηγούν σέ συγκεκριμένο επάγγελμα ή πού θέλει νά άκολουθήσει άμέσως όρισμένο επάγγελμα, νά μήν έχει άκριβείς πληροφορίες γιά τά έργα καί τίς απαιτήσεις τού επαγγέλματος αυτού.

Πιο συγκεκριμένα, οί άρμόδιοι παράγοντες τού Σ.Ε.Π. πρέπει νά γνωρίζουν ποιές ικανότητες καί ποιά προσόντα προαπαιτούν οί σπουδές γιά τά επαγγέλματα καί ή εύδοκίμηση σ' αυτά καί σέ ποιο βαθμό πρέπει νά τά κατέχει αυτός πού ενδιαφέρεται γιά ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.

Συγγενές στοιχείο μέ όσα έξωπροσωπικά στοιχεία ανέφερα είναι καί τό άκόλουθο. Ό υπεύθυνος τού Σ.Ε.Π. πρέπει νά έχει στοιχεία γιά την κατάσταση της αγοράς εργασίας καί ειδικότερα νά διαθέτει στοιχεία γιά τό ποιά επαγγέλματα είναι κορεσμένα, γιά ποιά θά υπάρξει ζήτηση στό άμεσο ή άπώτερο μέλλον κ.ά.ό. Καί σημειώνω ότι όλα αυτά τά στοιχεία παρέχονται έτοιμα από τά ειδικά κέντρα έρευνών πού τά συγκεντρώνουν καί τά συστηματοποιούν.

Θά κλείσω τή σύντομη αυτή εισαγωγική μου όμιλία μέ τά έρωτήματα: Ποιός είμαι; Πού πάω; Τά αναφέρει ή άμερικανίδα κοινωνιολόγος Margaret Mead ως άγωνιώδη έρωτηματικά τών εφήβων. Τά μνημονεύω έπειδή έκφράζουν την άγωνία τών νέων ανθρώπων γιά

1. Παρακάτω ό όρος σημειώνεται μέ τη βραχυγραφία: Σ.Ε.Π.

τίς δύσκολες στιγμές πού περνούν, όταν αποδύονται στόν αγώνα γιά εργασία καί επιβίωση. Παράλληλα, έπειδή υποδηλώνουν τήν ανάγκη πού έχει ό έφηβος γιά συμπαράσταση από τούς ένηλίκους, γιά νά βρεί ποιός δρόμος ζωής κρίνεται καταλληλότερος γι' αυτόν, ώστε νά επιτελέσει όμαλά καί γόνιμα τήν αποστολή του ως ένηλίκος.

Καί τό προνόμιο αυτό, τής βοήθειας στό νέο άνθρωπο, σύμφωνα μέ τίς σύγχρονες αντίληψεις τών ειδικών του Ε.Π., τό αναδέχεται τό σχολείο. Μεγάλη ή τιμή, μεγάλη καί ή εϋθύνη. Έλπίζω σύντομα νά καλύψουμε τίς απαιτήσεις πού προβάλλει ή εϋθύνη καί νά κρατήσουμε τή μεγάλη τιμή.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ*

(Θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα)

J.C. MILLER

Ανώτερου Έπιστημονικού Συνεργάτη
του Βρετανικού Έθνικού Ίνστιτούτου
Σχολικού - Επαγγελματικού Προσανατολισμού
και Συμβουλευτικής (NICEC).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Θεωρώ τιμή μου την πρόσκληση του ΚΕΜΕ μέσω του Βρετανικού Συμβουλίου για μία σειρά σεμιναρίων στα θέματα του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού (ΣΕΠ).

Πιστεύω πως οι οργανωτές και τα μέλη έχουν πολλές και ποι-κίλες προσδοκίες και γι' αυτό νιώθω την ανάγκη να αναπτύξω και εγώ τις δικές μου προσδοκίες από την απασχόλησή μου στον τομέα αυτό.

Δέκα χρόνια περίπου ασχολούμαι, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, με το ΣΕΠ. Σ' αυτά τα χρόνια μερικές από τις αρχικές μου

* Για τη μετάφραση των αγγλικών κειμένων του κ. Miller εργάστηκαν: Για το α' μέρος οι κυρίες Νινέττα Γώδη και Jean Woodhead, σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού του Anatolia College της Θεσσαλονίκης, βοηθούμενες από τη γραμματέα του γραφείου επαγγελματικού προσανατολισμού του Κολεγίου δ. Ίφιγένεια Κοντοκλότση, και ο Ί. Μπούτος, γυμνασιάρχης. Για το β' μέρος η καθηγήτρια της αγγλικής κ. Παναγιώτα Τσουλέα και ο καθηγητής της αγγλικής κ. Ανδρέας Γιαννάκος. Για τις άσκησης οι κυρίες Κασσάνδρα Ζαννή και Νίκη Τσαβέλλα, επαγγελματικοί σύμβουλοι του ΟΑΕΔ.

σκέψεις για τόν επαγγελματικό προσανατολισμό ἔμειναν ἀρκετά σταθερές, για ἄλλες ὁμως ἔχω βαθιά προβληματιστεῖ καί ἔχω ἀναθεωρήσει τίς ἀπόψεις μου.

Σ' αὐτά τὰ χρόνια δημιουργήθηκαν ἀμφισβητήσεις για πολλές ἀπό τίς μεθόδους πού ἀρχικά χρησιμοποιοῦσα καί νιώθω πώς ἀνέπτυξα νέες μεθόδους καί τεχνικές πού τώρα τίς θεωρῶ βασικές για τό σύμβουλο καί τόν καθηγητή τοῦ ΣΕΠ. Σ' αὐτά τὰ χρόνια, ἐνῶ ξεκίνησα ὡς καθηγητής ΣΕΠ μέσης ἐκπαιδεύσεως (μαθητές 11-18 χρόνων), ἔγινα καθηγητής συμβούλων επαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ (ΕΠ) στό ἐκπαιδευτικό σύστημα τῆς Σκωτίας καί τώρα ἡ θέση μου εἶναι νά ἐκπαιδεύω καί νά παρακολουθῶ ἐκπαιδευτές στό Ἑνωμένο Βασίλειο.

Θά συζητήσω μαζί σας τήν ἐμπειρία μου ἀπό ὀρισμένα θέματα πού μέ ἀπασχόλησαν αὐτά τὰ δέκα χρόνια. Ὅποσδήποτε σκοπός μου δέν εἶναι νά ἀποδείξω πώς ὅ,τι εἶναι σωστό για τό Ἑνωμένο Βασίλειο εἶναι σωστό καί για τήν Ἑλλάδα, ἀφοῦ ἡ ἱστορία μας, καί ἡ σύγχρονη καί ἡ παλαιότερη, εἶναι διαφορετική.

Ἀλλά καί ἡ κουλτούρα μας εἶναι διαφορετική, παρ' ὅλο πού σέ πολλά θέματα ἔχουμε κοινές ἀπόψεις καί ὁ ἀρχαῖος σας πολιτισμός ἴσως ἀποτελεῖ τίς ρίζες τῆς δικῆς μας ἱστορίας.

Καί οἱ σημερινές οἰκονομικές μας συνθήκες εἶναι διαφορετικές, μέ ὅμοιες ἴσως ἀποχρώσεις. Ἡ Βρετανία, ὑπερβιομηχανοποιημένο κράτος, ἀντιμετωπίζει τώρα ἕνα νέο, δεύτερο κύμα βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως καί ἡ Ἑλλάδα, ἂν οἱ πληροφορίες μου εἶναι σωστές, κινεῖται σταθερά πρὸς μεγαλύτερη βιομηχανοποίηση.

Ὁ πληθυσμός μας εἶναι πολύ διαφορετικός. Ἡ Βρετανία, μέ τὰ 50 ἑκατ. κατοίκους, κάνει προσπάθειες αὐτόν τόν αἰῶνα νά πετύχει σιγά σιγά τήν ἀποκέντρωση. Ἰσως στήν Ἑλλάδα τό σύστημα νά εἶναι περισσότερο συγκεντρωτικό.

Σκοπός μου λοιπόν δέν εἶναι νά προτείνω ἕνα πρότυπο για τήν ἀνάπτυξη τοῦ ΣΕΠ καί τῆς συμβουλευτικῆς, ὅπως ἔγινε στή Βρετανία τῇ δεκαετία τοῦ '60, ἀλλά νά ἐπισημάνω μερικά πρωταρχικά θέματα στόν τομέα αὐτό, ὥστε νά σᾶς δώσω τήν εὐκαιρία νά τὰ σκεφθεῖτε καί νά τὰ ἐξετάσετε μέ βάση τό δικό σας ἐκπαιδευτικό σύστημα.

Γιά νά τό κάνω αὐτό, θά προσπαθήσω νά ἐξετάσω τὰ παρακάτω θέματα:

1. Τό σχολεῖο καί ὁ ἐπαγγελματικός προσανατολισμός.
2. Ἡ ψυχολογία τῶν ἐπαγγελμάτων.
3. Οἱ παράγοντες πού ἐπηρεάζουν τήν ἐπαγγελματική ἀνάπτυξη τῶν μαθητῶν.

Τά στοιχεῖα πού θά χρησιμοποιήσω εἶναι ἀπό τίς ἐργασίες τῶν

D. Super, Tony Watts, Anne Roe, Peter Daws κ.ά.

Αυτά τα θέματα σκοπεύω να τα καλύψω με διαλέξεις και με ελεύθερη συζήτηση. Ἐλπίζω με τή συζήτηση και τήν ἀνάλυση πού θά γίνει νά βροῦμε τή σχέση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα σ' αὐτά πού θά πῶ καί στήν ἑλληνική σχολική πραγματικότητα.

Τό δεύτερο μέρος τῶν διαλέξεών μου ἀναφέρεται σ' αὐτό πού ἐγώ ὀνομάζω «στοιχεῖα τοῦ σχολικοῦ - ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ». Σκοπεύω νά θίξω μερικά πρακτικά θέματα πού ἀποτελοῦν καί τή βάση τῶν περισσότερων προγραμμάτων τοῦ ΣΕΠ. Οἱ διαλέξεις μου δέ θά διαφέρουν ἀπό τά μαθήματα πού κάνουμε στή Βρετανία στούς καθηγητές πού θά ἀσχοληθοῦν μέ τό ΣΕΠ, χωρίς ὅμως νά γίνουν καί ἐιδικοί σύμβουλοι ΣΕΠ. Θά δώσω ἐπίσης καί μερικά παραδείγματα μεθόδων διδασκαλίας πού μπορούμε νά νιοθετήσουμε.

Στό τέλευταῖο μέρος τῶν διαλέξεών μου θά συνδέσω ὅσα θά ἔχω ἀναφέρει γιά τή θεωρία καί τήν πράξη μέ τό συντονιστικό ρόλο πού ἔχει ὁ γυμνασιάρχης στό ΣΕΠ.

Ἀναπόφευκτα στή διάρκεια τοῦ σεμιναρίου θά δημιουργηθοῦν ἀμφιβολίες καί ἴσως καί ἀντιρρήσεις γιά τίς ἀπόψεις τοῦ ὀμιλητῆ καί τῶν μελῶν τοῦ σεμιναρίου. Δέ θά ἀπολογηθῶ γι' αὐτό, γιατί αὐτή εἶναι ἡ φύση τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Α'. ΓΙΑ ΠΟΙΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟΣ Ο ΣΕΠ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Κατά τήν ἀνάπτυξη αὐτοῦ τοῦ θέματος θά ἀσχοληθῶ μέ ὀρολογία πού βρίσκεται ἀκόμα σέ πειραματικό στάδιο καί θά καθορίσω τοὺς στόχους καί τοὺς ἀντικειμενικοὺς σκοποὺς τοῦ ΣΕΠ.

α) Ἡ ζωὴ ὡς ὁλότητα (Gestalt)

Τό βασικό ἐρώτημα πού σχετίζεται μέ τό ὅλο θέμα τοῦ ΣΕΠ εἶναι ἂν θεωροῦμε τήν ἐπαγγελματική μας ζωή, δηλαδή τίς ὥρες πού περνᾶμε στή δουλειά μας, ἅλῳς ὡς ἓνα χωριστό κομμάτι ἀπό ὅλη τήν ὑπόλοιπη ζωή μας. Μὲ ἄλλα λόγια ζοῦμε μέσα σέ μιὰ σειρά ἀπό χωριστά τμήματα βίου:

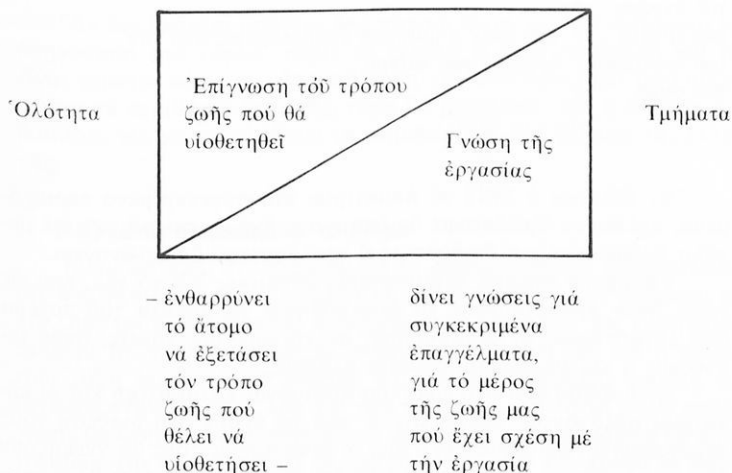
- στή δουλειά μας
- στὸν ἐλεύθερο χρόνο μας
- στό σπίτι μας
- στήν ἐκκλησία
- στήν κοινωνία;

ἢ ζοῦμε, ἢ ἐπιθυμοῦμε νά ζήσουμε, μιὰ ζωή μέ σημασία καί «συνέ-

χεια», όπου τά χωριστά τμήματα υπάρχουν, αλλά έχουν σχέση τό ένα μέ τό άλλο, έτσι πού τό άτομο νά μή χρειάζεται νά είναι μιά διαφορετική προσωπικότητα σέ κάθε περίπτωση; Κάτι ανάλογο είναι ἡ διαφορά πού υπάρχει ανάμεσα σέ μιά ὀρχήστρα, όπου ὅλοι παίζουν διαφορετικές νότες καί μελωδίες ἀλλά υπάρχει ἀρμονία στόν ἦχο, καί σέ μιά σχολή μουσικῆς, όπου ὅλοι οἱ μουσικοί παίζοντας διαφορετικά ὄργανα σέ διαφορετικά δωμάτια δημιουργοῦν στόν ἐπισκέπτη τήν ἐντύπωση τῆς κακοφωνίας καί τῆς συγκρούσεως τῶν ἡχῶν.

Τί ζητᾶμε γιά τά παιδιά μας; Τήν ἐννοια τῆς ὁλότητας ἢ τή σύγχυση πού προκαλεῖ ὁ διαχωρισμός; Ἀπ' αὐτό θά ἐξαρτηθεῖ κατά πολύ ἡ ἀποψή μας γιά τό ποιό είναι τό περιεχόμενο τοῦ ΣΕΠ καί ποιοί είναι οἱ στόχοι του. Αὐτό μᾶς κάνει νά δοῦμε τό ΣΕΠ σάν μιά συνέχεια πού ἔχει τήν ἐννοια τῆς ὁλότητας στό ἓνα ἄκρο καί τήν ἐννοια τοῦ διαχωρισμοῦ στό άλλο:

ΣΧΟΛΙΚΟΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ



β) Αὐτοκαθορισμός

Τό δεύτερο σπουδαῖο ἐρώτημα πού θά ἐπηρεάσει τή θεωρία καί

τήν πράξη του ΣΕΠ είναι ως ποιο βαθμό στη σημερινή εποχή είναι προκαθορισμένη ή ζωή του ατόμου.

Όπωςδήποτε, σέ όλη τήν Εϋρώπη τόν τελευταίο αιώνα ήταν προκαθορισμένο σέ μεγάλο βαθμό ποιοί νέοι θά ακολουθοῦσαν ὀρισμένα ἐπαγγέλματα:

— Ἐκκλησία
— Στρατός
— Νομική
ἐπιστήμη
— Ἱατρική
ἐπιστήμη

Εἶναι ἴσως τέσσερις ἀπό τούς πλέον σημαντικούς ἐπαγγελματικούς τομεῖς, πρὸς τούς ὁποίους ἡ οἰκογενειακή παράδοση ὠθοῦσε τούς νέους κατὰ τρόπο κληρονομικῆς διαδοχῆς.

Τὸ ἴδιο συνέβαινε καί μέ τίς χειρωνακτικῆς ἐργασίης
τοῦ ἀγρότη
τοῦ ἐργάτη
τοῦ ναυτικοῦ
τοῦ ψαρά } πού ἦταν σημαντικά ἐπηρεασμένες ἀπό τήν
ἐργασία τοῦ πατέρα.

Ἄν θέλουμε ὁ ΣΕΠ νά ἀποκτήσει πιά συγκεκριμένο περιεχόμενο, πρέπει νά ἐξετάσουμε ἂν ὑπάρχουν ἀκόμη καί σήμερα σέ μεγάλο βαθμό αὐτές οἱ ἐπιδράσεις ἢ τουλάχιστον ἂν μειώνονται.

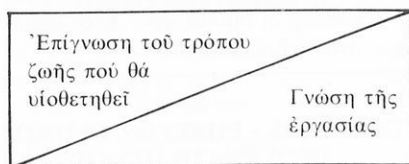
Ὑπάρχουν σήμερα περισσότερες εὐκαιρίες γιά τὸ νέο, πού ὥς τώρα ἦταν προορισμένος νά ἀκολουθήσει τὰ βήματα τοῦ πατέρα στό ἐργοστάσιο, νά μεταπηδήσει σέ καινούριους τομεῖς, ἴσως τεχνικούς ἢ καί σέ ἐπιστημονικούς κλάδους;

Ἄν ἡ ἀπάντηση στό ἐρώτημα αὐτό εἶναι καταφατική καί οἱ εὐκαιρίες αὐξάνονται, ἐπεταί ὅτι οἱ νέοι θά ἔχουν στή διάθεσή τους περισσότερα περιθώρια ἐκλογῆς, οἱ οἰκογένειές τους θά γνωρίζουν ὅλο καί λιγότερα πράγματα γιά τὰ ἐπαγγέλματα καί τότε θά χρειαστεῖ κάποιος νά γεφυρώσει τὸ χάσμα πού ἔχει δημιουργηθεῖ καί νά βοηθήσει στήν κατανόηση τοῦ καινούριου πεδίου ἐκλογῆς.

Γιά νά ἐπιστρέψουμε στό διάγραμμα μας, αὐτό θά διευρύνει τώρα καί τὰ δύο ἄκρα του ἀλλά μέ διαφορετικούς σκοπούς:

ΣΧΟΛΙΚΟΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Όλότητα



Τμήματα

- | | |
|---|--|
| <p>– χρειάζεται βοήθεια τό άτομο για να αποφασίσει τί είδους άνθρωπος είναι, ή θά ήθελε να γίνει, και επομένως ποιόν τρόπο ζωής θέλει να ακολουθήσει.</p> | <p>χρειάζεται ποικιλία πληροφοριών για συγκεκριμένα επαγγέλματα.</p> |
|---|--|

“Αν δέν υπάρξει βοήθεια από κάποια πηγή, οί νέοι άνθρωποι θά οδηγούνται στά τυφλά, χωρίς να ξέρουν τί τους συμβαίνει και θά είναι γεμάτοι σύγχυση, απογοήτευση και δυστυχία. Καί όσο αυξάνονται τά περιθώρια έκλογής, τόσο θά μεγαλώνει και ή ανάγκη για βοήθεια, για να καταλάβουν τή σημασία και τήν έκταση τής έκλογής.

γ) Ἡ εργασία διαμορφώνει τό άτομο

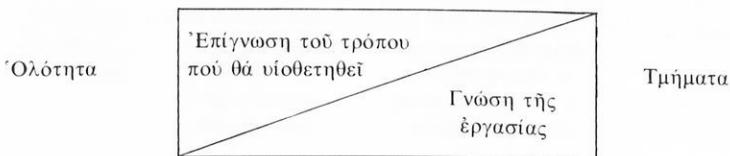
Εἶναι φανερό, ἀλλά πρέπει να τό διευκρινίσουμε περισσότερο, ὅτι ή εργασία και ή επαγγελματική ζωή ἐπηρεάζει τόν ἄνθρωπο μέ πολλούς τρόπους λιγότερο ή περισσότερο ἐμφανείς. Ὡς καθηγητές ξέρουμε ὅτι ή εργασία μας δέ σταματᾷ τή στιγμή πού και ή τελευταία τάξη τελειώνει τό μάθημα και σχολάζει. Ξέρουμε ἐπίσης, ἂν ἰσχύουν στήν Ἑλλάδα ὅσα και στή Βρετανία, ὅτι τό να εἶσαι καθηγητής θά ἐπηρεάσει σέ ποιό μέρος θά ζήσεις, ποιό πρόσωπο θά παντρευτείς, τήν ἐποχή πού θά πάρεις τήν ἀδειά σου και ἀκόμα τό ποσό τῶν χρημάτων πού θά κερδίζεις.

“Ὅλοι αὐτοί οἱ παράγοντες εἶναι ἀπαραίτητο να συζητηθοῦν μέ τά παιδιά· ὁ νέος (ἂν ὑποθέσουμε ὅτι ὁ παράγοντας «ἐκλογή» διαρκῶς αὐξάνει) πρέπει, πρὶν διαλέξει τό ἐπάγγελμα του, να ἐνημερωθεῖ για ὅσο τό δυνατόν περισσότερους παράγοντες ἐπιδράσεως. Μόνο

Έτσι αφήνουμε στο νέο περιθώρια να διαλέξει μόνος του το είδος ζωής που επιθυμεί.

Στενά συνδεδεμένες με την επίδραση της εργασίας στο άτομο είναι οι επιδράσεις που προέρχονται από τις διάφορες αξίες, τις φιλίες, το γάμο και τη συμμετοχή του στις διάφορες κοινωνικές ομάδες, όπως είναι οι οργανώσεις, οι όμιλοι κτλ. Έτσι μπορούμε να προσθέσουμε κάτι ακόμα στο σχήμα μας του ΣΕΠ:

ΣΧΟΛΙΚΟΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ



– νά ξέρω τί είδους
άνθρώπους θά ή-
θελα νά συνανα-
στρέφομαι τίς ώρες
πού δέν ἐργάζομαι,
τί αξίες μπορῶ νά
ἐκφράσω μέ τή δου-
λειά μου, τί φιλίες
μπορῶ νά δημιουρ-
γήσω κτλ.

κατανόηση τοῦ
μισθολογικοῦ
ἐπιπέδου τῆς
δουλειᾶς μου.

δ) Ἰκανότητα τοῦ ἐφήβου γιά αὐτοκαθοδήγηση

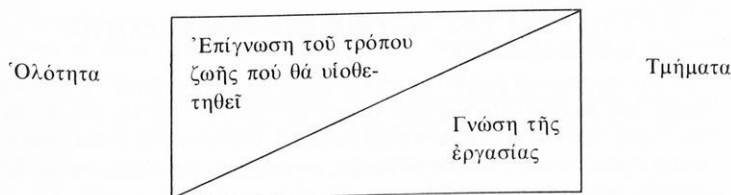
Καθώς ὁ νέος περνᾷ ἀπό τήν παιδική στήν ἐφηβική ἡλικία, ἀρχίζει νά καταλαβαίνει κάπως τόν ἑαυτό του. Προσπαθεῖ νά δώσει ἕναν ὀρισμό τοῦ ἑαυτοῦ του καί νά ἀποφασίσει ποιά κατεύθυνση θά ἀκολουθήσει γιά τήν προσωπική του ἀνάπτυξη καί ὁλοκλήρωση.

Ποιός εἰμαι; Τί ζητῶ ἀπό τή ζωή; Ποῦ θά πάω μετὰ;	}	εἶναι ἐρωτήσεις πού ἀκούονται σέ συζητήσεις μέ τοὺς ἐφήβους.
---	---	---

Αὐτές οἱ ἐρωτήσεις εἶναι πού δείχνουν πόσο ἔτοιμος εἶναι ἕνας

νέος νά καταλάβει τό ὅλο θέμα τοῦ ΣΕΠ.

ΣΧΟΛΙΚΟΣ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ



- Ποιός εἶμαι;
- Τί ζητῶ ἀπό τῆ ζωῆ;
- Ποῦ θά πάω μετά;

Τά σπουδαιότερα θέματα πού ἔχουμε συζητήσει ἐδῶ ὥς τώρα εἶναι τά ἑξῆς:

- Ἡ ζωὴ εἶναι ἐνιαία
- Ὑπάρχει αὐτοκαθορισμός
- Τό ἐπάγγελμα διαμορφώνει τόν ἄνθρωπο
- Ὑπάρχει αὐτοκαθοδήγηση

Αὐτές οἱ προϋποθέσεις μᾶς δίνουν τή δυνατότητα νά ὀρίσουμε τοὺς τέσσερις βασικούς στόχους τοῦ ΣΕΠ.

Στόχοι τοῦ ΣΕΠ

1. Νά προβάλλει τή συστηματική αὐτοεξέταση καί αὐτοκατανόηση. Αὐτό εἶναι:

Η ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ

πού πραγματοποιεῖται:

- Μὲ τὴν προσφορά βοήθειας στοὺς ἄνθρώπους, ὥστε νά διακρίνουν καί νά κατανοήσουν τίς δυνάμεις-προσόντα, ἱκανότητες, κλίσεις, δεξιότητες, ἀτομικές ιδιότητες, σωματικές δυνάμεις καί δυνατότητές τους· καί φυσικά τοὺς κυριότερους περιορισμούς σ' αὐτοὺς τοὺς τομεῖς.
- Μὲ τὴν προσφορά βοήθειας, ὥστε νά διακρίνουν καί νά κατανοήσουν τίς ἀνάγκες-ικανοποιήσεις, ἐνδιαφέροντα, φιλοδοξίες, ἀξίες, ἐλπίδες, καί πιθανές μελλοντικές ἀλλαγές τῶν ἀναγκῶν τους· ἐπί-

σης τί τούς ἀπογοητεύει, τί τούς ἐκνευρίζει, τί δέν τούς ίκανοποιεῖ καί τί γενικά ἀντιπαθοῦν.

2. Νά βοηθάει στήν κατανόηση τῶν εὐκαιριῶν (ἐπαγγελματικῶν, ἐκπαιδευτικῶν, ψυχαγωγικῶν, κοινωνικῶν κτλ.) πού παρουσιάζονται καθώς καί τῶν ἐπιδράσεών τους στούς νέους καί τή ζωή τους. Αὐτό εἶναι:

Η ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΤΗΣ ΕΠΙΓΝΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

πού πραγματοποιεῖται:

- Μέ τήν προσφορά βοήθειας στούς νέους νά καταλάβουν τή γενική δομή τοῦ περιβάλλοντος στό ὁποῖο θά ζήσουν καί τίς εὐκαιρίες πού τούς προσφέρει τό περιβάλλον αὐτό: τί ἀπαιτήσεις ὑπάρχουν, ποιοί δρόμοι ἀνοίγονται στά ἄτομα, ποιοί εἶναι κλειστοί καί ποιές ἐναλλακτικές λύσεις ὑπάρχουν.
- Μέ τήν προσφορά βοήθειας στούς νέους νά βροῦν ἐκεῖνο τό συνδυασμό ἀπαιτήσεων καί προσφορῶν τοῦ περιβάλλοντος πού ταιριάζει (ἢ τουλάχιστον δέν ἔρχεται σέ μεγάλη ἀντίθεση) μέ τήν προσωπικότητα τοῦ καθενός.

3. Νά δημιουργεῖ εὐκαιρίες γιά νά ἐξασκηθεῖ μέ ἐπιτυχία ὁ νέος στή λήψη ἀποφάσεων, νά νιώσει τή σημασία πού ἔχουν οἱ ἀποφάσεις αὐτές στή ζωή καί μέ τήν αὐτοπεποίθηση πού θά ἀποκτήσει νά ἀναπτύξει τίς προσωπικές του ἀξίες καί νά θέσει τούς στόχους πού θέλει στή ζωή του. Αὐτό εἶναι:

Η ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΕΚΜΑΘΗΣΕΩΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

πού πραγματοποιεῖται:

- Μέ τήν προσφορά βοήθειας στά ἄτομα νά κατανοήσουν τήν ποικιλία πιέσεων, μεθόδων, ίκανοτήτων, κινδύνων, εὐθυνῶν πού συνεπάγεται ἡ λήψη ἀποφάσεων.
- Μέ τήν προσφορά βοήθειας νά καταλάβουν πῶς αὐτά ὅλα διαφέρουν ἀπό ἀπόφαση σέ ἀπόφαση καί ἀπό ἄνθρωπο σέ ἄνθρωπο.
- Μέ τήν προσφορά βοήθειας νά ἀντιμετωπίσουν μέ ἐπιτυχία τίς κρίσιμες στιγμές τῶν μεγάλων ἀποφάσεων στή ζωή τους.

4. Νά βοηθάει τό νέο νά καταλάβει τά μεταβατικά στάδια στή ζωή του καί πῶς αὐτά τά στάδια τόν βοηθοῦν νά ώριμάσει. Αὐτό εἶναι:

Η ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ ΤΗΣ ΕΚΜΑΘΗΣΕΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΩΝ ΣΤΑΔΙΩΝ

πού πραγματοποιεῖται:

- Μέ τήν προσφορά βοήθειας στούς ἄνθρώπους νά καταλάβουν πῶς σχετίζονται τά γεγονότα πού συμβαίνουν τώρα μ' αὐτά πού θά συμβοῦν ἄργότερα στή ζωή τους: πῶς μποροῦν νά χρησι-

μοποιήσουν στη δουλειά τους αυτά που έμαθαν στο σχολείο, ποιές καινούριες δεξιότητες πρέπει να αποκτήσουν – όπως διαπροσωπικές δεξιότητες και δεξιότητες επικοινωνίας· κατά πόσο διαφέρει ή επαγγελματική (ή οποιαδήποτε άλλη) ζωή από τη ζωή του σχολείου· ποιές θα είναι οι απογοητεύσεις (αν δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν οι προσδοκίες τους ή, αν όσα οι ίδιοι έχουν να προσφέρουν, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν) και ποιές θα είναι οι ευκαιρίες για να αλλάξουν το περιβάλλον μέσα στο οποίο κινούνται.

- Με την προσφορά βοήθειας να χρησιμοποιούν οι ίδιοι αυτές τις εμπειρίες και γνώσεις καθώς προσανατολίζονται επαγγελματικά.

Οι τέσσερις αυτοί στόχοι οδηγούν σε τέσσερα συμπεράσματα:

1. "Οτι ο ΣΕΠ θα πρέπει να αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος, εφόσον οι στόχοι του ταυτίζονται με τους στόχους της εκπαιδεύσεως γενικά.

2. "Οτι ο ΣΕΠ περιλαμβάνει ποικιλία δραστηριοτήτων με μαθητές, σε ομάδες, στην τάξη καθώς και σε προσωπικές συζητήσεις ή συνεντεύξεις.

3. "Οτι ο ΣΕΠ πρέπει να παρακολουθεί τα στάδια της προσωπικής ανάπτυξεως του κάθε ατόμου και να προσαρμόζεται αναλόγως.

4. "Οτι ο ΣΕΠ πρέπει να καλύπτει αρκετά χρόνια της ζωής του νέου.

Β'. Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Από όσα είπα ως τώρα φαίνεται καθαρά ότι ο ΣΕΠ δίνει μεγάλη, αν όχι τη μεγαλύτερη, βαρύτητα στο άτομο. Και όπως αναφέρει ένα έγγραφο στη Βρετανία, σχολικός-επαγγελματικός προσανατολισμός «σημαίνει να ενδιαφέρεσαι για τα παιδιά σαν άτομα, ώστε να μωρέσουν να κάνουν καλύτερες εκλογές και να πάρουν καλύτερες αποφάσεις» (SED 1968). Το «καλύτερα» εδώ υποδηλώνει περισσότερη εμπιστοσύνη, ώστε να αποφασίζουν με βάση τις πληροφορίες, τη γνώση και την ενημέρωση και να μην παίρνουν συμπτωματικές αποφάσεις βασισμένες στην άγνοια, την πίεση ή και την τύχη.

Ο ΕΠ τα τελευταία είκοσι με τριάντα χρόνια έχει δημιουργήσει έναν καινούριο κλάδο ψυχολογίας – την ψυχολογία των επαγγελματιών. Ο κλάδος αυτός βασίζεται στην ψυχολογία που την αντιπροσωπεύουν διάσημοι ψυχολόγοι, όπως οι Super, Holland, Maslow και Rogers. Όλοι αυτοί τονίζουν τη σημασία που έχει το

άτομο και γι' αυτό τό τοποθετούν στό κέντρο τής προσοχής τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καί τής συμβουλευτικῆς εἰδικά καί τῶν παιδαγωγικῶν συστημάτων γενικά.

«Ἡ διαδικασία τῆς ἐκλογῆς... ἔχει τίς ρίζες τῆς στήν ἀλληλεπίδραση τοῦ ατόμου καί τῆς πραγματικότητας, καί αὐτός ὁ τομέας μόλις τώρα τελευταῖα ἄρχισε νά περιλαμβάνεται μέσα στά πλαίσια τῶν ψυχολογικῶν ἐρευνῶν». (GINSBERG 1951).

Πρῶτες θεωρητικές διατυπώσεις - Ginsberg καί ἄλλοι

1. Ἡ ἐκλογή ἐπαγγέλματος εἶναι μιά διαδικασία ἀναπτύξεως πού συνήθως διαρκεῖ πάνω ἀπό δέκα χρόνια (ἡ ἐκλογή εἶναι διαδικασία μεγάλης διάρκειας). Ἴσως τίποτε ἄλλο δέν εἶναι τόσο οὐσιαστικό γιά τήν ἀνθρώπινη ὑπαρξη ὅσο ἡ ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος, στό ὁποῖο θά ἐπενδύσει ὁ νέος ἢ ἡ νέα τό χρόνο του / τῆς.

2. Ἡ διαδικασία ἐκλογῆς εἶναι σχεδόν ἀμετάκλητη. Αὐτό δεῖχνει τή μεγάλη σπουδαιότητα τῆς ἐκλογῆς. Βέβαια ὑπάρχει κάποια κίνηση γιά ἀλλαγὴ στή μέση τῆς καριέρας, ἀλλά μόνο σέ ἐλάχιστες περιπτώσεις.

3. Ἡ τελική ἐκλογή εἶναι ἀποτέλεσμα ἑνός συμβιβασμοῦ μεταξύ τῶν ἐνδιαφερόντων, τῶν ἱκανοτήτων, τῶν ἀξιῶν καί τῶν εὐκαιριῶν.

Ἡ μέθοδος τοῦ ΣΕΠ εἶναι μιά διαδικασία πού βοηθαίει τό άτομο νά μελετήσῃ τόν ἑαυτό του ἀλλά καί τίς πιθανές ἐπαγγελματικές εὐκαιρίες (ἀντιπαράθεστε αὐτή τήν πρόταση σέ ὅσα εἶπαμε στή διάλεξη Α' γιά τοὺς στόχους τοῦ ΣΕΠ).

4. Ὑπάρχουν τρία στάδια ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος:

(i) στάδιο φαντασίας:

τροφοδοτεῖται ἀπό τήν ἐπιθυμία τοῦ νέου νά νιώσει μέγας καί νά ζήσει τή ζωή πού ἐπιθυμεῖ,

π.χ. - ἀστροναύτης

- μηχανοδηγός

- ἀεροσυνοδός.

(ii) πειραματικό στάδιο:

ἀρχίζει στό πρῶτο στάδιο τῆς ἐφηβείας καί καθορίζεται πρῶτα ἀπό τά ἐνδιαφέροντα, ἔπειτα ἀπό τίς δεξιότητες καί ἱκανότητες καί στό τέλος προστίθενται καί οἱ ἀξίες.

(iii) ρεαλιστικό στάδιο:

ἀρχίζει πρὸς τό τέλος τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Χαρακτηρίζεται ἀπό τά στάδια τῆς ἐρευνας, τῆς ἀποκρυσταλλώσεως γνώμης καί τῆς συγκεκριμενοποιήσεως.

Στοιχεία μιᾶς θεωρίας ἐπαγγελματικῆς ἀναπτύξεως ἢ τῆς ψυχολογίας τῶν ἐπαγγελμάτων - Ντόναλντ Σούπερ (Donald Super)

1. Ἀτομικές διαφορές

Ὅπως ἔχει ἤδη λεχθεῖ, ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ ἐπαγγέλματος, καί στήν πραγματικότητα ὁ θεμέλιος λίθος τῆς σύγχρονης παιδαγωγικῆς ἀντιλήψεως, πρέπει νά εἶναι οἱ ἀτομικές διαφορές – ἡ πείρα κάθε ἀνθρώπου ἀπό τόν κόσμο εἶναι μοναδική καί ἔτσι ἡ προσφορά κάθε ἀνθρώπου στόν κόσμο γίνεται μοναδική.

2. Πολλαπλές δυνατότητες

Κάθε ἄνθρωπος μπορεῖ νά πετύχει καί νά βρεῖ ἱκανοποίηση σέ πολλά ἐπαγγέλματα – δέν ὑπάρχει ἓνα μόνο ἐπάγγελμα πού πρέπει νά τό βρεῖ καί νά τό ἀκολουθήσει κανεῖς, γιατί τάχα ἐκεῖνο εἶναι πού ἀποκλειστικά τοῦ ταιριάζει.

3. Τύποι ἐπαγγελματικῶν ἱκανοτήτων

Οἱ ἱκανότητες ἐνός ἀτόμου μποροῦν νά συνδυαστοῦν κατά διάφορους τρόπους, ὥστε νά ταιριάζουν σέ ἓνα εὐρύ πεδίο ἀπασχολήσεων. Μέσα σ' αὐτό τό πεδίο ὑπάρχουν πολλά ἐπαγγέλματα, στά ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ νά πετύχει χρησιμοποιώντας κάποιους ἀπό τούς συνδυασμούς (τύπους) τῶν ἱκανοτήτων του.

4. Ταύτιση

Ἡ ταύτιση μέ ἄλλα σπουδαῖα πρόσωπα ἀποτελεῖ βασικό στοιχεῖο στήν ἀτομική ἀνάπτυξη. Ὁ καθένας μας ἄλλωστε θά μπορούσε νά ἀριθμήσει μερικούς ἀνθρώπους πού στάθηκαν σημαντικοί στή ζωή μας, πού τούς τοποθετήσαμε ψηλά καί προσπαθήσαμε νά τούς μιμηθοῦμε καί ἔτσι ἐπηρέασαν τή ζωή μας ὥς σήμερα. Καί αὐτό προφανῶς ἀποτελεῖ σπουδαῖο παράγοντα γιά τήν ἐπαγγελματική ἀνάπτυξη, πού δέν πρέπει νά περνᾷ ἀπαράτηρητος.

5. Διαρκής προσαρμογή

Οἱ ἔφηβοι καί οἱ ἐνήλικοι σ' ὅλη τους τή ζωή ἀντιμετωπίζουν μιᾶ σειρά ἀπό προβλήματα καί διλήμματα. Μερικά ἀπό αὐτά τά διλήμματα συνδέονται στενά μέ ὀρισμένα στάδια τῆς ζωῆς. Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο ἀντιμετωπίζουμε καί λύνουμε αὐτά τά προβλήματα δείχνει κάτι ἀπό τούς προσωπικούς μας συμβιβασμούς. Μποροῦμε νά κοιτάξουμε πίσω, ἴσως τήν ἐποχή πού τελειώσαμε τό πανεπιστήμιο ἢ τό κολέγιο, καί νά δοῦμε τίς ἀποφάσεις πού πήραμε καί σέ τί συμβιβασμούς καταλήξαμε· μποροῦμε ἐπίσης νά καταλάβουμε τί ἔλενε γιά τόν ἑαυτό μας αὐτοί οἱ συμβιβασμοί.

6. Στάδια τῆς ζωῆς

Οἱ ψυχολόγοι καί οἱ κοινωνιολόγοι προσπάθησαν νά καθορίσουν τά στάδια ἀναπτύξεως ἀπό τά ὁποῖα θά περάσουμε. Αὐτά τά στάδια ἐπηρεάζουν πολύ τή διαδικασία ἐκλογῆς καί προσαρμογῆς.

Καί πράγματι ο τρόπος μέ τόν όποιο προσαρμoζόμαστε στά διά-
φορα στάδια θά έπηρεάσει τόν τρόπο μέ τόν όποιο θά άντιμετωπί-
σουμε καί θά άντεπεξέλθουμε στό έπόμενο στάδιο, είτε είναι από
τήν παιδική ήλικία στην έφηβεία είτε από τό πρώτο στάδιο ένηλι-
κίωσης πρός την ώριμη ήλικία κ.ο.κ.

7. Τύποι σταδιοδρομίας

Οί μορφές σταδιοδρομίας προϋποθέτουν κάποια ευχέρεια κινή-
σεων άνάμεσα σέ διάφορες επαγγελματικές κατευθύνσεις. Μελέτες
γιά αυτή την κινητικότητα είναι απαραίτητες στον καθηγητή ή στο
σύμβουλο του ΣΕΠ, γιά νά μπορεί νά επισημάνει προβλήματα πού
ίσως συναντήσει τό άτομο μελλοντικά.

Γιά παράδειγμα, άν αναγκαστεί κάποιος νά μετακομίσει σ'
άλλη πόλη ή τόπο, ή από τό χωριό στην πόλη, θά έχει νά αντιμετω-
πίσει τίς έπιπτώσεις πού θά έχει αυτή ή μετακίνηση στην οικόγε-
νεια καί στίς διαπροσωπικές του σχέσεις (φιλίες).

8. Καθοδηγούμενη ανάπτυξη

Μπορούμε νά βοηθήσουμε τίς διεργασίες αναπτύξεως ενός άν-
θρώπου καθώς περνά τά διάφορα στάδια της ζωής του; Ή θετική
άπάντηση άποτελεί ένα βασικό πιστεύω καί προϋπόθεση γι' αυτούς
πού ασχολούνται μέ τό ΣΕΠ. Τό ίδιο πιστεύουν καί εκείνοι οί δά-
σκαλοι πού στή δουλειά τους έχουν κέντρο ένδιαφέροντος τό παιδί
(child - centered perspective). Στην παιδαγωγική δέν πιστεύουμε πιά
στή φιλοσοφία του Ρουσό αλλά σέ μία καθοδηγούμενη ανάπτυξη.
Δέ θά έπρεπε αυτό νά είναι τό πιστεύω μας καί στον προσανατολι-
σμό (guidance);

Ύπάρχουν στοιχεΐα πού άποδεικνύουν ότι οί ικανότητες, ώς
ένα σημείο, είναι κληρονομικές καί ή προσωπικότητα έχει τίς ρίζες
της σέ κληρονομική νευρική καί ένδοκρινική σύνθεση. Ύπάρχουν
όμως έπίσης στοιχεΐα γιά νά στηρίξουν τή θεωρία ότι οί φανερές
κλίσεις καί ή προσωπικότητα, όπως διαγράφεται μέσα από τή συμ-
περιφορά, είναι άποτελέσματα της άμοιβαΐας επιδράσεως του όργα-
νισμού καί του περιβάλλοντος. Ώστε οί δυνατότητες είναι κληρο-
νομικές, ένώ ή άπόδοση, όπως φαίνεται στην καθημερινή συμπερι-
φορά, είναι άποτέλεσμα των ευκαιριών του περιβάλλοντος.

Βασική γιά τό ΣΕΠ είναι ή προϋπόθεση ότι μπορούμε νά βοη-
θήσουμε τό άτομο στην ανάπτυξη του, άν του δώσουμε έπαρκείς
ευκαιρίες, ώστε νά δοκιμάσει διάφορες ικανότητες καί νά άντιλη-
φθει τά ένδιαφέροντά του καί τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της
προσωπικότητάς του.

9. Άνάπτυξη μέ άλληλεπίδραση

Ή φύση της άλληλεπίδράσεως μεταξύ του άτόμου καί του περι-
βάλλοντός του δέν είναι καθόλου άπλή. Τό γεγονός αυτό όδηγεί

στήν κατανόηση τῶν περιορισμῶν πού εἶναι σύμφυτοι μέ τό ΣΕΠ καί τή συμβουλευτική – δέν εἶναι πανάκεια πού θεραπεύει ὅλες τίς ἀρρώστειες τοῦ ἀτόμου ἢ τῆς κοινωνίας.

10. Δυναμική (Dynamics) τῶν τύπων σταδιοδρομίας

Πολύ λίγες συγκεκριμένες γνώσεις ἔχουμε γιά τή δυναμική ἀλληλεπίδραση τῆς ἐξυπνάδας, τῶν ἐνδιαφερόντων καί τῆς κοινωνικῆς θέσεως στόν τύπο σταδιοδρομίας τοῦ ἀτόμου.

11. Ἐπαγγελματική ἱκανοποίηση

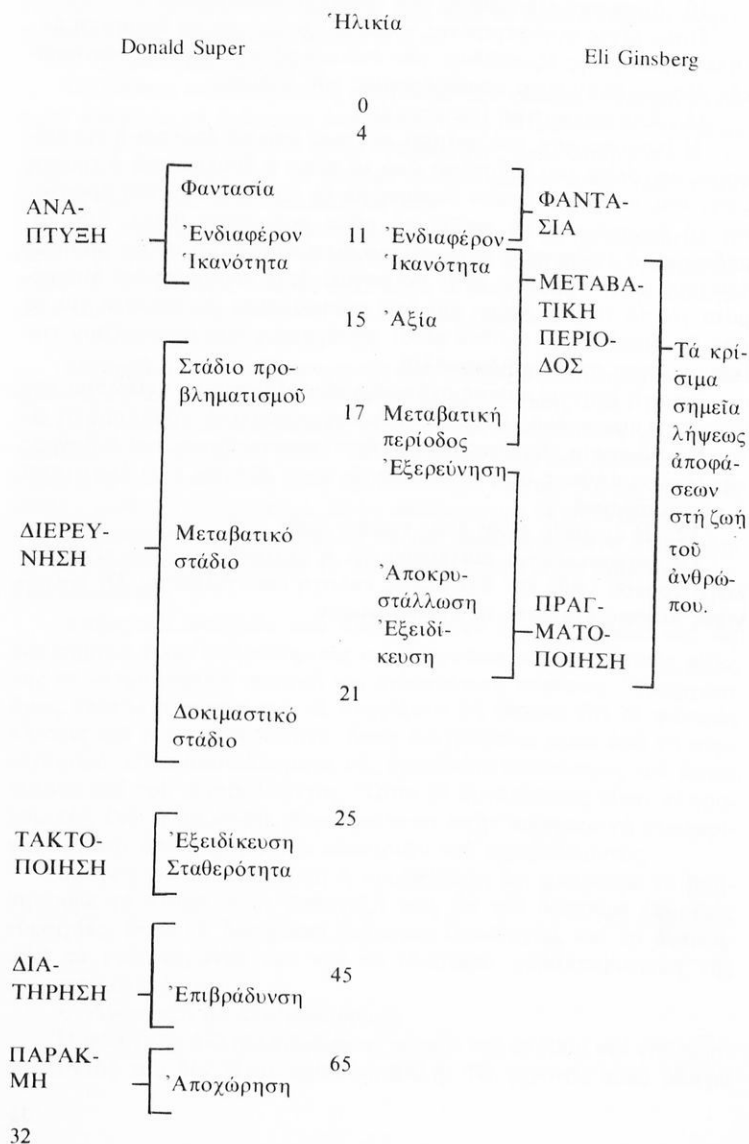
Ἡ ἱκανοποίηση πού παίρνει κάποιος ἀπό τή δουλειά ἢ τίς διαφορες ἀσχολίες του ἐξαρτᾶται ἀπό τό πόσο ἡ δουλειά καί ὁ τρόπος ζωῆς του, πού εἶναι ἄμεσα δεμένος μέ τή δουλειά του, τοῦ προσφέρει τή δυνατότητα νά παίξει τό ρόλο πού αὐτός θέλει. Γιά παράδειγμα, ὁ καθηγητής ἔχει κάποιο δικαίωμα πάνω στούς μαθητές του (καί ὡς ἓνα σημεῖο στήν κοινωνία), ἔχει περιορισμένα δικαιώματα γιά τό τί θά διδάξει, καί ἔχει περισσότερα δικαιώματα γιά τό πῶς θά διδάξει. Ὅλα αὐτά εἶναι παράγοντες πού ἐπηρεάζουν τήν ἱκανοποίηση ἀπό τή διδασκαλία.

Ἔτσι ἡ ἐπαγγελματική ἀνάπτυξη εἶναι ἐξωτερικό γνώρισμα τῆς αὐτοαντίληψως ἑνός ἀνθρώπου, ἡ ἐπαγγελματική προσαρμογή εἶναι ἡ διαδικασία τῆς ἐκφράσεως τῆς αὐτοαντίληψως καί ὁ βαθμός τῆς ἱκανοποιήσεως ἐξαρτᾶται ἀπό τό πόσο πλήρως ἔχει ἐκφραστεῖ ἡ αὐτοαντίληψη.

12. Ἡ ἐργασία εἶναι ἓνας τρόπος ζωῆς

Οἱ κοινωνιολόγοι πιστεύουν ὅτι ἡ ἐκλογή ἐργασίας εἶναι ἐκλογή τρόπου ζωῆς καί ὄχι ἀπλῶς ἐκλογή ἐπαγγέλματος. Οἱ κοινωνικές πιέσεις ἀλλοστε τό ἀποδεικνύουν.

ΚΥΡΙΑ ΣΤΑΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ



Super και άλλοι:

«Όταν ένα άτομο εκφράζει την επαγγελματική του προτίμηση, αποδίδει με επαγγελματική όρολογία την ιδέα που έχει για το τι είδους άνθρωπος είναι. Διαλέγοντας ένα επάγγελμα εκφράζει την αντίληψη που έχει για τον εαυτό του. Καθώς σταθεροποιείται σ' ένα επάγγελμα πετυχαίνει την αυτοπραγμάτωσή του. Το επάγγελμα δίνει τη δυνατότητα στον άνθρωπο να παίζει ένα ρόλο που ταιριάζει στην αυτοαντίληψή του».

Ανακεφαλαιώνοντας, οι προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν σύμφωνα με τον D. Super είναι:

1. Οί άνθρωποι διαφέρουν στίς ικανότητες, στά ενδιαφέροντα και στην προσωπικότητα.

2. Ήξαιτίας αυτού του γεγονότος οί άνθρωποι είναι προικισμένοι για πολλά επάγγελαματα.

3. Κάθε επάγγελαμα διαθέτει ένα χαρακτηριστικό τύπο άρκετά ευρύ, ώστε να επιτρέπει ποικιλία ατόμων μέσα σέ κάθε ομάδα.

4. Οί επαγγελματικές προτιμήσεις αλλάζουν μέ τον καιρό και μέ την πείρα, ενώ ή αντίληψη που έχει κανείς για τον εαυτό του είναι σχετικά σταθερή άπό τό τέλος της έφηβείας ως τό τέλος της ώριμότητας.

5. Ή διαδικασία μπορεί να συνοψιστεί σέ μία σειρά άπό στάδια ζωής που χαρακτηρίζονται άπό την άνάπτυξη, τή διερεύνηση, τή τακτοποίηση, τή διατήρηση και τή παρακμή. Αύτά μπορούν να υποδιαιρεθούν: διερεύνηση (φαντασία – άπόπειρα – πραγματοποίηση) και τακτοποίηση (δοκιμαστική και σταθερή).

6. Ή φύση του επαγγέλματος καθορίζεται άπό τό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο των γονέων του ατόμου, τήν πνευματική του ικανότητα, τήν προσωπικότητά του και τίς ευκαιρίες.

7. Ή εξέλιξη του ατόμου καθορίζεται άπό τήν ώρίμανση των ικανοτήτων του, των ενδιαφερόντων του, της πείρας που άποκόμισε άπό τήν πραγματικότητα και της αυτοαντίληψεώς του.

8. Ή διαδικασία της επαγγελματικής άναπτύξεως είναι ουσιαστικά ή διαδικασία άναπτύξεως και ολοκληρώσεως της εικόνας που έχει κανείς για τον εαυτό του. Είναι προϊόν άλληλεπιδράσεως των κληρονομικών κλίσεων, της νευρικής και ένδοκρινικής δομής, των ευκαιριών που έχει για να παίξει διάφορους ρόλους και του κατά πόσον ό ρόλος αυτός επιδοκιμάζεται άπό τούς προϊσταμένους και τούς συναδέλφους.

9. Ή διαδικασία συμβιβασμού μεταξύ του ατόμου και των κοινωνικών παραγόντων, μεταξύ αυτοαντίληψεως και πραγματικότητας, είναι μέρος του ρόλου που παίξει ό άνθρωπος είτε στή σφαίρα της

φαντασίας είτε στη συνέντευξη με τούς συμβούλους είτε στην πραγματική ζωή.

10. Οί ικανοποιήσεις πού βρίσκει τό άτομο στην εργασία και στη ζωή εξαρτώνται από τό κατά πόσο τό άτομο αυτό βρίσκει επαρκή διέξοδο στις ικανότητές του, τά ενδιαφέροντά του, τά χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του και τίς αξιολογικές του τοποθετήσεις.

Έτσι ή συμβολή του υπάγεται στην ψυχολογία άτομικων διαφορών, πού βασίζεται στην ανάγκη πού έχει ό άνθρωπος νά παίρνει αποφάσεις μόνος του.

Πρέπει νά τονιστεί ότι τά στοιχεία και οί προϋποθέσεις της θεωρίας πού αναφέραμε έχουν πολύ επηρεάσει τό ΣΕΠ και τή συμβουλευτική στην Άμερική και στην Εύρώπη τά τελευταία είκοσι χρόνια. Πρέπει επίσης νά πούμε ότι δέν είναι δυνατό νά μεταφερθεί μία θεωρία από μία κουλτούρα σέ άλλη, άν οί βασικές αρχές της πρώτης δέν αντιπροσωπεύονται και στη δεύτερη.

Η θεωρία πού συζητήθηκε σ' αυτή τή διάλεξη στηρίζεται στην έρευνα αλλά όχι στην έρευνα στην Ελλάδα και γι' αυτό θά ήταν χρήσιμο νά ξεκινήσει ένα πρόγραμμα έρευνας συγχρόνως μέ τό πρόγραμμα του ΣΕΠ, ώστε τό ένα νά επηρεάζει και νά διευρύνει τό άλλο.

Γ'. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Υπάρχουν πολλοί παράγοντες στη ζωή ενός ατόμου πού θά επηρεάσουν τόν επαγγελματικό δρόμο ή τούς δρόμους πού πιθανόν νά ακολουθήσει. Άν και οί ψυχομετρικοί παράγοντες, όπως ή ευφυΐα, παίζουν ρόλο στην απόφαση πού θά πάρει τό άτομο γιά τό επάγγελμα πού θά ακολουθήσει, όμως χωρίς αμφιβολία και οί κοινωνικοί παράγοντες έχουν ζωτική σημασία. Οί περισσότεροι από μās θά έχουμε συναντήσει στά χρόνια πού διδάσκουμε τό φανερό άποτυχημένο μαθητή στό σχολείο πού μετά από λίγο καιρό σημάδεψε μεγάλη επιτυχία στη δική του τή δουλειά.

Οί παράγοντες πού μπορούμε νά τούς άπομονώσουμε είναι οί ακόλουθοι (και πρέπει νά τονιστεί ότι κανένας από αυτούς δέν αποκλείει τούς άλλους):

α) Κοινωνική τάξη

Η κοινωνική τάξη του ατόμου (άν δηλαδή προέρχεται από γονείς επιστήμονες, βιομήχανους, εργάτες κτλ.) είναι πιθανόν νά προσ-

διορίσει τά ὅρια τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τῆς σταδιοδρομίας μέ τρεῖς κυρίως τρόπους: ἔκταση ἐκλογῆς, κριτήρια ἐκλογῆς καί ἐπίπεδο φιλοδοξίας.

Στό θέμα «ἐκταση ἐκλογῆς», τά παιδιά πού προέρχονται ἀπό γονεῖς ἐπιστήμονες δύσκολα θά διαλέξουν ἄλλο ἐπάγγελμα ἀπό τό ἐπάγγελμα τοῦ ἐπιστήμονα, ἐνῶ τό παιδί τοῦ ἐργάτη μπορεῖ νά ἀκολουθήσει ἢ ἕνα ἐπάγγελμα σάν αὐτό τῆς οἰκογένειάς του ἢ κάποιο ἄλλο μέ μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος.

Στό θέμα «κριτήρια γιά τήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος» τό παιδί μπορεῖ νά παροτρυνθεῖ νά ἔχει ὡς κριτήριό του τήν ἐκλογή μιᾶς καλύτερης ἐργασίας ἀπό τήν ἐργασία τοῦ πατέρα του. «Καλύτερη ἐργασία» ἐδῶ μπορεῖ νά σημαίνει μεγαλύτερο εἰσόδημα ἢ μεγαλύτερη ἱκανοποίηση ἀπό τή δουλειά του.

Στό θέμα «ἐπίπεδο φιλοδοξίας» τό παιδί μπορεῖ νά ἐνθαρρυνθεῖ νά ἔχει φιλοδοξίες μεγαλύτερες ἀπό αὐτές τοῦ πατέρα του: νά γίνει γιατρός, ἐνῶ ὁ πατέρας του ἦταν χτίστης· νά γίνει διευθυντής, ἐνῶ ὁ πατέρας του ἦταν ὑπάλληλος κτλ.

Σέ ὅλους αὐτούς τούς τομεῖς ἡ κοινωνική τάξη ἀπό τήν ὁποία προέρχεται ὁ μαθητής εἶναι ἕνας σημαντικός παράγοντας καί αὐτό πρέπει νά τό λαμβάνει ὑπόψη του ὁ σύμβουλος γιά νά καταλάβει τίς ἐπιρροές πού δέχεται ὁ μαθητής στήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος.

β) Σπίτι

Τό περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ εἶναι ἐπίσης ἕνας σημαντικός παράγοντας πού ἐπηρεάζει τό εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος καί τόν τρόπο ζωῆς πού θά ἀκολουθήσει ὁ μαθητής.

Ἐδῶ διακρίνουμε δύο σημαντικά στοιχεῖα: τούς γονεῖς καί τά ἀδέρφια (ἀγόρια καί κορίτσια).

Ἀπό τούς γονεῖς φαίνεται ὅτι τό παιδί παίρνει τά κίνητρα. Γιά παράδειγμα, τό παιδί πού οἱ γονεῖς του περιτριγυρίζονται ἀπό βιβλία καί ἀγαποῦν τό διάβασμα ἢ κάνουν οἱ ἴδιοι ἐργασίες μέ τά χέρια τους καί αὐτό τούς ἐνθουσιάζει τό πιθανότερο εἶναι ὅτι θά μάθει νά χαίρεται μέ τίς ἴδιες ἐργασίες. Συγκρίνετε αὐτό τό παιδί μέ ἐκεῖνο, τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς πιστεύουν ὅτι τό παιδί τους πρέπει νά διαβάζει ἢ πρέπει νά κάνει ἐργασίες μέ τά χέρια του, ἀλλά οἱ ἴδιοι δέν κάνουν τίποτε ἀπό αὐτά. Σ' αὐτή τήν περίπτωση τό παιδί μᾶλλον δέ θά ἐνθουσιάζεται κάνοντας αὐτές τίς ἐργασίες. Ἐνα παράδειγμα μπορεῖ νά εἶναι γονεῖς πού πιέζουν τό παιδί τους νά μάθει μουσική, γιατί μπορεῖ νά τοῦ χρειαστεῖ καί ὄχι γιατί ἡ μουσική ἀρέσει σέ ὅλη τήν οἰκογένεια.

Ἀκόμα τό παιδί μαθαίνει ἀπό τούς γονεῖς του τίς ἀξίες καί τίς ἀνάγκες πού κατευθύνουν τή ζωή τους, εἴτε αὐτές εἶναι πρωτογενεῖς

(καλύπτουν φυσιολογικές ανάγκες), π.χ. νά έχουν αρκετή τροφή νά θρέψουν τήν οικόγενεια, είτε εἶναι δευτερογενεῖς (ἀναφέρονται σέ ψυχικές λειτουργίες), π.χ. αἰσθητικές ἐπιτεύξεις ἢ ἱκανοποίηση ἀπό τήν ἐργασία ἢ ἀπό οἰκονομική ἀμοιβή.

Ἔτσι οἱ γονεῖς, ὅπως συχνά ἀναφέρεται σέ ὅλα τά ψυχολογικά καί κοινωνιολογικά κείμενα, παίζουν οὐσιαστικό ρόλο ὄχι μόνο στή σωματική ἀλλά καί στή συναισθηματική, πνευματική καί διανοητική ἀνάπτυξη τῶν παιδιῶν τους. Ὅλα αὐτά ἐπιδροῦν σημαντικά πάνω στό ἐπαγγελματικό πρότυπο καί στό δρόμο πού θά ἀκολουθήσει τό παιδί στή ζωή του ὡς ὥριμος πλέον ἄνθρωπος.

Ἀπό τά ἀδέρφια τό παιδί ἐπηρεάζεται μέ πολλοὺς τρόπους: ὁ μεγαλύτερος ἀδερφός ἢ ἀδερφή μπορεῖ νά δώσει πληροφορίες γιά μιὰ δουλειά ἢ γιά τά ἀνώτερα στάδια ἐκπαίδευσως μέ ἑμμεσους ἢ ἄμεσους τρόπους. Τό παιδί μαθαίνει ἀπό τήν ἀγωνία, τήν ἀνία, τήν ὑποταγή τοῦ ἄλλου. Ἐπίσης τό παιδί μαθαίνει ἀπό συγκρίσεις πού γίνονται, ἀπό ἄλλους καί ἀπό τό ἴδιο, σέ θέματα ἐπιτυχίας στήν οἰκογενειακή ζωή, στό σχολεῖο, στίς ἐλεύθερες ἀσχολίες καθὼς καί στό ἐπάγγελμα.

γ) Σχολεῖο

Τό σχολεῖο εἶναι ἓνας σημαντικός, καθοριστικός παράγοντας γιά τήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος καί τοῦ τρόπου ζωῆς κάθε ἀτόμου. Στό σχολεῖο ὁ μαθητής μαθαίνει ὅτι γίνονται ἀπό τοὺς δασκάλους συγκρίσεις, κυρίως ὡς πρὸς τήν ἐπίδοση. Ὅσο καλύτερος σέ ἐπίδοση εἶναι ἓνας μαθητής τόσο περισσότερη ἐνθάρρυνση δέχεται ἀπό τό δάσκαλό του καί τόσο περισσότερες πιθανότητες ἔχει νά ἀκολουθήσει ἀνώτερη ἐκπαίδευση. Αὐτό ἐπηρεάζει ἐντυπωσιακά τή σταδιοδρομία του, τίς εὐκαιρίες ἐξελιξέως του καί ἔτσι καί τό δρόμο του μέσα στή ζωή.

Ὅσο καιρό ὁ μαθητής βρίσκεται στό σχολεῖο μαθαίνει ἐπίσης καί γιά τίς σχέσεις του μέ τοὺς συναδέλφους του στή δουλειά, ἔχοντας ὡς πρότυπο τήν ὁμάδα τῶν συνομηλίκων του, ὅπου οἱ ποικίλες εὐκαιρίες πού δημιουργοῦνται τοῦ δίνουν τή δυνατότητα νά παίξει διάφορους ρόλους μέσα σ' αὐτή τήν ὁμάδα. Τά χαρακτηριστικά τῆς ὁμάδας ἢ τῶν ὁμάδων, στίς ὁποῖες ἀποδίδει περισσότερο καί στίς ὁποῖες αἰσθάνεται πιό ἄνετα, πρόκειται νά ἐπηρεάσουν τή μελλοντική ἐκλογή τῶν συναδέλφων του καί ἔτσι νά ἐπηρεάσουν ἑμμεσα τήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ἄν τό παιδί ἀνήκει σέ μιὰ ὁμάδα πού τὰ μέλη της εἶναι ἀπογοητευμένα ἀπό τίς σπουδές τους στό σχολεῖο, δέν πρόκειται νά σκεφθεῖ σοβαρά γιά μελλοντικές ἀνώτερες σπουδές.

Ἐπίσης τό εἶδος τοῦ σχολείου ἐπηρεάζει τίς εὐκαιρίες γιά

επαγγελματική σταδιοδρομία, παρ' όλο πού πιθανό νά γίνεται κάθε δυνατή προσπάθεια νά περιοριστεί στό ελάχιστο ή επίρροή αυτή. Τό επαγγελματικό σχο- λείο τείνει νά κατευθύνει έντονα τήν έκλογή του μαθητή καί τελικά νά θέσει όρια στίς διαθέσιμες δυνατότητες έκλογής. "Όταν άλλοι άνθρωποι άποφασίζουν τό είδος του σχολείου πού θά ακολουθήσει ό νέος, είναι έπόμενο νά τόν οδηγούν σέ συγκεκριμένους κλάδους καί έτσι τό πεδίο έκλογής του νά στενεύει.

"Άλλος σπουδαίος σχολικός παράγοντας είναι φυσικά οί ίδιοι οί δάσκαλοι. Έδω τό πίο σημαντικό στοιχείο είναι αυτό πού έχει ήδη συζητηθεί, ότι δηλαδή οί δάσκαλοι τείνουν νά άνταμείψουν τούς μαθητές πού τούς μοιάζουν. Αυτό μέ τή σειρά του πρόκειται νά επηρεάσει τήν επιτυχία του μαθητή στό έπάγγελμά του, δηλαδή στίς σχέσεις του μέ τούς άνωτέρους του στή δουλειά του. "Αν ό μαθητής έχει τή δυνατότητα νά δεχθεί καί νά αναπτύξει μιá καλή σχέση μέ τήν «έξουσία» στό σχολείο του, τότε θά γίνει ικανός νά δεχθεί παρόμοιες σχέσεις καί στό έπάγγελμά του καί άντιστρόφως.

δ) Κοινωνική ομάδα

"Η κοινωνική ομάδα στήν όποία ζει ό νέος είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας στήν έκλογή του επαγγέλματος καί του τρόπου ζωής. Αυτό συμβαίνει κυρίως όταν από τήν κοινωνική αυτή ομάδα εκφράζονται άπόψεις καί προσδοκίες γιά τό νέο. Παράδειγμα ό μαθητής πού ένθαρρύνεται, έπειδή έχει τίς απαραίτητες πνευματικές ικανότητες, νά φύγει από τό όρεινό χωριό του, ώστε νά μπορεί νά εκμεταλλευτεί μέ κάθε τρόπο τίς εκπαιδευτικές καί επαγγελματικές δυνατότητες πού προσφέρει ή πόλη.

Συμβαίνει όμως ό μαθητής αυτός νά μήν είναι κοινωνικά καί συναισθηματικά έτοιμος ή νά μήν θέλει ή νά μήν μπορεί νά άντεπεξέλθει στό σημαντικό «κοινωνικό σόκ» πού βρίσκεται στή φύση μιās τέτοιας μετακίνησης ή καί στήν αίτηση του ξεριζώματος πού προκαλείται. Αυτό δέ σημαίνει πώς είναι λάθος νά μή θέλει νά μετακινηθεί, άφου θά έχει κατανοήσει τίς συνέπειες τής κάθε άποφάσεως.

"Ένας παράγοντας πού μερικές φορές κυριαρχεί στά μεγαλύτερα χωριά ή κομποπόλεις είναι ό κύριος έργοδότης τής περιοχής, πού άσκει μιá πατερναλιστική επίρροή στήν κοινότητα. Ίσως νά είναι δύσκολο γιά τό νέο νά άπαλλαγεί από αυτού του είδους τή σχέση καί τήν προσδοκία πώς καί ό ίδιος θά δουλέψει γιά τό συγκεκριμένο έργοδότη. Αυτό γίνεται πίο έντονο, όταν ό έργοδότης χρηματοδοτεί προγράμματα ύποτροφιών πού ένισχύουν τούς μαθητές στίς σπουδές τους, όπως συμβαίνει σέ όρισμένα μέρη τής Άγγλιας.

ε) Όμάδες πίεσεως

“Αν, όπως σήμερα στη Βρετανία, οί πολιτικοί της χώρας ανησυχούν για τήν έλλειψη σπουδαστών πού θά ακολουθήσουν τό επάγγελμα του μηχανικού καί του τεχνικού, τότε άσκούνται όρισμένες «πίεσεις» για νά ένθαρρυνθοϋν οί σπουδαστές νά δοϋν αυτά τά επαγγέλματα μέ πιό «καλό μάτι». Οί ανάγκες της αγοράς έργασίας είναι σημαντικός παράγοντας πού βοηθάει τό νέο στην έκλογή επαγγέλματος καί τρόπου ζωής.

Αυτός ό παράγοντας παίζει σημαντικό ρόλο ήδη από μικρή σχετικά ηλικία, άς πούμε από τά 14 χρόνια. Τότε είναι πού οί μαθητές χρειάζεται νά πάρουν μιá απόφαση, προκειμένου νά καθορίσουν τό είδος των σπουδών πού θά ακολουθήσουν. Έτσι όμως στην ουσία προσδιορίζουν τή μελλοντική έκλογή του επαγγέλματος τους. Γι' αυτό τό εκπαιδευτικό σύστημα ενός κράτους μπορεί νά οδηγήσει τόν ΕΠ στην παγίδα νά «λαδώνει άπλως τόν τροχό» της διαδικασίας της έπιλογής. Οί κοινωνιολόγοι θά έλεγαν πώς αυτού του είδους ό ΕΠ έχει ως βασική λειτουργία του τόν κοινωνικό έλεγχο.

Θά ήταν λάθος νά αγνοήσουμε αυτόν τόν παράγοντα πού ρυθμίζει ως κάποιο βαθμό τήν προσφορά ευκαιριών. Καί όμως, ή λειτουργία του κοινωνικού έλέγχου είναι μόνο μιá από τίς τέσσερις πιθανές λειτουργίες του ΕΠ, όπως τίς διατυπώνει ό Watts.

	ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΟ ΑΤΟΜΟ
ΑΛΛΑΓΗ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ
ΚΑΤΕΣΤΗΜΕΝΟ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΜΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ

‘Ο ΣΕΠ, πού άσκει λειτουργία κοινωνικής αλλαγής, βοηθά τούς μαθητές νά δοϋν τή διαδικασία της έκλογής όπως είναι στην πραγματικότητα, αλλά καί όπως θά μπορούσε νά είναι. ‘Ο σύμβουλος εδώ θά πρέπει νά συζητά μέ τό μαθητή καί τούς παράγοντες πού έμποδίζουν τό άτομο στην ανάπτυξη του (κοινωνικούς ή ψυχολογικούς) καθώς καί τή δομή του κοινωνικού καί του εκπαιδευτικού συστήματος.

‘Ο ΣΕΠ, πού άσκει λειτουργία ατομικής αλλαγής, βοηθά τούς μαθητές νά ευρύνουν τόν όρίζοντα έκλογής τους καί έτσι νά αυξήσουν τίς ευκαιρίες τους για έκλογή επαγγέλματος καί τρόπου ζωής.

Αυτό μπορεί να γίνει πιο πολύ με άτομα που ανήκουν στις λεγόμενες μη προνομιούχες ομάδες, όπως είναι οι γυναίκες, τα παιδιά της εργατικής τάξεως και τα «απροσάρμοστα» παιδιά.

Ο ΣΕΠ, που άσκει λειτουργία μη κατευθυνόμενη, βοηθά τους μαθητές να εξετάσουν την υπάρχουσα κλίμακα (range) ευκαιριών κάτω από το πρίσμα του προσωπικού τους συστήματος αξιών και έτσι να καταλήξουν σε μία απόφαση τελείως δική τους.

Ο καθηγητής του ΣΕΠ θα πρέπει να καταλάβει και να συζητήσει αυτές τις τέσσερις λειτουργίες και να βρει τη θέση που ο ίδιος είναι ικανός και έτοιμος να πάρει σ' αυτές βασιζόμενος στην κατανόηση. Μόνο τότε ο καθηγητής του ΣΕΠ θα κατανοήσει τις πιέσεις που ασκούνται σ' αυτούς που εφαρμόζουν το ΣΕΠ και τον επαγγελματικό προσανατολισμό γενικότερα.

Μία πρόσθετη πηγή πίεσεως, που άλλοτε συμπληρώνει και άλλοτε ανταγωνίζεται τις παραπάνω, είναι τα μέσα ενημερώσεως, δηλαδή ο τύπος, ο κινηματογράφος, το ραδιόφωνο και η τηλεόραση. Καθώς τα μέσα ενημερώσεως γίνονται όλο και πιο προσιτά, ή επίδρασή τους στη σκέψη των νέων και στον προγραμματισμό τους για το μελλοντικό επάγγελμά τους είναι καταφανής. Ο κινηματογράφος και η τηλεόραση έχουν υψηλό δείκτη φαντασίας στα προγράμματά τους. Αυτό αναπόφευκτα δένεται με τις φαντασιώσεις του νέου και, παρ' όλο που δεν έχει άμεσο αντίκτυπο στα σχέδιά του για επάγγελμα και τρόπο ζωής, θα ήταν καλό να συζητούνται με τα παιδιά θέματα όπως: «ποιά από τις προσωπικότητες της τηλεοράσεως σάς ελκύει περισσότερο».

Έτσι ο καθηγητής του ΣΕΠ, με το να συζητάει θέματα που αναφέρονται σ' αυτές τις πηγές πίεσεως, καλλιεργεί στο μαθητή την ικανότητα να αναλύει κριτικά μόνος του παρόμοιες πιέσεις.

ξ) Διάφορα

1) Διαφοροποίηση των ρόλων

Τα παιδιά μαθαίνουν από μικρή ηλικία να παίζουν ρόλους, ιδιαίτερα στο παιχνίδι. Ο ρόλος με τον οποίο νιώθουν πιο άνετα, ώστε να είναι κοινωνικοί, να δείχνουν τάσεις επικρατήσεως ή διευκολύνσεως κτλ., είναι πιθανό να γίνει ένας παράγοντας στην έκλογή επαγγέλματος. Πιθανό να είναι πιο ευτυχισμένα, όταν διαλέξουν μία δουλειά που θα τους επιτρέπει να παίζουν αυτόν το ρόλο ή να προσαρμόσουν τη δουλειά τους έτσι, ώστε να διατηρήσουν αυτόν το ρόλο.

ii) Επαγγελματική κινητικότητα

Όταν η επαγγελματική δομή μιās κοινωνίας αλλάζει, παλιά επαγγέλματα δίνουν τη θέση τους σε καινούρια, όπως στις τεχνολο-

γικές κοινωνίες που εξαφανίζονται οι τεχνίτες και παρουσιάζονται οι τεχνοκράτες. Σε τέτοιες κοινωνίες υπάρχει επαγγελματική κινητικότητα. Λίγοι είναι οι άνθρωποι που αρχίζουν και τελειώνουν την καριέρα τους στην ίδια δουλειά και που χρησιμοποιούν πάντα τις ίδιες ικανότητες.

“Άσκηση:

Σκεφθείτε αντικείμενα που υπάρχουν σήμερα και που ήταν άδιανόητα 25 χρόνια πριν. Τι καινούριες δουλειές πρέπει να έχουν δημιουργηθεί; Τι καινούριες προσαρμογές σε παλιές δουλειές έχουν προκύψει; Κι ως μὴν ξεχνάμε ότι ο κάθε άνθρωπος εργάζεται περισσότερο από 25 χρόνια στη ζωή του.

iii) Πρώτοι προσδιοριστικοί παράγοντες

Είναι ίσως σημαντικό να προσδιορίσει κανείς τη σχέση που έχουν οι πρώτες εμπειρίες της ζωής του ατόμου με τους άλλους παράγοντες που αναφέρθηκαν, γιατί οι πρώτες εμπειρίες επηρεάζουν πολύ τη συμπεριφορά, τις ικανότητες, τα ενδιαφέροντα και άλλους τομείς της προσωπικότητας. Και γνωρίζουμε πώς οι παράγοντες της προσωπικότητας προσδιορίζουν τη ζωή του ατόμου και επομένως και το επάγγελμά του.

“Όλοι οι παράγοντες που αναφέρθηκαν ως τώρα παίζουν κάποιο ρόλο στη σκέψη του νέου για το επάγγελμα και για τον τρόπο της ζωής του. Καθένας δὲν είναι ανεξάρτητος από τον άλλο και για μερικούς ανθρώπους μερικοί παράγοντες φαίνονται να κυριαρχούν. Ο ζωτικός ρόλος του καθηγητή του ΣΕΠ είναι να κατανοήσει όλους τους σημαντικούς παράγοντες και να ενθαρρύνει το νέο να βρει τους σημαντικούς παράγοντες στη δική του ζωή.

Είσαγωγή στα πρακτικά στοιχεία του ΣΕΠ.

Τά θεωρητικά στοιχεία του ΣΕΠ είναι χρήσιμα, γιατί μπορούν να φωτίζουν και να επεκτείνουν την εφαρμογή του σε συνδυασμό με τη συμβουλευτική στα σχολεία μέσης εκπαίδευσης.

Τά στοιχεία του ΣΕΠ και της συμβουλευτικής, που πρόκειται να περιγραφούν, εφαρμόζονται σε μερικά σχολεία Μ.Ε. της Βρετανίας, αλλά τά πιο σημαντικά τά βρίσκει κανείς στους τρόπους και τις μεθόδους των επαγγελματιών. Ο σκοπός της περιγραφής τέτοιων πρακτικών ζητημάτων, όπως η πληροφόρηση για το επάγγελμα, ή πληροφόρηση για το μαθητή, ή ανάπτυξη των προγραμμάτων κτλ., είναι ότι από μερικά τέτοια θέματα μπορεί να διαπιστωθεί ποιά αφορούν άμεσότερα την Ελλάδα και ποιά στοιχεία του ΣΕΠ

μπορούν πιο εύκολα να προσαρμοστούν στη χώρα σας. Έτσι εδώ θα δώσουμε ένα σκαρίφημα των πολλών απόψεων που υπάρχουν για το ΣΕΠ.

Πάντοτε, όταν μελετούμε τις πρακτικές εφαρμογές, πρέπει να εξετάζουμε και να έχουμε υπόψη τους στόχους και τους αντικειμενικούς σκοπούς της επαγγελματικής αγωγής, δηλαδή την επίγνωση των ευκαιριών, την αυτογνωσία, την εκμάθηση λήψεως αποφάσεων και την εκμάθηση αντιμετώπισης των μεταβατικών σταδίων, γιατί αυτοί οι αντικειμενικοί σκοποί πρέπει να βρίσκονται σε κάποια ισορροπία μεταξύ τους σε κάθε πρόγραμμα πρακτικών εφαρμογών που προσφέρουμε στους μαθητές.

Δ'. ΠΩΣ ΑΣΚΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΝΑ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΤΙΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Το θέμα αυτό έχει μεγάλη σπουδαιότητα για την εφαρμογή του ΣΕΠ. Είναι ο τομέας όπου χρειάζεται η μεγαλύτερη δυνατή συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και των υπηρεσιών εργατικού δυναμικού του Υπουργείου Εργασίας σε κάθε χώρα.

Όμως, αν πούμε ότι αυτές οι δύο υπηρεσίες θα προμηθεύσουν όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες στους μαθητές, είναι σαν να αρνούμαστε τον αληθινό χαρακτήρα τέτοιων επαγγελματικών πληροφοριών.

Οι επαγγελματικές πληροφορίες διοχετεύονται με πολλές μορφές: από επίσημες πηγές, όπως είναι οι επαγγελματικές μονογραφίες του Υπουργείου Εργασίας ή τα πανεπιστημιακά έντυπα, και από ποικίλες ανεπίσημες πηγές, όπως είναι οι προφορικές πληροφορίες από φίλους και τα μέσα μαζικής ενημερώσεως (το ραδιόφωνο, ή τηλεόραση, ή κινηματογράφος). Πρέπει να μελετηθεί πολύ προσεκτικά ποιός θα είναι ο ρόλος του καθηγητή του ΣΕΠ απέναντι σ' όλο αυτό το πλήθος των πληροφοριών που βρίσκονται στη διάθεση των μαθητών. Αν ο καθηγητής βλέπει τον εαυτό του σαν ένα ακόμη κανάλι διοχετεύσεως επαγγελματικών πληροφοριών, τότε υπάρχει κίνδυνος ο πλούτος των διαθέσιμων πληροφοριών να μην τον αφήσει να κάνει σχεδόν τίποτε άλλο εκτός από το να είναι ένας απλός πληροφοριοδότης.

α) Σε τί χρησιμεύουν οι επαγγελματικές πληροφορίες

Στίς πρώτες τάξεις της μέσης εκπαίδευσής, αν ή θεωρία είναι σωστή, ο μαθητής βρίσκεται κανονικά στο στάδιο του ενδιαφέροντος

γιά σκέψεις σχετικές με τό μελλοντικό του ἐπάγγελμα. Σ' αὐτό λοιπόν τό στάδιο οἱ μαθητές χρειάζεται νά ξέρονουν κάτι γιά τήν ποικιλία τῶν ἐπαγγελμάτων πού ἀποτελοῦν τήν ἀγορά ἐργασίας. Μὲ ἄλλα λόγια σ' αὐτό τό στάδιο χρειάζεται πλατιά ἀλλά ὄχι εἰς βάθος γνώση μιᾶς ὅσο γίνεται πῶς ὁλοκληρωμένης ἐπαγγελματικῆς ποικιλίας. Ἐδῶ ὁδηγός γιά τήν περιγραφή εἶναι οἱ βασικές κατηγορίες ἐνδιαφερόντων, π.χ. ἐπαγγέλματα ὑπαίθρου, κοινωνικά, αἰσθητικά κτλ.

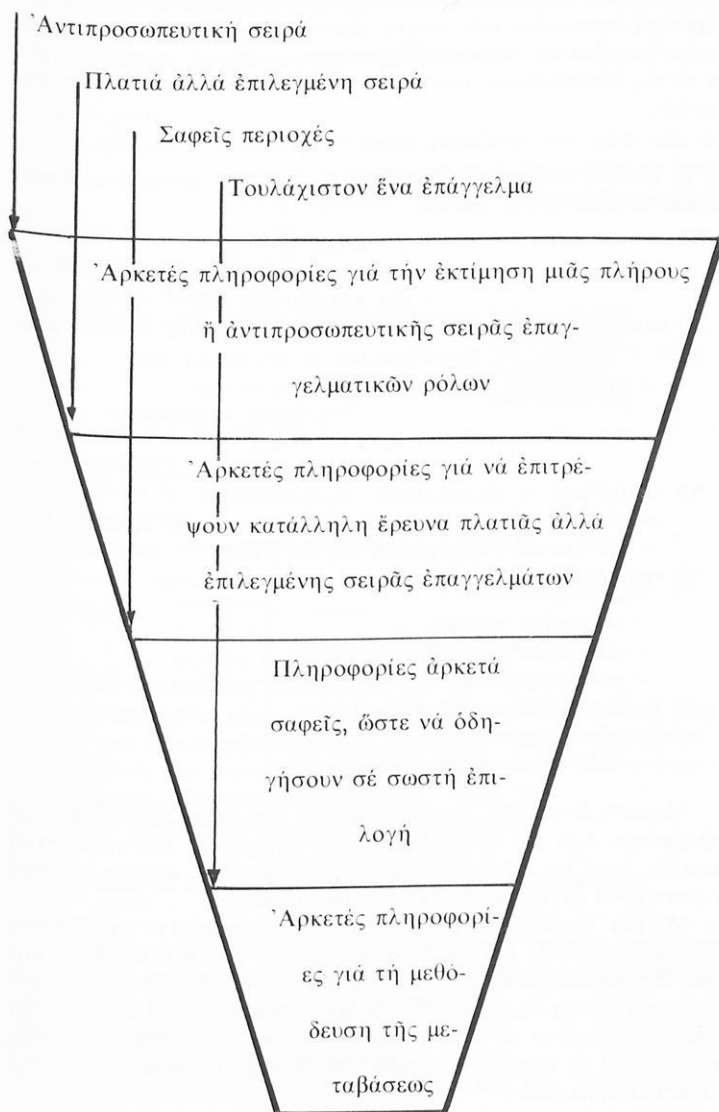
Καθὼς ὅμως ὁ προβληματισμός τῶν μαθητῶν στὸν τομέα τῶν ἐπαγγελμάτων ἐξελίσσεται προοδευτικά, τὰ ἐνδιαφέροντά τους ἐπηρεάζονται ἀπὸ τίς ἱκανότητες καὶ τίς δυνατότητές τους. Ἐδῶ εἶναι πού ἀπαιτεῖται πῶς λεπτομερὴς γνώση γιά κάθε κατηγορία ἐπαγγελμάτων, ἡ ὁποία θὰ ταίριαζε μέχρι ἐνὸς σημείου μὲ τὰ ταλέντα, τίς ἱκανότητες καὶ τίς δυνατότητες πού ἔχει ὁ κάθε μαθητής.

Ὅσο προχωρεῖ ὁ προβληματισμός αὐτός, ὁ μαθητής φτάνει στὸ ἐπόμενο στάδιο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ του προβληματισμοῦ, ὅπου τοῦ χρειάζονται πολλὲς γνώσεις γιά ἓναν πῶς συγκεκριμένο τομέα ἐπαγγελμάτων, ἀπὸ τὸν ὁποῖο θὰ γίνεῖ, πιθανόν, ἡ τελικὴ ἐκλογή ἐπαγγέλματος. Σ' αὐτό τό στάδιο ὁ μαθητής πρέπει νά μπορεῖ νά ἀντιλαμβάνεται καὶ νά βιώνει τοὺς ψυχοκοινωνικοὺς παράγοντες τοῦ ἐπαγγέλματος πού διάλεξε.

Τελικά ὁ μαθητής θὰ φτάσει νά ἀντιμετωπίσει τὴ μετάβαση στὴν ἀπασχόληση ἢ στὴ σπουδὴ πού διάλεξε. Σ' αὐτό τό στάδιο χρειάζεται νά ξέρεῖ σὲ βάθος τό ἀντικείμενο τῆς ἐκλογῆς του, ὥστε νά μεθοδεύσει αὐτὴ τὴ μετάβαση.

Αὐτὰ τὰ στάδια τῆς προοδευτικῆς πληροφόρησης μποροῦμε νά τὰ ἐκφράσουμε μὲ τό ἀκόλουθο διάγραμμα:

Πλάτος καί βάθος επαγγελματικῶν πληροφοριῶν



Δυστυχώς πολλές από τις πληροφορίες, επίσημες ή ανεπίσημες, που φτάνουν στους μαθητές μας δεν υπακούουν σ' αυτό τον απλό κανόνα. Αυτοί που γράφουν τα πληροφοριακά φυλλάδια στα επαγγελματικά ινστιτούτα κτλ. συχνά πέφτουν στην παγίδα να συσσωρεύουν υπερβολικά πολλές πληροφορίες χωρίς να τις αξιολογούν και να τις διαβαθμίζουν, πράγμα που θα έκανε ένας έμπειρος εκπαιδευτικός.

β) Ἡ ἐπαγγελματική πληροφόρηση, γιά νά ἀνταποκρίνεται στίς παραπάνω ἀπαιτήσεις, πρέπει:

1. Νά περιγράφει τίς εὐκαιρίες ἀπασχολήσεως:
π.χ. – «δέν ὑπάρχουν πολλές κενές θέσεις»
– «δὲ χρειάζονται εἰδικά προσόντα».
2. Νά περιγράφει τὸ πρόσωπο ποὺ κάνει τὴν ἐργασία, ὥστε νά μπορέσει ὁ μαθητὴς νά τὴ συσχετίσει μὲ τὸν ἑαυτό του:
– προσωπικὲς ιδιότητες – προσωπικότητα
– ἱκανότητα ἀκροάσεως.
– προσωπικὴ πείρα – ἔχει ταξιδέψει
– ἔχει ἀποκτήσει βιομηχανικὴ πείρα.
3. Νά περιγράφει τὸ περιεχόμενο τῆς ἐργασίας:
– τί κάνει τὸ πρόσωπο ποὺ ἐκτελεῖ αὐτὴ τὴν ἐργασία
– καθήκοντα / περιγραφή τῆς ἐργασίας.
4. Νά περιγράφει τὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο ἐργάζεται:
– κοινωνικὸ πλαίσιο
– οἰκονομικὴ ἀμοιβή
– φυσικὸ πλαίσιο
– λίγος χρόνος ἀπομένει γιὰ τὴν οἰκογένεια
– καθόλου καιρὸς γιὰ ποδόσφαιρο

— ψυχοκοινωνικοὶ παράγοντες

Μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς τίς πληροφορίες μποροῦμε νά τίς πάρουμε ἀπὸ ἔντυπα, ἐνῶ γιὰ ἄλλες χρειάζεται συγχρόνως καὶ προσωπικὴ ἐμπειρία, γιατί π.χ. πῶς μποροῦμε νά ξέρουμε ποίος εἶναι ὁ θόρυβος σὲ ἕναν τόπο ἐργασίας, ἂν δέν τὸν δοκιμάσουμε;

Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ σχηματίζεται μιὰ εἰκόνα ἐπαγγελματικῆς πληροφορήσεως μὲ κέντρο τὸ περιεχόμενο, ποὺ περιλαμβάνει δηλαδή ἐπαρκὴ δεδομένα γιὰ τὸ σχηματισμὸ σαφούς ἀντιλήψεως γιὰ τὴ συγκεκριμένη ἐργασία. Συγχρόνως ἡ εἰκόνα αὐτὴ δείχνει στὸ μαθητὴ πῶς πρέπει νά ἐπεξεργάζεται τέτοιες πληροφορίες καὶ πῶς νά ἐρμηνεύει τὸ περιεχόμενό τους ὑπὸ τὸ φῶς τῶν δικῶν του αἰσθημάτων καὶ ἐμπειριῶν.

γ) Για να παρουσιάσουμε πρέπει να ταξινομήσουμε

Επειδή οι πληροφορίες είναι πάρα πολλές, δεν μπορούμε να τις χρησιμοποιήσουμε όπως μάς έρχονται ή όπως τις βρίσκουμε· πρέπει να τις ταξινομήσουμε.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι ταξινόμησης:

1. Αλφαβητικός

- Άλφαβητικά Αυτός ο τρόπος βασίζεται στο μάτι του ατόμου, πού πέφτει πάνω σ' έναν τίτλο, ο οποίος κάτι σημαίνει για το συγκεκριμένο παρατηρητή
- Τυχαία ρητή

2. Με βάση τις ευκαιρίες

- Γεωγραφική κατάταξη
- Κατάταξη κατά τομείς απασχολήσεως: - χειρωνακτικά
 επαγγέλματα
 - ειδικευμένα
 - επιστημονικά

- Απαιτούμενα προσόντα

- Τωρινές κενές θέσεις

3. Με βάση το πρόσωπο

- Ενδιαφέροντα
- Δεξιότητες, ικανότητες, κλίσεις, π.χ.- Δύναμη
 - Άκοή
- Αμοιβές - προαγωγή - Ικανότητα λόγου
 - ασφάλιση
 - παροχή βοήθειας σε άλλους
 ή κάποιος συνδυασμός και των τριών.

Με τον τρόπο αυτό μπορούμε να δώσουμε στο μαθητή πληροφορίες πού έχουν ταξινομηθεί με κάποια αντικειμενική μέθοδο, ενδιαφέροντάς τον όμως να αναπτύξει για τον εαυτό του το δικό του «έσωτερικό» σύστημα ταξινόμησης.

Έτσι καθορίζεται ένα θεμελιώδες ερώτημα:

δ) Πώς το πρόσωπο συσχετίζεται με τις πληροφορίες

Άσκηση.

Αναθέστε στα παιδιά να καθορίσουν την εργασία του οδηγού φορτηγού αυτοκινήτου πού είναι υπεύθυνος για εξαγωγές προϊόντων στο εξωτερικό. Τί θα έλεγαν οι μαθητές;

Κανονική αντίληψη:

- «Είναι μιά δουλειά μοναχική»
- «συνεπάγεται μακρόχρονες απουσίες από την οικογένεια»

- «συνεπάγεται άναχωρήσεις πολύ νωρίς τό πρωί».
- Εϊδική άντίληψη (πού είναι σχετική μέ τό πρόσωπο):
- «Μπορεί νά χρειαστεί νά άντιμετωπίσεις μόνος σου έπείγουσες άνάγκες».
- «Μπορεί νά χρειαστεί νά άντιμετωπίσεις πρόσωπα πού δέ σε καταλαβαίνουν καλά».

Φυσική παρανόηση:

(Δηλαδή στερεότυπη, τή συμμερίζεται όλος ό κόσμος):

- «Είναι άντρική δουλειά».

Εϊδική παρανόηση:

(Δέν τή συμμερίζεται πολύς κόσμος, δέν είναι στερεότυπη):

- «Πρέπει νά είσαι σωματικά δυνατός».

Ή «εϊδική» άντίληψη καί ή «εϊδική» παρανόηση μπορεί νά είναι τό έξωτερικό σημάδι κάποιου φόβου πού έχει τό άτομο γιά τήν έσώτερη ζωή του - από έδω ξεκινάει ή έννοια «εργαζόμαστε στό πλευρό» του συγκεκριμένου προσώπου, ώστε νά τό γνωρίσουμε γιά νά τό βοηθήσουμε - καί ίσως νά του δώσουμε ευκαιρίες γιά νά ξεπεράσει τέτοιους φόβους ή νά του δείξουμε ότι τέτοιοι φόβοι είναι άβάσιμοι.

ε) Στάδια γιά τήν έσωτερίκευση των επαγγελματικών πληροφοριών

1. Στάδιο έπεξεργασίας των γεγονότων:

Ή αναφέρεται στά γεγονότα. Ήπειδή είμαστε ανθρώπινα όντα, σπάνια άκούμε τά γεγονότα χωρίς νά επέμβουμε κάπως σ' αυτά - είμαστε όλοι ξεχωριστά άτομα, έπομένως καθένας έπεμβαίνει μέ διαφορετικό τρόπο.

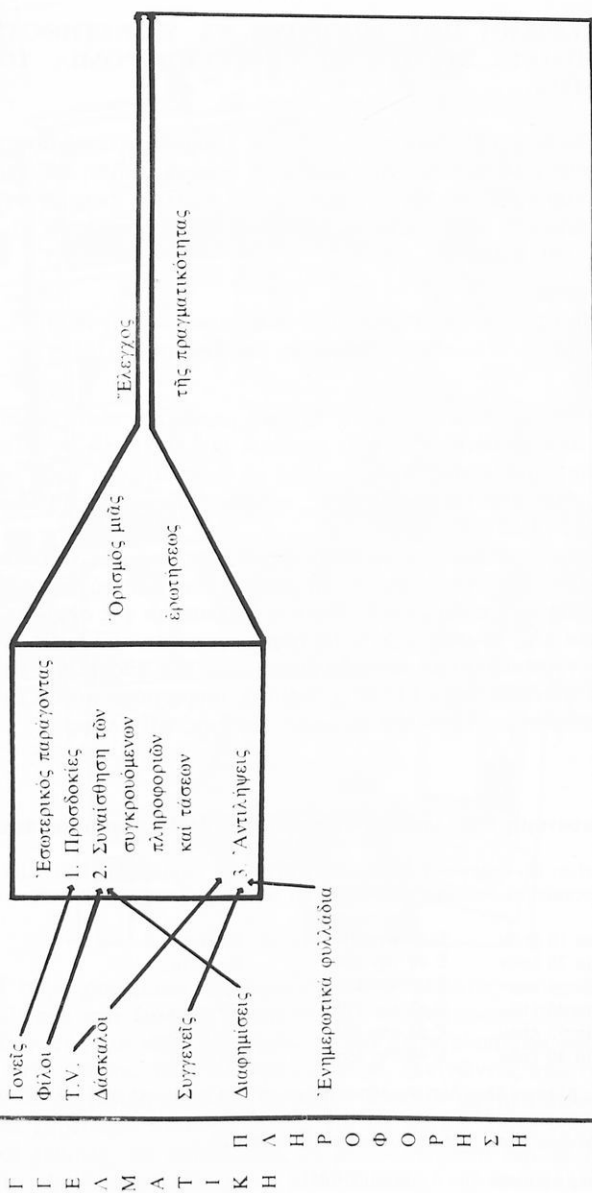
2. Στάδιο έρμηνείας:

Ή έρμηνεία μου γιά τό τί σημαίνουν γιά μένα τά γεγονότα: σκέπτομαι = αίσθάνομαι.

3. Στάδιο άξιολογήσεως:

- Ή επαλήθευση - έχω άρκετές πληροφορίες;
- ποιές πρόσθετες πηγές πρέπει νά έρευνηθούν;
- ποιότητα των πηγών πληροφορήσεως
- κριτική άνάλυση.

Ό καθηγητής του ΣΕΠ μπορεί νά γίνει ό «έξωτερικός έπεξεργαστής» ή, έπωφελέστερα, ό βοηθός του μαθητή στην «επαλήθευση τής πραγματικότητας». Ήν παραδεχτούμε τό δεύτερο, τότε ό ρόλος του καθηγητή του ΣΕΠ είναι έντελώς ξεκαθαρισμένος, είναι μάλλον ρόλος συμβουλευτικής παρά ρόλος παροχής πληροφοριών.



Σ' αυτό το σχέδιο ο καθηγητής του ΣΕΠ σε ποιο σημείο παρεμβαίνει.

Ε'. ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΟΥ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΥΙΟΘΕΤΗΘΟΥΝ ΣΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Γιά νά βοηθήσουν τούς νέους νά γνωρίσουν τόν έαυτό τους καί νά μάθουν νά κάνουν τήν καλύτερη δυνατή χρήση τών πληροφοριών πού τούς περιτριγυρίζουν, πολλά σχολεία ένσωματώνουν στά προγράμματά τους διάφορες μεθόδους. Αὐτές μποροῦν νά συνοψιστοῦν στά ἑξῆς:

Συζήτηση

Παίξιμο ρόλων ὅλα μαζί αὐτά διαμορφώνουν τή βάση

Μίμηση τῆς ἀνανεώσεως τοῦ προγράμματος.

Δράση

Στήν ἐργασία μας αὐτή ἔχουμε περιλάβει τέσσερα παραδείγματα ἀπό τό ὕλικό πού ἔχει ἐπιλέξει μία ἐπιτροπή σχολικοῦ προγραμματισμοῦ στήν Ἀγγλία. Αὐτό τό ὕλικό ἀρχίζει τώρα νά χρησιμοποιεῖται ἀπό τούς καθηγητές, συνήθως σέ ὁμάδες 30-35 μαθητῶν ἡλικίας 14-15 ἐτῶν.

Σκοπός τους εἶναι νά βοηθήσουν τούς μαθητές νά ἀποκτήσουν αὐξημένη ἐπίγνωση τῶν εὐκαιριῶν καί τοῦ ἑαυτοῦ τους. Ὁ ρόλος τοῦ καθηγητῆ εἶναι ἀποφασιστικός στά στάδια τῆς ἀρχικῆς εἰσαγωγῆς καί τῆς τελικῆς ἐξαγωγῆς συμπερασμάτων γιά κάθε νέο τρόπο προσεγγίσεως καί τά παραδείγματα αὐτά δέν ἀποτελοῦν ἐξαίρεση.

Στίς ὥρες τοῦ ΣΕΠ δέ χρησιμοποιοῦμε μόνο αὐτοῦ τοῦ εἴδους τίς μεθόδους. Ἀργότερα θά περιγράψουμε καί ἄλλες.

1. Κατανομή ὑπαλληλικῶν θέσεων σέ ἓνα ἐμπορικό κατάστημα

Ἐδῶ εἶναι ἕξι ἄτομα πού ἐργάζονται στό μεγάλο κατάστημα SHUFFLES. Μπορεῖς νά μαντέψεις τί δουλειές κάνουν καί νά τίς γράψεις στόν προβλεπόμενο χώρο:

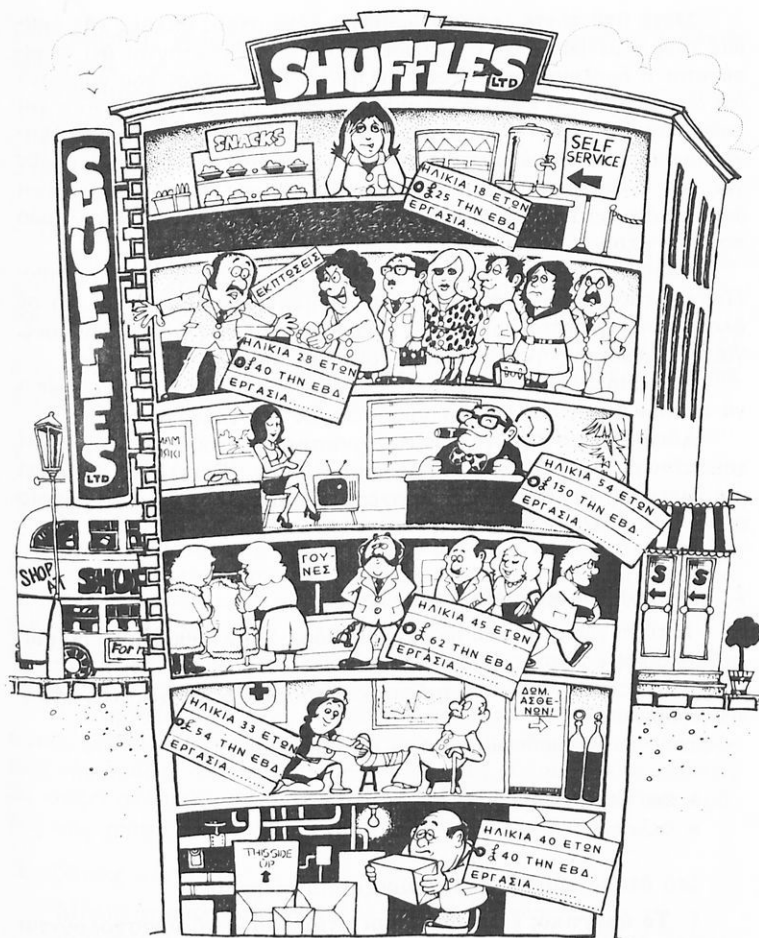
Ἡλικία 18 ἐτῶν	£ 25 τήν ἐβδ.	Ἔργασία...
Ἡλικία 28 ἐτῶν	£ 40 τήν ἐβδ.	Ἔργασία...
Ἡλικία 54 ἐτῶν	£ 150 τήν ἐβδ.	Ἔργασία...
Ἡλικία 45 ἐτῶν	£ 62 τήν ἐβδ.	Ἔργασία...
Ἡλικία 33 ἐτῶν	£ 54 τήν ἐβδ.	Ἔργασία...
Ἡλικία 40 ἐτῶν	£ 40 τήν ἐβδ.	Ἔργασία...

Καθώς βλέπεις ὅλοι δέν πληρώνονται μέ τό ἴδιο μέτρο γιά τή δουλειά πού κάνουν.

Ἐπάρχει κανείς ἐδῶ πού νομίζεις ὅτι ὑπερμεβεταί ἢ ὑπεραμείβεταί;

Ἀποφάσισε πόσα ἔπρεπε νά παίρνει ὁ καθένας.

Οἱ τιμές ἀφοροῦν τήν ἀγγλική ἀγορά



Ἡ τάξη χωρίζεται σέ 6 ομάδες καί οἱ μαθητές καθορίζουν τά ἐπαγγέλματα στά διάφορα τμήματα τοῦ καταστήματος SHUFFLES. Ὁ καθηγητής μοιράζει τοὺς ρόλους τῶν ἐπαγγελματιῶν στοὺς μαθητές κάθε ομάδας, μέ ἀλφαβητική σειρά, ξεκινώντας ἀπὸ τὸν ἄνω ὄροφο καί πηγαίνοντας πρὸς τὰ κάτω. Σέ κάθε μαθητὴ δίδεται ἓνα κομμάτι χαρτί καί 5' λεπτά καιρὸς γιὰ νὰ γράψει ποιὲς νομίζει ὅτι εἶναι οἱ εὐθύνες, τὰ καθήκοντα, τὰ μειονεκτήματα καί τὰ πλεονεκτήματα τῆς δουλειᾶς τοῦ στοῦ SHUFFLES.

Μετά από πέντε λεπτά οί μαθητές λένε στους άλλους της ομάδας τους – μέ βάση τις σημειώσεις τους – τί σκέπτονται ότι συνεπάγεται ή δουλειά τους. Αφού μιλήσουν όλοι, αὐτοί πού νομίζουν ότι δέν ἀμείβονται καλά θά ἐξηγήσουν στήν ομάδα τους λόγους γιά τούς όποίους αἰσθάνονται ότι ὑποαμείβονται. Πρέπει ἐπίσης νά ἐξηγήσουν ἀπό πού θά ἐξοικονομηθοῦν τά χρήματα πού θά ἀπαιτηθοῦν γιά τήν ἐνδεχόμενη αὐξηση ἀποδοχών. Ἡ συζήτηση συνεχίζεται ὥσπου νά φτάσουν σέ συμφωνία γιά αὐξηση ἀποδοχών ἢ σέ ἀδιέξοδο πού δέν μπορεῖ νά λυθεῖ.

Μετά δίδονται δέκα λεπτά σέ ὅλους τούς μαθητές πού οἱ μισθολογικές τους διεκδικήσεις δέ διευθετήθηκαν ἀπό τήν ομάδα καί σέ ὅλους τούς μαθητές πού δέ δέχτηκαν μείωση τῶν ἀποδοχών τους, γιά νά ἐκθέσουν τήν περίπτωσή τους στό σύνολο τῆς τάξεως.

Τό μάθημα κλείνει μέ μαθητές πού συμβουλευοῦν τί θά πρέπει νά κάνουν αὐτοί πού ζητοῦν αὐξήσεις, ἀν δέν ἱκανοποιηθοῦν.

Αὐτή ἡ δραστηριότητα εἶναι χρήσιμη γιά τούς μαθητές, γιατί τούς εἰσάγει στή σχέση ἀμοιβῆς καί ἐργασίας. Ἐπιπλέον τούς δίνει μιὰ ἐμπειρία γιά τό πῶς οἱ ἀποδοχές εἶναι ἕνας τρόπος μέ τόν ὅποιο αὐτοί καί οἱ ἄλλοι κατατάσσονται στήν ἐργασία.

2. Ἡ κατασκευή μιᾶς ἀθλητικῆς φανέλας

Ἡ τάξη χωρίζεται σέ τέσσερις ομάδες. Στήν κάθε ομάδα δίδεται ἡ ἀκόλουθη ἄσκηση:

«Κατασκευάστε, διακοσμήστε καί προβάρετε μιὰ χάρτινη ἀθλητική φανέλα».

Στήν κάθε ομάδα μοιράζεται τό ἐξῆς ὕλικό:

- ἕνα δέμα ἐφημερίδες
- σελοτέηπ ἢ κόλλα.

Στά ἄτομα κάθε ομάδας μοιράζονται οἱ ρόλοι:

1. **Τό ἀφεντικό:** ἐπιβλέπει ὅλοι στήν ομάδα νά ἀπασχολοῦνται ὅλη τήν ὥρα μέ τή δουλειά πού τούς ἔχει ἀνατεθεῖ.
2. **Ὁ ἐργάτης ἐργοστασίου:** κατασκευάζει τή φανέλα.
3. **Ὁ σχεδιαστής:** σχεδιάζει καί διακοσμεῖ τή φανέλα.
4. **Τό μανεκέν:** φορᾷ τή φανέλα.

Ἄν καί οἱ ἐργασίες τους εἶναι ἀλληλένδετες καί ἐπικαλύπτονται, πρέπει νά ζητηθεῖ ἀπό τούς μαθητές νά κάνουν μόνο τήν ἐργασία πού ἔχει ἀνατεθεῖ στόν καθένα. Ἡ κάθε ομάδα ἔχει στή διάθεσή της 15' λεπτά γιά νά τελειώσει τό ἔργο πού τῆς ἀνατέθηκε. Μετά

κάθε μαθητής γράφει σύντομες σημειώσεις σχετικά με τη δουλειά που έκανε, για τὰ ἐξῆς θέματα:

- Διαθέσιμος χρόνος
- Ἀπαιτούμενες δεξιότητες
- Δυσάρεστες ἐμπειρίες
- Ἐνδιαφέρον
- Τί κανόνες χρησιμοποίησε
- Τί τοῦ ἄρεσε.

Μετά σχηματίζονται τέσσερις μεγάλες ομάδες: Ἀφεντικά - ἐργάτες - σχεδιαστές - μανεκέν. Διαβάζουν τίς σημειώσεις καί συγκρίνουν τίς ἐμπειρίες τους.

Ἡ ὅλη ἄσκηση κλείνει μέ μιὰ ὁμαδική συζήτηση γιά τό πῶς οἱ διάφοροι ἄνθρωποι πού κάνουν τήν ἴδια δουλειά ἔχουν ὁ καθένας διαφορετική ἀντίληψη γιά τή δουλειά αὐτή.

3. Ἐπιζῶντες

Ἐπιζῶντες - Κανόνες

Εἴστε οἱ μόνοι πού ἐπέζησαν ἀπό μιὰ διεθνή καταστροφή. Συζητήστε τήν κατάστασή σας καί μετά συμπληρώστε τὰ ἀκόλουθα:

1. Σημειώστε τοὺς πῶς σημαντικούς κανόνες τῆς καινούριας κοινωνίας σας.

2. Ἀποφασίστε τί δουλειά χρειάζεται νά γίνει γιά νά ξαναδημιουργηθεῖ ὁ πολιτισμός σας καί νά ἐπιζήσει (γράψτε τίς ἐργασίες).

3. Ἀποφασίστε ποιός θά ἔπρεπε νά κάνει τήν κάθε ἐργασία, ἀφοῦ ἐξετάσετε καλά τίς δυνατότητες καί τίς ἀδυναμίες τῶν ἀνθρώπων τῆς ομάδας σας, καί προσδιορίστε τοὺς ρόλους πού ὁ καθένας θά παίξει στό μέλλον (σημειώστε τὰ ὀνόματα τῶν ἀτόμων τῆς ομάδας σας γράφοντας διπλα τήν «ἐργασία» τοῦ καθενός).

Ἐπιζῶντες - Ἄλλοι

Μόλις ἀνακαλύφθηκαν ἄλλες ομάδες ἐπιζώντων.

Διαλέξτε μιὰ ἀντιπροσωπεῖα γιά νά ἐπισκεφθεῖ καθεμίᾱ ἀπό τίς «καινούριες» ομάδες ἐπιζώντων.

Ὁδηγίες γιά τοὺς ἀντιπροσώπους:

1. Ἐπισκεφθεῖτε μιὰ ἄλλη ομάδα, μόνο ἐφόσον δέν εἶναι παρὼν κανένας ἄλλος ἐπισκέπτης.

2. Μείνετε μόνο 10' λεπτά.

3. Ἀνακαλύψτε ὅσα μπορεῖτε γιά τοὺς κανόνες καί τίς ἐργασίες τῶν ἄλλων ομάδων.

4. Δώστε ἀναφορά στή δική σας ομάδα.

Τί νά κάνετε όταν έρχονται επισκέπτες

Έπιτρέψτε στίς αντιπροσωπεΐες τών άλλων ομάδων νά σās βλέπουν μία μία ομάδα, όχι όλες τίς ομάδες μαζί.

Βεβαιωθείτε ότι πείσατε τούς επισκέπτες σας ότι οί δικοί σας κανόνες καί τά σχέδια γιά τό μέλλον είναι ό καλύτερος τρόπος επίβιώσεως κάτω άπ' αυτές τίς συνθήκες.

Έπιζώντες - Άλλαγές

Έχετε ήδη άκούσει τούς κανόνες καί τίς έργασίες πού έχουν σχεδιάσει οί επιζώντες τών άλλων ομάδων. Άποφασίστε μέ την ομάδα σας:

1. Ποιά κοινωνία έχει πραγματικά τίς καλύτερες ιδέες γιά επίβωση καί ανάπτυξη.

2. Ποιές δυσκολίες θά είχατε άν ζούσατε καί δουλεύατε σέ μία άπ' τίς άλλες κοινωνίες, διατηρώντας όμως τούς κανόνες της δικής σας ομάδας.

Μπορείτε νά κάνετε δύο άλλαγές στους κανόνες καί στίς έργασίες σας.

Συζητήστε ποιές θά είναι αυτές οί άλλαγές.

Η τάξη χωρίζεται σέ τέσσερις ομάδες. Άπό τά μέλη της κάθε ομάδας ζητείται νά φανταστούν ότι είναι οί μόνοι πού επέζησαν μετά άπό ένα σεισμό, ένα ναυάγιο, έναν άτομικό πόλεμο καί ότι πρέπει τώρα νά ξεκινήσουν γιά μία νέα κοινωνία, φτιάχνοντας νέους κανόνες, νέους τρόπους συμπεριφοράς καί, ίσως, μία νέα γλώσσα.

Μετά άπό μία άρχική συζήτηση ζητάμε άπό την ομάδα νά γράψει νέους κανόνες. Η κάθε ομάδα άποφασίζει γιά τά μέλη της ποιά ευθύνη θά αναλάβει καί ποιό ρόλο θά παίξει τό κάθε άτομο στη νέα κοινωνία. Άνατίθενται ρόλοι στά μέλη της ομάδας. Μπορούν νά συζητηθούν, γιά 20' περίπου, οί νέες συμβάσεις, ή γλώσσα, οί κανόνες καί ή συμπεριφορά. Κατόπιν μία αντιπροσωπεΐα δύο άτόμων άπό κάθε ομάδα επισκέπτεται μία άλλη ομάδα. Οί αντιπρόσωποι είναι υποχρεωμένοι νά ανακαλύψουν διάφορα δεδομένα γιά την άλλη κοινωνία καί νά πληροφορήσουν την άλλη ομάδα γιά τη δική τους. Μετά άπό δεκάλεπτη συζήτηση ή αντιπροσωπεΐα επιστρέφει καί δίνει άναφορά στην ομάδα της. Περιγράφουν την κοινωνία πού επισκέφτηκαν καί όλοι μαζί άποφασίζουν ποιά είναι τά καλά καί ποιά είναι τά τρωτά σημεία της άλλης ομάδας σέ σύγκριση μέ τη δική τους. Μετά είναι υποχρεωμένη κάθε ομάδα νά σημειώσει τίς δυσκολίες πού τυχόν θά προέκυπταν άν έκαναν προσπάθεια νά ζήσουν στην άλλη κοινωνία, διατηρώντας όμως τούς δικούς τους κανόνες.

Άκολουθεί μία γενική συζήτηση άπό την ολομέλεια τών μαθη-

τῶν γιά τό πῶς οἱ διάφορες ὁμάδες ἀποφασίζουν νά ὀργανώσουν τήν ἐπαγγελματική τους ζωή.

Μιά τελική δραστηριότητα γιά κάθε ὁμάδα θά μπορούσε νά ξεκινήσει ἀπό τήν ἐρώτηση τί τύπου ἐκπαίδευση θά ἀπαιτοῦσε γιά τοὺς νέους της ἡ ὁμάδα αὐτή.

4. Δεξιότητες.

Σκεφθεῖτε ὅτι δουλεύετε σ' ἓνα κατάστημα πού πουλάει ἠλεκτρικά εἶδη. Τί θά ἔπρεπε νά γνωρίζετε;

Σημειώστε στό σχεδιάγραμμα πού ἀκολουθεῖ δέκα δεξιότητες πού θά χρειαζόσαστε γιά νά κάνετε αὐτή τή δουλειά καλά.

Μετρητὴς δεξιοτήτων

1	6
2	7
3	8
4	9
5	10

Τώρα προσπαθήστε νά ἀπαντήσετε ἂν οἱ δεξιότητες πού σημειώσατε στό μετρητὴ θά σᾶς βοηθοῦσαν νά ἀντεπεξέλθετε στίς ἀκόλουθες καταστάσεις:

1) Ἕνας πελάτης ἐπιμένει ὅτι τοῦ πουλήσατε ἐλαττωματικά εἶδη, εἶναι πολύ θυμωμένος καί σᾶς ὑψώνει τή φωνή.

2) Τό κατάστημα εἶναι γεμάτο καί κάποιος δέ σέβεται τόν κόσμο πού περιμένει στήν οὐρά.

3) Δέν ἔχετε πολλή δουλειά, ἀλλά θέλετε νά νομίζουν ὅλοι ὅτι ἔχετε.

4) Ὑποψιάζεστε ὅτι κάποιος ἔχει κλέψει κάτι ἀπό τό μαγαζί σας.

5) Οἱ φίλοι σας σᾶς ἐπισκέπτονται σέ ὥρες αἰχμῆς καί ὁ προϊστάμενός σας ἀρχίζει νά ἀγανακτεῖ μαζί σας.

Συζητήστε μέ τοὺς φίλους σας πῶς θά χειριζόσαστε καθεμιά ἀπ' αὐτές τίς καταστάσεις καί μετὰ ξαναξετάστε αὐτά πού σημειώσατε στό σχεδιάγραμμα.

Συντάξτε ἓναν κατάλογο τῶν δεξιοτήτων πού θά χρειαστεῖτε

στή ζωή σας τόν επόμενο χρόνο (στό σχολείο, στή δουλειά, ή ψάχνοντας γιά δουλειά). Ίσως χρειαστεί νά τό συζητήσετε μέ ανθρώπους πού ήδη βρίσκονται στίς θέσεις αὐτές.

Αὐτά λοιπόν εἶναι μερικά παραδείγματα πού ἔχουν εἰδικό σκοπό νά βοηθήσουν τοὺς μαθητές νά καταλάβουν κάτι ἀπό τόν ἑαυτό τους καί ἀπό τόν κόσμο τῆς ἐργασίας. Προϋποθέτουν ὅτι ὁ καθηγητής θά ἀντιμετωπίσει τήν τάξη ὡς διευθυντής συζητήσεως: θά τή χωρίσει σέ μικρές ομάδες ἐργασίας, παρέχοντας τή δυνατότητα στοὺς μαθητές νά διερευνήσουν τίς συγκεκριμένες ἀντιδράσεις τοὺς πρὸς τό ὕλικο τῶν ἀσκήσεων καί τίς ἀντιδράσεις τοῦ ἐνός πρὸς τόν ἄλλο.

Βέβαια αὐτά δέν εἶναι τά μόνα θέματα στά ὁποῖα μπορεῖ νά ἀφιερωθεῖ ὁ χρόνος τοῦ ΣΕΠ. Μπορεῖ ἀκόμη νά προσκληθοῦν ὁμιλητές - ἐπισκέπτες γιά νά μιλήσουν γιά εἰδικά ἐπαγγέλματα ἢ ἐργασίες, ἢ γιά νά δώσουν μιά εἰκόνα τοῦ κόσμου τῶν ἀπασχολήσεων. Τέτοιοι ἐπισκέπτες - ὁμιλητές μπορεῖ νά εἶναι ντόπιοι ἐργοδότες, ἀπόφοιτοι τοῦ σχολείου πού πρόσφατα ἔπιασαν δουλειά, σπουδαστές καί διδακτικό προσωπικό τῆς ἐπόμενης ἐκπαιδευτικῆς βαθμίδας, ἐπαγγελματικοὶ σύμβουλοι κτλ. Μπορεῖ ἐπίσης νά χρησιμοποιηθοῦν προσεκτικὰ διαλεγμένες κινηματογραφικὲς ταινίες, διαφάνειες καί ραδιοτηλεοπτικὲς ἐκπομπές. Ἐπίσης μποροῦν νά χρησιμοποιηθοῦν καί ἐρωτηματολόγια αὐτοεκτιμήσεως καί ἐκτιμήσεως τῶν ἐπαγγελμάτων.

Ἔτσι σ' ἓνα πρόγραμμα ΣΕΠ μπορεῖ νά ὑπάρχει ποικιλία τρόπων καί μεθόδων, ἀρκεῖ νά ἐπιτυγχάνεται ἰσορροπία μεταξύ τῶν τεσσάρων ἀντικειμενικῶν σκοπῶν καί στόχων (ἐπίγνωση εὐκαιριῶν, αὐτογνώσια, ἐκμάθηση λήψεως ἀποφάσεων, ἐκμάθηση ἀντιμετώπισης τῶν μεταβατικῶν σταδίων).

ΣΤ'. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ

Ἐνα μέρος τῆς εὐθύνης τοῦ προσώπου πού βοηθάει τό μαθητὴ στήν ἐπαγγελματικὴ του ὀρίμανση εἶναι νά τόν βοηθήσει νά ἀποκτήσει προοδευτικὰ ἐπίγνωση τοῦ ἑαυτοῦ του, νά συνειδητοποιήσει τίς πολλὲς καί ποικίλες πιέσεις καί συγκρούσεις πού ἀντιμετωπίζει, καί ἀκόμη νά συνειδητοποιήσει προοδευτικὰ τίς δεξιότητες, τὰ τalέντα καί τίς ἱκανότητες πού διαθέτει.

Γιά νά ἐπιτύχουν αὐτοὺς τοὺς στόχους, τὰ περισσότερα βρετανικὰ σχολεῖα ἔχουν ἢ καταρτίζουν ἓνα ἀρχεῖο πληροφοριῶν (φάκελο) γιά κάθε μαθητὴ. Κριτήριο γιά τήν ἐπιλογή τῶν πληροφοριῶν

πού θα καταχωριστούν στο άρχαιο αυτό είναι οι πληροφορίες αυτές να έχουν κάποια σχέση με τα επαγγελματικά όνειρα και τις φιλοδοξίες του μαθητή.

Η συγκέντρωση του ύλικου για το άρχαιο, κατά τη διάρκεια της φοιτήσεως του μαθητή στη μέση εκπαίδευση και καμιά φορά και στη δημοτική, βοηθάει στο να έντοπίσουμε τον τύπο των ενδιαφερόντων του, τις εκφρασμένες επαγγελματικές προτιμήσεις του και ένα σχέδιο (προφίλ) αυτοκαθορισμού. Το θέμα είναι να συμφωνήσουμε με το μαθητή του γυμνασίου και με τους γονείς του πάνω σ' αυτό το εξελισσόμενο σχέδιο (προφίλ).

Το άλλο κριτήριο είναι ότι τίποτε από όσα έχουν καταχωριστεί στο άρχαιο δεν πρέπει να εκπλήσσει ούτε το παιδί ούτε το γονέα. Δηλαδή ο φάκελος δεν πρέπει να περιέχει άνεκδοτολογικές αναφορές ή υπερ-υποκειμενικά σχόλια του καθηγητή.

Οι πληροφορίες που κρατούμε για το μαθητή προορίζονται για το μαθητή, για να τις χρησιμοποιήσει ως υπεύθυνος της ίδιας του της αποδόσεως – αναπτύσσοντας ικανότητες, ενδιαφέροντα, προσωπικά χαρακτηριστικά κτλ. – και όχι για να μείνουν κλειδωμένες στο άρχαιο ή για να γίνουν αντικείμενο εξετάσεως από τον καθηγητή ή από κάποιον άλλο.

Οι πληροφορίες που τηρούμε πρέπει να ενθαρρύνουν το μαθητή να αναρωτιέται σχετικά με τον εαυτό του. Η ανάληψη που ακολουθεί δείχνει τη μορφή που πρέπει να παίρνουν τέτοιες ερωτήσεις. Έχουν χωριστεί σε ομάδες, κατά θέματα κύρια και σημαντικά, και είναι γραμμένες με τρόπο που να ενθαρρύνει το μαθητή να τις εκφράζει και να παίρνει θέση απέναντί τους.

α) Συνθήκες

1. Πληροφορίες για ευκαιρίες απασχολήσεως:

- Έχω χρησιμοποιήσει κάποια από τις πληροφορίες που έχω στη διάθεσή μου στο σχολείο;
- Έχω χρησιμοποιήσει κάποια ειδική γνώση ή πληροφορία που είναι στη διάθεσή μου από το έπαγγελμα των γονέων μου;
- Έχω χρησιμοποιήσει κάποια από τις πληροφορίες που είναι στη διάθεσή μου από τις ειδικές εμπειρίες των φίλων μου ή των γονέων τους;
- Έχω χρησιμοποιήσει κάποια από τις πληροφορίες που είναι στη διάθεσή μου από ανθρώπους που γνωρίζω εγώ ή η οικογένειά μου;

2. Πηγές συμβουλών, πιέσεων και προσδοκιών:

- Υπάρχουν κάποιες προσδοκίες ή πιέσεις από τους καθηγητές στο

- σχολείο, πού μέ προτρέπουν νά ἀκολουθήσω ὀρισμένη σπουδή ἢ ἐπάγγελμα;
- Ἐχουν οἱ γονεῖς μου κάποιες προσδοκίες γιά τό μελλοντικό μου ἐπάγγελμα;
 - Οἱ φίλοι μου μέ συμβουλεύουν ὅτι θά ἔπρεπε νά κάνω ὀρισμένα πράγματα γιά τό μέλλον μου;
3. Ὑπαρξη εὐκαιριῶν:
- Μήπως ὁ τύπος τοῦ σχολείου πού φοιτῶ περιορίζει κατά κάποιο τρόπο τίς διαθέσιμες εὐκαιρίες;
 - Μήπως υπάρχουν περιορισμένες δυνατότητες γιά περισσότερη μόρφωση στήν περιοχή τῆς κατοικίας μου;
 - Εἶναι σέ θέση οἱ γονεῖς μου νά μοῦ προσφέρουν τά μέσα γιά νά μορφωθῶ πιό πολύ;
 - Μήπως οἱ εὐκαιρίες στόν τόπο μου εἶναι περιορισμένες; Μήπως χρειαστεῖ νά μετακινηθῶ;

β) Σωματικά χαρακτηριστικά

1. Γενική ὑγεία:
 - Μήπως ἔχω ἱστορικό κακῆς ὑγείας πού θά μπορούσε νά ἐπηρεάσει τήν ἱκανότητά μου γιά ὀρισμένες ἐργασίες;
2. Ὑψος:
 - Φαίνεται ὅτι θά ψηλώσω ἀρκετά, ὥστε νά φτάσω τό ὕψος πού ἀπαιτεῖ ἡ εἰσοδος σέ ὀρισμένα ἐπαγγέλματα;
3. Ἀναπνοή:
 - Ἐχω κάποιο ἀναπνευστικό πρόβλημα πού θά μπορούσε νά ἐμποδίσει τήν εἰσοδὸ μου σέ μερικά ἐπαγγέλματα;
4. Ἐπιδερμίδα:
 - Εἶμαι ἀλλεργικός σέ μερικά ὑλικά πού ἐνδεχομένως θά χρειαστεῖ νά χρησιμοποιοῦ στή δουλειά μου;
5. Ὀμιλία:
 - Μιλῶ καθαρά καί εὐχάριστα; Ἄν ὄχι, πειράζει; Μήπως θά ἔπρεπε νά κάνω κάτι γιά νά βελτιώσω τήν ὀμιλία μου;
6. Ἀκοή:
 - Ἐχω τέλεια ἀκοή;
7. Δύναμη:
 - Εἶμαι ἀρκετά δυνατός γιά νά ἀντιμετωπίσω ἐργασίες πού ἀπαιτοῦν μεγάλη ἀντοχή;
8. Χρόνος ἀντιδράσεως:
 - Εἶναι οἱ ἀντιδράσεις μου γρήγορες;
9. Ὅραση:
 - Μήπως χρειάζομαι γυαλιά; Ἐχω ἀχρωματοψία;

10. Ἐπιδεξιότητα: – Χρησιμοποιῶ μέ ἐπιδεξιότητα τά χέρια μου;
11. Συντονισμός: – Ἐχῶ καλή ἰσορροπία;

γ) Διανοητικές ικανότητες

1. Ἀκαδημαϊκές - ἐπιστημονικές δυνατότητες: Πόσο καλός εἶμαι στή σχολική ἐργασία; Τί προσόντα εἶναι πιθανόν νά ἀποκτήσω στό τέλος τῆς σχολικῆς μου ζωῆς;
2. Κατανόηση λόγου: – Πόσο καλός εἶμαι στό νά ἀντιλαμβάνομαι μέ ἀκρίβεια τά νοήματα τοῦ γραπτοῦ λόγου;
3. Λεκτική εὐχέρεια: – Εἶμαι ἰκανός νά ἀποδίδω μέ ἀκρίβεια, γραπτά ἢ προφορικά, αὐτά πού ἐννοῶ;
4. Ἀριθμητική ικανότητα: – Μπορῶ νά καταλαβαίνω καί νά ἐκφράζω ἰδέες μέ ἀριθμούς; Μήπως ἔχω μᾶλλον μαθηματική ἀντίληψη παρά ἀριθμητική δεξιότητα;
5. Ἀντίληψη χώρου: – Μπορῶ νά βλέπω τά ἀντικείμενα στίς τρεῖς διαστάσεις τους, ὥς πού-με ἀπό ἓνα διάγραμμα στό χαρτί; Μπορῶ νά δῶ πῶς θά τοποθετηθεῖ ἓνα ἀντικείμενο μέσα σέ ἓνα δομάτιο;
6. Μνήμη: – Ἐχῶ καλή μνήμη; Μπορῶ νά ἀνακαλῶ εὐκόλα στή μνήμη μου γεγονότα τοῦ παρελθόντος; Ποιά πράγματα θυμᾶμαι μέ περισσότερη εὐκολία, λέξεις ἀριθμούς, σχήματα;
7. Παρατηρητικότητα: – Πόσο καλή εἶναι ἡ παρατηρητικότητά μου; Παρατηρῶ λεπτομέρειες ἀνθρώπων καί πραγμάτων;
8. Συλλογιστική ικανότητα: – Μπορῶ νά σκέπτομαι καί νά συζητῶ γιά ἀφηρημένες ἰδέες ξεκινώντας ἀπό συγκεκριμένες ἰδέες καί ἐφαρμογές; Μπορῶ νά καταλήγω σέ ἔγκυρα συμπεράσματα;

9. Πρωτοτυπία:

– Έχω την ικανότητα να συλλαμβάνω καινούριες ή πρωτότυπες ιδέες; Είμαι δημιουργικός;

δ) Παράγοντες της προσωπικότητας

Είμαι δραστήριος και ζωηρός;
Είμαι προσεκτικός και επιμελής;
Είμαι συνεργάσιμος και ευπροσάρμοστος;
Είμαι αυταρχικός; Άσκω επιρροή;
Είμαι ευέλκτος και δε νικιέμαι εύκολα;
Είμαι αυτάρκης και έπινοητικός;
Είμαι ευαίσθητος και φροντίζω για τούς άλλους;
Είμαι κοινωνικός και καλοδιάθετος;
Είμαι αξιόπιστος και έντιμος;
Είμαι άνετος και συνεπής;
Ποιά από αυτά τά στοιχεία μέ περιγράφουν καλύτερα και σέ ποιές περιπτώσεις;

ε) Κίνητρα

Τί είναι εκείνο πού μέ παρακινεί νά ασχολούμαι μέ τά θέματα πού μου άρέσουν:

- Έπειδή είναι πρακτικά;
- Έπειδή μου προσφέρουν ασφάλεια;
- Έπειδή έχουν κοινωνική αξία;
- Έπειδή μπορώ νά είμαι άντικείμενο προσοχής;
- Έπειδή άποκτῶ επιρροή;
- Έπειδή μου άρέσει νά άνακαλύπτω;
- Έπειδή μου άρέσουν τά καλλιτεχνικά δημιουργήματα;
- Έπειδή μου δίνουν μιá αίσθηση πληρότητας;

“Όλα αυτά είναι σημαντικοί παράγοντες, γιατί συγκροτούν την εικόνα του αναπτυσσόμενου παιδιού. Ό καθηγητής του ΣΕΠ μπορεί νά ένθαρρύνει τό μαθητή νά θέτει τέτοιες έρωτήσεις στον έαυτό του και νά έλέγχει τίς άπαντήσεις του παίρνοντας πληροφορίες από γονείς, δασκάλους, φίλους κτλ.

“Όταν εξετάζει τίς δουλειές, τά επαγγέλματα και τίς διαθέσιμες εύκαιρίες άπάσχολήσεως, τότε μπορεί νά άρχίσει νά άναρωτιέται άν ή δουλειά, τό επάγγελμα κτλ. θά του δώσει τή δυνατότητα νά είναι τό πρόσωπο πού θά ήθελε νά γίνει ή θά άπαιτήσει πολλές και ση-

μαντικές αλλαγές-απαιτήσεις που είναι πραγματικά ακατόρθωτες προς το παρόν.

Λοιπόν, αυτές οι πληροφορίες προορίζονται για το μαθητή, για να σχηματίσει την εικόνα του έαυτού του ή αυτοαντίληψη. Το σχολείο πρέπει να ενθαρρύνεται, ώστε να παρέχει στο μαθητή τις ευκαιρίες να ανακαλύπτει μερικά από αυτά τα γνωρίσματα και τα στοιχεία του έαυτού του. Θά μπορούσαν επίσης αυτές οι πληροφορίες να χρησιμεύσουν ως πλαίσιο στον καθηγητή του ΣΕΠ, για να συζητάει με το παιδί τα προβλήματα τα σχετικά με την αυτογνωσία και τη σταδιοδρομία του.

Η ανάπτυξη αυτών των πληροφοριών μπορεί να επεκτείνεται και να τελειοποιείται ύστερα από κάθε εμπειρία που προσφέρει το πρόγραμμα του ΣΕΠ. Δηλαδή μετά από κάθε εμπειρία ο καθηγητής μπορεί να ρωτάει: «Έμαθες κάτι καινούριο για τον έαυτό σου, είσαι πιο ικανός από όσο νόμιζες;». Αυτό βοηθάει το μαθητή να αποκτήσει επίγνωση του έαυτού του. Επίσης τον οδηγεί σε σχέσεις με άλλους ανθρώπους εκτός από τον καθηγητή του ΣΕΠ και μάλιστα με έπιστήμονες, δηλαδή γιατρούς, ψυχολόγους κτλ., έξω από την εκπαίδευση. Ο ρόλος του καθηγητή του ΣΕΠ είναι ρόλος μεσολαβητικός και διευκολυντικός για το παιδί που συγκεντρώνει πληροφορίες για τον έαυτό του· δεν είναι ρόλος κρίσεως, έρμηνείας και διαγνώσεως των διαφόρων παραγόντων που συντελούν στη διαμόρφωση του αναπτυσσόμενου ατόμου.

Ζ'. ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΕΠ

Ένα θέμα πολύ σημαντικό είναι να προσδιορίσουμε τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να άσκειται ο ΣΕΠ. Στις περισσότερες χώρες στην αρχική φάση το πρόβλημα του επαγγελματικού προσανατολισμού αντιμετώπιστηκε με τη μέθοδο του «ειδικού». Στην περίπτωση αυτή ο ρόλος του καθηγητή του επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο ήταν ο ρόλος του ειδικού που, με τα τέστ που χορηγούσε και με τη γνώση των άπασχολήσεων που κατείχε, ήταν σε θέση να ξέρει καλύτερα από τον καθέναν τί θά έπρεπε να κάνει το κάθε συγκεκριμένο άτομο. Με άλλα λόγια ο καθηγητής του ΣΕΠ ως «ειδικός» κατείχε το θέμα του, όπως ο γιατρός κατέχει την ιατρική και ο δικηγόρος τα νομικά.

Όμως τα τελευταία δέκα χρόνια κατακτά σταθερά έδαφος ή μέθοδος της συμβουλευτικής. Στην περίπτωση αυτή ο καθηγητής είναι

συνεργάτης, δηλαδή τό πρόσωπο πού ἐργάζεται στό πλευρό τοῦ μαθητῆ καί τόν βοηθαί νά προσδιορίσει τό πρόβλημά του καί νά ἀναζητήσει τίς πληροφορίες καί τίς γνώσεις πού θά τοῦ χρειαστοῦν γιά νά τό λύσει ὁ ἴδιος.

Τρεῖς ὅροι πρέπει νά διευκρινιστοῦν: «πληροφορία», «συμβουλή» καί «συμβουλευτική».

Ἡ πληροφορία ἀναφέρεται στά δεδομένα πού μποροῦν νά ἐλεγχθοῦν. Εἶναι κατά τό δυνατόν ἀντικειμενική καί προσιτή στόν καθηγητή καί στό μαθητή.

Συμβουλή εἶναι ἡ παρουσίαση τῶν πληροφοριῶν μαζί μέ μία πρόταση γιά τό τί πρέπει νά κάνει ὁ μαθητής σύμφωνα μέ τίς πληροφορίες, π.χ. «προτείνω νά γινόσουν πιλότος».

Ἡ Συμβουλευτική μπορεῖ ἐπίσης εὐκαιριακά νά παρέχει πληροφορίες ἀλλά μέ τέτοιο τρόπο, πού νά μπορεῖ ὁ μαθητής νά τίς χρησιμοποιήσει ὅπως θέλει, π.χ. «πῶς σοῦ φαίνονται αὐτές οἱ πληροφορίες;»

Εἶναι σημαντικό νά ξεκαθαρίσουμε ἐδῶ ὅτι ἡ βαθμιαία καί προοδευτική ἀπομάκρυνση ἀπό τήν παροχή συμβουλῶν δέ σημαίνει καθόλου ὅτι ἡ πληροφόρηση εἶναι περιττή.

α) Συμβουλευτική καί Συνέντευξη

Πῶς μποροῦμε νά πάρουμε ἀπό τοὺς μαθητές τίς πληροφορίες πού περιγράψαμε σέ προηγούμενη διάλεξη;

Μέ προσωπική ἐπαφή, συζητώντας μαζί τους καί ἐπεξηγώντας τοὺς σκοποὺς τέτοιων συζητήσεων πού εἶναι:

- νά προσδιορίσουν οἱ ἴδιοι τήν κατεύθυνση τῆς σκέψεώς τους,
- νά ἔρθουν σέ ἐπαφή μέ τίς πληροφορίες ἢ νά τίς συζητήσουν,
- νά συζητήσουν τά ἐνδιαφέροντα καί τίς ἐπιδιώξεις τους.

Ἐπιπλέον, μέ εὐκαιρίες γιά περισσότερες καί μεγαλύτερης διάρκειας συνεντεύξεις συμβουλευτικῆς (εἴτε μέ τόν καθηγητή τοῦ ΣΕΠ εἴτε μέ κάποιον εἰδικό ἔξω ἀπό τό σχολεῖο), παρέχεται ἡ δυνατότητα στοὺς μαθητές νά ἐξετάσουν μέ προσοχή τά διλήμματα πού συνεπάγεται ὁ σχεδιασμός μιᾶς ἐπαγγελματικῆς σταδιοδρομίας, π.χ. «Εγὼ θέλω αὐτό, ἀλλά οἱ γονεῖς μου θέλουν ἐκεῖνο. Τί θά κάνω;»

Πιστεύουμε ὅτι γιά νά κάνει μία τέτοια συνέντευξη ὁ καθηγητής τοῦ ΣΕΠ χρειάζεται νά εἶναι πολὺ ἐπιδέξιος στήν τέχνη τῆς «συνεντεύξεως παροχῆς βοήθειας» σέ ἐφήβους. Θά ἠθελα νά περιγράψω μερικὲς ἀπὸ τίς δεξιότητες πού νομίζω ὅτι χρειάζονται σέ μία τέτοια συνέντευξη.

β) Δημιουργία σχέσεως

Ἡ συνέντευξη δημιουργεῖ σχέση με ἄλλους. Τά στάδια τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς τῆς σχέσεως εἶναι πολλά, ἀλλά τό βασικότερο ρόλο τόν παίζει ἡ ἀρχική ἐπαφή.

Βασικά ἡ ἐπιτυχία τῆς συνεντεύξεως ἐξαρτᾶται ἀπό τίς δεξιότητες αὐτοῦ ποῦ κάνει τή συνέντευξη, οἱ σημαντικότερες ἀπό τίς, ὁποῖες ἀφοροῦν στούς λεγόμενους:

– Ἐξω-λεκτικούς παράγοντες:

- στάση/θέση
- χειρονομίες
- βλέμμα
- σιωπή

– Λεκτικούς παράγοντες:

- ἐρωτήσεις – ἐλεύθερες (ἀνοιχτές) μᾶλλον παρά στενές
 - μία κάθε φορά καί ὄχι πολλές
 - ἀπλές μᾶλλον παρά πολύπλοκες.

Αὐτούς τοὺς δύο παράγοντες οἱ διδάσκοντες τοὺς χρησιμοποιοῦν ἤδη στήν τάξη, ἀλλά τοὺς χρησιμοποιοῦν ὡς μεθόδους ἐλέγχου καί ἐξετάσεως τῶν μαθητῶν τους. Καθένα ἀπό τά παραπάνω στοιχεῖα (χειρονομίες, βλέμμα, εἶδη ἐρωτήσεων κτλ.) ἄλλοτε ἐνθαρρύνει καί ἄλλοτε παρακωλύει τήν ἐλεύθερη καί ἀνετη ἀπάντηση – ἐκφραση τῶν μαθητῶν τους.

Ἐδῶ, στή συμβουλευτική, ἡ οὐσία τῆς ἱκανότητας ἐγκεῖται στό νά ἔχει προετοιμαστεῖ ὁ ἐκπαιδευτικός νά διερευνήσει με ἀνυση χρόνου τό θέμα μαζί με τό μαθητή – νά δώσει στό μαθητή τή δυνατότητα νά ἐκφράσει τό δίλημμά του με δικά του λόγια – νά ἐξαντληθεῖ τό πρόβλημα· καί ὁ καθηγητής, πρίν προσπαθήσει νά βγάλει συμπεράσματα ἀπό τή συνέντευξη, νά βεβαιωθεῖ ὅτι πράγματι τό πρόβλημα ἐξαντλήθηκε.

γ) Πῶς ἐξελίσσεται μία συνέντευξη συμβουλευτικῆς

Μία συνηθισμένη συνέντευξη συμβουλευτικῆς ἐξελίσσεται κάπως ἔτσι:

1. Δημιουργία ἀποτελεσματικῆς ἐπαφῆς:

Ὁ σύμβουλος πρέπει: – νά ἀκούει με προσοχή τό μαθητή.

- νά τόν βοηθάει νά ἐκφράζεται ἐλεύθερα καί ἀνετα.
- νά τοῦ καθορίζει τοὺς σκοποὺς τῆς συνεντεύξεως.
- νά τόν βοηθάει νά ὑπερνικήσει ἀβάσιμους φόβους καί παρεξηγήσεις.

2. Παρουσίαση του διλήμματος:

- Ο σύμβουλος πρέπει:—
- να κάνει έρωτήσεις στο μαθητή, δίνοντάς του πολλές ευκαιρίες να εκφράσει το θέμα που τον απασχολεί.
 - να αποσαφηνίζει τις ιδέες και τα συναισθήματα που εκφράζει ο μαθητής.
 - να αντανakλά στο μαθητή το νόημα των όσων εκείνος (ο μαθητής) λέει και αίσθάνεται.

3. Αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων:

- Ο σύμβουλος πρέπει:—
- να συνοψίζει τα καίρια στοιχεία της συνεντεύξεως.
 - να προτείνει πιθανές εναλλακτικές λύσεις που θα μπορούσε να εξετάσει ο μαθητής.
 - να ενθαρρύνει το μαθητή να προτείνει ο ίδιος άλλες εναλλακτικές λύσεις.
 - να δίνει πληροφορίες στο μαθητή, όπου είναι απαραίτητο, ή να τον βοηθάει να βρει μόνος του την πληροφόρηση που του χρειάζεται.

4. Λήψη δοκιμαστικής απόφασης:

- Ο σύμβουλος πρέπει:—
- να βοηθάει το μαθητή να αποφασίσει ποιό θα είναι το επόμενο βήμα του ή να αναζητήσει περισσότερες πληροφορίες ή να διαλέξει μία από τις εναλλακτικές λύσεις ή να συζητήσει με τους γονείς του ή απλώς να ξανασκεφθεί μόνος του το θέμα.
 - να βοηθάει το μαθητή να σχεδιάσει ένα πρόγραμμα για τις περαιτέρω ενέργειές του (στο σχέδιο θα περιλαμβάνεται και μία νέα συνέντευξη με το σύμβουλο, για να συζητήσουν τί έγινε).

5. Περαιτέρω παρακολούθηση:

- Ο σύμβουλος πρέπει:—
- να επανεξετάζει με το μαθητή α) αν ήταν σταθερός στην απόφασή του και β) ποιό ήταν το αποτέλεσμα.
 - να αναζητάει πηγές για περισσότερες πληροφορίες, αν ενδεχομένως οι πληροφορίες του δεν ήταν επίκαιρες.
 - να συζητάει με τους γονείς του — με τη

συγκατάθεση του μαθητή -, ώστε να ανοίξει διάλογος μεταξύ του μαθητή και των γονέων του.

- να συμβουλευεται τούς επαγγελματικούς συμβούλους.

Από όσα είπα προκύπτει, νομίζω, ότι για να μπορέσει κανείς να επαρκέσει σε μία συνέντευξη αυτού του τύπου, χρειάζονται δεξιότητες που δεν μπορεί να τις αποκτήσει παρακολουθώντας μαθήματα ή διαλέξεις περί συνεντεύξεων. Χρειάζεται προθυμία και χαρακτηριστικά προσωπικότητας από αυτά που συγκαταλέγονται μεταξύ εκείνων που περιγράψαμε στη διάλεξη Στ'.

Ίσως η ευαισθησία είναι τό σπουδαιότερο από αυτά τά χαρακτηριστικά, αλλά και η αξιοπιστία είναι εξίσου απαραίτητη.

Ευαισθησία - στίς ανάγκες του παιδιού,
- στήν έκφραση του διλήμματος του παιδιού,
- στίς αλληλοσυγκρουόμενες πιέσεις που ασκούνται στο παιδί.

Εντιμότητα - να μπορεί να παραδέχεται τά σφάλματά του,
- να μπορεί να πει: «Δέν ξέρω, αλλά θά φροντίσω να μάθω».

Από διάφορες έρευνες βρέθηκε ότι οί έξης παράγοντες της προσωπικότητας είναι αναγκαίοι για μία αποτελεσματική συνέντευξη βοήθειας:

Έγκαρδιότητα: ή ικανότητα του καθηγητή να αποδέχεται τό μαθητή του χωρίς άπειλές και κριτική, και να του τό δείχνει, έχοντας υπόψη τό δεδομένο ότι κάθε άτομο αποτελεί μοναδικότητα και γι' αυτό είναι άξιο σεβασμού, ανεξάρτητα από τά προσόντα ή τίς έλλείψεις του.

Γνησιότητα: τό να κατορθώνει να παρουσιάζεται στο μαθητή όπως πραγματικά είναι, γνήσιος, χωρίς προσωπείο και χωρίς να δίνει τήν έντύπωση ότι παίξει κάποιο ρόλο. Η άρετή της ειλικρίνειας: «είμαι αυτό που φαίνομαι», δηλαδή συνδυασμός έντιμότητας και θάρρους.

Συναισθηματική συμμετοχή: ή έπιτυχής προσπάθεια του καθηγητή να κατανοήσει τίς σκέψεις και τά συναισθήματα του μαθητή μέ τέτοιο τρόπο, ώστε ό μαθητής να κερδίσει μία αυξανό-

μενη προοδευτικά κατανόηση της καταστάσεώς του (δηλ. ή ικανότητα του συμβούλου να βάζει τον έαυτό του στη θέση του άλλου). Έδω απαιτούνται δυνάμεις πνευματικής ευελιξίας και πάντως ή συναισθηματική συμμετοχή είναι κάτι άλλο, αρκετά διαφορετικό από αυτό που συνήθως ονομάζουμε «συμπάθεια».

Λοιπόν, ή συνέντευξη συμβουλευτικής δέν είναι

- παροχή συμβουλών
- ψυχανάλυση
- ανάκριση
- πίεση ή πειθώ.

Είναι ή *συνεργασία* δύο ανθρώπων για να προσδιορίσουν και να λύσουν έπό κοινού τό πρόβλημα του ενός.

Μιά τέτοια συνέντευξη μπορεί να γίνει για να δοθούν πληροφορίες σέ ένα μαθητή, να ληφθούν πληροφορίες από ένα μαθητή και να διερευνηθεί ό δρόμος που θά μπορούσε να ακολουθήσει ένας μαθητής.

δ) Ανακεφαλαίωση των δεξιοτήτων που απαιτούνται

Έκείνος που κάνει συνέντευξη συμβουλευτικής πρέπει να είναι ικανός:

- | | |
|---------------------------|--|
| νά ακούει / να βλέπει | - τον άνθρωπο σάν «όλότητα» |
| νά ρωτάει | - ελεύθερες έρωτήσεις, άπλές έρωτήσεις |
| νά άντανακλά | - ίκανοποίηση και άλλα συναισθήματα |
| νά ένισχύει (ένθαρρύνει)- | τό μαθητή να έκφραστεί ελεύθερα |
| νά παρέχει | - σχετικές πληροφορίες. |

Μετά από τέτοιου είδους σχέσεις μπορούμε να έλέγξουμε την απόδοσή μας κρίνοντας τον έαυτό μας βάσει ενός έρωτηματολογίου, όπως αυτό που ακολουθεί. Έτσι και έμεις αξάνουμε την αυτοκατανόηση και την αυτογνωσία μας, πράγμα που είναι εξίσου βασικό και για τον εκπαιδευτικό και για τον εκπαιδευόμενο.

ε) Έρωτηματολόγιο σχέσεων κατά ή συνέντευξη

“Ακουγα όλη την ώρα;

Κατάλαβα τί είπες;
 Ένδιαφερόμουν γι' αυτόν;
 Τοῦ ἔδωσα νά καταλάβει ὅτι ἐνδιαφερόμουν γι' αὐτόν;
 Ἐνίωσα κάποια ἔλλειψη εἰλικρίνειας ἀπέναντί του;
 Ἦταν εἰλικρινῆς μαζί μου;
 Μποροῦσε νά μιλήσει ἐλεύθερα γιά τόν ἑαυτό του;
 Κατάλαβε τί τοῦ εἶπα;
 Κατάλαβα καλά ὅλα τὰ συναισθήματα πού ἐξέφρασε;
 Κατάλαβα μερικά συναισθήματά του πού δέν ἦταν σέ θέση νά
 ἐκφράσει;
 Τόν ἄφησα νά καταλάβει ὅτι ἐνίωσα τὰ συναισθήματά του;
 Μποροῦσε νά μιλήσει γιά τὰ συναισθήματά του;
 Ἦταν ἡ συνομιλία μας φυσική καί εἰλικρινῆς καί ὄχι δύσκαμ-
 πτη καί ἐπαγγελματική;
 Συνέλαβα μέ ἀκρίβεια τὰ λεπτά καί μισοκρυμμένα μηνύματα;
 Φαινόταν νά αἰσθάνεται ἀσφαλῆς μαζί μου;
 Μήπως κινήθηκα ὑπερβολικά γρήγορα γι' αὐτόν;
 Μήπως κινήθηκα ὑπερβολικά ἄργα γι' αὐτόν;
 Μήπως κάποια ἀπό τίς ἀξιολογικές μου τοποθετήσεις ἢ τοὺς
 τρόπους τῆς σκέψης μου τοῦ προκάλεσε ἀναστολή;
 Ταράχτηκα ἀπό κάτι πού εἶπε;
 Ἀντιλήφθηκε τοὺς περιορισμούς πού χρειάστηκε νά βάλω στή
 συνέντευξή μας;
 Πιστεύω ὅλα ὅσα τοῦ εἶπα;
 Ἀποκόμισε κανένα ὄφελος ἀπὸ τὴ συνέντευξη;
 Ἐγὼ εἶχα κανένα ὄφελος ἀπὸ τὴ συνέντευξη;

Η'. ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ

Βασικό μέρος τοῦ προγράμματος τοῦ ΣΕΠ εἶναι νά ἐξασφαλι-
 στοὺν εὐκαιρίες, ὥστε οἱ μαθητές νά ἐπισκέπτονται τόπους ἐργασίας
 γιά νά παρατηροῦν καί νά ἀποκοτοῦν ἐμπειρίες ἀπὸ τὴν πραγματικό-
 τητα. Τέτοιες εὐκαιρίες μποροῦν νά ἐμπλουτίζουν καί νά διαφωτίζουν
 καὶ διάφορες ἄλλες πλευρές τοῦ ΣΕΠ (βλ. τὴν ἄσκηση «Shuffles» στὴ
 διάλεξη Ε').

Μία ἐπίσκεψη σέ τόπο ἐργασίας κάνει τὸ μαθητὴ νά δεῖ ἓνα
 τμῆμα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἐνηλίκου. Ἄν ὁ μαθητὴς δέν εἶναι πολὺ καλά
 προετοιμασμένος, οἱ γνώσεις πού θὰ κερδίσει ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐμπειρία
 μπορεῖ νά εἶναι πραγματικά περιθωριακές καὶ ἐπίπλαστες. Γι' αὐτὸ ὁ

καθηγητής του ΣΕΠ οφείλει να βοηθήσει το μαθητή να προετοιμαστεί για την επίσκεψη, παίρνοντας ίσως μαζί του ένα προσχέδιο ερωτηματολογίου, με το οποίο θα εξετάσει και θα αναλύσει την εργασία που κάνουν ένας ή δύο εργαζόμενοι της εταιρείας ή του εργοστασίου κτλ.

Ένα τέτοιο ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει τα εξής οκτώ στοιχεία:

- Περιβάλλον
- Προοπτικές
- Εισαγωγή και εκπαίδευση
- Επιδράσεις
- Περιγραφή
- Συνθήκες
- Οργάνωση της εργασίας
- Άνθρωποι

Με τη βοήθεια των οκτώ αυτών στοιχείων ο σπουδαστής ενθαρρύνεται να αναπτύξει προσωπικό σύστημα ταξινομήσεως, που μπορεί να το επεκτείνει και να το τροποποιεί σε όλη τη διάρκεια της φοιτήσεώς του στη Μ.Ε., χρησιμοποιώντας τις πληροφορίες και την πείρα που θα αποκτή από κάθε είδους πηγή, επίσημη ή ανεπίσημη.

Υπάρχουν όμως και πολλοί άλλοι τρόποι για να ενθαρρύνουμε τις επαφές των μαθητών μας με τους εργοδότες. Νά έρχονται στο σχολείο οι εργοδότες ως επισκέπτες - όμιλητές, όπως ήδη πρότεινα στη διάλεξη Ε'. Νά γίνονται επαγγελματικές συναντήσεις, όπου τοπικοί εργοδότες και αντιπρόσωποι από κολέγια ή άλλες ανώτερες σχολές θα καλούνται να συναντηθούν και να συζητήσουν με τους μαθητές και τους γονείς τους. Νά οργανώνονται επαγγελματικές εκθέσεις με τις πληροφορίες που υπάρχουν για την επαγγελματική απασχόληση και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες στην περιοχή κτλ.

Η επαφή με τους γονείς είναι επίσης εξαιρετικά σπουδαίο στοιχείο του ΣΕΠ. Πρέπει να πληροφορούμε τους γονείς για το ενδιαφέρον του σχολείου και για το ρόλο του στον επαγγελματικό προσανατολισμό, για να αποφεύγονται οι παρεξηγήσεις. Η επαφή με όλους τους γονείς των μαθητών είναι επιθυμητή, αν και αυτό είναι δύσκολο στην πράξη. Εκτός του ότι διαπιστώνουμε τις βλέςεις που έχουν για τα παιδιά τους οι γονείς, ή προσπάθεια έχει σκοπό να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ οικογένειας και σχολείου.

Ακόμη είναι δυνατόν όρισμένοι γονείς που διαθέτουν ειδικές δεξιότητες να αποτελέσουν πηγές πληροφορήσεως: π.χ. ένας μαθητής που ενδιαφέρεται για το έμπορικό ναυτικό θα μπορούσε να έρθει σε επαφή με τον πατέρα ενός άλλου μαθητή, που είναι ναυτικός.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

SPEEDCOP: 1 Άτομικά φύλλα άσκήσεων

Αυτή η σελίδα είναι για σένα, για να γράφεις σέ ποιές θέσεις εργασίας θα ήθελες να είσαι. Ίσως ακόμη δεν έχεις προβληματιστεί για το επάγγελμα που θα κάνεις, όταν φύγεις από το σχολείο, αλλά ξέρεις τι εργασία ήδη κάνεις στο σχολείο, όπως ξέρεις και τις διάφορες μικρο-δουλειές που κάνεις στο σπίτι τις ελεύθερες ώρες σου. Ίσως θα ήθελες να τις σκεφτείς ή να φανταστείς τον έαυτό σου σε μια κατάσταση άπασχολήσεως. Δεν υπάρχουν σωστές ή λανθασμένες απαντήσεις. Αυτό είναι απλώς ένα πληροφοριακό φυλλάδιο για σένα, να το χρησιμοποιείς για να βλέπεις τι σου άρέσει και τι δε σου άρέσει, όταν εργάζεσαι.

α) Περιβάλλον

1. Μ' άρέσει να είμαι έξω ή μέσα τόν περισσότερο χρόνο;
2. Σέ ποιο μέρος μου άρέσει να εργάζομαι; (π.χ. να κάθομαι σ' ένα γραφείο – πίσω από έναν πάγκο καταστήματος – σε ένα εργοστάσιο – κάτι άλλο;)
3. Θα μέ πείραζε αν είναι πολύ κρύο ή ζέστη εκεί που εργάζομαι; (π.χ. κοντά σε φούρνο – στο ύπαιθρο τό χειμώνα – σ' ένα χώρο αποστολής προμηθειών;).
4. Θα μέ πείραζε αν εκεί που δουλεύω δεν είναι πολύ καθαρά;
5. Ίσως υπάρχουν κίνδυνοι στο χώρο εργασίας μου (π.χ. αντικείμενα που πέφτουν – να εργάζομαι σέ ύψη). Θα μέ πείραζε;
6. Ίσως έχει θόρυβος ή μυρίζει άσχημα στο μέρος που δουλεύω. Θα μέ επηρέαζε αυτό;

β) Προοπτικές

1. Χρειάζεται να μάθω αν θα μπορώ να κάνω αυτή την εργασία και στο μέλλον;
2. Θέλω αυτή μου ή εργασία να μέ οδηγήσει σε περαιτέρω εξέλιξη;
3. Πόσο μέ ενδιαφέρουν οί μελλοντικές μου άποδοχές;
4. Ίσως χρειαστώ περισσότερη εκπαίδευση για να προαχθώ. Είμαι προετοιμασμένος να τό κάνω;
5. Θα μέ πείραζε αν έμενα ανεργος προσωρινά μερικές φορές; (π.χ. οίκοδομές, ήθοποιία).

γ) Είσαγωγή και εκπαίδευση

1. Σέ τί είμαι καλύτερος; (π.χ. στο να χρησιμοποιώ τά χέρια μου

Σημ. μεταφραστική:

SPEEDCOP – Προέρχεται από τά αρχικά τών άγγλικών λέξεων:

Surrounding = Περιβάλλον, Prospects = Προοπτικές, Entry and Training = Είσαγωγή και εκπαίδευση, Effects = Έπιδράσεις, Description = Περιγραφή, Conditions = Συνθήκες, Organisation = Όργανισμός, People = Άνθρωποι.

– νά ἐργάζομαι μέ ἀριθμούς – νά εἶμαι τακτικός – νά μιλῶ μέ ἀνθρώπους κτλ;).

2. Ἔχω εἰδικές φυσικές ἱκανότητες ἢ δέν ἔχω; (π.χ. πῶς εἶναι ἡ ὄρασή μου, ἡ ἀκοή μου, ἡ δύναμή μου;).

3. Ποιά προσωπικά μου προσόντα εἶναι χρήσιμα; (π.χ. ἐγκαρδιότητα – τάκτ – καλή διάθεση ἢ ὄχι – εὐθυμία – ὑπομονή;).

4. Θά χρειαστώ εἰδικά προσόντα; (π.χ. πιστοποιητικό ἐξετάσεων;).

5. Θέλω νά ἐκπαιδευθῶ γιά τήν ἐργασία μου;

δ) Ἐπιδράσεις

1. Μέ πειράζει ἂν ἡ δουλειά μου καλύπτει ἀπογεύματα ἢ Σαββατοκύριακα;

2. Μερικά ἐπαγγέλματα (π.χ. ὁδηγός φορτηγοῦ, οἰκοδομική ἐργασία) ἀπαιτοῦν μετακίνηση ἢ συχνά ταξίδια. Θά μέ πείραζε;

3. Μερικά ἐπαγγέλματα ἐπηρεάζουν τήν ἐξωεπαγγελματική μας ζωή (π.χ. ἀπό τό δάσκαλο, τό γιατρό, τόν ἀστυφύλακα, ὅλοι ἀναμένουν νά συμπεριφέρονται μέ αἶσθημα εὐθύνῃς). Θά μέ πείραζε;

4. Θέλω νά μέ σέβονται γιά τή δουλειά μου; Ἄν νάί, μέ βοηθᾷ τό ἐπάγγελμά μου νά εἶμαι ὑπερήφανος γιά τόν ἑαυτό μου καί νά μέ σέβονται οἱ ἄλλοι;

ε) Περιγραφή

1. Τί εἰδους ἐργασίες μ' ἀρέσει νά κάνω; (π.χ. νά ἐξυπηρετῶ πελάτες – νά προσθέτω – νά σκέπτομαι – νά μιλῶ – νά ἐργάζομαι μέ μηχανές;).

2. Μ' ἀρέσει νά ξέρω ἀκριβῶς αὐτό πού πρέπει νά κάνω καί νά ἀκολουθῶ πιστά τίς ὁδηγίες; Ἡ προτιμῶ ἀλλαγές στήν καθημερινή ἐργασία;

3. Μ' ἀρέσει νά κάνω μιά εἰδική ἐργασία, νά ἔχω μιά εἰδικότητα; (π.χ. νά ἐργάζομαι μέ μία μηχανή – σέ ἐργασία γραφείου ἀλλά μόνο ἀρχεῖο καί δακτυλογράφηση – διδασκαλία μόνο ενός μαθήματος;).

4. Πόση εὐθύνη μ' ἀρέσει νά ἔχω γι' αὐτό πού κάνω; Θά μοῦ ἄρεσε νά δουλεύω ὡς ὑφιστάμενος ἢ θά ἤθελα κάποια μέρα νά ἔχω περισσότερη εὐθύνη γιά τήν ἐργασία μου καί ἴσως καί γιά τήν ἐργασία ἄλλων;

5. Χρειάζομαι κάποιον πού νά μοῦ δείχνει ὅτι ἀναγνωρίζεται αὐτό πού ἔκανα;

6. Τί κλάδος ἐργασίας θά μοῦ ἄρεσε; (π.χ. βιομηχανία, ἐκπαίδευση, νοσοκομεῖα, μαγαζιά;).

7. Πόσο σημαντικό εἶναι γιά μένα νά μ' ἐνδιαφέρει τό εἶδος ἐργασίας πού κάνω;

στ) Συνθήκες

1. Ἀποδοχές. Τί εἶδους ἀποδοχές περιμένω; Πόσο σημαντικό εἶναι αὐτό γιά μένα;
2. Ὁρες. Τί ὥρες θέλω νά δουλεύω;
3. Διακοπές. Πόσο θέλω νά διακοῦν οἱ διακοπές μου;
4. Ὁφελήματα. Τί εἶδους ὠφελήματα εἶναι σημαντικά γιά μένα; (π.χ. σπόρ, σύλλογοι κτλ;).
5. Κανονισμοί. Μπορῶ νά τούς δεχτῶ; (π.χ. ὄχι κάπνισμα – χρήση ἐξαρτημάτων ἀσφαλείας;).

ζ) Ὁργάνωση τῆς ἐργασίας

1. Μ' ἀρέσει νά εἶμαι μέλος ἑνός μικροῦ ἢ μεγάλου ὀργανισμοῦ;
2. Ἡ εἰκόνα τοῦ ὀργανισμοῦ μπορεῖ νά εἶναι σύγχρονη – παραδοσιακή – φιλική – ἐπαρκής. Θά μέ ἐπηρεάσει αὐτό;
3. Οἱ ὀργανισμοί συνήθως ἢ παράγουν ἀγαθά καί ἀποδίδουν κέρδη (π.χ. παραγωγή αὐτοκινήτων) ἢ παρέχουν ὑπηρεσίες σέ ἀνθρώπους (π.χ. ὑγεία, σχολεῖα) καί μερικές φορές ἀποδίδουν καί κέρδος (π.χ. ταχυδρομεῖο). Σέ τί εἶδους ὀργανισμό θά μοῦ ἄρεσε νά δουλεύω;
4. Εἶναι σημαντικό γιά μένα ἡ δουλειά μου νά ἀπαιτεῖ δεξιότητες ἢ τέχνη;

η) Ἀνθρώποι

1. Μ' ἀρέσει νά δουλεύω μόνος μου ἢ μέ ἄλλους ἀνθρώπους;
 2. Μ' ἀρέσει νά βρίσκομαι μέ ἀνθρώπους νεώτερους ἢ μεγαλύτερους ἀπό μένα;
 3. Πῶς αἰσθάνομαι γιά τήν περίπτωση πού θά ἐργάζομαι μέ ἀνθρώπους τοῦ ἴδιου φύλου ἢ καί τῶν δύο φύλων;
 4. Ἡ σχέση μέ τόν προϊστάμενο: Χρειάζεται νά ἔχω φιλικές σχέσεις μαζί του – ἢ εἶναι ἐκεῖ γιά νά μοῦ δίνει ἐντολές γιά ἐκτέλεση;
 5. Μ' ἀρέσει νά ἀσχολοῦμαι μέ κοινό; Ἄν ναι, τί εἶδους κοινό; (πελάτες, ἀσθενεῖς;).
 6. Στή δουλειά, θά μοῦ ἄρεσε νά περιβάλλομαι ἀπό φιλικά μου ἄτομα κάθε μέρα ἢ θά ἤμουν εὐχαριστημένος νά συναντῶ νέους ἀνθρώπους συνεχῶς;
- Συμπληρώστε ὅποια ἄλλη ἐρώτηση θεωρεῖτε σημαντική.

Θ . Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΤΟΥ ΣΕΠ

Σ' αὐτές τίς διαλέξεις προσδιορίστηκαν ἀρκετά ἀπό τά καθή-

κοντα του καθηγητή του ΣΕΠ. Υπάρχουν όμως και άλλα πολλά. Το έρωτηματολόγιο που ακολουθεί περιγράφει τις ενέργειες που μπορούν να γίνουν.

Ο καθηγητής του ΣΕΠ πρέπει να κατατάζει τις ενέργειες αυτές κατά σειρά προτεραιότητας. Το έρωτηματολόγιο προσφέρεται και γι' αυτό το σκοπό.

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΟΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΤΟΥ ΣΕΠ

Σημείωση: Αυτό το έρωτηματολόγιο-υπόμνημα περιλαμβάνει έναν αριθμό καθηκόντων που αναλαμβάνουν οι καθηγητές του ΣΕΠ. Δεν μπορούν όμως όλοι αυτοί οι καθηγητές να επιτελέσουν όλα τα καθήκοντα. Πολλά απ' αυτά εξαρτώνται από τις ειδικές συνθήκες που επικρατούν εκεί όπου εργάζονται. Επίσης δεν μπορούν να γίνουν όλα μαζί· χρειάζεται κάποια ιεράρχηση. Γι' αυτό προσδιορίστε την προτεραιότητα που δίνετε σε κάθε θέμα σημειώνοντας στην αντίστοιχη στήλη το οίκετο σύμβολο:

Στην πρώτη στήλη προσδιορίστε τη σπουδαιότητα κάθε ενέργειας:

- 1 = βασικής ή πρωταρχικής σπουδαιότητας
- 2 = κάποιας σπουδαιότητας
- 3 = μικρής σπουδαιότητας
- X = αυτό δεν πρέπει να αποτελέσει μέρος της εργασίας του ΣΕΠ

Στη δεύτερη στήλη προσδιορίστε κάθε πότε είναι απαραίτητο να γίνεται αυτή η εργασία:

- H = Κάθε μέρα
- E = Κάθε βδομάδα
- M = Κάθε μήνα
- T = Κάθε τρίμηνο
- Et = Κάθε χρόνο

Στην τρίτη στήλη σημειώστε αν η εργασία ικανοποιεί ή όχι τον καθηγητή:

- v = ικανοποιεί
- X = δεν ικανοποιεί

Στην τέταρτη στήλη ιεραρχήστε χρονικά κάθε είδος εργασίας κατά την εφαρμογή του προγράμματος του ΣΕΠ:

- E = Ένωρίς
- A = Αργότερα

	1	2	3	4
Παραπέμπουν τό μαθητή στους συμβούλους του Υπουργ. Εργασίας γιά πληροφορίες σχετικές μέ τό έπάγγελμα				
Διατηρούν στό σχολείο μία συλλογή πληροφοριών σχετικών μέ τά επαγγέλματα				
Βεβαιώνονται ότι οί μαθητές ξέρουν ότι υπάρχουν πληροφορίες σχετικές μέ τά επαγγέλματα				

	1	2	3	4
Ταξινομοούν και συντάσσουν εύρετήριο των πληροφοριών που είναι σχετικές με τα επαγγέλματα				
Κάνουν τις πληροφορίες προσιτές στους μαθητές				
Καταγράφουν, σε μέρος που οι μαθητές μπορούν να ιδούν, τις κενές θέσεις σε εργασίες της περιοχής τους				
Όργανώνουν συναντήσεις των συμβούλων του Ύπ. Εργασίας με ομάδες μαθητών ή άτομα				
Όργανώνουν συναντήσεις με τους γονείς και τους εξηγούν για τις ανάγκες και τις δυνατότητες του ΣΕΠ				
Όργανώνουν ιδιαίτερες συνεντεύξεις των συμβούλων του Ύπ. Εργασίας με μαθητές του γυμνασίου και του λυκείου				
Παρέχουν στο σύμβουλο του Υπουργείου Εργασίας ένα αντίγραφο του ατομικού φακέλου του μαθητή που πρόκειται να δει				
Βοηθούν τους μαθητές να συμπληρώσουν τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την παραπέρα εκπαίδευσή τους				
Βοηθούν τους μαθητές να συμπληρώσουν τις αιτήσεις για μία εργασία				
Γράφουν (ή βοηθούν να σχεδιαστούν) αναφορές σε πανεπιστήμια και εργοδότες για λογαριασμό των τελειοφοίτων				
Πραγματοποιούν ατομικές συνεντεύξεις με τους μαθητές της μέσης εκπαίδευσως για να προγραμματίσουν το επάγγελμα που αυτοί θα ακολουθήσουν				

	1	2	3	4
Ἐφαρμόζουν στὶς τάξεις γυμνασίου καὶ λυκείου τὸ ΣΕΠ, κρατοῦν πρακτικὰ ἀπὸ τὶς συνεντεύξεις γιὰ τὰ ἐνδιαφέροντα, τὶς ἱκανότητες κτλ. τῶν μαθητῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως				
Συγκεντρώνουν πληροφορίες πρὶν ἀπὸ τὴ συνέντευξη γιὰ τὸν ἀτομικὸ φάκελο τοῦ μαθητῆ ἀπὸ:				
τοὺς καθηγητὲς τῶν κλαδικῶν μαθημάτων				
τοὺς ἴδιους τοὺς μαθητὲς				
τὸ σχολικὸ ἀρχεῖο				
τοὺς γονεῖς				
Γίνονται μέλη ἐνὸς τοπικοῦ συλλόγου καθηγητῶν ΣΕΠ καὶ συμβούλων τοῦ Ὑπουργ. Ἐργασίας γιὰ ἀμοιβαία ἐνημέρωση καὶ συζήτηση				
Παρακολουθοῦν σεμινάρια μὲ σκοπὸ νὰ βελτιώσουν τὶς δεξιότητές τους καὶ νὰ εἰδικευθοῦν σὲ τομεῖς ὅπως:				
Συλλογὴ καὶ ἐρμηνεῖα πληροφοριῶν ποὺ ἀφοροῦν τοὺς μαθητὲς				
Χρήση τέστ καὶ ἐρωτηματολογίων ἐνδιαφερόντων				
Τεχνικὴ συνεντεύξεων				
Κατανόηση τῆς θεωρίας τοῦ προσανατολισμοῦ				
Χειρισμὸς πληροφοριῶν σχετικῶν μὲ τὰ ἐπαγγέλματα				
Σύνταξη προγραμμάτων ΣΕΠ				
Ἀνάπτυξη ὀργανωτικῶν δεξιοτήτων				
Ἀνάπτυξη δεξιοτήτων γιὰ δημόσιες σχέσεις καὶ ἐπικοινωνία				
Διαβάζουν περιοδικὰ ποὺ δίνουν πληροφορίες σχετικές μὲ τὴν ἐργασία τους				
Δίνουν τέστ εὐφυΐας καὶ δεξιοτήτων στοὺς μαθητὲς τῶν γυμνασίων καὶ λυκείων				

	1	2	3	4
Δίνουν έρωτηματολόγια ενδιαφερόντων στους μαθη- τές των γυμνασίων και των λυκείων				
Συσκέπτονται με τούς συμβούλους του Έργου Εργασίας				
Συνεργάζονται με συναδέλφους τους άλλων κλάδων, για να δουν πώς είναι δυνατόν τα θέματα που εκείνοι διδάσκουν να βοηθήσουν τον επαγγελματικό προ- σανατολισμό των μαθητών				
Παρέχουν στους συναδέλφους τους υλικό με σκοπό να προσαρμόσουν τα προγράμματά τους στα επαγ- γελματικά σχέδια των μαθητών				
Ζητούν από τούς μαθητές του σχολείου να βοηθή- σουν στο ΣΕΠ με όρισμένες δραστηριότητες όπως: Όργανωση βιβλιοθήκης Συμπλήρωση στοιχείων - εντύπων Τήρηση μη έμπιστευτικών δελτίων Βαθμολόγηση τέστ				
Όργανώνουν σεμινάρια επιμορφώσεως συνάδελφων τους με θέματα προσανατολισμού				
Όργανώνουν συναντήσεις των επαγγελματικών συμ- βούλων του Έργ. Εργασίας με άλλα μέλη του προ- σωπικού του σχολείου				
Καλούν στο σχολείο ανθρώπους, όπως οί πιο κάτω, για να βοηθήσουν τούς μαθητές να προγραμματί- σουν τη σταδιοδρομία τους: Τοπικούς εργοδότες Γονείς Πρώην μαθητές Έκπροσώπους ενώσεων				
Παίρνουν συνέντευξη από τούς γονείς των παιδιών				

	1	2	3	4
Ἐπισκέπτονται τόπους ἐργασίας μέ τό σκοπό νά πάρουν μιά ἰδέα ἀπό τίς συνθήκες ἐργασίας πού ἐπικρατοῦν ἐκεῖ				
Προσπαθοῦν νά κατανοήσουν τί συμβαίνει μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος τῆς σταδιοδρομίας τῶν μαθητῶν γενικά				
Μελετοῦν στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τό ἀνθρώπινο δυναμικό καί τίς στατιστικές ἀνεργίας				
Ὅργανώνουν συναντήσεις μέ θέματα ΣΕΠ γιά μαθητές διαφόρων τάξεων γυμνασίου καί λυκείου				
Ὅργανώνουν ἐπισκέψεις σέ τόπους ἀπασχολήσεως γιά μαθητές διαφόρων τάξεων				
Καταρτίζουν ἓνα πρόγραμμα δραστηριοτήτων, γιά νά ἀποκτήσουν οἱ μαθητές ἐπαγγελματικές ἐμπειρίες				
Ἐχουν πάντοτε στό πρόγραμμά τους πρόβλεψη γιά συσκέψεις μέ θέματα:				
Σχεδιασμοῦ προγραμμάτων				
Ἰδιαίτερων συσκέψεων γιά ὀρισμένους μαθητές				
Συνεργασίας μέ τοὺς συλλόγους γονέων καί διδασκάλων				
Ζητοῦν πληροφορίες γιά τήν ἀποτελεσματικότητα τοῦ ΣΕΠ στό σχολεῖο τους				
Γράφουν ἀναφορές γιά τήν ἐργασία τους, γιά νά ἐνημερώσουν τή διοίκηση τῶν σχολείων				
Γράφουν ἄρθρα σέ περιοδικά				
Ἐπιδιώκουν εὐκαιρίες νά λάβουν μέρος σέ σεμινάρια ἐπιμορφώσεως νεοδιορισμένων καθηγητῶν τοῦ ΣΕΠ σέ ἄλλα σχολεῖα.				

Γ'. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΟ ΣΕΠ

Στά σύγχρονα σχολεία τά καθήκοντα του διευθυντή είναι πολλά, ποικίλα και επίπονα. Περιλαμβάνουν την έποπτεία του προσωπικού, διδακτικού και μή, την παρακολούθηση των μαθητών που έγγράφονται, παρακολουθούν και αποφοιτούν και φτάνουν ως το ρόλο του ως συντονιστή του αναλυτικού προγράμματος. Έπειδή αυτό το έργο είναι ήδη βαρύ φορτίο, αναρωτιούνται πολλοί διευθυντές αν θά πρέπει νά τούς άνατεθεί και άλλη έργασία.

Όμως ό ρόλος του διευθυντή σέ ένα σχολείο είναι άπολύτως άποφασιστικός σέ κάθε καινοτομία και σέ κάθε εισαγωγή νέου προγράμματος, ειδικότερα ενός προγράμματος ΣΕΠ μέ όλες τίς συνέπειες: νέες μέθοδοι διδασκαλίας, προσωπικές συνεντεύξεις, έπισκέψεις σέ τόπους άπασχολήσεως, συνεργασία μέ τούς γονείς και, βεβαίως, συλλογή και άρχειοθέτηση πληροφοριών.

Έτσι λοιπόν ό ρόλος του διευθυντή φαίνεται ότι είναι πρώτα άπ' όλα νά συντονίζει, νά διευθύνει και νά αναλύει την πορεία ενός τέτοιου μεταρρυθμιστικού προγράμματος.

α) Για νά τό κάνει αυτό ό διευθυντής, πρέπει νά έκτιμά και νά κατανοεί τί σημασία του ΣΕΠ, πρέπει νά ξέρει τί ευκαιρίες έκλογής έχουν οι μαθητές του πρόσ τό παρόν και πρέπει νά κατανοεί τό ρόλο που μπορεί νά παίξει τό σχολείο στά επαγγελματικά σχέδια του μαθητή. Έπομένως είναι άνάγκη ό διευθυντής νά κατανοεί τούς τέσσερις άντικειμενικούς σκοπούς του ΣΕΠ, δηλ. την επίγνωση των ευκαιριών, την άυτογνωσία, την εκμάθηση λήψεως άποφάσεων και την εκμάθηση αντιμετώπισης των μεταβατικών σταδίων. Χρειάζεται άκόμη νά είναι σέ θέση νά έκτιμά τίς διάφορες μεθόδους που μπορεί και πρέπει νά υίοθετηθούν, ώστε ένα τέτοιο πρόγραμμα νά επιτύχει, νά ώφελήσει δηλαδή τούς μαθητές στό μέγιστο δυνατό βαθμό.

β) Έπιπλέον, καθώς ό ΣΕΠ έξελίσσεται στό σχολείο του, θά χρειαστεί ό διευθυντής νά έξασφαλίσει τί δυνατότητα νά έπωφεληθούν όλοι οι μαθητές και νά μήν περιοριστεί ή παροχή του σέ λίγα μόνο παιδιά, ίσως στά πιο έξυπνα ή τά πιο προνομιούχα.

Ό όλος θεσμός άπαιτεί πολλή περίσκεψη και, τουλάχιστον στην άρχή, θά χρειαστεί νά ξεκινήσουμε άργά και πειραματικά, ώστε νά μπορούμε νά αξιολογοΰμε τά δεδομένα και νά αναπροσαρμόζουμε τίς μεθόδους μας σταδιακά (= έξέλιση) άντί νά εφαρμόσουμε άμέσως ένα ολοκληρωμένο και γενικό πρόγραμμα, που ίσως

χρειαστεί ριζική αλλαγή (= επανάσταση) μετά από λίγους μήνες ή χρόνια.

γ) Ο διευθυντής θα πρέπει να βρει και να μεθοδεύσει την οργάνωση που θα χρειαστεί για να αρχίσει σωστά ένα αποδοτικό πρόγραμμα ΣΕΠ:

- Ποιοί από το διδακτικό προσωπικό θα πρέπει να συμμετέχουν, εφόσον ξέρουμε τη ζωτική σημασία των προσωπικών ιδιοτήτων που απαιτείται να έχει ο καθηγητής του ΣΕΠ;
- Κατά πόσον και οι άλλοι διδάσκοντες κατανοούν τη σημασία του ΣΕΠ και τη σημασία που του αποδίδει ο διευθυντής;
- Υπάρχει τρόπος να εξασφαλιστεί ή προμηθεία εποπτικού υλικού και άλλων διευκολύνσεων στο σχολείο; (απόθεμα και έκθεση πληροφοριών, πολυγραφήσεις ερωτηματολογίων, ένας χώρος για τις συνεντεύξεις κτλ.;).

“Αλλά θέματα που θα απασχολήσουν το διευθυντή αφορούν στην τακτική:

- Θα υπάρξει ειδική εκπαίδευση για τους καθηγητές του ΣΕΠ;
- Θα έχουν στη διάθεσή τους ανάλογο χρόνο;
- Θα τους επιτραπεί να πλουτίσουν τις πληροφορίες τους τις σχετικές με τους μαθητές; (προσωπικές συνεντεύξεις, έρευνα στο αρχείο του σχολείου, συζητήσεις με γονείς κτλ.;).

Δεν μπορώ να απαντήσω σ' αυτές τις ερωτήσεις, γιατί είναι θέματα εσωτερικής τακτικής που αφορούν το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα. Τis θέτω απλώς, γιατί κάποτε θα χρειαστεί να δοθούν και οι απαντήσεις.

δ) Καθώς το πρόγραμμα του ΣΕΠ εξελίσσεται, κατά τους πρώτους λίγους μήνες ή τα πρώτα χρόνια, ο διευθυντής θα πρέπει να παρακολουθεί την πρόοδό του, ώστε να μπορεί να το ελέγχει ως προς τα ακόλουθα:

1. Υπάρχει αντιστοιχία μεταξύ στόχων και εφαρμογής του προγράμματος;

- Μήπως δίνεται προσοχή στην επαγγελματική πληροφόρηση και πάρα πολύ λίγη προσοχή στην αὐτογνωσία;
- Βοηθούμε το μαθητή να εκτιμήσει τις ικανότητες που έχει για λήψη αποφάσεων;
- Προετοιμάζουμε αρκετά το μαθητή για τη μετάβασή του από

τό σχολείο στο επόμενο στάδιο, δηλαδή την επόμενη εκπαιδευτική βαθμίδα ή την εργασία;

2. Έπωφελούμαστε όσο το δυνατόν περισσότερο από τα μέσα που έχουμε;

- Άνεπιστα σχολικά βοηθήματα:
 - Τό γενικό αναλυτικό πρόγραμμα.
 - Άλλοι διδάσκοντες.
 - Έξωσχολικές δραστηριότητες.
- Ειδικά σχολικά βοηθήματα:
 - Άναλυτικό πρόγραμμα ΣΕΠ.
 - Έπαγγελματικές πληροφορίες.
 - Φίλμ, διαφάνειες (slides).
 - Συνεντεύξεις κτλ.
- Κοινωνικά μέσα:
 - Έργοδοτες.
 - Οικογένειες.
 - Τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες.
 - Οί συνομήλικοι.
 - Έπαγγελματικοί σύμβουλοι (όπου είναι δυνατόν).
 - Έπηρεσίες κοινωνικής ύγιεινής καί προνοίας κτλ.

ε) Τέλος ό διευθυντής οφείλει νά είναι πάντοτε ένημερωμένος σέ κάθε θέμα πού άφορά τήν εξέλιξη τοῦ ΣΕΠ στό σχολείο του. Στίς περισσότερες καινοτομίες τό πρώτο βήμα είναι νά συγκεντρώσει κανείς όσο μπορεί περισσότερες πληροφορίες, γιατί έτσι αποκτά αίσθημα σιγουριάς. Όμως δέν πρέπει νά σταματήσει εκεί, γιατί ό σκοπός τοῦ ΣΕΠ είναι νά βοηθήσει τό μαθητή νά επεξεργαστεί τίς πληροφορίες πού τοῦ προμηθεύει ό καθηγητής του, μαζί μέ όσες άλλες προέρχονται άπό τό περιβάλλον του. Στήν επεξεργασία τῶν πληροφοριῶν ό καθηγητής τοῦ ΣΕΠ διευκολύνει τό μαθητή παίζοντας ρόλο μεσολαβητικό άνάμεσα σ' αὐτόν καί στίς πληροφορίες. Βλέπουμε λοιπόν τή ζωτική σημασία πού έχει ή συζήτηση καί ό διάλογος γιά τήν ανάπτυξη τῆς επαγγελματικῆς άγωγῆς.

Ἡ επεξεργασία τῶν πληροφοριῶν πρέπει νά ακολουθεῖ άπό κοντά, ἄν ὄχι νά προχωρεῖ παράλληλα μέ τήν παροχή καί διάθεση τῶν πληροφοριῶν, ὅπως φαίνεται άπό τό άκόλουθο διάγραμμα:

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΠ

ΕΝΘΑΡΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Γεωγραφία
Μαθηματικά
Γλώσσα
κτλ.

ΠΡΟΣΩΠΟ ΜΕ ΠΡΟΣΩΠΟ ΣΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ	Ομιλίες	Ομαδικές συζητήσεις	Ατομικές άσκησης	Παίξιμο ρόλων
	ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ			
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ- ΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ	Ταξινόμηση και έκθεση αυτών των πληροφοριών		Προσθήκη βοηθημάτων: Τηλεορ., διαφανειών, φίλμ, κτλ.	

ΑΡΧΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ
ΕΞΕΛΙΞΗ

Προσπάθησα να δείξω ότι ο ρόλος του γυμνασιάρχη είναι ρόλος συντονισμού, μεσολαβήσεως, διευκολύνσεως, πράγματα που απαιτούν ως προσόντα να είναι ενημερωμένος και να έχει κατανόηση.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στό σεμινάριο συζητήθηκαν απόψεις που πρέπει να μελετηθούν, για να εξελιχθεί σωστά ο ΣΕΠ.

Συζητήθηκαν:

1. Θεωρητικά στοιχεία:

- Στόχοι και αντικειμενικοί σκοποί
- Ψυχολογία
- Κοινωνικοί καθοριστικοί παράγοντες.

2. Πρακτικά στοιχεία:

- Ο ρόλος των επαγγελματικών πληροφοριών
- Οι πρακτικές εφαρμογές στην τάξη
- Πληροφορίες για τους μαθητές
- Συμβουλευτική
- Ο ρόλος εργοδοτών και γονέων.

Από όσα συζητήθηκαν μπορεί νά σās γεννηθεῖ τό ἐρώτημα: Πόσο σχετικές εἶναι αὐτές οἱ ἀπόψεις μέ ἐμās, στά δικά μας σχολεῖα, στήν Ἑλλάδα; Καί ἂν ἔχουν κάποια σχέση, τότε σέ ποιά στοιχεῖα πρέπει νά δώσουμε περισσότερη προσοχή καί πώς νά διαθέσουμε τά λίγα μέσα πού ἔχουμε:

- στή συγκέντρωση ἐπαγγελματικῶν πληροφοριῶν;
- στή γνωριμία τῶν μαθητῶν μας;
- στή συζήτηση μέ τούς γονεῖς τους;
- στίς ἐπισκέψεις σέ τόπους ἐργασίας;
- στήν ἐπαφή μέ ἐργοδότες;
- σέ κάτι ἄλλο;

Τά μέσα εἶναι πάντα περιορισμένα, γι' αὐτό καί ἐμεῖς οἱ ἐκπαιδευτικοί πρέπει νά κάνουμε συμβιβασμούς, ὅπως ἀκριβῶς κάνουν οἱ μαθητές μας ὅταν διαλέγουν μιᾶ ἐργασία. Γιά τό συμβιβασμό μας πρέπει νά λάβουμε ὑπόψη τά προσιτά μέσα, ὄχι μόνο τά ὑλικά ἀλλά καί ὅσα ἀφοροῦν στό χρόνο ἐκπαιδεύσεως, τή δυνατότητα ἐκπαιδεύσεως κτλ.

Νομίζω ὅτι τό θέμα πού μās ἀπασχόλησε περισσότερο στό σεμινάριό μας ἦταν οἱ τέσσερις ἀντικειμενικοί σκοποὶ τοῦ ΣΕΠ:

1. **Ἐπίγνωση τῶν ἐυκαιριῶν:** Μέ τίς ἐρωτήσεις πού μοῦ ὑποβάλατε καί τή συζήτηση πού ἐπακολούθησε ἐλπίζω νά καταλάβατε καλύτερα τό θέμα τοῦ ΣΕΠ, τήν ποικιλία τῶν πρακτικῶν ἐφαρμογῶν πού μποροῦν νά συνθέσουν ἓνα πρόγραμμα ΣΕΠ καί νά συνειδητοποιήσετε ὅτι τό βασικό στοιχεῖο ἐδῶ εἶναι περισσότερο ἢ συμβουλευτική καί λιγότερο ἢ παροχή συμβουλῶν.

2. **Αὐτογνωσία:** Συζητώντας γι' αὐτό τό θέμα ἴσως βρήκατε ποιά πρακτικά στοιχεῖα ἀπ' ὅσα συνθέτουν τήν πρακτική ἐφαρμογή τοῦ ΣΕΠ σās ἀρέσουν περισσότερο. Αὐτό μπορεί νά σās βοηθήσει νά προσδιορίσετε καί τίς δικές σας προτιμήσεις καί ἔτσι νά γνωρίσετε περισσότερο τόν ἑαυτό σας.

3. **Ἐκμάθηση λήψεως ἀποφάσεων:** Μέ αὐτό τό θέμα θά κατανοήσατε ὅτι ἡ ἀπόφαση εἶναι δικό σας θέμα καί ὄχι δικό μου καί ὅτι αὐτό ἀποτελεῖ τήν οὐσία τοῦ ΣΕΠ.

4. **Ἐκμάθηση ἀντιμετωπίσεως τῶν μεταβατικῶν σταδίων:** Νομίζω ὅτι πολλές ἀπό τίς ἱκανότητές σας καί τά μέσα πού ἤδη ὑπάρχουν στό ἐκπαιδευτικό σας σύστημα μπορεῖτε νά τά προσαρμόσετε καί νά τά χρησιμοποιήσετε στό ΣΕΠ.

Σās εὐχαριστῶ πού μέ καλέσατε καί κάνατε τή διαμονή μου ἀξέχαστη μέ τήν ἐγκαρδιότητα τῆς ὑποδοχῆς καί τό μεγάλο ἐνδιαφέρον σας γιά τό θέμα. Εὐχομαι εἰλικρινῶς κάθε καλό καί καλή ἐπιτυχία στίς μελλοντικές σας μελέτες καί ἐφαρμογές τοῦ ΣΕΠ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *Catherine Avent: *Practical Approaches to Careers Education*. Cambridge, CRAC, 1974.
- Peter Daws: *A Good Start in Life*. Cambridge, CRAC, 1968.
- Department of Education and Science: *Careers Education in Secondary Schools* (Education Survey 18). London: HMSO, 1973.
- *Douglas Hamblin: *The Teacher and Counselling*. Oxford: Blackwell, 1974.
- *John Hayes and Barrie Hopson: *Careers Guidance: The Role of the School in Vocational Development*. London: Heinemann, 1971.
- Barrie Hopson and John Hayes (eds.): *The Theory and Practice of Vocational Guidance*. London: Pergamon, 1968.
- *Barrie Hopson and Patricia Hough: *Exercises in Personal and Career Development*. Cambridge: CRAC, 1973.
- Patrick Hughes: *Guidance and Counselling in Schools: A Response to Change*. Oxford: Pergamon, 1971.
- Bill Law and A G Watts: *Schools, Careers and Community*. London: Church Information Office, 1977.
- Manpower Services Commission: *Young People and Work* (Holland Report). London: MSC, 1977.
- Kenneth Roberts: The Social Conditions, Consequences and Limitations of Careers Guidance. *British Journal of Guidance and Counselling*, Vol. 5, No. 1, 1977.
- Donald E Super: *The Psychology of Careers*. New York: Harper and Row, 1957.
- Paul Willis: *Learning to Labour: How Working Class Kids Get Working Class Jobs*. Farnborough: Saxon House, 1977.

2. Ο ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΣΕΠ

J. WOODHEAD
MASTER 'Οδηγητικής

Μιά από τις πιο σημαντικές προσπάθειες του ελληνικού Έθνους τα τελευταία χρόνια είναι η θεσμοθέτηση της ιδέας του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού (ΣΕΠ) ως προσφοράς στα ελληνικά νιάτα για την προσωπική και εκπαιδευτική τους ανάπτυξη αλλά και γενικότερα για την ευημερία της ελληνικής κοινωνίας. Ός ειδικός που ασχολείται πολλά χρόνια με τα προβλήματα ανάπτυξης των ικανοτήτων των νέων ανθρώπων και έπειτα από τέσσερα χρόνια δουλειάς στην Ελλάδα στον ίδιο τομέα, βρίσκω πολύ ικανοποιητικό ότι η δεύτερη πατρίδα μου αναγνωρίζει πλέον τη σπουδαιότητα της έκλογής επαγγέλματος ως μέρος της προσωπικής και μορφωτικής ανάπτυξης κάθε ανθρώπου. Ελπίζω και εύχομαι οι προσπάθειες που γίνονται τώρα μέσα στο 1978 να μη σταματήσουν. Και οι ελπίδες μου αυτές ενισχύονται, γιατί ανακάλυψα ότι αυτή η ιδέα δεν περιορίζεται μόνο ανάμεσα σε λίγους φιλοσόφους και ιδεαλιστές, αλλά έχει γίνει το «πιστεύω» πολλών ανθρώπων της εκπαίδευσης. Οι μόνες επιφυλάξεις που άκουσα είναι: «Πώς θα το κάνουμε; Δεν ξέρουμε πώς. Δεν έχουμε τις απαραίτητες πληροφορίες».

Τό θέμα μου είναι η ψυχολογική και κοινωνική σημασία της έκλογής επαγγέλματος, αλλά ελπίζω ότι θα με συγχωρήσετε αν δεν ξεχωρίσω τις δυο αυτές έννοιες. Είμαι σχολικός σύμβουλος, που ασχολείται με τους μαθητές και την προσωπική τους ανάπτυξη. Τους βοηθώ να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της έκλογής επαγγέλματος ως ένα κομμάτι της ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους (ψυχολογικά), αλλά και ως προσπάθεια να καταλάβουν μία θέση στην ελληνική κοινωνία (κοινωνικά). Έτσι κάθε συζήτηση με ένα μαθητή είναι κρίμα αυτών των παραγόντων. Αν ήμουν μία επιστήμονας έρευνήτρια, θα έκανα έναν πιο άκαδημαϊκό διαχωρισμό ανάμεσα σε ομάδες και κλάδους. Αλλά δεν είμαι, είμαι απλώς μία σύμβουλος.

Ελπίζω επίσης ότι θα συγχωρήσετε το θάρρος μου να συζητώ για την Ελλάδα με βάση τις εμπειρίες που έχω αποκτήσει στα τέσσερα χρόνια παραμονής και δουλειάς εδώ και τις άλλες επισκέψεις μου που έκανα πριν το 1974, αν και νομίζω ότι ποτέ δε θα μάθω την Ελλάδα όσο το επιθυμώ. Παρ' όλα αυτά πιστεύω ότι είναι σωστή ή ενέργεια να κατευθύνω τις παρατηρήσεις μου, όσο πιο καλά μπορώ, στην ελληνική πραγματικότητα όπως τη βλέπω εγώ.

Οι πρόσφατες αλλαγές στη δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος - ο διαχωρισμός της μέσης εκπαίδευσης σε γυμνάσιο

καί λύκειο, μέ τίς απαιτούμενες εξετάσεις γιά νά εισαχθεῖ κανεῖς ἀπό τό πρῶτο στό δεύτερο – ἀπαιτεῖ τήν ἄμεση εἰσαγωγή τοῦ ΣΕΠ στά σχολεῖα. Εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖο νά εἰσαχθοῦν στά σχολεῖα ψυχολογικές καί κοινωνικές (ἰδιαίτερα ψυχολογικές) ἀρχές πού ἰσχύουν γιά τήν ἐκλογή ἐπαγγέλματος. Ἐγώ θά προτιμοῦσα νά ἀρχίζαμε λίγο νωρίτερα ἀπό τήν τρίτη τάξη τοῦ γυμνασίου, ἀλλά πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό ἐκεῖ πού μποροῦμε.

Τό γεγονός ὅτι πρέπει νά ἐπιτύχουμε σέ κάποιες εξετάσεις γιά νά περάσουμε ἀπό τό γυμνάσιο στό λύκειο συσχετίζεται κάπως μέ τό «χωρίζουμε τά πρόβata ἀπό τά ἐρίφια». Ἄν θέλουμε πρῶτα νά ἀποφύγουμε τίς καταστρεπτικές γιά τήν προσωπικότητα ἐπιδράσεις πού ξεκινοῦν ἀπό αὐτό τό χωρισμό, ὁ ὁποῖος δίνει τήν ἐντύπωση διακρίσεως τάξεων πού ἐπιβάλλεται ἐκ τῶν ἄνω, καί δεύτερο νά βοηθήσουμε τά ἄτομα νά ἀνακαλύψουν τό εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος καί τόν τρόπο ζωῆς μέ τόν ὁποῖο θά εἶναι εὐτυχημένα καί παραγωγικά, πρέπει νά καθιερώσουμε τό ΣΕΠ σέ ὅλες του τίς μορφές ὅσο πῶ γρήγορα μποροῦμε.

Ἔτσι τώρα, ἔχοντας ἀναγνωρίσει τήν ἀναγκαιότητα τοῦ ΣΕΠ, τῆς καθοδήγησης στήν ἐκλογή ἐργασίας, ἥς προσέξουμε ὀρισμένες λεπτομέρειες πού ἀφοροῦν τήν Ἑλλάδα στά τέλη τοῦ 20οῦ αἰῶνα καθῶς καί τοὺς κατοίκους τῆς καί τήν εὐτυχία τους.

Ἡ Ἑλλάδα περνᾷ μιά δύσκολη περίοδο, μιά ἐποχή ἀλλαγῆς, ὑπερέντασης, καθῶς οἱ παραδοσιακοί τρόποι ζωῆς ἀλλάζουν καί ἡ χώρα γίνεται ὁλοένα καί πῶ βιομηχανική. Καί πρέπει νά παραδεχτῶ ὅτι σωστά ἀποφασίστηκε νά ἀκολουθήσει αὐτή τήν κατεύθυνση καί νά μὴν παραμείνει ἓνα τουριστικό κέντρο μέ θέλγητρα γιά τοὺς ἐπισκέπτες τῆς βιομηχανοποιημένης Δύσης. (Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι τά οἰκονομικά καί διάφορα ἄλλα ὀφέλη τῶν ἀνθρώπων μιᾶς περιοχῆς ἀπό τόν τουρισμό εἶναι ἀμφίβολα).

Εἶναι ἀπαραίτητο νά παίρνουμε ὑπόψη μας τίς ἀνάγκες καί τῆς κοινωνίας ἀλλά καί τῶν ἀτόμων πού τή συνθέτουν. Γιατί δέ συμπιπτουν πάντοτε αὐτές οἱ ἀνάγκες. Συχνά συγκρούονται. Ἐμεῖς ὡς καθηγητές τοῦ ΣΕΠ πρέπει νά προσέχουμε αὐτές τίς συγκρούσεις. Εἶναι δυνατό νά συμβιβάσουμε τίς δύο αὐτές ἀνάγκες, ὅταν εἶναι ἀντίπαλες, δέν εἶναι ὅμως καί εὐκολο.

Μία ἀπό τίς πρῶτες δυσκολίες πού θά συναντήσουμε – καί ἐδῶ ἐπίσης τό πρόβλημα εἶναι καί ψυχολογικό καί κοινωνικό – εἶναι ἡ πολιτιστική διαμόρφωση τῆς ἐλληνικῆς ἐκπαίδευσης. Ἐχει ἀναπτυχθεῖ ἔξω ἀπό τίς ἀνάγκες τῆς κοινωνίας, ὅπως ἄλλωστε συμβαίνει μέ τήν ἐκπαίδευση σέ κάθε χώρα. Συγκεκριμένα, ἔχει ἐπικρατήσει ἡ ἀντίληψη ὅτι ὁ μόνος τρόπος γιά νά ἀναπτυχθεῖ ἡ κοινωνική καί οἰκονομική εὐημερία εἶναι ἡ πανεπιστημιακή μόρφωση. Αὐτοί

πού μπορούν νά εἰσαχθοῦν στό πανεπιστήμιο τό θεωροῦν κάτι σάν δικαίωμά τους. Αὐτοί πού δέν μπορούν νά πετύχουν στίς εἰσαγωγικές ἐξετάσεις ἢ αὐτοί πού δέν ἔχουν τά ἀπαραίτητα οἰκονομικά μέσα νά σπουδάσουν στό ἐξωτερικό εἶναι καταδικασμένοι νά μείνουν στά χαμηλότερα κοινωνικά στρώματα. "Ἐτσι ἡ ἐλληνική ἐκπαίδευση σέ γενικές γραμμές (ξέρω ὅμως ὅτι ὑπάρχουν καί οἱ ἐξαιρέσεις) ἀκολουθεῖ ἓνα μονόδρομο, μέ παρακλάδια μόνο σέ ὁρισμένα σημεῖα, ὅπως α) στό τέλος τῶν ἑξι πρώτων χρόνων, β) μετά τό γυμνάσιο, γ) μετά τό λύκειο καί δ) γι' αὐτούς πού ἀπέτυχαν στίς ἐξετάσεις καί ἀκολουθοῦν τό θλιβερό δρόμο πού οἱ ἴδιοι θεωροῦν δευτέρης κατηγορίας, δηλ. τήν ἐκπαίδευση σέ δουλειές χαμηλότερου ἐπιπέδου ἢ τήν ἀπασχόληση σέ δουλειές ἀνειδικευτῶν. "Ὅπως καταλαβαίνετε, αὐτό δέ λέγεται ἐκλογή ἀλλά ἀναγκαστική τοποθέτηση, ἀφοῦ δέ λαμβάνονται ὑπόψη οὔτε οἱ ἀτομικές τους ἀνάγκες οὔτε οἱ ἀνάγκες τῆς κοινωνίας.

Ἀλλά στήν πραγματικότητα καί αὐτοί πού πέτυχαν στίς ἐξετάσεις δέν ἔχουν καλύτερη τύχη. Πετυχαίνουν στίς ἐξετάσεις, περνοῦν στό πανεπιστήμιο... καί μετά τί γίνεται; Μὲ βάση τή βαθμολογία πού πήραν στίς εἰσιτήριες ἐξετάσεις κατατάσσονται σέ μιά σχολή, πού πιθανό νά εἶναι δευτέρα ἢ τρίτη ἐκλογή τους, καί μετά ξεκινοῦν τήν καριέρα τους (μέ τό πτυχίο) μιᾶς ἀπό τίς 11 σχολές πού προσφέρει ἡ ἐλληνική παιδεία, ἀπό τίς ὁποῖες (11 σχολές) μόνο δύο δέ «βγάζουν» ὑπερβολικό ἀριθμό σπουδαστῶν. Μποροῦν νά ζήσουν ἔτσι; Εἶναι εὐτυχημένοι; Ἐχουν διαλέξει οἱ ἴδιοι προσωπικά; Ἐχει ὠφελῆθαι ἡ κοινωνία;

Ἀλλά τό «κουτί τῆς Πανδώρας» περιεῖχε ἀκόμα μία ἀνθρώπινη ιδιότητα, ὅταν ἔκλεισε τό καπάκι, τήν Ἑλπίδα. «Ἄν ξοδέσω μερικές ὥρες (καί χρήματα) κάθε βδομάδα σ' ἓνα φροντιστήριο, ἴσως κατορθώσω νά περάσω στίς ἐξετάσεις καί νά κερδίσω τή θέση πού θά ἐξασφαλίσει τό μέλλον μου». "Ἡ κάποιος ἄλλος μαθητής σκέπτεται: «Ναί, ἀπέτυχα. Ἀλλά θά διαβάσω αὐτή τή χρονιά καί θά προσπαθῶ τοῦ χρόνου πάλι». Ναί, ἡ ἐλπίδα ὑπάρχει πάντα στίς ἀνθρώπινες καρδιές – καί ὅχι λιγότερο στίς καρδιές τῶν γονιῶν. Ἀλλά εἶναι ἐλπίδα τό ὅτι ἡ τύχη – ὅχι ἡ ἐκλογή – θά διαμορφώσει τό μέλλον μου;

Τό πρόβλημα εἶναι ὅτι ἡ ἐλληνική ἐκπαίδευση στό παρελθόν δέ λογάριαζε τίς ἀνάγκες οὔτε τοῦ κράτους οὔτε τοῦ μαθητῆ ὡς ἀτόμου – τίς προσωπικές του ἀνάγκες, τά ἐνδιαφέροντά του ἢ τίς δυνατότητές του, πέρα ἀπό τήν ἱκανότητα νά ἀπομνημονεύει καλύτερα ἀπό τοὺς συμμαθητές του, γιά νά πετύχει στό πανεπιστήμιο. "Ὅμως οἱ ἐκπαιδευτικοί πρέπει νά μάθουν νά βλέπουν τό μαθητῆ ὡς ἄτομο καί τίς δουλειές ὡς κάτι ξεχωριστό καί διαφορετικό ἀπ' αὐτόν.

Ἐπίσης πρέπει νά ἀντιμετωπίσουμε καί τό πρόβλημα ὅτι πολύ σύντομα θά συμβοῦν στήν Ἑλλάδα βαθιές κοινωνικές ἀλλαγές. Μετά τά 400 χρόνια σκλαβιάς καί τά 150 χρόνια ἀνεξαρτησίας πολύ μικρές ἀλλαγές ἐγίναν στήν κοινωνία εἴτε ἀπό οικονομική εἴτε ἀπό κοινωνική ἄποψη. Τώρα τό ἔθνος ἔχει νά ἀντιμετωπίσει τό πρόβλημα τοῦ συναγωνισμοῦ μέ ἄλλα ἔθνη (πού ἀπό καιρό ἔχουν βιομηχανοποιηθεῖ), σέ μιᾶ ἐποχῇ πού ἡ οἰκιακή ὑφαντουργία καί τό παντοπωλεῖο τοῦ χωριοῦ εἶναι ἀναχρονιστικά. Ἡ Ἀγγλία, ἡ Γερμανία ἢ οἱ ΗΠΑ εἶχαν τόν καιρό νά ἐξετάσουν τά προβλήματά τους καί νά κάνουν προγράμματα σύμφωνα μέ τίς ἀνάγκες τους. Ἡ Ἑλλάδα δέν ἔχει αὐτό τό προνόμιο. Ἄν θέλουμε ἡ Ἑλλάδα νά πάρει τή θέση πού τῆς ἀνήκει στό βιομηχανικό κόσμο τοῦ '80, πρέπει νά βιαστοῦμε. Ἀλλά ἡ βιασύνη θά δημιουργήσει προβλήματα. Οἱ ἀλλαγές στήν οἰκονομία καί στόν πολιτισμό τῆς Ἑλλάδας θά κάνουν δύσκολη τή ζωή γιά ὅλους. Οἱ καθηγητές καί ἰδιαίτερα οἱ εἰδικοί τοῦ ΕΠ πρέπει νά ὀπλιστοῦν μέ προσαρμοστικότητα, ἐπινοητικότητα καί διάθεση γιά συνεχή μάθηση. Ἐτσι μόνο θά βοηθήσουν τοὺς νέους νά κερδίσουν τήν ἐμπιστοσύνη τους.

Μιά προειδοποίηση: Ὁ ΣΕΠ δέν πρέπει νά χρησιμοποιηθεῖ γιά νά ὑποστηρίξει ἓνα καθεστῶς ἢ γιά νά ὑπηρετήσει τίς πολιτικές ιδέες ἑνός ἀτόμου ἢ μιᾶς ὁμάδας ἀτόμων. Ἐμεῖς οἱ καθηγητές τοῦ ΣΕΠ πρέπει νά βοηθήσουμε τοὺς ἀνθρώπους καί ὄχι νά τοὺς χρησιμοποιήσουμε γιά τήν προώθηση τῶν ὁποιων προκαταλήψεών μας. Εἶναι πολύ εὐκόλο γιά ὅλους μας νά κάνουμε ὅ,τι ἔκαναν οἱ ναζί στό δεῦτερο παγκόσμιο πόλεμο, νά πείσουμε δηλαδή τοὺς μαθητές μας νά γίνουν π.χ. συγκολλητές, ἐπειδή τά ναυπηγεῖα στήν Ἑλευσίνα χρειάζονται συγκολλητές, ἀλλά δέν ἐπιτρέπεται. Οὔτε ἐπιτρέπεται νά παρασυρθοῦμε ἀπό τίς φιλοδοξίες τῶν μαθητῶν καί τῶν γονιῶν τους γιά κοινωνική ἄνοδο. Ἡ συμπάθειά μας γιά τήν οἰκογένεια Δημητριάδη, πού θέλει ὁ γιός της νά γίνει γιатρός, δέν πρέπει νά μᾶς παρασύρει στό νά ἐνθαρρύνουμε τόν καημένο τό Γιαννάκη, πού δέν καταφέρνει νά ξεπεράσει τό 10 στή χημεία, νά προσανατολίζεται πρὸς τήν ἱατρική σχολή. Πρέπει νά εἴμαστε προσγειωμένοι, τά πόδια μας νά πατάνε στή γῆ. Ἡ πρώτη μας εὐθύνη εἶναι ἀπέναντι στοὺς μαθητές. Χρειάζονται τή βοήθειά μας στήν προσπάθειά τους νά μάθουν νά ἀντιμετωπίζουν τίς προσωπικές τους ἀνάγκες, νά κατανοοῦν τίς ἱκανότητές τους καθὼς καί τίς ἀνάγκες τοῦ ἔθνους, δηλ. τίς πιθανότητες πού ἔχουν νά βροῦν δουλειά.

Ἐνα ἄλλο μέρος τῆς κοινωνικῆς πλευρᾶς τοῦ προβλήματος εἶναι ἡ μετακίνηση τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ στίς πόλεις. Ἡ ἐγκατάλειψη ὄχι μόνο τῶν ἀγρῶν ἀλλά καί ὁλόκληρων χωριῶν. Καί πρέπει νά ἔχουμε ὑπόψη μας ὅτι ἡ ἀστυφιλία στήν Ἑλλάδα θά

συνεχιστεί με αυξανόμενο ρυθμό. (Ο Havighurst όρίζει τή μεγάλη-πολή σάν μιά κεντρική πόλη περιτριγυρισμένη από προάστια καί λίγη ύπαιθρο, μιά ύπαιθρο πού σιγά σιγά κατοικείται, όπως άλλωστε συμβαίνει στήν Αθήνα καί στή Θεσσαλονίκη). Αυτή ή κατά-σταση αλλάζει τή διαμόρφωση τών επαγγελμάτων. Καθώς ή ύπαι-θρος έρημώνεται, ή ζήτηση εργατικών χεριών άνοίγει δρόμο στους ανθρώπους μέ προσόντα, στους εκπαιδευμένους στό χειρισμό μηχανήμάτων. Μέ τίς αλλαγές στά διάφορα είδη επαγγελμάτων καί τή μετάβαση από τή ζωή του χωριού στή ζωή τών διαμερισμάτων οί παραδοσιακοί τρόποι ζωής έχουν αναστατωθεί. Από τίς πολυάριθ-μες κοινωνικές καί προσωπικές ανάγκες πού δημιουργήθηκαν μέ τήν αναστάτωση αυτή ή πιό σπουδαία (σύμφωνα πάντοτε μέ τό σκοπό αυτής τής όμιλίας) είναι ή ανάγκη τής πληροφόρησης. Πλη-ροφόρηση για τά νέα είδη εργασιών πού δημιουργήθηκαν από τήν αστυφιλία καί τή βιομηχανοποίηση, πληροφόρηση για τίς πηγές τής εκπαίδευσης καί για τίς σχολές στίς όποίες μπορεί κανείς νά ειδικευθεί στά επαγγέλματα.

Η ευκαιρία νά διαλέξει κανείς τό έπάγγελμα πού θά ακολουθή-σει – καί υπάρχει σήμερα στήν Ελλάδα ένα ευρύτερο πεδίο εκλο-γής απ' ό,τι στό παρελθόν – απαιτεί τήν κατανόηση τής ψυχολογίας τής εργασίας. Πρέπει νά βοηθήσουμε τούς μαθητές νά μάθουν νά ψάχνουν όχι μόνο τίς οικονομικές ανταμοιβές πού προσφέρουν τά διάφορα επαγγέλματα αλλά καί τίς συνθήκες κ.ά.ό. κάτω από τίς όποιες ασκούνται τά επαγγέλματα αυτά. Οί περισσότεροι από τούς Έλληνες πού γνώρίζω δέν είναι ευχαριστημένοι μέ τή δουλειά τους. Εργάζονται τίς καθορισμένες ώρες κάθε μέρα καί έπειτα προσπα-θούν νά ικανοποιηθούν μέ διάφορες άλλες ασχολίες. Η αναγνώ-ριση τους ως ατόμων, ή έκφραση τής προσωπικότητάς τους καί ό ικανοποιητικός ρόλος τους στή ζωή πρέπει νά προέρχονται από τίς σχέσεις τους μέ τήν οικογένεια καί τούς φίλους. Η ίδια ή κοινωνία συχνά δέν μπορεί νά τούς προσφέρει τίς ευκαιρίες πού χρειάζονται, για νά καλλιεργήσουν ιδιαίτερα χαρίσματα καί ικανότητες πού τυ-χόν έχουν, καί αυτό έχει ως αποτέλεσμα τίς απογοητεύσεις καί τά άγχη. Εμείς ως καθηγητές καί σύμβουλοι πρέπει νά είμαστε έτοιμοι νά προσφέρουμε κάθε κατανόηση καί βοήθεια.

Πρέπει επίσης νά καταλάβουμε – καί νά βοηθήσουμε νά κατα-λάβουν καί οί μαθητές – πώς ή εκλογή επαγγέλματος επηρεάζει τόν τρόπο ζωής καί τήν κοινωνική θέση ενός ανθρώπου. Γιατί πολύ λί-γοι άνθρωποι μπορούν νά είναι ευτυχισμένοι, όταν από τή δουλειά τους αναγκάζονται νά ζούν σ' ένα περιβάλλον ξένο πρός αυτούς, μέσα στό όποιο δέν αισθάνονται άνετα, ανεξάρτητα αν τό περιβάλ-λον αυτό είναι πολύ πλούσιο ή πολύ φτωχό. Παίρνοντας για παρά-

δειγμα τīs μεταναστευτικές τάσεις τών Ἑλλήνων – εἴτε πρὸς τή Γερμανία, τήν Ἀγγλία, τīs ΗΠΑ, εἴτε ἀπὸ τὰ ὀρεινά χωριά πρὸς τήν Ἀθήνα ἢ τή Θεσσαλονίκη – βλέπει κανεῖς ὅτι οἱ τάσεις αὐτές βασίζονται σέ κάποια ἐνστικτώδη ἀναγνώριση ψυχολογικῶν ἀναγκῶν καί ἰδιαίτερα τῆς ἀνάγκης γιά ἕναν καλύτερο τρόπο ζωῆς καί μιὰ ἀνώτερη κοινωνική θέση.

Ὅλα αὐτὰ φαίνονται κάπως συγκεχυμένα καί ἀποδεικνύουν ὅτι ὑπάρχουν πολλά πράγματα πού πρέπει νά μάθει κανεῖς. Καί πραγματικά ἐτσι εἶναι. Δέν εἶναι καθόλου εὐκολο νά συμβουλευεῖς νέους ἀνθρώπους πού μόλις ξεκινοῦν τὸ δρόμο τους γιά τόν κόσμο τῆς ἐργασίας. Πέρασαν χρόνια ὥσπου νά μάθω νά τὸ κάνω αὐτό. Ὅμως τώρα ἐπρεπε καί ἐγὼ νά ἀρχίσω ἀπὸ τὴν ἀρχή. Ἐσεῖς οἱ Ἕλληνες καθηγητές θά ἀντιμετωπίσετε καί ἕνα δικό σας ψυχολογικό πρόβλημα: Τὸ γεγονός ὅτι δέν ὑπάρχουν ἐπαρκεῖς πληροφορίες γιά τὴ δουλειά πού θά κάνετε. Ἀλλά σιγά σιγά θά συγκεντρώσετε τὸ ὕλικό πού χρειάζεστε καί, καθὼς οἱ ἱκανότητές σας ὡς καθηγητῶν τοῦ ΣΕΠ θά αὐξάνονται, θά αὐξάνεται καί ἡ αὐτοπεποιθησή σας.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ εὐκαιρίες πού ἔχουν οἱ νέοι νά διαλέξουν τὸ ἐπάγγελμα πού θά ἀκολουθήσουν ἐπηρεάζονται ἀπὸ τὸ μέρος πού ζοῦν. Τὰ παιδιά στίς πόλεις ἔχουν εὐρύτερο πεδίο ἐκλογῆς ἀπὸ τὰ παιδιά πού ζοῦν στὰ ἀπομακρυσμένα ἀγροτικά χωριά. Ἡ καθιέρωση τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ στὰ γυμνάσια δέ σημαίνει ὅτι θά λύσει αὐτό ἢ καί ἄλλα προβλήματα ἀνισότητος στὴ ζωῇ. Μπορεῖ ὁμως νά προσφέρει σέ κάθε παιδί, πλούσιο ἢ φτωχό, ἀστό ἢ χωρικό, ἔξυπνο ἢ ὄχι, μιὰ καλύτερη εὐκαιρία γιά μιὰ εὐτυχισμένη καί ἀποδοτική ζωῇ.

Μερικοὶ ἀπὸ σᾶς, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ διαλείμματος, συζητοῦσατε ἀνῆσυχοι τὴν ἔλλειψη πληροφοριῶν σχετικά μὲ τὰ ἐπάγγελα. Δέν εἶναι ἀπαραίτητο νά γεμίζετε τὸ μυαλό τῶν μαθητῶν μὲ κάθε λεπτομέρεια σχετικά μ' ἕνα ἐπάγγελμα. Αὐτό πού προέχει εἶναι νά δημιουργήσετε διαθέσεις, νά ἀνοίξετε μερικές «πόρτες» – παρουσιάζοντας νέες προοπτικές, νέες εὐκαιρίες – γιά νά τοὺς δείξετε ὅτι μποροῦν καί αὐτοὶ νά ἀνοίξουν ἄλλες «πόρτες» γιά τοὺς ἑαυτοὺς τους.

Μὴν ἀνησυχεῖτε γιά τὸ γεγονός ὅτι ἀρχίζετε τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ χωρὶς ἐπαρκεῖς πληροφορίες. Ἐχετε ἐμπιστοσύνη στὸν ἑαυτό σας, στὰ αἰσθήματά σας καί σέ ὅ,τι ξέρετε γιά τοὺς νέους. Στὰ πρῶτα σας μαθήματα θά πρέπει νά στραφεῖτε περισσότερο στὴ δημιουργία διάθεσης γιά δουλειά καί ζωῇ παρά στὴν παρουσίαση γεγονότων γιά συγκεκριμένα ἐπάγγελα. Θά πρέπει νά προσέξετε καί τīs δικές σας προκαταλήψεις - προσπαθήστε νά ἀπομακρύνετε ἀπὸ τὰ παιδιά τὴν ἰδέα ὅτι «μόνο

«πο.ος είναι έπιστήμονας άξίζει σήμερα». Καί μήν ξεχνάτε ότι άνθρωποι που ασχολούνται με επαγγέλματα «χαμηλότερου» επιπέδου συνήθως μπορούν να διαθέσουν περισσότερο χρόνο για την οικογένειά τους, τά ενδιαφέροντά τους και την ψυχαγωγία τους άπ' ό,τι – άς πούμε – ένας γιατρός ή ο πρόεδρος μιās μεγάλης εταιρείας.

Νομίζω ότι είναι προτιμότερο να άποφεύγονται στόν επαγγελματικό προσανατολισμό λέξεις όπως «ύψηλότερο» και «χαμηλότερο». Κρύβουν ποιοτικές διακρίσεις. Άντίθετα, είναι προτιμότερο να μιλά κανείς για έπιπεδα επαγγελμάτων όσον άφορά τά χρόνια σπουδών που άπαιτούνται, για τή δυσκολία να μάθεις ό,τι χρειάζεται για να πετύχεις στό έπάγγελμά σου, και για τίς ίκανοποιήσεις που αυτό τό έπάγγελμα μπορεί να σου προσφέρει.

Καί μήν άνησυχείτε, πρós τό παρόν, για ό,τι τυχόν άκούσατε για τέστ. Αυτά είναι πρόβλημα για κάθε κοινωνία – είτε στην Άμερική, όπου τά τέστ χρησιμοποιούνται ύπερβολικά συχνά, είτε έδω, όπου βρίσκονται στο άρχικό στάδιο ανάπτυξης. Η δυσκολία με τά τέστ είναι ότι οί βαθμοί συχνά δέ χρησιμοποιούνται σωστά και έτσι τό ποιός θά έχει ευκαιρίες και ποιός όχι προσδιορίζεται σύμφωνα με τήν κρίση του κριτή. Νά τό θυμάστε αυτό. Η διαδικασία τής συμβουλευτικής θά πρέπει να συγκεντρώνεται στην προσπάθεια να άνοιξουμε καινούριους δρόμους και να ύποδείξουμε δυνατότητες – επαγγελμάτων και τρόπων ζωής – παρά στό να κλείνουμε τούς δρόμους αυτούς με αυθαίρετες διακρίσεις.

Θά μπορούσα να συνοψίσω έδω τήν κύρια ιδέα του τρόπου με τόν όποιο άσκή τή συμβουλευτική, ώστε να σās βοηθήσει στο ξεκίνηση της έφαρμογής του θεσμού:

«Ό κάθε άνθρωπος έχει δυνατότητες. Άν για όποιοδήποτε λόγο δέν μπορέσουμε να εκμεταλλευθούμε τίς δυνατότητες έστω και ενός άτομου, τότε θά χάσουν και τό άτομο και ή κοινωνία». Έπομένως τό πρόβλημα είναι και ψυχολογικό και κοινωνικό.

3. ΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΤΟΥΣ ΣΗΜΑΣΙΑ

ΚΟΡΝΗΛΙΑΣ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ

Συμβούλου Έπαγγελματικού Προσανατολισμού του ΟΑΕΔ.

1. Κοινωνική και ψυχολογική σημασία του επαγγέλματος.

Ζούμε σ' έναν πλανήτη πού τά αγαθά γιά τήν ικανοποίηση τόσο των βασικών όσο καί των πολιτιστικών μας αναγκών πρέπει νά τά αποκτήσουμε μέ τήν καταβολή μιᾶς προσπάθειας, μέ τήν προσωπική μας δηλαδή ἐργασία.

Ὁ ἄνθρωπος, γιά νά λύσει τό πρόβλημα τῆς ἐπιβιώσεώς του, ἔμαθε ὄχι μόνο νά ἐργάζεται ἀλλά καί νά συνεργάζεται μέ τούς ἄλλους καί ἔτσι διαμόρφωσε τό σύστημα τῆς κατανομῆς τῆς ἐργασίας. Γιατί χωρίς αὐτή τή συνεργασία, ἂν προσπαθοῦσε δηλαδή νά κερδίσει μόνος του τά πρὸς τό ζῆν, δέ θά ἦταν δυνατό νά ἐπιβιώσει πάνω στή γῆ μας.

Μέ τήν ἐργασία του λοιπόν μαθαίνει ὁ ἄνθρωπος νά συνεισφέρει στοὺς συνανθρώπους του, νά ἐνδιαφέρεται γι' αὐτοὺς καί νά ἀναπτύσσει φιλικούς δεσμούς. Μέ ἄλλα λόγια ἀναπτύσσει ἕνα κοινωνικό αἶσθημα καί ἔτσι ἐντάσσεται στά κοινωνικά πλαίσια καί ἐξασφαλίζει μιὰ θέση μέσα στήν κοινωνία, μιὰ ἀναγνώριση.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως καλεῖται νά παίξει καί τό ρόλο του στή διαιώνιση τοῦ εἶδους μέ τό νά κάνει ἕνα δεσμό μέ τό ἀντίθετο φύλο καί νά δημιουργήσει μιὰ οἰκογένεια. Αὐτά εἶναι τά τρία χρέη πού ἔχει νά ἐπιτελέσει στή ζωὴ του, ὅπως μᾶς λέει καί ὁ Ἄντλερ. Δηλαδή:

- τό χρέος τῆς ἐργασίας.
- τό χρέος τῆς φιλίας - τῆς ἐξυπηρετήσεως τοῦ συνανθρώπου, καί
- τό χρέος τοῦ ἔρωτα καί τοῦ γάμου.

Μιὰ προϋπόθεση σωστής τοποθετήσεως καί λύσεως τοῦ τρίτου χρέους εἶναι ἡ σωστή ἀντιμετώπιση τοῦ θέματος ἐργασίας καί συνεργασίας. Ὅταν δηλαδή ἕνα ἄτομο ἔχει μιὰ ἐπιτυχημένη ἐπαγγελματική ἐργασία καί ἔχει ἀναπτύξει τήν ικανότητα νά πλησιάζει τόν ἄλλον καί νά συνεργάζεται μέ αὐτόν, τότε ἔχει ἕνα καλὸ ὑπόβαθρο, γιά νά στήσει μιὰ δική του οἰκογένεια.

Γιά νά ἰσορροπήσει ψυχικά ὁ ἄνθρωπος, θά λέγαμε πὼς ἔχει ἀνάγκη νά λύσει ἀπὸ λίγο ὥς πολὺ ἰσόμετρα τά τρία αὐτά χρέη. Ὑπάρχουν ὅμως ἄτομα πού μποροῦν νά ἐπιβιώσουν χωρίς νά ἔχουν λύσει τό θέμα τῆς ἀγάπης, τοῦ ἔρωτα ἢ τῆς οἰκογένειας καί καμιά φορά οὔτε τό θέμα τῆς φιλίας. Ὅμως κανεὶς δέν μπορεῖ νά παινευτεῖ ὅτι εἶναι μιὰ χαρά στήν ὑγεία του καί ἔχει μιὰ σωστή προσωπικό-

τητα χωρίς να έχει λύσει το θέμα της εργασίας, το θέμα του επαγγελματός (στήν έννοια εργασία περιλαμβάνουμε και την οικιακή εργασία και τη μητρική φροντίδα). Όχι μόνο γιατί δε θα έχει τα οικονομικά μέσα για τη συντήρησή του – υπάρχουν άτομα με μεγάλες κληρονομικές περιουσίες – αλλά γιατί δε θα έχουν αναπτυχθεί οι ανθρώπινες δυνατότητες και ιδιότητές του. Ξέρουμε πολύ καλά ότι ικανότητες που δε χρησιμοποιούνται, κατ' ανάγκη ατροφούν ή εκδηλώνονται με έναν ανώμαλο τρόπο προς ζημία του ίδιου του ατόμου αλλά και της κοινωνίας. Αντί το άτομο να ζητάει να βρεί τη θέση του μέσα στην κοινωνία με θετικά μέσα, προσπαθεί να επικρατεί με αρνητικούς τρόπους συμπεριφοράς.

Τη σημασία της εργασίας για την ψυχική υγεία του ανθρώπου μπορούμε καλύτερα να τη διαπιστώσουμε σε περιόδους που ο άνθρωπος χάνει την ικανότητα της εργασίας είτε από εξωτερικούς αναγκασμούς και πιέσεις, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της ανεργίας και της συνταξιοδότησεως, είτε από άλλους παράγοντες, όπως στην περίπτωση μιās σημαντικής αρρώστιας και αναπηρίας.

Η ανεργία δεν έχει μόνο οικονομικές επιπτώσεις αλλά και πολύπλευρες ψυχικές, για να θυμηθούμε και το αρχαίο ρητό «ἀργία μήτηρ πάσης κακίας», γιατί θίγει την ίδια την ανθρώπινη ύποστασι. Είναι σαν να λέει το άτομο στον εαυτό του: «Η κοινωνία δε με χρειάζεται έμένα» και άρα «δεν αξίζω». Η διαπίστωση αυτή υποβιβάζει την εικόνα που έχει το άτομο για τον εαυτό του και ξέρουμε σήμερα σε τί καταστάσεις οδηγεί το πράγμα αυτό.

Τό ίδιο γίνεται και με τη συνταξιοδότηση. Ο άνθρωπος και στην περίπτωση αυτή πιστεύει ότι δεν είναι πιά χρήσιμος και βγάζει το ίδιο συμπέρασμα για την αναξιότητά του, όποτε ή αρρώστια και ο θάνατος είναι κάπου εκεί κοντά.

Αλλά τό ίδιο μπορεί να συμβεί και με μιā σωματική αναπηρία και ακόμα όταν, από βασικά λάθη αγωγής, δεν προετοιμάζεται σωστά τό παιδί, για να αντιμετωπίσει θετικά τό θέμα της σχολικής εργασίας και ύστερα της επαγγελματικής εργασίας.

Η λανθασμένη αγωγή γίνεται με τό παραχάιδεμα, την υπερπροστασία ή τη μεγάλη αυστηρότητα και τίς τιμωρίες. Σ' όλες αυτές τίς περιπτώσεις τό παιδί αποθαρρύνεται να αναπτύξει τίς ικανότητες και ιδιότητές του για εργασία και συνεργασία και έτσι δεν μπορεί να πατήσει στά δικά του πόδια. Ανακόπτεται ή πορεία του προς την αυτονομία και έτσι τό άτομο γίνεται μιā εξαρτημένη προσωπικότητα που τό μόνο που έμαθε είναι να άπαιτεί πολλά από τούς άλλους. Είναι τό τυραννικό παιδί που βάζει όλους στην υπηρεσία του. Τέτοια παιδιά, αυταρχικά, γίνονται πολύ ανταγωνιστικά και δε διευκολύνουν τη συνεργασία. Τόση είναι ή σημασία της εργασίας,

πού σήμερα χρησιμοποιείται και ως θεραπευτική αγωγή για τους ψυχικά άσθενείς. Ξέρουμε πώς τα περισσότερα ψυχιατρεία στο έξωτερικό, αλλά πρόσφατα και στον τόπο μας, έχουν εισαγάγει τη μέθοδο της εργασιοθεραπείας με πολύ ευεργετικά αποτελέσματα.

Ένα άτομο, για να αναπτύξει την ικανότητα αυτή της εργασίας, θα πρέπει να αρχίσει να ασκείται από πάρα πολύ νωρίς. Αυτή η άσκηση διευκολύνει το μεγάλωμα, την ανάπτυξη, την ώριμότητα. Από τα πρώτα παιδικά του χρόνια το παιδί μέσω του παιχνιδιού ασκεί τις αισθήσεις του και δξύνει τη διάνοιά του. Το σχολείο είναι ένας από τους πιο αποτελεσματικούς παράγοντες για τη συνέχιση της άσκησης αυτής. Αυτό το εφοδιάζει με γνώσεις και το εξοπλίζει με ικανότητες για να μπορεί να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις των σύγχρονων επαγγελμάτων, που όχι μόνο είναι πολύ μεγάλες στην εποχή μας, αλλά επιπλέον ασκούνται σε ένα επίπεδο πάρα πολύ ανταγωνιστικό.

Στην εκλογή του επαγγέλματος ο άνθρωπος ζητά να βρεί το δικό του ρόλο που καλείται να παίξει στη ζωή, εκείνον που γι' αυτόν είναι σημαντικός, που έκτιμά περισσότερο στη ζωή με άλλα λόγια αναζητά να βρεί την ταυτότητά του.

Τα πράγματα όμως σήμερα δεν είναι και τόσο εύκολα για να υλοποιηθεί αυτή η αναζήτηση. Ο μεγάλος καταμερισμός της εργασίας και η πολλή εξειδίκευση δημιούργησαν μία διάσπαση στη ζωή του ανθρώπου. Το άτομο δε βρίσκεται πιά σε άρμονία με τον εαυτό του, γιατί ακριβώς η εργασία που κάνει δεν ανταποκρίνεται στην έσωτερική του ψυχική διάθεση. Ο άνθρωπος της βιομηχανικής εποχής εργάζεται για να καλύψει τις βιοποριστικές και πολιτιστικές του ανάγκες, όχι όμως τις ανάγκες της κλίσεώς του, αυτό που θά έκανε δηλ. από «κένυ». Μέ τον τρόπο αυτό έχασε την έσωτερική του ένότητα και την ικανοποίηση της έσωτερικής του παρότρυνσης. Έτσι το άτομο παραπονιέται για έλλειψη ικανοποίησης από τη δουλειά του. «Ναί, καλή είναι ή δουλειά μου, κερδίζω αρκετά, αλλά δε με γεμίζει, δε με ικανοποιεί...». Η άπαρέσκεια αυτή έχει επιπτώσεις στον εαυτό του (ψυχοσωματικές εκδηλώσεις και ένοχλήματα) και στην ποσοτική και ποιοτική του απόδοση.

Αλλά ως δοϋμε τώρα λιγάκι ήταν ή θέση και τό περιεχόμενο των επαγγελμάτων στο παρελθόν και πώς αυτά εξέλιχθηκαν.

2. Κοινωνική εξέλιξη των επαγγελμάτων.

Τά επαγγέλματα παρακολουθούν την πορεία εξέλιξης του πολιτισμού της ανθρωπότητας.

Στην πρωτόγονη κοινωνία είχαμε ελάχιστες δραστηριότητες

πού θα μπορούσαμε να τις χαρακτηρίσουμε ως επαγγέλματα. Ουσιαστικά είχαμε μόνο τα επαγγέλματα του μάγου, πού έκανε και τόν ιερέα, και του γιατρού.

Στήν κλειστή οικονομία κάθε άτομο είναι ένας υπερ-επαγγελματίας. Ο καθένας δηλ. κάνει όλες τις εργασίες μόνος του ή με τη βοήθεια της οικογένειάς του. Ακόμα και σήμερα ή αγροτική οικονομία σε πολλές χώρες μπορεί να έχει αυτή τη μορφή. Καθαρά επαγγέλματα στο στάδιο αυτό εξέλιξης είναι τα επαγγέλματα του δασκάλου, του ιερέα, του γιατρού, της μαιάς, του φαρμακοποιού, του στρατιωτικού και μερικά άλλα. Σε εποχές πολιτιστικής άνθησης έχουμε τούς ανθρώπους που ασχολούνται με τα φιλοσοφικά θέματα και με την τέχνη, με βιοτεχνικές, εμπορικές και ναυτιλιακές επιχειρήσεις.

Στό μεσαιώνα το επάγγελμα είχε το νόημα της αποστολής, της άσκησης δηλ. μιας υπηρεσίας ως θείας αποστολής. Αυτό δημιούργησε το VOCATIO DEI, τη θεία κλήση. Η αντίληψη αυτή εκδηλωνόταν στις συντεχνίες. Τα επαγγέλματα των συντεχνιών προχωρούσαν κληρονομικά. Και ή δομή του επαγγέλματος ήταν περισσότερο θρησκευτικο-πολιτική και λιγότερο οικονομική (γι' αυτό κάθε συντεχνία είχε τόν άγιό της).

Μετά τη γαλλική και βιομηχανική επανάσταση το βάρος έπεσε στον οικονομικό τομέα. Το επάγγελμα έγινε βιοπορισμός. Οί άνθρωποι άρχισαν να ενδιαφέρονται όλο και πιο λίγο για την έσωτερική κλήση.

Ο τεχνικός πολιτισμός δημιούργησε πολλά νέα επαγγέλματα και διάσπασε τα παλαιά σε πολλές ειδικότητες. Λίγα επαγγέλματα σήμερα εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται ως λειτουργήματα, πού περιέχουν ακόμα έντονα τό στοιχείο της αποστολής, όπως αυτό του δασκάλου, του γιατρού, του καλλιτέχνη, του κληρικού κτλ. Τα επαγγέλματα αυτά απαιτούν ένα ύψηλό κοινωνικό αίσθημα, μία προσφορά και ακόμα έναν ιδεαλισμό.

3. Οί άπασχολήσεις του ελεύθερου χρόνου

Η κοινωνία μας κατάλαβε αυτή τη διάσπαση, αυτή την αποσύνδεση της εργασίας από την έσωτερική διάθεση, και προσπαθεί να γεφυρώσει τό χάσμα και να φτάσει σε μία νέα ένότητα με την ανάπτυξη των άπασχολήσεων του ελεύθερου χρόνου, δίπλα στην κυρίως άπασχόληση. Η μείωση των ώρων εργασίας, οί πληρωμένες άδειες, ή πλατιά επικοινωνία των πνευματικών αγαθών, δίνουν την εύκαιρία στον άνθρωπο να αναπτύξει μία δραστηριότητα πέρα από αυτή πού απαιτείται για τό βιοπορισμό του, προκειμένου να ίκανοποιηθούν οί έσωτερικές του διαθέσεις και να βρεί τό άτομο την αρ-

μονία μέ τόν έαυτό του. Στά «χόμπι» αὐτά ὁ ἄνθρωπος δίνει τόν καλύτερο ἑαυτό του. Καί ἔτσι δέν εἶναι καθόλου ἐκπληκτικό νά βλέπουμε σήμερα δημόσιους ὑπαλλήλους, δικηγόρους, γιατρούς, τεχνικούς κτλ. νά διαπρέπουν ὡς ζωγράφοι, ποιητές, συγγραφεῖς ἢ μουσικοί. «Αὐτό, λέει, εἶναι τό πάθος μου». Καί ὅπου ἐπικρατεῖ τό «πάθος» αὐτό, ξέρουμε πόσο μεγαλουργεῖ ὁ ἄνθρωπος. Γιατί ἡ διάθεση κινεῖται ἀπό τό συναίσθημα, ἀπό αὐτό πού λέμε πῶς μᾶς ἀρέσει, μᾶς συγκινεῖ, τό ἀγαπάμε, τό θέλουμε νά τό κάνουμε.

Μέσα ἀπό τήν ἀπασχόληση τοῦ ἐλεύθερου χρόνου ὁ ἄνθρωπος ξαναβρίσκει τή χαρά τῆς δημιουργίας καί τῆς προσφορᾶς, ἀναπτύσσει τίς δημιουργικές του ἱκανότητες καί βρίσκει τό νόημα τῆς ζωῆς: αὐτό τό «τί εἶναι σημαντικό γιά μένα», ὄχι μόνο γιά νά ἐπιβιώσει ἀλλά καί νά χαρεῖ.

Μέ τόν τρόπο αὐτό προχωροῦμε ἀπό τήν κάθετη ιεράρχηση τῶν ἀξιῶν τῶν ἐπαγγελμάτων σέ μιά πιο ὀριζόντια. Ὁ ἄνθρωπος βρίσκει ἐναλλακτικές ἀπασχολήσεις πού γεμίζουν τά διαφέροντά του καί τόν κάνουν νά ἰσορροπεῖ.

4. Μόδα καί προκατάληψη

Ἀπό κοινωνική ἄποψη θά λέγαμε πῶς δέν ὑπάρχει ἄχρηστο ἐπάγγελμα, ἐφόσον ἐξυπηρετεῖ τήν εὐρυθμὴ λειτουργία τῆς κοινωνίας. Μόνη τῆς ἡ κοινωνία ἐξαλείφει κάθε ἐπάγγελμα πού τῆς εἶναι ἄχρηστο καί πού ἔπαψε νά καλύπτει τίς ἀνάγκες τῆς.

Παρ' ὅλα αὐτά ὅμως ἡ κοινωνία ἐξακολουθεῖ νά ἱεραρχεῖ τά ἐπαγγέλματα βάσει τῆς οἰκονομικῆς τους ἀξίας καί ὄχι βάσει τῆς κοινωνικῆς τους σημασίας. Π.χ. τό ἐπάγγελμα τοῦ ὁδοκαθοριστῆ βρίσκεται στήν κατώτερη κλίμακα τῆς ἐπαγγελματικῆς ιεράρχησης ἀπό οἰκονομική πλευρά, καίτοι ἀπό κοινωνική ἄποψη ἡ συνεισφορά του ἔχει μεγάλη σημασία. Τῇ σημασίᾳ αὐτῇ τήν καταλαβαίνουμε περισσότερο κυρίως ὅταν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀποφασίσουν νά μᾶς στερήσουν ἀπό τίς ὑπηρεσίες τους, ὅταν δηλ. κάνουν ἀπεργία. Τότε συνειδητοποιοῦμε ὅτι οἱ δρόμοι πού γεμίζουν ἀπὸ σκουπίδια δέν ἀποτελοῦν μόνο ἓνα ἀκαλαίσθητο θέαμα, ἀλλά γίνονται καί πολύ ἐπικίνδυνοι γιά τήν ὑγεία μας, ἰδίως τοὺς καλοκαιρινούς μῆνες. Αὐτό μπορεῖ νά εἶναι ἓνα ἀκράϊο παράδειγμα ἀλλά χαρακτηριστικό, νομίζω, γιά νά δοῦμε τὴ διαφορά ἀξιολόγησης ἀπὸ οἰκονομική καί κοινωνική ἄποψη.

Καίτοι λοιπὸν ἀπὸ κοινωνική ἄποψη δέν ὑπάρχουν κατώτερα ἢ ἀνώτερα ἐπαγγέλματα, ἐν τούτοις ἡ ἴδια ἡ κοινωνία μερικά ἐπαγγέλματα τά ἀξιολογεῖ χαμηλά ἀπὸ προκατάληψη, θά λέγαμε.

Ἐνῶ, ἀντίθετα, εἶναι τῆς μόδας ἐπαγγέλματα μέ μικρότερη συνεισφορά στὸ κοινωνικὸ σύνολο, πού ὅμως φέρονται μέ ὑψηλὴ

απήχηση καί αξιολόγηση· π.χ. τά επαγγέλματα τοῦ ποδοσφαιριστῆ, τοῦ τραγουδιστῆ, τοῦ μεσολαβητῆ ἐμπορίου κτλ.

Τά ἀνθρωπιστικά ἐπαγγέλματα γενικά βρίσκονται σέ κάποια πτώση, δέν εἶναι πιά τοῦ συρμοῦ. Ἀντίθετα, στήν κορυφή τῆς πυραμίδας βρίσκονται σήμερα, ἂν ὄχι τόσο στόν τόπο μας ὅσο διεθνῶς, τά τεχνικά ἐπαγγέλματα, μέχρι τοῦ σημείου νά δημιουργεῖται μιά ὑπερκατανάλωση ἀγαθῶν ὄχι καί τόσο ἀπαραίτητων γιά τή ζωή τῶν ἀνθρώπων (ἀγαθά πολυτελείας καί ἐμφανίσεως).

Αὐτές οἱ ἀλλαγές στήν ἐκτίμηση καί τήν αξιολόγηση τῶν ἐπαγγελμάτων εἶναι συχνές στήν ἱστορία. Δέν ἔχει κανεῖς παρά νά σκεφθεῖ ποιά ἦταν ἡ θέση πού κατεῖχαν ἄλλοτε τά ἐπαγγέλματα τοῦ δασκάλου, τοῦ ἱερέα, τοῦ φιλοσόφου κτλ. καί ποιά εἶναι σήμερα καί ἀντιστρόφως· ποιά θέση κατεῖχαν τά ἐπαγγέλματα τοῦ ἐμπορίου, τοῦ ἡθοποιοῦ, τοῦ τραγουδιστῆ κτλ.

Ἴσως σέ ἕνα ἀπώτερο μέλλον νά περάσουμε πάλι σέ μιά ἄνθηση τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν. Μερικά μηνύματα ἀπό τήν Ἀμερική (κυρίως μετά τήν κίνηση τῶν χίπηδων) μᾶς λένε ὅτι σήμερα τό πρότυπο τοῦ ἀμερικανοῦ νέου δέν εἶναι πιά ὁ ἐπιχειρηματίας ἢ ὁ τεχνικός, ἀλλά ὑπάρχει μιά σημαντική στροφή πρὸς τίς ἀνθρωπιστικές σπουδές καί τίς ἐρευνες. Πολλοί θέλουν νά σπουδᾶσουν ψυχολογία, κοινωνιολογία καί συναφή ἐπαγγέλματα καί νά γίνουν μελετητές τοῦ ἀνθρώπου.

Σάν συμπέρασμα λοιπόν θά λέγαμε ὅτι ὁ σύμβουλος τοῦ ΣΕΠ ἢ ὁ καθηγητής ὁ ἐπιφορτισμένος μέ τήν ἐπαγγελματική ἐνημέρωση τῶν μαθητῶν θά πρέπει νά ξέρει τά ἐπαγγέλματα ὄχι μόνο ἀπό τήν οἰκονομική τους πλευρά ἀλλά καί ἀπό τήν κοινωνική τους σημασία καί σπουδαιότητα. Ἀπό τό γόητρο δηλ. πού προσδίδουν στόν ἄνθρωπο πού τά ἀσκεῖ.

4. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

ΚΑΣΣΑΝΑΡΑΣ ΖΑΝΝΗ – ΤΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
MASTER Ψυχολογίας
Τμηματάρχη του ΟΑΕΑ

Στήν εποχή μας τὰ επαγγέλματα είναι τόσα πολλά καί μέ τόσες ειδικεύσεις, ὥστε δέν είναι δυνατό νά τὰ συλλάβουμε καί νά τὰ συγκρατήσουμε. Γι' αὐτό ἐγίνε προσπάθεια νά ταξινομηθοῦν σέ μεγάλες κατηγορίες. Γιά τήν ταξινόμηση ἀρθρήκαν διάφορες βάσεις. Θά ἀναφέρουμε μερικές.

Α'. ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΤΟΝ ΚΩΔΙΚΟ ΑΡΙΘΜΟ

α) Ὁ Διεθνῆς Κώδικας Ἐπαγγελμάτων

Τό 1958 τό Διεθνές Γραφεῖο Ἐργασίας ἐξέδωσε στή Γενεῦη τό πρῶτο βιβλίο ταξινόμησης ἐπαγγελμάτων μέ τίτλο: Διεθνῆς Ταξινόμηση τύπου Ἐπαγγελμάτων (Classification International Type des Professions).

Σκοπός τῆς ταξινόμησης αὐτῆς ἦταν νά γίνει δυνατή ἡ σύγκριση ἐπαγγελμάτων σέ διεθνή κλίμακα μέ βάση τόν κωδικό ἀριθμό.

Ἡ χώρα μας ὡς κράτος-μέλος τῆς ΔΟΕ ἀπεδέχθη τήν ταξινόμηση καί τήν προσάρμοσε στά ἑλληνικά δεδομένα. Οἱ ἐργασίες ἐγίναν σέ δύο στάδια. Τό 1970 τό Ὑπουργεῖο Ἐργασίας μέ τή συμμετοχή καί τῶν ἄλλων παραγωγικῶν ὑπουργείων προβαίνει σέ μία προσωρινή ἐκδοση τοῦ κώδικα. Νέα προσπάθεια βελτιωμένη γίνεται ἀπό τόν Ὁργανισμό Ἀπασχολήσεως Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ (ΟΑΕΔ) τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας καί ἤδη εἶναι ἐτοιμῇ μία ἐκδοση.

Στοιχεῖα τοῦ κώδικα εἶναι:

- ὁ κωδικός ἀριθμός,
- ἡ ὀνομασία καί ὁ ὀρισμός τοῦ επαγγέλματος,
- ἡ περιγραφή του.

Ὅλα τὰ πολιτικά επαγγέλματα διαιρέθηκαν σέ 10 μεγάλες κατηγορίες μέ ἕναν κωδικό ἀριθμό ἀπό 0-9 καί Χ. Σ' αὐτά προστέθηκε καί ἡ κατηγορία Υ γιά τὰ στρατιωτικά επαγγέλματα.

Οἱ κατηγορίες αὐτές εἶναι:

0 - Ἀτομα πού ἀσκοῦν ἕνα ἐλεύθερο ἐπάγγελμα, τεχνικοί καί ἄλλοι ἐξομοιούμενοι μέ αὐτούς.

- 1 – Διευθυντές καί ανώτατα διοικητικά στελέχη.
- 2 – Υπάλληλοι γραφείου.
- 3 – Πωλητές.
- 4 – Γεωργοί, κτηνοτρόφοι, άλιείς, κυνηγοί, δασικοί καί άλλοι εξομοιούμενοι μέ αυτούς.

5 – Όρυκτες, λατόμοι καί άλλοι εξομοιούμενοι μέ αυτούς.

6 – Οί άσכולούμενοι μέ μεταφορές καί επικοινωνίες.

7/8 – Βιοτέχνες, εργάτες παραγωγής, άνειδίκευτοι εργάτες πού δέν ταξινομούνται άλλου.

9 – Οί άσכולούμενοι μέ άθλητικές καί ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

X – Άτομα πού δέν μπορούν νά καταταγοϋν βάσει τοϋ επαγγέλματος.

U – Μέλη τών ενόπλων δυνάμεων.

Οί κατηγορίες αυτές υποδιαιρούνται σέ 75 «τάξεις» καί οί τάξεις σέ 200 περίπου «όμάδες». Κάθε ομάδα αποτελείται από άτομικά επαγγέλματα. Σύνολο 1345 επαγγέλματα.

Ό κωδικός αριθμός έχει τή μορφή πενταψηφίου δεκαδικού αριθμού. Ό άκέραιος αριθμός δείχνει τήν κατηγορία. Μετά από μία παύλα ακολουθούν δύο αριθμοί. Από αυτούς ό πρώτος δείχνει τήν «τάξη» καί ό δεύτερος τήν «όμάδα». Μετά έρχονται δύο άκόμη αριθμοί πού δείχνουν τά άτομικά επαγγέλματα. Π.χ. ό κωδικός αριθμός 0-2210 μās λέει:

0 – έλευθέρια επαγγέλματα καί άλλα εξομοιούμενα πρός αυτά.

2 – βιολόγοι, κτηνοτρόφοι, γεωπόνοι καί άλλοι επιστήμονες καί οί σχετικοί μέ αυτούς.

2 – βιολόγοι, επιστήμονες καί οί σχετικοί μέ αυτούς.

10 – βιολόγοι γενικά.

Άν αντί τοϋ 0 στό τέλος είχαμε έναν άλλο αριθμό, θά μās έδινε καί τήν ειδικεύση.

Η περιγραφή τών επαγγελμάτων γίνεται ως έξης:

- Καταρχήν περιγράφονται σέ γενικές γραμμές καί μέ συντομία οί εργασίες καί τά καθήκοντα πού εκτελούνται από τούς εργαζομένους πού υπάγονται στήν κατηγορία.
- Μετά, οί εργασίες πού υπάγονται στήν τάξη.
- Μετά, οί εργασίες τής ομάδας.
- Τέλος, περιγράφονται τά άτομικά επαγγέλματα.

Στό παράδειγμά μās 0-2210 οί περιγραφές έχουν ως έξης:

0 – Οί άσκοπτες έλευθέριο επάγγελμα, τεχνικοί καί άλλα άτομα πού εξομοιώνονται μέ αυτούς. Διευθύνουν έρευνες καί εφαρμόζουν, ανάλογα μέ τήν επαγγελματική τους κατάρτιση, μεθόδους για διευθέτηση διάφορων τεχνολογικών, οικονομικών, κοινωνικών,

βιομηχανικῶν καὶ κρατικῶν προβλημάτων. Ἐκτελοῦν καθήκοντα βοηθητικά τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνας, ἀναπτύξεως καὶ ἐφαρμογῆς καὶ ἀσκοῦν λειτουργήματα θρησκευτικά, ἐκπαιδευτικά, νομικά, καλλιτεχνικά καὶ λογοτεχνικά. Τὰ ἔργα πού ἐκτελοῦν ἀπαιτοῦν συνήθως κατάρτιση στὸν ἐπιστημονικὸ ἢ ἐπαγγελματικὸ τομέα (πανεπιστήμιο, πολυτεχνεῖο ἢ παρόμοια ἰδρύματα) ἢ δημιουργικὲς ἱκανότητες στὴ λογοτεχνία, τὶς καλὲς τέχνες ἢ ταλὲντο στὴν ψυχαγωγία.

0-2 – Βιολόγοι, κτηνίατροι, γεωπόνοι καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες καὶ οἱ σχετικοί μέ αὐτοῦς. Διεξάγουν ἐπιστημονικὲς ἔρευνες πάνω σέ ζωντανούς ὄργανισμούς ἢ σέ φυτὰ καὶ ζῶα ἢ στὸ ἔδαφος καὶ ἐφαρμόζουν τὰ πορίσματα τῶν ἐρευνῶν γιὰ τὴ βελτίωση τῶν μεθόδων συντηρήσεως καὶ χρησιμοποιοῦσεως ἢ προλήψεως ἀσθενειῶν ἢ τὴ διαφύλαξη καὶ βελτίωση τῆς υγείας τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωικοῦ κόσμου.

0-22 – Βιολόγοι καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες καὶ οἱ σχετικοί μέ αὐτοὺς. Ἀσχολοῦνται μέ βιολογικὲς ἔρευνες ἐργαστηριακὲς γιὰ τὴν πρόληψη τῶν ἀσθενειῶν ἢ τὴ διαφύλαξη καὶ βελτίωση τῆς υγείας τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων. Μελετοῦν τὸ φυτικὸ καὶ ζωικὸ κόσμο ὡς πρὸς τὴν καταγωγή, ἐξέλιξη, δομὴ, φυσιολογία, κληρονομικότητα, περιβάλλον, ἀλληλεπίδραση, ταξινόμηση καὶ ἄλλα βασικὰ θέματα. Ἀσχολοῦνται μέ τὴν ἐπίλυση ἱατρικῶν, γεωργικῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων, μελετοῦν τὰ βακτηρίδια καὶ ἄλλους μικροοργανισμούς σέ σχέση μέ τὴν υγεία τῶν ἀνθρώπων, τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν ἢ σέ σχέση μέ τὴ βιομηχανικὴ παραγωγικὴ διαδικασία. Μελετοῦν ἐπίσης τὶς ἐπιδράσεις τῶν φαρμάκων, ἀερίων, κονιορτοῦ, μικροοργανισμῶν καὶ ἄλλων σωμάτων πάνω στοὺς ἴστους τῶν ὀργάνων καὶ στὶς φυσιολογικὲς λειτουργίες τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων. Μελετοῦν ἀκόμη τὴ βελτίωση ἢ ἀνακάλυψη φαρμάκων γιὰ τὴν πρόληψη καὶ θεραπεία ἀσθενειῶν ἢ γιὰ ἄλλους ἱατρικοὺς σκοπούς. Ἐξετάζουν τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ λειτουργικὰ καὶ τὰ αἷτια τῶν ἀσθενειῶν τῶν ζώων καθὼς καὶ τὶς ὀργανικὲς καὶ λειτουργικὲς ἀλλοιώσεις πού προκαλοῦνται ἀπὸ αὐτές. Τέλος διεξάγουν ἔρευνες καὶ ἀναπτύσσουν ἐπιστημονικὲς μεθόδους ἐκτροφῆς, περιποιήσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως κατοικίδιων ζώων.

Τὰ πρόσωπα αὐτὰ κατέχουν πανεπιστημιακὸ τίτλο πού συμπληρῶνεται μέ μετεκπαίδευση.

0-2210 – Βιολόγοι γενικά. Μελετοῦν στὸ ἐργαστήριο ἢ στὸ ὑπαιθρο τὴν καταγωγή, ἀνάπτυξη, ὕψος, φυσιολογία, κατανομή, κληρονομικότητα, περιβάλλον, ἀλληλεπίδραση, ταξινόμηση καὶ ἄλλες βασικὲς πλευρὲς τοῦ φυτικοῦ καὶ ζωικοῦ κόσμου γιὰ τὴ λύση τῶν ἱατρικῶν, γεωπονικῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων πού ἀναφέρον-

ται σέ ζωικά ὄντα. Προγραμματίζουν πειράματα, μελετοῦν φυτά ἢ ζῶα στή φυσική τους διαμονή ἢ συλλέγουν δείγματα ἀπό τή φύση γιά μελέτη στό ἐργαστήριο. Ἀνατέμουν καί μελετοῦν δείγματα χρησιμοποιοῦντας μικροσκόπιο, χημικές οὐσίες, φωτογραφικές μεθόδους καί ἄλλο ἐπιστημονικό ἐξοπλισμό καί ὄργανα. Ἀναγνωρίζουν, ταξινομοῦν καί διατηροῦν τά δείγματα καί προετοιμάζουν συλλογές δειγμάτων πρὸς ἀναγνώριση τῶν εἰδῶν, ἀναλύουν στατιστικά τά πειράματα, προκειμένου νά συντάξουν ἐκθέσεις καί καλλιερгоῦν φυτά ἢ ἐκτρέφουν ζῶα γιά πειράματα.

β) Κατάταξη ἐπαγγελμάτων στήν Ἀμερική

Στήν Ἀμερική τήν ἴδια περίπου ἐποχή γίνεται μιὰ παρόμοια προσπάθεια γιά τήν κατάταξη καί μελέτη τῶν ἐπαγγελμάτων γιά χρήση κυρίως τοῦ ΣΕΠ. Τό 1949 ἐκδίδεται γιά πρώτη φορά τό βιβλίο: Occupational Outlook Handbook-career Information for use in Guidance. Τό βιβλίο αὐτό μέ νέα δεδομένα ἐπανατυπώνεται κάθε δύο χρόνια.

Ἡ κατάταξη τῶν ἐπαγγελμάτων γίνεται σέ 7 μεγάλες κατηγορίες μέ ἕναν κωδικό ἀριθμό ἀπό 0-6 σὺν μία κατηγορία γιά τίς ἐνοπλες δυνάμεις. Τό βιβλίο περιλαμβάνει 700 ἐπαγγέλματα καί διαφέρει ἀπό τὸν κώδικα τοῦ ΔΟΕ στό ὅτι δέν περιορίζεται σέ μιὰ ἀπλή περιγραφή τῶν ἐπαγγελμάτων ὅπως αὐτός, ἀλλά δίδει μιὰ πλήρη ἐπαγγελματική μονογραφία γιά κάθε ἀτομικό ἐπάγγελμα, ἐφόσον, ὅπως εἶπαμε, προορίζεται γιά χρήση τοῦ ΣΕΠ.

Οἱ κατηγορίες αὐτές εἶναι:

0 – ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα. Διοικητικά καί τά ἐξομοιούμενα πρὸς αὐτά.

1 – Ὑπαλληλικές ἀπασχολήσεις. Ἀπασχολήσεις πωλήσεων.

2 – Ἀπασχολήσεις παροχῶν ὑπηρεσιῶν.

3 – Ἀπασχολήσεις ἐμπορίου καί ἄλλες χειρωνακτικές ἀπασχολήσεις.

4 – Μεγάλες βιομηχανίες καί οἱ ἀπασχολήσεις τους.

5 – Ἀπασχολήσεις στή γεωργία.

6 – Κρατικές ἀπασχολήσεις.

U – Ἐνοπλες δυνάμεις.

Γιά κάθε μεγάλη κατηγορία ἐπαγγελμάτων ὑπάρχει ἕνα σημεῖωμα πού δίνει γενικές πληροφορίες γιά τή θέση πού κατέχουν τά ἐπαγγέλματα στήν κοινωνική καί οἰκονομική ζωή, γιά τήν πρόβλεψη ἐξελίξεώς τους στό μέλλον, γιά τὸν τρόπο ἐκπαίδευσέως, γιά τίς ἁμοιβές κτλ., σύμφωνα μέ στατιστικά δεδομένα, πίνακες, σχεδιαγράμματα κτλ.

Γιά τή μερικότερη ταξινόμηση ὑπάρχει ἐπίσης ἕνα σημεῖωμα

μέ επιμέρους πληροφορίες.

Μετά ακολουθούν τὰ ἀτομικά ἐπαγγέλματα μέ τή μορφή μονογραφιῶν.

γ) Κατάταξη ἐπαγγελμάτων στή Γαλλία

Στή Γαλλία ἔγιναν πολλές προσπάθειες κατατάξεως. Τό 1947 τό Ὑπουργεῖο Ἑθνικῆς Οἰκονομίας δημοσίευσε ἕναν κώδικα ἐπαγγελμάτων. Ἡ κατάταξη ἔγινε σέ 22 μεγάλες κατηγορίες καί σέ 91 ὑποομάδες. Ἡ κωδικοποίηση ἔγινε καί ἐδῶ βάσει πενταψηφίου κωδικοῦ ἀριθμοῦ ἀπό 0-9.

Εἰδικότερα, γιά τίς ἀνάγκες τοῦ ΕΠ καί τῆς ἐπαγγελματικῆς ἐπιλογῆς οἱ Γάλλοι ἔκαναν μιά ἄλλη κατάταξη ἐπαγγελμάτων σέ 8 κατηγορίες. Τά ἀτομικά ἐπαγγέλματα ἐμφανίζονται καί ἐδῶ μέ τή μορφή ἐπαγγελματικῶν μονογραφιῶν.

Ἐκτός ἀπό τήν προσπάθεια αὐτή ταξινομήσεως τό Ὑπουργεῖο Ἑργασίας τῆς Γαλλίας ἐξέδωσε μιά πολύ μεγάλη σειρά ἐπαγγελματικῶν μονογραφιῶν. Καί τό Ὑπουργεῖο Παιδείας ἐκδίδει τό περιοδικό *Avenir*, ὅπου, ἐκτός ἀπό τίς ἐπιμέρους μονογραφίες, παραθετοῦνται καί ἑκτενῆ πληροφ. ριστικά σημεῖωματα, γενικότερα οἰκονομικοῦ καί κοινωνικοῦ ἐνδιαφέροντος, μέ πίνακες στατιστικούς, χαρακτηριστικές εἰκόνες κτλ.

δ) Κώδικας ἐπαγγελμάτων στήν Ἀγγλία

Ὁ Κώδικας αὐτός περιλαμβάνει 3.500 ἐπαγγέλματα πού καλύπτουν 11.000 πόστα ἐργασίας.

Ἡ κατάταξη γίνεται σέ 18 μεγάλες κατηγορίες:

1. Διευθύνοντες γενικῶς.
2. Ἀνώτερα διοικητικά στελέχη
3. Διοικητικά στελέχη στήν ἐκπαίδευση καί τίς κοινωνικές ἐπιστήμες
4. Καλλιτέχνες καί ἀθλητές
5. Διοικητικά στελέχη στίς ἐπιστήμες, τήν τεχνολογία, μηχανολογία κτλ.
6. Διοικητικά στελέχη (ἐξαιροῦνται οἱ διευθυντές)
7. Ὑπάλληλοι γραφείου
8. Πωλητές
9. Ἐπαγγέλματα τῶν σωμάτων ἀσφαλείας
10. Ἀσχολούμενοι σέ ξενοδοχειακές ἐπιχειρήσεις, καθαριστές, κομμωτές
11. Ἀγρότες, ἄλιεῖς καί οἱ ἐξομοιούμενοι μέ αὐτούς.
12. Ἐπαγγέλματα ἐπεξεργασίας διαφόρων ὑλικῶν (ἐξαιροῦνται τὰ ἐπαγγέλματα ἐπεξεργασίας τοῦ μετάλλου)

13. Έπαγγέλματα κατασκευών και επιδιορθώσεων (έξαιρούνται τὰ επαγγέλματα τὼν ηλεκτρολόγων καὶ τὼν ἀπασχολουμένων στὴ βιομηχανία μετάλλων)

14. Ἐπεξεργασίες, κατασκευές, επιδιορθώσεις, βιομηχανία μετάλλου καὶ ηλεκτρολόγοι

15. Τυπογράφοι καὶ οἱ ἀπασχολούμενοι στὴ βιομηχανία τυποποιημένων προϊόντων

16. Οἰκοδομικές κατασκευές, ἀνθρακωρύχοι καὶ οἱ ἐξομοιούμενοι μὲ αὐτοὺς.

17. Ἀπασχολούμενοι στὶς μεταφορές καὶ ἐπικοινωνίες

18. Πρόσωπα πού δὲν μπορεῖ νὰ καταταγοῦν βάσει ἐπαγγέλματος.

Στὴν Ἀγγλία, γιὰ τὴ διευκόλυνση τοῦ ἔργου τοῦ συμβούλου, κυκλοφοροῦν ἐκτός ἀπὸ τὸν κώδικα καὶ πολλὰ ἄλλα βοηθητικά μέσα ἐπαγγελματικῆς ἐνημερώσεως, ὅπως π.χ. τὰ:

- Careers Bulletin
- Choice of Careers
- Occupation Leaflets
- Careers Guide κτλ.

Β'. ΠΟΙΟΤΙΚΗ Η ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Μιά ἄλλη κατάταξη ἐπαγγελμάτων, ἴσως πὶο κοντινὴ μὲ τὸ ἔργο τοῦ συμβούλου, εἶναι αὐτὴ πού βασίζεται στὶς ἀπαιτήσεις τὼν ἐπαγγελμάτων: σέ γνώσεις, ἱκανότητες ἢ χαρακτηριστικά τῆς προσωπικότητος.

Εἶναι φανερό ὅτι μιά τέτοια ταξινόμηση δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς δώσει τὴν πλήρη δομὴ τοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλὰ εἶναι χρήσιμη, γιὰτὶ διευκολύνει τὸ ἔργο τοῦ συμβούλου πού θέλει νὰ διατηρεῖ στὴ μνήμη του, σέ πολὺ γενικὲς γραμμές, τίς κύριες ἀπαιτήσεις τὼν κατηγοριῶν τὼν ἐπαγγελμάτων.

α) Κατάταξη βάσει τοῦ πολὺπλοκου ἢ μὴ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ χρόνου μαθήσεως.

1. Τελείως ἀπλὴ ἐργασία.

Μετά ἀπὸ ἄσκηση μερικῶν ἡμερῶν τὸ ἄτομο εἶναι σέ θέση νὰ ἀσκήσει τὴν ἐπιμέρους ἐργασία. Ἡ κατηγορία αὐτὴ ἀναφέρεται σέ ἀπλές χειροτεχνικές ἐργασίες σειρᾶς, πού χαρακτηρίζονται ἀπὸ συνεχὴ ἐπανάληψη. Τίς βρίσκουμε σχεδὸν σέ ὅλες τίς βιομηχανίες προϊόντων σειρᾶς.

Δέν απαιτείται σκέψη ή λήψη αποφάσεων. Στην περίπτωση που χειρίζεται κανείς μία αυτόματη μηχανή, εκείνο που απαιτείται είναι κάποιος βαθμός προσοχής για την αποφυγή του κινδύνου ατυχήματος και όχι για την καλή διεξαγωγή της εργασίας.

2. Άπλη εργασία.

Απαιτείται άσκηση (μαθητών) από 1-6 εβδομάδες, λίγη σκέψη και αντίληψη, λήψη άπλων αποφάσεων.

3. Λίγο πολύπλοκη εργασία.

Απαιτείται μάθηση μερικών μηνών, σκέψη, αντίληψη, δεξιότητες. Οι αποφάσεις που απαιτούνται είναι κάπως ανώτερου επιπέδου. Έδω ανήκουν ή κλώστρια, ό βιβλιοδέτης, ό υπάλληλος άρχειού κτλ.

4. Άρκετά πολύπλοκη εργασία.

Απαιτείται μάθηση 1½-2 έτών. Άκόμη απαιτείται σκέψη, πρωτοβουλία, θεωρητικές γνώσεις, που τίς αποκτά κανείς σέ κατώτερες ή μέσες τεχνικές σχολές. Έδω ανήκουν ό κομμωτής, ό υδραυλικός, ό λινοτύπης, ό οίκοδόμος, ό υπάλληλος έμπορικού γραφείου κτλ.

5. Πολύπλοκη εργασία.

Απαιτείται σαφής επαγγελματική κλίση και ανώτερη θεωρητική μόρφωση που αποκτάται σέ ανώτερες σχολές. Στά επαγγέλματα αυτά επικρατεί περισσότερο τό διανοητικό στοιχείο και λιγότερο τό εκτελεστικό. Έδω ανήκουν ό σχεδιαστής, ή νοσοκόμα, ή φυσιοθεραπεύτρια, ό ύπομηχανικός κτλ.

6. Καθαρά έπιστημονική εργασία.

Απαιτείται ακαδημαϊκή μόρφωση, πτυχίο ανώτατων σχολών.

β) Κατάταξη βάσει ίκανοτήτων

1. Επαγγέλματα άκρίβειας.

Πρόχει η ίκανότητα της άκρίβειας, της λεπτής και μετρημένης εργασίας. Η άκρίβεια αυτή εμφανίζεται τόσο στή σκέψη όσο και στην αντίληψη. Έδω ανήκουν ό χημικός, ό φαρμακοποιός, ό λογιστής, ό μηχανικός, ό σχεδιαστής, ό χειρουργός κτλ.

2. Τεχνικά επαγγέλματα.

Πρόχει η μορφοποίηση της ύλης, για νά παραχθεϊ κάτι τό καινούριο. Στά τεχνικά επαγγέλματα συνδυάζεται τό αίσθημα της μορφής της ύλης, της άκρίβειας, της δεξιολογίας.

Τό αίσθημα της μορφής της ύλης επιτρέπει νά αισθάνεται ό εργαζόμενος τούς μετασχηματισμούς που μπορεί νά ύποστει μία ύλη, τό βαθμό αντίστασέως του ύλικού κτλ. Μέ τή δεξιολογία αναπτύσσονται επιδέξιες κινήσεις μέ ταχύτητα και άκρίβεια, μέ καλό συντονισμό των δύο χειρών ή ματιού και χειρών ή άποσυντονισμοδ των δύο χειρών (π.χ. τό ένα χέρι νά κινείται αντίστροφα από τό

ἄλλο). Χωρίς τὸ χέρι, τὸ πνεῦμα δὲ θὰ μπορούσε νὰ δώσει μορφή στὴν ὕλη. Τὸ χέρι εἶναι ἡ ἐπέκταση τοῦ πνεύματος. Ὁ ζωγράφος καμιά φορά ἀρχίζει πρῶτα νὰ σκισάρει, χωρίς νὰ ἔχει βασικά συλλάβει τὴ μορφή πού θέλει νὰ δώσει, καί μετὰ ἀρχίζει νὰ κινεῖται τὸ πνεῦμα του.

Ἄν ὁ ἐργαζόμενος δουλεύει σὲ ἐπικίνδυνη μηχανή, τότε χρειάζεται καὶ τὸ στοιχεῖο τῆς συγκεντρώσεως τῆς προσοχῆς, γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ τὸ ἀτύχημα. Πολλὰ τεχνικά ἐπαγγέλματα ὑπάρχουν στὴν κατηγορία αὐτή.

3. Ὅργανωτικά καὶ διοικητικά ἐπαγγέλματα.

Προέχει τὸ ὄργανωτικό στοιχεῖο, ἡ ἱκανότητα δηλ. νὰ γίνεται ἡ κατάλληλη σύνθεση τῆς ἀνθρώπινης ἐργασίας μὲ τὰ ὑλικά μέσα (μέσα παραγωγῆς) γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ ἕνας σκοπός, καὶ τὸ διοικητικό στοιχεῖο, δηλ. ἡ ἱκανότητα ἀναλήψεως εὐθυνῶν καὶ λήψεως ἀποφάσεων, ἡ ἱκανότητα σχεδιασμοῦ καὶ προβλέψεως. Καὶ ὅλα αὐτὰ μέσα σὲ ἓνα πνεῦμα συνεργασίας καὶ κατανοήσεως.

4. Γλωσσικά ἐπαγγέλματα.

Προέχει ἡ ἱκανότητα τοῦ νὰ διατυπώνει κανεὶς τὴ σκέψη του κατὰ τρόπο σαφή, προφορικά καὶ γραπτὰ, καὶ νὰ ἀντιλαμβάνεται ἐκεῖνο πού οἱ ἄλλοι διατυπώνουν γραπτὰ καὶ προφορικά. Ἐδῶ ἀνήκουν ὁ δημοσιογράφος, ὁ δικηγόρος, ὁ διοικητικός υπάλληλος, ὁ κληρικός, ὁ ψυχολόγος, ὁ ἠθοποιός, ὁ λογοτέχνης κτλ.

5. Κοινωνικά ἐπαγγέλματα.

Προέχει ἡ ἀγάπη τῆς ἐξυπηρετήσεως καὶ τῆς συνεισφορᾶς σὲ ἓνα ἔργο καὶ ἡ ἱκανότητα τοῦ νὰ δημιουργεῖ κανεὶς ἢ νὰ προάγει μιά σχέση, νὰ κατανοεῖ τοὺς ἄλλους καὶ νὰ ἐπικοινωνεῖ μαζί τους. Εἶναι τονισμένο σ' αὐτοὺς τὸ ἐνδιαφέρον τους γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὰ προβλήματά του. Ἐδῶ ἀνήκουν τὰ ἱατρικά ἐπαγγέλματα, τὰ διδασκαλικά, τῆς κοινωνικῆς λειτουργοῦ, τοῦ ψυχολόγου κτλ.

6. Καλλιτεχνικά ἐπαγγέλματα.

Προέχει ἡ ἱκανότητα νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ ἐξωτερικεύει ἓνα ἐσωτερικό του βίωμα μὲ τέτοιο τρόπο, πού νὰ προκαλεῖ καὶ στὸν ἄλλο ἓνα ἀνάλογο αἶσθημα μὲ αὐτὸ πού θέλει νὰ ἐκφράσει. Προέχει ἡ εὐαισθησία σὲ καλαισθητικές μορφές καὶ ἐκδηλώσεις, ἡ διαίσθηση, ἡ φαντασία. Ἐδῶ ἀνήκουν τὰ ἐπαγγέλματα τῶν εἰκαστικῶν τεχνῶν, τοῦ θεάτρου, τοῦ τραγουδιοῦ, τοῦ χοροῦ κτλ.

7. Ἐπαγγέλματα ἐρευνας καὶ ἐπιστημονικῆς σκέψεως.

Προέχει ἡ ἱκανότητα γιὰ τὴν ἀνάλυση-σύνθεση, τὴν ἀναζήτηση σχέσεων καὶ αἰτιῶν. Ὁ ἐρευνητής ὠθεῖται ἀπὸ τὴν περιέργεια γιὰ τὴ γνώση τῶν μυστικῶν τῆς φύσεως καὶ ἀπὸ τὴν παράλληλη τάση τῆς ἐξυπηρετήσεως τῆς ἀνθρωπότητος. Διαπνέεται ἀπὸ ὁράματα ἐφευρέσεων καὶ γι' αὐτὸ ζεῖ καμιά φορά σ' ἓναν κόσμο φαντα-

σίας και διαισθήσεως. Τόν βρίσκουμε σ' όλους τούς τομείς των φυσικών και ανθρωπιστικών επιστημών.

8. Έπαγγέλματα περιπέτειας και κινδύνου.

Προέχει τὸ στοιχείο τῆς ἔλξεως τοῦ ἀγνώστου, τοῦ ἀπρόσμενου, τοῦ τυχαίου, τοῦ ἐπικίνδυνου. Τὸ ἄτομο κινεῖται συνήθως στὸν τομέα τῆς καταναλώσεως τῶν σωματικῶν του δυνάμεων καὶ τῆς ἐπιθετικότητας. Προέχει ἐπίσης καὶ τὸ στοιχείο τοῦ ἥρωισμού: στρατιωτικοὶ ὅλων τῶν ὅπλων, ἀστυνομικοὶ, ἀεροπόροι, ναυτικοὶ κτλ.

γ) Κατάταξη βάσει διαφορόντων

Μία πολὺ συνηθισμένη κατάταξη εἶναι αὐτὴ ποὺ ἔχει γίνει βάσει τῶν διαφορόντων ποὺ διερευνᾷ τὸ ἐρωτηματολόγιο διαφορόντων τοῦ Kuder. Τὸ ἐρωτηματολόγιο αὐτὸ εἶναι πολὺ γνωστὸ καὶ χρησιμοποιεῖται σχεδὸν πάντα σὲ μιά πλήρη ψυχολογικὴ ἐξέταση ΕΠ.

Γι' αὐτὸ τὸ λόγο καὶ ἡ κατάταξη αὐτὴ χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα ἀπὸ τίς ὑπηρεσίες προσανατολισμοῦ τόσο τίς ἑλληνικὲς ὅσο καὶ τῶν ξένων χωρῶν. Περιλαμβάνει 8 κατηγορίες ποὺ ἀντιστοιχοῦν στὰ 8 βασικὰ διαφέροντα καὶ κάτω ἀπὸ κάθε κατηγορία περιλαμβάνεται ταξινομημένος μεγάλος ἀριθμὸς ἐπαγγελμάτων ποὺ ἀντιστοιχοῦν σ' αὐτὴ, προκειμένου νὰ δοθεῖ στὸ σύμβουλο ἡ δυνατότητα νὰ προτείνει στὸν ἐξεταζόμενο ἓνα ἐκτεταμένο φάσμα ἐπαγγελματικῶν λύσεων.

1. – Ἐπιστημονικά.

Ἐδῶ προέχει τὸ ἐπιστημονικὸ διαφέρον, τὸ διαφέρον τῆς ἀναζητήσεως τοῦ «πῶς», τοῦ «γιατί», τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων. Δειγματοληπτικά, μερικὰ ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματα ποὺ ἀνήκουν σ' αὐτὴ τὴν κατηγορία εἶναι:

Ἀεροναυπηγός

Βιοχημικός

Γεωλόγος

Δασολόγος

Ἐκπαιδευτικός

Ἱστορικός

Ἱατρός

Ψυχολόγος κ.ἄ.

2. – Κοινωνικά.

Ἐδῶ προέχει τὸ κοινωνικὸ διαφέρον, τὸ διαφέρον τῆς παροχῆς βοήθειας στὸν ἄνθρωπο ἢ σὲ κοινωνικὲς ὁμάδες.

Στὴν ὁμάδα αὐτὴ ἀνήκουν δειγματοληπτικά:

Σύμβουλος προσανατολισμοῦ

Βρεφοκόμος

Μαία

Νηπιαγωγός

Ψυχολόγος κ.ἄ.

3. – Ἐπαγγέλματα γραφείου καὶ πωλήσεων.

Ἐδῶ προέχει τὸ διαφέρον γιὰ ὑπαλληλικές ἐργασίες, ἐργασίες γραμματείας, ἐξυπηρετήσεως καὶ πωλήσεως εἰδῶν:

Πωλητῆς

Ἐπάλληλος τράπεζας

Λογιστῆς

Σερβιτόρος

Δακτυλογράφος κ.ἄ.

4. – Γλωσσικά.

Ἐδῶ προέχει τὸ διαφέρον γιὰ τὴ χρησιμοποίησιν τοῦ γραπτοῦ ἢ τοῦ προφορικοῦ λόγου:

Συγγραφέας

Συντάκτης

Μεταφραστῆς

Διερμηνέας

Δημοσιογράφος κ.ἄ.

5. – Καλλιτεχνικά.

Ἐδῶ προέχει τὸ καλλιτεχνικὸ διαφέρον:

Ἀρχιτέκτονας

Ἀρχιτεκτονικὸ σχέδιο

Χορός

Δράμα

Φωτογράφος

Διαφημιστῆς κ. ἄ.

6. – Ὑπολογιστικά.

Ἐδῶ προέχει τὸ διαφέρον γιὰ τὴ συστηματικὴ καταγραφὴ καὶ ταξινομήσιν τῶν πληροφοριῶν καθὼς καὶ γιὰ τοὺς μαθηματικούς ὑπολογισμούς:

Λογιστῆς

Τραπεζικός

Γραμματέας

Οἰκονομολόγος

Πολιτικὸς μηχανικός κ. ἄ.

7. – Τεχνικά.

Ἐδῶ προέχει τὸ διαφέρον γιὰ πρακτικές καὶ κατασκευαστικές δραστηριότητες ποὺ περιλαμβάνουν τὴ λειτουργία μηχανῶν ἢ τήν κατασκευὴ ἀντικειμένων μετὰ χέρια:

Μηχανικός

Μηχανοτεχνίτης

Κεραμοποιός
Ὁδοντογιατρός
Ναυπηγός
Ράφτης κ.ἄ.

8. — Ἐπαγγέλματα ὑπαίθρου.

Ἐδῶ προέχει τὸ διαφέρον γιὰ ἐπαγγέλματα πού ἀσκοῦνται στὴν ὑπαίθρου, ἡ ἀγάπη γιὰ τὴ φύση, ἡ πάλι μὲ τίς φυσικὲς ἀντιξοότητες:

Γεωπόνος
Ἐργάτης γεωργίας
Δασοκόμος
Ἀστυνόμος
Κτηνίατρος-Χειρουργός
Κηπουρός
Γεωλόγος κ. ἄ.

δ) Κατάταξη βάσει χαρακτηριστολογικῶν τύπων

Μερικοὶ ψυχίατροι καὶ ψυχολόγοι προσπάθησαν νά κατατάξουν τὰ ἐπαγγέλματα βάσει χαρακτηριστολογικῶν τύπων, ὅπως ὁ οὐγγρος ψυχίατρος Szondi καὶ ὁ ἀμερικανὸς Sheldon.

Ὁ Sheldon διακρίνει τρεῖς βασικοὺς ψυχοσωματικοὺς τύπους ἀνθρώπων, πρὸς τοὺς ὁποίους πιστεύει ὅτι ἀντιστοιχοῦν ἀνάλογα ἐπαγγέλματα.

1. — Ὁ ἐκτόμορφος τύπος (διανοητικὸς τύπος, νευρώδης).

Οἱ ἀντιδράσεις τοῦ τύπου αὐτοῦ εἶναι ταχεῖς. Τὸ ἄτομο βρίσκειται σὲ μιά συνεχή ἐγρήγορση. Ὁ τύπος αὐτὸς ἀντιπαθεῖ τὴ ρουτίνα καὶ εἶναι κατάλληλος γιὰ ἐπαγγέλματα πού ἀπαιτοῦν λεπτές ἐργασίες χειροῦ ἢ διανοητικὲς προσπάθειες καὶ γρήγορες ἀντιδράσεις.

2. — Ὁ ἐνδόμορφος (σπλαγχνονικὸς τύπος).

Σ' αὐτὸν ὑπερέχει ὁ πεπτικὸς σωλήνας· εἶναι ὁ ἄνθρωπος πού ἀγαπᾷ τίς ἀνέσεις. Οἱ ἀντιδράσεις του εἶναι βραδεῖς. Τοῦ ἀρέσει νά βρισκεται μὲ κόσμον καὶ ἐκτιμᾷ τίς σχέσεις φιλοφρονήσεως. Ὁ τύπος αὐτὸς μπορεῖ νά τοποθετηθεῖ σὲ ἐπαγγέλματα πού ἀπαιτοῦν βραδεῖς ἀντιδράσεις, ὅπου ὑπερέχει ἡ καθιστικὴ ζωὴ, ὅπου δημιουργοῦνται ἐπαφές καὶ σχέσεις φιλοφρονήσεως.

3. — Ὁ μεσόμορφος (μυϊκός-σωματοτονικός).

Εἶναι ὁ τύπος πού θέλει νά ζήσει μὲ τοὺς μῦς του. Ἀγαπᾷ τὴν περιπέτεια, εἶναι ἐνεργητικὸς, εὐχαριστεῖται μὲ τὴν ἄσκηση, εἶναι θαρραλέος, ἐπιθετικὸς, θορυβώδης. Μπορεῖ νά ἀκολουθήσει ἐπαγγέλματα πού ἀπαιτοῦν μυϊκὲς δυνάμεις, ἀγάπη γιὰ τὴν περιπέτεια καὶ τὸν κίνδυνον, ἐπαγγέλματα πού εἶναι θορυβώδη καὶ ἐπιτρέπουν ἐκδηλώσεις ἐπιθετικότητος.

Μέ τήν ἴδια λογική θά μπορούσαμε νά ἐργαστοῦμε γιά μιá κατάταξη ἐπαγγελμάτων βάσει τῆς τυπολογίας τοῦ Jung (ἐνδόστροφος - ἐξώστροφος - στοχαστής - συναισθηματικός - διορατικός - αἰσθησιακός, σύνολο 8 τύποι) ἢ ἀκόμα βάσει τῶν μορφολογικῶν τύπων τοῦ Kretschmer (σχιζοθυμικός - λεπτόσωμος - ἀθλητικός - διπλαστικός - κυκλοθυμικός - πεπτικός).

5. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΝΙΚΗΣ ΤΖΑΒΕΛΑ

B. Sc. Ψυχολογίας

Συμβούλου Έπαγγελματικού Προσανατολισμού του ΟΑΕΔ

1. Έπαγγελματικές πληροφορίες

Οί επαγγελματικές πληροφορίες είναι οί πληροφορίες γιά τόν κόσμο τής έργασίας. Πάνω σ' αὐτές βασίζεται ή λήψη αποφάσεων εκατομμυρίων ανθρώπων γιά τήν έκλογή τύπου εκπαίδευσεως, επαγγέλματος, μετακινήσεως, άκόμα καί μεταναστεύσεως.

Οί επαγγελματικές πληροφορίες παρέχονται μέ διάφορους τρόπους. Μεταξύ αὐτῶν είναι τό έντυπο ύλικό, οί κινηματογραφικές καί τηλεοπτικές ταινίες, είδικές ραδιοφωνικές έκπομπές καί ή άπευθείας έπαφή μέ τίς άρμόδιες ύπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμοῦ.

Οί κυριότερες μορφές έντυπου επαγγελματικού ενημερωτικοῦ ύλικοῦ είναι οί επαγγελματικές μονογραφίες, οί αναλύσεις έργασίας, τά πληροφοριακά έντυπα σχετικά μέ τήν εκπαίδευση καί τήν άπασχόληση καί διάφορα φυλλάδια μέ σύντομες περιγραφές είδικοτήτων ή τύπων εκπαίδευσεως.

Οί επαγγελματικές μονογραφίες είναι τό περιγραφικό ύλικό πού είναι περισσότερο συγγενικό μέ τήν πραγματική έργασία. Περιγράφουν τά καθήκοντα, τά προσόντα καί γενικά όλες τίς πλευρές ενός πόστου έργασίας σέ μία βιομηχανική μονάδα ή άλλη έπιχείρηση πού άπασχολεί έργαζομένους.

2. Συγκέντρωση επαγγελματικῶν πληροφοριῶν καί σύνταξη επαγγελματικῆς μονογραφίας

Οί πληροφορίες πού χρειαζόμαστε γιά κάθε έπάγγελμα ή πόστο έργασίας (θέση έργασίας-είδικευση) είναι:

- Τί κάνει ό έργαζόμενος (φύση καί περιγραφή τής δουλειᾶς).
- Πῶς τήν κάνει (μέθοδοι-τρόποι εκτελέσεως).
- Πού δουλεύει (συνθήκες έργασίας).
- Τί επαγγελματικοί κίνδυνοι καί ασθένειες ύπάρχουν.
- Τί άπαιτήσεις έχει τό έπάγγελμα άπό τόν άνθρωπο πού τό άσκει (προσόντα σωματικά-διανοητικά-ψυχικά).
- Πού μπορεί κανένας νά σπουδάσει.
- Διάφορα (άγορά έργασίας κτλ.).

3. Τεχνικές συγκεντρώσεως ύλικοῦ

Οί τεχνικές πού χρησιμοποιούμε γιά τή συγκέντρωση ύλικοῦ είναι συνήθως:

α) Ἡ ἄμεση καί συστηματική παρατήρηση ἑνός ἐπαγγέλματος ἢ μιᾶς θέσεως ἐργασίας στὸν τόπο καί στὸ περιβάλλον πού ἀσκεῖται.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ τῆς παρατηρήσεως μπορεῖ νὰ συμπληρωθεῖ μέ λεπτομερεῖς συζητήσεις μέ ἀρμόδια πρόσωπα (συνεντεύξεις μέ εἰδικούς). Ὡς ὁδηγὸ γιὰ τὴν ἐργασία αὐτὴ μπορούμε νὰ χρησιμοποιήσουμε ἕνα ἐρωτηματολόγιο ἀναλύσεως ἐπαγγελμάτων. Ὁ ὁδηγὸς αὐτὸς μᾶς λέει πού θὰ πρέπει νὰ στρέψουμε τὴν προσοχή μας καί ποιά εἰδικότερα στοιχεῖα νὰ προσέξουμε. Ἐπίσης πῶς θὰ γίνεῖ ἡ βαθμολόγηση τῶν ιδιοτήτων πού προσέχουμε. Ἡ βαθμολόγηση γίνεται βάσει μιᾶς πενταβάθμιας κλίμακας πού ἔχει ποιοτική διαφοροποίηση γιὰ κάθε ιδιότητα ἀπὸ ἕναν ὑψηλότερο βαθμὸ πρὸς ἕνα χαμηλότερο.

Ἀνάλογα μέ τοὺς στόχους πού θὰ βάλουμε θὰ διαμορφωθεῖ καί τὸ ἐρωτηματολόγιο. Ἄλλο θὰ εἶναι αὐτὸ πού θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ πόστο ἐργασίας στὴ βιομηχανία (τεχνικά ἐπαγγέλματα) καί ἄλλο αὐτὸ πού θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ ἕνα πλῆρες ἐπάγγελμα.

Δέν ἀποκλείεται φυσικά νὰ ἔχουμε καί ἕνα ἐρωτηματολόγιο μεικτοῦ τύπου πού θὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἐργασιῶν. Τὸ ἐρωτηματολόγιο αὐτὸ περιλαμβάνει συνήθως 30-40 ἐρωτήσεις. Ἡ ὁρολογία τοὺς πρέπει νὰ εἶναι σαφῆς καί κατανοητὴ.

Μέ τὴ βοήθεια τῶν ἐρωτηματολογίων καί τοῦ τρόπου βαθμολογίας τῶν διαφόρων στοιχείων ἡ ἀνάλυση τοῦ ἐπαγγέλματος γίνεται πρὸ ἀντικειμενικῆ. Παρ' ὅλα αὐτὰ παραμένει ἕνα ὑποκειμενικὸ στοιχεῖο. Γι' αὐτὸ γιὰ μεγαλύτερη ἀντικειμενικότητα ἐμπιστευόμαστε τὸ ἴδιο πόστο ἐργασίας σὲ περισσότερους παρατηρητές.

β) Ἐνας δεῦτερος τρόπος συγκεντρώσεως ὕλικου εἶναι ὁ τρόπος τῆς προσωπικῆς ἐργασίας. Ὁ ἴδιος ὁ ἐρευνητὴς ἀσκεῖ τὸ ἐπάγγελμα γιὰ ἕνα χρονικὸ διάστημα. Ἐτσι τοῦ δίνεται ἡ εὐκαιρία νὰ παρατηρήσει τίς ἴδιες του τίς ἀντιδράσεις καί νὰ κατανοήσῃ τὴ φύση τῆς ἐργασίας καί τίς ἀπαιτήσεις τῆς. Ἡ μέθοδος αὐτὴ ἔχει μερικὰ μειονεκτήματα:

— Δέν εἶναι εὐκόλο νὰ παρατηρεῖ κανεὶς τὸν ἑαυτὸ του τὴν ὥρα πού δουλεύει.

— Ὁ ἐρευνητὴς-παρατηρητὴς ἔχει μιὰ ἀντιληπτικότητα μεγάλυτερη ἀπὸ αὐτὴ πού διαθέτει ὁ ἐργαζόμενος.

— Ἐπειδὴ ὁ χρόνος πειραματισμοῦ εἶναι πολὺ μικρὸς, δέν ἀποκτᾷ ὁ παρατηρητὴς τὸ στοιχεῖο τοῦ αὐτοματισμοῦ καί τῆς προσαρμογῆς. Παραμένει στὸ «κάθε ἀρχὴ καὶ δύσκολη», δηλαδὴ στὶς δυσκολίες πού κάθε ἔργο παρουσιάζει στὴν ἀρχὴ τῆς μαθήσεως, γι' αὐτὸ ἡ κρίση του γιὰ τίς δυσκολίες τοῦ ἔργου μπορεῖ νὰ εἶναι ὑποκειμενικὴ.

— Ἀπαιτεῖ πολὺ χρόνο καί δέν εἶναι δυνατὴ γιὰ μερικὰ ἐπικίν-

δυνα έπαγγέλματα ή έπαγγέλματα πού άπαιτούν ειδική εκπαίδευση.
γ) "Ενας βοηθητικός τρόπος συγκεντρώσεως ύλικού είναι αυτός με την προβολή ενός φίλμ τύπου ντοκυμαντέρ ή άκόμα μέ σταθερές εικόνες πού προέρχονται από τή ζωή τής εργασίας. Τά φίλμ αυτά χάρη στην τεχνική τής επιβραδύνσεως (ρελαντί) έχουν τό πλεονέκτημα ότι μάς δίνουν σέ άργό ρυθμό δύσκολες στιγμές τής εργασίας, μέ μεμονωμένες ή συνδυασμένες κινήσεις (π.χ. εργασίες συν-αρμολογήσεως ενός τηλεφώνου ή τρανζίστορ, λεπτές εργασίες του χειρουργού κτλ.). Τίς παρατηρήσεις του άπό τά φίλμ ό παρατηρητής θά πρέπει νά τίς συνδέσει, νά τίς έλέγξει καί μέ αυτές πού έκανε ό ίδιος στόν τόπο εργασίας. Τό φίλμ είναι πραγματικά μία εικονογραφημένη βοήθεια γιά τή μνήμη του παρατηρητή πού τόν βοηθά νά άξιολογήσει καλύτερα τά δεδομένα πού πήρε άπό τίς δικές του παρατηρήσεις ή άπό τίς συνεντεύξεις μέ ειδικά πρόσωπα.

δ) Μιά άλλη πηγή συγκεντρώσεως πληροφοριακού ύλικού είναι μερικά λογοτεχνικά έργα. Οί συγγραφείς χάρη στίς διανοητικές τους ικανότητες είναι πολλές φορές καλοί παρατηρητές, καλοί ψυχολόγοι πού γνωρίζουν τόν άνθρωπο καί τίς δραστηριότητές του καί έτσι γίνονται καλοί «άναλυτές» έπαγγελμάτων. Γιά νά περιγράψουν τά πρόσωπα του μυθιστορήματός τους κατά τήν άσσηση του έπαγγέλματός τους (π.χ. τό έργο του άστυνόμου ή ντετέκτιβ στά άστυνομικά έργα) πηγαίνουν στόν τόπο τής εργασίας, κάνουν τίς παρατηρήσεις τους, παίρνουν συνεντεύξεις, προσπαθούν νά βρούν τί σκέπτονται οί άνθρωποι αυτοί, πώς συμπεριφέρονται κτλ.

Βέβαια τά δεδομένα αυτά πρέπει νά τά επαληθεύει κανείς μέ τήν πραγματικότητα, άλλα είναι ένδιαφέρον νά δούμε πώς συνταιριάζουν τά δεδομένα μέ τίς ψυχολογικές τους παρατηρήσεις.

ε) "Άλλες πηγές, άρκετά σημαντικές γιά τή συγκέντρωση ύλικού, είναι οί περιγραφές πού υπάρχουν:

- Στά διδακτικά βιβλία τής τεχνικής καί επαγγελματικής εκπαίδευσέως (θεωρητικές-πρακτικές).

- Στίς έγκυκλοπαίδειες.

- Στά οικονομικά καί επαγγελματικά περιοδικά κτλ.

ς) Οί συνεντεύξεις μέ ειδικούς, οί διαλέξεις, ή παρακολούθηση συζητήσεων άπό τήν τηλεόραση ειδικά γιά πολύπλοκα επαγγέλματα.

4. 'Ο άναλυτής καί τά προσόντα του

'Ο παρατηρητής θά πρέπει νά έχει άρκετή εξάσκηση γιά τήν εργασία αυτή. Γι' αυτό εκπαιδεύεται καί παίρνει τόν τίτλο του άναλυτή. "Ατομο κατάλληλο γιά τήν εκπαίδευση αυτή είναι αυτό πού έχει ήδη ένα υπόβαθρο γνώσεων σχετικά μέ θέματα τεχνικά, οικο-

νομικά, ψυχολογικά κτλ., όπως είναι τὰ στελέχη τῆς βιομηχανίας (τεχνικά-διοικητικά), ὁ γιατρός ἐργασίας, ὁ ψυχολόγος βιομηχανίας, ὁ σύμβουλος ΕΠ κτλ.

Τὰ ἄτομα αὐτά γιὰ νὰ γίνουν καλοὶ ἀναλυτὲς θὰ πρέπει νὰ μὴν ἔχουν προκαταλήψεις (οὔτε νὰ εὐνοοῦν οὔτε νὰ ἀπορρίπτουν) ἐναντὶν μερικῶν ἐπαγγελμάτων. Νὰ ἔχουν λίγο πολὺ οὐδέτερη στάση ἀπέναντί τους. Πρέπει νὰ ἀγαποῦν τὴν ἐρευνα καὶ τὴ λεπτομέρεια καὶ νὰ διαθέτουν τὸ χάρισμα τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς προσοχῆς. Νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ κάνουν καλὲς ἐπαφές. Χρειάζεται νὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ συλλαμβάνουν τὸ οὐσιώδες μιᾶς διαδικασίας καὶ νὰ τὸ περιγράφουν μὲ σαφήνεια. Νὰ μποροῦν νὰ κάνουν συσχετίσεις μεταξὺ τοῦ ἔργου καὶ τῶν ἀπαιτήσεών του. Γιατί ὁ ἀναλυτὴς ἀπὸ τίς παρατηρήσεις τῆς περιγραφῆς τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ τρόπου διεξαγωγῆς τῆς θὰ βγάλει ὁ ἴδιος τίς ἀπαιτήσεις (σωματικές, ψυχικές, διανοητικές) ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν καλὴ ἄσκηση τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἄλλο ἂν αὐτὲς θὰ πρέπει ἔπειτα νὰ τίς ἐπιβεβαιώσει καὶ μὲ συνομιλίες ποὺ θὰ ἔχει μὲ ἄλλους εἰδικούς.

Ἀπὸ τίς συνθῆκες ἐργασίας καὶ ὁ ἴδιος ἀλλὰ καὶ ὁ γιατρός ἐργασίας θὰ βγάλουν τίς ἐνδείξεις καὶ ἀντενδείξεις τοῦ ἐπαγγέλματος (σωματικές, ψυχολογικές) καὶ τίς ἐνδεχόμενες ἐπαγγελματικές ἀσθενεῖες καὶ τοὺς κινδύνους ἀτυχημάτων.

Ἡ περιγραφή τῆς ἐργασίας πρέπει νὰ εἶναι τέτοια, ὥστε νὰ γίνεται κατανοητὴ καὶ ἀπὸ ἄτομα ποὺ δὲν ξέρουν καθόλου τὸ ἐπάγγελμα. Τὸ θέμα εἶναι νὰ μπορέσει νὰ τοὺς δώσει μιὰ σαφὴ ἀλλὰ καὶ περιεκτικὴ εἰκόνα τῆς ὅλης δουλειᾶς.

5. Διαδικασία συγκεντρώσεως καὶ ἐπεξεργασίας ὕλικου μὲ τὴ μέθοδο τῆς παρατηρήσεως

α) Γιὰ θέσεις ἐργασίας

1. Προκαταρκτικὸ στάδιο. Προτοῦ ξεκινήσει ὁ ἀναλυτὴς γιὰ τὸν τόπο ἐργασίας, καλὸ εἶναι νὰ ἔχει μιὰ γενικὴ εἰκόνα τῆς ὅλης παραγωγικῆς διαδικασίας (ἀπὸ τὴν πρώτη ὕλη ὡς τὸ ἔτοιμο προϊόν). Αὐτὴ μπορεῖ νὰ τὴν ἀποκτήσει:

- Ἄν διαβάσει τὰ πληροφοριακὰ ἔντυπα τῆς βιομηχανίας ἢ τοῦ ὀργανισμοῦ ἢ ὅποιαδήποτε ἄλλη σχετικὴ πληροφορία ἀπὸ οἰκονομικά περιοδικὰ κτλ.
- Ἄν ἓνας εἰδικὸς τὸν κατατοπίσει στὴν ὅλη παραγωγικὴ διαδικασία μὲ τὸ νὰ τὸν ξεναγήσει μέσα στὸ ἐργοστάσιο ἢ γενικὰ στὴν ἐπιχείρηση, ὥστε νὰ δεῖ ὅλες τίς φάσεις τῆς δουλειᾶς, γιὰ νὰ ἀποκτήσει μιὰ σωστὴ εἰκόνα τῶν ἐπιμέρους ἐργασιῶν. Αὐτὸ θὰ

τόν διευκολύνει νά συλλάβει τί γίνεται καί στό ειδικό πόστο πού προτίθεται νά μελετήσκει συστηματικά.

2. Παρακολούθηση τῆς ἐργασίας καί συμπλήρωση τοῦ ἐρωτηματολογίου. Ὁ ἴδιος παρατηρεῖ καί σημειώνει. "Ἄν χρειαστεῖ ἐπεξηγήσεις, ὑποβάλλει ἐρωτήσεις στούς ἐργαζομένους ἢ στούς προϊσταμένους τους.

3. Ἐπεξεργασία τῶν σημειώσεών του καί σύνταξη ἐνός προσωποῦ κειμένου.

4. Τό κείμενο αὐτό τό θέτει ὑπόψη τῶν ἀρμοδίων καί πεπειραμένων ειδικῶν γιά νά ἐπαληθεύσει τίς παρατηρήσεις του. "Ἄν χρειαστεῖ, κάνει τροποποιήσεις ἢ συμπληρώσεις.

5. Σύνταξη τῆς ἐπαγγελματικῆς μονογραφίας στήν τελική μορφή τῆς. Τό κείμενο εἶναι σύντομο ἀλλά περιεκτικό, χωρίς περιττές λέξεις ἢ φράσεις.

β) Γιά ὁλόκληρα ἐπαγγέλματα (ἐλευθέρια κυρίως)

Στά ἐλευθέρια ἐπαγγέλματα ἡ ἐργασία εἶναι πολύπλοκη καί δέν ἔχει τήν ἐπαναληπτική μορφή καί τίς διαδοχικές φάσεις πού εἶναι ἀπό πρὶν καθορισμένες, ὅπως τό πόστο ἐργασίας. Γι' αὐτό καί ἡ ἐπιτόπια παρατήρηση δέν ἀρκεῖ. "Ἐτσι τό βάρος πέφτει στή συζήτηση μέ τοὺς ἐπαγγελματίες (συνεντεύξεις).

Οἱ ἐρωτήσεις τῆς συνεντεύξεως πρέπει νά καθορίζονται ἀπό πρὶν. Καί ἐδῶ τό ἐρωτηματολόγιο εἶναι ἓνα καλὸ βοηθητικὸ μέσο.

Ἄντι νά γίνονται συνεντεύξεις, μποροῦν νά τυπωθοῦν ἐρωτηματολόγια καί νά ἀπευθυνθοῦν σέ γνωστοὺς ἐπαγγελματίες καί σέ ὀργανώσεις ἐργοδοτῶν ἢ ἐργαζομένων μέ τήν παράκληση νά συμπληρωθοῦν. Μετά θά πρέπει νά ἐπακολουθήσει καί μία προσωπική συνέντευξη μέ μερικοὺς ἀπὸ αὐτοὺς. Ἀπὸ τό πλούσιο αὐτὸ ὕλικό μποροῦν νά βγοῦν τὰ δεδομένα πού θέλουμε.

Μέ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐργάστηκαν στή Γερμανία ἀπὸ τό 1927 ὥς τό 1936 γιά νά διαμορφώσουν τό γερμανικὸ ἐγχειρίδιο ἐπαγγελμάτων. Χρησιμοποίησαν περίπου 70.000 ἐρωτηματολόγια, 100 κατὰ μέσο ὁρο γιά κάθε ἐπάγγελμα μέ τίς ειδικότητές του. Τό σημαντικότερο ἦταν ὅτι μέ τὸν τρόπο αὐτὸ οἱ ἀπαντήσεις περιέχουν ἰδιαίτερα ἀκριβεῖς ἐκφράσεις πού ἀλλιῶς δέ θά μπορούσε νά τίς ξέρει ὁ ἀναλυτής. Καί αὐτὸ ἦταν πολὺ διευκολυντικό γιά τό ἔργο του.

— "Ἐνας ἄλλος τρόπος εἶναι, ἀντὶ νά σταλεῖ ἐρωτηματολόγιο, νά ζητηθεῖ ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίες νά κάνουν μόνοι τους μιά πλήρη καί ἐλεύθερη περιγραφή τῶν δραστηριοτήτων τους καί τῶν ἀπαιτήσεων πού κατὰ τή γνώμη τους ἔχει ἓνα ἐπάγγελμα γιά νά ἀσκηθεῖ σωστά.

Καθὼς βλέπουμε λοιπόν, τό ἔργο ἀνάλυση ἐργασίας, συγκέν-

τρωση ύλικού και σύνταξη μονογραφίας απαιτεί κάποια ειδικευση αλλά και χρόνο. Γι' αυτό στίς διάφορες χώρες έχουν αναλάβει τὸ ἔργο ειδικοί ὀργανισμοί πού ἀνήκουν στοῦ ὑπουργεῖο ἐργασίας ἢ παιδείας, ὅπως π.χ. στή Γαλλία εἶναι ὁ Onisep πού ἐκτός ἀπό τίς μονογραφίες ἢ τὸ περιοδικό Avenirς γιά τήν πληροφόρηση τῶν ἐπαγγελμάτων ἔχει τυπώσει καί πολλές σειρές ἀπό διαφάνειες μέ διάφορα ἐπαγγέλματα.

6. Σύνταξη μονογραφίας

Μορφή καί περιεχόμενο

Ἡ ἐπαγγελματική μονογραφία ἔχει διπλή χρήση:

1. Χρησιμεύει στοῦ νά δώσουμε πληροφορίες στούς νέους καί στούς γονεῖς.

2. Χρησιμεύει στόν ἴδιο τὸ σύμβουλο, γιατί ἀπό τίς ἀπαιτήσεις πού περιγράφονται μέσα ἐκεῖ θά συντάξει τὰ ἀντίστοιχα τέστ μέ τὰ ὁποῖα θά ἐλέγχει, ὅταν χρειάζεται, ἂν ὀρισμένα πρόσωπα πληροῦν αὐτές τίς ἀπαιτήσεις.

Γι' αὐτὸ μποροῦν νά συνταχθοῦν δύο μορφές μονογραφιῶν. Πολλές φορές ὅμως ἔχουμε ἕναν τύπο μονογραφιῶν καί γιά τὰ δύο ἐνδιαφερόμενα μέρη.

α) Μονογραφίες γιά τή διαφώτιση τῶν νέων.

Οἱ μονογραφίες αὐτές μποροῦν νά συνταχθοῦν μέ ἀφηγηματικό τρόπο. Εἶναι γραμμένες σέ ἀπλή γλώσσα. Ἀποφεύγεται ἡ εἰδική ὀρολογία ὅσο εἶναι δυνατόν.

β) Μονογραφίες γιά τοὺς συμβούλους ἢ μεικτοῦ τύπου.

Ἡ μορφή τῆς μονογραφίας αὐτῆς εἶναι πιό στεγνή, πιό συστηματική καί μεθοδική, ἔχει μιά ὀρισμένη κατάταξη τῆς ὕλης καί κάνει χρήση εἰδικῆς ὀρολογίας.

Περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς μέρη:

1. Ὀνομασία ἐπαγγέλματος –Κωδικός ἀριθμός– Ἡμερομηνία συντάξεως.

2. Φύση καί περιγραφή τῆς ἐργασίας (καμιά φορά δίδεται καί ἕνας ὀρισμός).

Περιγράφονται μέ ἀκρίβεια τὰ γενικά καί εἰδικά ἔργα μέ φυσική ἀλληλουχία. Ἡ περιγραφή πρέπει νά παρουσιάζει τήν πραγματικότητα. Ἀναφέρεται στοῦ παρόν (σέ ἐνεστώτα συνήθως χρόνο). Ἐπειδὴ ἡ περιγραφή πρέπει νά εἶναι ἀντικειμενική, μπορεῖ τελικά ἡ ὕφή τοῦ κειμένου νά εἶναι λίγο «πεζή», λίγο «ξερή», ἀλλά παρ' ὅλα αὐτὰ πρέπει νά περιλαμβάνει τήν «οὐσία» τοῦ ἐπαγγέλματος καί νά δίνει μιά εἰκόνα ζωντανή καί καθαρή.

Ἡ μονογραφία δέν ἐκφράζει ἀξιολογικές κρίσεις, θετικές ἢ ἀρνητικές. Περιορίζεται στήν πιστότητα τῶν γεγονότων χωρίς αὐτὸ νά

ἐμποδίζει τὸ συντάκτη νὰ τὴν κάνει ἐλκυστικὴ καὶ προσιτὴ στό πολὺ κοινό. Ἄν τὸ ἐπάγγελμα ἔχει πολλὰ εἰδικότητες, μποροῦμε νὰ ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν περιγραφή τοῦ συνολικοῦ ἔργου καὶ μετὰ νὰ προχωρήσουμε στὶς εἰδικεύσεις.

Στὴ διαδοχὴ τῶν εἰδικῶν ἔργων πρέπει πρῶτα νὰ παρουσιάζονται τὰ «ἀπαραίτητα» ἔργα καὶ μετὰ νὰ ἀναφέρουμε τὰ συμπτωματικά, αὐτὰ ποὺ ἐκτελεῖ ὁ ἐργαζόμενος ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ.

3. Χρησιμοποιούμενα ἐργαλεῖα-ὄργανα-μηχανήματα.

4. Χρησιμοποιούμενος προσωπικὸς ἐξοπλισμὸς (φόρμες, προστατευτικὲς ἐνδυμασίες, γάντια, μπότες, εἰδικὰ γυαλιά κτλ.).

5. Τρόποι ἐκτελέσεως τῆς ἐργασίας, κινήσεις χεριῶν κτλ.

6. Συνθήκες ἐργασίας:

– Φυσικὲς συνθήκες

– Κοινωνικὲς συνθήκες (ἀνθρώπινο περιβάλλον).

7. Ἀπαιτήσεις (σωματικὲς-ψυχροδιαφορτικὲς).

8. Ἐπαγγελματικοὶ κίνδυνοι-Ἐπαγγελματικὲς ἀσθένειες.

9. Ἐκπαίδευση.

10. Πληροφορίες γενικοῦ περιεχομένου.

– Ἀμοιβές.

– Συντάξεις-ἀσφάλεια.

– Προαγωγές.

– Ἀγορά ἐργασίας.

7. Ὑποδείγματα μονογράφων

1. Μηχανοτεχνίτης.

2. Τεχνολόγος μηχανολόγος μηχανικός.

3. Βιολόγος.

Οἱ μονογραφίες 1 καὶ 2 εἶναι περιγραφές τῆς ἴδιας εἰδικότητας, ἀλλὰ σὲ διαφορετικὸ ἐπίπεδο, σύμφωνα μὲ τὶς βαθμίδες ἐκπαίδευσ-
σεως γι' αὐτὴ τὴν εἰδικότητα (παρεμβάλλεται ὁ ἐργοδηγός, γιὰ τὸν
ὁποῖο δέ σᾶς δίνεται ἡ σχετικὴ μονογραφία, ἀλλὰ εἶναι κατὰ με-
ταξύ τοῦ τεχνίτη μηχανοτεχνίτη καὶ τοῦ τεχνολόγου μηχανοτεχνίτη).

Μηχανοτεχνίτης – Ἀπόφοιτος κατώτερης τεχνικῆς σχολῆς· εἶναι
ἐπάγγελμα βάσεως στό ἐπίπεδο τοῦ τεχνίτη.

Ἐργοδηγός – Ἀπόφοιτος μέσης τεχνικῆς σχολῆς· εἶναι ἐπάγγελμα
στό ἐπίπεδο τοῦ τεχνικοῦ.

Τεχνολόγος μηχανολόγος μηχανικός – Ἀπόφοιτος ἀνώτερης τεχνι-
κῆς σχολῆς· εἶναι ἐπάγγελμα στό ἐπίπεδο τοῦ τεχνολόγου.

Ἔτσι βλέπουμε τὴν ἐξέλιξη ποὺ μπορεῖ νὰ ἔχει τὸ ἄτομο μέσα
στὴν ἴδια εἰδικότητα, ἀκολουθώντας τὶς ἀντίστοιχες βαθμίδες ἐκ-
παίδευσ-
σεως. Ἐπίσης βλέπουμε τὸ ἀπλό ὕψος τῆς μονογραφίας ἐπι-
πέδου βάσεως καὶ τὸ πιὸ ἐκλαϊκευμένο ὕψος τῆς μονογραφίας τοῦ

τεχνολόγου μηχανοτεχνίτη. Οί δύο αυτές μονογραφίες απευθύνονται στο κοινό.

Ἡ τελευταία μονογραφία πού σᾶς παραθέτουμε εἶναι ἡ μονογραφία τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ βιολόγου, πού εἶναι γραμμένη γιά νά χρησιμοποιεῖται ἀπό τό σύμβουλο καί ὄχι ἀπό τό κοινό· γι' αὐτό εἶναι πιό «στεγνή», πιό μεθοδική καί κάνει χρήση εἰδικῆς ὀρολογίας. (Τίς τρεῖς αυτές μονογραφίες βλέπε στό Μέρος Ι τοῦ βιβλίου αὐτοῦ).

8. Ὑπηρεσίες περιοχῆς πληροφοριῶν γιά τά ἐπαγγέλματα

1. Οἱ ὑπηρεσίες ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἀπασχολήσεως Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ, πού λειτουργοῦν σέ 15 πόλεις τῆς χώρας μας (βλ. σχετικό πῖνακα).

2. Ἐπιθεωρήσεις ἐργασίας (γιά ἀποδοχές, συμβάσεις κτλ.).

3. Τά διάφορα ἐπαγγελματικά σωματεία.

4. Δανειστικές βιβλιοθήκες, ὅπου ὑπάρχουν ἔντυπα γιά ἐπαγγέλματα καί πληροφορίες γιά τήν ἀγορά ἐργασίας.

5. Οἱ ἐπιχειρήσεις, ὀργανισμοί καί ὑπηρεσίες πού ἀπασχολοῦν ἐργαζομένους διαφόρων εἰδικοτήτων.

Ὑπηρεσίες ΕΠ τοῦ ΟΑΕΔ

1. ΑΘΗΝΑ: Πρότυπο Κέντρο Ἐπαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ, ὁδός Σοφοκλέους 53, 4ος ὄροφος, τηλ. 3213216 καί 3212874.
2. ΠΕΙΡΑΙΑΣ: Τοπική Ὑπηρεσία, ὁδός Καθολικῆς Ἐκκλησίας 1, τηλ. 4172453.
3. ΘΕΣΣ/ΚΗ: Περιφερειακή Δ/ση Μακεδονίας, ὁδός Βαλαωρίτου 20, τηλ. 537021.
4. ΚΑΒΑΛΑ: Περιφερειακή Δ/ση Ἀνατ. Μακεδονίας καί Θράκης, ὁδός Κασσάνδρου 1, τηλ. 20410.
5. ΛΑΡΙΣΑ: Περιφερειακή Δ/ση Θεσσαλίας, ὁδός Βασ. Σοφίας 86, τηλ. 254194.
6. ΠΑΤΡΑ: Περιφερειακή Δ/ση Πελοποννήσου, ὁδός Κορίνθου καί Κανάρη 54, τηλ. 330800.
7. ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ: Περιφερειακή Δ/ση Κρήτης, πλατεία Ἀγίας Αἰκατερίνης, τηλ. 222429.
8. ΛΑΜΙΑ: Ὑπηρεσία Νομοῦ Φθιώτιδος, ὁδός Ροζάκη Ἀγγελῆ καί Ἀμαλίας, τηλ. 22706.
9. ΒΟΛΟΣ: Ὑπηρεσία Νομοῦ Μαγνησίας, ὁδός Ἀντωνοπούλου 19, τηλ. 28845.
10. ΚΕΡΚΥΡΑ: Ὑπηρεσία Νομοῦ Κερκύρας, ὁδός Σταμ. Δεσύλα 15, τηλ. 29879.

11. ΜΥΤΙΛΗΝΗ: Ύπηρεσία Νομού Λέσβου, Δεξιός Λιμενοβρα-
χίων, τηλ. 28091.
12. ΕΡΜΟΥΠΟΛΗ ΣΥΡΟΥ: Ύπηρεσία Νομού Κυκλάδων, όδός Ν.
Παπαδάμ 14, τηλ. 22443.
13. ΙΩΑΝΝΙΝΑ: Περιφερειακή Δ/ση Ήπειρου, όδός Γεωργ. Με-
λανίδη Δημάρχου 8, τηλ. 22161.
14. ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Ύπηρεσία Νομού Καλαμάτας, όδός Μητροπέ-
τροβα 8, τηλ. 26787.
15. ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗ: Ύπηρεσία Νομού Έβρου, όδός Έλευθερίου
Βενιζέλου 8, τηλ. 26547.

6. ΠΟΙΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΦΟΙΤΟΥΣ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΝ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑΚΟΥ

Συμβούλου Β' ΚΕΜΕ

1. Γενικά

Μία χώρα πρέπει να διαμορφώνει το εκπαιδευτικό της σύστημα ανάλογα με την ιδιάζουσα μορφή της καθώς επίσης και με τη μορφή των χωρών με τις οποίες έχει ή πρόκειται να έχει (π.χ., στην περίπτωση μας, χώρες της Ε.Ο.Κ.) άμεση επαφή, χωρίς αυτό να εμποδίζει την εκπαίδευση να επιφέρει κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές μεταβολές. Το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα είναι, κατά τη γνώμη μου, σύμφωνο με τα πιο πάνω, γιατί σ' αυτό επικρατεί το πνεύμα ότι το σχολείο δεν μπορεί να εξυπηρετεί άοριστα τη «μόρφωση», αλλά πρέπει να διαμορφώνει ανθρώπους ικανούς να συντελέσουν στην ανάπτυξη της παραγωγής και στην εξέλιξη της κοινωνίας. Έπειδή στην ανάπτυξη της παραγωγής και στην εξέλιξη της κοινωνίας συντελούν $\delta\lambda\iota$ τα επαγγέλματα, τα οποία ασκούνται μετά την υποχρεωτική εκπαίδευση, θα διασαφηνίσουμε εδώ τους δρόμους που ανοίγονται μετά από αυτή, αφού κατατάξουμε όλα τα επαγγέλματα σε όρισμένες κατηγορίες.

2. Κατάταξη επαγγελμάτων σε κατηγορίες με βάση τις σωματικές δεξιότητες και τις πνευματικές ικανότητες

Όλα τα επαγγέλματα δεν απαιτούν τον ίδιο βαθμό σωματικών δεξιοτήτων και πνευματικών ικανοτήτων. (Πνευματικές ικανότητες: ευφυΐα, μνήμη, φαντασία, κρίση, προσοχή κ.ά. – Σωματικές δεξιότητες: ή ευκινησία των χεριών, των ποδιών, του σώματος, ή σταθερότητα των κινήσεων, ή συνδυασμός κινήσεων χεριών, οφθαλμών, κ.ά.). Τα επαγγέλματα, τα οποία απαιτούν κυρίως σωματικές δεξιότητες και λιγότερο πνευματικές ικανότητες, διακρίνονται:

- α) σε επαγγέλματα ήμιδεξιοτήτων και
- β) σε επαγγέλματα δεξιοτήτων.

Τα επαγγέλματα, τα οποία απαιτούν κυρίως πνευματικές ικανότητες και λιγότερο σωματικές δεξιότητες, διακρίνονται:

- α) σε ήμιεπιστημονικά και
- β) σε επιστημονικά.

Υπάρχουν και επαγγέλματα τα οποία δεν απαιτούν ιδιαίτερες πνευματικές ικανότητες ούτε σωματικές δεξιότητες· αυτά χαρακτηρίζον-

ται γενικά ως επαγγέλματα «χωρίς δεξιότητες».

Συνοπτικά: Μέ βάση τις σωματικές δεξιότητες και πνευματικές ικανότητες όλα τα επαγγέλματα κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

α) Χωρίς δεξιότητες

β) Ήμιδεξιότητες

γ) Δεξιότητων

δ) Ήμιεπιστημονικά

ε) Ήμιστημονικά

3. Δρόμοι που ανοίγονται μετά τό Γυμνάσιο

Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος ανταποκρίνεται στις κατηγορίες των επαγγελμάτων της αγοράς, αφού οι απόφοιτοι του γυμνασίου μπορούν να ακολουθήσουν τούς εξής δρόμους:

1. Νά σταματήσουν την περαιτέρω εκπαίδευση και νά εξασκήσουν επάγγελμα που ανήκει στην κατηγορία των «επαγγελμάτων χωρίς δεξιότητες». Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τά επαγγέλματα που δέν απαιτούν ειδική εκπαίδευση (βραχεία εμπειρία στο επάγγελμα κάνει τό άτομο ικανό γι' αυτό). Οι απόφοιτοι γυμνασίου που δέ θά συνεχίσουν σπουδές θά μπορούν νά αποδίδουν και νά κινούνται άνετα στη σημερινή κοινωνία, αφού θά έχουν παρακολουθήσει έννεά χρόνια σύγχρονα αναλυτικά προγράμματα εκπαίδευσως.

2. Νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους στίς επαγγελματικές και τεχνικές σχολές. Οι επαγγελματικές και τεχνικές σχολές έχουν κύριο σκοπό την κατάρτιση των μαθητών σε επαγγέλματα ήμιδεξιότητων, χωρίς νά παραβλέπεται και ή σχετική γενική μόρφωσή τους.

Η παράγρ. 1 του άρθρου 6 του Νόμου 576/1977 όρίζει: «Αί Τεχνικάί και Ήπαγγελματικά Σχολαί επιδιώκουν την έμπέδωσιν της είς τό Γυμνάσιον κτηθείσης γενικής μορφώσεως, κυρίως δέ την ανάπτυξιν των δεξιοτήτων και γνώσεων των μαθητών των, ώστε νά δύνανται ούτοι νά σταδιοδρομήσουν είς ώρισμένην τεχνικήν ή επαγγελματικήν ειδικότητα».

Στίς επαγγελματικές και τεχνικές σχολές εγγράφονται χωρίς εξετάσεις οι απόφοιτοι του γυμνασίου (παρ. 3 του άρθρου 6 του Ν.576/77). Η διάρκεια φοιτήσεως στίς Ε.Τ.Σ. είναι 2 ως 4 εξάμηνα (παρ.2 του άρθρου 6 του Ν. 576/77).

Οί απόφοιτοι των επαγγελματικών και τεχνικών σχολών μπορούν νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους στά επαγγελματικά και τεχνικά λύκεια.

Η παράγρ. 4 του άρθρου 8 του Ν.576/77 όρίζει: «Απόφοιτοι Τεχνικών και Ήπαγγελματικών Σχολών εγγράφονται, κατόπιν εξέτάσεων, είς τό γ' εξάμηνον των Τεχνικών και Ήπαγγελματικών Λυκείων».

3. Νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους στά επαγγελματικά καί τεχνικά λύκεια.

Τά επαγγελματικά καί τεχνικά λύκεια ἔχουν κύριο σκοπό νά καταρτίσουν τούς μαθητές σέ επαγγέλματα δεξιότητων, χωρίς νά παραβλέπεται ἡ γενική μόρφωσή τους.

Ἡ παράγρ. 1 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.576/77 ὀρίζει: «Τά Τεχνικά καί Ἑπαγγελματικά Λύκεια σκοπόν ἔχουν νά προσφέρουν πλουσιωτέραν καί εὐρυτέραν τῆς γυμνασιακῆς γενικῆν μόρφωσιν, κυρίως δέ νά μεταδώσουν εἰς τούς μαθητάς τās ἀπαιτούμενας τεχνικάς ἢ ἐπαγγελματικάς γνώσεις καί νά ἀναπτύξουν τās δεξιότητάς αὐτῶν, ὥστε οὗτοι, μετά τήν ἀποφοίτησίν των, νά δύνανται νά ἀπασχοληθοῦν ἐπιτυχῶς εἰς ὀρισμένον τεχνικόν ἢ ἐπαγγελματικόν κλάδον».

Στά λύκεια τῆς Ε.Τ.Ε. ἐγγράφονται ἀπόφοιτοι γυμνασίου κατόπιν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων (παράγρ. 3 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.576/77). Ἡ διάρκεια φοιτήσεως εἶναι ἕξι (6) ἔξάμηνα (παρ. 2 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ Ν.576/77).

Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν ἐπαγγελματικῶν καί τεχνικῶν λυκείων μποροῦν νά συνεχίσουν τίς σπουδές τους στά ἀνώτατα καί ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα.

Τό ἄρθρο 10 τοῦ Ν.576/77 ὀρίζει:

«Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν Τεχνικῶν καί Ἑπαγγελματικῶν Λυκείων δύνανται νά εἰσάγωνται εἰς τās Ἀνωτέρας Τεχνικάς καί Ἑπαγγελματικάς Σχολάς, τās Παιδαγωγικάς Ἀκαδημίας, τās Ἀκαδημίας Σωματικῆς Ἀγωγῆς, τās Σχολάς Οἰκιακῆς Οἰκονομίας, τήν Ἀνωτάτην Σχολήν Καλῶν Τεχνῶν, ὡς καί εἰς τὰ Ἀνώτατα Ἑκπαιδευτικά Ἰδρύματα ἀντιστοιχοῦ ἢ συναφοῦς ἐιδικότητος, ὑπό τās αὐτάς προϋποθέσεις εἰσαγωγῆς τῶν ἀποφοίτων τῶν Λυκείων τοῦ Ν.309/76 καί ὑπό τόν ὅρον ὅτι ἔχουν ἀκολουθήσει ἐπιτυχῶς, κατά τήν διάρκειαν τῆς φοιτήσεώς των ἐντός Λυκείου, τὰ διά τήν εἰσαγωγήν εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην Ἀνωτάτην Σχολήν ἀπαιτούμενα πρόσθετα μαθήματα, ἅτινα ὀρίζονται διά Πρ. Διαταγμάτων, ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ Ἑθνικῆς Παιδείας καί Θρησκευμάτων». Δηλαδή ἐκεῖνος πού θά ἀκολουθήσει τό ἐπαγγελματικό ἢ τεχνικό λύκειο μπορεῖ νά πάρει:

1) Ἐνα πτυχίο τό ὁποῖο θά τοῦ ἐπιτρέψει:

- α) νά ἐργαστεῖ καί νά ζήσει ἄνετα καί ἀξιοπρεπῶς,
- β) νά νιώθει τὰ ἐπιτεύγματα τῆς τέχνης, τῆς τεχνικῆς καί τῆς ἐπιστήμης,
- γ) νά κατανοεῖ καί νά συμβάλλει στίς κοινωνικές ἀλλαγές καί
- δ) νά συνεχίσει σπουδές στά ἀνώτερα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα.

2) Ἐνα ἐνδεικτικό τό ὁποῖο θά τοῦ δίνει τή δυνατότητα νά συνεχίσει σπουδές στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἰδρύματα.

4. Νά συνεχίσουν τις σπουδές τους στο λύκειο γενικής μέσης εκπαίδευσεως, το οποίο έχει κύριο σκοπό νά προετοιμάσει τούς μαθητές για σπουδές στά ανώτατα και ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα (παράγρ. 1 του άρθρου 29 του Ν.309/76).

Σημείωση:

Τά ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα, στά όποια εισέρχονται απόφοιτοι τών λυκείων, έχουν σκοπό νά καταρτίσουν τούς σπουδαστές στά επαγγέλματα της κατηγορίας τών «ήμμεπιστημονικών επαγγελμάτων». Ή διάρκεια φοιτήσεως είναι 4-6 έξάμηνα.

Οί πτυχιούχοι τών ανώτερων επαγγελματικών και τεχνικών σχολών μπορούν νά συνεχίσουν σπουδές σέ ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα (παράγρ. 2 του άρθρου 51 του Ν.575/77).

Τά Α.Ε.Ι., στά όποια εισέρχονται απόφοιτοι τών λυκείων ή τών ανώτερων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, έχουν σκοπό νά καταρτίσουν τούς σπουδαστές στά επαγγέλματα της κατηγορίας τών «έπιστημονικών επαγγελμάτων».

Συνοπτικά, ό απόφοιτος γυμνασίου μπορεί:

1. Νά μή συνεχίσει τις σπουδές του, όποτε θά ακολουθήσει επάγγελμα τό όποιο θά ανήκει στην κατηγορία τών επαγγελμάτων «χωρίς δεξιότητες».

2. Νά συνεχίσει τις σπουδές του σέ τεχνική ή επαγγελματική σχολή, στην όποια θά έγγραφεί χωρίς εξετάσεις, θά φοιτήσει ένα ως δύο χρόνια και θά ακολουθήσει, μετά την αποφοίτησή του, επάγγελμα τό όποιο θά ανήκει στην κατηγορία «τών επαγγελμάτων ήμμεδεξιοτήτων».

3. Νά συνεχίσει τις σπουδές του σέ τεχνικό ή επαγγελματικό λύκειο, στό όποιο θά έγγραφεί κατόπιν εξετάσεων, θά φοιτήσει τρία χρόνια και θά ακολουθήσει, μετά την αποφοίτησή του, επάγγελμα τό όποιο θά ανήκει στην κατηγορία τών «επαγγελμάτων δεξιοτήτων».

4. Νά συνεχίσει τις σπουδές του σέ λύκειο της γενικής εκπαίδευσεως, στό όποιο θά έγγραφεί κατόπιν εξετάσεων, θά φοιτήσει τρία χρόνια και θά μπορεί νά συνεχίσει, μετά την αποφοίτησή του, σπουδές στά ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή νά ακολουθήσει επάγγελμα τό όποιο δέν απαιτεί ειδική εκπαίδευση.

5. Νά έγγραφεί σέ τεχνική ή επαγγελματική σχολή χωρίς εξετάσεις και, αφού αποφοιτήσει, νά έγγραφεί κατόπιν εξετάσεων στό Β' έτος τεχνικού ή επαγγελματικού λυκείου.

6. Νά έγγραφεί σέ τεχνικό ή επαγγελματικό λύκειο κατόπιν εξετάσεων και, αφού αποφοιτήσει, νά συνεχίσει σπουδές σέ ανώτερα εκπαιδευτικά ιδρύματα και άν, συγχρόνως μέ τά μαθήματα της

ειδικότητάς του, παρακολουθήσει και πρόσθετα μαθήματα, να συνεχίσει σπουδές στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

Από όλα όσα αναφέρθηκαν προκύπτει το συμπέρασμα ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι αρκετά καλό και πολύ δημοκρατικό.

Οι εισαγωγικές εξετάσεις στα λύκεια δεν είναι, κατά τη γνώμη μου, μεγάλο μειονέκτημα του συστήματος, γιατί πρέπει να γίνεται κάποια εκλογή - επιλογή προς όφελεια των μαθητών και του κοινωνικού συνόλου και μάλιστα μέχρι πού να εφαρμοστεί με πληρότητα ο ΣΕΠ στο γυμνάσιο. (Επιλογή γίνεται σ' όλα τα κράτη ανεξάρτητα από τα κοινωνικά τους συστήματα).

Άλλωστε αυτή η εκλογή-επιλογή δεν είναι αποφασιστική, αφού υπάρχει δυνατότητα συνεχίσεως σπουδών και από τις σχολές και τα λύκεια της Ε.Τ.Ε. καθώς και από τις ανώτερες τεχνικές και επαγγελματικές σχολές.

Είμαι βέβαιος ότι το σημερινό μας εκπαιδευτικό σύστημα θα βοηθήσει στην ολοκληρωτική ανάπτυξη της χώρας, αν εμείς οι εκπαιδευτικοί, ό καθένας από τό πόστο του, πιστέψουμε ότι πρέπει να δημιουργήσουμε έναν άνθρωπο πού νά μπορεί:

- α) νά προσαρμόζεται στα νέα τεχνικά και κοινωνικά δεδομένα, και
- β) νά συμβάλλει στην επιστημονικοτεχνολογική και κοινωνική εξέλιξη.

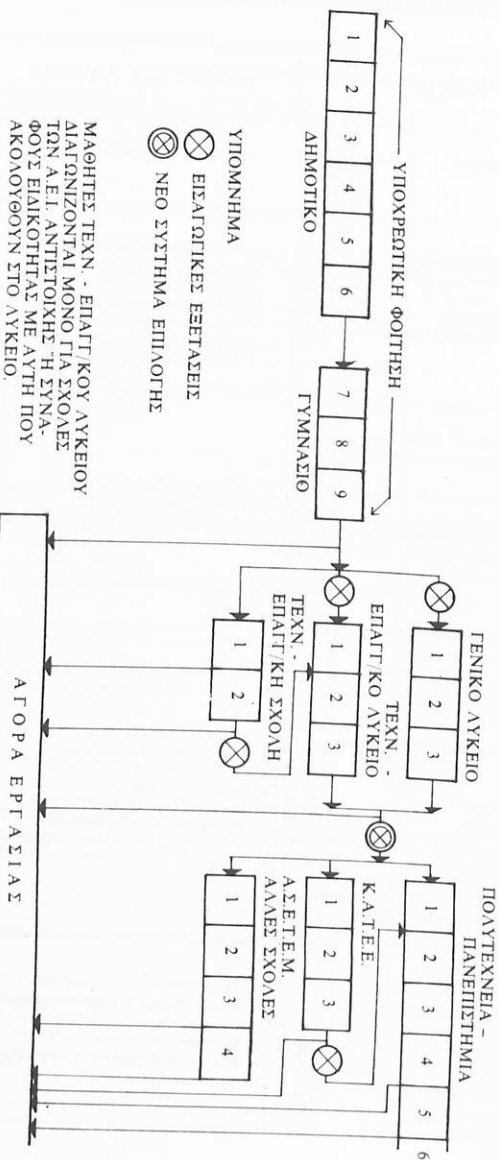
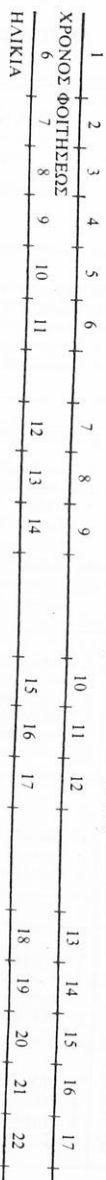
ΠΙΝΑΚΑΣ
ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΟΛΕΣ			
ΤΜΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟ	1. Μηχανών έσωτερ. καύσεως 2. Έργαλειομηχανών 3. Ψυκτικών έγκατ/σεων 4. Υδραυλικών έγκατ/σεων 5. Μηχανών ατ/του 6. Άμαξωμάτων 7. Συγκολλήσεων & μεταλ. κατασκ. 8. Έφαρμοστηρίου 9. Μηχανών άεροσκαφών 10. Μεταλλουργίας	ΚΟΙΤΙΚΗΣ ΡΑΠΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΩΝ	1. Κοπτικής - ραπτικής γυν. άμφιέσεως 2. Κοπτικής - ραπτικής έτοιμων ένδυμ. 3. Κοπτικής - ραπτικής ύποκαμίσων 4. Οικοκυρικών 5. Γουνιοποιίας
		ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ	1. Κεραμικής - άγγειοπλαστικής 2. Άθυρμάτων
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟ	1. Έσωτ. ηλεκτρικών έγκατ/σεων 2. Ηλεκτρικού μέρους ατ/του 3. Ηλεκτρικών μηχανών & ηλεκτρικού μέρους άνυψωτικών μηχ/των 4. Ηλεκτρ. οικιακών & βιομηχ. συσκευών	ΥΠΑΛΛ. ΓΡΑΦ. & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤ/ΤΩΝ	1. Έμποροϋπαλλήλων 2. Βιβλιοθηκαρίων & ύπαλλ. βιβλιοπωλ. 3. Χειριστών διατρητικών μηχανών & τηλετυπικών συσκευών
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ	1. Ραδιοφωνικών - τηλεοπτικών συσκευών & έγκατ/σεων	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΑΓΓ/ΤΩΝ	1. Σερβιτόρων & θαλαμηπόλων 2. Μαγείρων & ζαχαροπλαστών
ΔΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ	1. Έργασιών όπλ. & μη όπλ. σκυροδέματος 2. Τοιχοποιιών & έπιχρισμάτων 3. Έπικαλύψεων & μαρμαρ. έργασιών 4. Ξυλουργ. έργασιών οικοδομών 5. Έλαιοχρωματιστών	ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΪΑΣ	1. ΆργυροχρυσοχοΪας
		ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΔΕΡΜΑΤΟΣ	1. Έπεξεργ. προϊόντων δέρματος
ΓΕΩΡΓΟΤΗ-ΝΟΤΡΟΦΙΚΟ	1. Τυροκομίας - γαλακτοκομίας 2. Ζωοτεχνικής 3. Άνθοκομίας - κηπουρικής 4. Μηχανοποιημένης καλλιέργειας 5. Κρέατος & άλλαντοποιίας	ΚΟΜΜΩΤΙΚΗΣ	1. Κομμώσεων & βαφής μαλλιών

ΠΙΝΑΚΑΣ
ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓ/ΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

	ΤΕΧΝΙΚΑ ΛΥΚΕΙΑ		ΕΠΑΓΓ/ΚΑ ΛΥΚΕΙΑ
ΤΟ-ΜΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ	ΤΟ-ΜΕΙΣ	ΤΜΗΜΑΤΑ
ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΚΟΣ	- Θερμικών & ψυκτικών έγκατ/σεων - Βιομηχ. έγκατ/σεων & βιομηχ. παραγωγής - Μηχανολογικού σχεδίου - Ωρολογοποιίας & οργάνων ακριβείας	ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ	- Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων - Ναυτιλιακών επιχειρ. & επιχειρ. μεταφορών - Υπαλλήλων λογιστηρίου - Υπαλλήλων γραφείου - Εμπορικών επιχειρήσεων
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΟΣ & ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ	- Εσωτερικών ηλεκτρικών έγκατ/σεων - Βιομηχ. ηλεκτρ. έγκατ/σεων & έξωτ. δικτύων - Ηλεκτρονικών έγκατ/σεων & αυτοματισμού - Ηλεκτρολ/κού & ηλεκτρονικού σχεδίου	ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ & ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟΣ	- Ανθοκομίας & κηπουρικής - Γεωργικών μηχανημάτων - Φυτικής παραγωγής - Ζωικής παραγωγής
ΔΟΜΙΚΟΣ	- Συγκοινωνιακών & υδραυλικών έργων - Κτιριακών έργων - Σχεδιάσεως έργων πολιτ. μηχαν. & αρχιτεκτονών	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	
ΧΗΜΙΚΟΣ & ΜΕΤΑΛΛΥΓΙΚΟΣ	- Χημικών εργαστηρίων - Χημικών βιομηχανιών - Μεταλλείων		- Βρεφοκόμων - παιδοκόμων - Οδοντοτεχνικής - Βοηθών νοσοκόμων - Ιατρικών επίσκεπτών - Χειριστών ιατρικών συσκευών - Βοηθών ιατρικών & βιολογικών εργαστηρίων
ΥΦΑΝΤΙΚΗΣ	- Κλωστικής - Υφαντικής - Βαφικής - Πλεκτικής		
ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ & ΝΑΥΤΙΑΣ	- Εμποροπλοιάρχων - Ραδιοτηλεγραφικών - Μηχανικών έμπορ. ναυτικού	ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	- Εκπαιδύσεων - Κεραμικής & καλλιτεχν. επεξεργασίας ύαλου - Μουσικής - Ελευθέρου σχεδίου & ζωγραφικής - Επιπλοποιίας

Η ΝΕΑ ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ



- ΥΠΟΜΝΗΜΑ
- ⊗ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
- ⊗ ΝΕΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΕΧΝ. - ΕΠΑΓΓ. ΛΥΚΕΙΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΖΟΝΤΑΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑ ΣΧΟΛΕΣ ΤΩΝ Α.Ε.Τ. ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΗΣ Ή ΣΥΝΑΦΟΥΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΑΥΤΗ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ.

ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

7. ΤΑ ΒΑΣΙΚΟΤΕΡΑ ΣΦΑΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΚΛΟΓΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΣΠΟΥΔΩΝ

Π. ΚΑΤΣΑΔΩΡΟΥ

Συμβούλου Ήπαγγελματικού Προσανατολισμού του ΟΑΕΔ

Ἡ ἐξέταση αὐτοῦ τοῦ θέματος ἀπὸ τίς ἀρνητικές του πλευρές, δηλαδή ἡ ἐπισήμανση τοῦ τί δὲ γίνεται σωστά σ' αὐτὸ τὸν τομέα, θὰ συμβάλει, νομίζουμε, νὰ βρεθοῦν οἱ λύσεις καὶ οἱ σωστοὶ πρακτικοὶ τρόποι μὲ τοὺς ὁποίους θὰ βοηθηθοῦν οἱ νέοι μας νὰ ἀποφύγουν τὰ σφάλματα καὶ νὰ καλύψουν τίς παραλείψεις, γιὰ τίς ὁποῖες – πρὲπε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ νὰ τὸ τονίσουμε αὐτὸ – ἐκείνι πού εὐθύνονται λιγότερο καὶ πληρώνουν περισσότερο εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ νέοι.

Τὰ σφάλματα αὐτὰ καὶ οἱ παραλείψεις εἶναι σὲ γενικὲς γραμμές γνωστὰ καὶ παραδεκτὰ ἀπὸ ὅλους ἐκείνους πού ἔχουν ἔλθει σὲ μιά διαρκὴ ζωντανὴ ἐπαφὴ μὲ τὰ παιδιὰ καὶ τὰ προβλήματα τους. Ἐδῶ θὰ ἐπιχειρηθεῖ νὰ γίνῃ μιά συνόψιση, μιά ἐξέταση καὶ ἱεράρχηση κατὰ σειρὰ γενικότητος καὶ σπουδαιότητος καί, ὅσο τουλάχιστον μᾶς ἐπιτρέπει ὁ χρόνος, μιά συζήτηση πάνω στὸ θέμα μας.

Ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴν ἐκλογὴ ἐπαγγέλματος καὶ σπουδῶν εἶναι ἡ σοβαρότερη ἀπὸ τίς «ἀναπόφευκτες καὶ ἀναμενόμενες» ἀποφάσεις στῇ ζωῇ τοῦ ἀτόμου. Ἐν αὐτὸ εἶναι μιά γενικὴ ἀρχή, στῇ χώρα μας ἰσχύει ἀκόμα περισσότερο· καὶ τοῦτο, γιὰτί οἱ κοινωνικὲς ὁμάδες δὲν ἔχουν – ἀκόμα τουλάχιστον – συγχωνευθεῖ σὲ μεγάλες ἀνώνυμες μάζες καὶ τὸ ἐπάγγελμα δὲν ἔχει διαχωριστεῖ ἀπὸ τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ ἀτόμου. Ἀντίθετα τὸ ἐπάγγελμα συνοδεύει τὸ ἄτομο ἔξω ἀπὸ τὸ χῶρο καὶ τὸ χρόνο τῆς δουλειᾶς καὶ ἀσκεῖ μιά καταλυτικὴ ἐπίδραση σὲ ὅλες τίς ἐσωτερικὲς διεργασίες καὶ τίς ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις του. Ἡ σχέση ἀτόμου – ἐπαγγέλματος δὲν εἶναι μόνο οἰκονομικὴ (βιοποριστικὴ) ἀλλὰ καὶ κοινωνικὴ (θέση καὶ καταξίωση στὴν ὁμάδα) καὶ ψυχολογικὴ (μετουσίωση τῆς ὁρμῆς γιὰ ἀσχολία μὲ δημιουργικὸ ἀποτέλεσμα).

Στὴν οὐσία λοιπὸν ἡ ἐκλογὴ ἐπαγγέλματος καὶ σπουδῶν εἶναι ἐκλογὴ τρόπου ζωῆς· γι' αὐτὸ καὶ πολὺ εὐστοχα καὶ φιλοσοφημένα ρωτᾶμε τὰ παιδιὰ «τί θὰ γίνῃς ὅταν μεγαλώσεις;» καὶ ὄχι «τί δουλειὰ θὰ κάνεις;». Αὐτὸ τὰ λέει ὅλα.

Ἡ σοβαρότητα ὅμως τοῦ προβλήματος δὲν περιορίζεται βέβαια στὸ ἄτομο μόνο, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται ἄμεσα στὴν οἰκονομία τῆς χώρας καὶ γενικότερα στὴν ποιοτικὴ σύνθεση τῆς κοινωνίας. Πότε μιά χώρα θεωρεῖται ἀναπτυγμένη; Ποιὰ εἶναι τὰ κριτήρια γιὰ τὸν προσδιορισμὸ τοῦ βαθμοῦ ἀναπτύξεως τῆς οἰκονομίας μιᾶς χώρας;

Υπάρχουν πολλές πλευρές του θέματος αυτού. Τό κατά κεφαλὴν εἰσόδημα, τὸ ποσοστὸ τῶν ἐργαζομένων στὸ δευτερογενὴ ἢ τριτογενὴ τομέα παραγωγῆς, τὸ ποσοστὸ τῶν ἀναλαμβανόμενων ἢ αὐτῶν ποὺ ἔχουν ἀκολουθήσει σπουδές, οἱ πλουτοπαραγωγικὲς πηγές, τὸ ἰσοζύγιο τῶν ἐξωτερικῶν πληρωμῶν κτλ. Μιά ὁμως ἀπὸ τὶς ἐπικρατέστερες ἀπόψεις εἶναι ἡ ποιότητα τῶν ἐργαζομένων, δηλαδή ἡ καλὴ κατανομή τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, ὁ σωστός προσανατολισμός του καὶ ἡ ὑψηλὴ ἐπαγγελματικὴ κατάρτιση σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς ἀπασχολήσεως. Οἱ προϋποθέσεις αὐτές βρίσκονται σὲ στενὴ ἀλληλεξάρτηση μεταξύ τους.

Ἐρωτᾶται λοιπόν: αὐτὸ τὸ τεράστιο πρόβλημα γιὰ τὸ ἄτομο, γιὰ τὴν οἰκονομία τῆς χώρας, ἀκόμα καὶ γιὰ τὴν ὁμαλὴ κοινωνικὴ συμβίωση ἀντιμετωπίζεται μὲ τὴν ἀνάλογη σοβαρότητα καὶ ὑπευθυνότητα ἀπὸ τοὺς νέους μας; Πῶς μπορούμε τὶς ποικίλες παραλείψεις καὶ τὰ πολλὰ σφάλματα ποὺ γίνονται στὴν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος νὰ τὰ συνοψίσουμε, νὰ τὰ ἀναγάγουμε σὲ μεγάλες κατηγορίες μὲ τὸ σκοπὸ νὰ καταπολεμηθοῦν εὐκολότερα, γενικότερα, ριζικότερα;

1. Ἡ μὲ ἐγκαιρὴ ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος

Ἄν τεθεῖ σὲ παιδιὰ ἡλικίας 11-13 χρονῶν (μαθητὲς τῆς Α' καὶ Β' τάξεως τοῦ γυμνασίου) τὸ ἐρώτημα: «Ἐχετε σκεφθεῖ σοβαρά γιὰ τὸ ἐπάγγελμα ποὺ θὰ ἀκολουθήσετε;», ἓνα πολὺ μικρὸ ποσοστὸ μόνο θὰ ἀπαντήσει θετικά. Ἄν κατόπιν, σὲ μιά ἀτομικὴ συνέντευξη αὐτῶν ποὺ ἀπάντησαν θετικά, προσπαθήσουμε νὰ ἐξιχνιάσουμε τὸ «βαθμὸ σοβαρότητας», τότε θὰ δοῦμε ὅτι τὸ ποσοστὸ αὐτὸ εἶναι ἐλάχιστο. Τὰ περισσότερα παιδιὰ, σὰν «σοβαρὴ σκέψη» ἐννοοῦν τὴν ὄνειροπόληση τύπου διαστημανθρώπου, ποδοσφαιριστῆ, ἡθοποιοῦ κτλ. Οἱ συνηθισμένες ἀντιδράσεις σ' ἓνα τέτοιο ἐρώτημα εἶναι εὐκολα μεταφράζονται σὲ μιά γενικὴ ἀπορία: «Μὰ ἀπὸ τώρα;»

Αὐτὴ ἡ ἀντίληψη, ὅτι εἶναι νωρὶς ἀκόμα γιὰ τέτοιο προβληματισμό, δὲν ἐπικρατεῖ μόνο στὰ παιδιὰ ἀλλὰ καὶ στοὺς γονεῖς καὶ συνεχίζεται καὶ ὅταν ἀκόμα—στὴν οὐσία—εἶναι πολὺ ἄργα.

Αὐτὴ ἡ ἀντίληψη ξεκινάει κυρίως ἀπὸ τὶς ἐξῆς σκέψεις:

- α) Τὸ παιδί εἶναι μικρὸ γιὰ νὰ μπεῖ σὲ τέτοιες βασιανιστικὲς σκέψεις. Κινδυνεύει νὰ ὀριμᾷσει πρόωρα, νὰ χάσει τὴν παιδικότητά του.
- β) Τὸ παιδί πρέπει νὰ ἐξαντλήσει τὶς σπουδές του καὶ μόνο ὅταν τελειώσει ἢ ἀναγκαστεῖ νὰ τὶς διακόψει (ἀπὸ οἰκονομικὴ ἀδυναμία, ἀπὸ ἀπορρίψεις στὶς ἐπιδόσεις του κτλ.), θὰ σκεφθεῖ γιὰ τὴν ἐκλογὴ ἐπαγγέλματος.

- γ) Τό πρόβλημα τῆς ἐκλογῆς ἀφορᾷ περισσότερο τοὺς γονεῖς καί συχνά ὑπάρχει μιά προκαθορισμένη ἀπόφασή τους γιά τό παιδί.
- δ) Ἡ ἀπόφαση γιά τήν ἐκλογή συνίσταται σέ μιά στατική στάθμιση τῶν παραγόντων, εἶναι δηλαδή ζήτημα λίγου χρόνου ἢ καί μιᾶς μόνο στιγμῆς.

Ἀπό αὐτή τή γενική ἀντίληψη ξεκινάει μιά σωρεία σφαλμάτων πού καταλήγουν σέ μιά βεβιασμένη καί τυχαία ἐκλογή ἐπαγγέλματος καί σπουδῶν ἢ σέ μιά ἀπόφαση πού ἔχει ἐπιβληθεῖ στό παιδί ἀπό τό περιβάλλον του. Πολλές φορές μπορούμε νά πούμε ὅτι αὐτό γίνεται καί «ἐκ τοῦ πονηροῦ», μέ σκοπό δηλαδή νά πιεσθεῖ τό παιδί ἀπό τό χρόνο, γιά νά ὑποστῇ εὐκολότερα τήν ἐπίδραση μιᾶς προειλημμένης ἀποφάσεως τοῦ γονιοῦ.

Μιά τέτοια ὁμως ἀντίληψη ἀγνοεῖ τό γεγονός ὅτι ἡ σωστή ἀπόφαση γιά τήν ἐκλογή ἐπαγγέλματος καί σπουδῶν προϋποθέτει μιά προετοιμασία πού συνίσταται στήν ὅσο γίνεται πληρέστερη γνώση τοῦ κόσμου τῶν ἐπαγγελμάτων, τῶν εἰδῶν καί τῶν βαθμίδων ἐκπαιδεύσεως, σέ μιά ἀντικειμενική ἀναμέτρηση τοῦ ὅλου δυναμικοῦ τοῦ ατόμου καί τέλος σέ μιά ἀντιπαράθεση καί ἕνα συσχετισμό τῶν βασικῶν αὐτῶν παραγόντων.

Εἶναι λοιπόν ἡ ἐκλογή ἐπαγγέλματος μιά συνεχῆ διαδικασία, μακρόχρονη, δυναμική καί προσωπική καί ὄχι στιγμιαία καί αὐτοματοποιημένη. Ἐδῶ θά ἐπέμβει μέ τρόπο θετικό ὁ γονιός, ὁ ἐκπαιδευτικός, ὁ σύμβουλος, ὅλοι οἱ παράγοντες πού θά τοῦ δώσουν τά ἀπαραίτητα βοηθήματα. Ἡ τελική ὁμως ἀπόφαση ἀφορᾷ τό ἴδιο τό ἄτομο. Ἡ ὑποχρέωση καί ἡ εὐθύνη τῆς ἀποφάσεως βαρύνει αὐτό τό ἴδιο.

Μιά ἀντίθετη ἄλλωστε ἀντίληψη ἐμποδίζει καί τήν ὁμαλή ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητος τοῦ παιδιοῦ. Ὁ σοβαρός προβληματισμός ἢ, ἂν θέλετε, ἡ προετοιμασία τό βοηθεῖ σέ μιά ὁμαλή καί φυσιολογική ὀρίμανση τῆς προσωπικότητάς του. Τό παιδί θά ἔχει στόχους ζωῆς πού τό ἴδιο θά ἔχει ἐπιλέξει. Αὐτοί οἱ στόχοι (συγκεκριμένη κατηγορία ἐπαγγελμάτων - σπουδῶν) θά ἀποτελοῦν καί ἕνα ἔρμα ἢ ἕνα φάρο γιά νά διανύσει ὁ νέος μέ λιγότερους κλυδωνισμούς τό πέλαγος τῆς προεφηβικῆς ἡλικίας.

2. Ἀγνοία καί προκαταλήψεις γύρω ἀπό τόν κόσμο τῶν ἐπαγγελμάτων καί τῶν σπουδῶν

Ἄν τεθεῖ στά παιδιά τό ἐρώτημα: «τί γνωρίζετε γιά τό ἐπάγγελμα τοῦ πατέρα σας;» (τό ἐρώτημα αὐτό ἔχει γίνει ἐπανειλημμένα σέ παιδιά γυμνασίων τῆς Κρήτης), θά διαπιστώσουμε εὐκολά πόσο περιορισμένες γνώσεις ἔχουν γιά τό πió οἰκέτο τους, τό πió πλησιέστερο σ' αὐτά ἐπάγγελμα. Αὐτό ἰσχύει πολὺ περισσότερο γιά τόν

κόσμο των επαγγελματιών και των ευκαιριών εκπαίδευσης και σπουδών, που τελευταία έχει γίνει τόσο πολύπλοκος σέ σημείο, που υπάρχουν σοβαρές δυσκολίες και από τους ειδικούς ακόμη στην κατάταξη και κωδικοποίησή του. Θά αναφέρουμε εδώ ότι έχουν καταγραφεί 1650 κύρια επαγγέλματα και 20.000 ειδικότητες και εξειδικεύσεις. Επίσης ένας λαβύρινθος εκπαιδευτικών μονάδων που αρχίζει από την εκπαίδευση που παρέχεται από τους διάφορους δημόσιους φορείς ως τις ιδιωτικές σχολές ταχύρρυθμης εκπαίδευσης και επιμορφώσεως. Η τάση της διογκώσεως και πολυπτυχώσεως του κόσμου αυτού ξεκινάει από τις σύγχρονες οικονομικές ανάγκες για εξειδίκευση και επαγγελματική κατάρτιση. Είναι ευνόητο πόσο οι ανάγκες αυτές θά γίνουν επιτακτικότερες με την εισοδό μας στην Κοινή Αγορά. Αυτός ο κόσμος των επαγγελματιών και σπουδών υφίσταται ραγδαίες δυναμικές αλλοιώσεις και ανακατατάξεις τόσο στη σύνθεσή του (δηλαδή καινούρια επαγγέλματα, άλλα που εξαφανίζονται ή που διαχωρίζονται κτλ.) και στη δομή των επαγγελμάτων (νέες μέθοδοι εργασίας, τεχνολογική εξέλιξη, νομοθεσία) και στη θέση τους στην αγορά εργασίας (προσφορά και ζήτηση).

Μέσα σ' αυτό τον πολύπλοκο, τό συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο των επαγγελματιών και των ευκαιριών εκπαίδευσεως το παιδί παραμένει σχεδόν απληροφόρητο, χωρίς έναν υπεύθυνο ξεναγό, και αρκείται να γνωρίσει μόνο ένα μικρό κύκλο επαγγελμάτων μέσα από τον οποίο θά κάνει την εκλογή του. Τό σφάλμα όμως δέν περιορίζεται εδώ.

Η επαφή του παιδιού με τον περιορισμένο αυτό κύκλο των επαγγελμάτων είναι έλλιπής και έσφαλμένη, μέ συνέπεια τό παιδί νά πέφτει στην παγίδα μιās παραδοσιακής και προκατειλημμένης ιεραρχήσεως των επαγγελμάτων και των σπουδών, που βασίζεται μόνο στις αντιλήψεις ότι αυτό τό επάγγελμα είναι σπουδαίο, αυτό είναι μέτριο, αυτό είναι κακό, ανάλογα μέ τό βαθμό της κοινωνικής αποδοχής. Είναι ίσως περιττό νά πούμε ότι αυτές οι αντιλήψεις αλλάζουν συχνά ριζικά, όταν τό παιδί μπορέσει νά πάρει μιá υπεύθυνη και πλήρη εικόνα του συγκεκριμένου επαγγέλματος.

3. Αντιστροφή στη σχέση «επάγγελμα - σπουδές»

Όταν τό παιδί σκέπτεται για τό μέλλον του γενικά, τό συσχετίζει άμέσως μέ τις σπουδές, «τί θά σπουδάσω», και όχι μέ τό επάγγελμα. Οι σκέψεις «νά μορφωθώ», «νά πάρω δίπλωμα» έχουν συχνά επισημανθεί ακόμη και σέ ύποψήφιους για σχολές ταχύρρυθμης (45 ήμερών) εκπαίδευσεως σερβιτόρων. Έτσι δίνεται ή έντύπωση ότι οι σπουδές αποτελούν άυτοσκοπό και ισόβια άπασχόληση.

Είναι πολύ μεγαλύτερο άπ' όσο πιστεύεται ό άριθμός των νέων

πού μόνο στη μέση ή και στο τέλος των σπουδών τους έρχονται σέ μιá «κατά πρόσωπο» συνάντηση μέ τό έπάγγελμα στό όποιο άναγκαστικά τούς όδήγησαν οί σπουδές. Οί έκπλήξεις από μιá τέτοια έπαφή πολλές φορές είναι δυσάρεστες. Οί φράσεις «κανείς δέ μου είπε τί ακριβώς θά έκανα σ' αυτό τό έπάγγελμα», «δέ μου ταίριαζε αυτό τό έπάγγελμα, τώρα τό βλέπω», «μά αυτό τό έπάγγελμα είναι κορεσμένο» είναι συνηθισμένες. Ένα μικρό μόνο ποσοστό όλων των νέων βρίσκει τό κουράγιο νά άναπροσανατολιστεῖ – πράγμα πολύ δύσκολο – και νά ακολουθήσει ένα άλλο έπάγγελμα, ξένο πρós τίς σπουδές του. Ένα άλλο ποσοστό παίρνει μιá πρόσθετη επιμόρφωση γιά νά ασκήσει ένα έπάγγελμα παρεμφερές μέ τίς σπουδές του, πού όμως παρουσιάζει περισσότερη εύκολία στην είσοδό του.

Τό μεγαλύτερο ποσοστό σύρεται στό έπάγγελμα «βουβά, άβουλα, μοιραία», άποπροσωποποιείται, χωνεύεται και χάνεται σέ μιá ρουτίνα πού τά πλαίσιά της είναι τό παράπονο και ή μεμψιμοιρία, ή κακή κοινωνική προσαρμογή, ή χαμηλή παραγωγικότητα και, συνεπώς, οί χαμηλές άποδοχές, ό κορεσμός, ή ύποαπασχόληση, μέ ευρύτερες συνέπειες τήν ύποανάπτυξη και τίς κοινωνικές άναταραχές.

Αυτό τό φαινόμενο τής συσσωρεύσεως των προσπαθειών του νεαρού δυναμικού στην έξάντληση όλων των βαθμίδων τής γενικής εκπαιδεύσεως, έστω και άν αυτή ή άνάβαση όδηγεί στό χάος, δέν είναι άποκλειστικά έλληνικό, είναι πανευρωπαϊκό, άν όχι παγκόσμιο, και έχει δημιουργήσει προβλήματα και στίς πλέον άναπτυγμένες χώρες («άνεργία κολάρου, χειρώνακτες γραφείου»).

Όφείλεται βέβαια στή γενική αντίληψη – πού έν μέρει μόνο είναι σωστή – ότι όσο πιο μακρόχρονη γενική εκπαίδευση διαθέτει τό άτομο, όσο πιο «μορφωμένο» είναι, τόσο ή εργασία του θά είναι πιο πνευματική, λιγότερο κοπιώδης, περισσότερο άποδοτική και κοινωνικά άναγνωρισμένη. Λέμε ότι αυτή ή αντίληψη είναι έν μέρει σωστή, γιατί τά πράγματα κατατείνουν νά άνατρέψουν αυτή τή σχέση. Σ' αυτή τή μετατροπή συντείνουν οί νέες μέθοδοι εργασίας, οί τεχνολογικές εξελίξεις και οί νέες βάσεις στους κανόνες τής προσφοράς – ζητήσεως και των άμοιβών, μέ συνέπεια όλων αυτών των μεταβολών τήν άργή αλλά σταθερή μεταβολή των κοινωνικών προκαταλήψεων στην άξιολόγηση των επαγγελμάτων.

Πρέπει νά γίνει κατανοητό από τούς νέους μας – όσο νωρίτερα τόσο καλύτερα – ότι μετά τήν ύποχρεωτική 9ετή γενική εκπαίδευση – ύποχρέωση πού κρίνεται άπαραίτητη γιά τή στοιχειώδη μόρφωση του έλληνόπουλου και τήν άσκηση των άπλών επαγγελμάτων πού δέν άπαιτούν εκπαίδευση – ή συνέχιση τής εκπαιδεύσεως δένεται κατά συγκεκριμένο τρόπο μέ τή μελλοντική άπασχόληση, άποτελεί

κατά κάποιο τρόπο και την αρχή της εισόδου σε ένα επάγγελμα ή τουλάχιστον σε μία κατηγορία επαγγελμάτων.

Το παιδί λοιπόν πρέπει να έχει προβληματιστεί και να έχει αποφασίσει για την κατηγορία του επαγγέλματος που θα ασκήσει και παράλληλα για τις σπουδές του και γενικά την εκπαίδευση που θα το οδηγήσει στο επάγγελμα. Οι σπουδές και η εκπαίδευση γενικότερα πρέπει να αντιμετωπιστούν όχι σαν αυτοσκοπός αλλά σαν μέσο, σαν μία μεταβατική περίοδος απαραίτητη για την επιτυχή μένη άσκηση ενός επαγγέλματος ή μιας κατηγορίας επαγγελμάτων. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο ο επαγγελματικός και σχολικός προσανατολισμός δεν είναι δυνατό να διαχωριστούν στεγανά μεταξύ τους.

Δέ θα επεκταθούμε – δεν έχουμε άλλωστε το χρόνο – στις αιτίες και στους τρόπους αποφυγής ή θεραπείας αυτών των παραλείψεων και σφαλμάτων. Θα περιοριστούμε όμως να πούμε ότι η εισαγωγή του θεσμού του ΣΕΠ στο γυμνάσιο, έστω και με την πειραματική αυτή μορφή της προετοιμασίας, του προβληματισμού και της ενημερώσεως, θα συμβάλει αρκετά στη βοήθεια των παιδιών για την αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού και θα αποτελέσει την απαρχή της εφαρμογής μιας αναπτυγμένης μορφής σχολικού και επαγγελματικού προσανατολισμού, που θα βοηθήσει ουσιαστικά τα παιδιά σε μία σωστή γνωριμία με τον ίδιο τον εαυτό τους και με τον κόσμο των επαγγελμάτων και των σπουδών.

Γιατί, σ' αυτό τον τομέα τουλάχιστον, τα παιδιά μας είναι ένα γόνιμο έδαφος που διψά για βροχή και, ως το πούμε πάλι, του δώσαμε σταγόνες.

8. Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΑΝ. ΒΑΡΛΑ

Οικονομολόγου, Συμβούλου Έπαγγελματικού Προσανατολισμού,
Έπιμελητή Άνωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς.

1. Γενικά

Η απόφαση για την έκλογή του καταλληλότερου επαγγέλματος ή της καταλληλότερης ομάδας επαγγελμάτων από ένα άτομο πρέπει να στηριχθεί σε τρεις παράγοντες ή τρία βασικά δεδομένα:

1. Σε δεδομένα που αναφέρονται στον παράγοντα άτομο, δηλαδή: τι ενδιαφέροντα έχει, με ποιές γενικές και ειδικές ικανότητες και δεξιότητες είναι προικισμένο το άτομο (πνευματικές, ψυχοφυσιολογικές, ψυχοκινητικές κ.ά.), με τι χαρακτηρισολογικές ιδιότητες και γενικά τι είδους προσωπικότητα διαθέτει. Δηλαδή αυτά που σήμερα εξετάζουμε με την αυτογνωσία του ατόμου και που μας βοηθάει να τα έχουμε ή ψυχολογία.

2. Σε δεδομένα που αναφέρονται στις απαιτήσεις των επαγγελμάτων, δηλαδή στις γνώσεις και ικανότητες, γενικές και ειδικές, ιδιότητες του χαρακτήρα και της προσωπικότητας, τις όποιες απαιτεί το επάγγελμα για να ασκηθεί με επιτυχία, στις συνθήκες άσκησης του επαγγέλματος, στις δυνατότητες εισόδου και εξέλιξης στο επάγγελμα, στον τρόπο μαθήσεως και εκπαίδευσεως, στις σχολές που πρέπει να ακολουθήσει ο νέος για να εισέλθει στο επάγγελμα, στις ικανότητες και στα προσόντα που απαιτούνται για την είσοδο στις διάφορες σχολές κτλ.

Τα στοιχεία αυτά μας τα δίνει η επαγγελματολογία.

3. Η όρθη όμως απόφαση για την έκλογή του επαγγέλματος πρέπει να στηριχθεί και στα δεδομένα της αγοράς εργασίας, δηλαδή στο τι προσφορά και ζήτηση υπάρχει για κάθε επάγγελμα και μάλιστα, αν είναι δυνατόν, σε δεδομένα που υπάρχουν όχι κατά το χρόνο της λήψεως της απόφασεως, αλλά σε δεδομένα που θα υπάρχουν κατά το χρόνο που θα ασκηθεί το επάγγελμα. Γιατί δε θα ήταν σωστό να αφιερώνουμε χρόνια για να σπουδάσουμε και να μάθουμε ένα επάγγελμα, εφόσον δε θα έχει ενδεχομένως καμιά (ή έστω μιά μειωμένη) ζήτηση, όταν θα είναι καιρός να το ασκήσουμε.

Για τουτό είναι απαραίτητο, προκειμένου να λάβουμε μιά τόσο σοβαρή απόφαση, όπως είναι ή απόφαση για το επάγγελμα και τις σπουδές που οδηγούν σ' αυτό, να γνωρίζουμε μερικά στοιχεία για την αγορά εργασίας, δηλαδή για την προσφορά και τη ζήτησή της.

Έπίσης πρέπει να γνωρίζουμε ποιά είναι ή δομή της αγοράς

έργασίας, δηλαδή πώς κατανέμεται ό πληθυσμός πού άπασχολείται σέ μία άγορά, π.χ. στή χώρα μας, στά διάφορα επαγγέλματα.

“Ας δοϋμε πρώτα ποιά είναι ή δομή τής άγοράς έργασίας στή χώρα μας, δηλαδή ποιά είναι ή κατανομή τού οικονομικά ένεργου πληθυσμού¹ τής κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας καί κατά επαγγέλματα, καί έπειτα θά άναφερθούμε συνοπτικά στά στοιχεία τής άγοράς έργασίας.

2. Κατανομή τού οικονομικά ένεργου πληθυσμού τής χώρας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Τό σύνολο τού πληθυσμού τής χώρας μας, σύμφωνα μέ τά στοιχεία τών τελευταίων άπογραφών τού πληθυσμού τού 1971, άνέρχεται σέ 8.768.372 άτομα².

“Ο οικονομικά ένεργός πληθυσμός² τής χώρας μας στήν ίδια περίοδο άνερχόταν σέ 3.234.996 άτομα, δηλαδή στό 36,8% τού συνολικού πληθυσμού, άπό τά όποια 2.329.589 άντρες καί 985.408 γυναίκες.

“Η κατανομή τού ένεργου πληθυσμού κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας φαίνεται στόν πίνακα άρ. 1.

1. Οικονομικά ένεργός πληθυσμός θεωρείται τό σύνολο τών άτόμων ήλικίας 10 έτών καί πάνω πού μπορούν νά άπασχοληθούν σ' ένα συνηθισμένο επάγγελμα. Δηλ. περιλαμβάνονται οί έργαζόμενοι καί οί άνεργοι έγγεγραμμένοι στά γραφεία εύρέσεως έργασίας.

2. Πηγή: Στατιστική Έπετηρίδα τής Έλλάδος 1976-1977.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡ. 1

Οικονομικά ένεργός πληθυσμός τής Έλλάδας κατά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας

Κλάδος οικονομικής δραστηριότητας	Σύνολο		Άντρες		Γυναίκες	
	Άριθμός	%	Άριθμός	%	Άριθμός	%
Σύνολο	3.234.996	100,00	2.329.588	100,00	905.408	100,00
Γεωργία κτλ.	1.312.600	40,57	834.424	35,82	478.176	52,81
Όρυχεία, μεταλλεία	21.096	0,65	19.528	0,84	1.568	0,17
Βιομηχανία, βιοτεχνία	554.380	17,14	404.268	17,35	150.112	16,58
Ηλεκτρισμός, φωταέριο κτλ.	24.816	0,77	22.160	0,95	2.656	0,29
Οικοδομήσεις καί δημ. έργα	256.424	7,93	254.908	10,94	1.516	0,17
Έμπόριο κτλ.	362.024	11,19	284.504	12,21	77.520	8,56
Μεταφορές, επικοινωνίες,						
Αποθηκεύσεις	211.672	6,54	198.656	8,53	13.016	1,44
Τράπεζες, ασφάλειες κτλ.	78.524	2,43	57.376	2,46	21.148	2,34
Υπηρεσίες	349.104	10,79	227.980	9,79	121.124	13,38
Άλλοι κλάδοι	64.356	1,99	25.784	1,11	38.572	4,26

Πηγή: ΕΣΥΕ.

Από τόν παραπάνω πίνακα αρ. 1 βλέπουμε ότι τό 1971 τό μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού εργαζόταν στη γεωργία. Τό ποσοστό φυσικά αυτό μειώνεται συνεχώς τά τελευταία χρόνια, αλλά εξακολουθεί ακόμη νά παραμένει ύψηλό.

Στή βιομηχανία καί βιοτεχνία άπασχολείτο τό 17%, στο έμποριο τό 11,19%, στίς μεταφορές τό 6,54%, στίς τράπεζες τό 2,43% καί στίς ύπηρεσίες γενικά τό 10,79%.

Τά ποσοστά άπασχολήσεως όλων των κλάδων αυτών έχουν γενικά αύξηθει, γιατί ύπάρχει μιά αύξητική τάση άπασχολήσεως τόσο στη βιομηχανία καί τό έμπόριο όσο καί στίς ύπηρεσίες γενικά.

Από την τελευταία Συνοπτική Στατιστική Έπετηρίδα της Ελλάδας 1975-1976 (σ. 55) παίρνουμε τόν πίνακα αριθμ. 2 πού αναφέρεται στόν «οικονομικά ένεργό πληθυσμό σέ μεγάλες ομάδες άτομων έπαγγελμάτων».

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΡ. 2

Σύμφωνα μέ τόν πίνακα αυτό, τό 1971 ήταν:

1. Οί άπασχολούμενοι στη γεωργία	1.313.336	δηλ. 40,6%
2. Οί τεχνίτες, εργάτες καί χειριστές μεταφορικών μέσων	966.488	» 29,9%
3. Οί ύπάλληλοι γραφείων άνεξαρτήτως έπαγγέλματος	244.008	» 7,5%
4. Οί άπασχολούμενοι μέ την παροχή ύπηρεσιών	238.888	» 7,4%
5. Οί έμποροι καί πωλητές	232.508	» 7,2%
6. Οί άπασχολούμενοι μέ έπιστημονικά έπαγγέλματα καί οί βοηθοί τους	183.480	» 5,7%
7. Οί διευθύνοντες καί τά άνώτερα διοικητικά στελέχη	19.880	» 0,6%
8. Πρόσωπα πού δέν μπορούν νά καταταχθούν σ' ένα έπάγγελμα	2.704	» 0,01%
9. Πρόσωπα πού δέ δήλωσαν συγκεκριμένο έπάγγελμα	33.704	» 0,81%

3. Η κατανομή του οικονομικά ένεργού πληθυσμού κατά έπαγγέλματα

Από πίνακα πού μās παραχώρησε ή ΕΣΥΕ, στόν όποιο εμφανίζεται τό σύνολο του οικονομικά ένεργού πληθυσμού της χώρας μας κατά ομάδες έπαγγελμάτων βάσει τριψήφιου κωδικού αριθμού, σέ άντρες καί γυναίκες, όπως δήλωσαν κατά την τελευταία άπογραφή του 1971, θά επιχειρήσουμε μιά σύντομη άνάλυση καί παράθεση στοιχείων γιά τίς κυριότερες κατηγορίες των έπαγγελμάτων. Η παράθεση όλόκληρου του πίνακα θά ήταν πολύ κουραστική, άφού είναι μεγαλύτερος από 15 δακτυλογραφημένες σελίδες.

Η κατάταξη των έπαγγελμάτων έχει γίνει σύμφωνα μέ τόν επί-

σημο κώδικα επαγγελμάτων που ισχύει στη χώρα μας και που έχει ως βάση το Διεθνή Κώδικα Επαγγελμάτων.

Η κατηγορία με κωδικό αριθμό 0/1 περιλαμβάνει πρόσωπα που ασκούν ελεύθερα και επιστημονικά επαγγέλματα καθώς και τους τεχνικούς βοηθούς τους. Έτσι π.χ. η κατηγορία 0/1 περιλαμβάνει τους χημικούς, φυσικούς, γεωλόγους και τεχνικούς βοηθούς τους, με σύνολο απασχολούμενων 1476 άτομα, ενώ η κατηγορία 0/2 περιλαμβάνει τους αρχιτέκτονες και μηχανικούς με σύνολο 11.120 άτομα.

Η κατηγορία 0/2 αναλύεται στις ομάδες:

των αρχιτεκτόνων	1564
των πολιτικών μηχανικών	4496
των ηλεκτρολόγων μηχανικών	
και ηλεκτρολ. »	1576
των μηχανολόγων μηχανικών	1636
των χημικών μηχανικών	776
των μηχανικών μεταλλουργίας	92
των μηχανικών ορυχείων-μεταλλείων	192
των μηχανικών τοπογράφων	684
των λοιπών μηχανικών	164

Στην κατηγορία 0/3 ανήκουν οι σχεδιαστές, υπομηχανικοί και τεχνικοί βοηθοί μέσω των τεχνικών σχολών, με σύνολο απασχολούμενων 8712, από τους οποίους 3168 γυναίκες.

Στην κατηγορία 0/4 ανήκουν οι αξιωματικοί πλοίων και αεροπλάνων, με σύνολο απασχολούμενων 9.268 άτομα, από τα οποία μόνο 20 γυναίκες.

Στην κατηγορία 0/5 ανήκουν οι βιολόγοι, μικροβιολόγοι και γεωπόνοι, με σύνολο 3.260 άτομα, και στην κατηγορία 06/07 οι γιατροί, οδοντίατροι, κτηνίατροι, φαρμακοποιοί, νοσοκόμοι και μαίες, με σύνολο απασχολούμενων 38.284, από τους οποίους 21.024 γυναίκες, γιατί ένας μεγάλος αριθμός απ' αυτές (13.404) είναι νοσοκόμες.

Στην κατηγορία 1/3 ανήκουν οι εκπαιδευτικοί με σύνολο 56.060 άτομα, από τα οποία 27.368 άντρες και 28.692 γυναίκες.

Η ομάδα 1/3 αναλύεται σε:

Καθηγητές ανώτατης εκπαίδευσεως με σύνολο	724
Λοιπό διδακτικό προσωπικό Α.Ε.Ι.	1320
Καθηγητές Μ.Ε.	16.020
Δημοδιδάσκαλοι	28.768
Νηπιαγωγοί	3.160

Διδακτικό προσωπικό αναπήρων ή καθυστε-	
ρημένων ατόμων	56
Διδακτικό προσωπικό ιδιωτικών φροντιστηρίων	2128
Διδακτικό προσωπικό επαγγελματικής	
τεχνικής εκπαίδευσης	1720
Λοιπό εκπαιδευτικό προσωπικό, όπως	
έπιθεωρητές μέσης και	
στοιχειώδους εκπαίδευσης, διδάσκαλοι ξένων	
γλωσσών κτλ.	2164

Η κατηγορία 2 περιλαμβάνει διευθύνοντες και ανώτερα διοικη-
τικά στελέχη δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων με σύνολο
άσχολουμένων 19.732, από τους οποίους 1544 γυναίκες.

Η κατηγορία 3 περιλαμβάνει γενικά όλους τους εργαζομένους
σε γραφεία. Από αυτούς 77.536 είναι δημόσιοι υπάλληλοι και
100.552 ιδιωτικοί υπάλληλοι γραφείων.

Η κατηγορία 4 περιλαμβάνει τους εμπόρους και πωλητές με
σύνολο 231.813, από τους οποίους οι 70.616 είναι πωλητές και έμ-
ποροϋπάλληλοι.

Η κατηγορία 5 περιλαμβάνει τους άσχολουμένους με την πα-
ροχή υπηρεσιών κυρίως σε έστιατόρια, ξενοδοχεία, οικίες, άτομα,
καθώς και σε υπηρεσίες προστασίας, ασφαλείας κτλ. Από αυτούς
30420 είναι επιχειρηματίες, που παράλληλα απασχολούνται και ως
«διευθύνοντες» των ξενοδοχείων, έστιατορίων, αναψυκτηρίων, κα-
φενείων κτλ., και μόνο 436 είναι άπλοι υπάλληλοι, διευθυντές ξενο-
δοχείων.

Η κατηγορία 6 περιλαμβάνει τους απασχολουμένους στη γεωρ-
γία, ζωοκομία, δασοκομία και άλιεία, με ένα γενικό σύνολο
1.223.136. Ο αριθμός αυτός κατανέμεται περαιτέρω σε διάφορες μι-
κρότερες ομάδες.

Η κατηγορία 7 περιλαμβάνει τους τεχνίτες και εργάτες που
απασχολούνται στη βιομηχανία καθώς και τους χειριστές μεταφο-
ρικών μέσων, με σύνολο εργαζομένων 929.772, από τους οποίους
795.220 άντρες και 134.552 γυναίκες.

Η κατηγορία 7-00 περιλαμβάνει τους εργοδηγούς και άρχιερ-
γάτες

ή 7-1 τους μεταλλωρύχους, λατόμους κτλ.

ή 7-2 τους τεχνίτες και εργάτες μεταλλουργίας

ή 7-3 τους τεχνίτες και εργάτες κατεργασίας ξύλου

ή 7-34 τους τεχνίτες και εργάτες της βιομηχανίας χάρτου

ή 7-4 τους τεχνίτες και εργάτες της χημικής βιομηχανίας

ή 7-5 τους τεχνίτες και εργάτες της κλωστοϋφαντουργίας

- ή 7-6 τούς τεχνίτες καί ἐργάτες τῆς βυρσοδεψίας
- ή 7-7 τούς τεχνίτες καί ἐργάτες παραγωγῆς τροφίμων καί ποτῶν
- ή 7-8 τούς τεχνίτες καί ἐργάτες ἐπεξεργασίας καπνοῦ
- ή 7-9 τούς τεχνίτες καί ἐργάτες τῆς βιοτεχνίας ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων
- ή 8-0 τούς ὑποδηματοποιούς
- ή 8-1 τούς ἐπιπλοποιούς
- ή 8-3 τούς κατασκευαστές ἐργαλείων
- τούς ἐφαρμοστές μηχανοτεχνίτες
- τούς ἠλεκτροτεχνίτες
- τούς ἠλεκτρονικούς ἐφαρμοστές
- τούς ὑδραυλικούς
- τούς κεραμουργούς, ὑαλουργούς κτλ.
- τούς τυπογράφους, βιβλιοδέτες κτλ.
- τούς τεχνίτες καί ἐργάτες δομικῶν ἐργασιῶν
- τούς χειριστές καί ὀδηγούς μεταφορικῶν μέσων χερσαίων
- καί θαλάσσιων μεταφορῶν κτλ.

“Ὅλες οἱ παραπάνω κατηγορίες ἀναλύονται σέ ὁμάδες ἐπαγγελμάτων. Ἔτσι μέ τή μελέτη τοῦ πίνακα 2 ἔχουμε μιά πλήρη καί ἀναλυτική εἰκόνα τῶν ἐργαζομένων στή χώρα μας κατά ὁμάδες ἐπαγγελμάτων σέ ἄντρες καί γυναῖκες κατά τό 1971.

Τά στοιχεῖα βέβαια αὐτά ἀπό τό 1971 ὥς σήμερα ἔχουν μεταβληθεῖ, ἀλλά δυστυχῶς νεότερα στοιχεῖα δέν ὑπάρχουν· ὑπάρχουν μόνο ἐκτιμήσεις.

Πρέπει νά λάβουμε ὑπόψη μας ὅτι οἱ ἀπασχολούμενοι στή γεωργία π.χ. ἐλαττώνονται συνεχῶς πρὸς ὄφελος τῶν ἐργαζομένων σέ ἐπαγγέλματα πού ἔχουν σχέση μέ τή βιομηχανία, τό ἐμπόριο καί τήν παροχή ὑπηρεσιῶν.

4. Στοιχεῖα ἀγορᾶς ἐργασίας

Μέ τόν ὁρο «ἀγορά ἐργασίας» ἐννοοῦμε τήν ἐκάστοτε προσφορά καί ζήτηση τῆς ἐργασίας στό σύνολό της, βάσει τῆς ὁποίας διαμορφώνεται τό ὕψος τῶν ἀμοιβῶν, δηλαδή τό ὕψος τῶν ἀποδοχῶν τῶν ἐργαζομένων εἴτε εἶναι μισθοί εἴτε ἡμερομίσθια.

Ἡ ζήτηση τῆς ἐργασίας ἐξαρτᾶται ἀπό τόν παράγοντα τῆς τελικῆς ζητήσεως τῶν ἀγαθῶν καί ὑπηρεσιῶν, πού παράγονται ἀπό τή συμβολή τῆς συγκεκριμένης ἐργασίας, καί ἡ ζήτηση τῶν ἀγαθῶν αὐτῶν ἀπό τήν τελική κατανάλωση ἀγαθῶν καί ὑπηρεσιῶν στό συγκεκριμένο χρόνο καί τόπο. Ἡ ἀγορά ἐργασίας ὑποδιαιρεῖται μέ βάση διάφορα κριτήρια.¹

1. Βλέπε: Σύνδεσμος Ἑλλήνων Βιομηχάνων. Εἰδική Μελέτη: Ἀγορά Ἐργασίας καί Δι-
ἀρθρωσις τῶν Ἀμοιβῶν εἰς τήν Ἑλληνικὴν Βιομηχανίαν.

1. Μέ βάση τό χῶρο:

α) Σέ τοπική ἀγορά ἐργασίας, π.χ. Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσ/νίκης, Πατρῶν κτλ.,

β) Σέ ἐθνική ἀγορά ἐργασίας, π.χ. ἐλληνική, γερμανική, ἰταλική, καί

γ) Σέ διεθνή ἀγορά ἐργασίας.

2. Ἀνάλογα μέ τό ἐπάγγελμα ἢ τήν ομάδα ἐπαγγελμάτων ἔχουμε π.χ.:

α) Ἀγορά ἐργασίας ἐργατοτεχνιτῶν, ὑπαλλήλων, ἐπιστημόνων κτλ.,

β) Ἀγορά ἐργασίας ἡλεκτροτεχνιτῶν, οἰκοδόμων, λογιστῶν, τραπεζικῶν ὑπαλλήλων κτλ.

5. Πηγές γιά στοιχεῖα τῆς ἀγορᾶς ἐργασίας

Ἀκριβή στοιχεῖα γιά τήν ἐκάστοτε προσφορά καί ζήτηση ἐργασίας τόσο κατά κλάδο ὅσο καί κατά ἐπάγγελμα δέν ὑπάρχουν. Πληροφορίες πάντως καί στοιχεῖα ἐνδεικτικά μπορεῖ νά ἔχουμε κατά τό δυνατόν ἀξιοπιστα ἀπό τίς παρακάτω πηγές:

1. Τό Ὑπουργεῖο Ἀπασχολήσεως, τό ὁποῖο εἶναι καί τό ἀρμόδιο κρατικό ἐπιτελικό ὄργανο, πού μέ τίς ὑπηρεσίες του καί τοὺς σχετικούς ὁργανισμούς πού ἐποπτεύει ἀσκεῖ τόν ἔλεγχο στήν ἀγορά ἐργασίας.

2. Τόν Ὅργανισμό Ἀπασχολήσεως Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ καί τὰ τοπικά Γραφεῖα Εὐρέσεως Ἑργασίας.

3. Τίς ἐργατικές ἐνώσεις, ἐργατικές ὁμοσπονδίες ἢ ἐργατικά κέντρα γιά τοὺς ἐργαζομένους στίς δημόσιες ὑπηρεσίες γενικά καθώς καί τὰ σωματεῖα ἢ συλλόγους τῶν ἐργαζομένων, π.χ. Σωματεῖο Ἡλεκτροτεχνιτῶν, Δακτυλογράφων, Σύλλογο Ὑπαλλήλων Ε.Ε.Υ., Ὅμοσπονδία Τραπεζικῶν Ὑπαλλήλων, Ἰατρικό Σύλλογο, Δικηγορικό Σύλλογο κτλ.

4. Τίς ἐργοδοτικές ὁργανώσεις, ὅπως ὁ Σύνδεσμος Ἑλλήνων Βιομηχάνων, οἱ Ἐμπορικοὶ Σύλλογοι, ἡ Ἐνωση Ἑλλήνων Ἐφοπλιστῶν κ.ἄ.

6. Πηγές πληροφοριῶν γιά τήν ἀμοιβή τῆς ἐργασίας

Ἐπίσημα στοιχεῖα γιά τήν ἀμοιβή τῆς ἐργασίας δίνουν οἱ συλλογικές συμβάσεις ἐργασίας, δηλαδή ἡ Ἐθνική Συλλογική Σύμβαση γενικά καί οἱ ἐπὶ μέρους κλαδικές συλλογικές συμβάσεις γιά τὰ ἐπὶ μέρους ἐπαγγέλματα.

Ὑπάρχουν ἐν τούτοις πάρα πολλά ἐπαγγέλματα, στά ὁποῖα ἡ ζήτηση εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ τήν προσφορά καί οἱ ἀμοιβές τῶν ἐρ-

γαζομένων είναι πολύ υψηλότερες από τις οριζόμενες στις συλλογικές συμβάσεις. Η κάθε επιχείρηση πληρώνει ανάλογα με τις δικές της συνθήκες και δυνατότητες.

Έτσι για κάθε επάγγελμα πρέπει να παίρνουμε πραγματικά στοιχεία άμοιβης εργασίας κάθε φορά από το αντίστοιχο επαγγελματικό σωματείο.

Στοιχεία επίσης για το ύψος στο οποίο κυμαίνονται οι ημερήσιες και μηνιαίες αποδοχές για κάθε επάγγελμα μπορούμε να πάρουμε και από τα εργοδοτικά σωματεία και τις επιχειρήσεις.

Η έξαγωγή όμως συμπερασμάτων για το πραγματικό ύψος των αποδοχών χρειάζεται πολύ προσοχή και περίσκεψη.

Για τα ελεύθερα επαγγέλματα υπάρχουν βεβαίως τιμολόγια, που τα καθορίζουν οι επαγγελματικές ενώσεις των εργαζομένων, αλλά πολλές φορές οι πραγματικές άμοιβές είναι πολύ μικρότερες ή μεγαλύτερες από αυτές που καθορίζονται επίσημα.

Εκεί που τα πράγματα είναι ευκολότερα είναι τα στοιχεία που αφορούν τις αποδοχές των επαγγελματιών των δημόσιων υπαλλήλων. Μέ βάση το μισθολόγιο, το βαθμό, την προϋπηρεσία και το είδος της προσφερόμενης εργασίας μπορούμε να δώσουμε ευκολότερα πληροφορίες.

Δυσκολότερο είναι το πρόβλημα των διαφόρων βιοτεχνών - επαγγελματιών, γιατί εδώ δεν πρόκειται για αποδοχές αλλά για αποτελέσματα επιχειρήσεων, που κυμαίνονται ανάλογα με τις δραστηριότητες και το είδος της επαγγελματικής ή βιοτεχνικής μονάδας.

7. Μελλοντική προσφορά και ζήτηση εργασίας

Αναλυτικά στοιχεία για την προσφορά και ζήτηση εργασίας για όλα τα επαγγέλματα δεν έχουμε.

Το Κέντρο Έρευνών και Οικονομικού Προγραμματισμού, που είναι αρμόδιο για τον οικονομικό προγραμματισμό, μας παραχώρησε τα στοιχεία των πινάκων 3 και 4 που είναι από το υπό έκδοση πρόγραμμα οικονομικής ανάπτυξης της χώρας για την πενταετία 1976-1980.

Ο πίνακας 3 αναφέρεται στο αναλυτικό ισοζύγιο αναγκών και προσφοράς εργασίας στη δεκαετία 1970-1980 κατά ομάδες επαγγελματιών.

Στόν πίνακα αυτό αναφέρονται κατά κατηγορία επαγγελματιών για τη δεκαετία 1971-1980:

1. Τό προβλεπόμενο σύνολο αναγκών
2. Οί οικονομικά ενεργοί άποφοιτοι των αντίστοιχων σχολών και
3. Η σχέση μεταξύ συνόλου αναγκών και προσφοράς αντίστοιχων άποφοίτων σχολών για τό 1971-1980.

Έτσι π.χ. προβλέπεται ή μεγαλύτερη προσφορά αποφοίτων φυσικών επιστημών σε σχέση με τις ανάγκες (2,33 πρὸς 1). Προβλέπεται μικρότερη προσφορά μηχανικών αποφοίτων πολυτεχνείου (1,13 πρὸς 1). Δηλαδή στην πρώτη περίπτωση: ζήτηση 100, προσφορά 233, στη δεύτερη: ζήτηση 100, προσφορά 113.

Γιὰ τοὺς αποφοίτους ἀνωτέρων καὶ μέσων σχολῶν ή προσφορά φαίνεται ὅτι θά εἶναι μικρότερη ἀπὸ τις συνολικὲς ἀνάγκες. Π.χ. ἀπόφοιτοι μέσων σχολῶν τῆς κατηγορίας νοσοκόμων καὶ μαιῶν θά προσφέρονται 63 σὲ ἀνάγκες 100. Στούς ἀποφοίτους μέσων σχολῶν ειδικότητας ὑπαλλήλων γραφείου καὶ πωλητῶν θά προσφέρονται 25 στούς 100. Μὲ βάση τὰ παραδείγματα αὐτὰ μπορεῖ νά προχωρήσει κανεῖς στην ἀνάλυση τοῦ πίνακα 3 καὶ νά ὀδηγηθεῖ σὲ πολὺ χρήσιμα συμπεράσματα.

Ὁ πίνακας ἀριθ. 4 μᾶς δείχνει τις προβλέψεις γιὰ ἀπασχόληση καὶ ἀνάγκες σὲ ἐργασία κατὰ κλάδο οἰκονομικῆς δραστηριότητας καὶ κατὰ ἐπάγγελμα γιὰ τὸ 1980.

Έτσι π.χ. στην κατηγορία 7 (ἐμπόριο - ξενοδοχεῖα - ἐστιατόρια - τράπεζες - ἀσφάλειες κτλ.):

Τό 1971 Ἀπασχολοῦνταν	Τό 1980 Θά ἀπασχολοῦνται	Νέες ἀνάγκες γιά τό 1971-1980	
Ἐπιστήμονες, τεχνικοί, ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες διευθυντές καί ἀνώτερα διοικητικά στελέχη	45.580	64.200	21.620
Ἑπάλληλοι γραφείου καί πωλητές	312.290	321.000	5.710
Γεωργοί, κτηνοτρόφοι κτλ.	460	0	460
Τεχνίτες, ἐργάτες καί χειρι- στές μεταφορικῶν μέσων	10.970	18.800	7.830
Ἀπασχολούμενοι στήν παροχή ὑπηρεσιῶν	86.100	131.000	44.900
Σύνολο ἀπασχολουμένων	455.400	535.000	79.600

Ἡ μελέτη τῶν στοιχείων σὲ ὅλους τοὺς κλάδους οἰκονομικῆς δραστηριότητας καὶ ιδιαιτέρως τῶν νέων ἀναγκῶν κατὰ ἐπάγγελμα μᾶς δίνει χρήσιμα στοιχεῖα, γιὰ νά στηρίξει ὁ νέος τίς ἀποφάσεις του γιὰ τὴν ἐκλογή τοῦ μελλοντικοῦ του ἐπαγγέλματος.

Εὐχαριστίες ὀφείλονται στό ΚΕΠΕ γιὰ τὴν παροχὴ τῶν χρήσιμων αὐτῶν πληροφοριῶν.

Με την παράθεση των παραπάνω στοιχείων δίνουμε μία εικόνα της δομής της αγοράς εργασίας και ελάχιστα στοιχεία για την προοπτική της προσφοράς και ζήτησης εργασίας σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΚΕΠΕ. Φυσικά το θέμα δεν εξαντλείται, αλλά άπλως θίγεται.

Πιστεύουμε ότι με όλα όσα αναφέραμε παραπάνω θα προβληματίσουμε τους νέους μας να δραστηριοποιηθούν οι ίδιοι και να στηρίζουν τις αποφάσεις τους για την έκλογή του επαγγέλματός τους σέ ὀρθά, κατά τὸ δυνατόν, δεδομένα κάθε κατηγορίας για τὸ συγκεκριμένο ἄτομο καὶ ἐπάγγελμα.

Οἱ καθηγητές ἐξάλλου πρέπει νὰ ἀσκήσουν τοὺς νέους μας ἀπὸ νωρὴς στὴ διαδικασία τῆς ὀρθῆς λήψεως ἀποφάσεων, πού βασίζεται στὴν ἀνάπτυξη τῆς συγκριτικῆς (κριτικῆς) ἱκανότητος καὶ ὄχι τῆς μνημονικῆς.

Ἄν καθηγητές καὶ μαθητές κινητοποιηθοῦν σωστά πρὸς αὐτές τὶς κατευθύνσεις, τότε εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἡ ἐπαγγελματικὴ σταδιοδρομία τῶν νέων μας θὰ εἶναι ἐπιτυχημένη, πρᾶγμα πού εὐχόμαστε σὲ ὅλους τοὺς νέους τῆς χώρας μας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (στὴ δεκαετία 1971-80)

Ι. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ (Ἀπόφοιτοι ἀνώτατων σχολῶν)¹

Ὅμαδες ἐπαγγελμάτων	ΑΝΑΓΚΕΣ 1971-80 ΑΡΙΘΜ. ΑΠΟΦΟΙΤ. ²					ΟΙΚΟ- ΝΟΜΙ- ΚΩΣ ΕΝΕΡ- ΓΟΙ ΑΠΟ- 1971-80 1 πρὸς 1971-80 (6) / (3)	
	Νέες ἀνάγ- κες (1)	Ἀντι- κατά- σταση (2)	Σύνολο ἀνάγ- κῶν (3) = (1) + (2)	1971-75 (4)	1971-80 (5)	1971-80 (6)	Σχέση ἀνάγ- κῶν προ- σφοράς 1 πρὸς (3)
1. Ἐπιστήμονες φυσικῶν ἐπιστημῶν	6.200	2.300	8.500	7.900	19.800	19.800	1: 2,33
2. Μηχανικοὶ πολυτεχνείου ³	7.300	2.700	10.000	3.900	11.300	11.300	1: 1,13
3. Ἱατροὶ & ὀδοντίατροι ³	6.800	3.900	10.700	6.800	14.500	14.500	1: 1,35
4. Γεωπόνοι & κτηνίατροι ³	1.200	600	1.800	2.500	3.700	3.700	1: 2,05
5. Ἐπιστήμονες οἰκον. ἐπιχειρ. νομικῶν & πολιτ. Ἐπιστημῶν ^{3/4}	26.300	14.800	41.100	22.500	60.000 ^{5/}	52.800	1: 1,28
6. Ἐπαγγέλμ. ἀνθρωπιστικῶν ἐπιστημῶν	8.800	4.800	13.600	10.400 ^{5/}	23.500 ^{5/}	19.900	1: 1,46
ΣΥΝΟΛΟ	56.600	29.100	85.700	(9.400)	(21.300)	(17.700)	
Απόφοιτοι σχολῶν καλῶν τεχνῶν				100	200	200	
Σύνολο ἀποφοίτων ἀνώτατης ἐκπαίδευσης					53.100	130.800	1: 1,40

(Ἡ συνέχεια τοῦ πίνακα καὶ οἱ σημειώσεις στὴν ἐπόμενη σελίδα)

Πίνακας 3 (συνέχεια)
II. ΛΟΙΠΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

α. Υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσεως
(Απόφοιτοι άνωτερων, μεσων & κατώτερων σχολών)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	I προς (5) / (5)
7. Διδάσκαλοι & νηπιαγωγοί	2.700	7.200	9.900	5.900	14.000	1: 1,41
8. Άξιωμα. έμπ. ναυτ. & πολιτ. άερ.	4.700	2.000	6.700	3.600 ⁷	8.000 ⁷	1: 1,19
9. Παραίαιτρικά έπαγγέλματα	2.400	500	2.900	3.700	6.600	1: 2,27
10. Τεχνικοί άνωτερων σχολών	20.600	2.100	22.700	10.100	23.800	1: 1,05
ΣΥΝΟΛΟ	30.400	11.800	42.200	23.300	52.400	1: 1,24

β. Μερικώς υποχρεωτικής σχολικής εκπαίδευσεως
(Απόφοιτοι άνωτερων, μεσων & κατώτερων σχολών)

11. Συγγραφείς, καλλιτέχνες, κοινωνικοί λειτουργοί κ.ά.	2.000	4.300	6.300	3.300 ⁸	8.200 ⁸	1: 1,30
12. Έπαγγέλμ. άθλητισμού	1.300	500	1.800	800	1.600	1: 0,89
13. Νοσοκόμοι και μαίες (ειδικευμένες νοσοκόμες)	7.600	3.900	11.300	3.100	7.200	1: 0,63
	(6.000)	(1.100)	(7.100)			(1: 1,01)
14. Έπαγγέλμ. γραφείου, έμπ. & πωλητές	87.200	100.800	188.000	20.500	47.700	1: 0,25
15. Έπαγγέλματα ύπηρεσιών	52.700	52.100	104.800	4.900	12.800	1: 0,12
16. Γεωργικά έπαγγέλματα	-196.000	273.100	77.100	600	1.700	1: 0,02
17. Τεχνίτες και έργατες	135.200	208.400	343.600	56.200	142.600	1: 0,42
ΣΥΝΟΛΟ	90.000	643.100	733.100	89.400	221.800	1: 0,30

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

177.000 684.000 861.000 166.700 407.000 1: 0,47

Χωρίς τεχνική & επαγγελματική
σχολική εκπαίδευση

454.000⁹

ΓΕΝΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ

861.000 861.000

1. Το εκπαιδευτικό προσωπικό όλων των βαθμίδων εκπαίδευσεως, εκτός της ιδιωτικής για την οποία δέν υπάρχουν στοιχεία, έχει διασπαστεί στις ανάλογες ειδικότητες και εισέρχεται στις αντίστοιχες ομάδες επαγγελμάτων.

2. Δέν περιλαμβάνονται οι απόφοιτοι άλλωδων πανεπιστημίων.

3. Στην άπογραφή 1971 οι μηχανικοί του πολυτεχνείου, που ύπηρετούν στις δημόσιες ύπηρεσίες και οργανισμούς, κατανέμονται σε δύο ομάδες επαγγελμάτων «μηχανικοί» ή «άνωτερα στελέχη δημόσιας διοικήσεως». Κατά την αντίληψη πάντως της ΕΣΥΕ ή πλει νότητα αυτών άνήκει στην πρώτη κατηγορία. Παρόμοια είναι και ή περίπτωση των ίατρών των δημόσιων ύπηρεσιών και οργανισμών, οι όποιοι ασκούν διοικητικά καθήκοντα, καθώς και των γεωπόνων. Ειδικά για τούς τελευταίους μπορεί νά παρατηρηθεί ότι όπωσδήποτε ή σχέση 1 προς 2 του πίνακα δέν άντανανκλά ούσιαστική άλλα πλασματική περίσσεια. Η έλληνική οίκονομία έχει στην πραγματικότητα «λανθάνουσες» άνάγκες για γεωπόνους, γιατί ό αριθμός που ασχολείται σήμερα στην ύπαιθρο είναι πολύ μικρός σε σχέση με τις δυνατότητες που

παρουσιάζει ή ελληνική γεωργία. Η παραδοσιακή όμως απασχόληση τών γεωπόνων στο δημόσιο τομέα και ή σχετική ως ένα βαθμό έλλειψη εξειδικεύσεως τούς στη διάρκεια τών σπουδών τούς επηρεάζει ανασταλτικά τή στροφή τών γεωπόνων πρὸς τόν ἐλεύθερο επαγγελματισμό και τούς γεωργικούς συνεταιρισμούς. Τελευταία πάντως σημειώνεται μία βραδεία κίνηση πρὸς αὐτές τīs κατευθύνσεις. Στην εργασία μας αὐτή είναι ἐπομένως πιθανόν οί ανάγκες τῆς ομάδας «ἐπιστήμονες οικονομικῶν, ἐπιχειρησιακῶν και πολιτικῶν ἐπιστημῶν», πού περιλαμβάνουν τὰ ἀνώτερα διοικητικά στελέχη δημόσιας διοικήσεως, νά ὑπερεκτιμῶνται.

4. Στην ἀπογραφή 1971 15% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ πτυχιούχων ἀνώτατων σχολῶν ἀνήκαν στην κατηγορία «πᾶλληλοι γραφείου, ἔμποροι και πωλητές». Θα θεωρήσουμε ἐδῶ ὅτι τὸ ἴδιο ποσοστὸ θά χρειαστεῖ και στην περίοδο 1971-1980, ὥστε μέρος τῶν ἀναγκῶν τῆς ομάδας «πᾶλληλοι γραφείου, ἔμποροι και πωλητές» νά ὑπαχθεῖ στην ομάδα «ἐπιστήμονες οικονομικῶν...», ὑποθέτοντας ὅτι ὁλόκληρο τὸ μέρος αὐτὸ τῶν πτυχιούχων προέρχεται ἀπὸ τīs ἀντιστοιχες σχολές αὐτῆς τῆς ομάδας.

5. Περιλαμβάνονται 1000 άτομα γιὰ τὸ 1971-75 και 2200 άτομα γιὰ τὸ 1971-80, ἀποφοίτοι ἀνότερων και μέσων ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν.

6. Ἐχει ὑπολογιστεῖ κοινωνική ζήτηση γιὰ ἀποφοίτους (ἀτομα ἐκτὸς ἐργατικοῦ δυναμικοῦ) 7.200 στην ομάδα «ἐπιστήμονες οικονομικῶν κτλ.» και 3.600 στην ομάδα «ἐπαγγέλματα ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν».

7. Ἀπόφοίτοι σχολῶν ἐμπορικοῦ ναυτικοῦ. Σχολές χειριστῶν ἀεροπορίας δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνο οί στρατιωτικές.

8. Περιλαμβάνονται οί ἀπόφοίτοι τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Καλῶν Τεχνῶν.

9. Περιλαμβάνει άτομα (ἀποφοίτους γυμνασίου, δημοτικοῦ κ.ά.) χωρὶς τεχνική ή επαγγελματική σχολική ἐκπαίδευση.

Πίνακας 4
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
(1971, 1980)

Κλάδοι Οικονομικῆς Δραστηριότητας	Ἐπαγγέλματα			Ἐπιστήμονες, τεχνικοί, ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες, διευθυντές και ἀνώτερα διοικητικά στελέχη			Ἐπᾶλληλοι γραφείου ἔμποροι και πωλητές		
	1971	1980	Νέες ἀνάγκες 1971-80	1971	1980	Νέες ἀνάγκες 1971-80	1971	1980	Νέες ἀνάγκες 1971-80
1. Γεωργία - κτηνοτροφία - δάση - θήρα - αλιεία		880	6.000	5.120	1.000	5.000	4.000		
2. Ὀρυχεία (μεταλλεία, λατομεία, ἀλυκές)	720	900	180	1.100	1.400	300			
3. Μεταποίηση	13.990	17.900	3.910	29.160	47.800	18.640			
4. Ἠλεκτρισμός - φωταέριο - ἀτμός - ὁδρέυση - ἀποχέτευση	1.890	2.700	810	9.560	15.300	5.740			
5. Κατασκευές	1.650	8.500	6.850	1.200	2.800	1.600			
6. Μεταφορές - ἀποθηκεύσεις - ἐπικοινωνίες	14.270	27.900	13.630	49.530	92.100	42.570			
7. Ἐμπόριο - ἐστιατόρια - ξενοδοχεῖα - τράπεζες-ἀσφάλειες-ὑποθήκες ἀκινήτων	42.580	64.200	21.620	315.290	321.000	5.710			
8. Λοιπές ὑπηρεσίες	127.820	159.300	31.480	81.160	104.600	23.440			
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	203.800	287.400	83.600	488.000	590.000	102.000			

Γαργαίοι, κτηνοτρόφοι,
άλλοι, κυνηγοί κ.π.τ.έ.

Τεχνίτες και έργατες
(έκτός Γεωργίας) και
χειριστές μεταφορικών
μέσων

Άπασχολούμενοι
στην παροχή
ύπηρεσιών

ΣΥΝΟΛΟ
ΚΛΑΔΟΥ

1971	1980	Νέες ανάγκες 1971-80	1971	1980	Νέες ανάγκες 1971-80	1971	1980	Νέες ανάγκες 1971-80	1971	1980	Νέες ανάγκες 1971-80
125.930	1.056.000	-195.930	1.640	2.000	360	250	0	-250	1.255.700	1.069.000	-186.300
10	0	-10	19.300	19.000	-300	470	700	230	21.600	22.000	400
170	0	-170	515.870	590.000	74.130	4.910	7.300	2.390	564.100	663.000	98.900
250	200	-50	13.290	18.500	5.210	910	1.300	390	25.900	38.000	12.100
180	0	-180	246.100	271.800	25.700	670	900	230	249.800	284.000	34.200
320	0	-320	130.110	145.000	14.890	16.270	14.000	-2.270	210.500	279.000	68.500
460	0	-460	10.970	18.800	7.830	86.100	131.000	44.900	455.400	535.000	79.600
480	2.600	1.120	19.620	26.500	6.880	129.920	137.000	7.080	360.000	430.000	70.000
125.300	1.058.800	-196.000	9.569.000	1.091.600	134.700	239.500	292.200	52.700	3.143.000	3.320.000	177.000

Πηγή: α) ΕΣΥΕ, 'Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού - κατοικιών 1971 (δείγμα 25%) - Προσαρμογή

β) 'Εθνικοί λογαριασμοί της 'Ελλάδας

γ) 'Εκτιμήσεις

9. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΕΠ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΔΙΟ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΣΤΗ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΑΣ ΤΖΟΛΛΑ
D.E.S.S. Ψυχολογίας
Καθηγήτριας Μ.Ε.

1. Γενικές αρχές

Οί γενικές αρχές που πρέπει να έχει υπόψη του ο εκπαιδευτικός που θα εφαρμόσει το ΣΕΠ στο πρώτο στάδιο φέτος (βασισμένες στα συμπεράσματα του σεμιναρίου).

«Τό αντίκειμενο του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού (ΣΕΠ)», κατά τη σχετική Πράξη του Συμβουλίου της Ευρώπης, «είναι να διευκολύνει την πλήρη άνθηση της προσωπικότητας του κάθε μαθητή σε όλες της τις μορφές, με τό να άναζητά τον τύπο σπουδής και κατόπιν τό επάγγελμα που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ικανότητες και τις ανάγκες του».

Ο όρισμός αυτός, αντιπροσωπευτικός των αρχών του ΣΕΠ στη σημερινή μορφή του, αποκλείει κάθε έννοια παρεμβάσεως, επιρροής και ύποδειξεως, γιατί ή προσωπικότητα άνθίζει και ώριμάζει μόνο μέσα σε κλίμα έλευθερίας και υπευθυνότητας.

Παλιότερα ή διαδικασία του ΣΕΠ βασιζόταν στην ενημέρωση και εξέταση του μαθητή και την παροχή συμβουλής. Πρωταγωνιστής ήταν ο σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού (ΕΠ), που πληροφορούσε τό μαθητή για τά επαγγέλματα, εξέταζε με διάφορα τέστ και έρωτηματολόγια τις ικανότητες, τά διαφέροντα και την προσωπικότητά του και τέλος τον συμβούλευε τί τύπος σπουδής και επαγγέλματος του ταίριαζε.

Σήμερα, σε όλη τη διαδικασία του ΣΕΠ, ή ευθύνη δίνεται στον ίδιο τον ενδιαφερόμενο. Δέν αποφασίζει κανείς για λογαριασμό του άλλου ούτε προσπαθεί κανείς από τους αρμοδίους να τον επηρεάσει ή να του υποβάλει λύσεις. Αντίθετα του δίνονται πληροφορίες αλλά και ασκήσεις και ευκαιρίες για αυτοπληροφόρηση, αυτοεπίγνωση, έκλογή και λήψη αποφάσεων, που αποβλέπουν στο να τον αναπτύξουν, ώστε να γίνει ο ίδιος ικανός να διαλέγει κάθε φορά αυτό που στη συγκεκριμένη στιγμή ανταποκρίνεται στις ικανότητες και στις ανάγκες του. Ο σύμβουλος δέν παίζει πιά τό βασικό ρόλο· μαζί με τον καθηγητή του ΣΕΠ του σχολείου συνεργάζονται με τό μαθητή και τον βοηθούν, ό καθένας με τό δικό του τρόπο, να συνειδητοποιεί, σε κάθε φάση της πορείας του για έκλογή σπουδής και

ἐπαγγέλματος, τὰ δεδομένα τῆς πραγματικότητας καί τὰ δεδομένα τοῦ ἑαυτοῦ του, ὥστε νά προχωρεῖ σέ σωστές ἀποφάσεις ἢ νά βρίσκει ἐναλλακτικές λύσεις.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι τελευταῖα ἐγινε μιά σημαντική ἀλλαγὴ ὀπτικής γωνίας τοῦ ΣΕΠ. Αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ ἦταν ἀναγκαία, γιατί σέ ἕναν κόσμον ὅπου τόσο ραγδαῖες μεταβολές ἐπισυμβαίνουν ἐξαιτίας τῆς ἀφάνταστης τεχνολογικῆς προόδου, τὰ παιδιά πού σήμερον φοιτοῦν στὰ σχολεῖα θά κληθοῦν νά ἀντιμετωπίσουν ἀπρόβλεπτες καταστάσεις. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἐπαγγέλματα πού ὑπάρχουν σήμερον θά ἔχουν ἐκλείψει στὰ ἐρχόμενα 30 χρόνια τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς τῶν σημερινῶν παιδιῶν, ἄλλα θά ἔχουν ἐμφανιστεῖ καί πολλῶν ἄλλων θά ἔχουν ἀλλάξει ἐντελῶς οἱ συνθήκες ἐξασκήσεως (ὅπως καί στὰ 30 χρόνια πού πέρασαν χάθηκαν μερικά ἐπαγγέλματα, ὅπως τοῦ ἀμαξᾶ, δημιουργήθηκαν νέα, ὅπως τὰ σχετικά μέ τοὺς ηλεκτρονικούς ἐγκεφάλους, ἄλλων ἄλλαξαν οἱ συνθήκες, π.χ. στὰ περισσότερα χειρωνακτικά ἐπαγγέλματα μέ τὴν εἴσοδο τῶν μηχανῶν καί τὴ μαζικοποίηση τῆς παραγωγῆς· τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ βρίσκεται στὸ δρόμο τῆς ἀλλαγῆς, μέ τὴν ἐξέλιξη τῶν ὀπτικοακουστικῶν μέσων). Ἐφόσον λοιπόν τὰ παιδιά μας θά χρειαστεῖ, ἴσως, νά ἀλλάξουν ἐπάγγελμα καί ἴσως περισσότερο ἀπὸ μιά φορά καί νά γνωρίσουν ἐπαγγέλματα πού ἐμεῖς οὔτε τὰ φανταζόμαστε, ὁ μόνος τρόπος νά τὰ βοηθήσουμε εἶναι νά τὰ ἀσκήσουμε νά συνειδητοποιοῦν σέ κάθε πρόβλημα τὰ δεδομένα τῆς πραγματικότητας καί τοῦ ἑαυτοῦ τους καί νά βρίσκουν λύση. Γι' αὐτὸ καί ὁ ΣΕΠ μέ τίς διαδικασίες καί τίς δραστηριότητές του συντελεῖ στὴν ὀρίμανση τοῦ μαθητῆ ἀντὶ νά τὸν ὑποκαθιστᾷ στὴν ἐκλογὴ του.

Ποιά πρόσωπα καί μέ ποιούς τρόπους βοηθοῦν στὴν ἀνάπτυξη καί ὀρίμανση τοῦ μαθητῆ στὰ πλαίσια τοῦ ΣΕΠ; Ποιές εἶναι οἱ ἀρμοδιότητες τοῦ καθενός;

Τὰ κυριότερα πρόσωπα πού ἀναφέρθηκαν καί στίς ὁμιλίες εἶναι:

Ὁ καθηγητὴς τοῦ ΣΕΠ (καί βοηθητικά οἱ καθηγητές ὄλων τῶν εἰδικοτήτων).

Ὁ σχολικός σύμβουλος (καί στὴν Ἀγγλία ἐλάχιστα σχολεῖα διαθέτουν εἰδικὸ σχολικὸ σύμβουλο).

Ὁ ἐπαγγελματικὸς σύμβουλος (τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας).

Ὁ καθηγητὴς τοῦ ΣΕΠ:

- α) Πληροφορεῖ τοὺς μαθητές γιὰ τὰ ἐπαγγέλματα καί γιὰ τίς εὐκαιρίες ἀπασχολήσεως μέ τὸ νά τοὺς παρέχει σχετικὸ ὑλικό (π.χ. μονογραφίες, ἐντυπα, ἄλλες πληροφορίες, πού συνήθως προμηθεύεται ἀπὸ τὸ γραφεῖο ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας), μέ διοργάνωση ἐπισκέψεων σέ τόπους

έργασίας, μέ κινηματογραφικές προβολές ή προβολές slides κτλ. Δέν περιορίζεται όμως μόνο στην πληροφόρηση. Τούς άσκει στην αὐτοπληροφόρηση καί στην έπεξεργασία τοῦ πληροφοριακοῦ ὕλικου πού μποροῦν νά πάρουν οἱ ἴδιοι ἀπό τίς πηγές επαγγελματικῆς πληροφορήσεως (γραφείο ΕΠ τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ἐπιμελητήρια, συνδικαλιστικές ὀργανώσεις, τόποι ἐργασίας).

- β) Τούς βοηθάει στό νά ἀποκτήσουν μιά ὅσο τό δυνατόν πιό ἄρτια καί σωστή εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ τους μέ τό νά τοῦς χορηγεῖ ἀσκήσεις καί ἐρωτηματολόγια (ὄχι τέστ) αὐτοεξετάσεως, αὐτοεκτιμήσεως, αὐτοβαθμολογήσεως. Αὐτές οἱ ἀσκήσεις εἶναι γιά ἀποκλειστική χρήση τοῦ κάθε μαθητῆ καί ἀποτελοῦν ἐρέθισμα γιά νά προβληματιστεῖ σχετικά μέ τόν ἑαυτό του (δυνάμεις, ἀδυναμίες, ἐπιθυμίες κτλ.). Ὁ καθηγητής δέν ἐλέγχει τίς ἀπαντήσεις. Γίνονται ὅμως σχετικές συζητήσεις στην τάξη γιά νά ἀναλυθοῦν ἔννοιες ἢ νά διευκρινιστοῦν ἄλλα σημεῖα, π.χ. ἂν κανεῖς μπορεῖ νά ἀναπτύξει ὀρισμένες ἱκανότητες στίς ὁποῖες ὑστερεῖ καί πῶς.
- γ) Τούς βοηθάει ἀκόμη μέ κατάλληλες ἀσκήσεις καί ὁμαδικές συζητήσεις στην τάξη νά ξεχωρίζουν τίς ἐξωτερικές ἐπιδράσεις ἀπό τίς προσωπικές τους ἐπιθυμίες, νά συνταιριάζουν τίς ἱκανότητες καί τίς ἀνάγκες τους μέ τίς ἀπαιτήσεις καί τά ὅσα προσφέρουν τῇ διάφορᾳ ἐπαγγέλματα, νά ἀντιμετωπίζουν καταστάσεις ἐκλογῆς μέ πλήρη συνείδηση τῶν πιέσεων, τῶν κινδύνων καί τῶν πλεονεκτημάτων κάθε λύσεως.

Ὅλες αὐτές εἶναι δραστηριότητες μέσα στά πλαίσια τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ καθηγητῆ τοῦ ΣΕΠ, πού συμβάλλουν στην ἀνάπτυξη καί τήν ὥριμανση τοῦ μαθητῆ.

Σέ περιπτώσεις πού κάποιοι μαθητές ἀντιμετωπίζουν συγκινησιακά ἢ κοινωνικά προβλήματα πού περιπλέκουν τό θέμα τῆς ἐκλογῆς σπουδῆς ἐπαγγέλματος καί δυσκολεύονται νά λύσουν τίς ἐσωτερικές ἢ ἐξωτερικές τους συγκρούσεις, μποροῦν νά ζητήσουν συνέντευξη ἀτομική μέ τό σχολικό σύμβουλο, ὅπου ὑπάρχει, ἢ μέ τόν ἐπαγγελματικό σύμβουλο.

Ὁ σύμβουλος εἶναι, ἡ τουλάχιστον πρέπει νά εἶναι, πρόσωπο μέ εἰδική ἐκπαίδευση, μέ σοβαρή ψυχολογική κατάρτιση, εὐρύτητα ἀπόψεων, ἐχεμύθεια, μέ εὐέλικτη καί ὄχι ἄκαμπτη προσωπικότητα, χωρίς αὐταρχικότητα, χωρίς προκαταλήψεις γιά τά ἐπαγγέλματα καί τίς ἀνθρώπινες συμπεριφορές, μέ πολύ ἐνδιαφέρον γιά τοῦς ἀνθρώπους. Ἐχει εἰδική ἐκπαίδευση, πείρα καί ἀσκηση στίς διαπροσωπικές σχέσεις, ὥστε κατά τή συνέντευξη ἢ τίς συνεντεύξεις νά ἀκούει, νά κατανοεῖ, νά φωτίζει τίς συνιστώσες τοῦ προβλήματος χωρίς νά

προβάλλει δικές του απόψεις. Έτσι βοηθάει το μαθητή να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του με τον τρόπο που του ταιριάζει περισσότερο, ώστε να βγει από το αδιέξοδο βρίσκοντας εναλλακτικές λύσεις.

Ο δικός μας ρόλος: Στή φετινή πειραματική εφαρμογή του ΣΕΠ στη Γ' γυμνασίου θα περιοριστούμε σε ένα μέρος των αρμοδιοτήτων του καθηγητή ΣΕΠ, δηλαδή:

- στόν προβληματισμό των μαθητών: σε σχέση με το έπαγγελμα, τη σημασία του στη ζωή, τη σπουδαιότητα της επαγγελματικής εκλογής, και
- στην ενημέρωση για το θεσμό του ΣΕΠ, για τη βοήθεια που ο ΣΕΠ προσφέρει, για τις διεξόδους που ανοίγονται μετά το γυμνάσιο, για τον κόσμο των επαγγελμάτων (πώς τα εξετάζουμε, από ποιά παίρνουμε πληροφορίες κτλ.).

Βέβαια δεν μπορεί κανείς να ισχυριστεί ότι τα παιδιά θα λύσουν το πρόβλημα του εκπαιδευτικού και επαγγελματικού προσανατολισμού τους με λίγες (μετρήσαμε περίπου δέκα) ενημερωτικές ώρες. Αναμφισβήτητα όμως θα έχουν κάποιο κέρδος, γιατί και το να τεθεί απλώς το πρόβλημα σε σωστές βάσεις είναι μία σημαντική συμβολή στη λύση του.

Άλλωστε βρισκόμαστε στην αρχή, αρχίζουμε χωρίς ειδικευση, με πολύ περιορισμένα μέσα, αλλά και με πολλή συνείδηση ευθύνης και πολλή αγάπη για τους μαθητές μας. Και αν οι στόχοι μας προς το παρόν είναι περιορισμένοι, όμως η ευθύνη είναι μεγάλη να μπουδ σωστά θεμέλια, να γίνει σωστή η αρχή χωρίς λάθη· και λάθη δε θα γίνουν, αν δεν υπερβούμε τα δριά μας και δεν άφεθομε να παίξουμε το ρόλο ειδικού, όποτε σίγουρα θα πέσουμε σε επικίνδυνες αυθαιρεσίες. Ο ρόλος μας είναι σαφής: προβληματισμός και ενημέρωση των παιδιών. Το να παρασυρθούμε από την πίεση των μαθητών και να έμπλακομε σε ρόλο συμβούλου θα είναι επικίνδυνο και για τα παιδιά και για μάς τους ίδιους και για τη σχέση μας με την τάξη και για τον ίδιο το θεσμό. Άλλο ένα καίριο λάθος είναι το να θελήσουμε να κατευθύνουμε έμεις την επαγγελματική έκλογή των μαθητών, με οποιοδήποτε τρόπο. Οποιοσδήποτε έπηρεασμός θα ήταν αντίθετος προς όλο το θεσμό του ΣΕΠ.

2. Έφαρμογή

α) Στόχοι: Οί στόχοι στους οποίους ή όλη προσπάθειά μας θα πρέπει να αποβλέπει είναι:

1. Να καταλάβουν τα παιδιά ότι εκλέγοντας ένα έπαγγελμα εκλέγουν τρόπο ζωής και ότι αυτή ή έκλογή έχει κεφαλαιώδη σημασία για τη ζωή τους και για το κοινωνικό σύνολο.

2. Νά καταλάβουν τί είναι ό ΣΕΠ (ότι δέν προσφέρει άνωθεν μαγική λύση) και τί είδους βοήθεια προσφέρει (βοήθεια για αύτοανάπτυξη μέσα από τήν άναζήτηση επαγγελματικής ενημερώσεως, τίς άσκήσεις αύτοεπιγνώσεως, έκλογής κτλ.).

3. Νά καταλάβουν ότι τήν εϋθύνη για τήν κατεύθυνση τής ζωής τους και τήν επαγγελματική έκλογή τήν έχουν οί ίδιοι και κανείς άλλος.

4. Ότι πρέπει νά προβληματιστούν σοβαρά και έγκαιρα, από τώρα, νά ενημερωθούν για τά επαγγέλματα και νά άναρωτηθούν μέ είλικρίνεια για τίς άνάγκες τους, τίς ικανότητές τους, τά ένδιαφέροντά τους κτλ.

5. Ότι πρώτα πρέπει νά καταλήξουν σέ κάποιο επαγγελματικό σχέδιο και μετά νά καθορίσουν τόν τύπο και τήν έκταση τών σπουδών πού θά τούς οδηγήσουν στην πραγματοποίησή του.

6. Ότι για νά αποφασίσουν σωστά πρέπει νά ξεχωρίσουν τίς έξωτερικές επιδράσεις (φιλοδοξίες και όνειρα γονέων, ύποδείξεις φίλων ή δασκάλων, πρότυπα ζωής πού τούς προβλήθηκαν παλιά και πρόσφατα από βιβλία, περιοδικά, τηλεόραση κτλ.) από τίς βαθύτερες δικές τους επιθυμίες.

7. Σημαντικό είναι επίσης νά καταλάβουν ότι φέτος θά έχουν μόνο ένα μέρος από τή βοήθεια του ΣΕΠ, γιατί είναι ή άρχή μιās προοδευτικής έφαρμογής.

β) Όριαία κατανομή: Έγινε προσπάθεια νά περιληφθούν, στίς όκτώ διδακτικές ώρες πού μένουν ως τό τέλος του σχολικού έτους για έφαρμογή του ΣΕΠ, τά κύρια θέματα για προβληματισμό και ενημέρωση και νά παρουσιαστούν σύμφωνα μέ κάποια στοιχειώδη δομή:

1η ώρα: Η άναγκαιότητα τής εργασίας και ή μεγάλη σημασία του επαγγέλματος, έπομένως και τής επαγγελματικής έκλογής.

2η και 3η: Τί είδους βοήθεια προσφέρει ό ΣΕΠ, σέ τί ώφελεί, ποιοί είναι οί σκοποί του, ποιός τελικά έχει τήν εϋθύνη τής έκλογής.

4η και 5η: Λίγα στοιχεία για τήν ταξινόμηση τών επαγγελμάτων και περισσότερα στοιχεία για τή συλλογή επαγγελματικών πληροφοριών.

6η: Η εκπαίδευση σέ σχέση μέ τό έπάγγελμα – ενημέρωση σχετικά μέ τίς εύκαιρίες σπουδής του άπόφοιτου γυμνασίου.

7η: Λίγα στοιχεία για τήν άνάγκη τής αύτοεξετάσεως και αύτοεπιγνώσεως στην επαγγελματική έκλογή.

8η: Έπαγγελματικές μονογραφίες ή άσκήσεις – έρεθίσματα (ύλικό Miller).

Η έφαρμογή του θεσμού του ΣΕΠ δέν έχει καμιά σχέση μέ τό

κλασικό μάθημα, όσο αφορά τις έννοιες εξέταση - ύλη - έλεγχος γνώσεων - κατάλογος, ή με οποιαδήποτε αξιολόγηση τών επαγγελμάτων ή τών κλίσεων, διαφερόντων και ικανοτήτων του παιδιού. Καλό θα ήταν να αποφεύγεται και ή λέξη «μάθημα», γιατί για πολλούς μαθητές έχει αρνητικούς συνειρμούς.

Όσο για τό πώς θα γίνει ό προβληματισμός και ή ενημέρωση επαφίεται στη διδακτική πείρα πού βρίσκει τόν κατάλληλο τρόπο ανάλογα με τις συνθήκες της κάθε τάξεως και της κάθε διδακτικής ώρας. Όπωςδήποτε σε όλα τά θέματα είναι απαραίτητος ό διάλογος και ή όσο γίνεται περισσότερη συμμετοχή τών παιδιών.

Μερικές, πιθανόν, βοηθητικές σκέψεις για τά επί μέρους θέματα:

1η ώρα: Η αναγκαιότητα της εργασίας - ή σημασία του επαγγέλματος.

Μπορούμε νά αρχίσουμε με τόν όρισμό του ΣΕΠ, όπως δίνεται στην Πράξη του Συμβουλίου της Εύρώπης (βλ. αρχή εισήγησης) και νά συσχετίσουμε την ολόπλευρη άνθηση της προσωπικότητας με την έκλογή κατάλληλου επαγγέλματος.

Ερωτήματα όπως: Ποιοί δέν εργάζονται; Πώς αισθάνονται οι συνταξιούχοι; Οί άνεργοι; κτλ. θα προκαλέσουν συζήτηση πού θα δείξει ότι δέν εργαζόμαστε μόνο για τά οικονομικά όφέλη· επομένως τό επάγγελμα καλύπτει πολλές πλευρές της ζωής μας και την επηράζει με πολλούς τρόπους. Μπορούν νά συζητηθούν:

α) Οί ψυχολογικές επιπτώσεις του επαγγέλματος: Η ικανοποίηση πού αισθανόμαστε αν είναι δημιουργικό, ενδιαφέρον και σύμφωνο με τις ικανότητές μας, γιατί βρίσκουν χρήσιμη και κοινωνικά όφελιμη διέξοδο οί δυνάμεις και οί ικανότητές μας. Τό αίσθημα καταξίωσης και κοινωνικής αναγνωρίσεως πού δοκιμάζουμε από τό γεγονός ότι ό έαυτός μας αυτοπραγματώνεται και αναπτύσσεται (άνθηση της προσωπικότητας) όφελώντας συγχρόνως τό σύνολο και την οικονομία του τόπου. "Αν αντίθετα τό επάγγελμα είναι πληκτικό, αδιάφορο, μονότονο ή πάνω από τις δυνάμεις μας, τί αισθήματα και καταστάσεις δημιουργεί (δυσανεμία, κούραση, πλήξη, ψυχική καχεξία, μεμψιμοιρία, προδιάθεση για άγχος, νευρώσεις, αντικοινωνική συμπεριφορά κτλ.).

β) Οί κοινωνικές επιπτώσεις: Τό επάγγελμα καθορίζει συνήθως τό είδος τών ανθρώπων πού συναντούμε, (μερικά επαγγέλματα καθορίζουν και την έξωεπαγγελματική ζωή, π.χ. ντύσιμο - ψυχαγωγία - συναναστροφές του εκπαιδευτικού, του ιερέα, του δημόσιου υπάλληλου, ιδίως σε κλειστές κοινωνικές ομάδες), καθορίζει τις ελεύθερες ώρες μας, τις διακοπές μας κτλ.

γ) Οί οικονομικές επιπτώσεις: Είναι γνωστός ό καθοριστικός τους ρόλος στην ποιότητα της ζωής.

‘Από αυτές τίς συζητήσεις ή άλλες παρόμοιες βγαίνει τό συμπέρασμα ότι τό ἐπάγγελμα παίξει τόσο σημαντικό ρόλο στη ζωή μας, ὥστε δέν εἶναι ὑπερβολή όταν λέγεται ότι «ἐκλέγοντας ἐπάγγελμα ἐκλέγουμε τρόπο ζωής». Ἡ ἐκλογή αὐτή εἶναι πολύ σπουδαία καί δύσκολη ὑπόθεση τῶν νέων, τοὺς ὁποίους ὁ ΣΕΠ βοηθεῖ νά τήν ἀντιμετωπίσουν σωστά.

Βοηθήματα: Ἡ ὁμιλία τῆς κ. Καλογήρου «Ψυχολογική καί κοινωνική σημασία τῶν ἐπαγγελμάτων» εἶναι κατάλληλη πηγή ἰδεῶν καί θεμάτων γιά συζήτηση καθὼς καί ἡ ὁμιλία τῆς κ. Woodhead.

2η καί 3η ὥρα: Ἡ βοήθεια πού προσφέρει ὁ ΣΕΠ στό μαθητή καί ἡ ὠφέλεια πού προκύπτει ἀπό τήν ἐφαρμογή του μποροῦν νά ἐπισημανθοῦν, ἂν θεθοῦν γιά συζήτηση θέματα ὅπως:

Τί συναισθήματα νιώθουμε, όταν ἀσχολούμαστε μέ κάτι πού μᾶς ἀρέσει καί τό πετυχαίνουμε, καί τί, όταν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νά ἀσχοληθοῦμε μέ μονότονες καί πληκτικές ἢ πολύ δύσκολες δουλειές (εἶναι θέματα πού μποροῦν νά συνδεθοῦν μέ τήν προηγούμενη ἐνότητα).

“Ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δέν αἰσθάνονται εὐχαρίστηση μέ τά ἴδια πράγματα (π.χ. οἱ μαθητές καί τά ἀγαπημένα τους μαθήματα ἢ χόμπι) οὔτε τά καταφέρνουν ὅλοι στόν ἴδιο βαθμό στά ἴδια θέματα. Ὁ καθένας ἔχει τά δυνατά καί τά ἀδύνατα σημεῖα του.

Τό ἐπάγγελμα πού θά μᾶς ἀπασχολήσει πολλές ὥρες κάθε ἡμέρα γιά 25 καί περισσότερα χρόνια τῆς ζωῆς μας θά πρέπει κατά τό δυνατόν νά μοιάζει μέ τίς ἀσχολίες πού μᾶς εὐχαριστοῦν καί νά εἶναι στά μέτρα τῶν δυνατοτήτων μας.

Τό θέμα τῆς ἐκλογῆς εἶναι δύσκολο: Γίνονται πολλά λάθη, όταν δέν ὑπάρχει προσανατολισμός (ιδέες ἀπό τήν πείρα καί ἀπό τήν ὁμιλία τοῦ κ. Κατσαδῶρου), πολλά ἀποφεύγονται, όταν ὑπάρχει. Καλό θά ἦταν νά δοθοῦν παραδείγματα ἀνθρώπων ὑπαρκτῶν πού ἔκαναν καλή ἢ κακή ἐκλογή καί νά ἐπισημανθοῦν οἱ συνέπειες.

Τί κάνει ὁ ΣΕΠ γιά νά βοηθήσει τό νέο στήν ἐκλογή; Τόν ἐνημερώνει γιά τά ἐπαγγέλματα καί τοῦ μαθαίνει πῶς νά ἐνημερώνεται. Τόν ἀσκεῖ στήν ἐξέταση τοῦ ἑαυτοῦ του, στό νά συνδυάζει τό τί προσφέρουν καί τί ἀπαιτοῦν τά διάφορα ἐπαγγέλματα μέ αὐτά πού ὁ ἴδιος ἐπιθυμεῖ καί εἶναι ἱκανός νά κάνει, τόν ἀσκεῖ στό νά ξεχωρίζει τίς δικές του ἐπιθυμίες ἀπό τό τί ἐπιθυμοῦν οἱ ἄλλοι ἀπ’ αὐτόν καί γι’ αὐτόν καί νά διαλέγει, ἔχοντας πλήρη συνείδηση τοῦ τί διαλέγει καί γιατί. Ποιὸς ἔχει τήν εὐθύνη τῆς ζωῆς καί τῆς ἐκλογῆς; Τί ρόλο παίζουν οἱ ἄλλοι, οἱ συνθηκες, ἡ ἀγορά ἐργασίας; Ὁ ὥριμος ἄνθρωπος συνδυάζει τά δεδομένα καί βρίσκει ἐναλλακτικές λύσεις.

Βοηθητικά γι’ αὐτά τά θέματα: Ἡ ὁμιλία τοῦ κ. Κατσαδῶρου

«Παραλήψεις και σφάλματα των νέων κατά την έκλογή τύπου σπουδής και επαγγέλματος», οι περιλήψεις των διαλέξεων του κ. Miller σελ. 1-2-3, από το άλλο υλικό του «Μιά ανάλυση των στόχων του προσανατολισμού» και οι συνημμένες σ' αυτή τη διάλεξη σελίδες που είναι αποσπάσματα από ενημερωτικό υλικό για τον προσανατολισμό της κ. Καλογήρου.

4η και 5η ώρα: Στοιχεία για την ταξινόμηση των επαγγελμάτων και τη συλλογή επαγγελματικών πληροφοριών.

Σ' αυτές τις δύο ώρες θα γίνει προσπάθεια για να ενημερωθούν τα παιδιά γύρω από τα επαγγέλματα και θα τους δοθεί ένας τρόπος για να τα έρευνουν.

Μπορεί να γίνει λόγος για το πλήθος των επαγγελμάτων που υπάρχουν (1600 επαγγέλματα, με 20.000 ειδικότητες και εξειδικεύσεις) και για το μόχθο που καταβάλλουν οι έρευνητες σέ όλο τον κόσμο προκειμένου να τα ταξινομήσουν σέ ομάδες, ώστε να είναι έφικτη ή προσέγγιση και ή μελέτη τους. Νά γίνει αντίληπτό ότι δεν είναι νοητή μιά επαγγελματική έκλογή, όταν γίνεται μεταξύ των ελάχιστων επαγγελμάτων που ξέρουμε. Πρέπει όπωσδήποτε να προηγηθεί διερεύνηση πολλών επαγγελμάτων. Έδω μπορεί να αναφερθούν μερικοί τρόποι ταξινόμησης των επαγγελμάτων (στοιχεία βρίσκονται στην όμιλία της κ. Ζαννή - Τελιοπούλου «Ταξινόμηση των επαγγελμάτων»). Στή συνέχεια θα δώσουμε στά παιδιά τον τρόπο εξέτασης των επαγγελμάτων. Θά τους πούμε για την επαγγελματική μονογραφία που περιλαμβάνει όλα τά στοιχεία ενός επαγγελματικού τομέα ή ενός επιμέρους επαγγέλματος και που μπορούν νά ζητούν επαγγελματικές μονογραφίες, γενικά επαγγελματικές πληροφορίες.

Επειδή όμως είναι δυνατό νά θέλουν νά μάθουν τώρα ή στο μέλλον για επαγγέλματα που δεν περιλαμβάνονται στίς διαθέσιμες μονογραφίες, χρειάζεται νά τους δώσουμε έναν τρόπο αυτοπληροφορήσεως. Ένας τρόπος είναι νά διαλέξουμε μαζί μέ τά παιδιά από τήν προηγούμενη ώρα (4η) ένα επάγγελμα, από αυτά που περιέχονται στίς μονογραφίες που έχουμε στά χέρια μας, και τήν 5η ώρα νά δώσουμε, γραμμένες στόν πίνακα, τίς βασικές έρωτήσεις που ρωτάμε, όταν θέλουμε νά πληροφορηθούμε για ένα επάγγελμα, και που αποτελούν τό σκελετό της επαγγελματικής μονογραφίας. Π.χ. ή άδελφή νοσοκόμος: Τί κάνει; Πώς τό κάνει; Πού δουλεύει; κτλ. (άκολουθώντας τά στοιχεία που περιέχονται στην όμιλία της κ. Τζαβέλλα «Δομή της επαγγελματικής μονογραφίας»). Τά παιδιά θά δώσουν όσες άπαντήσεις μπορούν – γι' αυτό καλύτερα νά έχει επιλεγεί ένα κάπως γνωστό επάγγελμα – θά τίς γράψουμε στόν πίνακα στίς αντίστοιχες θέσεις, θά συμπληρώσουμε και έμεις σέ κάθε έρώ-

τηση ό,τι δέν άναφέρθηκε άπό τά παιδιά. Στο τέλος θά έχουμε στόν πίνακα μιά στοιχειώδη επαγγελματική μονογραφία.

Κανείς δέν ισχυρίζεται βέβαια ότι τά παιδιά θά έχουν μάθει έτσι νά κάνουν πλήρεις και έπιστημονικές επαγγελματικές μονογραφίες, θά τούς έχει δοθεί όμως ένα έρεθισμα και ένας τρόπος έρευνας πού θά τά βοηθήσει στην αυτενέργεια και στην υπεύθυνη αυτοπληροφόρηση. (Τά άπαραίτητα στοιχεία γι' αυτή την έργασία τά βρίσκουμε στην όμιλία της κ. Τζαβέλλα πού ήδη άναφέρθηκε και στις υπόλοιπες μονογραφίες. Χρήσιμο είναι τό ύλικό του κ. Miller).

6η ώρα: Δρόμοι πού άνοίγονται στόν άπόφοιτο Γυμνασίου.

Στόχος είναι νά καταλάβουν τά παιδιά τή στενή σχέση έκπαιδεύσεως - επαγγέλματος και νά πληροφορηθούν τί τύποι μεταγυμνασιακής έκπαιδεύσεως υπάρχουν και σέ τί επαγγέλματα ή άνώτερες σπουδές όδηγούν.

Θά ήταν σκόπιμο νά γίνει ξανά λόγος γιά τό συνηθισμένο λάθος πού κάνουν τά περισσότερα παιδιά διαλέγοντας σπουδές χωρίς νά ξέρουν τί ευκαιρίες άπασχολήσεως υπάρχουν στό τέρμα τους και άν είναι άνάλογες μέ τά ενδιαφέροντα και τίς ικανότητές τους. (Βοηθητική ή όμιλία του κ. Κατσαδώρα (Παραλείψεις και σφάλματα των νέων στην έκλογή τύπου σπουδής και επαγγέλματος)).

Θά πρέπει νά βοηθηθούν νά καταλάβουν ότι κερδίζουν χρόνο και δυνάμεις προγραμματίζοντας συγκεκριμένη έκπαίδευση και συγκεκριμένο τομέα επαγγελμάτων: όχι «ας πάρω τό χαρτί και βλέπουμε», αλλά «τί θέλω νά γίνω; τί είδους έκπαίδευση μου χρειάζεται γιά την πραγματοποίηση του σχεδίου μου;». Νά καταλάβουν ότι διαλέγοντας τώρα έναν τύπο λυκείου ή άλλης μεταγυμνασιακής σπουδής αυτόματα κάνουν ένα βήμα πρós την επαγγελματική έκλογή.

Κατατοπιστική γι' αυτό τό θέμα ή όμιλία του κ. Μαυροματάκου: «Δρόμοι πού άνοίγονται στόν άπόφοιτο Γυμνασίου», άπό τίς σημειώσεις περιλήψεων του κ. Miller τμήματα άπό τό 4ο θέμα του Ιου μέρους και ή όμιλία του κ. Κατσαδώρα πού ήδη άναφέρθηκε.

7η ώρα: Τό θέμα της αυτοεπιγνώσεως.

“Άλλοτε ή διερεύνηση των ικανοτήτων και των άλλων στοιχείων της προσωπικότητας γινόταν μέ τέστ, πού την έρμηνεία τους την έδινε ό ειδικός, περιορίζοντας τό μαθητή σέ παθητικό δέκτη των άποτελεσμάτων τους. Γι' αυτό τό λόγο και γιά πολλούς άλλους ή χρήση των τέστ, άφού γνώρισε μιά μεγάλη άνθηση, περιορίστηκε σιγά σιγά. Σήμερα τά τέστ χρησιμοποιούνται σέ ειδικές περιπτώσεις και τά άποτελέσματά τους είναι βοηθητικά. Στη διαδικασία του ΣΕΠ σήμερα άντί γιά την εξέταση μέ τέστ έχουμε την αυτοεπι-

γνώση, πού είναι υπόθεση του ίδιου του ατόμου.

Στόχος σ' αυτό το θέμα είναι να καταλάβουν τα παιδιά ότι δεν αρκεί η γνώση των επαγγελματιών για μία σωστή έκλογή, αλλά ότι πρέπει να ξέρουν και τις ανάγκες, δυνάμεις, ενδιαφέροντα, ικανότητες του έαυτού τους, τον οποίο μπορούν και ξέρουν οι ίδιοι καλύτερα από κάθε άλλον (οι γνώμες των άλλων είναι χρήσιμες, αλλά βοηθητικές). 'Αλλά η αυτοεπίγνωση δεν είναι εύκολη, ούτε την αποκτά κανείς αυτόματα· πρέπει να ασχοληθεί σοβαρά.

'Ενδεικτικά μπορεί να δοθεί στα παιδιά η «άσκηση στην προσωπική ανάπτυξη - SPEEDCOP» ή κάποια άλλη που θα φτιάξουμε εμείς με βάση το φυλλάδιο «πληροφορίες για τους μαθητές υπό μορφή ερωτήσεων». 'Αν δώσουμε άσκηση, δε θα πάρουμε πίσω τα φύλλα. Θά το εξηγήσουμε αυτό στα παιδιά: ότι η άσκηση είναι αποκλειστικά για δικό τους προβληματισμό και δική τους χρήση και ότι οι απαντήσεις αφορούν αποκλειστικά αυτούς τους ίδιους. 'Ότι επομένως δε θά έπρεπε να σκεφτούν και να γράψουν ό,τι φαντάζονται πώς θά έρεσε στον καθηγητή, αλλά ό,τι πραγματικά αντιπροσωπεύει αυτούς τους ίδιους. 'Ισως χρειαστεί να επιμείνουμε σ' αυτό το σημείο, για να αποδεσμευτούν τα παιδιά από το έξαρτημένο αντανακλαστικό: φύλλο χαρτί - διαγώνισμα - βαθμολογία, άρα «βρίσκομαι υπό κρίση και πρέπει να φανώ καλός».

Βοηθητικά για το θέμα της αυτοεπιγνώσεως είναι το κεφάλαιο «ή συνιστώσα της αυτογνώσεως» από τις όμιλίες του κ. Miller, «τό σχέδιο 7 σημείων» και το τρίφυλλο που επιγράφεται «πληροφορίες για τους μαθητές υπό μορφή ερωτήσεων».

8η ώρα (ίσως και 9η):

- α) Μονογραφίες διαφόρων επαγγελματιών που θά τις έπεξεργαστούμε όπως στις ώρες 4η-5η.
 - ή β) ασκήσεις - ερεθίσματα (ύλικό Miller).
 - ή γ) οργάνωση επισκέψεως σε τόπο εργασίας - ίσως στα πλαίσια των πολιτιστικών εκδηλώσεων - μετά από κατάλληλη προετοιμασία των μαθητών. Μετά την επίσκεψη, έπεξεργασία των παρατηρήσεών τους για τις θέσεις εργασίας που είδαν.
- Αυτά σαν μία πρόταση - συμβολή στην οργάνωση του πρώτου σταδίου πειραματικής εφαρμογής του ΣΕΠ στη Γ' γυμνασίου για το τρέχον σχολικό έτος.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

[‘Από τις συζητήσεις που έγιναν στα σεμινάρια καταχωρίζονται τα σημεία εκείνα, τα όποια διαφωτίζουν σημαντικές πλευρές του Σχολικού – Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Τα κείμενα προέρχονται από τις αντίστοιχες μαγνητοφωνήσεις].

Α'. Ο ΣΧΟΛΙΚΟΣ – ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΑ

1. ‘Η Πληροφόρηση

ΕΡΩΤΗΣΗ. Φοβούμαι πώς με τις περιορισμένες ώρες που διαθέτει το πρόγραμμα για το σχολικό - επαγγελματικό προσανατολισμό¹ δε θα μπορούμε να παρουσιάσουμε σωστά όλα τα επαγγέλματα. Γι’ αυτό νομίζω πώς πρέπει να δίνουμε στοιχειά για ομάδες συναφών επαγγελμάτων.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ. κ. Miller: Συμφωνώ. ‘Η στενότητα του χρόνου δε μάς επιτρέπει να πάμε σε βάθος. Γι’ αυτό στην πληροφόρηση θα προτιμήσουμε το εύρος και ανάλογα με το ενδιαφέρον των παιδιών θα προχωρούμε σε βάθος. Στην περίπτωση που δε θα είμαστε σε θέση να δώσουμε πληροφορίες, θα πρέπει να υποδείξουμε τις πηγές, από τις οποίες το παιδί θα μπορεί να πληροφορηθεί τα πάντα για ένα συγκεκριμένο επάγγελμα ή μία συγκεκριμένη ειδικευση. Όπως-δήποτε, ή απόφαση που πρόκειται να πάρει το παιδί για το επάγγελμα που θα ακολουθήσει, θα πρέπει να βασίζεται σε σωστά στοιχεία· αλλιώς ή εκλογή του θα είναι λαθεμένη.

1. Στο έξης θα χρησιμοποιείται η συντομογραφία ΣΕΠ.

ΕΡ. Είπατε ότι κύριο μέλημα του καθηγητή του ΣΕΠ² δέν είναι νά παρέχει πληροφορίες, ἀλλά νά ἐνθαρρύνει τό μαθητή νά ὑποβάλλει ἐρωτήσεις, ὥστε νά κατανοεῖ καλύτερα τίς πληροφορίες πού ἔχει ἀπό ἄλλες πηγές. "Ὅμως ἂν περιοριστεῖ ἐκεῖ ὁ ρόλος τοῦ καθηγητή τοῦ ΣΕΠ, τότε ἡ πληροφόρηση τοῦ μαθητῆ μπορεῖ νά παραμείνει πολύ φτωχή, γιατί συνήθως οἱ πληροφορίες πού ἔχουν οἱ μαθητές μας εἶναι μάλλον περιορισμένες. Γι' αὐτό νομίζω ὅτι τό ἔργο τοῦ καθηγητῆ εἶναι νά διευρύνει τόν κύκλο τῶν πληροφοριῶν πού μποροῦν νά ἔχουν τά παιδιά ἀπό ἄλλες πηγές, ὅπως εἶναι τό σπῆτι, τό ἄλλο περιβάλλον, τά μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως κτλ.

ΑΠ. κ. Miller: Δέ νομίζω ὅτι ὁ μόνος ρόλος τοῦ καθηγητῆ τοῦ ΣΕΠ εἶναι νά ἐνθαρρύνει τίς ἐρωτήσεις καί νά ἐλέγχει τίς πληροφορίες πού προσκομίζουν οἱ μαθητές. "Εργο του ἐπίσης εἶναι ἡ πληροφόρηση. Αὐτό πού πρέπει νά κάνουμε εἶναι νά βεβαιωθοῦμε ὅτι ἔχουμε θέσει στή διάθεση τῶν μαθητῶν μας ὅλο καί περισσότερο σωστές πληροφορίες. Τό ἐρώτημά μου ὁμως εἶναι ἂν ὡς καθηγητές μπορούμε πράγματι καί νά τό κάνουμε αὐτό. Γιατί νομίζω ὅτι, ἂν ἀσχοληθοῦμε περισσότερο μέ τήν πληροφόρηση, θά περάσουμε στό ρόλο ἑνός ἐιδικοῦ ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν· ἐνῶ ὁ κύριος ρόλος τοῦ καθηγητῆ τοῦ ΣΕΠ εἶναι νά κάνει καλύτερη χρήση τῶν πληροφοριῶν πού τοῦ παρέχονται. "Ο καθηγητής δέν εἶναι πηγὴ πληροφοριῶν. Δέ νομίζω ὅτι θά ἔχει ἄρκετό χρόνο στή διάθεσή του γιά πάρα πολλές πληροφορίες. Αὐτὴ εἶναι δουλειά ἑνός ἄλλου ἐιδικοῦ. "Ὅμως εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἐνθαρρύνει τοὺς ἄλλους νά δώσουν πληροφορίες, ὅπως π.χ. ἐδῶ τόν "Ὁργανισμό "Απασχολήσεως "Εργατικοῦ Δυναμικοῦ καί παρόμοιους "Ὁργανισμούς στή Μεγάλη Βρετανία. Στὴ Μεγάλη Βρετανία οἱ καθηγητές τοῦ ΣΕΠ εἶναι ὑπεύθυνοι γιά νά βοηθήσουν τοὺς μαθητές νά χρησιμοποιήσουν τίς πληροφορίες πού τοὺς δίδονται καί γιά νά φέρουν σέ ἐπαφὴ τό μαθητὴ μέ τήν πληροφορία, ὅταν θά τὴ χρειαστεῖ. Δέ θέλω νά σᾶς πῶ ὅτι ἐμεῖς δέν μπορούμε νά θεσπύμε στή διάθεση τοῦ μαθητῆ περισσότερες πληροφορίες, ἀλλά ὁ κύριος ρόλος μας εἶναι νά βοηθήσουμε τό μαθητὴ νά χρησιμοποιήσῃ σωστά τίς πληροφορίες.

ΑΠ. κ. Τρίμης: "Ακριβῶς καί ἐγὼ αὐτό ἐννοοῦσα μέ τήν ἐρώτησή μου. "Οχι ὅτι θά συλλέξουμε ἐμεῖς τίς πληροφορίες, ἀλλά ὅτι ἐμεῖς θά παρεμβληθοῦμε ἀνάμεσα στίς πηγές πληροφοριῶν καί στό μαθητὴ. "Αλλιῶς πρέπει νά ἀναζητηθεῖ ἕνας ἄλλος τρόπος γιά νά φτάνουν ὡς τό μαθητὴ οἱ πληροφορίες πού συλλέγουν οἱ ἀρμόδιες πηγές. Καί δέ νομίζω ὅτι πρέπει νά εἶναι ἄλλο αὐτό τό ὄργανο ἀπὸ

2. "Ονομάζουμε γιά συντομία «Καθηγητὴ τοῦ ΣΕΠ» τὸν καθηγητὴ πού ἔχει τὴν εὐθύνῃ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Σχολικοῦ - "Επαγγελματικοῦ Προσανατολισμοῦ.

τόν καθηγητή του ΣΕΠ. Αυτός πρέπει να φέρει σε επαφή τό μαθητή με τίς πληροφορίες πού συλλέγει τό έκάστοτε άρμόδιο όργανο, είτε αυτό λέγεται 'Υπουργείο 'Εργασίας είτε 'Υπηρεσία 'Απασχολήσεως 'Εργατικού Δυναμικού είτε οποιαδήποτε άλλη 'Υπηρεσία.

ΕΡ. Θά ήθελα νά ρωτήσω άν είναι σωστό νά άρχίσουμε τό ΣΕΠ στά σχολεία μας ζητώντας από τά παιδιά νά μās φέρουν πληροφορίες πρῶτα γιά τό έπάγγελμα τών γονέων τους, όταν καί οί δυό γονεΐς έργάζονται. Δηλαδή, προτού κάν άρχίσουμε τόν επαγγελματικό προσανατολισμό, άν μπορούμε νά προβληματίσουμε τά παιδιά μέσα στό άμεσο περιβάλλον τους.

ΑΠ. κ. Miller: Τό νά γνωρίζει τό παιδί τά σχετικά μέ τό έπάγγελμα τού γονέως είναι μιá προσωπική έμπειρία, αλλά δέν μπορούμε νά πούμε ότι ό επαγγελματικός προσανατολισμός θά άρχισι άπ' αυτό τό στάδιο, γιατί οί ιδέες τών γονέων γιά τό έπάγγελμα τους μπορεί νά επηρεάσουν τό παιδί καί νά μή δει τήν πρāγματικότητα.

ΕΡ. Είπατε, κ. Miller, ότι κάθε καθηγητής τού ΣΕΠ όφείλει νά δώσει πληροφορίες στους μαθητές του γύρω από τά επαγγέλματα. Τίς πληροφορίες αυτές θά τίς άντλήσει από κάποιο έπίσημο βιβλίο ή θά τίς προσφέρει από τήν έμπειρία του; "Αν τίς προσφέρει από τήν έμπειρία του, τότε οί πληροφορίες θά είναι ύποκειμενικές. Γιατί κάθε καθηγητής τού ΣΕΠ θά τίς παρουσιάσει ύποκειμενικά, ανάλογα μέ τό άν είναι ευχαριστημένος ή δυσαρεστημένος από τό έπάγγελμά του, καί τότε θά παρουσιαστεί ό ένας προσανατολιστής νά παρουσιάζει τό θέμα ρόδινο καί ό άλλος άκόμη καί μέ τά πιό μελανά χρώματα. 'Αλλά έτσι θά επηρεάσουν πρός διαμετρικά αντίθετες κατευθύνσεις τούς μαθητές τους. Γιά νά μή συμβεί αυτό, θά πρέπει, νομίζω, οί καθηγητές τού ΣΕΠ νά άντλούν τίς πληροφορίες τους, τόσο γιά τό δικό τους έπάγγελμα όσο καί γιά τά άλλα επαγγέλματα, από κάποιο κοινό φορέα.

ΑΠ. κ. Miller: "Όπως σās είπα, δέ νομίζω ότι οί καθηγητές τού ΣΕΠ έχουν τόν άπαραίτητο χρόνο νά συλλέξουν τίς πληροφορίες τους. Γι' αυτό πρέπει νά ύπάρχει μιá έπίσημη πηγή παροχής πληροφοριών πού νά έγγυάται καί τήν άντικειμενικότητα. 'Εκτός από τό 'Υπουργείο 'Εργασίας ύπάρχουν καί άλλες πηγές, όπως οί διάφορες έταιρείες ή τά πανεπιστήμια, μέ τά ενημερωτικά φυλλάδια τά όποια θέτουν στη διάθεσή μας. Πρέπει όμως έμεις νά είμαστε ίκανοί νά κάνουμε μιá ανάλυση τών πληροφοριών πού μās παρέχονται, νά κάνουμε διάφορες κριτικές σ' αυτά πού λέγουν οί διάφοροι φορείς. "Όμως συμφωνώ μαζί σας. Δέ νομίζω ότι ό ρόλος τού καθηγητή τού ΣΕΠ είναι νά πάει ό ίδιος νά ζητήσει καί νά συλλέξει πληροφορίες γιά τά διάφορα επαγγέλματα, επειδή έχει καί πάρα πολλά άλλα πράγματα, μέ τά όποια πρέπει νά ασχοληθεί στό σχολείο. Γιατί,

ὅπως ἔχω πεῖ ἤδη, ἡ πληροφορία εἶναι βέβαια ὁ τομέας ἀπό τόν ὁποῖο οἱ περισσότεροι ἀρχίζουν, ἀλλά εἶναι ἕνας μόνο τομέας.

ΕΡ. Ἀπέκλεισε ὁ κ. Miller στόν καθηγητή τοῦ ΣΕΠ τὸ ρόλο τοῦ φορέα πληροφοριῶν, μέ τή δικαιολογία ὅτι δέν ἔχει διαθέσιμο χρόνο γιά τή συλλογή πληροφοριῶν. Πῶς ὁμως θά μπορέσει ὁ ἴδιος νά ἐλέγξει τήν ὀρθότητα τῶν πληροφοριῶν γιά τὰ ἐπαγγέλματα, ἀφοῦ δέν ξέρει τὰ μυστικά τῶν ἐπαγγελμάτων;

ΑΠ. κ. Miller: "Ὅπως ἤδη εἶπα, πρέπει νά γνωρίζουμε τίς δικές μας ἀρμοδιότητες, τίς δικές μας δεξιότητες. Πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι ὑπάρχουν εὐκαιρίες καί τρόποι γιά διερεύνηση τῶν πληροφοριῶν. Χρειάζομαστε καί ἐμεῖς τίς δικές μας πηγές πού ἀσχολοῦνται εἰδικά μέ τή συλλογή πληροφοριῶν καί μποροῦν νά μᾶς βοηθήσουν στό ρόλο μας, ὅπως ὁ Ὁργανισμός Ἀπασχολήσεως Ἑργατικοῦ Δυναμικοῦ ἢ οἱ διάφοροι ἐργοδότες, οἱ διάφοροι ἐπαγγελματίες, τοὺς ὁποίους ἐμεῖς γνωρίζουμε καί στοὺς ὁποίους ἔχουμε ἐμπιστοσύνη ὅτι θά μᾶς δώσουν ἀντικειμενικές πληροφορίες. Αὐτό εἶναι δύσκολο, ἰδίως στήν ἀρχή, ἀλλά μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου ἡ παροχή πληροφοριῶν σιγά-σιγά γίνεται εὐρύτερη, γιατί στό μεταξύ μαθαίνουμε πῶς νά χρησιμοποιοῦμε τίς πηγές ἀλλά καί πῶς νά ἀντιμετωπίζουμε τοὺς ἀνθρώπους πού μᾶς τίς ἔδωσαν. Πάντως πρέπει ἐμεῖς οἱ ἴδιοι νά κοιτάζουμε στό περιβάλλον μας καί νά βροῦμε τοὺς ἀνθρώπους πού μποροῦν νά μᾶς βοηθήσουν, νά μᾶς δώσουν μιά ἀντικειμενική, στά μέτρα τοῦ δυνατοῦ, βοήθεια, γιά νά ἀσκήσουμε τὸ ἔργο μας. Ὅμως εἶμαι πεπεισμένος ὅτι ὡς καθηγητὴς τοῦ ΣΕΠ δέν εἶναι δυνατόν νά παρέχουμε ὅλες τίς πληροφορίες τίς ὁποῖες θά θέλαμε, γιατί, ἂν κάναμε αὐτό τὸ πράγμα, δέ θά μπορούσαμε νά κάνουμε τίποτε ἄλλο· θά ἀφιερῶναμε ὅλο μας τὸ χρόνο μόνο στήν παροχή πληροφοριῶν. Ὅσο γιά τήν ἀντικειμενικότητα τῆς πληροφορίας, στή Μεγάλη Βρετανία, ὅταν ἕνας καθηγητὴς τοῦ ΣΕΠ ἀμφισβητεῖ τήν ποιότητα τῶν πληροφοριῶν ἢ δέν ξέρει ἂν μιά πληροφορία εἶναι πρόσφατη, τὸ πρῶτο πρόσωπο ἀπὸ τὸ ὁποῖο θά ζητήσει βοήθεια εἶναι ὁ εἰδικὸς ἐπαγγελματικὸς σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας καί ὁ ὁποῖος, ἂν αὐτὸς δέν ξέρει, τοῦ λέει πού νά ἀποταθεῖ. Γιατί ὁ σύμβουλος - καθηγητὴς δέν μπορεῖ νά ξέρει τὰ πάντα γιά τήν ἀγορά ἐργασίας, ὅπως ἕνας εἰδικὸς σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας, ὁ ὁποῖος παρακολουθεῖ τήν εξέλιξη τῆς ἀγορᾶς κάθε μέρα.

ΕΡ. Οἱ φορεῖς τῆς πληροφορήσεως σχετικὰ μέ τὰ ἐπαγγέλματα πολλές φορές κάνουν λάθη, σκόπιμα ἢ ἀθέλητα. Οἱ πληροφορίες δηλαδή πού μᾶς δίνουν εἶναι πολλές φορές ὑποκειμενικές ἢ διαστρεβλωμένες σκόπιμα. Πῶς θά ἐπιτύχει ὁ καθηγητὴς τοῦ ΣΕΠ νά βρεῖ τήν ἀντικειμενική ἀλήθεια σχετικὰ μέ τὸ ἐπάγγελμα; Πῶς στήν

Ἑλλάδα ἀντιμετώπισαν τὸ θέμα αὐτό, νὰ δίνουν δηλαδή στοὺς μαθητὲς μιὰ ἀντικειμενικὴ εἰκόνα τοῦ κάθε ἐπαγγέλματος, δεδομένου ὅτι αὐτοὶ ποὺ ἐπεξεργάζονται τὰ στοιχεῖα στὸ Ὑπουργεῖο εἶναι ἄτομα, εἶναι ὑποκείμενα ποὺ φιλτράρουν τὶς πληροφορίες μέσα ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερη προσωπικότητά τους;

ΑΠ. κ. Miller: Ἰσως τελικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι κανένας δὲν μπορεῖ νὰ δώσει τὴν ἀπόλυτα ἀντικειμενικὴ πληροφορία. Αὐτὸ ποὺ ἐμεῖς πρέπει νὰ εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ κάνουμε, εἶναι νὰ βεβαιωθοῦμε ὅτι στὰ μέτρα τοῦ δυνατοῦ ἔχει ἀφαιρεθεῖ τὸ ὑποκειμενικὸ στοιχεῖο. Στὴ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ π.χ. ἡ πληροφορία τοῦ Ὑπουργείου Ἑργασίας ὁποσδήποτε δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ἀπόψεων ποὺ ἔχει ἓνα ἄτομο, ἀλλὰ μιὰ ὁμάδα ἀτόμων ποὺ ἐπεξεργάζεται αὐτὴν τὴν πληροφορία. Ἐτσι βλέπουμε ὅτι ὁ κίνδυνος διαστρεβλώσεως τῆς πληροφορίας αὐτῆς μειώνεται σημαντικά. Ἀλλὰ αὐτὸ ποὺ θὰ πρέπει νὰ εἴμαστε ἱκανοὶ νὰ κάνουμε, εἶναι νὰ βροῦμε τὶς πηγὲς πληροφορήσεως. Νὰ βροῦμε π.χ. στὴν κοινότητά μας τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ἐργάζονται σὲ διάφορες ἐπιχειρήσεις, σὲ διάφορα ἐλεύθερα ἐπαγγέλματα καὶ νὰ τοὺς χρησιμοποιήσουμε ὡς πηγὲς πληροφορήσεως. Οἱ εἰδικοὶ ἐπαγγελματικοὶ σύμβουλοι, οἱ ὁποῖοι ἐργάζονται στὸ Ὑπουργεῖο Ἑργασίας, θὰ μπορούσαν ἐπίσης νὰ μᾶς συμπαρασταθοῦν στὴν προσπάθειά μας νὰ βοηθήσουμε τοὺς μαθητὲς. Καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι πρέπει νὰ κατανοήσουμε ὅτι ἡ πληροφορία δὲν πρέπει νὰ διαβιβάζεται ἀβασάνιστα καὶ νὰ γίνεται παραδεκτὴ τυφλά. Πρέπει νὰ ὑποβάλλουμε ἐρωτήσεις, νὰ θέτουμε ὑπὸ ἀμφισβήτηση τὴν πληροφορήση. Αὐτὸς εἶναι ὁ ρόλος μας: Νὰ δίνουμε πληροφορίες καὶ νὰ βοηθᾶμε τὰ παιδιά νὰ ἴδουν σωστά τὶς πληροφορίες αὐτές. Βλέπετε λοιπὸν ὅτι πρόκειται γιὰ δύο παράλληλους ρόλους: Ὁ ρόλος τοῦ καθηγητῆ τοῦ ΣΕΠ εἶναι κάπως παράλληλος μὲ τὸ ρόλο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ συμβούλου. Γιὰ νὰ ἀπαντήσω λοιπὸν στὴν ἐρώτησή σας, λέγω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀπόλυτα ἀντικειμενικὴ πληροφορήση. Ἰσως ἔπειτα ἀπὸ ὀρισμένα χρόνια θὰ βροῦμε ἓνα πιὸ τελειοποιημένο σύστημα γιὰ τὴν ἐπαγγελματικὴ πληροφορήση. Καὶ νομίζω ὅτι γι' αὐτὸ ἐργαζόμαστε ὅλοι: Γιὰ νὰ τελειοποιήσουμε τὰ μέσα πληροφορήσεως.

ΕΡ. Εἶπε ὁ κ. Miller ὅτι ὁ ὑποκειμενικὸς παράγων δὲν εἶναι ποτέ δυνατόν νὰ ἐξοβελιστεῖ. Ὡστόσο νομίζω ὅτι ἡ ἐρώτηση τοῦ κ. γυμνασιάρχῃ ἀποβλέπει κάπου ἄλλου: Δίνονται σκόπιμα λαθεμένες πληροφορίες; Αὐτὸ, νομίζω, εἶναι δυνατόν νὰ ἐλεγχθεῖ. Τὸ πῶς ἀντιμετωπίζεται ὅμως, μὲ ποιά διάθεση ἀντιμετωπίζεται τὸ κάθε ἐπάγγελμα καὶ ἀπὸ τὴν πηγὴ πληροφοριῶν ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸ κάθε ἄτομο, αὐτὸ ξεκινᾷ ἀπὸ τὶς προσωπικὲς ἀπόψεις τοῦ καθενός.

ΑΠ. κ. Τρίμης: Δὲν εἶναι δυνατόν ὅλα τὰ ἄτομα μιᾶς κοινωνίας

νά αντιμετωπίζουν τό κάθε ἐπάγγελμα κατά τόν ἴδιο τρόπο. Ἡ ἐκτίμησή μας ξεκινᾷ ἀπό τόν ἑαυτό μας καί ἀπό τήν προσωπική μας ἱστορία, ἡ ὁποία μπορεῖ νά εἶναι καί ἱστορία τῆς οἰκογένειάς μας καί τῆς μικρῆς κοινωνίας στήν ὁποία ἔχουμε ζήσει.

ΕΡ. Μπορεῖ οἱ ἐσφαλμένες πληροφορίες νά ὀφείλονται καί σέ ἄλλους λόγους, ἀλλά κυρίως σέ λόγους ὑποκειμενικούς. Ἄν ρωτήσουμε δέκα γιατρούς πῶς βλέπουν τό ἐπάγγελμά τους, θά δοῦμε ὅτι ἔχουν ἐντελῶς διαφορετικές ἀπόψεις μεταξύ τους. Γιατί ὁ καθένας ἀντιλαμβάνεται διαφορετικά τό ἐπάγγελμά του. Προσωπικά ἔχω κάνει μιά τέτοια ἔρευνα. Πρὸ ἐτῶν εἶχα ὑποβάλει σέ ἕναν τομέα ἐπαγγελματιῶν τήν ἐρώτηση ἂν θά συνιστοῦσαν στούς νέους νά ἀκολουθήσουν τό ἐπάγγελμά τους ἢ ὄχι. Διαπίστωσα ὅτι ἄλλοι ἔλεγαν «ὄχι, χίλιες φορές», ἄλλοι ἔλεγαν «βεβαίως». Ἄρα πρέπει μέσα σ' αὐτές τῆς ἀντικρουόμενες ἀπόψεις νά βροῦμε ἐμεῖς τήν ἀλήθεια ἢ νά μᾶς τί-δώσουν ἔτοιμη οἱ ὑπεύθυνοι.

ΑΠ. κ. Miller: Εἶναι πολύ σημαντικό νά μπορέσουμε νά ἐνθαρρύνουμε τό μαθητή νά μάθει ποιός θά εἶναι π.χ. ὁ μισθός του, ἂν θέλει νά γίνει γιατρός, πῶς θά μπεῖ στήν Ἱατρική Σχολή, ποιά θά εἶναι ἡ ἐργασία του κτλ. Ὅλες αὐτές οἱ πληροφορίες εἶναι πολύ σημαντικές. Καταλαβαίνω βέβαια ὅτι ὑπάρχουν πολλοί γιατροί, οἱ ὁποῖοι δέν εἶναι ἱκανοποιημένοι ἀπό τό ἐπάγγελμά τους, καί ἄλλοι οἱ ὁποῖοι εἶναι ἱκανοποιημένοι καί τό συνιστοῦν καί στούς νέους. Αὐτό ὅμως πού πραγματικά πρέπει νά κάνουμε, εἶναι νά ἐνθαρρύνουμε τοὺς μαθητές ἀπό τά διάφορα ἐπαγγέλματα, ὅπως ὑπάρχουν καί ἱκανοποιήσεις, καί νά γνωρίσουν ὅχι μόνο τίς θετικές πλευρές κάθε ἐπαγγέλματος ἀλλά καί τίς ἀρνητικές. Αὐτό λοιπόν πού προσπαθοῦμε νά κάνουμε μέ τήν ἐπαγγελματική πληροφόρηση εἶναι νά μπορέσουμε νά δοῦμε πρῶτα ἀπ' ὅλα ἂν ὑπάρχουν εὐκαιρίες πληροφόρησης καί ἔπειτα ἂν κατανοεῖ τίς πληροφορίες ὁ μαθητής. Εἶναι σωστό αὐτό πού λέτε, ὅτι δηλαδή μποροῦν ὅπωςδήποτε νά ὑπάρχουν δυό ἄνθρωποι μέ τά ἴδια προσόντα πού κάνουν τό ἴδιο ἐπάγγελμα καί ὁ ἕνας νά ἀγαπᾷ τό ἐπάγγελμά του καί ὁ ἄλλος νά μὴν τό ἀγαπᾷ. Αὐτή εἶναι μιά πάρα πολύ σπουδαία ἐμπειρία καί εἶναι κάτι πού πρέπει νά τό κατανοήσει καί ὁ μαθητής. Νά μὴ νομίζει δηλαδή ὅτι κάθε γιατρός ἀγαπᾷ τό ἐπάγγελμά του ἢ ὅτι κάθε ἐργάτης σέ ἕνα ἐργοστάσιο μισεῖ τῇ δουλειᾷ του. Γιατί μπορῶ νά σᾶς πῶ ὅτι ὑπάρχουν πολλοί ἐργάτες πού ἀγαποῦν τῇ δουλειᾷ τους καί πολλοί γιατροί πού δέν τήν ἀγαποῦν. Αὐτά εἶναι τά στοιχεῖα πού πρέπει νά δώσουμε στό μαθητή: Νά κατανοήσει, δηλαδή, καί τήν ἀρνητική καί τῇ θετική πλευρά κάθε ἐπαγγέλματος.

ΕΡ. Λόγω τοῦ περιορισμένου χρόνου πού θά ἔχουμε στήν πρῶ-

τη εφαρμογή του θεσμού του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού, δεν είναι εύκολο, νομίζω, να ασχοληθούμε με τη συνέντευξη. Επομένως ό μαθητής μας θα πρέπει να ακούσει μόνο τις πληροφορίες και έπειτα, μόνος του, να βρεί την κλίση του για τόν εκπαιδευτικό και επαγγελματικό του προσανατολισμό.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Βέβαια ή άτομική συνέντευξη απαιτεί πολύ χρόνο. Άλλά πέρα από τό χρόνο απαιτείται και ειδική κατάρτιση, για να γίνει κανείς καλός χειριστής συνεντεύξεως. Δεν υπάρχουν λοιπόν περιθώρια, ειδικότερα κάτω από τις συνθήκες πού θά εφαρμοσθεί ό θεσμός, για άτομική συνέντευξη. "Όσο για τήν πληροφόρηση, έχω να σημειώσω ότι δεν πρέπει να παίρνει τή μορφή μονολόγου. Δέ θά είναι αποτελεσματική, αν δεν ακολουθεί κάποιος διάλογος. "Ο διάλογος είναι απαραίτητος, όταν θά κάνουμε τήν πληροφόρηση. "Άλλωστε δέ νομίζω ότι σεις έχετε γνώμη διαφορετική. "Ασφαλώς δεν υποστηρίζετε ότι οί μαθητές θά είναι παθητικοί αποδέκτες τών πληροφοριών και τών απόψεων του καθηγητή.

2. Έπίδραση τών έξωτερικών παραγόντων στην έκλογή του επαγέλματος

ΕΡ. Όρίσαμε ότι τό παιδί θά πρέπει να έχει τελικά τήν ευθύνη για τό έπάγγελμα πού θά διαλέξει. "Όμως και έδω αλλά και στην "Αγγλία, όπως ακούσαμε, υπάρχουν οργανωμένες ομάδες πίεσεως. Ποιά περιθώρια, τότε, αφήνουμε στά παιδιά για να αποφασίσουν μόνα τους, όταν τά υποβάλλουμε σε μιά τέτοια συνεχή πίεση, κυρίως μέ τά μέσα μαζικής ενημερώσεως;

ΑΠ. κ. Miller: "Όπωςδήποτε ό παράγων «εύκαιρίες» ιδιαιτέρως επηρεάζεται από τά διάφορα μέσα πού χρησιμοποιούνται από ομάδες και άτομα. "Ο τρόπος π.χ. μέ τόν όποιο βλέπει ό πατέρας μου τόν κόσμο τής εργασίας είναι πολύ διαφορετικός από τόν τρόπο μέ τόν όποιο τόν βλέπω έγώ. Βλέπετε ότι υπάρχει πρώτα απ' όλα διάφορά αντιλήψεων μεταξύ γενεών και αυτό είναι ένα πολύ σπουδαίο στοιχείο. Για τόν τρόπο, μέ τόν όποιο, τώρα, ή τηλεόραση και γενικά τά μέσα μαζικής ενημερώσεως βλέπουν τόν κόσμο και τόν παρουσιάζουν, μπορώ να πώ ότι υπάρχει ένα φιλτράρισμα πληροφοριών. "Ορισμένα δηλαδή στοιχεία αγνοούνται και προβάλλονται άλλα πού ίσως είναι σημαντικότερα για τό παιδί. Και είναι δική μας ευθύνη να κάνουμε τό παιδί ίκανό να κριτικάρει αυτές τις πληροφορίες.

ΕΡ. Γίνεται ή πληροφόρηση στά σχολεία για τόν επαγγελματικό προσανατολισμό τών παιδιών και όρισμένα παιδιά βλέπουν τις δυνατότητές τους, βλέπουν τις κλίσεις τους και αποφασίζουν κάτι

ελεύθερα. Φτάνει αυτό; Τί θά πεί τό σπίτι; Θά δεχτεί εύκολα ό για-
τρός π.χ. νά γίνει ό γιός του τεχνίτης - ηλεκτρολόγος; Γι' αυτό μή-
πως μαζί μέ τήν πληροφόρηση τών παιδιών χρειάζεται και ή πλη-
ροφόρηση τών γονέων;

ΑΠ. κ. Miller: Θά ήθελα νά προσθέσω κάτι άπαντώντας σ' αυτή
τήν έρώτηση. Νάί, είμαι πεπεισμένος ότι είναι ζωτικής σημασίας νά
κατανοήσουμε τίς πιέσεις πού ύφίσταται τό παιδί όρισμένες φορές
άπό τούς γονείς του, άπό τήν οικογένειά του γενικά, ή όποία θέλει
νά τό κατευθύνει σέ ένα όρισμένο έπάγγελμα, σύμφωνα μέ τίς φιλο-
δοξίες της, οί όποιες δέν είναι πάντοτε ίδιες μέ τίς φιλοδοξίες του
παιδιού. 'Αλλά σās είπα, άν θυμάστε, ότι ό τρόπος μέ τόν όποίο
τελικά επιλέγουμε τό έπάγγελμά μας, δείχνει τούς συμβιβασμούς
πού κάνουμε έμείς στη ζωή, δηλαδή κατά πόσο είμαστε έτοιμοι νά
ύποστούμε τίς πιέσεις, κατά πόσο οί προσδοκίες μας, άν είναι αντί-
θετες μέ τίς πιέσεις πού ύφιστάμεθα, νικούν τίς πιέσεις αυτές. Νο-
μίζω λοιπόν ότι ό ρόλος μας είναι νά βοηθήσουμε τό παιδί νά κατα-
νοήσει αυτές τίς πιέσεις. 'Επίσης πρέπει νά δώμε τίς προσδοκίες
τών γονέων του, τών φίλων του, όλου του περιβάλλοντός του. Καί
νομίζω ότι στό τέλος μέ τόν α ή τό β τρόπο ή έκλογή ενός επαγγέλ-
ματος είναι ένας συμβιβασμός. Γι' αυτό επανέρχομαι σ' αυτό πού
έχω είπει, ότι δηλαδή κάθε παιδί είναι ένα διαφορετικό άτομο και
κάθε άτομο θά έχει όπωσδήποτε νά άντιμετωπίσει όρισμένες κατα-
στάσεις και νά κάνει συμβιβασμούς. Πάντως όμως δέν μπορούμε νά
δώσουμε τήν ίδια άπάντηση σέ όλα τά παιδιά. Κάθε παιδί, επανα-
λαμβάνω, είναι ένα ιδιαίτερο άτομο και ή λύση πού θά δώσουμε για
κάθε παιδί είναι λύση πού εφαρμόζεται μόνο σ' αυτό και ίσως όχι σέ
άλλο.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Είναι άξίωμα ότι ή σωστή διαπαιδαγώ-
γηση και ή ίκανοποιητική σχολική άπόδοση του μαθητή προϋποθέ-
τουν τή συνεργασία γονέων και σχολείου. "Όταν λοιπόν σās επι-
σκέπτονται οί γονείς, πιθανότατα θά θελήσουν νά πληροφορηθούν
και κάτι σχετικό μέ τόν επαγγελματικό προσανατολισμό τών παι-
διών τους, άφου πολλά θά έχουν άκούσει άπό αυτά για τό νέο scho-
λικό θεσμό και τήν εφαρμογή του. Νομίζω πώς θά πρέπει νά έκμε-
ταλλευόμαστε τήν εύκαιρία, για νά τούς βοηθήσουμε νά κατανοή-
σουν τά παιδιά τους και ως πρός τό θέμα του επαγγέλματος πού
έκείνα θά ήθελαν νά ακολουθήσουν και ως πρός όσα άλλα σχετικά
θά είχατε νά τούς είπείτε και ίσως έτσι τούς προβληματίσετε.

ΑΠ. κ. Γώδη: Όπωσδήποτε ή διαφώτιση των γονέων βρίσκεται
μέσα στά πλαίσια της όλης προσπάθειας του επαγγελματικού προ-
σανατολισμού. 'Αλλά όπωσδήποτε μεγάλος άριθμός γονέων δέν έρ-
χεται σέ έπαφή ούτε μέ τούς δασκάλους ούτε μέ τό γυμνασιάρχη ου-

τε μέ τόν ειδικό στόν επαγγελματικό προσανατολισμό.

ΕΡ. Ο κ. Miller μίλησε για τις ανάγκες που αντιμετωπίζει μία χώρα σέ εργατικό δυναμικό, αλλά παράλληλα τόνισε ότι είναι τόσο γρήγορος ό ρυθμός αλλαγής αυτών των αναγκών στην εποχή μας, ώστε είναι δύσκολο νά κάνουμε προβλέψεις. Θά ήθελα λοιπόν νά ρωτήσω τόν κ. Miller: Οι αρμόδιοι για τόν επαγγελματικό προσανατολισμό στην Αγγλία επιχειρούν προβλέψεις για τις ανάγκες σέ εργατικό δυναμικό ή θεωρείται ότι δέν μπορούν νά κάνουν τέτοιες προβλέψεις, έπειδή παρεμβαίνουν πολλοί παράγοντες;

ΑΠ. κ. Miller: Δέν είμαι έμπειρογνώμονας στίς προβλέψεις αυτού του είδους καί δέν μπορώ νά απαντήσω εύθως στην έρώτησή σας. Έκείνο όμως πού θά μπορούσα νά πω είναι ότι, αν κάποιο άτομο ειδικευθεί πολύ νωρίς σέ ένα επάγγελμα, θά έχει πολλές δυσκολίες αν θελήσει νά αλλάξει τό επάγγελμά του αργότερα. Αυτό πού πρέπει νά ζητάμε από τό εργατικό μας δυναμικό δέν είναι τόσο πολύ τό νά ειδικευθεί καί νά αποκτήσει κάποια ειδικότητα πού θά τήν ασκήσει σ' όλη του τή ζωή, αλλά νά μπορεί νά προσαρμόζει τις ικανότητές του για εργασία ανάλογα μέ τις διάφορες καταστάσεις πού θά δημιουργηθούν. Χρειάζεται δηλαδή νά υπάρξει δυνατότητα αναπροσανατολισμού. Αυτό όμως είναι πάρα πολύ δύσκολο. Καί αυτό προσπαθούμε νά δώσουμε στους μαθητές μας νά καταλάβουν, γιά νά είναι έτοιμοι νά τό αντιμετωπίσουν αν χρειαστεί. Τό στοιχείο αυτό είναι βασικό καί πρέπει νά είναι προσδιοριστικό της εκπαίδευσως πού παρέχουμε: Έν προσαρμοστικότητα είναι απαραίτητη ικανότητα καί πρέπει νά τήν αποκτήσει τό παιδί.

ΑΠ. κ. Βαράς: Σχετικά μέ τό θέμα του λεγόμενου αναπροσανατολισμού έχω καί εγώ νά πω τά εξής: Στη χώρα μας δέν υπάρχουν στοιχεία από έρευνες γύρω από τό θέμα της λεγόμενης μετακινήσεως των επαγγελμάτων, δηλαδή της δυνατότητας νά φεύγει κάποιος από τό ένα επάγγελμα καί νά ακολουθεί κάποιον άλλο ή νά φεύγει από τόν έναν κλάδο καί νά πηγαίνει στόν άλλο. Στίς ΗΠΑ πάντως ή μετακίνηση αυτή είναι πάρα πολύ μεγάλη, σέ γενικές γραμμές πολύ μεγαλύτερη απ' όσο στην κεντρική Ευρώπη. Αλλά ή αλλαγή του επαγγέλματος, είτε γιατί διαπιστώσαμε ότι έχουμε αποτύχει στην έκλογή μας είτε γιατί δέν έχει ζήτηση τό επάγγελμά μας, γινόταν, γίνεται καί θά γίνεται, αφού οί συνθήκες της ζωής αλλάζουν. Ακόμη καί τό άτομο πού παίρνει μία απόφαση, πολλές φορές αλλάζει γνώμη. Υπάρχουν, όπως ξέρετε, άτομα πού ωριμάζουν στά 50, υπάρχουν άτομα πού ωριμάζουν πολύ νωρίτερα καί άλλα πού δέν ωριμάζουν ποτέ. Άλλοι αλλάζουν επάγγελμα, έπειδή τά δεδομένα, στά όποια στηρίχθηκαν, μεταβλήθηκαν ριζικά. Έτσι δημιουργείται θέμα αναπροσανατολισμού. Γι' αυτό καί στόν όρισμό του επαγγελ-

ματικού προσανατολισμού που δίνει τό Συμβούλιο τῆς Εὐρώπης ἀλλάζει ἡ τοποθέτηση τοῦ θεσμοῦ σέ σύγκριση μέ τά παλιά δεδομένα. Σκοπός τοῦ ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ δέν εἶναι νά δώσει στό παιδί κατεύθυνση γιά ἓνα ἐπάγγελμα, ἀλλά νά τοῦ δώσει τή δυνατότητα νά ἀναπτυχθεῖ καί νά μπορεῖ νά ἀναπροσαρμόζεται στή ζωὴ γενικά καί νά παίρνει σωστές ἀποφάσεις. Πραγματικά, βλέπουμε σήμερα στήν Εὐρώπη ἀνθρώπους νά ἀρχίζουν ἀπό θετικοί ἐπιστήμονες καί νά καταλήγουν γλωσσολόγοι. Τέτοιου εἴδους περιπτώσεις παρουσιάζονται συχνότερα καί σέ μεγαλύτερο βαθμό σέ συγγενεῖς ὁμάδες ἐπαγγελμάτων. Γι' αὐτό οἱ πληροφορίες μας δέν πρέπει νά περιορίζονται μόνο σ' ἓνα συγκεκριμένο ἐπάγγελμα, ἀλλά νά ἐκτείνονται σέ ὁμάδες ἐπαγγελμάτων, γιά νά διευκολύνουμε ἔτσι καί τόν ἐνδεχόμενο ἀναπροσανατολισμό ἀργότερα.

3. Προσφορά καί ζήτηση ἐργασίας

ΕΡ. Νομίζω ὅτι βαρύτητα στήν ἀπόφαση τοῦ ὑποψηφίου γιά τήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος θά ἔχει, καί πρέπει νά ἔχει, ἡ ζήτηση ἢ ἡ περίσσεια τῶν ἀπασχολουμένων σέ κάποιο ἐπάγγελμα. Ἐτσι ὁ νόμος τῆς προσφορᾶς καί τῆς ζητήσεως θά ὁδηγεῖ στό φαινόμενο τῶν μαζικῶν μετακινήσεων τῶν νέων πρὸς ὀρισμένα ἀνοικτά ἐπαγγέλματα μέ ἀποτέλεσμα τό γρήγορο κορεσμό καί αὐτῶν τῶν ἐπαγγελμάτων. Αὐτό ὅμως τό φαινόμενο δέ βοηθεῖ στή σύμμετρη κατανομή τοῦ οἰκονομικά ἐνεργοῦ πληθυσμοῦ. Ποιά λύση ὑπάρχει γιά τήν ἀντιμετώπιση αὐτοῦ τοῦ προβλήματος;

ΑΠ. Κ. Βαρλᾶς: Οἱ παράγοντες πού ἐπηρεάζουν τήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματος δέν εἶναι ἓνας. Δέν εἶναι μόνο ἡ προσφορά καί ἡ ζήτηση ἐργασίας. Εἶναι περισσότεροι. Γιά νά διαλέξω ποιό ἐπάγγελμα θά ἀκολουθήσω, δέ θά ὁδηγηθῶ μόνο ἀπό τό ἂν ὑπάρχει προσφορά ἢ ζήτηση. Πρῶτος παράγοντας εἶναι τό τί διαφέροντα ἔχω. Σέ ποιό ἐπάγγελμα ἢ σέ ποιά ὁμάδα ἐπαγγελμάτων στρέφονται τά διαφέροντά μου. Δεύτερος, τί ἱκανότητες ἔχω. Τρίτος, τί ἀπαιτήσεις ἔχουν τά ἐπαγγέλματα, γιά τά ὁποῖα ἔχω ἐνδιαφέροντα, σέ συσχετισμό μέ τίς δικές μου δυνατότητες. Μετά ἐξετάζω καί τόν παράγοντα προσφορά καί ζήτηση, γιά νά δῶ προοπτικές τοῦ ἐπαγγέλματος πού θά διαλέξω.

Εἰδικότερα, γιά τόν παράγοντα «προσφορά καί ζήτηση ἐργασίας» θά ἤθελα νά σημειώσω τά ἀκόλουθα: Σύμφωνα μέ τά ὅσα διάσκει ὁ ΣΕΠ, ὁ νέος πρέπει νά ἀποφασίσει μόνος του καί νά πάρει μόνος του τήν εὐθύνη πού θά πάει. Ἐμεῖς μπορούμε νά τοῦ ποῦμε ὅτι ὑπάρχει κάποιος κίνδυνος νά μείνει χωρίς δουλειά, δηλαδή νά μάθει ἓνα ἐπάγγελμα, στό ὁποῖο δέ θά μπορεῖ μετά νά ἔχει ἐργασία. Αὐτό συμβαίνει σήμερα στήν Εὐρώπη μέ τοὺς ἀποφοίτους Ἄνωτά-

των Σχολών και έτσι έχουμε τό λεγόμενο «προλεταριάτο τοῦ κολά-
ρου» στήν Ἰταλία, στή Γαλλία, ἀλλά καί σέ ἄλλες εὐρωπαϊκές χώ-
ρες. Παρ' ὅλα αὐτά, οἱ νέοι ζητοῦν ἐκπαίδευση ἀνώτερης βαθμίδας.
Ἀλλά παίρνουν οἱ ἴδιοι τίς ἀποφάσεις. Δέν μπορούμε νά ἐπιβά-
λουμε σέ κανένα νά διαλέξει ἓνα ἐπάγγελμα διαφορετικό ἀπ' αὐτό
πού θέλει καί ἀπ' αὐτό πού νομίζει ὅτι τοῦ ταιριάζει. Ὅπως ἀναφέ-
ρει καί τό Διεθνές Γραφεῖο Ἑργασίας στόν καταστατικό του χάρτη,
βασική προϋπόθεση γιά τήν ἀνάπτυξη τῶν ἀτόμων καί τῶν κρατῶν
εἶναι ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως. Τό ἄτομο δηλαδή εἶναι ἐλεύθερο
νά ἀποφασίζει γι' αὐτά τά ὁποῖα ἐπιθυμεῖ· καί μεταξύ αὐτῶν εἶναι
βεβαίως καί τό θέμα τῆς ἐκλογῆς ἐπαγγέλματος.

ΕΡ. Ἐλέχθη ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ζήτηση σέ ὁρισμένα ἐπαγγέλ-
ματα, ὅπως π.χ. τοῦ ἐμποροῦπαλλήλου, ἐνῶ δέν ὑπάρχει ἀνάλογη
προσφορά, καί γι' αὐτό ὅσοι ἀποφοιτοῦν ἀπό τίς ἀντίστοιχες σχο-
λές, ἀπορροφοῦνται ἀμέσως. Θά ἤθελα νά ξέρω ἂν λειτουργοῦν τέ-
τοιες σχολές ἐμποροῦπαλλήλων.

ΑΠ. κ. Βαργῶς: Ὑπάρχουν ἐλάχιστες, ἰδιωτικές, πού βγάζουν
ἐμποροῦπαλλήλους καί πωλήτριες. Παράλληλα ὁρισμένες βιομηχα-
νίες καί ἐμπορικές ἐπιχειρήσεις κάνουν σεμινάρια ἐπιμορφώσεως
στελεχῶν πωλήσεων. Ἀπό ἐδῶ προέρχονται οἱ ἐλεύθεροι πωλητές
πού κινοῦνται ἐξω ἀπό τό κατάστημα, οἱ λεγόμενοι πωλητές-ἐπι-
σκεπτες, οἱ ὁποῖοι κερδίζουν ἄρκετά χρήματα ἀπό τήν πώληση, ἀνά
τήν Ἑλλάδα, ἐξειδικευμένων προϊόντων. Ἐκεῖνοι πάλι πού πληρώ-
νονται καλά εἶναι οἱ πωλητές τῶν ἐμπορικῶν καταστημάτων πού
ἔχουν πάρει κάποια εἰδίκευση. Οἱ ἀμοιβές τους δέν εἶναι μόνο ὁ
μισθός, ἀλλά καί ποσοστά ἐπὶ τῶν πωλήσεων. Ἀτυχῶς τέτοιου εἴ-
δους σχολές δέν ὑπῆρχαν ὡς τώρα στό Δημόσιο. Τώρα ὁμως μέ τίς
τεχνικές-ἐπαγγελματικές σχολές καί τά τεχνικά-ἐπαγγελματικά λύ-
κεια θά μπορούμε, πιστεύω, νά καταρτίζουμε καί ἐμποροῦπαλλήλους
καί στελέχη ἐμπορικῶν καί βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

4. Ἡλικία ἐνάρξεως ἐφαρμογῆς τοῦ ΣΕΠ

ΕΡ. Οἱ περιορισμένες δυνατότητες ἐκλογῆς μεταξύ τριῶν ἡ
τεσσάρων τύπων σχολείου σέ μία πρώιμη χρονική στιγμή, στήν
ἡλικία δηλαδή τῶν 15 περίπου ἐτῶν σύμφωνα μέ τά ἐλληνικά δεδο-
μένα, προκαθορίζουν, νομίζω, ὡς ἓνα σημεῖο τοῦς τομεῖς τῶν ἐπαγ-
γελμάτων, μεταξύ τῶν ὁποίων πρέπει νά ἐκλέξει τό συγκεκριμένο
ἐπάγγελμά του ὁ νέος. Γιατί ἡ κατεύθυνση τῶν σπουδῶν πού θά
ἀκολουθήσει τό παιδί, βρίσκεται σέ ἄμεση σχέση μέ τό ἐπάγγελμα
πού τελικά θά ἐκλέξει. Στή χώρα σας ἴσως ὑπάρχουν περισσότεροι
τύποι σχολείων καί περισσότερες δυνατότητες ἐκλογῆς. Ὅπου ὁ-
μως, ὅπως στή χώρα μας, οἱ μαθητές τῶν 15 ἐτῶν εἶναι ὑποχρεωμένοι

νά διαλέξουν μεταξύ ολίγων τύπων σχολείων, δέ νομίζετε ότι περιορίζεται ή δυνατότητα για σωστή έκλογή επαγγέλματος;

ΑΠ. κ. Miller: 'Υπάρχουν καί σέ μᾶς πολλοί τέτοιοι περιορισμοί γιά τούς νέους μας. Καί σέ μᾶς, τά παιδιά ἀπό τήν ἡλικία τῶν 14 ἐτῶν, πού ἀντιστοιχεῖ πρὸς τήν ἡλικία τῶν μαθητῶν τῆς Γ' τάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ γυμνασίου, πρέπει νά διαλέξουν τό εἶδος τῶν σπουδῶν πού θά ἀκολουθήσουν· ὀφείλουν νά σταματήσουν νά διδάσκονται ὀρισμένα μαθήματα καί νά ἀρχίσουν νά παρακολουθοῦν ἄλλα. Ἀρχίζουν δηλαδή ἀπό τήν ἡλικία τῶν 14 ἐτῶν νά εἰδικεύονται. Αὐτὴ ἡ εἰδίκευση, ὅπως ἐπισημάνετε καί σεῖς, τούς περιορίζει τίς εὐκαιρίες ἐκλογῆς τοῦ επαγγέλματός τους. Τό ἴδιο, νομίζω, θά συμβαίνει καί στήν Ἑλλάδα. Γιατί τό παιδί πού ἀπό τά δεκαπέντε του χρόνια ὀφείλει νά πάει ἢ στό λύκειο γενικῆς κατευθύνσεως ἢ στό τεχνικό-επαγγελματικό λύκειο ἢ νά εἰσέλθει ἀπευθείας στόν ἐπαγγελματικό στίβο, περιορίζει πολύ τίς δυνατότητες πού θά ἔχει ἀργότερα νά ἀκολουθήσει κάποιον ἐπάγγελμα πού δέν τό ἔχει προβλέψει ἤδη ἀπό τή νεαρή του ἡλικία. Ὅμως ὁ ἐπαγγελματικός προσανατολισμός, ἐμεῖς δηλαδή, ἔχουμε καί αὐτὴ τήν ἀποστολή, νά δείξουμε στό παιδί τούς συγκεκριμένους τομεῖς σπουδῶν πού θά μπορούσε νά ἀκολουθήσει καί νά τοῦ ἐπισημάνουμε τούς δρόμους τῶν επαγγελμάτων πού ἀντιστοιχοῦν στοὺς τομεῖς αὐτοὺς.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Θά ἤθελα καί ἐγὼ νά σημειώσω τά ἀκόλουθα: 1) Ὁ μαθητὴς τῶν 15 χρόνων δέν εἶναι καί τόσο ἀνώριμος. Μάλιστα ὁ ἀμερικανὸς καθηγητὴς D. E. Super ἀπέδειξε μέ τίς ἐρευνές του ὅτι ὁ νέος τῆς ἡλικίας αὐτῆς εἶναι ὥριμος γιά ἐπαγγελματική ἀγωγή. 2) Τό γενικό λύκειο καθὼς καί τό τεχνικό-επαγγελματικό ἀνοίγουν δρόμους γιά κατηγορίες επαγγελμάτων, ἀπό τά ὅποια ὁ μαθητὴς μπορεῖ, σέ μιὰ πιό ὥριμη ἡλικία, νά ἐκλέξει ἐκεῖνον τό ἐπάγγελμα πού περισσότερο ταιριάζει στὰ διαφέροντα καί τίς κλίσεις του. Ἐξάλλου ἂς μὴ μᾶς διαφεύγει ὅτι ἡ ἐξειδίκευση προχωρεῖ σταδιακά. Οἱ μαθητὲς π.χ. τῆς πρώτης τάξεως τοῦ λυκείου γενικῆς κατευθύνσεως παρακολουθοῦν ὅλοι τό ἴδιο πρόγραμμα. Ἡ ἐπιλογή μαθημάτων, ἀνάλογα μέ τίς κλίσεις καί τά διαφέροντά τους, θά ἀρχίζει ἀπό τὴ δεύτερη τάξη.

Β'. Ο ΣΕΠ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑ

1. Σχολικὲς κατευθύνσεις μετὰ τὸ Γυμνάσιο

ΕΡ. Ξεκινῶ ἀπὸ ὀρισμένες διαπιστώσεις πού ἔχω κάνει ἀπὸ τὴ χθεσινὴ καί τὴ σημερινὴ ὁμιλία τοῦ κ. Miller. Οἱ διαπιστώσεις αὐτὲς εἶναι πρῶτα ὅτι ὁ καθηγητὴς τοῦ ΣΕΠ δέν ὀδηγεῖ σὲ ἀπόφαση

τό μαθητή, αλλά τόν βοηθεῖ νά ἐρευνήσῃ τά ἐνδιαφέροντά του. Δεύτερο, ὅτι τά ἐνδιαφέροντα τοῦ μαθητῆ ἐπηρεάζονται ἀπό τήν κοινωνική του τάξη, τό σπίτι, τό σχολεῖο κτλ. Τρίτη διαπίστωση εἶναι ὅτι ἡ νοημοσύνη στό μοντέρνο ἐπαγγελματικό προσανατολισμό παίζει δευτερεύοντα ρόλο. "Αν εἶναι σωστές αὐτές οἱ διαπιστώσεις, ἔρχομαι στήν ἐλληνική πραγματικότητα: Μετά τό γυμνάσιο, τό δεκαπεντάχρονο παιδί βρίσκεται μπροστά στό τρίστρατο τοῦ γενικοῦ λυκείου, τοῦ τεχνικοῦ-ἐπαγγελματικοῦ λυκείου καί τῶν τεχνικῶν-ἐπαγγελματικῶν σχολῶν. "Ετσι στή χώρα μας ὁ ΣΕΠ δέν ἔχει νά προσφέρει καί πολλά πράγματα στό παιδί, ἀφοῦ ἐκεῖνο εἶναι ὑποχρεωμένο νά διαλέξῃ ἓνα ἀπό αὐτά τά τρία σχολεῖα. Καί ὑπάρχει πάντα ὁ κίνδυνος, ὁ καθηγητής τοῦ ΣΕΠ, χωρίς νά τό θέλῃ, νά ὀδηγήσῃ μιά μόνο κατηγορία παιδιῶν πρός τό γενικό λύκειο, ἰδιαίτερα τὰ παιδιά τῆς ἀστικής τάξης.

ΑΠ. κ. Miller: Θά ἤθελα ἀπαντώντας νά σημειώσω ὅτι τό παιδί πρέπει νά ξέρεῖ πῶς διαλέγοντας ἓνα ἀπό τά τρία αὐτά σχολεῖα θέτει, ἤδη ἀπό τά δεκαπέντε του χρόνια, ἀρκετοῦς περιορισμούς στόν ἑαυτό του γιά τήν ἐκλογή τοῦ συγκεκριμένου ἐπαγγέλματος πού θά ἀσκήσῃ ἀργότερα. "Εδῶ ἀκριβῶς εἶναι τό σημεῖο πού ἐμεῖς πρέπει νά βοηθήσουμε τό παιδί νά ἀποκτήσῃ ἐπίγνωση αὐτῶν τῶν περιορισμῶν. "Ὅσο γιά τήν τελευταία ἐρώτησή σας δέ νομίζω ὅτι θά μπορέσω νά σᾶς δώσω ἀπάντηση, ἂν πρῶτα δέν κατανοήσω καλά τό ἐκπαιδευτικό σας σύστημα. Πάντως εἶναι ζήτημα συνειδητοποιήσεως τῆς μεγάλης εὐθύνῃς πού ἔχουμε ἀπέναντι στό παιδί: Νά τό βοηθήσουμε νά ἀποκτήσῃ ἐπίγνωση τοῦ ἑαυτοῦ του, τῶν ἄλλων δεδομένων καί τῶν διάφορων περιορισμῶν πού θά ἀντιμετωπίσῃ κατά τήν ἐκλογή τοῦ ἐπαγγέλματός του.

ΕΡ. Θά πρέπει, νομίζω, νά ξέρομε πού λειτουργοῦν τεχνικά-ἐπαγγελματικά λύκεια καί μέ ποιές εἰδικότητες τό καθένα, ὥστε νά εἴμαστε σέ θέση νά πληροφορήσουμε τοὺς μαθητές μας.

ΑΠ. κ. Μαυροματάκος: Ναι, θά σᾶς δοθοῦν αὐτά τά στοιχεῖα, ἀλλά προσέξτε. Δέν μπορούμε ἐμεῖς νά ποῦμε στά παιδιά σέ ποιόν τύπο λυκείου θά πᾶνε. "Εμεῖς θά τοὺς ποῦμε ποιές προοπτικές ἀνοίγονται μπροστά τους, ὅταν θά ἀποφοιτήσουν ἀπό τό γενικό λύκειο, καί ποιές, ὅταν θά ἀποφοιτήσουν ἀπό τό τεχνικό-ἐπαγγελματικό, καί ἐκεῖνα θά ἀποφασίσουν μόνα τους. Δέν μπορεί ὁ καθηγητής νά πεῖ στά παιδιά «ἐσύ κάνεις γιά τό τεχνικό λύκειο καί ἐσύ γιά τό γενικό».

ΕΡ. Τό σημαντικό εἶναι ὅτι θά μποροῦν τά παιδιά ἀπό τό τεχνικό-ἐπαγγελματικό λύκειο νά πᾶνε καί στά Α.Ε.Ι., ἂν πάρουν ὀρισμένα πρόσθετα μαθήματα. Πάνω σ' αὐτό τό θέμα ἡ πληροφόρηση, καί ἡ δική μας καί τῶν παιδιῶν καί τῆς κοινῆς γνώμῃς, εἶναι ἀνε-

παρκής.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Τό νέο εκπαιδευτικό μας σύστημα παρέχει τις ακόλουθες δυνατότητες σπουδών στον απόφοιτο του γυμνασίου.

Νά φοιτήσει: α) στο γενικό λύκειο, β) στο τεχνικό-επαγγελματικό λύκειο, καί στις δύο περιπτώσεις έπειτα από πανελλήνιες εισιτήριες εξετάσεις, ή γ) στις τεχνικές-επαγγελματικές σχολές, στις όποιες ή έγγραφή γίνεται χωρίς εξετάσεις καί ή φοίτηση διαρκεί από δύο έως τέσσερα έξάμηνα

Όμως εκείνο πού πρέπει νά προστεθεί είναι ότι οί απόφοιτοι καί τών δύο τύπων λυκείου έχουν τις ίδιες δυνατότητες γιά παραπ'ρα σπουδές: αλλά μέ τήν προϋπόθεση ότι οί απόφοιτοι του τεχνικού-επαγγελματικού λυκείου θά έχουν παρακολουθήσει κατά τή φοίτησή τους στη Β' καί Γ' τάξη, έκτός από τά μαθήματα πού θά τούς κάνουν ικανούς νά ασκήσουν επάγγελμα, καί πρόσθετα μαθήματα.

Γιά τά πρόσθετα αυτά μαθήματα θά ήθελα νά σημειώσω ότι είναι ανάλογα μέ τά μαθήματα επιλογής, πού θά είναι ύποχρεωμένοι νά παρακολουθούν καί οί μαθητές τών Β' καί Γ' τάξεων του γενικού λυκείου. Συγκεκριμένα, οί μαθητές του γενικού λυκείου έπειτα από τό πρώτο έτος, στο όποιο οί σπουδές, όπως ήδη είπα απαντώντας σέ άλλη έρώτηση, θά είναι ίδιες γιά όλους, στά δύο έπόμενα έτη θά παρακολουθούν μαθήματα κορμού, κοινά γιά όλους, καί επιπλέον μαθήματα επιλογής, ανάλογα μέ τά διαφέροντά τους καί τούς στόχους τών παραπέρα σπουδών τους. Ό μαθητής δηλαδή θά πει: «άφοῦ θέλω νά σπουδάσω θετικές επιστήμες, θά πρέπει νά παρακολουθήσω αυτά τά μαθήματα» ή: «άφοῦ θέλω νά παρακολουθήσω θεωρητικές επιστήμες, θά πρέπει νά παρακολουθήσω εκείνα τά μαθήματα». Γι' αυτό «αὐτά» ή «ἐκείνα» τά μαθήματα ονομάστηκαν μαθήματα «κατ' επιλογήν». Κάτι ανάλογο γίνεται καί στο τεχνικό-επαγγελματικό λύκειο. Σ' αυτό ό μαθητής, πού θέλει μετά τήν αποφοίτησή του νά συνεχίσει σπουδές, οφείλει, έπειτα από τό πρώτο έτος σπουδών, έκτός από τά μαθήματα τής ειδικότητάς του, νά παρακολουθήσει καί τά λεγόμενα «πρόσθετα». Γιατί μέ τις πρόσθετες γνώσεις, πού θά πάρει από τά μαθήματα αυτά, θά βρεθεί στο επίπεδο, γιά νά συναγωνιστεί γιά τήν εισαγωγή του στά Α.Ε.Ι.

2. Ό ΣΕΠ καί τό ώραριο διδασκαλίας - Ό ρόλος του λοιπού διδακτικού προσωπικού στο ΣΕΠ

ΕΡ. Στην Άγγλία οί άλλοι καθηγητές, πού δέν είναι ειδικοί

σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού, εκτός από τις 24 ή 25 ώρες διδασκαλίας που έχουν, ασχολούνται προσθέτως και με τον επαγγελματικό προσανατολισμό μέσα στο σχολείο και γενικά έξω από τις ώρες διδασκαλίας;

ΑΠ. κ. Miller: Στά περισσότερα σχολεία στη Μεγάλη Βρετανία το σχολικό πρόγραμμα έχει μεγάλη ευελιξία. Οί καθηγητές και οί γυμνασιάρχες έχουν την ευχέρεια να προσθέσουν στο πρόγραμμα όρισμένα στοιχεία που τά θεωρούν σπουδαία. Έάν π.χ. ο γυμνασιάρχης, ο διευθυντής ενός σχολείου, νομίζει ότι ο επαγγελματικός προσανατολισμός στο σχολείο είναι ένα σημαντικό θέμα, αυτό τό οποίο θά κάνει είναι νά ένθαρρύνει τούς καθηγητές νά ένσωματώσουν όρισμένα στοιχεία του επαγγελματικού προσανατολισμού στά δικά τους προγράμματα. Νά έντάξουν κάτι σχετικό στό δικό τους πρόγραμμα. Βλέπετε λοιπόν ότι πρόκειται γιά μία ευελιξία από τήν πλευρά τών ύπευθύνων. Δέν καθορίζουμε έπακριβώς τό πρόγραμμα χωρίς νά μπορούμε νά τό αλλάξουμε. Βέβαια, όπωσδήποτε ακολουθούμε ένα σύστημα γιά τά κυριότερα μαθήματα, αλλά κάθε σχολείο εφαρμόζει μέ τό δικό του τρόπο τό πρόγραμμα. Έπίσης έχουμε διαφορετικό τρόπο εξέτάσεων. Οί καθηγητές οί ίδιοι έπινοούν ένα εύελικτο δικό τους σύστημα αξιολογήσεως τών μαθητών. Βέβαια υπάρχει και ο παραδοσιακός τρόπος έλέγχου τών μαθητών σέ όρισμένα σχολεία, όπως οί δικές σας εξέτάσεις, αλλά ο μοντέρνος τρόπος εκτιμήσεως τής επιδόσεως τών μαθητών, αυτός δηλαδή που έπινοούν οί ίδιοι οί καθηγητές, είναι ο περισσότερο διαδεδομένος.

ΕΡ. Σείς, κ. Miller, ή οί άλλοι που εφαρμόζουν τόν επαγγελματικό προσανατολισμό στήν Άγγλία, ασχολείσθε μόνο μέ τό μάθημα, ή τό που με έτσι, αυτό του προσανατολισμού ή διδάσκετε επί 3-4 ώρες μαθήματα τής ειδικότητός σας και τήν 5η, π.χ. ύπερωριακή ώρα, ασχολείσθε μέ τόν επαγγελματικό προσανατολισμό;

ΑΠ. κ. Miller: Οί περισσότεροι καθηγητές του ΣΕΠ διδάσκουν τουλάχιστον τή μισή εβδομάδα ένα άλλο θέμα και διαθέτουν περίπου τό άλλο μισό πρόγραμμά τους γιά τόν επαγγελματικό προσανατολισμό. Έχουν και αυτοί τό πρόβλημα που και σεις έχετε, δηλαδή τό πρόβλημα του διαθέσιμου χρόνου. Πολύ σπάνια, πράγματι, και στή Μεγάλη Βρετανία ένας καθηγητής του ΣΕΠ έχει νά εργαστεί μόνο μέ τόν επαγγελματικό προσανατολισμό στό σχολείο. Γι' αυτό σιγά σιγά στρεφόμαστε πρós τήν ιδέα τής χρησιμοποίησης καθηγητών αποκλειστικά γιά τήν εφαρμογή του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού. Έχουμε λοιπόν έναν ειδικό καθηγητή του ΣΕΠ, ο οποίος συντονίζει τήν εργασία του επαγγελματικού προσανατολισμού και βοηθείται από άλλους καθηγητές. Αυτό που προσπαθούμε νά κάνουμε είναι νά ένθαρρύνουμε τούς άλλους καθηγητές,

πού διδάσκουν άλλα μαθήματα, να προσαρμόσουν τη διδασκαλία τους, ώστε να συμβάλλουν στην εφαρμογή του σχολικού-επαγγελματικού προσανατολισμού.

ΕΡ. Σας παρακαλώ, κ. Miller, να μās πείτε ποιός κατά τη γνώμη σας είναι ο ιδανικός αριθμός ομάδας παιδιών, με τα όποια πρέπει να συνεργαστεί όλο τό χρόνο ο καθηγητής του ΣΕΠ, γιά να ανταποκριθεί στά τόσα πολλά καθήκοντά του και να αποδώσει στην προσπάθειά του.

ΑΠ. κ. Miller: Στά περισσότερα σχολεία μας έχουμε 1.200 περίπου παιδιά και σέ καθένα από αυτά τά σχολεία υπάρχει ένας μόνο ειδικός καθηγητής του ΣΕΠ, ό όποιος απασχολείται τό μισό χρόνο, πού έχει στη διάθεσή του κάθε βδομάδα, με τόν επαγγελματικό προσανατολισμό τών μαθητών. Συνήθως ό ειδικός αυτός καθηγητής είναι υπεύθυνος γιά όλη τήν εργασία του επαγγελματικού προσανατολισμού του σχολείου, αλλά συνεργάζεται με μιά ομάδα καθηγητών, πού κάθε μέλος της είναι υπεύθυνο γιά 30-35 μαθητές. Σέ πάρα πολλά σχολεία όμως ό ειδικός του σχολικού-επαγγελματικού προσανατολισμού προσπαθεί να κάνει όλη τή δουλειά γιά τόν επαγγελματικό προσανατολισμό γιά όλα τά παιδιά, ακόμη και όταν υπάρχουν 1.000 παιδιά. Σ' αυτή τήν περίπτωση οι δυσκολίες είναι πάρα πολλές, γιατί βέβαια δέν μπορεί ένας άνθρωπος να γνωρίσει όλα τά παιδιά και μόνος του να βοηθήσει τό κάθε παιδί ξεχωριστά. Αυτό λοιπόν πού προσπαθούμε να κάνουμε είναι να παρακινήσουμε όσο γίνεται περισσότερους καθηγητές, όλους τούς καθηγητές του σχολείου αν είναι δυνατόν, να έχουν, τό λιγότερο, κατανόηση γιά τό θεσμό του επαγγελματικού προσανατολισμού. Δέν τούς ζητάμε να είναι έμπειρογνώμονες του επαγγελματικού προσανατολισμού, αλλά τουλάχιστο να προσπαθήσουν να γνωρίσουν καλύτερα τά διάφορα παιδιά πού έχουν στην τάξη τους και να ασχοληθούν σιγά σιγά με τήν εφαρμογή του σχολικού-επαγγελματικού προσανατολισμού. Η άλλη εναλλακτική λύση πού έχουμε, είναι να δημιουργήσουμε μιά ομάδα εκπαιδευτικών μέσα στο σχολείο, ή όποια θα ασχολείται μόνο με τόν επαγγελματικό προσανατολισμό και δέ θα έχει καμιά σχέση με τήν εκπαίδευση. Αρχίσαμε στη Μεγάλη Βρετανία με τήν ιδέα δημιουργίας ειδικών ομάδων, στίς όποιες θα ανήκουν καθηγητές με κύριο έργο τους τόν επαγγελματικό προσανατολισμό. Αυτό όμως δέν είναι δυνατόν από οικονομική άποψη ίσως και από εκπαιδευτική. Νομίζουμε λοιπόν ότι είναι πιό σωστό να προσπαθήσουμε να φέρουμε όλους τούς καθηγητές πιό κοντά στην εφαρμογή του προγράμματος του επαγγελματικού προσανατολισμού στο σχολείο.

ΕΡ. Κάποιος συνάδελφος έχει διατυπώσει όρισμένες επιφυλά-

ξεις για την εισαγωγή του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού στά σχολεία μας. Όμως τά παραδείγματα πού έχουμε από τίς προηγμένες χώρες, οί όποιες εφαρμόζουν τό ΣΕΠ χρόνια τώρα, μᾶς πείθουν ότι ό θεσμός είναι βασικός για την προκοπή τής Παιδείας μας καί για την ανύψωση του πνευματικού καί οικονομικού επιπέδου του λαού μας. Πρέπει λοιπόν όλοι νά ένστερνωστούμε τό θεσμό αυτό καί νά βοηθήσουμε για την επιτυχία του. Πρέπει όμως παράλληλα νά εξασφαλιστούν από την Πολιτεία καί όρισμένες απαραίτητες προϋποθέσεις. Οί προϋποθέσεις αυτές είναι κατά τη γνώμη μου οί έξής: α) ή μείωση του αριθμού μαθητών κατά τάξη, β) ή μείωση των ώρων διδασκαλίας του διδακτικού προσωπικού, γ) ή απαλλαγή των διευθυντών από άλλότρια καθήκοντα καί δ) οί καθηγητές πού θά αναλάβουν νά εφαρμόσουν τό θεσμό στά σχολεία νά παρακολουθήσουν συστηματικά σεμινάρια, ώστε νά καταρτιστούν πλήρως. Έάν υπάρξουν αυτές οί προϋποθέσεις, πιστεύω πώς ό θεσμός θά επιτύχει καί θά βοηθήσει πολύ την πατρίδα μας σέ πολλούς τομείς.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: "Ας αρχίσουμε από τό τελευταίο. Ό θεσμός εφαρμόζεται σέ πολλά κράτη σήμερα καί έμεις είμεθα πιθανότατα από τούς τελευταίους. Άλλά νομίζω ότι στην αρχή καί εκείνοι ξεκίνησαν όπως καί έμεις, όχι καθόλα έτοιμοι. Είπε καί ό κ. Miller χθές ότι από εκείνους τούς εκπαιδευτικούς πού εφαρμόζουν τό θεσμό στά αγγλικά σχολεία άλλοι έχουν παρακολουθήσει μαθήματα ενός έτους, άλλοι ενός εξαμήνου καί άλλοι λίγων έβδομάδων. Βλέπουμε ότι καί εκεί, όπου ό θεσμός έχει ιστορία δεκαετιών, δέν είναι ιδανικά τά πράγματα. Άλλά έμεις δέ θά επαναπαυθούμε. Ξεκινάμε μέ τό σεμινάριο αυτό καί θά προχωρήσουμε σταδιακά καί πειραματικά. Από όσους παρακολουθούν τίς εργασίες του σεμιναρίου θά ζητήσουμε νά δηλώσουν ποιοί θά ήθελαν νά εφαρμόσουν τό θεσμό εφέτος στά σχολεία τους. Υπολογίζουμε σέ είκοσι τής περιοχής Άθηνων - Πειραιώς καί σέ δέκα τής περιοχής Θεσσαλονίκης. Όλοι αυτοί θά έχουν μία πρώτη γενική κατατόπιση από εδώ, θά έχουν όμως καί τό έντυπο ύλικό πού διανεμήθηκε καί επιπλέον θά έχουν τή συμπαράσταση των επαγγελματικών συμβούλων του ΟΑΕΔ καί του ΚΕΜΕ για την αντιμετώπιση πρακτικής φύσεως θεμάτων. Μέ τό νέο σχολικό έτος θά οργανωθούν καί άλλα σεμινάρια για την έννημέρωση καί άλλων συναδέλφων. Θά έχει στό μεταξύ κυκλοφορήσει από τό ΚΕΜΕ καί ένα ειδικό τεύχος πού θά περιλαμβάνει όλα όσα ειπώθηκαν εδώ, για νά έννημερωθούν όλοι οί καθηγητές τής χώρας σχετικά μέ τό νέο θεσμό. Αυτά σάν ένα πρώτο βήμα, μέ την προοπτική νά ακολουθήσουν καί άλλα.

"Όσο για τά άλλα θέματα, πού άφορούν τό ωράριο των καθηγη-

των και τη μείωση του αριθμού των μαθητών κατά τάξη και σχολείο, νομίζω ότι δεν μπορεί κανείς να άμφισβητήσει ότι τελευταία έγινε μία σημαντική πρόοδος, αλλά πρέπει να γίνουν ακόμη αρκετά. Όμως θα πρέπει να περιμένουμε να φτάσουμε πρώτα στο ιδανικό σημείο βελτιώσεως των εκπαιδευτικών μας πραγμάτων και ύστερα να άρχίσουμε την εφαρμογή του ΣΕΠ; Νομίζω πως δεν ήθελε να πει αυτό ο κ. συνάδελφος.

3. Ο ΣΕΠ στά μεικτά σχολεία

ΕΡ. Έχουμε τμήματα μεικτά, άρρένων - θηλέων, όπου τα ένδιαφέροντα για τα επαγγέλματα είναι διαφορετικά. Ο θεσμός θα εφαρμοστεί από κοινού ή θα χωρίσουμε ομάδες άρρένων και ομάδες θηλέων;

ΑΠ. κ. Miller: Νομίζω ότι ο επαγγελματικός προσανατολισμός πρέπει να γίνεται σε μεικτές ομάδες στά μεικτά σχολεία, γιατί αυτό που πρέπει να κάνουμε έμεις είναι να διευρύνουμε τόν όρίζοντα και των άγοριών και των κοριτσιών. Όμως αυτό που είπατε είναι σωστό. Υπάρχουν άπασχολήσεις που έχει επικρατήσει να θεωρούνται γυναικείες και άλλες που θεωρούνται άνδρικές. Άλλά έμεις πρέπει να ένθαρρύνουμε μέ τόν επαγγελματικό προσανατολισμό να δούν τα παιδιά ότι αυτοί οί φραγμοί δεν είναι παρά κοινωνικοί και ότι αυτό που φαίνεται σαν ένα παραδοσιακό γυναικείο επάγγελμα δεν είναι και ύποχρεωτικά μόνο γυναικείο ή τό αντίθετο. Νομίζω ότι είναι σπουδαίο να δώσουμε την εύκαιρία στά παιδιά να συζητήσουν σε μεικτές ομάδες, άγόρια δηλαδή και κορίτσια μαζί.

4. Άτομικό άρχείο μαθητών

ΕΡ. Είπατε ότι στό φάκελο - άρχείο που θα τηρούμε στό σχολείο για κάθε μαθητή δέ θα πρέπει να καταχωρίζουμε δυσάρεστα ή ύποκειμενικά σχόλια. Θα παρακαλούσα να μου πείτε ποιά σκοπιμότητα έξυπηρετείται μέ αυτό.

ΑΠ. κ. Miller: Στους φακέλους αυτούς πρέπει να υπάρχουν μόνο άντικειμενικά στοιχεία και δεδομένα. Γιατί τα ύποκειμενικά ή περιστασιακά στοιχεία, όπως π.χ. ότι κάποιος μαθητής έκλεψε τό μολύβι άλλου συμμαθητή του, θα μπορούσαν να αλλάξουν. Αυτή ή συμπεριφορά μπορεί να είναι συμπτωματική και δέ θα έπρεπε να τηρούμε στό φάκελο ένα στοιχείο που δεν εκφράζει τόν ουσιαστικό χαρακτήρα του παιδιού.

Άς πάρουμε ένα άλλο στοιχείο της προσωπικότητας του παιδιού, την κοινωνικότητα. Άν στην κλίμακα βαθμού κοινωνικότητας βάλω έναν καλό βαθμό για τόν Α μαθητή και έναν κακό βαθμό για

τό Β, θά σημαίνει ὅτι ὁ Α εἶναι καλός καί ὁ Β κακός ἢ ὅτι ὁ Α εἶναι καλύτερος ἀπό τό Β. Αὐτό ὁμως τό στοιχεῖο συγκρίσεως δέ θέλουμε νά ὑπάρχει στό φάκελο, γιατί εἶναι μᾶλλον περιστασιακό καί κοινωνικό στοιχεῖο. Ἀποδείξη ὅτι ἂν ζητήσουμε ἀπό τό γονεά ὀρισμένου παιδιοῦ καί παράλληλα ἀπό τό δάσκαλό του καί ἀπό ἕνα ἄλλο πρόσωπο νά σημειώσουν μέ ἀριθμούς τό βαθμό κοινωνικότητας πού ἔχει τό παιδί αὐτό, θά διαπιστώσουμε ὅτι ὁ καθένας ἀπ' αὐτούς τούς τρεῖς κριτές ἔχει διαφορετική γνώμη. Γιατί ἡ ἀπάντηση ἐξαρτᾶται ἀπό ὀρισμένες περιστάσεις, κατά τίς ὁποῖες τό παιδί συμπεριφέρεται διαφορετικά. Ἐπίσης γιατί ὁ κάθε κριτής ἔχει δικά του, ὑποκειμενικά, κριτήρια, μέ τά ὁποῖα προσδιορίζει τήν κοινωνικότητα τοῦ παιδιοῦ. Πρέπει λοιπόν νά ἀποφύγουμε νά κατατάσσουμε τό παιδί στό ἕνα ἢ στό ἄλλο ἄκρο τῆς κλίμακας. Καί πρέπει νά δώσουμε στό παιδί νά καταλάβει ὅτι ὅλοι εἴμαστε διαφορετικοί τύποι καί δέν μπορούμε ὅλοι νά συμπεριφερόμαστε μέ τόν ἴδιο τρόπο. Κάτι ἀνάλογο θά πρέπει νά δεχτοῦμε καί γιά τό δείκτη νοημοσύνης. Γιατί δέν μπορούμε νά ἰσχυριστοῦμε ὅτι ὅσοι εἶναι πολύ εὐφυεῖς εἶναι καί καλύτεροι. Καλύτερο ἄτομο γενικά σημαίνει ἄτομο διαφορετικό ἀπό κάποιο ἄλλο, πού ὁμως δέν ἀποκλείεται νά ἔχει χαμηλότερο δείκτη νοημοσύνης.

Δέν πρέπει λοιπόν νά ὑπάρχουν καλὰ καί κακά σχόλια στό ἄρχειό μας. Πρέπει νά ὑπάρχουν διαφορετικά σχόλια. Καί πρέπει νά κάνουμε τό παιδί νά κατανοήσει τή διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στό ἕνα καί στό ἄλλο παιδί καί νά μὴ νομίζει ὅτι τό ἕνα εἶναι καλύτερο ἀπό τό ἄλλο. Αὐτό ἔχει ἀξία καί ὄχι ἡ συσσώρευση πληροφοριῶν. Αὐτό θά βοηθήσει καί τόν καθηγητή νά ἔχει μιὰ πιο ἀντικειμενική ἰδέα γιά τό μαθητή.

5. ΣΕΠ καί Μαθητικές Κοινότητες

ΕΡ. Ἔχω τή γνώμη ὅτι ἕνας ἀκόμη τρόπος, γιά νά βοηθήσουμε τά παιδιά νά ἀποκτήσουν ἐπαγγελματική συνείδηση καί παράλληλα νά ἐπισημάνουν τίς εἰδικές ἱκανότητες πού ἔχουν, εἶναι νά χωρίσουμε τά παιδιά σέ ὁμάδες, κατανέμοντας στήν κάθε ὁμάδα ἄρμοδιότητες καί ὑπευθυνότητες σχετικές μέ τή ζωὴ καί τίς ἀνάγκες τῆς τάξεως. Ἔτσι θά μπορούσαμε, ἐπεκτείνοντας κάπως καί τό θεσμό τῶν μαθητικῶν κοινοτήτων, νά βοηθήσουμε τά παιδιά νά χωριστοῦν μόνα τους, ἐπιλέγοντας τό καθένα τήν ὁμάδα πού ἐπιθυμεῖ. Νά χωριστεῖ σέ ὁμάδες ἢ κάθε τάξη, ψυχαγωγική, τεχνική, μορφωτική, καλλιτεχνική, πρώτων βοηθειῶν, ἀθλητική, βιβλιοθήκης κτλ. Μέ αὐτό τόν τρόπο ἔχω τή γνώμη ὅτι βοηθοῦμε σημαντικά τά παιδιά νά ἐπισημάνουν τίς ἱκανότητές τους καί μέ τή βοήθεια τῆ δικῆς μας νά ἀρχίσουν νά σκέπτονται γιά ἕνα πιθανό μελλοντικό ἐπάγγελμα τους.

Τί γνώμη θά είχε ό κ. Miller;

ΑΠ. κ. Miller: Ναί, συμφωνώ ότι πρέπει νά βοηθήσουμε τούς μαθητές νά δημιουργήσουν αὐτές τίς ομάδες καί κάθε ομάδα νά ἔχει μιά διαφορετική δραστηριότητα σύμφωνα μέ τά ενδιαφέροντα τοῦ κάθε παιδιοῦ. Εἶναι ἕνας πολύ καλός τρόπος, γιά νά τά βοηθήσουμε νά κατανοήσουν τά ενδιαφέροντά τους.

ΑΠ. κ. Τρίμης: Θά ἤθελα, κ.κ. συνάδελφοι, νά κάνω μιά πρόταση. Πιστεύω, καί ἐλέχθη ἐδῶ ἀπό ὅλους τούς εἰσηγητές, ότι ὁ σωστός ἐπαγγελματικός προσανατολισμός, ὁ ὁποῖος θά ἐφαρμοστεῖ στά σχολεῖα, δέν εἶναι θέμα εἰδικοῦ ἐπαγγελματικοῦ συμβούλου, ἀλλά εἶναι θέμα τοῦ συνόλου τῶν καθηγητῶν πού ὑπηρετοῦν μέσα στό σχολεῖο. Γι' αὐτό νομίζω ότι θά ἦταν σκόπιμο μιά ἀπό τίς προσεχεῖς παιδαγωγικές σας συνεδρίες νά ἀφιερωθεῖ στό θέμα «σχολικός - ἐπαγγελματικός προσανατολισμός» καί νά ἐνημερωθοῦν ὅλοι οἱ συνάδελφοι τοῦ σχολείου γιά τίς βασικές ἀρχές τοῦ σχολικοῦ - ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, ὥστε, ὅσο ἐξαρτᾶται καί ἀπ' αὐτούς, όταν τούς δίνεται εὐκαιρία, νά διαφωτίσουν ἢ νά μήν ἀντιδρῶν. Νομίζω ότι θά ἦταν ἐπιβεβλημένο νά γίνει αὐτό.

6. Προτάσεις

ΕΡ. Γιά νά μή χάνουμε πολύτιμο χρόνο, θά πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό τώρα καί νά δραστηριοποιηθοῦμε ἐντατικά. Προτείνω τά ἑξῆς: α) νά ὑπάρξει ἕνα συντονιστικό ὄργανο, στό ΚΕΜΕ π.χ., πού νά συντονίζει τήν ἐφαρμογή τοῦ θεσμοῦ θεωρητικά καί πρακτικά, β) νά ἀρχίσει ἡ συλλογή καί ἡ ταξινόμηση ὕλικου, μονογραφιῶν ἐπαγγελμάτων, ἐνημερωτικῶν φυλλαδίων, φίλμ, διαφανειῶν κτλ., καί γ) οἱ καθηγητές τοῦ ΣΕΠ νά περάσουν ἀπό ταχύρρυθμη ἐκπαίδευση καί νά ἀνατεθεῖ εἰδικά σ' αὐτούς μειωμένο ὥρARIO διδασκαλίας, ὥστε νά ἔχουν ἀνεση γιά προετοιμασία, συνεντεύξεις κτλ.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Αὐτές οἱ προτάσεις εἶναι πολύ ἐπικοδομητικές καί θά πρέπει μέ τόν καιρό νά πραγματοποιηθοῦν. Ἐκεῖνο πού θά ἤθελα νά προτείνω εἶναι ὅσοι ἀπό σᾶς θά θέλατε νά ἀναλάβετε τήν ἐφαρμογή τοῦ θεσμοῦ στά σχολεῖα σας κατά τό τελευταῖο τρίμηνο τοῦ σχολικοῦ ἔτους πού διανύουμε, νά τό δηλώσετε στοὺς Γενικούς σας Ἐπιθεωρητές, ὥστε νά γίνει τελικά μιά ἐπιλογή 20-25 σχολείων ὅπου θά γίνει πειραματικά ἡ ἐφαρμογή. Τό ΚΕΜΕ θά συντονίζει τήν προσπάθεια αὐτή καί θά φροντίσει νά συναγάγει συμπεράσματα πού θά εἶναι χρήσιμα γιά τούς παραπέρα χειρισμούς τοῦ θέματος.

ΕΡ. Ἡ σημασία τοῦ ΣΕΠ τονίστηκε ἰδιαίτερως ἐδῶ. Κανένας, νομίζω, δέν ἀμφιβάλλει ότι ὁ θεσμός θά ὠφελήσει πολύ καί τήν ἐκπαίδευση καί τά παιδιά καί τήν ἐλληνική κοινωνία. Γι' αὐτό πρέπει

νά κάνουμε κάθε προσπάθεια, γιά νά εξασφαλιστεί ή επίτυχία του. Καί νομίζω ότι δέν πρέπει νά περιορίσουμε ούτε τά σχολεία ούτε τά τμήματα τής Γ' τάξεως, όπου θά εφαρμοστεί ό θεσμός. Καί στό σχολικό μας περιοδικό καί σ' άλλα έντυπα πού μās έρχονται στό σχολείο θά πρέπει νά υπάρχει ειδική στήλη γιά τόν ΣΕΠ.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Σχετικά μέ τήν πρώτη πρότασή σας, νά εφαρμοστεί ό θεσμός όσο γίνεται ευρύτερα, έχουμε επιφυλάξεις. Νομίζουμε ότι πρέπει νά προχωρήσουμε σταδιακά καί πειραματικά. Έμείς τώρα ξεκινάμε τό θεσμό καί τώρα πρωτοακούμε – οί περισσότεροι – αυτά τά πράγματα. Κι άν έτσι πρόχειρα καί βιαστικά, χωρίς μελέτη καί πείρα, θελήσουμε νά γενικεύσουμε τήν εφαρμογή του, φοβούμαι πώς θά διακινδυνεύσουμε τήν επίτυχία του. Όσο γιά τήν άλλη πρότασή σας, τή σημειώνω γιά νά τή μελετήσουμε

Γ'. ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ-ΠΑΛΑΙΣΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΡ. Φοβούμαι πώς αρχίζει νά μου έμπεδώνεται ή γνώμη ότι μέ αυτό τό σεμινάριο καί μόνο δέ θά γίνω ίκανός νά διαδραματίσω ρόλο καθηγητή του ΣΕΠ στό σχολείο μου. Μήπως πρός τό τέλος τών έργασιών θά μπορούσε νά μās δοθεί κάπως πιό συγκεκριμένα ό ρόλος αυτός;

ΑΠ. κ. Τρίμης: Ασφαλώς δέν είναι εύκολο νά γίνουμε καθηγητές του ΣΕΠ μέ ένα σεμινάριο καί από τή μιά μέρα στήν άλλη. Άλλωστε καί τό σεμινάριο αυτό δέν έχει στόχο του νά καταρτίσει τέτοιους συμβούλους καί νά τούς παραδώσει πανέτοιμους στήν εκπαίδευση. Είναι απλώς ένα ξεκίνημα καί θά ακολουθήσουν καί άλλες προσπάθειες. Θά γίνουν καί άλλα σεμινάρια καί όσοι αναλάβουν αυτό τό έργο θά εφοδιαστούν μέ ανάλογα έντυπα καί κατάλληλο πληροφοριακό υλικό.

ΑΠ. κ. Καρανικόλας: Έγώ θά ήθελα νά προθέσω καί τά εξής:

Στήν Αθήνα ρώτησαν τόν κ. Miller: «Καλά, έμείς παρακολουθήσαμε τό σεμινάριο αυτών τών 5 ήμερών, έσείς στήν Άγγλία πού εφαρμόζετε τό θεσμό από πολύ καιρό τί άνθρωπους έχετε πού τόν εφαρμόζουν; Μέ τί εφόδια ειδικά έρχονται νά κάνουν αυτή τή δουλειά;» Καί είπε ότι υπάρχουν βέβαια οί άνθρωποι οί όποιοι έχουν καταρτιστεί επί χρονικό διάστημα πού μπορεί νά φτάνει καί τόν ένα χρόνο, υπάρχουν όμως καί οί άλλοι οί όποιοι είναι κατατοπισμένοι στό θεσμό ύστερα από σεμινάρια διάρκειας μιάς εβδομάδας αλλά καί δύο έως πέντε εβδομάδων. Έπομένως, χωρίς νά παρασυρθούμε σέ ενέργειες πού ξεπερνούν τίς δυνατότητές μας κατά τήν εφαρμογή του θεσμού, ως μή νομίσουμε ότι είναι μικρή ή προσφορά του

πενθήμερου αυτού σεμινάριου και λίγη ή ωφέλεια ή δική μας. Βέβαια δέ γίναμε σύμβουλοι επαγγελματικοί, αλλά έχω τή γνώμη ότι προβληματιστήκαμε, ότι κατανοήσαμε τούς στόχους και είδαμε πώς μπορούμε νά τοξεύσουμε επιτυχώς, όχι βέβαια όλους αλλά όποσδήποτε μερικούς απ' αυτούς.

Ειδικότερα, από τίς εισηγήσεις και τίς συζητήσεις πού έγιναν εδώ, νομίζω πώς ξεκαθαρίστηκαν οι στόχοι τούς όποιους επιδιώκει ό θεσμός. Ό νέος άνθρωπος πρέπει νά γνωρίσει τίς κλίσεις, τά διαφέροντα, τίς ικανότητες και γενικά τόν τύπο τής προσωπικότητάς του και παράλληλα νά πάρει τίς πληροφορίες πού τού χρειάζονται για τά διάφορα επαγγέλματα, για νά δει μέ ποιά ομάδα επαγγελμάτων ή μέ ποιό συγκεκριμένο επάγγελμα έναρμονίζονται τά διαφέροντα και οι ικανότητές του, ώστε νά μπορέσει ό ίδιος νά εκλέξει τό επάγγελμα αυτό. Νομίζω πώς αυτά έχουν ξεκαθαριστεί.

Έχει ξεκαθαριστεί επίσης – ειπώθηκε κατά κόρο ίσως – ότι δέν είναι μάθημα ό επαγγελματικός προσανατολισμός, αλλά ότι είναι θεσμός. Και είπαμε ότι θά εφαρμοστεί σταδιακά και πειραματικά. Νομίζω πώς πρέπει νά αποφανήσαστε τά δύο αυτά σημεία.

Κλήθηκαν νά παρακολουθήσουν τά σεμινάρια μας γυμνασιάρχες και καθηγητές τής Αθήνας, τού Πειραιά και τής Θεσσαλονίκης, ένας από κάθε γυμνάσιο, μέ τήν προοπτική νά εφαρμόσουν τό θεσμό στά σχολεία τους. Όμως είναι εύκολο ή εφαρμογή αυτή νά πάρει μιá τέτοια έκταση; Θά είναι δυνατή ή παρακολούθηση, ή καθοδήγηση και ό εφοδιασμός όλων αυτών των σχολείων μέ τά απαραίτητα στοιχεία; Νομίζουμε όχι. Για τό λόγο αυτό έχουμε καταλήξει νά μήν εφαρμοστεί ό θεσμός σέ όλα τά σχολεία τής Αθήνας, τού Πειραιά και τής Θεσσαλονίκης. Ποιοί από τούς γυμνασιάρχες αυτούς επιθυμούν νά εφαρμόσουν τό θεσμό στά σχολεία τους; Στά σχολεία αυτών μόνο θά τόν εφαρμόσουμε. Θά τό σκεφτείτε, θά έρθετε σέ συνεννόηση μέ τούς γενικούς επιθεωρητές και εκείνοι θά μάς πουν ποιοί από τήν περιφέρειά τους τό επιθυμούν. Έτσι θά μάθουμε πόσα και ποιá σχολεία θά είναι αυτά, στά όποια θά εφαρμοστεί έφέτος ό θεσμός. Υπολογίζουμε, όπως ήδη είπα, σέ 20-25 γυμνάσια τής Αθήνας και τού Πειραιά και σέ δέκα τής Θεσσαλονίκης.

Όλοι αυτοί οι γυμνασιάρχες και καθηγητές θά έχουν υπόψη τους τό διάγραμμα πού παρουσίασε εδώ ή δίσ Τζόλα. Υπέδειξε και από πού θά μπορούν νά άντλήσουν όλα εκείνα πού θά τούς χρειαστούν κατά τήν πρώτη, τήν πειραματική, εφαρμογή τού θεσμού μέ τούς περιορισμένους στόχους. Μιά άλλη σπουδαία βοήθεια θά έχουν από τούς επαγγελματικούς συμβούλους τού ΟΑΕΔ. Επίσης πολύ θά ώφεληθούν όσοι θά εφαρμόσουν τό θεσμό, αν παρακολουθήσουν τό

διεθνές συνέδριο επαγγελματικού προσανατολισμού που θα γίνει στην Αθήνα μέσα στον Απρίλιο.

Εξάλλου όλα αυτά τα όποια είπώθηκαν έδω, συμπληρωμένα με τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις, θα εκδοθούν σε ειδικό τόμο, ό οποίος θα διανεμηθεί όχι μόνο σ' όσους παρακολούθησαν τά σεμινάρια, αλλά σ' όλους τούς καθηγητές· επειδή, όπως ακούσατε, για να επιτύχει ό θεσμός, πρέπει όλοι οι εκπαιδευτικοί να είναι σε θέση να παρακολουθούν την εφαρμογή του στά σχολεία τους και να βοηθούν με την κατανόσή τους την προσπάθεια αυτή.

Τέλος ό κ. Καρανικόλας πρόσθεσε και τά ακόλουθα:

Κλείνοντας τις εργασίες του Σεμιναρίου επιθυμώ να ευχαριστήσω τόν ΟΑΕΔ για την άλλη συνεργασία του με τό ΚΕΜΕ αλλά και για τούς συνεργάτες του τούς όποιους μās διέθεσε – και είδατε ότι διέθεσε αρκετούς – για να συμβάλουν στην επιτυχία τών σεμιναρίων. Επίσης θέλω να ευχαριστήσω τό Βρετανικό Συμβούλιο που μās διέθεσε τόν κ. Miller. Ακόμη τό ίδρυμα Φούλμπράϊτ και τό Αμερικανικό Κολλέγιο «Ανατόλια» για την κ. Woodhead.

Πρέπει ακόμη να ευχαριστήσω όλους τούς εισηγητές, οι όποιοι πέρασαν από τό βήμα και ιδιαίτερα τούς δυό ξένους μας. Είμαι βέβαιος ότι πολύ θά μās βοηθήσουν όλα όσα μās είσηγήθηκαν. Τούς ευχαριστώ, ελπίζω, και εκ μέρους σας.

Τέλος ευχαριστώ και συγχαίρω όλους όσοι πήραν μέρος στά σεμινάρια, γιατί, όπως διαπιστώσαμε, με μεγάλη προθυμία παρακολούθησαν τις εργασίες. Και ήταν εύλογο, αφού όλα αυτά αποβλέπουν να βοηθήσουν τό νέο άνθρωπο. Έτσι είμαστε βέβαιοι ότι θά περιβάλουν τό θεσμό με ενδιαφέρον και με στοργή και ότι θά επιτύχουν αγαθά αποτελέσματα, που θά έχουν αξιόλογες ευνοϊκές επιπτώσεις όχι μόνο στους μαθητές μας ως άτομα αλλά και στην ελληνική κοινωνία γενικότερα.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ*

1. ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Νέα επαγγέλματα, άγνωστα ως την αρχή του αιώνα μας, για τα οποία μιλάμε πολύ σήμερα, αναπτύχθηκαν ως επακόλουθο των δύο φάσεων της κοινωνικής μεταβολής που χαρακτηρίζει την εποχή μας: της βιομηχανοποίησης και της αστικοποίησης.

Ο τεχνοκρατούμενος αιώνας μας με την αλματώδη τεχνική εξέλιξη, τον ταχύ ρυθμό εργασίας, τη δημιουργία των υπερπόλεων και τις συνεχείς μεταβολές στις βασικές οικονομικοκοινωνικές διαρθρώσεις, δημιούργησε και δημιουργεί την ανάγκη για διαμόρφωση από το ένα μέρος επαγγελμάτων μελέτης του ανθρώπου ως άτομου (ψυχολογία) και ως μέλους των κοινωνικών μονάδων (κοινωνιολογία - κοινωνική ψυχολογία κτλ.) και από το άλλο μέρος επαγγελμάτων που αποβλέπουν στην κοινωνική εξυπηρέτηση και περίθαλψη (κοινωνική λειτουργός, επισκέπτρια αδελφή κτλ.).

Παλαιότερα οι κοινωνικές ανάγκες καλύπτονταν εύκολα μέσα στα πλαίσια των στέρεα δεμένων κοινωνικών ομάδων, όπως είναι ή οικογένεια, ή ένορία, το χωριό, το επάγγελμα. Η κοινωνική τοποθέτηση δεν έθετε κανένα πρόβλημα και γινόταν από τη φυσική σταθερότητα της ομάδας. Κατά το διάστημα του πολέμου και του μεσοπολέμου νομοθετείται ο επαγγελματισμός της κοινωνικής δράσεως. Αναγνωρίζεται ή απόκτηση ενός κρατικού διπλώματος ύστερα από ειδική εκπαίδευση στους διάφορους τομείς της κοινωνικής εργασίας. Τα αντικείμενα των προσώπων, τα οποία ασχολούνται με την παροχή

* Οι μονογραφίες έχουν καθαρά ένδεικτικό χαρακτήρα. Όσες αναφέρονται στα ψυχοκοινωνικά, τα παραιτήσια επάγγελλα και τα επάγγελλα τα σχετικά με τις φυσικές επιστήμες έχουν παραχωρηθεί από τον ΟΑΕΔ. Οι μονογραφίες για το μηχανοτεχνική και το μηχανολόγο - μηχανικό έχουν συνταχθεί από την κ. Ν. Τζαβέλλα και για το λογιστή και τον τραπεζίκο υπάλληλο από τον κ. Π. Βαρά.

ύπηρεσιδ' σέ κοινωνικές ομάδες ἢ ἄτομα, διαρκῶς πλαταίνουν: ἡ ἀσθένεια ἢ ἀναπηρία, τὸ σχολεῖο, ἡ ἐργασία, τὰ οἰκογενειακὰ προβλήματα, τὰ οἰκονομικά προβλήματα κτλ. Κάθε τομέας χρειάζεται τὸν εἰδικὸ πού γνωρίζει τὴν τεχνικὴ τῆς σωστῆς ἐπικοινωνίας, τὸ πλῆσισμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖ ἐκπαίδευση καὶ σέ νοσηλευτικὸ ἴδρυμα, γιὰ νὰ ἀποκτήσει κατάρτιση ἀνώτερη ἀπὸ ἐκείνη τοῦ πρακτικοῦ. Ἡ παροχὴ ὑγειονομικῆς περιθάλψεως ἢ οἰκονομικῆς βοήθειας δέν ἀρκεῖ. Παρουσιάζονται προβλήματα ἐπικοινωνίας, προσαρμογῆς, ἐντάξεως σέ μιὰ κοινωνικὴ μονάδα. Οἱ ὑπηρεσίες πού προσφέρονται ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίες τῆς κοινωνικῆς βοήθειας ἀποβλέπουν σέ τομεῖς: κοινωνικο - οἰκονομικὸ (κοινωνικὴ λειτουργός), ἱατροκοινωνικὸ, (ἐπισκέπτρια ἀδελφή), κοινωνικο - πολιτιστικὸ (κοινωνιολόγος), ψυχοκοινωνικὸ (ψυχολόγος).

Οἱ κοινωνικοὶ ἐργάτες εἶναι οἱ εἰδικοὶ τῶν ἀνθρώπινων προβλημάτων, τεχνικοὶ τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων, τοποθετημένοι στὴ διασταύρωση τῆς παιδαγωγικῆς καὶ τῆς ἱατρικῆς, εἶναι ἐπαγγελματίες τῶν κοινωνικῶν ἐπιστημῶν, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ γενικότερα τῶν ἐφαρμοσμένων ἀνθρώπινων ἐπιστημῶν.

Σκοπὸς τῶν ἐπαγγελμάτων αὐτῶν εἶναι νὰ βοηθήσουν τὸν ἄνθρωπο νὰ ἐπιτύχει τὴν προσαρμογὴ του στὶς διαρκῶς μεταβαλλόμενες συνθήκες τῆς ζωῆς.

Ἡ ἀνάπτυξη τέτοιων ὑπηρεσιῶν ἀποτελεῖ δείκτη κοινωνικῆς προόδου μιᾶς χώρας. Ὅσα ἄτομα αἰσθάνονται ὅτι ἔχουν μιὰ «κοινωνικὴ κλίση», διαθέτουν αὐξημένο κοινωνικὸ ἐνδιαφέρον καὶ αἰσθάνονται ὅτι ἔχουν νὰ ἐπιτελέσουν μιὰ ἀποστολὴ στὴ ζωὴ τους καλοῦνται νὰ ὑπηρετήσουν στὶς τάξεις αὐτῶν τῶν ἐπαγγελμάτων. Παρακάτω θὰ παρουσιάσουμε τὰ κυριότερα ψυχο-κοινωνικά ἐπαγγέλματα: τὸν κοινωνιολόγο, τὸν ψυχολόγο μέ τίς πολλαπλές εἰδικότητές του, τὸ σύμβουλο ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ, τὸ σύμβουλο δημόσιων σχέσεων καὶ τὸν κοινωνικὸ λειτουργό.

Ο ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΣ

Φύση τῆς ἐργασίας

Κοινωνιολόγος εἶναι ὁ ἐπιστήμονας ὁ ὁποῖος μελετᾷ ομάδες συγενικῶν τύπων ἀνθρώπων πού ζοῦν μαζί, ὅπως εἶναι οἱ φυλές, οἱ κοινότητες, οἱ πολιτείες, οἱ θρησκείες, οἱ ἐπιχειρήσεις καὶ ἄλλες ὀργανώσεις ἀτόμων πού ἔχουν ἓνα ἢ περισσότερα κοινὰ χαρακτηριστικά τρόπον ζωῆς. Εἰδικότερα:

– Ἐρευνᾷ τὴ συμπεριφορὰ καὶ τίς ἀντιδράσεις αὐτῶν τῶν ομάδων.

- Παρακολουθεί τα ίχνη τους από την άρχή της συστάσεώς τους και κατά την ανάπτυξή τους και αναλύει την επίδραση των δραστηριοτήτων της ομάδας στα άτομα - μέλη που την αποτελούν.
- Έρευνά άτομα, οικογένειες ή κοινότητες, σε μία προσπάθεια να αποκαλύψει τις αιτίες των κοινωνικών προβλημάτων, όπως π.χ. έγκλημα, νεανική παρανομία, πενία.
- Έρευνά το όμοιο δείγμα των οικογενειακών σχέσεων ή τα διάφορα δείγματα ατόμων που ζουν σε κοινότητες διαφόρων τύπων και σχημάτων.
- Συγκεντρώνει και αναλύει δεδομένα από επίσημες κυβερνητικές πηγές, για να απεικονίσει τις ροπές του πλήθους, περιλαμβάνοντας τις αλλαγές κατά ηλικία, φύλο, φυλή και άλλα χαρακτηριστικά του πλήθους καθώς και την έκταση της κινητικότητας του λαού μεταξύ άγροτικής, προαστικής και αστικής περιοχής και μεταξύ των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών.

Στο πεδίο των κοινωνικών μελετών υπάρχουν πολλοί τομείς στους οποίους μπορεί να εξειδικευθεί ο κοινωνιολόγος: Νά εργάζεται στο πεδίο της κοινωνικής οργάνωσης, κοινωνικής ψυχολογίας ή αστικής κοινωνιολογίας, να ασχολείται με τα χαρακτηριστικά των κοινωνικών ομάδων και ιδρυμάτων ή με τον τρόπο με τον οποίο τα άτομα είναι προσκολλημένα στην ομάδα που ανήκουν.

Άλλοι ειδικεύονται στις σχέσεις των υποομάδων: οικογενειακά προβλήματα, κοινωνικά γεγονότα της αστικής ζωής, λαϊκές έρευνες ή αναλύσεις της κοινής γνώμης.

Ορισμένοι κοινωνιολόγοι, ειδικευμένοι στην κοινωνική ιατρική, μελετούν τους κοινωνικούς παράγοντες που επιδρούν στη διάμορφωση της δημόσιας υγείας ή σε προβλήματα νοσοκομειακής περιθάλψεως. Πολλοί κοινωνιολόγοι διδάσκουν ως καθηγητές της κοινωνιολογίας και συγχρόνως διευθύνουν έρευνες.

Κοινωνιολόγοι κατευθύνουν καταμετρήσεις της κοινής γνώμης και πληροφοριακές έρευνες και άλλοι ασχολούνται με τη χρήση των μέσων επικοινωνίας (ραδιοτηλεόραση, εφημερίδες, περιοδικά). Οί κοινωνιολόγοι επίσης μπορεί να είναι διοικητικοί, επιθεωρητές σε κοινωνικές δραστηριότητες καθώς και έμπειρογνώμονες - σύμβουλοι για διάφορα κοινωνικά προβλήματα, όπως διοικήσεως νοσοκομείων διανοητικώς ασθενών, αποκαταστάσεως νεαρών παραστρατημένων ή καταρτίσεως προγραμμάτων πληροφοριοδοτήσεως.

***Απαιτούμενα ψυχοδιανοητικά προσόντα**

Καταρχήν ο υποψήφιος κοινωνιολόγος πρέπει να διαθέτει μία αρκετά ισχυρή «κοινωνική κλίση», δηλαδή να ενδιαφέρεται βαθιά για

τόν άνθρωπο και τὰ ανθρώπινα πράγματα. Ἐπίσης ἀπαιτεῖται μιά ἀφαιρετική διανοητική ικανότητα, ὥστε νά ἀναλύει τὰ δεδομένα του σέ γενικότερες ἀρχές, ἀλλά ταυτόχρονα καί ἀγάπη γιά τή λεπτομέρεια καί τήν ἔρευνα, ἐφόσον ὁ κοινωνιολόγος εἶναι καταρχήν ἐρευνητής. Πρέπει νά διαθέτει ἀκόμη μιά εὐκολία πλησιάσματος, ἐπαφῆς καί κατανοήσεως τοῦ ἄλλου καί ικανότητα προσαρμογῆς στίς ποικίλλες καταστάσεις.

Ἡ ἔφεση γιά συνεχή μάθηση καί ἀνανέωση, ἡ πρωτοβουλία, ἡ ἐργατικότητα καί ἕνα πνεῦμα ἀνοικτό, ἱκανό νά δέχεται τὰ πάντα καί νά προβληματίζεται ἔντονα, ἀποτελοῦν μερικά ἀκόμη ἀπό τὰ χαρακτηριστικά ἐνός καλοῦ κοινωνιολόγου.

Ἐκπαίδευση

Μέχρι τελευταῖα μόνο στό ἐξωτερικό θά μπορούσε κανεῖς νά σπουδάσει καί νά πάρει εἰδικό πτυχίο κοινωνιολόγου.

Τά περισσότερα πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς διαθέτουν εἰδικό κλάδο κοινωνιολογίας τόσο βασικοῦ ἐπιπέδου (Bachelor Degree) ὅσο καί ἐπιπέδου Master's καί διδακτορικοῦ. Τά τελευταῖα χρόνια ὁμως μπορεῖ νά πάρει κανεῖς καί στόν τόπο μας ἕνα εἰδικό πτυχίο κοινωνιολογίας ἐπιπέδου Bachelor, ἂν φοιτήσῃς στό εἰδικό τμήμα τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολεγίου. Ἡ φοίτηση στό Κολέγιο αὐτό εἶναι τετραετής. Γιά τήν εἰσαγωγή στή σχολή ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριο ἐξατάξιου γυμνασίου, καλή γνώση τῆς Ἀγγλικῆς, δεδομένου ὅτι ὅλα τὰ μαθήματα γίνονται σ' αὐτή τή γλώσσα, καί τρεῖς συστατικές ἐπιστολές. Οἱ εἰσαγωγικές ἐξετάσεις, πού περιλαμβάνουν ἐξέταση στά Ἀγγλικά, μία συνέντευξη γιά τή διαπίστωση τῶν σχετικῶν διαφορῶν, ἕνα τέστ νοημοσύνης, διενεργοῦνται συνήθως τό Μάιο καί τό Σεπτέμβριο. Τά διδάκτρα καθορίζονται κατ' ἔτος. Μπορεῖ κανεῖς νά πάρει καί ὑποτροφία.

Τομεῖς ἀπασχολήσεως

Οἱ κοινωνιολόγοι ἐργάζονται σέ ἰνστιτοῦτα ἢ κέντρα ἐρευνῶν, ἰδιωτικά ἢ δημόσια, σέ γραφεῖα ἐρευνῶν τῶν πανεπιστημίων καί σέ ὀργανισμούς ἢ βιομηχανίες.

Ἄν οἱ κοινωνιολόγοι στίς βασικές τους γνώσεις προσθέσουν καί εἰδικές γνώσεις ἐφαρμοσμένων πεδίων, ὅπως ἔρευνα κοινῆς γνώμης, Marketing, ἔρευνα διαφημίσεων κτλ., τότε μποροῦν νά ἀπασχοληθοῦν στούς ἀντιστοιχοῦς αὐτοῦς τομεῖς. Ἐπίσης μποροῦν νά ἐργαστοῦν ὡς καθηγητές ἀνώτατων ἢ ἀνώτερων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων.

Στόν τόπο μας μόλις πρόσφατα ἄρχισαν νά διαφαίνονται μερικοί εἰδικοί τομεῖς ἀπασχολήσεως, ὅπως τό Κέντρο Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν. Τό Κέντρο αὐτό ἰδρύθηκε τό 1960 ἀπό τήν ἐλληνική κυβέρνηση

σε συνεργασία με την UNESCO. Το Κέντρο αυτό προγραμματίζει και εκτελεί έρευνες σε πολλούς τομείς, οργανώνει σεμινάρια και διαλέξεις και πραγματοποιεί διεθνείς συναντήσεις. Επίσης διευκολύνει την επικοινωνία με άλλα σχετικά ιδρύματα του εξωτερικού, παρέχει στους ενδιαφερομένους σχετικές πληροφορίες κτλ. "Ηδη έχει νά επιδείξει ένα σημαντικό έργο, όπως ο οικονομικός και κοινωνικός "Ατлас της Ελλάδας, που δημοσιεύθηκε το 1964 και αποτελεί μία σαφή παρουσίαση των δημογραφικών, κοινωνικών και οικονομικών δεδομένων της Ελλάδας, μελέτη των εργατών βιομηχανίας στην περιοχή της πρωτεύουσας, μελέτη της ελληνικής μεταναστεύσεως, έρευνα για το παραστράτημα της νεότητας κ.ά.

Πάντως οι πιθανότητες επαγγελματικής απασχολήσεως του κοινωνιολόγου στην Ελλάδα είναι ακόμη περιορισμένες.

Ο ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ

Γενικά

Ένα από τα δεύτερα προβλήματα της σύγχρονης εποχής είναι ή διατήρηση της ψυχικής υγείας του ανθρώπου.

Τό άτομο σήμερα είναι υποχρεωμένο νά καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες, για νά προσαρμοστεί στίς συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες ζωής. Ζεί σ' ένα μεταβατικό στάδιο μεγάλων αλλαγών τόσο στόν οικονομικό τομέα όσο και τόν κοινωνικο-εκπολιτιστικό. Ένα δεύτερο μεγάλο πρόβλημα είναι ή μελέτη του ψυχικού κόσμου του ανθρώπου, προκειμένου νά διευκολυνθεί ή ψυχοδιαφορική ανάπτυξη του και ή όμαλή ένταξη του στην κοινότητα.

Γιά νά επιτευχθεί αυτή ή διπλή προσπάθεια, ή ψυχολογία ως έπιστήμη αλλά και ως φιλοσοφική θεώρηση ζητά τρόπους νά βοηθήσει τό άτομο από την πολύ μικρή του ηλικία, για νά αναπτυχθεί και νά προσαρμοστεί τόσο στό οικογενειακό όσο και στό σχολικό και κοινωνικό περιβάλλον και άργότερα στό περιβάλλον της εργασίας. Κύριο λοιπόν μέλημα της ψυχολογίας είναι ή μελέτη και κατανόηση των ψυχικών φαινομένων και ή έρμηνεία της συμπεριφοράς.

Περιγραφή της εργασίας

Ο ψυχολόγος, για νά επιτύχει στό έργο του, μελετά τίς επιδράσεις της κληρονομικότητας και του περιβάλλοντος για τή διαμόρφωση της προσωπικότητας του ανθρώπου. Μέσα από τή μελέτη της συμπεριφοράς του επιδιώκει νά κατανοήσει τόν άνθρωπο και νά

ἐξηγήσει τίς πράξεις καί τίς ἀντιδράσεις του, ὥστε νά τόν βοηθήσει νά ἐπιτύχει μία ἱκανοποιητική προσαρμογή στή ζωή. Ἡ ἐργασία του περικλείει διάφορες δραστηριότητες, ἀνάλογα μέ τούς τομεῖς πού ἐργάζεται. Μπορεῖ νά ἀρχίσει ἀπό «ἐργαστηριακές» ἐρευνες καί νά καταλήξει σέ διάφορες ἐφαρμογές στό πεδίο τῆς οἰκογένειας, τῆς παιδείας, τῆς θεραπευτικῆς, τῆς βιομηχανίας κτλ. Ὁ τρόπος ἐργασίας του συνίσταται συνήθως στό νά συγκεντρώνει διάφορα δεδομένα, νά τά ἐπεξεργάζεται καί νά τά ἐρμηνεύει. Τά δεδομένα αὐτά τά παίρνει ἀπό τίς προσωπικές του παρατηρήσεις καί, μέ τά διάφορα κριτήρια, ἀπό τό ἴδιο τό ἄτομο. Σ' αὐτά προσθέτει τίς πληροφορίες πού μπορεῖ νά πάρει ἀπό γονεῖς, δασκάλους, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς κτλ.

Μέ τά δεδομένα αὐτά εἶναι σέ θέση νά διαπιστώνει τίς διανοητικές ἱκανότητες τοῦ ατόμου, τά κίνητρα καί τά διαφέροντά του καθώς καί τούς σκοπούς πού ἐπιδιώκει στή ζωή του, τό πῶς κινεῖται ἡ προσωπικότητά του κ.τ.δ.

Προσπαθεῖ νά ἀπομονώσει τό πρόβλημα ἢ τά προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τό ἄτομο καί πού ἀπειλοῦν τήν ψυχική του ὑγεία καί νά τό βοηθήσει γιά νά «βοηθήσει» τόν ἑαυτό του. Αὐτή θεωρεῖται καί ἡ καλύτερη τακτική. Ἡ ἐνεργός δηλαδή συμμετοχή τοῦ ατόμου στή σωστή ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων, τόσο γιά τή λήψη ἀποφάσεων καί λύση προβλημάτων ὅσο καί γιά τήν ἀλλαγὴ στάσεων καί τήν εὕρεση ἐναλλακτικῶν λύσεων ὅπου χρειάζεται.

Στό ἔργο του ὁ ψυχολόγος χρησιμοποιοῖ ἐκτός ἀπό τήν παρατήρηση (παρατήρηση τῆς συμπεριφορᾶς πού δέν ἐκφράζεται μέ τό λόγο) καί διάφορα ἄλλα μέσα, ὅπως ἐρωτηματολόγια (ἐρωτηματολόγιο αὐτοαναλύσεως, χρονικό ζωῆς), τέστ (νοημοσύνης, ἱκανοτήτων, διαφερόντων, προσωπικότητας), συνέντευξη κτλ.

Κατευθύνει καί ἐλέγχει τά πειράματα μέ τή βοήθεια πάντα στατιστικῶν μετρήσεων.

Εἰδίκευση

Λόγω τῆς πολυπλοκότητος τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καί τῆς ραγδαίας ἐξελίξεως τῆς νέας αὐτῆς ἀνθρώπινης ἐπιστήμης οἱ ψυχολόγοι εἶναι ὑποχρεωμένοι, μετὰ ἀπό ἕνα διάστημα γενικῶν σπουδῶν καί ἐφαρμογῶν, νά εἰδικευθοῦν σ' ἕναν ἢ περισσότερους κλάδους, ὅπως:

Στήν κλινική ψυχολογία

Ἔργάζονται συνήθως σέ δημόσια ἢ ἰδιωτικά ψυχιατρεῖα ἢ σέ ἱδρύματα γιά πάσχοντες διανοητικῶς καί ἀσχολοῦνται μέ ἄτομα πού

παρουσιάζουν διαταραχές στη συμπεριφορά τους. Σκοπός του έργου τους είναι ή θεραπεία ή ή κατά τό δυνατόν πληρέστερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ατόμων. Ή εργασία τους συνίσταται συνήθως στη διεξαγωγή διαγνωστικού τέστ, στη συνέντευξη, μέ τή μορφή κυρίως τής συμβουλευτικής, στη συνεργασία μέ τούς γονείς καί τόν ψυχίατρο γιά τήν ατομική ή ομαδική ψυχοθεραπεία. Σ' αυτά μπορεί νά προσθέσει ακόμα τίς τεχνικές τής κοινωνιομετρίας (τέστ κοινωνιομετρίας, παίξιμο ρόλων, ψυχόγραμμα) καί τή θεραπεία μέ τή ζωγραφική.

Ο κλινικός ψυχολόγος μπορεί νά εργαστεί καί σέ δικό του γραφείο μέ ατομικές ή ομαδικές περιπτώσεις καί νά αποβλέπει στην πρόληψη τής ψυχικής αρρώστιας, εφαρμόζοντας διάφορες διορθωτικές τεχνικές.

Στήν κοινωνική ψυχολογία

Αυτή αποτελεί μία σύνθεση τής κοινωνιολογίας καί ψυχολογίας καί αποβλέπει στη μελέτη του ατόμου ως μέλους τής ομάδας καί στη μελέτη των κοινωνικών δυνάμεων (ψυχοδυναμική) πού επιδρούν πάνω στό άτομο καί τίς ομάδες (άλληλεπίδραση, κοινωνική πίεση κτλ.).

Οί δύο αυτοί κλάδοι τής ψυχολογίας (κοινωνική καί κλινική) τείνουν σήμερα νά συγχωνευθούν.

Στήν παιδαγωγική ψυχολογία

Αυτή μελετά περισσότερο τήν παιδαγωγική διαδικασία. Τό θέμα του τρόπου μαθήσεως καί αφομοιώσεως του σχολικού υλικού είναι ένα από τά κύρια θέματα του ψυχολόγου. Κατά συνέπεια ασχολείται κυρίως μέ τή μελέτη καί εφαρμογή νέων παιδαγωγικών μεθόδων διδασκαλίας. Στην πρακτική εφαρμογή βοηθά τό μαθητή νά λύσει τίς τυχόν συγκρούσεις του, νά αναπτυχθεί καί νά προσαρμοστεί στό σχολικό του περιβάλλον, γιά νά έχει ικανοποιητική απόδοση καί νά αναπτύξει καλές σχέσεις.

Στό σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό.

Στό ίδιο σχολικό πλαίσιο μπορεί επιπλέον ό ψυχολόγος (μετά από ειδικές σπουδές) νά βοηθήσει τούς μαθητές στην έκλογή τύπου σπουδών καί γενικότερα στη λήψη αποφάσεως καί στην έκλογή τύπου επαγγελμάτων.

Στή βιομηχανική ψυχολογία

Εκεί ασχολείται μέ τήν έκλογή προσωπικού στη βιομηχανία ή τούς οργανισμούς, μέ τή βελτίωση των κινήτρων εργασίας, μέ τήν

άνύψωση του ήθικου των εργαζομένων, με τη λύση συγκρούσεων και τη διαμόρφωση καλύτερων σχέσεων στο έσωτερικό της επιχείρησης (άνθρώπινες σχέσεις) και στο έξωτερικό της (δημόσιες σχέσεις). Τόν άπασχολούν άκόμη και τά θέματα της προσαρμογής της εργασίας στον άνθρωπο (φυσιολογία της εργασίας, εργονομία).

Στή συγκριτική ψυχολογία ή ψυχολογία των ζώων

Στήν ψυχολογία της έκφράσεως με κύριο όργανο τή μελέτη της γραφής του άτομου (γραφολογία).

Πολλές φορές δέν είναι δυνατό νά γίνει διαχωρισμός των ειδικότητων. Ό ένας κλάδος είσχωρει στά πεδία του άλλου.

Άπαιτούμενα ψυχοδιανοητικά προσόντα

Οί ιδιότητες πού άπαιτούνται από τόν ψυχολόγο είναι πολύπλοκες και πολύπλευρες, γιατί τό έργο του είναι πολύ λεπτό, έπειδή υπάρχει κίνδυνος νά βλάψει αντί νά βοηθήσει.

Καταρχήν άπαιτούνται άγάπη και ενδιαφέρον γιά τά ανθρώπινα πράγματα, πίστη στίς ανθρώπινες άξίες και στό έφικτό της διαπαιδαγωγήσεως του ανθρώπου, ύψηλός βαθμός αίσθήματος ευθύνης, σεβασμός της προσωπικότητας του άλλου και του έαυτού του, άμοιβαία έμπιστοσύνη και παραδοχή, ύψηλή διανοητική ικανότητα και άντοχή γιά άνώτερες και πολύχρονες σπουδές.

Έπίσης άπαιτείται θέληση γιά συνεχή βελτίωση, ικανότητα έπαφής και κατανόησης του άλλου. Θα λέγαμε ότι άπαιτείται ένας τύπος προσωπικότητας πού νά έπιτρέπει τήν ανάπτυξη μιās πλούσιας και βαθιάς σχέσεως με τήν έννοια κυρίως του «νά μπαίνει στή θέση του άλλου» (Empathy). Χρειάζεται κάποιος βαθμός συγκινησιακής σταθερότητας αλλά και μία ευελιξία στήν άντιμετώπιση των πραγμάτων. Ό ψυχολόγος πρέπει νά είναι άνοικτός πρós τά νέα ρεύματα και τίς νέες τάσεις. Ένα μέρος των ιδιοτήτων αυτών μπορεί νά τό άποκτήσει κανείς ή νά τό άναπτύξει κατά τήν περίοδο της εκπαιδεύσεως και άσκήσεως. Είναι δυνατό με τήν κατάλληλη εκπαίδευση νά ευαίσθητοποιηθεί τό άτομο, γιά νά κατανοήσει τόν έαυτό του και τούς άλλους και νά άναπτύξει μία στάση παραδοχής και άνοχής. Θα πρέπει νά φτάσει μέχρι του σημείου, άν όχι νά λύσει τά προβλήματά του, τουλάχιστο νά τά άναγνωρίζει και νά τά άντιμετωπίζει.

Λόγω της βαρύτητας πού έχει τό έπάγγελμα αυτό στή ζωή των άλλων ανθρώπων, άν δέν είναι εύκολο νά βρούμε τά κατάλληλα άτομα, τουλάχιστον μπορούμε νά άποκλείσουμε τά άκατάλληλα (άντενδείξεις του επαγγέλματος). Τέτοια άτομα (άκατάλληλα) είναι

αὐτὰ πού ἔχουν μία ἄκαμπτη προσωπικότητα, τὰ δογματικά, τὰ γε-
μάτα προκατάληψη, τὰ ὑπεραγχώδη, τὰ ἐπιθετικά ἄτομα μέ ἔντονη
ἀνταγωνιστική διάθεση καί γενικά τὰ αὐταρχικά. Ἀκατάλληλα
ἄτομα εἶναι ἀκόμη καί ἐκεῖνα πού διαλέγουν τό ἐπάγγελμα γιά νά
αὐξήσουν τήν ἱκανότητά τους στό νά χειρίζονται τοὺς ἄλλους.

Γενικά θά λέγαμε πώς γιά τήν ἄσκηση τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ
ἀπαιτεῖται ὠριμότητα καί ἐμπειρία τῆς ζωῆς.

Ἑκπαίδευση

Στόν τόπο μας ἀπλῶς διδάσκεται ἡ ψυχολογία (θεωρητική ἢ
ἐφαρμοσμένη) σέ μερικά ΑΕΙ (Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Ἰωαννι-
νῶν, Ἀνωτάτη Βιομηχανική), ἀλλά δέν ἀποτελεῖ ἀκόμα εἰδικό ἐπι-
στημονικό κλάδο ὅπως γίνεται στό ἐξωτερικό, ὅπου δίδεται ἕνα εἰ-
δικό πτυχίο ψυχολογίας καί μπορεῖ ὁ σπουδαστής νά φτάσει μέχρι
τό διδακτορικό δίπλωμα.

Ἀπό ἰδιωτική πλευρά ἔχουμε μία συνεισφορά στόν τομέα αὐτό:

1. Ἀπό τό Ἀμερικανικό Κολέγιο τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς
(Pierce College University) μέ τή δημιουργία κολεγιακοῦ τμήματος
ψυχολογίας. Ἡ φοίτηση στή σχολή αὐτή εἶναι τετραετής. Γιά τήν
εἰσαγωγή ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριο ἐξατάξιου γυμνασίου ἢ λυκείου,
καλή γνώση τῆς Ἀγγλικῆς καί τρεῖς συστατικές ἐπιστολές.

2. Τό Κέντρο Σπουδῶν Γ. Δολιανίτου μέ εἰδικό τμήμα ἐλευθε-
ρων σπουδῶν καί ἐρευνες ψυχολογίας (ΚΕΣΕΨ).

3. Τό κέντρο ἀνθρωπιστικῶν σπουδῶν (Ν. Ψαράκου).

Ἡ φοίτηση στίς σχολές αὐτές εἶναι τετραετής: Τρία χρόνια γε-
νική ἐκπαίδευση καί ἕνα χρόνο εἰδίκευση στήν κλινική, παιδαγω-
γική καί βιομηχανική ψυχολογία.

Καί οἱ τρεῖς αὐτές σχολές δέν εἶναι ἀναγνωρισμένες ἀπό τό
κράτος.

Τομεῖς ἀπασχολήσεως

Οἱ εὐκαιρίες ἀπασχολήσεως στή χώρα μας εἶναι περιορισμένες
ἐπὶ τοῦ παρόντος. Λίγοι εἶναι οἱ ὀργανισμοί ἢ οἱ ὑπηρεσίες πού
ἔχουν θεσμοθετήσει θέσεις ψυχολόγου, ὅπως π.χ. ὁ ΟΑΕΔ, τὰ ἱα-
τροπαιδαγωγικά κέντρα ἢ σταθμοί τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν
Ὑπηρεσιῶν, τό Δημόσιο Ψυχιατεῖο Ἀθηνῶν, τό Κέντρο Ψυχικῆς
Ὑγιεινῆς καί Ἑρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος, τό Ἐθνικό Κέν-
τρο Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων, τὰ ἱδρύματα καθυστερημένων
καί ἀπροσάρμοστων παιδιῶν, ὅπως τό «Στουπάθειο», τό «Σικιαρί-
δειο», «Ἡ Θεοτόκος» κτλ. Φυσικά μπορεῖ νά ἄσκησει κανεῖς τό
ἐπάγγελμα καί ἰδιωτικῶς.

Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Α. Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΣΧΟΛΙΚΟΥ - ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

Γενικά

Μία πλατιά εφαρμογή της εφαρμοσμένης ψυχολογίας θα βρούμε στον τομέα του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού (ΣΕΠ) και της επαγγελματικής επιλογής για τις τεχνικές και επαγγελματικές σχολές.

Το επάγγελμα του συμβούλου ΣΕΠ αποβλέπει στο να βοηθήσει το μαθητή να αναπτύξει την προσωπικότητά του και την ικανότητα προσαρμογής του στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον και παράλληλα να διαλέξει ένα επάγγελμα που ανταποκρίνεται στις ικανότητές του, στο όποιο να επιτύχει και να αισθανθεί προσωπική ικανοποίηση. Στο έργο του αυτό ο σύμβουλος λαμβάνει πάντα υπόψη του τα κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα της περιοχής και τις ανάγκες της χώρας σε ανθρώπινο υλικό.

Σε συνεργασία με τον ενδιαφερόμενο και τους γονείς, ο σύμβουλος βοηθά το άτομο να κατανοήσει τον εαυτό του και να καταστρώσει ένα σχέδιο σπουδών και εργασίας, αφού επιλύσει τα διάφορα προβλήματα του. Έτσι ο θεσμός του ΣΕΠ εντάσσεται όλο και περισσότερο στα γενικότερα πλαίσια της αγωγής και της παιδείας.

Ουσιαστικά πρόκειται για μία παιδαγωγική πράξη που απαιτεί πολύχρονη διαδρομή και βεβαίως συνέχεια και συνέπεια. Είναι μία διαδικασία και όχι ένα γεγονός, γι' αυτό και διεξάγεται στα πλαίσια του σχολείου.

Το έργο λοιπόν του συμβούλου είναι πολύπλοκο, γιατί επεμβαίνουν πολλοί παράγοντες, προκειμένου να γίνει μία σειρά εκλογών και αποφάσεων που θα οδηγήσουν στην τελική απόφαση. Είναι έργο δύσκολο λόγω του δυναμικού χαρακτήρα της προσωπικότητας του παιδιού και του εφήβου (που βρίσκεται σ' ένα συνεχές γίγνεσθαι) και λόγω των πολλαπλών μεταβολών στον κόσμο των επαγγελμάτων και της οικονομίας. Και είναι λεπτό, γιατί εγγίζει τα καιρία σημεία της προσωπικότητας του ανθρώπου, τη διάνοηση, το συναίσθημα και το θέμα της ατομικής ελευθερίας.

Περιγραφή της εργασίας

Το πρώτο έργο του συμβούλου είναι η ενημέρωση και η πληροφόρηση των μαθητών γύρω από τις σπουδές και τα επαγγέλματα (τρόπος εισόδου, απαιτήσεις κτλ.) καθώς και γύρω από την οικονομική κατάσταση της χώρας (οικονομική φυσιογνωμία της περι-

οχής). Για τό έργο αυτό τής ένημερώσεως ό σύμβουλος ΣΕΠ χρησιμοποιεί διάφορα μέσα, όπως μητρώο σχολών ή άρχειοθήκη μέ έντυπα σχολών για τήν εκπαιδευτική ένημέρωση. Για τήν ένημέρωση επαγγελματιών χρησιμοποιεί επαγγελματικές μονογραφίες, προβολή σταθερών εικόνων από τή ζωή τής εργασίας, επισκέψεις των μαθητών στους τόπους εργασίας, διαλέξεις κτλ.

Στήν προσπάθειά του αυτή μπορεί νά βοηθηθεί από τό εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου, άν αυτό εκπαιδευθεί κατάλληλα. Πέρα από τίς γενικές αυτές πληροφορίες πού δίνονται στήν τάξη, ό σύμβουλος μπορεί νά επανέλθει κατά περίπτωση καί νά δώσει συμπληρωματικές πληροφορίες.

Τό δεύτερο στάδιο τής όλης διαδικασίας του ΣΕΠ είναι ή γνώση του ατόμου. Για τό σκοπό αυτό ό σύμβουλος ΣΕΠ συγκεντρώνει δεδομένα τά όποια συνιστούν τό υπόβαθρο του μαθητή, δηλαδή τήν οικογενειακή του κατάσταση, τίς επιδόσεις του στο σχολείο καί τήν προσαρμογή του (σχέσεις οίκογενειακού - σχολικού περιβάλλοντος), τίς έξωσχολικές του άπασχολήσεις (άπασχολήσεις ελεύθερου χρόνου ή τυχόν πραγματικές εργασίες). Για τή συγκέντρωση των δεδομένων αυτών συνεργάζεται μέ άλλα άρμόδια πρόσωπα, όπως γονείς, δασκάλους, τό γιατρό του ΣΕΠ, τόν κοινωνικό λειτουργό. Ή συνεργασία μέ τά άτομα αυτά είναι δυνατό νά γίνει μέ προσωπική συνέντευξη ή μέ τή συμπλήρωση έρωτηματολογίου (δελτίου) ή καί μέ τά δύο μαζί.

Μετά τή συγκέντρωση των δεδομένων αυτών ό σύμβουλος προχωρεί στή διερεύνηση τής προσωπικότητας του μαθητή (καί εδώ διαφαίνεται ό ρόλος του συμβούλου - ψυχολόγου).

Ή διερεύνηση αυτή, πού θά καταλήξει σέ μία πρόγνωση για τό μέλλον, βασίζεται στήν ψυχολογική παρατήρηση, στά έρωτηματολόγια (αυτοαναλύσεως, διαφερόντων, κινήτρων κτλ.), σέ μία σειρά από ψυχολογικά κριτήρια (τέστ) καί από συνεντεύξεις πού φέρνουν σέ φώς τά θετικά εκείνα στοιχεία, πάνω στά όποία θά στηριχθεί ό νέος, για νά κάνει τίς έκλογές του καί νά πάρει τίς αποφάσεις του. Επίσης θά πρέπει ό μαθητής νά βοηθηθεί νά αναγνωρίσει τά αδύνατα σημεία του, τίς δυσχέρειες καί τά προβλήματά του καί νά βρεί τρόπους αντιμετώπισέώς τους. Έδώ τό έργο του συμβούλου γίνεται δυσκολότερο καί είναι υποχρεωμένος νά προχωρήσει σέ βαθύτερη μελέτη, για νά βοηθήσει τό νέο νά αλλάξει στάση άπέναντι στα προβλήματά του ή νά βρεί άλλες εναλλακτικές λύσεις.

Τόσο ή μετάδοση των αποτελεσμάτων τής ψυχοτεχνικής εξέτασεως, για νά βοηθηθεί τό άτομο καί νά αναλάβει τίς ευθύνες του καί τίς αποφάσεις του, όσο καί ή αλλαγή στάσεων (δηλ. «θεραπευτική» άγωγή μέ τήν ευρύτερη έννοια) άπαιτούν τή γνώση τής συμ-

βουλευτικής (Counseling) κατά τη διαδικασία της συνεντεύξεως.

Μέ τις συνεντεύξεις αξιολογήσεως και μεταδόσεως αποτελεσμάτων ανοίγεται ο δρόμος για ένα διάλογο με το νέο που θα καταλήξει λίγο πολύ σε μία αυτογνωσία. Βοηθείται έτσι ο νέος να προχωρήσει στην κατανόηση των βαθύτερων κινήτρων και διαφορών του, να αποκτήσει μία εικόνα του σωματικού και διανοητικού του εξοπλισμού και «να ζυγίσει τα υπέρ και τα κατά», ώστε να αναζητήσει μία λύση προσαρμοσμένη στα δικά του μέτρα, που να ανταποκρίνεται δηλαδή στις δυνατότητές του και την ιδιομορφία του χαρακτήρα του και που ταυτόχρονα θα είναι ρεαλιστική και πραγματοποιήσιμη: που να μπορεί, με άλλα λόγια, να του εξασφαλίσει το «ζήν» αλλά και το «εὐ ζήν» (ὄχι ἀπλῶς να ἐπιβιώσει, ἀλλὰ και να ζήσει καλά).

Ἀλλά τὸ ἔργο τοῦ συμβούλου δὲ σταματᾷ ἐδῶ. Ἐχει χρέος νὰ παρακολουθήσει τὴν ἐξέλιξη τῆς καταστάσεως καὶ νὰ διαπιστώσει κατὰ πόσο ἐπαληθεύτηκε ἡ πρόγνωση πού ἔκανε (follow up). Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ δοκιμαστῇ ἡ ἔννοια τῆς εὐθύνης τοῦ συμβούλου. Πρέπει ἐπίσης νὰ συμπαρασταθεῖ στὸ νέο, γιὰ νὰ ξεπεραστοῦν οἱ πρῶτες δυσκολίες στὸ νέο χῶρο του, εἴτε αὐτὸ εἶναι σπουδὴ εἴτε αὐτὸ εἶναι ἐργασία, ὥσπου νὰ βεβαιωθεῖ ὅτι ἀνέπτυξε ὁ ἴδιος τὶς ἱκανότητες προσαρμογῆς του.

Ψυχοδιανοητικά προσόντα

Ἐφόσον ὁ σύμβουλος εἶναι καὶ αὐτὸς ἓνας ψυχολόγος, μὲ εἰδικευση στὴν ἀνάλυση τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τῶν οἰκονομικῶν δεδομένων, ἀπαιτοῦνται τὰ ἴδια προσόντα πού ἀπαιτοῦνται γιὰ τὸν ψυχολόγο. Θὰ πρέπει ἀκόμη ὁ σύμβουλος ΣΕΠ νὰ εἶναι ἐνημερωμένος γιὰ τὰ ἐκπαιδευτικὰ συστήματα, ἀφοῦ ἐργάζεται στὰ πλαίσια τοῦ σχολείου, καὶ γιὰ τὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ τῶν κοινωνικο-οικονομικῶν ἐξελίξεων τους. Τὰ ἐπαγγέλματα ἔχουν καὶ μία κοινωνικὴ ὑφή, μία κοινωνικὴ βαρύτητα, ἡ ὁποία ἀλλάζει κατὰ ἐποχὲς καὶ χῶρες καὶ θὰ πρέπει νὰ τὴν ξέρει ὁ σύμβουλος (π.χ. ἐπαγγέλματα τῆς μόδας).

Ἐκπαίδευση

Στόν τόπο μας δὲν ὑπάρχει εἰδικὸς κλάδος ἀνώτατης σχολῆς ΣΕΠ, ἐφόσον ὁ θεσμὸς αὐτὸς δὲν ἔχει ἀκόμη υἱοθετηθεῖ ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας. Ὑπάρχουν ὅμως θετικές προοπτικὲς γιὰ τὸ μέλλον μὲ τὰ νέα προγράμματα γιὰ τὴν ἐκπαίδευση.

Στὸ ἐξωτερικὸ, ἰδίως στὴν Εὐρώπη καὶ τὴν Ἀμερικὴ, ὑπάρχουν εἰδικὲς σχολὲς ἀνώτατης συνήθως βαθμίδας πού ἐκπαιδεύουν συμβούλους-ψυχολόγους (ἢ σχολικοὺς συμβούλους, ὅπως λέγονται).

Βασική εκπαίδευση θεωρείται ή εκπαίδευση στην ψυχολογία και την παιδαγωγική με ειδικευση κατόπιν στον τομέα του προσανατολισμού.

Στό πανεπιστήμιο κατά τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει μετεκπαιδεύσεις καθηγητών και διδασκάλων στα θέματα του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Τόπος απασχολήσεως

Τόπος απασχολήσεως είναι φυσικά ο τόπος του σχολείου και των συναφών ιδρυμάτων.

Β. Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΠ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ.

Περιγραφή της εργασίας

Έδω τό κύριο θέμα του συμβούλου είναι ή επιλογή των υποψηφίων για τίς επαγγελματικές ή τεχνικές σχολές, ή επιλογή και άμεση τοποθέτηση σέ εργασία και ή πρόσληψη προσωπικού στή βιομηχανία ή τούς διάφορους άλλους οικονομικούς οργανισμούς (τράπεζες, ασφάλειες, επαγγέλματα οδηγήσεως κτλ.).

Οί υποψήφιοι για τίς σχολές μπορεί νά είναι ανήλικοι και ένήλικοι, όπως συμβαίνει στον τόπο μας (είσαγωγή στίς σχολές μαθητείας και ταχύρρυθμης εκπαιδεύσεως του ΟΑΕΔ του Υπουργείου Εργασίας), ή μόνο ένήλικοι, όπως π.χ. στή Γαλλία.

Η εκπαίδευση και οί τεχνικές πού μεταχειρίζεται ο σύμβουλος στον τομέα αυτό είναι περίπου ίδιες μέ εκείνες του σχολικού συμβούλου. Μόνο πού έδω ή έμφαση δίδεται στή γνώση του πλαισίου πού εργάζεται ο σύμβουλος. Είναι περισσότερο ενημερωμένος στα θέματα της απασχολήσεως, της τοποθετήσεως και της βιομηχανίας.

Η επαγγελματική επιλογή χρησιμοποιεί διάφορες συστοιχίες τέστ πού διαμορφώνονται ξεκινώντας από τη μελέτη και την ανάλυση του επαγγέλματος ή του πόστου εργασίας (κατ' αντίθεση προς τό ΣΕΠ πού ξεκινά από τη μελέτη του ατόμου).

Η συνέντευξη επιλογής είναι προσαρμοσμένη στον ειδικό σκοπό και αποβλέπει στό νά επιλέξει από την ομάδα των υποψηφίων τούς καταλληλότερους. Ο σύμβουλος συνεργάζεται μέ τούς εκπαιδευτές των τεχνικών σχολών, τούς κοινωνικούς λειτουργούς των σχολών αυτών ή της βιομηχανίας, μέ τούς υπαλλήλους τοποθετήσεως (υπαλλήλους των γραφείων απασχολήσεως), μέ την ύπηρεσία προσωπικού της βιομηχανίας, αν εργάζεται σ' αυτή, και μέ τό γιατρό εργασίας.

Ὁ σύμβουλος, ἡ βιομηχανικός ψυχολόγος ὅπως λέγεται, ἐκτός ἀπό τίς ἐπιλογές γιά τήν πρόσληψη προσωπικοῦ παρακολουθεῖ καί τὸ θέμα τῆς ἐπιδότησεως καί τῆς προσαρμογῆς μέσα στό κοινωνικό αὐτό πλαίσιο καθὼς καί τή λύση τῶν τυχόν συγκρούσεων μεταξύ προϋφισταμένων - ὑφισταμένων ἢ ἐργαζομένων (ἀνθρώπινες σχέσεις) ἢ ἀκόμα τῇ διαμόρφωση καλῶν σχέσεων μέ τὸ εὐρύτερο κοινὸ ποῦ ἔρχεται σέ ἐπαφή μέ τήν ἐπιχείρηση (δημόσιες σχέσεις - ἐπικοινωνία). Δεδομένου ὅτι περνᾶμε στήν αὐτοματοποίηση ὅλων τῶν βιομηχανιῶν, περιορίζεται πολὺ ὁ ρόλος τῶν ἐπιλογῶν προσωπικοῦ, ἐνῶ ἀποκτᾶ βαρὺτητα ὁ ρόλος τοῦ συμβούλου στό θέμα τῶν ἀνθρώπων σχέσεων, στήν πρόληψη ἀτυχημάτων, στή διαμόρφωση τῆς κοινωνικῆς πολιτικῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, στή βελτίωση συνθηκῶν ἐργασίας (φυσιολογία τῆς ἐργασίας, ἐργονομία). Στόν τομέα τῆς ἐργονομίας ὁ σύμβουλος συνεργάζεται μέ τὸ γιαντὸ καί τὸ μηχανολόγο τοῦ τμήματος.

Ἐκπαίδευση

Ἕνα πτυχίον στήν ψυχολογία - κοινωνιολογία ἢ σέ ἄλλη ψυχολογική ἐπιστήμη ἢ ἀκόμα σέ οἰκονομικὲς ἐπιστήμες ἀποτελεῖ ὅπωςδῆποτε ὑπολογίσιμη προϋπόθεση γιά τήν κατάρτιση τοῦ ἀτόμου ὡς συμβούλου ΕΠ ἢ ἐπαγγελματικῶν ἐπιλογῶν. Ἐπίσης μία προηγούμενη ἐμπειρία ἐργασίας σέ παραπλήσιους τομεῖς εἶναι ἐνδεδειγμένη γιά νά γίνει κάποιος καλύτερος προανατολιστής.

Στὴ χώρα μας ἡ μόνη εἰδικὴ σχολὴ ΕΠ λειτουργεῖ κατὰ περιодικότητα ἀπὸ τὸν ΟΑΕΔ (Ὁργανισμό Ἀπασχολήσεως Ἐργατικοῦ Δυναμικοῦ) τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας, ἀνάλογα μέ τίς ἀνάγκες τοῦ Ὁργανισμοῦ αὐτοῦ γιά τήν ἐπ'ἀνδρῶν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ ΕΠ ποῦ ὑπάρχουν σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Φυσικά τὸ θέμα ἐκπαιδεύσεως συμβούλων δέ λύνεται μέ τίς προσπάθειες αὐτές, ἀλλὰ ὑπάρχουν ἐλπίδες γενικότερης ἀντιμετώπισεως τοῦ μέ λειτουργία τακτικῆς σχολῆς.

Οἱ σύμβουλοι αὐτοὶ ἐκτός ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας μποροῦν νά ἀπασχολοῦνται καί στή βιομηχανία ἢ νά ἀνοίξουν ἰδιωτικὸ γραφεῖο.

Γ. Ο ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

Καί ἐδῶ τὸ βασικὸ ἔργο τοῦ συμβούλου εἶναι τὸ ἔργο τοῦ ψυχολόγου - συμβούλου προσαρμοσμένο στὰ ἱατρικὰ πλαίσια κυρίως γιά τοὺς σωματικὰ ἀναπήρους, καί στὰ ψυχοδιανοητικὰ πλαίσια γιά τοὺς ψυχικὰ ἀσθενεῖς καί τοὺς διανοητικὰ καθυστερημένους. Συ-

νεργάτες με τούς όποιους θά ανταλλάσει άπόψεις ό σύμβουλος άποκαταστάσεως σωματικώς άναπήρων είνai κυρίως, έκτός άπό τούς γονείς, ό γιατρός, ή φυσιοθεραπεύτρια, ή έργασιοθεραπεύτρια, ή κοινωνική λειτουργός και οι εκπαιδευτικοί τών έργαστηρίων. Έξωτερικά έρχεται σέ έπαφή με τούς ασφαλιστικούς όργανισμούς και τά γραφεία τοποθετήσεως σέ έργασία. "Όλα τά κέντρα άποκαταστάσεως διαθέτουν διάφορες τεχνικές σχολές στίς όποιες εκπαιδεύεται ό άνάπηρος προκειμένου νά άσκήσει, με τίς ικανότητες πού του άπομένουν μετά τήν ιατρική άποκατάστασή του, ένα έπάγγελμα και νά επανέλθει στήν ένεργό ζωή τής έργασίας.

Τό έργο του ΕΣ συνίσταται κυρίως στήν έπιλογή, τήν τοποθέτηση και τήν παρακολούθηση του άναπήρου στίς σχολές αυτές και στήν αύξηση τής ικανότητας προσαρμογής του. Τίς περισσότερες φορές ειδικά γιά τούς ένηλικούς πρόκειται περί επαναπροσανατολισμού. Η τοποθέτηση στήν επαγγελματική ζωή ένδέχεται νά περάσει άπό ένα προστάδιο προστασίας, με τήν τοποθέτηση σέ ειδικά ιδρύματα «προστατευόμενης έργασίας» ή σέ ειδικά τμήματα τής βιομηχανίας, όπου ύπάρχει ή έπίβλεψη του συμβούλου.

Η ένθάρρυνση και άνάπτυξη τής αυτοπεποιθήσεως, πού θά οδηγήσει σέ θετικές άναπληρώσεις στόν ίδιο τομέα τής άναπηρίας ή σέ άλλο, έχει μεγαλύτερη βαρύτητα παρά ή εξέταση με τά τέστ και ό προσανατολισμός του άναπήρου σέ μία άπό τίς άπασχολήσεις τών ειδικών αυτών τεχνικών σχολών. Και έδω έπομένως ή έξάσκηση του συμβούλου στή συμβουλευτική είνai άπαραίτητη.

Τόπος άπασχολήσεως

Τέτοια κέντρα άποκαταστάσεως στόν τόπο μας, πού χρειάζονται τίς ειδικές ύπηρεσίες του συμβούλου αυτού, είνai:

- Τό Έθνικό Κέντρο Άποκαταστάσεως Άναπήρων Άθηνών ("Ανω Λιόσια).
- Τά Ίδρύματα άποκαταστάσεως άναπήρων παιδων Βούλας και Νταού Πεντέλης.
- Τό Ίδρυμα άπροσαρμόστων παιδων ή «Θεοτόκος».
- Τά Ίδρύματα «Στουπάθειο» και «Σικιαρίδειο» γιά τά καθυστερημένα παιδιά.

Σ' αυτά άπαιτείται βαθύτερη γνώση του διανοητικού έπιπέδου και τών δυνατοτήτων τών παιδιών αυτών.

- Οι οικoi τυφλών και κωφαλάλων.

Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

Γενικά

Οί δημόσιες σχέσεις είναι μία συστηματικά οργανωμένη λειτουργία, με την οποία μία επιχείρηση ή ένας οργανισμός προσπαθεί να επιτύχει και να διατηρήσει τη συμπάθεια, τη συνδρομή και ένα κλίμα κατανόησης μεταξύ της επιχείρησής του και του κοινού με το οποίο συναλλάσσεται.

Κύριο μέλημα του συμβούλου δημοσίων σχέσεων (ΔΣ) μιάς επιχείρησής είναι να δημιουργήσει και να διατηρήσει την ευνοϊκή διάθεση όλων εκείνων με τους οποίους σχετίζεται ή πρόκειται να σχετιστεί η επιχείρηση. Για το σκοπό αυτό επεξεργάζεται και δίνει στη δημοσιότητα, μέσω του τύπου, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, πληροφορίες που αφορούν την επιχείρηση για την οποία εργάζεται.

Περιγραφή εργασίας

Η τεχνική της λειτουργίας των δημοσίων σχέσεων κινείται, μπορούμε να πούμε, κατά παλινδρομική κίνηση, σάν πομπός και σάν δέκτης:

- Στέλνει προς το κοινό μηνύματα, για να καταστήσει γνωστά τα θέματα που το ενδιαφέρουν, και
- Συγκεντρώνει στοιχεία για τις τάσεις και τις γνώμες του κοινού και ενημερώνει την επιχείρηση.

Τα μηνύματα που στέλνει στο κοινό με τα μέσα επικοινωνίας πρέπει να είναι:

- Ανάλογα προς το πνευματικό επίπεδο του κοινού που θα τα δεχτεί.
 - Κατανοητά από το κοινό.
 - Διατυπωμένα στη γλώσσα του κοινού.
 - Γενικώς αποδεκτά.
- Πρέπει επίσης:
- Να ανταποκρίνονται στις χρονικές, τοπικές και πολιτιστικές συνθήκες.
 - Να απευθύνονται τόσο στο λογικό όσο και στο συναισθηματικό κόσμο του κοινού.
 - Να γίνονται έντονα αισθητά, και
 - Να αυξάνει ή απίχτη τους με την πάροδο του χρόνου.

Ο σύμβουλος ΔΣ προγραμματίζει το είδος των δημοσιευμάτων που πιστεύει ότι θα φέρουν το καλύτερο αποτέλεσμα. Έρχεται σε άμεση επαφή με τους ενδιαφερομένους, τους πληροφορεί για τα

προϊόντα ή τις υπηρεσίες της επιχειρήσεως ή του οργανισμού και διοργανώνει διάφορες επισκέψεις ή επιδείξεις. Πρέπει ακόμα να έχει ως αρχή ότι οι δημόσιες σχέσεις στηρίζονται στην αλήθεια και ότι δεν αποβλέπουν στον πρόσκαιρο έντυπωση εντυπωσιασμό· αλλά στη δημιουργία και τη διατήρηση ευμενών εντυπώσεων.

Έτσι επιτυγχάνεται ή κατάλληλη και αποδοτική ενημέρωση των ενδιαφερομένων, που στην περίπτωση των δημόσιων σχέσεων ονομάζονται «τό εξωτερικό κοινό». Οι δημόσιες σχέσεις απευθύνονται επίσης και προς το «έσωτερικό κοινό» μιάς επιχειρήσεως ή ενός οργανισμού, δηλαδή προς τα άτομα που αποτελούν το προσωπικό, τους μετόχους κτλ.

Εκτός από τη δημιουργία μιάς καλής επικοινωνίας με το κοινό, καθήκον του γραφείου δημόσιων σχέσεων ενός οργανισμού είναι να συγκεντρώνει πληροφορίες γύρω από τις απόψεις της κοινής γνώμης για τον οργανισμό, να ελέγχει δηλαδή κατά πόσο δημιουργήθηκε ή επικοινωνία που επιδιώκει. Η σφυγμομέτρηση της κοινής γνώμης γίνεται με έρευνες που οργανώνει, εφαρμόζει και επεξεργάζεται ο σύμβουλος ΔΣ. Συντάσσει σχετικά ερωτηματολόγια, στά όποια απαντούν οι συναλλασσόμενοι με την επιχείρηση, και επεξεργάζεται στατιστικώς τις απαντήσεις.

Έτσι διαπιστώνει τις αντιδράσεις και τις τάσεις του κοινού καθώς επίσης και την εικόνα που έχει σχηματίσει το κοινό για την επιχείρηση· κάνει αναγνώριση του πεδίου δράσεως και γενικώς πληροφορείται για τα αποτελέσματα της εφαρμογής της πολιτικής του.

Ψυχοδιανοητικά προσόντα

Ο σύμβουλος ΔΣ πρέπει να είναι κατεξοχήν άτομο με υψηλά προσόντα και εκπαίδευση, για να μπορεί να επιτελέσει ένα από τα σημαντικότερα επιτελικά έργα μιάς επιχειρήσεως: την οργάνωση και τη διεύθυνση όλων των προγραμμάτων δημόσιων σχέσεων. Ός άτομο πρέπει επίσης να είναι δημιουργικός, ικανός να αναπτύσσει πρωτοβουλία και να εκφράζει τις σκέψεις του απλά, ξεκάθαρα και πειστικά. Έπειδή ή επικοινωνία είναι τό βασικό στοιχείο των δημόσιων σχέσεων, ή κοινωνικότητα και ή εξωστρέφεια είναι από τά κυριότερα χαρακτηριστικά του συμβούλου ΔΣ. Για να μελετήσει εξάλλου τόν παράγοντα «πελάτης» και τόν τρόπο επηρεασμού του, χρειάζεται να αναπτύξει ολόκληρο σχέδιο στρατηγικής, που απαιτεί πνεύμα οργανωτικό, μεθοδικό και έφευρετικό.

Οι δημόσιες σχέσεις αποβλέπουν στό να μεταφέρουν αληθινά μηνύματα που θά γεφυρώσουν διαφορετικές απόψεις και θά διαλύουν τυχόν παρεξηγήσεις, θά συμφιλιώσουν ομάδες και άτομα σε

θέματα που τούς απασχολούν και θά πληροφορήσουν αντικειμενικά και μέ ειλικρίνεια τό κοινό. Γι' αὐτό ὁ σύμβουλος ΔΣ πρέπει νά εἶναι τίμιος, ειλικρινής, αντικειμενικός καί ἱκανός νά ἐκφέρει λογικά ἐπιχειρήματα, ὥστε νά μπορεῖ νά δημιουργήσῃ ἀγαθή ἐντύπωση καί νά ἀποσπάσει τήν ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ.

Ὡς ἐπιστήμονας πρέπει νά κατέχει τή διαδικασία τῆς ἐπικοινωνίας, δηλαδή τίς κοινωνικές καί ψυχικές δυνάμεις που ἀναπτύσσονται κατά τή μετάδοση ἑνός μηνύματος, καί νά συλλαμβάνει τά μηνύματα καί τίς τάσεις τῆς ἐποχῆς του (κοινωνικές, οἰκονομικές, πολιτικές).

Ὡς ἐργαζόμενος πρέπει νά γνωρίζει καλά τόν κλάδο που ἐργάζεται (βιομηχανία, ὀργανισμό, ἴδρυμα κτλ.), δηλαδή τή λειτουργία, τήν ἱστορία, τούς στόχους καί γενικά τήν πολιτική του.

Ἐκπαίδευση

Πρός τό παρόν στή χώρα μας ἡ ἐκπαίδευση στόν κλάδο τῶν δημόσιων σχέσεων εἶναι ἰδιωτική καί παρέχεται ἀπό διάφορες μέσες σχολές τριετοῦς φοιτήσεως. Μία τέτοια σχολή εἶναι ἡ Σχολή Δημοσίων Σχέσεων τῶν Σχολῶν Τεχνολογίας Ἐπιχειρήσεων, που λειτουργεῖ ἀπό τό 1970 στήν ὁδό Βουλγαρη καί Κουμουνδούρου καί στήν ὁποία γίνονται δεκτοί ἀπόφοιτοι γυμνασίου. Ἡ φοίτηση εἶναι ἐσπερινή καί οἱ ἀπόφοιτοι παίρνουν πτυχίο δημόσιων σχέσεων, ἀφοῦ δώσουν ἐξετάσεις σέ κρατική ἐπιτροπή. Ἐπίσης οἱ ἀπόφοιτοι μποροῦν νά μετεκπαιδευτοῦν στίς σχολές τοῦ ἐξωτερικοῦ καί ἰδίως στίς ΗΠΑ. Στό ἐξωτερικό (Εὐρώπη, Ἀμερική) ἡ ἐκπαίδευση τῶν συμβούλων ΔΣ εἶναι πανεπιστημιακοῦ ἐπιπέδου.

Οἱ σπουδαστές τῶν σχολῶν ΔΣ ἐκπαιδεύονται κυρίως στίς ἐπισημες τῆς συμπεριφορᾶς καί τῆς ἐπικοινωνίας (ψυχολογία, κοινωνιολογία κτλ.) μέ ἰδιαίτερη ἔμφαση στά κίνητρα τῆς συμπεριφορᾶς καί τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.

Ἐκτός ἀπ' αὐτά διδάσκονται οἰκονομικές, νομικές καί ἐπιχειρησιακές ἐπιστήμες, ἀσκοῦνται στό γραπτό καί προφορικό λόγο καί κάνουν λεπτομερή σπουδή τῶν μέσων δημοσιότητας.

Τομεῖς ἀπασχολήσεως

Ὁ θεσμός τῶν δημόσιων σχέσεων κατακτᾷ καί θά συνεχίσει νά κατακτᾷ ἔδαφος στό πεδίο τῆς δημόσιας καί ἰδιωτικῆς δραστηριότητος, ἐπειδή καθημερινά γίνεται ἀντιληπτή ἡ ἀνάγκη τῶν ὑπηρεσιῶν του γιά τήν ἀντιμετώπιση τῶν προβλημάτων που δημιουργεῖ ἡ «ἐπικοινωνία τῶν ἀνθρώπων».

Στήν Ἑλλάδα τά τελευταῖα χρόνια ἔγινε αἰσθητή ἡ ἀνάγκη στελεχῶν ΔΣ. Σήμερα πολλοί ὀργανισμοί καί ἐπιχειρήσεις ἔχουν

γραφεΐα δημόσιων σχέσεων (ΕΟΤ, ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΛΤΑ, ΙΚΑ, ΟΛΠ, τράπεζες, ναυπηγεία, μεγάλες βιομηχανίες).

Ο θεσμός αυτός έχει εισαχθεί και στο δημόσιο και στην τοπική αυτοδιοίκηση (ύπουργεία, νομαρχίες και σε μερικούς μεγάλους δήμους).

Ακόμη οί πτυχιούχοι δημόσιων σχέσεων μπορούν να εργαστούν ως ελεύθεροι επαγγελματίες (ιδιωτικά γραφεΐα ΔΣ) και να αναλαμβάνουν εργασίες από εργοδότες που δέ διαθέτουν υπηρεσίες ΔΣ. Επίσης υπάρχει Έταιρεία Δημοσίων Σχέσεων.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Γενικά

Τό ἐπάγγελμα τῆς κοινωνικῆς λειτουργοῦ (ΚΛ) εἶναι ἀπό τά πρῶτα κοινωνικά ἐπαγγέλματα πού προῆλθαν ἀπό τήν ἀναγνώριση τῆς κοινωνίας, ὡς ὑποχρέωσή της καί ὄχι ὡς ἔργο φιλάνθρωπίας, ὅτι πρέπει νά συμπαραστέκεται στά μέλη της πού ἔχουν ἀνάγκη βοήθειας.

Ἐξάλλου, λόγω τῆς μεγάλης ποικιλίας τῶν ἀναγκῶν στίς ὁποῖες ἔχει ὡς ἀποστολή νά ἀνταποκρίνεται, οἱ δραστηριότητες τῆς ΚΛ εἶναι τόσο πολυάριθμες, πού εἶναι δύσκολο νά καθοριστοῦν.

Γενικά ἀναζητεῖ τίς αἰτίες πού δημιουργοῦν κάποιο κίνδυνο γιά τή φυσική, τήν ψυχολογική, τήν οἰκονομική ἢ τήν ἠθική ἰσορροπία ἐνός ἀτόμου, μιᾶς οἰκογένειας ἢ μιᾶς ὁμάδας καί καταβάλλει προσπάθειες νά τίς θεραπεύσει. Αὐτό σημαίνει ὅτι πρέπει νά βοηθεῖ ὅσους δέν μποροῦν μόνοι τους νά ἀντιμετωπίσουν τίς δυσκολίες τῆς ζωῆς, νά βροῦν τρόπο γιά τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματός τους, νά προσαρμοστοῦν καλύτερα στό περιβάλλον τους ἢ νά βροῦν τόν κατάλληλο φορέα καί τίς κατάλληλες διαδικασίες πού πρέπει νά ἀκολουθήσουν. Ἀπό τό ἄλλο μέρος προσπαθεῖ νά προκαλέσει τοῦς ἀρμόδιους κοινωνικούς ἢ πολιτικούς φορεῖς, δημόσιες υπηρεσίες, ὀργανισμούς κτλ., νά ἀνταποκριθοῦν ὅσο τό δυνατόν καλύτερα στίς ἀνάγκες τῶν ἀτόμων. Οἱ περιπτώσεις πού ἀναλαμβάνει ἡ ΚΛ εἶναι πρόσωπα πού συναντοῦν δυσκολίες: ἠλικιωμένοι, ξένοι, γονεῖς ἀνάπηρων παιδιῶν ἢ παιδιῶν πού δυσκολεύονται στό σχολεῖο ἢ ἐμφανίζουν ἀνάρμοστη συμπεριφορά κτλ. Αὐτές οἱ περιπτώσεις, πού εἶναι πολύ διαφορετικές μεταξύ τους, γενικά ἀποτελοῦν δύο τύπους:

- α) Ἀτομα πού ἀντιμετωπίζουν κάποιο προσωρινό πρόβλημα: ἐδῶ ἡ ἐπέμβαση τῆς κοινωνικῆς λειτουργοῦ εἶναι σχετικά σύντομη.
- β) Ἀτομα νεαρά κυρίως πού ζητοῦν κάποια συμβουλή, ἀλλά στήν

πραγματικότητα έχουν ανάγκη ενός μακροχρόνιου ήθικοϋ στηρίγματος. Σ' αυτή τή δεύτερη περίπτωση πρέπει νά καθοριστούν ὄχι μόνο πρόδηλες δυσκολίες τοῦ ἐνδιαφερομένου ἀλλά καί οἱ πιό βαθιές πραγματικές ἀνάγκες.

Περιγραφή καί φύση τῆς ἐργασίας

Ἡ ΚΛ πρέπει νά πλησιάζει τό ἄτομο προσεκτικά καί μέ διακριτικές ἐρωτήσεις νά ἐξετάζει τά πράγματα, ὥστε νά διευκολύνει τό ἄτομο νά ἐκφραστεῖ ἐλεύθερα, νά ξεκαθαρίσει τά προβλήματα του καί νά βρεῖ μόνο του τή λύση.

Αὐτό ἀπαιτεῖ πολύ χρόνο. Τά προβλήματα σπανίως εἶναι ἀπλά. Συνήθως ἀπαιτοῦν πολλές ἐρευνες, μελέτες, ἐπισκέψεις, μετακινήσεις καί πολλές φορές μετακινήσεις ἔξω ἀπό τήν πόλη. Δέν εἶναι εὐκολο νά μετρηθοῦν οἱ ὥρες πού δαπανῶνται σ' αὐτές τίς ἐργασίες, γι' αὐτό δύσκολο μπορεῖ νά καθοριστεῖ τό ὥραριο τῆς ΚΛ. Πολύ συχνά χρειάζεται νά μετακινεῖται καί τίς Κυριακές. Γενικά μπορεῖ νά ὑπολογιστεῖ ὅτι ἡ ΚΛ περνά τό ἕνα τρίτο περίπου τοῦ χρόνου τῆς σέ ἐπισκέψεις καί ἐπαφές μέ τά ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα, ἄλλο ἕνα τρίτο σέ ἐργασίες γραμματείας, τήρηση ἀρχείου τῶν περιπτώσεων, καταγραφή τῶν παρατηρήσεων καί τῶν συμπερασμάτων, σύνταξη ἐκθέσεων κτλ., καί τόν ὑπόλοιπο χρόνο στή μελέτη τῶν περιπτώσεων, τήν κατ'άσπρωση προγραμμάτων δράσεως, τήν ἐξαγωγή συμπερασμάτων καί τόν τρόπο ταχείας ἐνημερώσεως.

Ψυχοδιανοητικά προσόντα

Αὐτό τό ἐπάγγελμα ἀπαιτεῖ πρωτοβουλία, αἴσθημα εὐθύνης, διαίσθηση, παρατηρητικότητα, εὐπρέπεια, διακριτικότητα, τάξη, κατανόηση, θέληση καί γενικά μία καλά συγκροτημένη καί ἰσορροπημένη προσωπικότητα.

Ἐπειδὴ ἡ ΚΛ βασικά ἐξυπηρετεῖ ἀνθρώπους, ἀπαιτεῖται νά διαθέτει πηγαῖο ἐνδιαφέρον γιά τά ἀνθρώπινα προβλήματα, ἱκανότητα νά δημιουργεῖ καλές σχέσεις μέ τοὺς ἄλλους, διάθεση γιά συνεργασία, αἴσθημα ἠθικῆς καί δικαιοσύνης καί ὠριμότητα πνεύματος.

Ἐπιπλέον ἀπαιτεῖται καλή ὑγεία καί κυρίως φυσική καί νευρική ἀντοχή.

Ἐκπαίδευση

Ἀπόφοιτοι μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἡλικίας ἄνω τῶν 10 ἐτῶν, ἄρρενες καί θήλεις, μποροῦν νά ἐκπαιδευθοῦν ὡς ΚΛ σέ μία ἀπό τίς σχολές:

- Κοινωνικῆς Προνοίας τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολεγίου,
- Κοινωνικῆς Προνοίας Διακονισσῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου,

- Κοινωνικής Έργασίας της Έταιρείας Προστασίας Άνηλίκων, Έπίσης κοινωνικοί λειτουργοί εκπαιδεύονται στη ΧΕΝ, όπου μπορούν να είναι και οϊκότροφοι.

Σ' αυτές τις σχολές ή φοίτηση είναι τριετής. Κατά την αποφοίτηση οί σπουδαστές παίρνουν από τό Ύπουργείο Κοινωνικών Ύπηρεσιών ειδικό πτυχίο καί άδεια άσκήσεως του έπαγγέλματος.

Τομείς δραστηριότητας

Οί κοινωνικές ύπηρεσίες, στίς όποιες ή ΚΛ μπορεί νά άσκήσει τό έπάγγελμά της, είναι διάφορες:

- Δημόσιες ύπηρεσίες, ύπουργεία δημόσιας ύγείας - Κοινωνικών Ύπηρεσιών καί Δικαιοσύνης, άσφαλιστικοί όργανισμοί, Έρευθρός Σταυρός, νοσοκομεία, ιδρύματα προστασίας, παιδικοί σταθμοί κτλ. Ειδικότερα ή ΚΛ άπασχολείται:
- Σέ ύπηρεσίες κοινωνικής προνοίας γιά τήν προστασία της παιδικής καί έφηβικής ήλικίας, τήν προστασία της μητρότητας πρίν καί μετά τόν τοκετό, τήν προστασία παιδιών όρφανών ή έγκαταλειμμένων ή έκθετων καθώς καί παιδιών πού πρέπει νά τοποθετηθούν σέ ιδρύματα ή νά δοθούν γιά υίοθεσία, καί γιά προσφορά βοήθειας σέ γονείς πού κινδυνεύει ή ύγεια, ή άσφάλεια ή ή ήθική τών παιδιών τους.
- Σέ ύπηρεσίες προλήψεως της παιδικής καί έφηβικής έγκληματικότητας, σέ δικαστήρια άνηλίκων, άναμορφωτήρια καί άλλες ύπηρεσίες προστασίας καί άναπροσαρμογής παραστρατημένων άνηλίκων.
- Σέ ύπηρεσίες προστασίας από άσθένειες πού έχουν κοινωνικό άντίκτυπο, όπως είναι οί άντιφυματικές, οί άντιαλκοολικές, καθώς καί σέ ύπηρεσίες πνευματικής ύγιεινής. Έπίσης σέ κοινωνικές ύπηρεσίες νοσοκομείων καί ταμείων ίατροφαρμακευτικής περιθάλψεως.
- Σέ κοινωνικές ύπηρεσίες γιά τήν παροχή βοήθειας στην έπίλυση προβλημάτων πού άντιμετωπίζουν όρισμένα μέλη μιās οϊκογένειας ή όλη ή οϊκογένεια, ή προβλημάτων πού άνακύπτουν σέ όρισμένο περιβάλλον, άγροτικό, έπαγγελματικό, ή προβλημάτων πού προέρχονται από τή δράση όρισμένων κοινωνικών φορέων, όπως ταμείων οϊκογενειακών έπιδομάτων, κοινωνικών άσφαλίσεων κτλ.
- Σέ ύπηρεσίες πού έπilaμβάνονται της προστασίας όρισμένων ειδικών κατηγοριών άτομων, όπως π.χ. φυλακισμένων, προσφύγων ή τροφίμων ιδρυμάτων.

Για τήν έπίλυση πολλών προβλημάτων ή ΚΛ συνεργάζεται

πάντοτε μέ άλλους ειδικούς κοινωνικών επαγγελμάτων, δηλ. μέ ψυχολόγους, συμβούλους επαγγελματικού προσανατολισμού, ιατρούς, επισκέπτριες αδελφές, καί συμμετέχει σέ ιατροπαιδαγωγικές επιτροπές. Επίσης συνεργάζεται μέ εργοδότες γιά τήν τοποθέτηση νεαρών εργαζομένων καί διατηρεῖ συνεργασίες μέ ιδρύματα, οργανισμούς καί άλλους φορείς κοινωνικών λειτουργιών.

Ο ΓΡΑΦΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ψυχολογική σημασία τῆς γραφῆς ξεκινᾷ ἀπό τό γεγονός ὅτι μεταξύ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων δέν ὑπάρχουν δύο πού νά γράφουν τελείως ὅμοια. Ἐπομένως τό αὐθόρμητο γράψιμο εἶναι ἕνα ἀξιόθαύμαστο στοιχεῖο μελέτης τῆς ἀτομικότητος καί τό «σήμα κατατεθέν» τῆς προσωπικότητος.

Ὁ γραφολόγος εἶναι ἕνας ψυχολόγος, εἰδικευμένος στή μελέτη τῆς γραφικῆς κινήσεως, τοῦ γραφικοῦ χαρακτήρα, πού μέ τή βοήθεια τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους, προσπαθεῖ νά δώσει ἕνα ἀνάγλυφο ψυχικό πορτραῖτο τοῦ ἐξεταζομένου τόσο στό διανοητικό ὅσο καί στόν ψυχικό τομέα.

Περιγραφή τῆς ἐργασίας

Ἡ ἐργασία τοῦ γραφολόγου συνίσταται στά ἑξῆς:

Μόλις πάρει ἕνα γραπτό στά χέρια του, θά προσπαθήσει πρῶτα νά καταγράψει τήν πρώτη ἐντύπωση πού τοῦ προκαλεῖ καί θά καθορίσει τό ἐπίπεδο τοῦ γραπτοῦ (γράψιμο ἀνοργάνωτο, ὀργανωμένο, ἀποδιοργανωμένο, ἀρμονία γραφῆς, ρυθμός γραφῆς). Ὑστερα θά ἀρχίσει μία λεπτομερῆ ἀνάλυση τῶν ἐπτά βασικῶν σημείων τῆς γραφῆς, δηλαδή:

1. τῆς ταχύτητας (δυναμική, χαλαρωμένη, βραδεία κτλ.),
2. τῆς μορφῆς (στρογγυλή,γωνιώδης, γιρλάντα κτλ.),
3. τῆς πιέσεως (ἄχρωμη, λασπώδης, πυκνή κτλ.),
4. τοῦ συνεχοῦς τῆς γραφῆς (τό δέσιμο, αὐτόματη, σπασμένη κτλ.),
5. τοῦ μεγέθους (μεγάλη, μικρή, ἀπλωμένη κτλ.),
6. τῆς διατάξεως (κανονική, περιπλεγμένη κτλ.),
7. τῆς κατευθύνσεως (φυγόκεντρος, ἀνερχομένη κτλ.).

Ἡ ἐρμηνεία καθενός ἀπό αὐτά τά 7 σημεία κυμαίνεται ἀνάλογα μέ τό ἐπίπεδο τῆς γραφῆς καί ἀνάλογα μέ τή ζώνη τῶν γραμμάτων. Ἐπίσης γιά νά ἐρμηνευθεῖ ἕνα στοιχεῖο, πρέπει ὁ γραφολόγος νά τό δεῖ ὄχι μόνο του ἀλλά σέ συνδυασμό μέ τά ἄλλα στοιχεῖα. Γιά τήν

έρμηνεία κάθε σημείου ο γραφολόγος χρησιμοποιεί ένα ειδικό γραφολογικό λεξικό που περιέχει την ψυχολογική σημασία των σημείων και των στοιχείων. Αφού συγκεντρώσει όλα αυτά, αρχίζει να σκιαγραφεί το χαρακτήρα του «συγγραφέα» του γραπτού, δηλαδή απ' αυτή την ανάλυση των δεδομένων που έχει ο γραφολόγος θά βρεί ποιές ιδιότητες του ατόμου κυριαρχούν: αν είναι χαρακτήρας νευρικός, ανεξάρτητος, αν έχει αυτοκυριαρχία, επιθετικότητα, ποιά είναι ή διανοητική του δύναμη και ποιά ή ύψη της διανοησεώς του, ποιός είναι ο βαθμός της θελήσεως κτλ., ακόμη αν υπάρχουν συγκρούσεις, άγχη, φοβίες, συμπλέγματα.

Η υπογραφή, τέλος, δίνει στο γραφολόγο την εικόνα που έχει ή που θά ήθελε να έχει για τον εαυτό του ο «συγγραφέας», τι θά ήθελε ή τι δέ θά ήθελε να είναι. Πρέπει να τονιστεί ότι η υπογραφή από δικαστική άποψη έχει τόση σημασία όση και το χρώμα των ματιών, ή μορφή του κρανίου, τα δακτυλικά αποτυπώματα κτλ., προκειμένου να καθοριστεί ή ταυτότητα του ατόμου.

Απαιτούμενες ικανότητες

Ο γραφολόγος πρέπει να διαθέτει τά προσόντα του ψυχολόγου, τόσο ως άτομο όσο και ως επιστήμονας. Πρέπει να έχει έντονη διαισθηση, ενορατική δύναμη και μία βαθιά γνώση της τεχνικής της γραφολογίας ως επιστήμης εκφράσεως αλλά και της γενικής ψυχολογίας. Όπωςδήποτε οι γνώσεις του δεν πρέπει να περιορίζονται στη γραφολογία και ψυχολογία, αλλά να επεκτείνονται και σε κάθε επιστήμη που έχει σχέση με τον άνθρωπο.

Ο γραφολόγος πρέπει να είναι λεπτολόγος αλλά και ακριβολόγος, μεθοδικός, οργανωτικός και υπομονετικός στη δουλειά του, με ικανότητα συνθέσεως και ανάλυσεως, γιά να μπορεί να έρμηνεύει και την πιο μικρή ένδειξη. Θά πρέπει τέλος να τονιστεί ιδιαίτερα ή σημασία της ευσυνειδησίας και της ευθύνης που πρέπει να διέπει τό γραφολόγο.

Εκπαίδευση

Επί του παρόντος δεν υπάρχει σχολή ή ίδρυμα το γραφολογίας στον τόπο μας. Υπάρχει ένας πολύ μικρός αλλά καλά εξοπλισμένος αριθμός γραφολόγων που φιλοδοξεϊ να διαμορφώσει και εδώ ένα κέντρο γιά τή μελέτη, τήν έρευνα και τή διδασκαλία της γραφολογίας.

Στό έξωτερικό υπάρχουν ιδρυματα γραφολογίας πανεπιστημιακού επιπέδου, όπου μπορεί κανείς να σπουδάσει (Γαλλία, Γερμανία, ΗΠΑ κ.ά.) τήν επιστήμη αυτή. Τελευταία εφαρμόζεται γιά πολλές επιστήμες, μεταξύ των οποίων και ή γραφολογία, τό σύστημα

σπουδῆς μέ ἀλληλογραφία κατά τό πρῶτο στάδιο σπουδῶν. Σ' αὐτή τήν περίπτωση ὁ ὑποψήφιος γραφολόγος θά πρέπει νά ἔχει γνώσεις καί ἐμπειρίες σέ θέματα ψυχολογίας.

Τομεῖς ἀπασχολήσεως

Εἶναι πολλοί οἱ τομεῖς πού μπορεῖ νά ἀπασχοληθεῖ σήμερα ὁ γραφολόγος. Πολλές μεγάλες βιομηχανίες διαθέτουν γραφολόγο κατά τήν ἐπιλογή τοῦ προσωπικοῦ. Γιά τό σκοπό αὐτό ζητοῦν βιογραφικό σημείωμα πού ἐπιβάλλεται νά γραφεῖ ἰδιοχεῖρως ἀπό τόν ὑποψήφιο, ὥστε νά μπορέσει ὁ γραφολόγος νά κάνει ἀνάλυση τῶν γραπτῶν αὐτῶν, βάσει τῆς ὁποίας γίνεται καί ἡ ἐπιλογή τοῦ κατάλληλου προσωπικοῦ σέ πρώτη φάση.

Σέ περίπτωση μελλοντικοῦ γάμου ὁ γραφολόγος μελετᾷ τή γραφή τοῦ ζευγαριοῦ, βρίσκει τά χαρακτηριστικά γνωρίσματα καθενός μελλοντύμου καί προσπαθεῖ νά διαπιστώσει κατά πόσο ὁ συνδυασμός αὐτῶν τῶν δύο ἀνθρώπων εἶναι δυνατό νά ἐγγυηθεῖ ἕνα σταθερό καί ἁρμονικό γάμο.

Στά δικαστήρια χρησιμοποιεῖται εἰδικός γραφολόγος πού μπορεῖ νά ὑποδείξει ποιός εἶναι ὁ «συγγραφέας» ἐνός κειμένου ἢ μιᾶς ὑπογραφῆς, ὅταν αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο γιά τή Δικαιοσύνη. Σ' αὐτή τήν περίπτωση ὁ γραφολόγος δέ μελετᾷ τήν ψυχροσύνη τοῦ ατόμου, ἀλλά ἀνακαλύπτει αὐτόν πού ἔγραψε τό κείμενο.

Ἄλλοι τομεῖς ὅπου ἀσχολοῦνται οἱ γραφολόγοι εἶναι ὁ ἐπαγγελματικός προσανατολισμός, ἡ παιδαγωγική κ.ἄ.

2. ΠΑΡΑΪΑΤΡΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΚΑΙ ΒΟΗΘΟΙ ΙΑΤΡΩΝ

Τά παραϊατρικά επαγγέλματα, όπως και όλοι οι τομείς της ιατρικής, επωφελήθηκαν από τη σημαντική ανάπτυξη της τεχνικής. Έτσι οι μέθοδοι έρευνας στην ιατρική, που είναι αναγκαίες για τον προσδιορισμό των ασθενειών και τον όρισμό της θεραπείας, έχουν αναπτυχθεί με ανάλογη επέκταση των διαφόρων κλάδων της ραδιολογίας, της χημείας, της βιολογίας και της βακτηριολογίας. Προπάντων οι έρευνες της ιατρικής επιστήμης και η διαφοροποίηση των θεραπευτικών μεθόδων δημιούργησαν διάφορα ξεχωριστά επαγγέλματα που ασκούνται από προσωπικό ειδικά εκπαιδευμένο και τά όποια διευκολύνουν τό έργο του γιατρού τόσο στο πεδίο της έρευνας όσο και στο πεδίο της θεραπείας. Οι ιατρικές έρευνες καθώς και ή άμεση βοήθεια του γιατρού στους ασθενείς δέν είναι δυνατό νά νοηθούν σήμερα χωρίς τίς υπηρεσίες των βοηθών των γιατρών, στίς όποιες περιλαμβάνονται: Ό χειρισμός διαφόρων μηχανημάτων και όργάνων ιατρικών εργαστηρίων, οι άκτινογραφίες μέ άκτίνες Χ, ή εξέταση και ή καλλιέργεια των διαφόρων εκκρίσεων του ανθρώπινου σώματος για την ανακάλυψη παθογόνων μικροβίων, ή επίβλεψη νοσηλευτικού θαλάμου και ή παρακολούθηση της πορείας της άρρώστιας των ασθενών, ή βοήθεια και ή συμπαράσταση στους ασθενείς και πλήθος άλλες δραστηριότητες που είναι άπαραίτητες στο ιατρικό επάγγελμα. Μέσα στο σιωπηλό κόσμο των ιατρικών εργαστηρίων και των νοσηλευτικών ιδρυμάτων οι βοηθοί των γιατρών φερώντας τη λευκή στολή τους έπιβεβαιώνουν έμπρακτα, όντας κάθε στιγμή στο πλευρό των γιατρών, πόσο ανθρωπιστική είναι ή άποστολή τους και πόσο νευραλγική σπουδαιότητα έχουν για την ιατρική επιστήμη οι ειδικότητές τους.

Οί συνθήκες και τά ώράρια εργασίας των βοηθών ιατρικών επαγγελμάτων διαφέρουν ανάλογα μέ τό νοσηλευτικό ίδρυμα που εργάζονται και ανάλογα μέ την ειδικότητά τους. Οί χώροι εργασίας τους είναι τά εργαστήρια θεραπευτηρίων, νοσοκομείων, σανατορίων και πολυκλινικών, τά ίνστιτούτα έρευνών και ύγιεινης, τά μικροβιολογικά και βιοχημικά εργαστήρια, οι θάλαμοι άναρρώσεως ασθενών κτλ.

Άπαιτούμενες ικανότητες

Τά γενικά προσόντα και ή προσωπικότητα των βοηθών των γιατρών χαρακτηρίζονται κυρίως από τη μεγάλη ευθύνη τους άπέναντι στους ασθενείς.

Γιά να μπορούν να ανταποκρίνονται στη λεπτή και πολύπλευρη αποστολή τους, πρέπει να είναι υγιείς, υπεύθυνοι, με συναισθηματική σταθερότητα και με έμφυτο ειλικρινές ενδιαφέρον να βοηθούν αυτούς που πάσχουν. Πρέπει επίσης να αγαπούν τον άνθρωπο και να δείχνουν στους ασθενείς και αναπήρους σεβασμό και ουσιαστική κατανόηση. Πρέπει ακόμη να είναι ακριβείς και δραστήριοι, να εργάζονται ευσυνείδητα, να έχουν αναπτυγμένο τό αισθημα της τάξεως και της καθαριότητας και να διαθέτουν απεριόριστη υπομονή.

Έκπαίδευση

Η εκπαίδευση στις ειδικότητες των παραϊατρικών επαγγελματιών ανήκει στην ανώτερη και στη μέση επαγγελματική εκπαίδευση.

Προοπτικές

Η επέκταση των ιατρικών έρευνών σε νέα πεδία και η ίδρυση νέων νοσηλευτικών ιδρυμάτων αύξησαν τη ζήτηση των βοηθών ιατρικών επαγγελματιών.

Η διαρκώς αυξανόμενη συνειδητοποίηση από το κοινό της ανάγκης να αποκτήσει και να διατηρήσει καλή υγεία, ή συνεχής πρόοδος της ιατρικής επιστήμης και η επέκταση και βελτίωση των προγραμμάτων νοσοκομειακής και ιατρικής περιθάλψεως, όλα αυτά χαράζουν για τους βοηθούς ιατρικών επαγγελματιών πολύ ευνοϊκές προοπτικές εξέλιξεως.

1. Η ΑΔΕΛΦΗ ΝΟΣΟΚΟΜΟΣ

Είναι η άμεση βοηθός του γιατρού, που φροντίζει για τους άρρώστους σύμφωνα με τις οδηγίες του. Γενικά προσφέρει νοσηλευτικές φροντίδες σε άρρώστους, τραυματίες και αναπήρους. Ειδικότερα ή αδελφή νοσοκόμος παρακολουθεί και καταγράφει τη θερμοκρασία και τους σφυγμούς του άρρώστου. Κάνει ενέσεις και αλλαγές επιδέσμων στα τραύματά. Προετοιμάζει (αποστειρώνει κτλ.) τα όργανα και τις συσκευές που χειρίζονται οι γιατροί κατά τη θεραπεία του άρρώστου. Φροντίζει, ιδιαίτερα, άτομα που είναι σοβαρά άρρωστα, βοηθά τους άρρώστους να προσαρμοστούν στο νοσηλευτικό περιβάλλον τους και τους ενθαρρύνει στην όρθη και αισιόδοξη αντιμετώπιση των περιπετειών της υγείας τους.

Καθοδηγεί και βοηθά πολλές φορές τον άρρωστο στη χρήση τεχνικών μελών του σώματος και άλλων όρθοπεδικών ή θεραπευτικών μηχανημάτων. Είναι ακόμη δυνατό να βοηθήσει και σε έρευνες νόσηλευτικών εφαρμογών. Οι νοσηλευτικοί χώροι με την υποβλη-

τική ήσυχία είναι τό περιβάλλον μέσα στό όποιο εργάζονται οί άδελφές νοσοκόμοι.

Μέ τίς λευκές στολές τους κινούνται νύχτα ή ήμέρα – άνάλογα μέ τό ώράριο εργασίας τους – μέσα σέ άναρρωτικούς κυρίως θαλάμους, φροντίζοντας μέ ύπομονή, προσοχή καί μεθοδικότητα τούς άρρώστους.

Οί άδελφές νοσοκόμοι μπορούν νά εργαστούν σέ νοσοκομεία, κλινικές, ιδιωτικά ιατρεία, εκπαιδευτικά ίνστιτούτα καί σέ κάθε είδους νοσηλευτικά ιδρύματα, ώς νοσοκόμες σέ σπίτια (άποκλειστικές) καί σέ δημόσιες ύπηρεσίες.

Ή πιό σημαντική άπαιτήση του έπαγγέλματος τής άδελφής νοσοκόμου είναι ή άγάπη πρός τόν άνθρωπο. Βασικά έπίσης προσόντα είναι ή τάξη, ή ακρίβεια καί ή μεθοδικότητα στήν εργασία καί, βεβαίως, ή καλή σωματική καί ψυχική υγεία. Άτομα πού δέν αισθάνονται τήν ψυχική άνάγκη νά προσφέρουν βοήθεια στό συνάνθρωπό τους, οί έγωκεντρικές καί μή κοινωνικές φύσεις δέν μπορούν νά εργαστούν ώς άδελφές νοσοκόμοι.

Έκπαίδευση

Στήν Ελλάδα υπάρχουν βασικά δύο κατηγορίες δημόσιων σχολών νοσοκόμων. Οί σχολές τριετούς φοιτήσεως καί οί σχολές μονοετούς φοιτήσεως. Γιά τίς σχολές τριετούς φοιτήσεως άπαραίτητο τυπικό προσόν είσαγωγής είναι τό άπολυτήριο εξετάξιου γυμνασίου ή λυκείου, ένώ γιά τίς σχολές μονοετούς φοιτήσεως άπαιτείται τουλάχιστον άπολυτήριο δημοτικού σχολείου. Οί σχολές καί τών δύο κατηγοριών λειτουργούν σέ μεγάλα νοσοκομεία. Ή έκπαίδευση παρέχεται δωρεάν. Επίσης παρέχεται τροφή καί κατοικία μέσα στό νοσοκομείο. Οί σχολές τριετούς φοιτήσεως είναι οί έξής:

1. Σχολή Άδελφών Νοσοκόμων «Βασίλισσα Όλγα» του θεραπευτηρίου «Ευαγγελισμός», στήν Άθήνα.

2. Σχολή Άδελφών Νοσοκόμων «Πριγκίπισσα Ειρήνη» του Νοσοκομείου Παίδων «Άγία Σοφία», στήν Άθήνα.

3. Σχολή Νοσοκόμων του Νοσοκομείου Παίδων «Άγλαΐα Κυριακού», στήν Άθήνα.

4. Ή Κρατική Σχολή Νοσοκόμων Θεσσαλονίκης, στή Θεσσαλονίκη.

5. Οί σχολές άδελφών νοσοκόμων τών ΚΑΤΕΕ του Ύπ. Παιδείας, στήν Άθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Λάρισα καί Ήράκλειο.

Σχολές μονοετούς φοιτήσεως λειτουργούν στά νοσοκομεία: «Βασίλειος Παύλος» στήν Άθήνα, Νοσοκομείο Νοσημάτων Θώρακος («Σωτηρία») στήν Άθήνα, στό ΠΙΚΠΑ Άθηνών, στόν «Άγιο Παντελεήμονα» στή Νίκαια Πειραιώς. Σχολές άδελφών νοσοκόμων

μονοετοῦς φοιτήσεως λειτουργοῦν ἐπίσης καί στά νοσοκομεῖα Θεσσαλονίκης, Καλαμάτας, Ἀγρινίου καί Κιλκίς.

Οἱ ἀδελφές νοσοκόμοι πού ἔχουν δίπλωμα σχολῆς τριετοῦς φοιτήσεως ἐξελίσσονται, σύμφωνα μέ τοὺς κανονισμοὺς τοῦ ἰδρύματος ὅπου ἐργάζονται, σέ θέσεις προϊσταμένης καί διευθύνουσας ἀδελφῆς. Οἱ μονοετοῦς φοιτήσεως παραμένουν ἀπλές ἀδελφές νοσοκόμοι καί ἐξελίσσονται ὡς τὸν 6ο βαθμό, ὅταν ὑπηρετοῦν σέ ἰδρύματα τοῦ δημοσίου.

2. Η ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΟΣ ΑΔΕΛΦΗ ΝΟΣΟΚΟΜΟΣ

Δέν ὑπάρχει μεγάλη διαφορά ἀνάμεσα στοῦ ἔργο τῆς «στρατιωτικῆς νοσοκόμου» καί τῆς νοσοκόμου τῶν πολιτικῶν νοσηλευτικῶν ἰδρυμάτων. Καί αὐτή ἡ νοσοκόμος περιποιεῖται ἀρρώστους, ἀναπήρους καί τραυματίες σύμφωνα μέ τίς ὁδηγίες τοῦ γιατροῦ καί τῇ ἐπαγγελματικῇ δεοντολογίᾳ.

Μέ τό ἐπάγγελμα τῆς ἀξιωματικοῦ ἀδελφῆς νοσοκόμου ἡ γυναίκα δίνει τό παρὼν στίς τάξεις τοῦ στρατοῦ. Φροντίζει γιά τή φαρμακευτική ἀγωγή τῶν ἀρρώστων, βοηθᾷ τό γιατρό στίς ἐξετάσεις τους, κάνει ἐνέσεις, ἀλλαγές ἐπιδέσμων κ.ἄ. Ἐπίσης προετοιμάζει τὰ ἱατρικά ὄργανα καί ἐργαλεῖα, πού χρησιμοποιοῦνται στίς ἐξετάσεις, ἐγχειρήσεις καί ἄλλες περιπτώσεις θεραπείας, καί ἐνθαρρύνει τοὺς ἀρρώστους στήν ἀντιμετώπιση τῶν ἀσθενειῶν τους.

Ἡ ἀξιωματικὸς ἀδελφὴ νοσοκόμος ἐργάζεται μόνο τὰ νοσοκομεῖα τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων (Στρατοῦ, Ναυτικοῦ, Ἀεροπορίας) ἢ, σέ περιπτώσεις πολέμου, σέ πρόχειρα χειρουργεῖα ἐκστρατείας καί ὑγειονομικοὺς σταθμοὺς. Φορώντας τὴ λευκὴ τῆς στολὴ δουλεῦει μεθοδικά, γρήγορα καί ψύχραιμα σύμφωνα μέ ὅλους τοὺς δρους ὑγιεινῆς, ἔστω καί ἂν ἡ ἐργασία τῆς γίνεται μέσα σ' ἓνα πρόχειρο παράπηγμα ἢ σέ σκηνή πού χρησιμοποιεῖται ὡς πρόχειρο νοσοκομεῖο.

Ἐργάζεται μέ βάρδιες, ἡμέρα καί νύχτα, Κυριακές καί γιορτές. Γιά νά γίνει μία κοπέλα ἀξιωματικὸς ἀδελφὴ νοσοκόμος πρέπει προπάντων νά διαπνέεται ἀπὸ ἀπεριόριστη καλοσύνη καί ἀγάπη γιά τὸν ἄνθρωπο. Πρέπει νά ἔχει ὑπομονή καί νά ἀνέχεται τίς ἰδιοτροπίες τῶν ἀσθενῶν, νά εἶναι ἀνθεκτικὴ στήν ψυχικὴ καί σωματικὴ κούραση, νά προσαρμόζεται εὐκόλα καί νά ἐργάζεται μεθοδικά καί ψύχραιμα σέ κάθε περιβάλλον.

Ἡ σχολαστικὴ τάξη καί καθαριότητα, ἡ πειθαρχία καί ἡ σοβαρότητα εἶναι ἀπὸ τὰ βασικὰ καί ἀπαραίτητα προσόντα τῆς. Ἡ

ἀξιωματικός ἀδελφή νοσοκόμος πρέπει ἐπίσης νά εἶναι ἕνας καλός στρατιωτικός. Πρέπει νά εἶναι ἱκανή νά πειθαρχεῖ καί νά ἐπιβάλλει πειθαρχία, νά ἐλέγχει καί νά παρατηρεῖ, ὅταν ἀπαιτεῖται.

Οἱ ἀξιωματικοί ἀδελφές νοσοκόμοι μετά τήν ἀποφοίτησή τους κατατάσσονται στό ἀνάλογο ὄπλο ὡς δόκιμοι μέ τό βαθμό τοῦ ἀνθυπασπιστῆ γιά τό στρατό ξηρᾶς, τοῦ ἀρχικελευστῆ γιά τό ναυτικό καί τοῦ ἀρχισμηνίτη γιά τήν ἀεροπορία. Μετά ἀπό ἐξάμηνη δοκιμαστική ὑπηρεσία ἐντάσσονται σέ θέσεις μόνιμων ἀξιωματικῶν μέ τό βαθμό τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ, σηματοφόρου καί ἀνθυποσμηναγοῦ ἀντιστοίχως. Προάγονται ἀνάλογα μέ τά χρόνια προϋπηρεσίας ὡς τό βαθμό τοῦ ἀντισυνταγματάρχη, ἀνθυποπλοίαρχου καί ἀντισμήναρχου.

Ἡ ἀξιωματικός ἀδελφή ἀναλαμβάνει τήν ὑποχρέωση νά ὑπηρετήσει στό στράτευμα τουλάχιστον 10 χρόνια. Ἄν ἀποχωρήσει νωρίτερα, καταβάλλει ποσοστό ἀπό τά ἐξόδα ἐκπαιδευσεῶς της.

Ἐκπαίδευση

Ἡ μοναδική σχολή ἀξιωματικῶν ἀδελφῶν νοσοκόμων εἶναι ἡ «Βασίλισσα Φρειδερίκη» πού δέχεται ἀποφοίτους ἐξατάξιου γυμνασίου ἢ λυκείου. Ἡ ἐκπαίδευση εἶναι δωρεάν, διαρκεῖ τρία χρόνια καί οἱ σπουδαστριες εἶναι οἰκότροφοι.

3. Η ΕΠΙΣΚΕΠΤΡΙΑ ΑΔΕΛΦΗ ΝΟΣΟΚΟΜΟΣ

Προσφέρει τήν ἐργασία της σέ ὑπηρεσίες κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν καί δημόσιας υγείας καθὼς καί «κατ' οἶκον».

Χῶροι ἐργασίας τῆς ἐπισκέπτριας ἀδελφῆς νοσοκόμου εἶναι εἰδικότερα τὰ ὑγειονομικά κέντρα, οἱ παιδικοί σταθμοί καί τὰ σχολεῖα. Ἐπισκέπεται ἐπίσης «κατ' οἶκον» τίς οἰκογένειες καί τίς συμβουλεύει πῶς πρέπει νά φροντίζουν τὰ παιδιά καί τοὺς ἀρρώστους τοὺς καί τί πρέπει νά κάνουν, γιά νά διατηρεῖται καθαρό τό περιβάλλον τοῦ σπιτιοῦ. Συμμετέχει ἀκόμη σέ προγράμματα ἐμβολιασμοῦ, συνεργάζεται μέ τίς σχολικές ἀρχές γιά τήν παροχή ὑπηρεσιῶν ὑγιεινῆς στοὺς μαθητές, ἐκτελεῖ συχνά νοσηλευτικές ἐργασίες, πρόθυμη πάντα νά προσφέρει τίς ὑπηρεσίες της ὅποια ὥρα της ἡμέρας τῆς ζητηθοῦν.

Τό ἐπάγγελμα τῆς ἐπισκέπτριας ἀδελφῆς ἀπαιτεῖ ἐντονὴ κοινωνικότητα καί ἐνδιαφέρον γιά τό συνάνθρωπο, ὅπως ὅλα τὰ παραϊατρικά ἐπαγγέλματα. Ἐπειδὴ κινεῖται μέσα σέ ὁμάδες ἀνθρώπων πού τοὺς φροντίζει καί τοὺς συμβουλεύει, πρέπει νά εἶναι ἄτομο ὑπεύ-

θυνο, μέ ωριμη προσωπικότητα καί ὀρθή κρίση. Πρέπει ἐπίσης νά εἶναι ἱκανή νά παίρνει ἀποφάσεις καί νά τίς ἐκτελεῖ. Ἡ καθαριότητα, ἡ τάξη καί ἡ ἐπιμέλεια εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητα προσόντα της.

Ἐκπαίδευση

Στήν Ἀθήνα λειτουργοῦν οἱ ἐξῆς σχολές ἐπισκεπτριῶν ἀδελφῶν νοσοκόμων:

1. τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ,
2. τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν,
3. τοῦ ΠΙΚΠΑ.

Οἱ σχολές αὐτές δέχονται – κατόπιν ἐξετάσεων – ἀποφοίτους ἐξατάξιου γυμνασίου ἢ λυκείου ἡλικίας 18-35 ἐτῶν. Ἡ φοίτηση εἶναι δωρεάν, διαρκεῖ τρία χρόνια καί οἱ σπουδάστριες εἶναι οἰκότροφοι.

Προοπτικές

Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν σχολῶν ἐπισκεπτριῶν νοσοκόμων, ἀφοῦ πᾶρουν τὸ πτυχίο τους, προσφέρουν τίς ὑπηρεσίες τους ἐπὶ τρία τουλάχιστον χρόνια σέ δημόσια ἢ ἰδιωτικά ἱδρύματα πού καθορίζει τὸ Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν. Οἱ ἀποδοχές τους εἶναι ἱκανοποιητικές.

4. Ο ΒΟΗΘΟΣ ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Εἶναι ὁ καθημερινός καί ἄμεσος βοηθός τοῦ γιατροῦ ἀκτινολόγου. Ἐργάζεται στοὺς θαλάμους τῶν ἀκτινολογικῶν ἐργαστηρίων μέ τὸ θαμπό φῶς καί τὰ μηχανήματα πού ἀποκαλύπτουν τὸ μηχανισμό τοῦ ἀνθρώπινου ὀργανισμοῦ.

Εἰδικότερα, ὁ βοηθός ἀκτινολογικοῦ ἐργαστηρίου βοηθᾷ τὸν γιατρό στήν ἀκτινογράφιση τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ σώματος τοῦ ἀρρώστου. Προετοιμάζει τὸν ἐπισκέπτη γιὰ τὴν ἀκτινογραφία ἢ τὴν ἀκτινοσκόπηση (τοῦ δίνει φάρμακο ἢ ὅ,τι ἄλλο εἶναι ἀπαραίτητο σέ κάθε περίπτωση) καί τὸν τοποθετεῖ στό ἀκτινολογικὸ μηχανήμα μπροστά στὴ μηχανὴ λήψεως. Μετά τὴ λήψη τῆς ἀκτινογραφίας ἀπὸ τὸν γιατρό, παίρνει τὸ φιλμ, τὸ ἐμφανίζει καί ὕστερα ἀπὸ τὴ γνωριάντευση τοῦ γιατροῦ τὸ τοποθετεῖ στό ἀρχεῖο τῶν ἀσθενῶν πού τηρεῖ ὁ ἴδιος. Ἐπίσης φροντίζει νά διατηροῦνται τὰ ἀκτινολογικά μηχανήματα σέ καλὴ κατάσταση καί ἐπιβλέπει ὅλη τὴν ἐργασία στό ἀκτινολογικὸ ἐργαστήριον.

Μερικοί βοηθοί ακτινολογικών εργαστηρίων εκτελούν και θεραπευτική εργασία χειριζόμενοι διάφορα ραδιενεργά μηχανήματα. Η φύση της εργασίας τους απαιτεί αναπτυγμένη παρατηρητικότητα, μεγάλη αυτοσυγκέντρωση κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, συνεχή επιμέλεια, αναπτυγμένο αίσθημα ευθύνης και καλή σωματική και ψυχική υγεία. Όσοι πάσχουν από αναιμία δεν πρέπει να ασκούν το επάγγελμα του βοηθού ακτινολογικού εργαστηρίου, για να μην εκτίθενται σε ακτίνες Χ και στις ακτινοβολίες.

Εκπαίδευση

Η εκπαίδευση των βοηθών ακτινολογικών εργαστηρίων ανήκει στην ανώτερη και μέση επαγγελματική εκπαίδευση. Στο ΚΑΤΕΕ του Υπ. Παιδείας, στην Αθήνα, λειτουργεί τμήμα τεχνολόγων ιατρικών εργαστηρίων για αποφοίτους εξετάξιου γυμνασίου ή λυκείου. Η εκπαίδευση διαρκεί δύο χρόνια. Υπάρχουν και ιδιωτικές σχολές με ειδικά τμήματα βοηθών ακτινολογικού εργαστηρίου. Στις σχολές αυτές απαιτείται ένδεικτικό Γ' τάξεως γυμνασίου.

Προοπτικές

Ός άμεσοι βοηθοί των γιατρών ακτινολόγων, οί βοηθοί ακτινολογικών εργαστηρίων ακολουθούν την εξέλιξη των ιατρικών επαγγελμάτων και συμμετέχουν στίς ευνοϊκές προοπτικές πού διαγράφονται για τά επαγγέλματα αυτά.

5. Ο ΒΟΗΘΟΣ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΧΗΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Είναί ο βοηθός του γιατρού μικροβιολόγου πού κάνει εργαστηριακή εργασία υπό την έποπτεία του γιατρού. Τά εργαστηριακά τέστ πού εκτελεί ο βοηθός μικροβιολογικού εργαστηρίου αποκαλύπτουν τόν άγνωστο κόσμο των βακτηριδίων και βοηθούν τό γιατρό στή διάγνωση και θεραπεία μιās άρρώστιας. Χρησιμοποιώντας διάφορα όργανα, ο βοηθός αναλύει τίς σωματικές εκκρίσεις του άρρώστου, τίς υποβάλλει στήν απαιτούμενη επεξεργασία (βρασμό, φυγοκέντρωση, διάλυση κτλ.) προκειμένου νά έρευνηθούν περισσότερο. Επίσης καθαρίζει και άποστειρώνει τά διάφορα εργαστηριακά έργαλεία και όργανα, περιποιείται τά πειραματόζωα και κρατεί άρχείο των διαφόρων τέστ.

Τά μικροβιολογικά και βιοχημικά εργαστήρια είναι γενικώς χώροι καθαροί με καλό φωτισμό και άερισμό. Οί βοηθοί των έργα-

στηρίων αὐτῶν μέ τις λευκές στολές τους ἐργάζονται κυρίως ὀρθιοὶ σέ κανονικά ὥράρια ἐργασίας. Στούς χώρους ἐργασίας τους ἐπικρατοῦν συνήθως διάφορες ὁσμές. Πάντως ὁ κίνδυνος μεταδόσεως ἀσθενειῶν εἶναι ἐλάχιστος, γιατί τά πάντα ἀποστειρώνονται κατάλληλα. Ὁ ἐργαζόμενος ὡς βοηθός μικροβιολογικοῦ καί βιοχημικοῦ ἐργαστηρίου εἶναι ἀπαραίτητο νά προσέχει κάθε φορά πού ἐρχεται σέ ἐπαφή μέ μικρόβια καί ἰσχυρές χημικές οὐσίες.

Ἡ προσοχή, ἡ παρατηρητικότητα, ἡ τάξη καί ἡ ἀκρίβεια εἶναι ἀπαραίτητα προσόντα τοῦ βοηθοῦ μικροβιολογικοῦ ἐργαστηρίου. Ἡ εὐσυνειδησία κατά τήν ἐκτέλεση τῆς ἐργασίας του εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητο προσόν, γιατί τυχόν λάθη εἶναι δυνατό νά ἔχουν ἐπικίνδυνες συνέπειες γιά τόν ἀσθενή. Ἐργάζεται σέ νοσοκομεῖα καί πάσης φύσεως νοσηλευτικά ἰδρύματα καθώς καί σέ ἰδιωτικά μικροβιολογικά ἐργαστήρια. Ὁ μισθός του κυμαίνεται ἀνάλογα μέ τά χρόνια προϋπηρεσίας του καί εἶναι ἱκανοποιητικός.

Ἐκπαίδευση

Γιά τήν ἐξειδίκευση στό ἔργο τοῦ βοηθοῦ μικροβιολογικοῦ ἐργαστηρίου ἀπαιτεῖται ἐκπαίδευση σέ ἀνώτερες καί μέσες ἐπαγγελματικές σχολές.

Στά ΚΑΤΕΕ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, στήν Ἀθήνα, στή Θεσσαλονίκη καί στή Λάρισα, λειτουργοῦν τμήματα τεχνολόγων ἱατρικῶν ἐργαστηρίων γιά ἀποφοίτους ἐξατάξιου γυμνασίου ἢ λυκείου. Ἡ ἐκπαίδευση διαρκεῖ δύο χρόνια. Ὑπάρχουν καί μέσες ἰδιωτικές ἐπαγγελματικές σχολές μέ τμήματα βοηθῶν ἱατρικῶν ἐργαστηρίων, ὅπου ἡ ἐκπαίδευση διαρκεῖ τρία χρόνια. Γίνονται δεκτοί ἀπόφοιτοι Γ' τάξεως γυμνασίου.

6. Η ΒΡΕΦΟΚΟΜΟΣ

Οἱ καθημερινές ἀντιλήψεις γιά τή μεταχείριση καί τή διαπαιδαγώγηση τῶν βρεφῶν καί ἡ αὐξηση τῶν γνώσεων γιά τά νήπια ἔχουν συντελέσει στή δημιουργία τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς βρεφοκόμου. Εἶναι ἓνα ἐπάγγελμα πού προσφέρει πολλές δυνατότητες στίς κοπέλες πού αἰσθάνονται ὅτι θέλουν νά ὑπηρετήσουν στό πεδίο τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν. Ἡ βρεφοκόμος ἀσχολεῖται μέ τήν περιποίηση καί τήν ἀνατροφή τοῦ βρέφους, ἀκολουθώντας τίς τελευταῖες ἐξελίξεις καί μεθόδους τῆς παιδιατρικῆς καί τῆς ψυχολογίας τοῦ παιδιοῦ. Δέν εἶναι μόνο ἡ καθαριότητα καί ἡ κατάλληλη διατροφή πού πρέπει νά δώσει στό βρέφος ἀλλά καί ἡ σωστή μεταχεί-

ρισή του, για να αποκτήσει το νήπιο ένα αίσθημα ασφαλείας και αγάπης. Φροντίζει επίσης για την ανάπτυξη όλων των καλών και θετικών στοιχείων της προσωπικότητας του παιδιού, ασχολείται με την ψυχαγωγία των βρεφών και φροντίζει τα άρρωστα παιδάκια σύμφωνα με τις οδηγίες του γιατρού. Το έπαγγελμα της βρεφοκόμου είναι περισσότερο ανθρωπιστικό, περισσότερο αποστολή και λιγότερο έπαγγελμα. Γι' αυτό η βρεφοκόμος θα πρέπει να έχει αληθινή και βαθιά αγάπη για το παιδί, υπομονή, εργατικότητα, ευχάριστη διάθεση και καλή ψυχική υγεία. Πρέπει επίσης να είναι ευσυνείδητη και με αίσθημα υπευθυνότητας, για να μπορεί να αναλαμβάνει την ανατροφή παιδιών.

Έκπαίδευση

Η εκπαίδευση των βρεφοκόμων ανήκει στην ανώτερη επαγγελματική εκπαίδευση, για αποφοίτους γυμνασίου 18-25 ετών, διαρκεί τρία χρόνια και είναι δωρεάν.

Στό κέντρο βρεφών «Η Μητέρα», στους Αγίους Αναργύρους Ἀττικής, λειτουργεί η Σχολή Βρεφοκόμων «Πριγκίπισσα Σοφία». Σ' αυτή τη σχολή λειτουργεί το τμήμα βοηθών βρεφοκόμων για νέες 16-30 ετών που διαθέτουν ένδεικτικό τουλάχιστον Γ' τάξεως γυμνασίου. Η φοίτηση διαρκεί 10 μήνες και οι σπουδάστριες πληρώνουν μηνιαία διδάκτρα. Οι διπλωματούχοι βρεφοκόμοι εργάζονται σε βρεφικούς σταθμούς, σε νοσοκομεία παιδών, σε ιδιωτικές παιδιατρικές κλινικές και σε διάφορες οικογένειες, όπου αναλαμβάνουν την ανατροφή βρεφών.

7. Ο ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΟΣ

Είναι ο (ή η) ειδικός που καθορίζει τρόπους διατροφής, οι οποίοι βοηθούν τους ανθρώπους να διατηρήσουν ή να επανακτήσουν την καλή τους υγεία.

Καθορίζει τη θεραπευτική και θρεπτική αξία των τροφών ανάλογα με τις περιπτώσεις των ασθενών που έχει αναλάβει. Υποδεικνύει σειρές τροφίμων, που είναι κατάλληλα για τη διατήρηση ή την επανάκτηση της υγείας, και τους κανόνες που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι τροφές θα δοθούν στον οργανισμό (ανάλογα με τον τρόπο ζωής, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του ατόμου). Όταν εργάζεται σε νοσοκομεία, διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα ή οικότροφεία, επιβλέπει την παρασκευή των γευμάτων και φροντίζει για την αγορά των τροφείων. Επίσης επιβάλλει κα-

νόνες καθαριότητας και υγιεινής στους χώρους συνεστίασεως.

Ο διαιτολόγος πρέπει να έχει μεγάλη φυσική αντοχή και σταθερή ισορροπία των νεύρων. Πρέπει να είναι κοινωνικός, με πηγαία ευγένεια και καλή διάθεση. Η εργασία του απαιτεί υπευθυνότητα και παρατηρητικότητα καθώς και ικανότητα οργάνωσης και προγραμματισμού.

Έκπαίδευση

Στή «Χαρακόπειο Σχολή», στην Αθήνα, και στη σχολή «Α-ριαδώνη», στα Χανιά της Κρήτης, λειτουργούν τμήματα διαιτολόγων για αποφοίτους εξετάξιου γυμνασίου ή λυκείου. Η εκπαίδευση είναι δωρεάν και διαρκεί τρία χρόνια.

Απασχόληση

Οι διαιτολόγοι απασχολούνται σε νοσοκομεία, ιδιωτικές κλινικές, σχολεία, οικότροφεία ή παιδικούς σταθμούς. Επίσης μπορούν να εργαστούν σε βιομηχανίες τροφίμων ως ειδικοί σύμβουλοι ή σε οικογένειες, όπου δίνουν συμβουλές για τη διατροφή ασθενών.

8. Ο ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ

Είναι ο ειδικός που επισκέπτεται τα νοσοκομεία, τα φαρμακεία, τα ιατρεία και τις κλινικές και παρουσιάζει στους ενδιαφερομένους τα φάρμακα της εταιρείας που αντιπροσωπεύει. Ειδικότερα, επεξηγεί στους γιατρούς και στους φαρμακοποιούς τις ένδείξεις και αντενδείξεις κάθε φαρμάκου καθώς και τον τρόπο ενέργειάς του. Επίσης ενημερώνει τους γιατρούς και τους φαρμακοποιούς για τα νέα φάρμακα που παρασκευάζει ή εταιρεία που αντιπροσωπεύει.

Ο ιατρικός επισκέπτης πρέπει να είναι άτομο κοινωνικό, ικανό να πείθει τους άλλους για το έμπόρευμα που προβάλλει. Πρέπει να είναι εύπαρος, καλομίλητος και ικανός να πλησιάζει τον άλλον. Ως ειδικός πρέπει να έχει ακριβείς και πολλές γνώσεις στην ιατρική και φαρμακευτική.

Έκπαίδευση

Οι ιατρικοί επισκέπτες εκπαιδεύονται σε διάφορες ανώτερες ιδιωτικές σχολές παραϊατρικών επαγγελματιών. Για όσους έχουν ενδεικτικό Γ' τάξεως γυμνασίου ή φοίτηση διαρκεί τρία χρόνια. Για

τούς αποφοίτους εξετάξιου γυμνασίου ή φοίτηση διαρκεί δύο χρόνια.

Άπασχόληση

Οι ιατρικοί επισκέπτες εργάζονται σέ εταιρείες, αντιπροσωπεύει και βιομηχανίες φαρμάκων.

9. Ο ΟΔΟΝΤΟΤΕΧΝΙΤΗΣ

Είναι ο τεχνίτης πού κατασκευάζει και επιδιορθώνει οδοντοστοιχίες, κορώνες, γέφυρες και άλλες οδοντικές προσθέσεις, ακολουθώντας τις οδηγίες του οδοντογιατρού. Ειδικότερα, κατασκευάζει όλες τις συσκευές επιδιορθώσεως του στόματος, πού προορίζονται κυρίως νά αντικαταστήσουν τά δόντια ή νά τά θεραπεύσουν. Κατασκευάζει, βάσει του αποτυπώματος πού παίρνει από τόν οδοντίατρο, γύψινα πρότυπα των σαγονιών, τά όποία χρησιμοποιεί για νά φτιάξει τίς οδοντοστοιχίες. Επίσης κατασκευάζει πορσελάνες ή χρυσές κορώνες δοντιών, γέφυρες, στηρίγματα οδοντοστοιχίας κτλ.

Ο οδοντοτεχνίτης πρέπει νά είναι τακτικός και ακριβής στή δουλειά του, νά έχει καλή αντίληψη μορφών και σχημάτων, επιδεξιότητα χειρών, καλή όραση και γερούς πνεύμονες. Πρέπει επίσης νά μπορεί νά κάνει σχέδια και μοντέλα και νά έχει καλαισθησία. Προτίμηση πρέπει νά δοθεί σ' αυτούς πού έχουν κλίση πρós τήν τέχνη (γλυπτική, κεραμική). Σ' αυτό τό επάγγελμα είναι δυνατή και ή σταδιοδρομία άνάπρω νέων (άναπηρία των κάτω άκρων).

Η έφίδρωση των χειρών, ό δαλτωνισμός και ή βλάβη στά μάτια αποτελούν άντενδείξεις.

Εκπαίδευση

Στά ΚΑΤΕΕ Αθηνών λειτουργεί τό τμήμα τεχνολόγων οδοντιατρικής για αποφοίτους εξετάξιου γυμνασίου ή λυκείου. Η φοίτηση είναι δωρεάν και διαρκεί δύο χρόνια. Υπάρχουν επίσης ιδιωτικές σχολές παραϊατρικών επαγγελμάτων με τμήματα οδοντοτεχνιτών για παιδιά με ένδεικτικό Γ' τάξεως γυμνασίου. Η φοίτηση διαρκεί τρία χρόνια.

Επίσης λειτουργεί ή Σχολή Μαθητείας Τεχνιτών Οδοντοπροσθητικής του ΟΑΕΔ, όπου γίνονται δεκτοί νέοι 14-17 έτών με άπολυτήριο δημοτικού. Η φοίτηση είναι δωρεάν και διαρκεί τρία χρόνια.

Ἀπασχόληση

Ἡ ἐξειδίκευση τῶν ὀδοντοτεχνιτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴ βαθμίδα ἐκπαιδύσεως πού ἔχουν ἀκολουθήσει (ἀνώτερη, μέση ἢ κατώτερη). Οἱ ὀδοντοτεχνίτες ἐργάζονται κυρίως ὡς ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες συνεργαζόμενοι μὲ ὀδοντογιατρούς. Ἐπίσης μποροῦν νά ἐργαστοῦν σέ νοσοκομεῖα καί σέ ἄλλα νοσηλευτικά ἱδρύματα ἢ ὡς ὑπάλληλοι ὀδοντοτεχνικοῦ ἐργαστηρίου.

10. Η ΜΑΙΑ

Ἡ σύγχρονη μαία δέν εἶναι πιά ἡ ἐμπειρική βοηθός τῆς ἐπιτόκου. Εἶναι μία εἰδικός πού ἀσκεῖ ἔργο ὑπεύθυνο μὲ βάση τὶς ἐπιστημονικές γνώσεις καί τὴν πείρα τῆς.

Ἀναλυτικότερα, ἡ μαία παρακολουθεῖ, βοηθᾷ καί συμβουλεύει τὴν ἐπίτοκο. Μερικές φορές, ἂν τῆς ζητηθεῖ, γνωματεύει γιὰ τὴν ἐγκυμοσύνη μιᾶς γυναίκας. Κατὰ τὸν τοκετὸ παίρνει ὅλα τὰ ἀπαραίτητα μέτρα γιὰ τὴν ὁμαλὴ γέννηση τοῦ βρέφους καί τὴν προστασία τῆς λεχώνας. Σέ περιπτώσεις πού ἀπουσιάζει ὁ γιατρός γυναικολόγος, ἀναλαμβάνει τοκετούς. Περιποιεῖται τὴ μητέρα τὶς πρῶτες ἡμέρες μετὰ τὸν τοκετὸ καί δίνει ὁδηγίες γιὰ τὴν περιποίηση τοῦ μωροῦ. Ἐπίσης ἡ μαία μπορεῖ νά εἰδικευθεῖ στὴν τεχνικὴ τοῦ ἀνώδυνου τοκετοῦ. Τό ἐπάγγελμα ἀπαιτεῖ ἀληθινὴ ἀγάπη γι' αὐτὸ τό ἴδιο τό ἐπάγγελμα, ὑπομονή καί ψυχραιμία, ἰδιαίτερα κατὰ τὴ δύσκολη στιγμή τοῦ τοκετοῦ. Ἡ μαία πρέπει νά εἶναι κοινωνική, μὲ ἐμφυτὴ ἀγάπη πρὸς τὸν ἄνθρωπο καί μὲ ἀναπτυγμένο τό αἶσθημα τῆς εὐαισθησίας καί τῆς μητρότητας. Ἀπαραίτητη ἐπίσης εἶναι ἡ σωματικὴ καί ψυχικὴ ὑγεία καθὼς καί ἡ μυϊκὴ δύναμη.

Ἐκπαίδευση

Οἱ σχολές μαιῶν πού λειτουργοῦν γιὰ νέες 18-30 ἐτῶν εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Σχολὴ Μαιῶν «Βιργινία Σκυλίτση» τοῦ Μαιευτηρίου «Ἐλενα», στὴν Ἀθήνα.

2. Σχολὴ Μαιῶν «Βασίλισσα Φρειδερίκη» (Βασ. Σοφίας 78, Ἀθήνα).

3. Κρατικὴ Σχολὴ Μαιῶν, στή Θεσσαλονίκη.

4. Οἱ σχολές μαιῶν τῶν ΚΑΤΕΕ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, στὴν Ἀθήνα καί Θεσσαλονίκη.

Σ' ὅλες τὶς σχολές αὐτές ἡ φοίτηση εἶναι δωρεάν καί διαρκεῖ τρία χρόνια.

Ἀπασχόληση

Οἱ μαῖες πού ἀποκοτῶν πτυχίο ἀποφοιτήσεως ὑποχρεώνονται νά ἐργαστοῦν στό μαιευτήριο τῆς σχολῆς γιά ἓνα χρόνο. Ἐδεῖα ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος χορηγεῖται ὕστερα ἀπὸ εὐδόκιμη ὑπηρεσία τριῶν χρόνων στήν ἐπαρχία. Οἱ μαῖες διορίζονται στό ΙΚΑ, στό ΠΙΚΠΑ, στά κέντρα ὑγείας, σέ ἀγροτικά καί κοινοτικά ἱατρεῖα, σέ μαιευτήρια καί διάφορες εἰδικές κλινικές. Ἐπίσης ἐργάζονται καί ὡς ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες.

11. Ο ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΥΤΗΣ

Ὁ φυσικοθεραπευτής ἔχει ὡς ἀποστολή τή διατήρηση τοῦ ὀργανισμοῦ σέ φυσιολογική κατάσταση ἢ τήν ἀποκατάσταση σωματικῶν ἀνωμαλιῶν. Ἀναλυτικότερα, ἀκολουθώντας τίς ὁδηγίες τοῦ γιατροῦ καθοδηγεῖ τοὺς ἀσθενεῖς σέ θεραπευτικές ἀσκήσεις πού θά βελτιώσουν ἢ θά θεραπεύσουν χρόνιες παθήσεις.

Ἀναλαμβάνει περιπτώσεις ἐξαρθρώσεων, παραλύσεων, καταγμάτων, καρδιακῶν διαταραχῶν ἢ ναυτικῶν ἀσθενειῶν. Κάνει μαλάξεις στό σῶμα ἢ σέ ἄρρωστα μέλη τοῦ σώματος, ἐφαρμόζει θεραπεία μέ τεχνητές ἡλιακές ἀκτίνες, χειριζόμενος τά κατάλληλα ὄργανα. Συνιστᾷ καί βοηθᾷ τοὺς ἀσθενεῖς νά κάνουν θεραπευτικά λουτρά (ἀτμόλουτρα ἢ λουτρά ψυχροῦ καί ζεστοῦ νεροῦ κτλ.) καί τοὺς καθοδηγεῖ πῶς νά χρησιμοποιοῦν τά τεχνητά μέλη τους. Τώρα τελευταῖα οἱ φυσικοθεραπευτές ἀναλαμβάνουν προετοιμασίες ἀνῶδυνου τοκετοῦ.

Ἄτομα πού ἀσχολοῦνται σ' αὐτό τό ἐπάγγελμα πρέπει νά εἶναι ὑγιή μέ ἀρκετὴ μυϊκὴ δύναμη, μέ ἀγάπη καί ἱκανότητα γιά σπόρ. Ἐπίσης πρέπει νά εἶναι κοινωνικοί, μέ καλὴ καί φιλικὴ διάθεση, μέ ἀνεξάντλητη ὑπομονή καί ἐπιμονή. Τό ἐπάγγελμά τους ἀπαιτεῖ ἐμφυτὴ εὐγένεια, κατανόηση καί ἀγάπη γιά τὸν ἄνθρωπο καί τά προβλήματα του.

Ἐκπαίδευση

Ἡ ἐκπαίδευση τῶν φυσικοθεραπευτῶν ἀνήκει στήν ἀνώτερη ἐπαγγελματικὴ ἐκπαίδευση μόνο γιά τοὺς ἀποφοίτους ἐξατάξιου γυμνασίου ἢ λυκείου. Στό Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἀποκαταστάσεως Ἀναπήρων λειτουργεῖ ἡ Σχολὴ Φυσικοθεραπευτῶν ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν. Ἐπίσης στά ΚΑΤΕΕ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, στήν Ἀθήνα καί Θεσσαλονίκη, λειτουργοῦν

τμήματα φυσικοθεραπευτών. Ἡ φοίτηση στίς σχολές αὐτές εἶναι δωρεάν καί διαρκεῖ τρία χρόνια.

Οἱ φυσικοθεραπευτές ἔχουν τή δυνατότητα νά εἰδικευθοῦν σ' ἕναν ὀρισμένο κλάδο φυσιοθεραπείας, ἡλιοθεραπείας, ὑδροθεραπείας, μηχανοθεραπείας, κ.ἄ. Ἡ εἰδίκευση παρέχεται στό ἐξωτερικό.

Ἀπασχόληση

Οἱ φυσικοθεραπευτές ἐργάζονται συνήθως ὡς ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες. Ἐπίσης διορίζονται σέ διάφορα κρατικά νοσοκομεῖα καί ὑγειονομικά κέντρα καθώς καί σέ ἰδιωτικά κέντρα φυσιοθεραπείας. Πολλές φορές συνεργάζονται μέ χειρουργούς καί μαιευτῆρες.

3. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

ΟΙ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οί φυσικές επιστήμες ασχολούνται με τό φυσικό κόσμο και τούς ζωντανούς οργανισμούς πού βρίσκονται σ' αὐτόν. Οί επιστήμες αὐτές μποροῦν νά χωριστοῦν σέ τρεῖς μεγάλες ὁμάδες:

- Βιολογικές επιστήμες.
- Γεωλογικές επιστήμες.
- Φυσιογνωστικές επιστήμες.

Οί βιολογικές επιστήμες περιλαμβάνουν τούς βιολόγους καί τίς συναφεῖς εἰδικότητες. Οί γεωλογικές επιστήμες περιλαμβάνουν τούς γεωλόγους, τούς γεωφυσικούς, τούς μετεωρολόγους καί τούς ὡκεανογράφους. Οί φυσιογνωστικές επιστήμες περιλαμβάνουν τούς χημικούς, τούς βιοχημικούς, τούς φυσικούς, καί τούς ἀστρονόμους.

Οί φυσιογνωστικές επιστήμες εἶναι ὁ μεγαλύτερος τομέας ἀπασχολήσεως μεταξύ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οί ἄλλες δύο ὁμάδες εἶναι σχετικῶς νέες επιστήμες καί ἀπασχολοῦν ἓνα μικρό ἀριθμό ἐπιστημόνων.

Ἡ ἐκπαίδευση στίς φυσικές επιστήμες ἀνήκει στήν ἀνώτατη βαθμίδα. Σέ μερικές εἰδικότητες ὑπάρχουν καί τεχνολόγοι, τῶν ὁποίων ἡ ἐκπαίδευση ἀνήκει στήν ἀνώτερη βαθμίδα. Γιά ἄλλες εἰδικότητες ἡ ἐκπαίδευση παρέχεται μόνο στό ἐξωτερικό, γιατί δέν ὑπάρχει ἡ ἀντίστοιχη σχολή ἢ τμήμα στά ἐλληνικά πανεπιστήμια. Ἀναγκαῖα ἐπίσης κρίνεται ἡ μετεκπαίδευση γιά πολλές εἰδικότητες, ἰδιαίτερα γι' αὐτούς πού ἀσχολοῦνται μέ ἔρευνα. Σέ μερικούς τομεῖς εἶναι ἀπαραίτητες πολλές μετεκπαιδεύσεις.

Οἱ προοπτικές ἀπασχολήσεως καί γιά τίς τρεῖς ὁμάδες συνεχῶς αὐξάνουν καί προβλέπεται μιά συνεχῆς αὔξηση γιά τήν ἐπόμενη δεκαετία. Γενικά ὁ σπουδαιότερος λόγος γι' αὐτή τήν ἀναμενόμενη αὔξηση εἶναι ἡ συνεχῆς ἔφεση γιά ἔρευνα καί ἀνάπτυξη. Ἄλλοι λόγοι εἶναι ἡ ἐπέκταση τῆς βιομηχανίας, ἡ ἐξέλιξη τῆς συνθέσεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων καί τῆς διαδικασίας τῆς ἐπεξεργασίας τους καθῶς καί ἡ αὐξανόμενη προσέλευση καί προσέλευση τῶν σπουδαστῶν πρός τίς φυσικές επιστήμες στά ἀνώτατα ἐκπαιδευτικά ἱδρύματα.

1. ΟΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Οι βιολογικές επιστήμες συχνά ονομάζονται επιστήμες ζωής, επειδή ἀγκαλιάζουν όλους τούς ζωντανούς οργανισμούς και τούς παράγοντες πού προσδιορίζουν τή φύση τῆς ζωῆς. Ἀσχολοῦνται μέ ἀνθρώπους και μικρόβια, φυτά και ζῶα, ἀσθένεια και ὑγεία.

Στίς ἀρχές τοῦ αἵωνα μας ὁ στόχος τῆς βιολογικῆς ἐπιστήμης – ἡ σύνθεση τῆς ζωῆς και ὁ ἐλεγχος τῆς ἐξέλιξεως – ἦταν ἕνας πολύ μακρινός στόχος. Σήμερα ὁ στόχος αὐτός βρίσκεται πιά στό δρόμο τῆς πραγματοποιήσεως. Ὁ σκοπός πλέον τῆς βιολογίας δέν εἶναι «ἡ ἐξέλιξη πού ἔχει συνείδηση τοῦ ἑαυτοῦ τῆς» ἀλλά «ἡ ἐξέλιξη πού κυριαρχεῖ στόν ἑαυτό τῆς». Ὁ ἐπιστήμονας βιολόγος μπορεῖ νά ἐλέγχει τήν κληρονομικότητα και νά προσανατολίζει βιολογικά τίς δυνατότητες τῶν ζῶων και τῶν φυτῶν, ἀνάλογα μέ τήν αὐξηση τῶν ἀναγκῶν πού παρουσιάζονται στούς ἀνθρώπους και ἀφοροῦν τήν ἐπιβίωσή τους.

Γιά παράδειγμα, στή χώρα μας ἀντιμετωπίζεται τό σοβαρό πρόβλημα τῆς μεσογειακῆς ἀναιμίας. Ὁ βιολόγος-γενετιστής μπορεῖ ὄχι μόνο νά κάνει τή διάγνωση, ἀλλά και νά βοηθήσει σημαντικά τούς μελλοντικούς γονεῖς, ἐκθέτοντάς τους τίς πιθανότητες γεννήσεως ἄρρωστου παιδιοῦ.

Ἐκτός ἀπό αὐτά, ἡ συμβολή τῆς βιολογίας στήν καταπολέμηση τοῦ καρκίνου, στήν προστασία τοῦ περιβάλλοντος, στή μικροβιολογία, στή φαρμακευτική εἶναι πολύ σημαντική. Ἐπιπλέον μερικοί ἐπιστήμονες σ' αὐτό τόν τομέα διεξάγουν ἔρευνες γιά νά ἐπεκτείνουν τίς γνώσεις μας γιά τούς ζωντανούς οργανισμούς. Τά ἀποτελέσματα αὐτῶν τῶν ἐρευνῶν χρησιμοποιοῦν ἄλλοι βιολόγοι γιά τίς ἔρευνες πού προαναφέραμε στούς διάφορους τομεῖς. Ἄλλοι ἐφαρμόζουν αὐτές τίς ἀρχές γιά τή λύση πρακτικῶν προβλημάτων, ὅπως ἡ ἀνάπτυξη νέων φαρμάκων ἢ ἡ δημιουργία ποικιλιῶν φυτῶν κ. ἄ.

Στά κείμενα πού ἀκολουθοῦν θά ἀναπτύξουμε τίς ἐξῆς ειδικότητες τῆς βιολογίας, ἄλλες ἐκτενῶς και ἄλλες περιληπτικά, ἀνάλογα μέ τήν παρουσία τους στόν ἐλληνικό χῶρο ἀγορᾶς ἐργασίας: Βιολόγος, βοτανολόγος, μικροβιολόγος, ζωολόγος, τεχνολόγος φυτικῆς παραγωγῆς, ἐντομολόγος, βιολόγος-γενετιστής, τεχνολόγος κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς, φυτοκόμος, τεχνολόγος τροφίμων, φαρμακολόγος, φυσιολόγος.

Ο ΒΙΟΛΟΓΟΣ

Οἱ βιολόγοι μελετοῦν όλους τούς ζωντανούς οργανισμούς, φυτά

καί ζωά, τήν καταγωγή τους, τή δομή τους, τήν ανάπτυξη τους, τή λειτουργία τους καί τίς σχέσεις μεταξύ τους καί μέ τό περιβάλλον τους. Ὁ ἀριθμός – καί ἡ ποικιλία – τῶν φυτῶν καί τῶν ζῶων εἶναι τόσο τεράστιος καί ἡ λειτουργία τους τόσο ποικίλη καί πολύπλοκη, πού οἱ βιολόγοι κατ' ἀνάγκη πλέον πρέπει νά ἐξειδικεῦνται. Ὅρισμένοι βιολόγοι εἰδικεῦνται σ' ἓνα ἰδιαίτερο εἶδος ζῶων, φυτῶν ἢ μικροοργανισμῶν. Ἄλλοι ἐνδιαφέρονται πῶς ἓνα ζῶο ἢ ἓνα ἀνθρώπινο σῶμα λειτουργεῖ: μελετοῦν τό νευρικό ἢ τό πεπτικό σύστημα ἢ ἐξετάζουν πῶς ἐπηρεάζονται οἱ ὀργανισμοί ἀπό τίς ἀσθένειες. Ἄλλοι εἰδικεῦνται στήν ἐξέλιξη τῶν ὀργανισμῶν, τοῦς μηχανισμούς κληρονομικότητας ἢ τοῦς τρόπους μέ τοῦς ὁποίους περιβαλλοντικοί παράγοντες (φῶς, ζέστη, κ.ἄ.) ἐπηρεάζουν τήν ἐξέλιξη τῆς ζωῆς. Γενικῶς οἱ βιολόγοι εἰδικεῦνται σέ τρεῖς μεγάλους κλάδους: στή βιολογική ἐπιστήμη, στήν ἱατρική ἢ στήν ἀγροτική ἐπιστήμη.

Περίπου τά 2/5 τῶν βιολόγων ἀσχολοῦνται μέ τήν ἔρευνα καί τήν ανάπτυξη. Πολλοί κάνουν τυπική ἔρευνα μέ σκοπό νά ἀνακαλύψουν ἐπιπρόσθετες γνώσεις γιά τοῦς ὀργανισμούς, τοποθετώντας σέ δευτέρα μοῖρα τήν ἐφαρμογή σέ ἄλλους τομεῖς. Ὡστόσο ἡ ανάπτυξη τῶν ἐντομοκτόνων, ἡ ἀντίσταση στήν ἀρρώστια τῶν καλλιεργούμενων ἐκτάσεων καί τά ἀντιβιοτικά, ὅλα προήλθαν ἀπό βασικές ἔρευνες στήν ἐπιστήμη τῆς βιολογίας, γιατί πολλές ἀπό τίς βασικές ἱατρικές γνώσεις γιά τή θεραπεία τῆς ἀρρώστιας ἔχουν τήν καταγωγή τους στήν καθαρά βιολογική ἐπιστήμη. Στή Μ. Βρετανία δημιουργοῦνται οἱ ἐργοστασιακές προϋποθέσεις γιά τήν παραλαβή πρωτεϊνῶν ἀπό σκουπίδια, ἐνῶ ἔχει γίνει ἤδη πραγματικότητα ἡ παραγωγή μπιφτεκιοῦ ἀπό πετρέλαιο.

Ἡ βιολογική ἔρευνα μπορεῖ νά πάρει πολλές μορφές. Ἐνας βοτανολόγος, πού ἐξερευνᾷ τίς πεδιάδες τῆς ἡφαιστιώδους Ἀλάσκας γιά νά δεῖ τί φυτά ζοῦν σ' ἓνα ἄξενο περιβάλλον, καί ἓνας ζωολόγος, πού κάνει ἔρευνα στήν κοιλίδα τῆς ζοῦγκλας, στόν Ἀμαζόνιο, γιά ἄγνωστα ζῶα, κάνουν καί οἱ δύο ἔρευνα, ὅπως καί ἓνας ἐντομολόγος στό ἐργαστήριό δοκιμάζει διάφορα χημικά ἐντομοκτόνα, γιά νά δεῖ τήν ἀποτελεσματικότητά τους καί τοῦς πιθανοῦς κινδύνους γιά τή ζωή τῶν ἀνθρώπων καί τῶν ζῶων.

Ἀνεξάρτητα ἀπό τόν τύπο τῆς ἔρευνας μέ τήν ὁποία ἀπασχολοῦνται, οἱ ἐπιστήμονες βιολόγοι πρέπει νά ἐξοικειώνονται μέ τίς τεχνικές τῆς βασικῆς βιολογικῆς ἔρευνας καί μέ τή χρήση ὄχι μόνο τῶν μικροσκοπίων φωτός καί ἠλεκτρονικῶν ἀλλά καί μέ ἄλλες πολύπλοκες φυσικές καί ἠλεκτρονικές συσκευές τοῦ ἐργαστηρίου. Ἀνώτερες τεχνικές καί ἀρχές, πού προέρχονται ἀπό τή χημεῖα καί τή φυσική, χρησιμοποιοῦνται εὐρέως. Συχνά, σέ πειράματα πού περιλαμβάνουν ἓνα μεγάλο ἀριθμό διάφορων παραγόντων, χρειάζεταιται

γνώση μαθηματικών και στατιστικών μεθόδων καθώς και γνώση της λειτουργίας των ηλεκτρονικών συστημάτων.

Προσόντα

Ἡ βιολογία ἔχει τὸ δικό της πεδίο θεωρητικῆς καὶ ἐφαρμοσμένης ἐρευνας. Ὁ βιολόγος ὡς ἐρευνητής χρειάζεται νά ἔχει πρωτοβουλία στὸν προγραμματισμό τῆς ἐρευνας καὶ στὴ διεξαγωγή της. Πρέπει νά εἶναι δημιουργικός καὶ ἐφευρετικός, γιὰ νά εἰσηγῆται νέους τομεῖς ἐρευνῶν, τὴ μεθοδολογία τους καὶ τὴν πρακτικὴ τους ἐφαρμογή. Στὴ δουλειά του χρειάζεται παρατηρητικότητα καὶ ἀκρίβεια, πρέπει νά εἶναι πρόθυμος νά παρακολουθήσει καὶ νά λεπτολογήσει καὶ πρέπει νά ἔχει εὐχέρεια ἐκφράσεως, γιὰ νά μπορεῖ νά παρουσιάσει τίς ἐρευνες καὶ τὰ ἀποτελέσματά τους. Ἡ ἐρευνα ἀπαιτεῖ ὑπομονή καὶ ἐπιμονή καθὼς καὶ πειραματικὴ δεξιότητά. Ὅλοι οἱ βιολόγοι πρέπει νά ἔχουν γνώσεις τῆς φυσικῆς καὶ τῶν μαθηματικῶν.

Ἐκπαίδευση

Ἡ ἐκπαίδευση τῶν βιολόγων ἀνήκει στὴν ἀνώτατη βαθμίδα καὶ παρέχεται στὰ βιολογικά τμήματα τῶν φυσικομαθηματικῶν σχολῶν τῶν πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Πατρῶν. Ἡ φοίτηση εἶναι τετραετής. Οἱ πτυχιούχοι βιολόγοι μποροῦν νά κάνουν μετεκπαίδευση στὴν πληροφοριακὴ καὶ ἐπιχειρησιακὴ ἐρευνα καθὼς καὶ στὴν ὠκεανογραφία. Ἡ μετεκπαίδευση αὐτὴ διαρκεῖ δύο χρόνια καὶ παρέχεται στὴ Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Σχεδὸν σέ ὅλα τὰ πανεπιστήμια τοῦ ἐξωτερικοῦ διδάσκεται τὸ μάθημα τῆς βιολογίας. Στὸ ἐξωτερικὸ ἐπίσης μποροῦν οἱ πτυχιούχοι βιολόγοι τῶν πανεπιστημίων μας νά ἀποκτήσουν εἰδίκευση σέ πολλοὺς κλάδους τῆς βιολογίας, μέ μεταπτυχιακὴ ἐκπαίδευση.

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες: Βιολογικὸ Τμήμα Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τηλ. 727874. Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ Πανεπιστημίου Πατρῶν-Σύλλογος Βιολόγων, τηλ. 6225178.

Ἀπασχόληση

Καθὼς ἡ βιολογικὴ ἐπιστὴμὴ ἀναπτύσσεται ὅλο καὶ περισσότερο σήμερα καὶ οἱ ἐπιτεύξεις της βρίσκουν ἐφαρμογὴ σέ ὅλο καὶ περισσότερους τομεῖς, βλέπουμε τοὺς βιολόγους νά ἀπασχολοῦνται σέ θέσεις ποὺ καλύπτουν τὸ χῶρο ἀπὸ τὴν ἐκπαίδευση καὶ τὴν ἐρευνα ὡς καὶ τὴν ἐφαρμοσμένη τεχνικὴ.

Στὴ χώρα μας οἱ βιολόγοι ἀπασχολοῦνται σέ νοσοκομεῖα, σέ βιομηχανίες, σέ ἰδρύματα ἐρευνῶν (μέ ὑποτροφίες), στὸ Ὑπουργεῖο

Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν (μέ συμβάσεις), στή μέση ἐκπαίδευση, στό Ὠκεανογραφικό Ἰνστιτούτο καί ὡς πανεπιστημιακοί βοηθοί. Ἡ ἐργασία τους περιλαμβάνει, ἀνάλογα μέ τόν προγραμματισμό, τήν ἐπιτήρηση καί τή διοίκηση προγραμμάτων ἐρευνας ἢ τέστ τροφῶν, φαρμάκων καί ἄλλων προϊόντων καθῶς καί τή διδασκαλία. Ἐπίσης μποροῦν νά ἀπορροφηθοῦν στή μέση ἐκπαίδευση ὡς καθηγητές, σέ ἰνστιτούτα ἐρευνῶν διαφόρων ὑπουργείων, ὅπως τό Γεωργίας, στήν Ὑπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος πού ἀνήκει στό Ὑπουργεῖο Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν καθῶς καί σέ ἐρευνητικά κέντρα, ὅπως ὁ «Δημόκριτος», τό Ἐθνικό Ἰδρυμα Ἐρευνῶν κ.ἄ.

Οἱ βιολόγοι μποροῦν νά ταξινομηθοῦν σέ τρεῖς μεγάλες ὁμάδες πού χαρακτηρίζονται μέ τό γενικό τύπο τῶν ὀργανισμῶν μέ τοὺς ὁποίους ἐργάζονται: Οἱ βιολόγοι πού μελετοῦν τά φυτά, οἱ ζωολόγοι πού ἀσχολοῦνται μέ τά ζῶα, καί οἱ μικροβιολόγοι πού ἀσχολοῦνται μέ μικροοργανισμούς.

Μποροῦν ἐπίσης νά ταξινομηθοῦν ἀνάλογα μέ τίς ἐξειδικεύσεις τους, μερικές ἀπό τίς ὁποῖες ἀνήκουν σέ μιά ἀπό τίς τρεῖς ὁμάδες καί ἄλλες πού ἀνήκουν καί στίς τρεῖς αὐτές ὁμάδες. Γιά παράδειγμα, ὁ μυκητολόγος εἶναι βοτανολόγος πού μελετᾷ τά μυκητοκτόνα. Ἄλλοι ταξινομοῦνται βάσει τῆς προσεγγίσεως, τῆς μεθόδου πού χρησιμοποιοῦν. Παράδειγμα ὁ γενετιστής, πού μπορεῖ νά εἶναι βοτανολόγος, ζωολόγος ἢ μικροβιολόγος, πού μελετᾷ τοὺς μηχανισμούς τῆς κληρονομικότητος ἐνός ἰδιαίτερου φυτοῦ, ζώου ἢ μικροοργανισμοῦ.

Ο ΒΟΤΑΝΟΛΟΓΟΣ

Ὁ βοτανολόγος μελετᾷ ὅλες τίς μορφές τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν. Οἱ μελέτες του γίνονται στό ἐργαστήριό ἢ στήν ὑπαίθρο, καί ἐρευνᾷ τήν καταγωγή, τήν ἀνάπτυξη, τή φύση καί τήν κατανομή τῶν φυτῶν. Ἐπίσης ἡ ἐργασία του περιλαμβάνει τή μελέτη τοῦ περιβάλλοντος μέσα στό ὁποῖο ἀναπτύσσονται τά φυτά, τήν ἀλληλεπίδραση φυτῶν καί περιβάλλοντος, τίς σχέσεις μεταξύ τῶν φυτῶν καί τήν ταξινομήσή τους. Γενικῶς ἀσχολεῖται μέ τή μελέτη ὅλων τῶν βασικῶν πλευρῶν τῆς ζωῆς τῶν φυτῶν. Τά πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του χρησιμοποιοῦνται γιά νά ἐπιλυθοῦν προβλήματα τῆς γεωργίας, τῆς δεινδροκομίας, τῆς κηπουρικῆς, τῆς δασοπονικῆς καί ἄλλα συναφῆ. Πολλές φορές οἱ βοτανολόγοι καλοῦνται νά ταξινομήσουν καί νά μελετήσουν φυτικά ἀπολίθωματα.

Ὁ βοτανολόγος μπορεί νά εἰδικευθεῖ σέ ἓναν ἀπό τοὺς κλάδους τῆς βοτανολογίας, ὅπως στήν οἰκολογία τῶν φυτῶν, πού περιλαμβάνει τή μελέτη τῆς ἐπιρροῆς τῶν περιβαλλοντικῶν στοιχείων στή ζωὴ τῶν φυτῶν καί στήν κατανομή τους. Ἡ μορφολογία εἶναι ἓνας κλάδος τῆς βοτανολογίας πού ἀσχολεῖται μέ τή μελέτη τῆς δομῆς καί τῶν κυττάρων τῶν φυτῶν. Ἡ φυτολογία εἶναι ὁ κλάδος πού περιλαμβάνει τή μελέτη τῆς λειτουργίας τῶν φυτῶν. Ἡ παθολογία φυτῶν ἀσχολεῖται μέ τήν ἔρευνα τῶν ἀσθενειῶν τῶν φυτῶν, τά αἷτια πού προκαλοῦν τίς διάφορες ἀσθενεῖες τῶν φυτῶν καί τή μέθοδο ἐλέγχου τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν.

Προσόντα

Ὁ βοτανολόγος εἶναι ἐπιστήμονας ἐρευνητής, μελετᾶ καί ἐρευνᾷ, ταξινομεῖ, ἀξιολογεῖ καί ἐφαρμόζει. Ὡς ἐρευνητής πρέπει νά εἶναι ἄτομο ἐπίμονο καί ὑπομονετικό, νά μπορεί νά ἐργάζεται μέ ἀκρίβεια καί προσοχή, νά παρατηρεῖ καί τήν πιό μικρὴ λεπτομέρεια, πού μπορεί νά εἶναι οὐσιώδης γιά τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐρευνᾶς του. Βασικὴ προϋπόθεση βεβαίως εἶναι ἡ ἀγάπη πρὸς τή φύση καί τὸ φυτικὸ τῆς κόσμου.

Ἐπιπλέον ὁ βοτανολόγος πρέπει νά εἶναι ὑγιής, γιά νά μπορεί νά ἐργάζεται στήν ὑπαιθρο, ὅπου καί βρίσκεται τὸ ἀντικείμενο τῶν ἐρευνῶν του, καί νά μὴν εἶναι ἀλλεργικός στὰ διάφορα εἶδη φυτῶν.

Ἐκπαίδευση

Ἡ βοτανολογία διδάσκεται ὡς ἰδιαίτερο μάθημα στοὺς φοιτητές τῆς βιολογίας, τῆς φαρμακευτικῆς καί τῆς γεωλογίας, στίς φυσικομαθηματικές σχολές τῶν πανεπιστημίων μας. Δέ χορηγεῖται δίπλωμα βοτανολόγου. Ἡ εἰδίκευση τοῦ βοτανολόγου γίνεται στό ἐξωτερικό, στὰ διάφορα πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικής.

Ἀπασχόληση

Οἱ βοτανολόγοι ἀπασχολοῦνται σέ βοτανικά, ἀγροτικά καί ἄλλα ἰδρύματα ἐρευνῶν. Ἐπίσης μπορούν νά ἀπασχοληθοῦν σέ γεωργικές ἐπιχειρήσεις καθὼς καί στό Ὑπουργεῖο Γεωργίας.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἐδρα Γενικῆς Βοτανικῆς, τηλ. 743372.

Ἐργαστήριο Γενικῆς Βοτανικῆς, τηλ. 743345.

Ο ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΟΣ

Ο μικροβιολόγος ασχολείται με τη μελέτη της ανάπτυξεως, της δομής και των γενικών χαρακτηριστικών των βακτηριδίων και των ιών καθώς και με την ύφή που έχουν οι μούχλες και άλλοι μικροσκοπικοί οργανισμοί. "Αν και οι όροι βακτηριολογία και μικροβιολογία καμιά φορά χρησιμοποιούνται χωρίς διάκριση, εντούτοις ο όρος μικροβιολογία είναι ευρύτερος και αναφέρεται σε όλους τους μικροσκοπικούς οργανισμούς.

Ο μικροβιολόγος απομονώνει και καλλιεργεί τους μικροοργανισμούς, για να τους εξετάσει με πολύ λεπτούς εξοπλισμούς. Μερικοί μικροβιολόγοι συναντούν προβλήματα ιατρικής φύσεως στη δουλειά τους, όπως ή σχέση που υπάρχει μεταξύ βακτηριδίων και μεταδοτικών ασθενειών ή η επίδραση των αντιβιοτικών στα βακτηρίδια. Άλλοι ειδικεύονται στη βακτηριολογία εδάφους (μελέτη των μικροοργανισμών εδάφους και της σχέσεώς τους με τη γονιμότητα της γης), στην ιολογία (στή μελέτη των ιών), στην ανοσιολογία (στή μελέτη των μηχανισμών που καταπολεμούν τη μόλυνση), στην όρολογία (στή μελέτη των υγρών που εκρύνουν τα φυτά και τα ζώα).

Άλλοι ειδικεύονται στη μελέτη των ζυμώσεων, που περιλαμβάνει την επεξεργασία προϊόντων, όπως ή μπίρα και τό κρασί, ή στην έρευνα και αναζήτηση νεώτερων και βελτιωμένων αντιβιοτικών. Άλλοι ειδικεύονται στον πειραματισμό προϊόντων των τροφών και του νερού.

Προσόντα

Η εργασία του μικροβιολόγου είναι κυρίως εργαστηριακή. Γι' αυτό απαιτείται ακρίβεια και αγάπη για μεθοδική εργασία, παρατηρητικότητα και συνεχής ετοιμότητα πνεύματος. Επιπλέον ο μικροβιολόγος πρέπει να είναι ικανός να αναλαμβάνει πρωτοβουλία για τον προγραμματισμό και τη διεξαγωγή έρευνων, να έχει ικανότητα προβλέψεως όσον αφορά τα αποτελέσματα μιάς έρευνας καθώς και ερευνητικό πνεύμα για την όλη εργαστηριακή εργασία.

Η δεξιότητα χειρών και ή καλή όραση είναι απαραίτητες προϋποθέσεις για τό μικροβιολόγο όπως και ή αντοχή στις διαφορές χημικές ουσίες που χρησιμοποιεί.

Εκπαίδευση

Στή χώρα μας ή ειδικότητα του μικροβιολόγου παρέχεται μόνο από την ιατρική, για την ειδικότητα του ιατρού μικροβιολόγου. Για τους μικροβιολόγους βιολογίας δέν υπάρχει ιδιαίτερη σχολή. Τό

μάθημα διδάσκεται στά βιολογικά, φυσιογνωστικά καί ζωολογικά τμήματα τών φυσικομαθηματικῶν σχολῶν τών πανεπιστημίων μας. Ἡ εἰδίκευση παρέχεται μόνο στό ἐξωτερικό ὑπό μορφή καί ἐκπαίδευσως καί μετεκπαίδευσως.

Ἀπασχόληση

Ὁ μικροβιολόγος βιολόγος μπορεῖ νά ἀπασχοληθεῖ στό Ἰνστιτούτο Ἐρευνῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καί στήν Ὑπηρεσία Προστασίας τοῦ περιβάλλοντος.

Ο ΖΩΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ζωολόγος μελετᾷ, στό ἐργαστήριο ἢ στήν ὑπαιθρο, τή λειτουργία καί τήν ὕφή τῆς ζωῆς τῶν ζῶων. Ἐρευνᾷ τήν καταγωγή τους, τή συμπεριφορά τους, τήν ἀνάπτυξη καί τήν ἐξέλιξή τους. Ἐπίσης μελετᾷ τίς ἀσθένειες πού προσβάλλουν τά ζῶα, τά παράσιτα πού ἀναπτύσσονται καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο τά ζῶα ἐπηρεάζουν καί ἐπηρεάζονται ἀπό τό περιβάλλον. Τά πορίσματα τῶν ἐρευνῶν του συσχετίζονται πρός τά προβλήματα πού ἐπιδροῦν στήν ὑγεία καί τή ζωή τῶν ἀνθρώπων, ζῶων καί φυτῶν.

Ζωολόγοι, πού εἰδικεύονται στή μελέτη μερικῶν τάξεων ζῶων, συνήθως χρησιμοποιοῦν τόν τίτλο πού δείχνει τό εἶδος τοῦ ζῴου πού μελετοῦν, ὅπως ὀρνιθολόγος (γιά πουλιά), ἐρπετολόγος (γιά ἑρπετά καί ἀμφίβια), ἰχθυολόγος (γιά ψάρια) καί θηλαστικολόγος (γιά θηλαστικά).

Ἐκπαίδευση

Ἡ ζωολογία διδάσκεται ὡς ἰδιαίτερο μάθημα στά βιολογικά, γεωλογικά καί φυσιογνωστικά τμήματα τῶν φυσικομαθηματικῶν σχολῶν τῶν πανεπιστημίων μας. Ἡ εἰδίκευση τοῦ ζωολόγου παρέχεται στά πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀμερικῆς ὡς ἐκπαίδευση ἢ μετεκπαίδευση.

Ἀπασχόληση

Οἱ ζωολόγοι μποροῦν νά ἀπασχοληθοῦν στά ἰνστιτούτα ὠκεανογραφικῶν καί ἀλιευτικῶν ἐρευνῶν, στή Δ/ση Ἀλιείας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, σέ σταθμούς ἐκτροφῆς ἰχθύων, σέ σταθμούς ἀναπαραγωγῆς καί ἐκτροφῆς πέστροφας καί σέ ὀστρακοτροφεία (ζωολόγοι - ἰχθυολόγοι). Ἐπίσης μποροῦν νά ἀπορροφηθοῦν ἀπό μεγάλες κτηνοτροφικές μονάδες ἢ στήν ἀνώτατη ἐκπαίδευση ὡς δι-

δακτικό προσωπικό στίς φυσικομαθηματικές, ιατρικές, γεωπονικές
καί κτηνοτροφικές σχολές.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Έδρα Ζωολογίας, τηλ. 743244.

Έργαστήριο Ζωολογίας, τηλ. 743217.

Ζωολογικό Μουσείο, τηλ. 743244.

Ο ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (ΑΓΡΟΝΟΜΟΛΟ- ΓΟΣ)

Ο αγρονομολόγος ασχολείται μέ τά προβλήματα τών αγρών
καί τής έσοδείας. Αναπτύσσει νέες μεθόδους αύξήσεως τής παρα-
γωγής καί τρόπους βελτιώσεως τής ποιότητας. Έρευνά γιά τή δη-
μιουργία νέων, σκληρότερων τύπων σιτηρών καί βελτιώνει τίς με-
θόδους έλέγχου τών άσθενειών καί τών ζιζανίων πού αναπτύσσονται
στά σιτηρά.

Ο αγρονομολόγος ασχολείται μέ τή θεωρητική πλευρά τής
έρευνας τών προβλημάτων πού παρουσιάζονται στους άγρους, ενώ ό
γεωπόνος κάνει εφαρμογή τών πορισμάτων του αγρονομολόγου.

Έκπαίδευση

Στοιχεία τής τεχνολογίας τής φυτικής παραγωγής διδάσκονται
στά βιολογικά, φυσιολογικά, γεωλογικά τμήματα τών φυσικομα-
θηματικών σχολών τών πανεπιστημίων μας. Η ειδικευση παρέχεται
στό έξωτερικο ως έκπαίδευση καί μετεκπαίδευση.

Στήν Ελλάδα ύπάρχει άνώτερη έκπαίδευση τεχνολόγων φυτι-
κής παραγωγής, πού παρέχεται στά τμήματα φυτικής παραγωγής
τών σχολών τεχνολόγων γεωπονίας τών ΚΑΤΕΕ του Έπουργείου
Παιδείας. Τμήματα φυτικής παραγωγής λειτουργούν στά ΚΑΤΕΕ
Θεσσαλονίκης, Λάρισας καί Ηρακλείου.

Άπασχόληση

Οί τεχνολόγοι φυτικής παραγωγής μπορούν νά απορροφηθοϋν
άπό διάφορους γεωργικούς συνεταιρισμούς, άπό εταιρείες σπόρων,
λιπασμάτων ή γεωργικών χημικών προϊόντων καί άπό τήν Άγρο-
τική Τράπεζα ή τόν Όργανισμό Γεωργικής Άσφαλίσεως, ως φυτο-
τεχνολόγοι. Μπορούν επίσης νά άπασχοληθοϋν σέ εργοστάσια έπε-
ξεργασίας φρούτων ή λαχανικών, σέ κέντρα σποροπαραγωγής καί
σέ άνάλογη ύπηρεσία του δημοσίου.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Βιολογίας, τηλ. 727874.

Ἔδρα Γεωλογίας καὶ Παλαιοντολογίας, τηλ. 3603316.

Ἵπ. Παιδείας, Δ/νση Ἀνωτέρας Τεχνικῆς Ἐκπαιδεύσεως, τηλ. 3225719.

Ο ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΟΣ

Ὁ ἐντομολόγος ἀσχολεῖται μὲ τὰ ἔντομα καὶ τὴ σχέσηη τοὺς μὲ τὸ ζωικὸ καὶ φυτικὸ κόσμον. Ταυτίζει καὶ ταξινομεῖ τὸν τεράστιον ἀριθμὸ τῶν διάφορων εἰδῶν ἐντόμων. Μερικοὶ ἐντομολόγοι ἀναζητοῦν μεθόδους ἐλέγχου τῶν βλαβερῶν ἐντόμων ποῦ μεταφέρουν ἀσθένειες καὶ κάνουν τίς τροφές νά σαπίζουν. Ἄλλοι ἀναπτύσσουν μεθόδους γιὰ νά ἐνθαρρύνουν τὴν ἐκτροφή ἐνεργητικῶν ἐντόμων, ὅπως εἶναι οἱ μέλισσες κ.ἄ.

Ἐκπαίδευση

Στοιχεῖα ἐντομολογίας διδάσκονται στὰ βιολογικά, φυσιогνωστικά καὶ γεωλογικά τμήματα τῶν φυσικομαθηματικῶν σχολῶν τῶν πανεπιστημίων μας. Ἡ εἰδίκευση στὴν ἐντομολογία ἀποκτᾶται στὸ ἐξωτερικὸ ὡς ἐκπαίδευση ἢ μετεκπαίδευση.

Ἀπασχόληση

Οἱ ἐντομολόγοι ἀπασχολοῦνται σὲ διάφορα ἐργαστήρια ἐρευνῶν, σὲ κρατικές ὑπηρεσίες καθὼς καὶ σὲ μονάδες ἐκτροφῆς ἐνεργητικῶν ἐντόμων.

Γιὰ περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Βιολογίας, τηλ. 727874

Ἔδρα Γεωλογίας, τηλ. 3603316.

Ο ΓΕΝΕΤΙΣΤΗΣ

Ὁ γενετιστὴς ἐξερευνᾷ τὴν καταγωγή, τὴ μετάδοση καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς κληρονομικότητος καὶ ἀσχολεῖται βασικά μὲ τὴ βελτίωση τῆς ἐκτροφῆς τῶν ζώων καὶ τῆς καλλιέργειας τῶν φυτῶν ποῦ ἔχουν οἰκονομικὴ σπουδαιότητα γιὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως εἶναι τὰ δημητριακὰ καὶ ὁ καπνός, οἱ ἀγελάδες καὶ τὰ πουλερικά. Θεωρητικά, ἀναζητᾷ τοὺς μηχανισμοὺς ποῦ καθορίζουν τὰ κληρονομικά χαρακτηριστικά στὰ φυτὰ, στὰ ζῶα καὶ στὸν

άνθρωπο. Όπως προαναφέραμε, στο σοβαρό πρόβλημα που αντιμετώπιζει η δημόσια υγεία στην Ελλάδα με τη μεσογειακή αναιμία ο βιολόγος γενετιστής εκτός από τη διάγνωση μπορεί να βοηθήσει σημαντικά τους μελλοντικούς γονείς αναλύοντας τις πιθανότητες γεννήσεως άρρωστου παιδιού.

Έκπαίδευση

Η γενετική διδάσκεται ως μάθημα στο βιολογικό τμήμα των φυσικομαθηματικών σχολών των πανεπιστημίων μας. Ο πτυχιούχος βιολόγος μπορεί να εργαστεί ως βιολόγος γενετιστής. Για ειδίκευση μπορεί να σπουδάσει στα ευρωπαϊκά και αμερικανικά πανεπιστήμια.

Απασχόληση

Οι βιολόγοι γενετιστές απορροφούνται από διάφορα έρευνητικά κέντρα, από το Ίνστιτούτο Έρευνών του Υπουργείου Γεωργίας, από διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα για έρευνες στην κληρονομικότητα καθώς και από εργοστάσια γεωργικών προϊόντων.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Έδρα Βιολογίας, τηλ. 727874.

Ο ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

Ο τεχνολόγος κτηνοτροφικής παραγωγής κάνει έρευνες για την αναπαραγωγή, τη διατροφή, τη διαχείριση και τις ασθένειες των ζώων, για να βελτιώσει την υγεία τους και την παραγωγικότητά τους.

Έκπαίδευση

Στοιχεία τεχνολογίας της κτηνοτροφικής παραγωγής παρέχονται στις ειδικότητες των βιολόγων, κτηνιάτρων και γεωπόνων. Στην Ελλάδα ειδίκευση στην κτηνοτροφική παραγωγή παρέχεται στα ΚΑΤΕΕ του Υπουργείου Παιδείας. Τμήματα τεχνολόγων κτηνοτροφικής παραγωγής λειτουργούν στα ΚΑΤΕΕ Θεσσαλονίκης και Λάρισας. Η ειδίκευση σε ανώτατη βαθμίδα παρέχεται σε πανεπιστήμια της Εύρώπης και της Αμερικής.

Απασχόληση

Οι τεχνολόγοι κτηνοτροφικής παραγωγής απασχολούνται στο Υπουργείο Γεωργίας, όπου λαμβάνουν μέρος σε διάφορα γεωργικά προγράμματα, σε διάφορες κτηνοτροφικές επιχειρήσεις, σε σταθ-

μούς έρευνών και πειραμάτων και σέ έπιχειρήσεις έπεξεργασίας κτηνοτροφικών προϊόντων.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Έδρα Βιολογίας, τηλ. 727874

Άνωτάτη Γεωπονική Σχολή Άθηνών, Ίερά Όδός 75, Βοτανικός, τηλ. 3461281.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Γεωπονοδασολογική Σχολή.

Ύπ. Παιδείας, Δ/νση Άνωτέρας Τεχνικής Έκπαιδευσεως, τηλ. 3225719.

Ο ΦΥΤΟΚΟΜΟΣ

Ο φυτοκόμος ασχολείται μέ τά φυτά τών κήπων και μέ τά όπωροφόρα δέντρα (όπως καρυδιές, λαχανικά, άνθη και διακοσμητικά φυτά). Άναπτύσσει νέες ή βελτιώνει γνωστές ποικιλίες φυτών. Βελτιώνει τίς μεθόδους άναπτύξεως, τής συγκομιδής, τής έναποθηκεύσεως και τής μεταφοράς τους. Ειδικεύεται σέ όρισμένα φυτά ή σέ όρισμένα τεχνικά προβλήματα. Η έργασία του περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία δραστηριοτήτων, από τήν έμπορική παραγωγή μέχρι τήν ίδρυση τών δημόσιων κήπων και πάρκων. Οί παραδοσιακοί τρόποι φυτοκομίας έχουν παραμεριστεί και τό έπάγγελμα έπαψε νά είναι μονότονο χάρη στή χρήση και άλλων έπιστημονικών μέσων στή φυτοκομία. Οί σύγχρονες τεχνολογικές εξελίξεις προσφέρουν τίς πλέον αισιόδοξες προοπτικές για τό μέλλον σέ έναν έπαγγελματικό τομέα, όπου ό έργαζόμενος συναντά συνεχώς καινούριες ποικιλίες, καινούρια ενδιαφέροντα και από όπου άντλει ίκανοποίηση βλέποντας καθημερινώς τά φυτά – τό άντικείμενο τής έργασίας του – νά αναπτύσσονται και νά βελτιώνονται.

Έκπαίδευση

Στοιχεία φυτοκομίας διδάσκονται στα βιολογικά και φυσιολογικά τμήματα τών πανεπιστημίων μας καθώς και στή Γεωπονική Σχολή. Στην Ελλάδα ειδίκευση τεχνολόγων φυτικής παραγωγής παρέχεται στα ΚΑΤΕΕ του Ύπ. Παιδείας (άνώτερη βαθμίδα εκπαίδευσεως). Τμήματα φυτικής παραγωγής τών ΚΑΤΕΕ λειτουργούν στή Θεσσαλονίκη, στή Λάρισα και στο Ήράκλειο.

Άπασχόληση

Οί φυτοκόμοι άπασχολούνται σέ γεωργικούς συνεταιρισμούς,

σέ εταιρείες σπόρων όπωροφόρων δέντρων καί διακοσμητικῶν φυ-
τῶν, στήν Ἀγροτική Τράπεζα ἢ στόν ΟΓΑ, σέ ἐργοστάσια ἐπεξερ-
γασίας φρούτων καί λαχανικῶν, σέ ἀνθοκομεῖα καθῶς καί στίς διά-
φορες δημαρχίες.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Βιολογίας, τηλ. 727874.

Ἵπ. Παιδείας, Δ/ση Ἀνωτέρας Τεχνικῆς Ἐκπαιδύσεως, τηλ.
3225719.

Ο ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Ὁ διαιτολόγος ἐξετάζει τή διαδικασία μέσω τῆς ὁποίας χρησι-
μοποιοῦνται οἱ τροφές. Μελετᾷ τά εἶδη καί τήν ποιότητα τῶν στοι-
χείων τῶν τροφῶν –όπως μέταλλα, λίπη, ζάχαρη, βιταμίνες καί πρω-
τεΐνες– πού εἶναι ἀπαραίτητα γιά νά οἰκοδομήσουν καί νά ἐπανορ-
θώσουν τούς ἴστούς τοῦ σώματος ἢ νά διατηρήσουν τήν ὑγεία τους.
Ἐρευνᾷ ἐπίσης πῶς τά στοιχεῖα αὐτά τῶν τροφῶν μετατρέπονται σέ
οὔσιες τοῦ σώματος καί σέ ἐνέργεια. Ἐπιπλέον ὁ διαιτολόγος ἀνα-
λύει τροφές, γιά νά καθορίσει τή σύνθεσή τους ὡς πρός τά οὐσιώδη
συστατικά τους.

Ἀπασχόληση

Οἱ πτυχιούχοι χημικοί καί βιολόγοι μποροῦν νά ἐργαστοῦν ὡς
χημικοί τροφίμων.

Οἱ τεχνολόγοι τροφίμων ἀπασχολοῦνται σέ βιομηχανίες τρο-
φίμων, σέ δημόσιες ὑπηρεσίες ὡς ἐλεγκτές καί σέ διάφορα χημικά
ἐργαστήρια ἐρευνῶν.

Ἐκπαίδευση

Τό μάθημα τῆς χημείας τροφίμων διδάσκεται στά χημικά καί
φαρμακευτικά μῆματα τῶν πανεπιστημίων μας. Ἐπίσης στά ΚΑ-
ΤΕΕ τοῦ Ἵπ. Παιδείας (ἀνώτερη βαθμίδα ἐκπαιδύσεως) ὑπάρχουν
τμήματα ἐκπαιδύσεως τεχνολόγων τροφίμων πού λειτουργοῦν στή
Θεσσαλονίκη καί στήν Ἀθήνα.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Χημείας Τροφίμων, τηλ. 3610117.

Ἔδρα Φαρμακευτικῆς Χημείας, τηλ. 3611822.

Ἔδρα Βιολογίας, τηλ. 727874

Ἵπ. Παιδείας, Δ/ση ΚΑΤΕΕ, τηλ. 3225719.

Ο ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΟΣ

Ο φαρμακολόγος διεξάγει πειράματα για να καθορίσει ποιές επιδράσεις έχουν τα ναρκωτικά, τα άερια, τα φάρμακα, οι δηλητηριώδεις σκόνες και άλλες ουσίες στους ιστούς, στα όργανα και στις φυσιολογικές λειτουργίες των ανθρώπων και των ζώων. Ανακαλύπτει ή βελτιώνει φάρμακα για τη θεραπεία των ασθενειών ή για άλλες χρήσεις στην ιατρική. Πειραματίζεται σε διάφορα ζώα (ποντίκια ή ινδικά χοιρίδια), για να καθορίσει τις επιδράσεις των φαρμάκων και άλλων ουσιών. Σημειώνει τις αντιδράσεις των οργανισμών στην κυκλοφορία, στην αναπνοή, στην πέψη και σε άλλες βασικές λειτουργίες και έρευνά μεθόδους προλήψεως και θεραπείας των ασθενειών. Καθορίζει τις δόσεις των φαρμάκων ή τις μεθόδους ανοσοποιήσεως, παραβάλλοντας τα αποτελέσματα των πειραμάτων στα ζώα και στους ανθρώπους. Αναλύει τις συντηρητικές και χρωστικές ουσίες των τροφών, τα δηλητήρια των εντόμων και άλλες ουσίες, για να καθορίσει τις τοξικές ιδιότητές τους. Καθορίζει τη διαδικασία βιομηχανοποίησης των φαρμάκων και των ιατρικών παρασκευασμάτων. Έξακριβώνει και ανακαλύπτει δηλητήρια που προκαλούν θάνατο, μόλυνση ή ασθένεια.

Άπασχόληση

Οί φαρμακολόγοι εργάζονται κυρίως σε διάφορες φαρμακευτικές εταιρείες, στο δημόσιο (Υπ. Κοινωνικών Υπηρεσιών) καθώς επίσης και σε διάφορα ιδρύματα έρευνών.

Εκπαίδευση

Οί φαρμακολόγοι εκπαιδεύονται στα φαρμακευτικά τμήματα των φυσικομαθηματικών σχολών των πανεπιστημίων. Οί πτυχιούχοι εργάζονται είτε ως φαρμακολόγοι είτε ως φαρμακοποιοί.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Έδρα Φαρμακευτικής Χημείας, τηλ. 3611822.

Έδρα Φαρμακογενωσίας, τηλ. 3610060.

Ο ΦΥΣΙΟΛΟΓΟΣ

Ο φυσιολόγος μελετά τη δομή και τη λειτουργία των κυττάρων των ιστών και των οργάνων καθώς και τις επιδράσεις του παράγοντα «περιβάλλον» στη διαδικασία της ζωής. Μπορεί να ειδικευθεί στη δραστηριότητα των κυττάρων και σε ένα από τα οργανικά συστή-

ματα, όπως το νευρικό, το πεπτικό, το αναπνευστικό, ή στην κυτταρολογία.

Η γνώση που αποκτήθηκε από τέτοιες έρευνες συχνά αποτελεί τη βάση για την εργασία πολλών άλλων ειδικών, όπως του βιοχημικού, του παθολόγου, του φαρμακολόγου ή του τεχνολόγου τροφίμων.

Άπασχόληση

Οι φυσιολόγοι απασχολούνται κυρίως σε κέντρα έρευνών και σε μερικές περιπτώσεις σε διάφορα νοσηλευτικά ιδρύματα (στους σταθμούς έρευνας).

Εκπαίδευση

Το μάθημα της φυσιολογίας διδάσκεται στα φαρμακευτικά και βιολογικά τμήματα των φυσικομαθηματικών σχολών των πανεπιστημίων μας. Ειδικευση στη φυσιολογία παρέχεται στα πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Έδρα Φαρμακευτικής Χημείας, τηλ. 3611822.

Έδρα Φαρμακογενωσίας, τηλ. 3610060.

2. ΓΕΩΛΟΓΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Οι γεωλογικές επιστήμες ασχολούνται με την ιστορία, τη σύνθεση και τα χαρακτηριστικά της ξηράς, των υδάτων, της ατμόσφαιρας, του εσωτερικού της γης και του περιβάλλοντος στο διάστημα.

Μία μεγάλη ομάδα των επιστημόνων του τομέα αυτού κάνει έρευνες για την εξεύρεση νέων πηγών ορυκτού πλούτου στην ξηρά και στη θάλασσα. Άλλοι ασχολούνται με βασικής φύσεως έρευνες, για να πλουτίσουν τις επιστημονικές γνώσεις γύρω από τον τομέα των γεωλογικών επιστημών. Άλλες ειδικότητες διεξάγουν εφαρμοσμένη έρευνα και χρησιμοποιούν τις γνώσεις που αποκτούν από τη βασική έρευνα για να επιλύσουν πρακτικά προβλήματα. Για παράδειγμα, οι μετεωρολόγοι εφαρμόζουν τις επιστημονικές γνώσεις που έχουν για την ατμόσφαιρα, για να προβλέψουν τις συνθήκες του καιρού.

Πολλοί γεωλογικοί επιστήμονες ειδικεύονται σε έναν ιδιαίτερο κλάδο του μεγάλου επαγγελματικού τους τομέα. Για παράδειγμα, οι

γεωφυσικοί μπορούν νά ειδικευθούν στην υδρολογία, τη σεισμολογία ή τη φυσική ωκεανογραφία.

Τά επόμενα κεφάλαια αναφέρονται σέ τέσσερα κύρια γεωλογικά επαγγέλματα: τοῦ γεωλόγου, τοῦ γεωφυσικοῦ, τοῦ ωκεανογράφου, τοῦ μετεωρολόγου.

Ο ΓΕΩΛΟΓΟΣ

Οἱ γεωλόγοι μελετοῦν τήν προέλευση, τό σχῆμα καί τή σύνθεση τῶν ὑλῶν πού συνιστοῦν τό φλοιό τῆς γῆς. Μελετοῦν καί ἐξετάζουν βράχους, ὀρυκτά καί ἀπολιθώματα πού βρίσκονται πάνω ἢ κοντά στήν ἐπιφάνεια τῆς γῆς. Στά ἐργαστήρια μελετοῦν γεωλογικά εἶδη, ἀναλύουν γεωλογικά ὑλικά ὑπό ἐλεγχόμενη θερμοκρασία καί πίεση καί ἐκτελοῦν ἄλλες ἐρευνες πάνω σέ γεωλογικά θέματα. Γιά τήν παρουσίαση τῶν ἐρευνῶν τους προετοιμάζουν ἀναφορές, ἄρθρα καί χάρτες τῶν ἐδαφικῶν καί ὑπεδαφικῶν φαινομένων. Στήν ἐργασία τους χρησιμοποιοῦν διάφορα ὄργανα, ὅπως εἶναι τό διαθλαστικό μηχάνημα ἀκτίνων Χ, τό ὁποῖο προσδιορίζει τή δομή τῶν ὀρυκτῶν, καί τό πετρογραφικό μικροσκόπιο, τό ὁποῖο διευκολύνει τή μελέτη τῆς δημιουργίας τῶν βράχων ἀπό τίς διάφορες γεωλογικές ἀλλαγές τῆς γῆς.

Μερικοί γεωλόγοι διευθύνουν προγράμματα ἐρευνῶν καί ἐξερευνήσεων, ἄλλοι διδάσκουν στά πανεπιστήμια καί τά κολέγια καί ἄλλοι ἐργάζονται σέ διάφορα προγράμματα ἐρευνῶν.

Οἱ γεωλόγοι συνήθως εἰδικεύονται σ' ἓναν κλάδο τῆς ἐπιστήμης.

Οἱ οἰκονομικοί γεωλόγοι βρίσκουν καί ἐπιβλέπουν τήν ἐξέλιξη τῶν ὀρυκτῶν καί τῶν πηγῶν ἐνέργειας.

Οἱ μηχανικοί γεωλόγοι ἐφαρμόζουν τή γεωλογική γνώση σέ μηχανικά προβλήματα κατασκευῆς δρόμων, ἀεροδρομιῶν, τούνελ, φραγμάτων, λιμανιῶν καί ἄλλων μεγάλων δομικῶν κατασκευῶν.

Οἱ στρατογράφοι μελετοῦν τήν κατανομή καί τή σχετική τοποθέτηση τῶν προσχηματικῶν (ἱζηματωδῶν) στρωμάτων τῶν βράχων, ἀναλύοντας τά ἀπολιθώματά τους καί τό ὀρυκτό τους περιεχόμενο.

Οἱ ἱζηματολόγοι (Sedimentologists) ἀνακαλύπτουν τίς διαδικασίες καί τά προϊόντα πού περιλαμβάνονται στό σχηματισμό ἱζηματωδῶν βράχων.

Οἱ παλαιοντολόγοι ἀναγνωρίζουν, ταξινομοῦν καί ἀποφαίνονται γιά τή σημασία τῶν ἀπολιθωμάτων πού βρίσκονται στά προσχωματικά ἐδάφη (γνώσεις βοτανολογίας καί ζωολογίας).

Οί πετρολόγοι ταξινομούν και αποφαινόμενοι για την καταγωγή βραχωδών μαζών.

Οί ορυκτολόγοι εξετάζουν, αναλύουν και ταξινομούν ορυκτά και πολύτιμους λίθους σύμφωνα με τη σύνθεση και τη δομή τους.

Οί γεωμορφολόγοι μελετούν το σχήμα του εδάφους της γης και τις δυνάμεις που το αλλάζουν, όπως είναι η διάβρωση και η παγω- νιά.

Πολλοί γεωλόγοι ειδικεύονται σε τομείς που απαιτούν λεπτο- μερή γνώση της γεωλογίας και κάποιας άλλης επιστήμης. Μεταξύ αυτών των ειδικών είναι **οί γεωχημικοί**, που μελετούν τη χημική σύνθεση και τις αλλαγές στα ορυκτά και τους βράχους, και **οί αστρογεωλόγοι**, που χρησιμοποιούν τη γνώση της γεωλογίας της γης σε μελέτες επί των συνθηκών της επιφάνειας της σελήνης και των πλανητών.

Οί γεωλόγοι ωκεανογράφοι μελετούν τους ιζηματοδείς και άλλους βράχους του πυθμένα του ωκεανού και των ηπείρων.

Προσόντα

Ο γεωλόγος πρέπει να έχει γερή κρίση, επειδή η εργασία του μπορεί να γίνεται σε διάφορες χώρες και υπό διάφορες κλιματολο- γικές και φυσικές συνθήκες. Επειδή ίσως χρειαστεί να εργαστεί χωρίς άλλη επαγγελματική βοήθεια, η παρατηρητικότητα του και η κρίση του πρέπει να είναι αξιόπιστες και ο ίδιος να έχει έμπιστο- σύνη στον εαυτό του. Πρέπει να έχει ήγεται προσόντα, γιατί πιθα- νόν να χρειαστεί να οργανώσει και να επιβλέψει την εργασία μεγά- λης ομάδας ατόμων, όπου συμπεριλαμβάνονται ήμειδευμένοι ή ανειδίκευτοι εργάτες. Πλεονέκτημα επίσης είναι η γνώση ξένων γλωσσών.

Άπασχόληση

Οί γεωλόγοι ασχολούνται κυρίως σε διάφορα ινστιτούτα γεω- λογικών έρευνών, σε τοπικά ή εθνικά μουσεία, σε πανεπιστήμια ως καθηγητές ή σε άλλες σχετικές κρατικές υπηρεσίες. Μπορεί επίσης να άπασχοληθούν σε επιχειρήσεις μεγάλων δομικών έργων, σε μεταλλουργικές εταιρείες και ως γεωλογικοί ή γεωφυσικοί σύμβου- λοι διάφορων εταιρειών.

Με την αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού και τη συνεχή βιο- μηχανοποίηση των κρατών, η ζήτηση για πετρέλαιο, ορυκτά και φρέσκο νερό θα αυξάνεται συνεχώς με έπακόλουθο την αύξηση της ζήτησεως των γεωλόγων για τον έντοπισμό αυτών των πηγών. Θά χρειαστεί οί γεωλόγοι να έφεύρουν καινούριες τεχνικές, για να έ- ξερευνήσουν βαθύτερα μέσα στο φλοιό της γης, στην ξηρά κάτω

από τη θάλασσα και νά συνεργαστούν με μηχανικούς, γιά νά αναπτύξουν περισσότερο έπαρκείς μεθόδους εκμεταλλεύσεως τών φυσικῶν πηγών.

Ἑκπαίδευση

Στή Φυσικομαθηματική Σχολή τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν λειτουργεῖ γεωλογικό τμήμα, ἀπό ὅπου ἀποφοιτοῦν πτυχιούχοι γεωλόγοι. Γιά μετεκπαίδευση σέ διάφορους τομεῖς τῆς γεωλογίας πρέπει κανεῖς νά σπουδάσει στά πανεπιστήμια τοῦ ἐξωτερικοῦ. Στήν Ἑλλάδα οἱ πτυχιούχοι γεωλόγοι μποροῦν νά μετεκπαιδευθοῦν στήν πληροφοριακή καί ἐπιχειρησιακή ἔρευνα καθώς καί στήν ὠκεανογραφία μετά ἀπό διετή μετεκπαίδευση στά ἀντίστοιχα τμήματα μετεκπαιδέσεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἑργαστήριο Γεωλογίας καί Παλαιοντολογίας Ἀθηνῶν, τηλ. 3610038.

Ἑργαστήριο Ὀρυκτολογίας καί Πετρολογίας, τηλ. 743342.

Ἑδρα Κοιτασματολογίας, τηλ. 743163.

Ο ΓΕΩΦΥΣΙΚΟΣ

Ἡ γεωφυσική εἶναι ἕνας πλατὺς ὅρος καί καλύπτει ἕναν ἀριθμὸ ἐπιστημῶν πού ἀσχολοῦνται μέ τή σύνθεση καί τίς φυσικές πλευρές τῆς γῆς - τό μέγεθός της καί τό σχῆμα της, τό ἐσωτερικό της, τήν ἐπιφάνειά της, τήν ἀτμόσφαιρά της, τήν ξηρά της καί τίς ποσότητες νεροῦ πού βρίσκονται στήν ἐπιφάνεια καί στό ὑπέδαφος της καθώς καί τό περιβάλλον τῆς γῆς σέ σχέση μέ τό διάστημα. Οἱ γεωφυσικοὶ μελετοῦν τά φυσικά χαρακτηριστικά τῆς γῆς, ὅπως ὁ ἠλεκτρισμός της, ὁ μαγνητισμός καί τά πεδία βαρύτητας, καθώς καί τήν ἐσωτερική ροή θερμότητας τῆς γῆς, τίς δονήσεις καί τήν ἡλιακή ἀκτινοβολία.

Γιά νά κάνουν τίς ἔρευνές τους οἱ γεωφυσικοὶ ἐφαρμόζουν τίς ἀρχές καί τίς τεχνικές τῆς φυσικῆς, τῆς γεωλογίας, τῆς μετεωρολογίας, τῆς ὠκεανογραφίας, τῶν μαθηματικῶν, τῆς χημείας καί τῆς μηχανικῆς. Χρησιμοποιοῦν πολλὰ ὄργανα, ἰδιαίτερα ὄργανα ὕψους ἀκρίβειας, ὅπως ὁ σειсмоγράφος πού μετρά καί καταγράφει τό χρόνο μεταδόσεως καί τό μήκος τῶν δονήσεων πάνω στή γῆ, τό μαγνητόμετρο πού μετρά τίς ποικιλίες τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου τῆς γῆς, καί τό βαρυτόμετρο πού μετρά τίς διαφοροποιήσεις τῆς βαρύτητας κατά τά διάφορα γεωγραφικά πλάτη καί μήκη.

Οἱ περισσότεροι ἐξερευνητές γεωφυσικοὶ ἐρευνοῦν γιά πετρέ-

λαιο καί ὀρυκτά ἀποθέματα. Ἄλλοι κάνουν ἔρευνες, γιά νά ἀναπτύξουν συνήθως νέες ἢ βελτιωμένες τεχνικές καί ὄργανα γιά περαιτέρω ἔρευνες. Οἱ ὑδρολόγοι μελετοῦν τή συχνότητα, τό κύκλωμα, τήν κατανομή καί τίς φυσικές ιδιότητες τῶν ὑδάτων πάνω καί κάτω ἀπό τό ἔδαφος, στήν ξηρά. Μερικοί ὑδρολόγοι ἀσχολοῦνται μέ τόν ἀνεφοδιασμό ὕδατος, τήν ὑδρευση, τόν ἔλεγχο τῆς πλημμύρας καί τή διάβρωση τοῦ ἐδάφους. Οἱ σεισμολόγοι μελετοῦν τή δομή τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς καί τίς δονήσεις τῆς γῆς πού προκαλοῦνται ἀπό σεισμούς ἢ ἀπό τεχνητές ἐκρήξεις. Μποροῦν νά ἐξερευνοῦν γιά πετρέλαιο καί ὀρυκτά καί νά χορηγοῦν πληροφορίες χρήσιμες γιά τήν κατασκευή γεφυρῶν, φραγμάτων καί κτιρίων σέ σεισμικές περιοχές. Πολλές φορές μελετοῦν τά προβλήματα πού προκύπτουν κατά τή διερεύνηση ὑπεδαφικῶν ἀτομικῶν ἐκρήξεων.

Οἱ γεωδέτες μετροῦν τό μέγεθος καί τό σχῆμα τῆς γῆς καθώς καί τήν πυκνότητα καί τήν κατεύθυνση τῆς δυνάμεως τῆς ἑλξεως. Βοηθοῦν ἐπίσης νά ἐντοπιστοῦν δορυφόροι πού περιφέρονται στό διάστημα.

Οἱ γεωμαγνητικοί ἀσχολοῦνται μέ τίς διαφοροποιήσεις τοῦ μαγνητικοῦ πεδίου τῆς γῆς καί μέ πολλές πλευρές τῆς ἐπιστήμης τοῦ διαστήματος.

Οἱ τεκτονοφυσικοί μελετοῦν τή δομή τῶν βουνῶν καί τῶν ὠκεανῶν, τά χαρακτηριστικά τῶν ὑλικῶν πού σχηματίζουν τό φλοιό τῆς γῆς καί τίς φυσικές δυνάμεις πού προξενοῦν κινήσεις καί ἀλλαγές στό φλοιό τῆς γῆς.

Ἀπασχόληση

Οἱ γεωφυσικοί ἀπασχολοῦνται, ὅσον ἀφορᾷ τό βιομηχανικό τομέα, κυρίως στίς βιομηχανίες πετρελαίου καί φυσικοῦ ἀερίου. Ἄλλοι γεωφυσικοί μισθοδοτοῦνται ἀπό ὀρυκτολογικές ἐταιρεῖες, ἐταιρεῖες ἐξερευνησεων καί ἰνστιτοῦτα ἐρευνῶν. Ἄλλοι ἐργάζονται ἰδιωτικῶς, ὡς σύμβουλοι, σέ ἄτομα ἢ ὕπηρεσιές πού χρησιμοποιοῦν γεωφυσικές τεχνικές.

Προσόντα

Οἱ γεωφυσικοί πρέπει νά εἶναι ἐνεργητικοί καί μέ ἐξαίρετη ὑγεία, ἐπειδή συχνά χρειάζεται νά ἐργάζονται στήν ὑπαιθρο μέ δυσμενεῖς συνήθως συνθήκες. Πρέπει ἐπίσης νά εἶναι πρόθυμοι νά ταξιδέψουν ὅποιαδήποτε στιγμή καί ὅπου χρειαστεῖ, ἐφόσον τό ἀπαιτεῖ τό ἐπάγγελμα τους.

Προοπτικές

Ἡ γεωφυσική εἶναι μία ἐπιστήμη μέ ἄρκετά καλές προοπτικές.

Οί ανάγκες ενός συνεχώς αυξανόμενου παγκόσμιου πληθυσμού απαιτούν εξεύρεση νέων πηγών ενέργειας και δημιουργούν την ανάγκη ειδικευμένων σ' αυτές τις έρευνες γεωφυσικών. Προσθέτως, ή αυξανόμενη σπουδαιότητα της βασικής έρευνας στις γεωφυσικές επιστήμες, όπως και ή συνεχής ανάγκη αναπτύξεως νέων γεωφυσικών τεχνικών και οργάνων, θα δημιουργήσουν ζήτηση προσωπικού με ύψηλου επιπέδου εκπαίδευση στην υδρολογία, τη σεισμολογία, τη γεωδαιτική και άλλες γεωφυσικές ειδικότητες. Στις κρατικές υπηρεσίες - π.χ. Ύπ. Βιομηχανίας και Ένεργείας - θα χρειαστούν γεωφυσικοί για τή μελέτη των προβλημάτων του ύδατικού έφοδιασμού του κράτους και των πηγών όρυκτου πλούτου, για τόν έλεγχο των πλημμυρών, για τήν έρευνα στή ραδιενέργεια και για τήν εξερεύνηση της εξωτερικής ατμόσφαιρας και του διαστήματος.

Έκπαίδευση

Ειδίκευση γεωφυσικών δέν υπάρχει στην Ελλάδα. Οί πτυχιούχοι γεωλόγοι μπορούν νά εργαστούν ως γεωφυσικοί. Ειδίκευση στή γεωφυσική και στους διάφορους κλάδους της παρέχεται στο έξωτερικό.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Έργαστήριο Γεωλογίας, τηλ. 3610038.

Έργαστήριο Όρυκτολογίας και Πετρολογίας, τηλ. 743342.

Έδρα Σεισμολογίας, τηλ. 3610031.

Έδρα Κοιτασματολογίας, τηλ. 743163.

Ο ΩΚΕΑΝΟΓΡΑΦΟΣ

Ό όκεανός, πού καλύπτει πάνω από τά 2/3 της επιφάνειας της γης, μās προμηθεύει πολύτιμες τροφές και όρυκτά, επηρεάζει τόν καιρό, μās διευκολύνει στίς μεταφορές και μās προσφέρει ποικιλίες διασκεδάσεων.

Οί όκεανογράφοι μελετούν τόν όκεανό, τά χαρακτηριστικά του, τίς κινήσεις του, τίς φυσικές ιδιότητές του και τό φυτικό και ζωικό του κόσμο. Τά άποτελέσματα των μελετών όχι μόνο επεκτείνουν τίς βασικές επιστημονικές γνώσεις, αλλά συνεισφέρουν και στήν ανάπτυξη των βασικών μεθόδων χρήσεως αυτών των γνώσεων, όπως στή μετάδοση του μετεωρολογικού δελτίου, στή βελτίωση της αλιείας και στήν εκμετάλλευση των πηγών όρυκτου πλούτου του όκεανού.

Οί ωκεανογράφοι προγραμματίζουν και εφαρμόζουν έκτενεις έρευνες και πειράματα, από όπου άντλουν πληροφορίες για τόν ωκεανό. Συγκεντρώνουν και μελετούν τά δεδομένα για τά ρεύματα του ωκεανού, τίς παλίρροιες, τά κύματα, τή θερμοκρασία του, τήν πυκνότητά του, τόν πυθμένα του, τό σχήμα του, τή σχέση του μέ τήν ατμόσφαιρα και τά θαλάσσια φυτά και ζώα. Άναλύουν τά δείγματα, τά είδη και τά δεδομένα πού έχουν συγκεντρώσει χρησιμοποιώντας συνήθως ηλεκτρονικούς έγκεφάλους. Για τήν παρουσίαση των αποτελεσμάτων των μελετών τους οί ωκεανογράφοι προετοιμάζουν χάρτες και σχεδιαγράμματα, αναφορές και έγχειρίδια και γράφουν άρθρα σέ επιστημονικά περιοδικά.

Γιά τήν ανάπτυξη και τήν εφαρμογή των προγραμμάτων και των πειραμάτων τους οί ωκεανογράφοι χρησιμοποιούν τίς αρχές και τίς τεχνικές των φυσικών επιστημών, των μαθηματικών και της μηχανικής. Χρησιμοποιούν διάφορα ειδικά όργανα και μηχανήματα και μετρούν τό πεδίο βαρύτητας και τό μαγνητικό πεδίο της γής, τήν ταχύτητα του ήχου, όταν διαδίδεται μέσα στό νερό, τό βάθος του ωκεανού, τή ροή της θερμότητας από τό έσωτερικό της γής και τή θερμοκρασία και τή χημική σύνθεση του νερού. Μέ ειδικές φωτογραφικές μηχανές εξοπλισμένες μέ δυνατό φώς μπορούν οί ωκεανογράφοι και φωτογραφίζουν τούς θαλάσσιους οργανισμούς και τόν πυθμένα του ωκεανού, μετακινούμενοι μέσα στό νερό μέ ειδικά όχηματα. Όταν ή εργασία τους απαιτεί νέα ωκεανογραφικά μηχανήματα ή αναλυτικές τεχνικές, τά κατασκευάζουν μόνοι τους.

Οί περισσότεροι ωκεανογράφοι ειδικεύονται σέ έναν από τούς κλάδους του επαγγέλματος.

Οί **βιολόγοι ωκεανογράφοι** μελετούν τά φυτά και τά ζώα του ωκεανού και τίς περιβαλλοντικές συνθήκες πού τά επηρεάζουν.

Οί **φυσικοί ωκεανογράφοι** (φυσικοί και γεωφυσικοί) μελετούν τίς φυσικές ιδιότητες του ωκεανού, όπως είναι ή πυκνότητά του, ή θερμοκρασία και ή ικανότητα νά μεταδίδει φώς και ήχο, τίς κινήσεις της θάλασσας και τή σχέση της θάλασσας και της ατμόσφαιρας.

Οί **γεωλόγοι ωκεανογράφοι** (θαλάσσιοι γεωλόγοι) μελετούν τά τοπογραφικά χαρακτηριστικά, τούς βράχους και τά πετρώματα του πυθμένα του ωκεανού.

Οί **χημικοί ωκεανογράφοι** έρευνούν τή χημική σύνθεση του θαλάσσιου νερού και των πετρωμάτων και τίς χημικές αντιδράσεις πού γίνονται στή θάλασσα.

Οί **θαλάσσιοι μετεωρολόγοι** μελετούν τή σχέση της ατμόσφαιρας και του ωκεανού και τόν καιρό πάνω από τόν ωκεανό.

Οί **ωκεανογράφοι μηχανικοί** και οί ειδικοί ηλεκτρονικοί σχε-

διάζουν και κατασκευάζουν συστήματα, όργανα και μηχανήματα που χρησιμοποιούνται σε όκεανογραφικές έρευνες και επιχειρήσεις.

Οί περισσότεροι όκεανογράφοι περνούν τον περισσότερο καιρό τους πάνω σε όκεανογραφικά πλοία στη θάλασσα. Τέτοιον είδους ταξίδια διαρκούν από λίγες ήμέρες ως άρκετούς μήνες. Οί όκεανογράφοι, που έχουν θέσεις σε επιτηρητικά πόστα, περνούν σχεδόν όλο τον καιρό τους στη θάλασσα. Από τό άλλο μέρος μερικοί όκεανογράφοι ποτέ δέν πάνε στη θάλασσα, αλλά αναλύουν τά δεδομένα που συγκεντρώνουν άλλοι επιστήμονες.

Άπασχόληση - προοπτικές

Οί περισσότεροι όκεανογράφοι ασχολούνται κυρίως με την εκτέλεση ή τη διοίκηση προγραμμάτων έρευνών και μελετών. Άλλοι διδάσκουν σε κολέγια ή πανεπιστήμια και άλλοι ασχολούνται με τη συγγραφή τεχνικών άρθρων, τη συμβουλευτική σε θέματα όκεανογραφίας και τη διοίκηση άλλων σχετικών με την όκεανογραφία δραστηριοτήτων. Άρκετός αριθμός όκεανογράφων ασχολείται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, άλλοι κατασκευάζουν όργανα και μηχανήματα άπαραίτητα στις όκεανογραφικές έρευνες και άλλοι εργάζονται σε άλιευτικά εργαστήρια.

Η συνεχώς αναπτυσσόμενη αναγνώριση της σπουδαιότητας των όκεανών για την κοινή όφέλεια του κράτους και την ασφάλειά του έχει μεγαλώσει τό ενδιαφέρον για την όκεανογραφία και έχει ανοίξει καινούριους τομείς για ειδικεύσεις.

Στό μέλλον, οί όκεανογράφοι θά είναι άπαραίτητοι για έρευνες σε τομείς όπως ή ύποβρύχια άκουστική, τά επιφανειακά και ύποεπιφανειακά όκεανικά ρεύματα και ή τοπογραφία του πυθμένα του όκεανού. Όλα αυτά είναι άπαραίτητα για τη βελτίωση της άμυνας του έθνους σε περίπτωση επιθέσεως ύποβρυχιών και άλλων σκαφών.

Είναι επίσης άπαραίτητοι οί όκεανογράφοι για την πρόβλεψη του καιρού και των παγόβουνων, για την επίλυση προβλημάτων που άφορούν τό θαλάσσιο όρυκτό πλούτο καθώς και για την πρόβλεψη, τον έλεγχο και την παρεμπόδιση της μολύνσεως και της ζημίας που προκαλούν τά κύματα και ή παλίρροια. Άλλοι όκεανογράφοι θά χρειαστούν για νά βελτιωθούν οί μέθοδοι άντλήσεως τροφίμων από τους όκεανούς, για τη διοίκηση της άλιείας γενικά καθώς και για την ανάπτυξη οικονομικών τρόπων για την εκμετάλλευση πηγών ενέργειας του όκεανού και την αύξηση του έφοδιασμού μας με φρέσκο νερό. Στη χώρα μας οί όκεανογράφοι μπορούν νά ασχοληθούν στά ίνστιτούτα όκεανογραφικών και άλιευτικών έρευνών, στη Δ/ση Άλιείας του Υπουργείου Γεωργίας, σε σταθμούς έκτροφής

ιχθύων, σέ σταθμούς ἀναπαραγωγῆς καί ἐκτροφῆς πέστροφας, σέ ὀστρακοτροφεῖα καί ἄλλου.

Ἑκπαίδευση

Στό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν, στή Φυσικομαθηματική Σχολή, λειτουργεῖ μεταπτυχιακό τμήμα ὠκεανογραφίας, τό ὁποῖο χορηγεῖ ἐπαγγελματικό ἐνδεικτικό διετοῦς μετεκπαιδεύσεως στήν ὠκεανογραφία. Τή μετεκπαίδευση αὐτή μποροῦν νά παρακολουθήσουν οἱ πτυχιούχοι βιολόγοι, φυσιογνώστες, γεωλόγοι, κτηνίατροι, ἱατροί καί γεωπόνοι.

Ἑκπαίδευση καθὼς καί μετεκπαίδευση στήν ὠκεανογραφία παρέχεται στά εὐρωπαϊκά καί ἀμερικανικά πανεπιστήμια.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἑδρα Βιολογίας, τηλ. 727874.

Ἑδρα Γεωλογίας, τηλ. 3603316.

Ἑδρα Ὀρυκτολογίας καί Πετρολογίας, τηλ. 743254.

Ο ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΟΣ

Μετεωρολογία εἶναι ἡ μελέτη τῶν ἀτμοσφαιρικῶν φαινομένων ὄχι μόνο τῆς γῆς ἀλλά ὅλων τῶν οὐράνιων σωμάτων. Οἱ μετεωρολόγοι προσπαθοῦν νά περιγράψουν καί νά ἀντιληφθοῦν τά συστατικά τῆς ἀτμόσφαιρας, τίς κινήσεις, τίς διαδικασίες καί τίς ἐπῆρειες αὐτῶν. Οἱ γνώσεις τους βοηθοῦν νά λυθοῦν πολλά πρακτικά προβλήματα στή γεωργία, στίς ἐπικοινωνίες, στίς μεταφορές, στήν ὑγεία, στήν ἐθνική ἀμυνα καί στίς ἐπιχειρήσεις.

Οἱ μετεωρολόγοι συνήθως εἰδικεύονται σέ ἓναν τομέα τῆς ἐπιστήμης. Ὑπάρχουν:

Οἱ συνοπτικοὶ μετεωρολόγοι, οἱ ὁποῖοι προβλέπουν τόν καιρό καί εἶναι ἡ μεγαλύτερη ὁμάδα εἰδικεύσεως στή μετεωρολογία. Δίνουν διάφορες πληροφορίες γιά τόν καιρό, ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀτμοσφαιρική πίεση, τή θερμοκρασία, τήν ὑγρασία καί τήν ταχύτητα τοῦ ἀνέμου. Τίς πληροφορίες αὐτές τίς συγκεντρώνουν ἀπό διάφορους παρατηρητές σέ πολλά μέρη τοῦ κόσμου καί ἀπό μετεωρολόγικούς δορυφόρους.

Οἱ κλιματολόγοι ἀναλύουν ὅλες τίς ἀναφορές γιά τόν ἀνεμο, τή βροχή, τή λιακάδα, τή θερμοκρασία καί ἄλλα καιρικά δεδομένα μιᾶς συγκεκριμένης περιοχῆς, γιά νά προσδιορίσουν τόν καιρό πού δημιουργεῖ τό κλίμα τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Οἱ δυναμικοὶ μετεωρολόγοι ἐρευνοῦν τοὺς φυσικοὺς νόμους πού διέπουν τίς ἀτμοσφαιρικές κινήσεις.

Οί φυσικοί μετεωρολόγοι μελετούν τή φύση τῆς ἀτμόσφαιρας, δηλ. τή χημική σύνθεση καί τόν ἠλεκτρισμό, τίς ἀκουστικές καί ὀπτικές ιδιότητες, τήν ἐπιρροή τῆς ἀτμόσφαιρας στή μετάδοση τοῦ φωτός, τοῦ ἤχου καί τῶν ραδιοκυμάτων καθώς καί τοὺς παράγοντες πού ἐπηρεάζουν τό σχηματισμό τῶν σύννεφων, τήν πτώση βροχῆς ἢ χιονιοῦ καί ἄλλα καιρικά φαινόμενα.

Οί εἰδικοί μετεωρολόγοι κατασκευῆς ὀργάνων κατασκευάζουν μηχανές πού μετρούν, καταγράφουν καί ἀξιολογοῦν τὰ δεδομένα τῶν ἀτμοσφαιρικῶν διαδικασιῶν.

Οί βιομηχανικοί μετεωρολόγοι εἶναι εἰδικοί στήν ἐφαρμοσμένη μετεωρολογία καί μελετοῦν τή σχέση μεταξύ καιροῦ καί εἰδικῶν ἀνθρώπων δραστηριοτήτων, βιολογικῶν διαδικασιῶν καί ἀγροτικῶν καί βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων. Π.χ. ἐπεξεργάζονται δελτία καιροῦ γιά εἰδικές ἐταιρεῖες, προσπαθοῦν νά δημιουργήσουν βροχή ἢ χιόνι σέ μιά δεδομένη περιοχή καί ἐργάζονται γιά τήν ἐπίλυση προβλημάτων, ὅπως ὁ ἔλεγχος τοῦ καπνοῦ καί ἡ μόλυνση τῆς ἀτμόσφαιρας.

Ἡ κύρια δραστηριότητα πολλῶν μετεωρολόγων εἶναι ἡ ἔρευνα. Ἐρευνοῦν θέματα ὅπως ὁ ἀτμοσφαιρικός ἠλεκτρισμός (π.χ. ἡ ἀστραπή), τὰ σύννεφα καί οἱ μετεωρολογικές πτώσεις (βροχή, χιόνι, χαλάξι), ἡ δυναμική τῶν τυφῶνων καί οἱ καλύτεροι καί ταχύτεροι τρόποι χρησιμοποίησης τοῦ τεράστιου ἀριθμοῦ τῶν καιρικῶν δεδομένων πού συγκεντρώνουν ἀπό τοὺς μετεωρολογικούς δορυφόρους. Ἐπίσης μελετοῦν τὰ ὁρμητικά καιρικά φαινόμενα, ὅπως εἶναι οἱ κυκλῶνες, τίς καιρικές συνθήκες πού ἐπηρεάζουν τίς φωτιές στά δάση καί ἄλλα προβλήματα. Γιά τήν πρόβλεψη καιροῦ καί γιά τήν ἔρευνα οἱ μετεωρολόγοι χρησιμοποιοῦν ἠλεκτρονικούς ἐγκεφάλους ὑψηλῆς ταχύτητας, γιά νά ἐπεξεργάζονται μεγάλο ἀριθμό δεδομένων.

Ἀπασχόληση – προοπτικές

Πολλοί μετεωρολόγοι ἀπασχολοῦνται στήν Ἑθνική Μετεωρολογική Ὑπηρεσία ὡς ἐπιστημονικό προσωπικό. Ἄλλοι μετεωρολόγοι ἐργάζονται σέ ιδιωτικές ἐπιχειρήσεις. Πολλές ιδιωτικές ἀεροπορικές ἐταιρεῖες ἀπασχολοῦν μετεωρολόγους, γιά νά προβλέπουν τόν καιρό γιά τίς ἀεροπορικές πτήσεις καί νά δίνουν ὁδηγίες στοὺς πιλότους γιά τίς ἀτμοσφαιρικές συνθήκες. Ἐνας μικρός ἀριθμός ἀπασχολεῖται στήν κατασκευή μετεωρολογικῶν ὀργάνων καί ἄλλοι ἐργάζονται σέ μεγάλες ἐταιρεῖες πού κάνουν ἔρευνες στό διάστημα. Ἐπίσης πολλοί μετεωρολόγοι ἀπασχολοῦνται στήν πολιτική καί στρατιωτική ἀεροπορία.

Οἱ προοπτικές τοῦ ἐπαγγέλματος φαίνονται πολύ εὐνοϊκές. Ἡ

ἐξέλιξη τῆς βιομηχανίας τῶν ἀεροσκαφῶν, τῶν διαστημοπλοίων καί τῶν μετεωρολογικῶν δορυφόρων ἔχει ἐπεκτείνει τὰ ὅρια τῆς μετεωρολογίας καί ἔχει ἀνοίξει νέους τομεῖς δραστηριότητας. Ἡ ἐξέλιξη τοῦ ἐπαγγέλματος θά προέλθει ἐπίσης ἀπό τή ζήτηση μετεωρολόγων πού θά κατασκευάζουν καί θά βελτιώνουν ὄργανα, ὅπως τὸ ραντάρ, οἱ πύραυλοι, οἱ μετεωρολογικοὶ δορυφόροι, οἱ ἠλεκτρονικοὶ ἐγκέφαλοι, ὄργανα δηλαδή πού χρησιμοποιοῦνται γιά τή συλλογή καί τήν ἐπεξεργασία καιρικῶν δεδομένων. Ἐπιπλέον ἀναμένεται μιά συνεχὴς ζήτηση μετεωρολόγων, γιά νά ἐργαστοῦν σέ διάφορα προγράμματα γιά τή μέτρηση καί πρόβλεψη τοῦ καιροῦ, τήν ἐρευνα ὁρμητικῶν θυελλῶν, τήν πρόβλεψη πλημμυρῶν καί θυελλῶν καί τήν ἐρευνα γιά τή μόλυνση τῆς ἀτμόσφαιρας. Ἀκόμη, καθὼς τὰ ἀεροσκάφη τῶν ἀεροπορικῶν ἐταιρειῶν πολλαπλασιάζονται καθημερινῶς, θά χρειαστοῦν περισσότεροι μετεωρολόγοι, γιά νά βοηθοῦν στήν ἐξασφάλιση ὁμαλῶν καί ἀσφαλῶν ἀεροπορικῶν πτήσεων.

Συνθῆκες

Οἱ μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ λειτουργοῦν 24 ὥρες τὴν ἡμέρα, 7 ἡμέρες τὴν ἐβδομάδα. Οἱ περισσότεροι σταθμοὶ εἶναι σέ διάφορα ἀεροδρόμια ἢ κοντὰ σέ πόλεις, ἄλλοι ὅμως βρίσκονται σέ ἀπομακρυσμένες περιοχές. Οἱ ὑποψήφιοι μετεωρολόγοι πρέπει νά εἶναι προετοιμασμένοι νά ἀντιμετωπίσουν αὐτὲς τίς συνθῆκες ἐργασίας.

Ἐκπαίδευση

Στὴ Φυσικομαθηματικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν λειτουργεῖ μεταπτυχιακὸ τμῆμα ἐκπαιδεύσεως μετεωρολόγων. Ἡ φοίτηση εἶναι διετής καί χορηγεῖται ἐνδεικτικὸ μετεωρολογίας. Δικαίωμα ἐγγραφῆς γιά τὴ μετεκπαίδευση καί εἰδίκευση στὴ μετεωρολογία ἔχουν οἱ πτυχιούχοι μαθηματικοὶ καί φυσικοί.

Ἐκπαίδευση καί μετεκπαίδευση στὴ μετεωρολογία παρέχεται στὰ εὐρωπαϊκὰ καί ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Μετεωρολογίας, τηλ. 3610006.

Ἔδρα Φυσικῆς, τηλ. 3633412.

Ἔδρα Μαθηματικῶν, τηλ. 743416.

3. ΟΙ ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Τὰ τελευταῖα θανάστα ἐπιστημονικὰ ἐπιτεύγματα ἔκαναν τὸν

άνθρωπο ικανό νά γνωρίσει σέ βάθος τό φυσικό κόσμο πού τόν περιβάλλει καί νά έπεκτείνει ταυτόχρονα τά όριά του στό σύμπαν. Οί φυσιογνωστικές έπιστήμες ασχολούνται μέ τούς βασικούς νόμους του φυσικού κόσμου καί του σύμπαντος. Πολλοί φυσιογνώστες ασχολούνται μέ τή βασική έρευνα πού αποβλέπει στόν έμπλουτισμό των γνώσεων μας γιά τίς ιδιότητες τής ενέργειας καί τής ύλης. Άλλοι έκτελούν εφαρμοσμένη έρευνα χρησιμοποιώντας τίς γνώσεις πού απέκτησαν από τή βασική έρευνα καί δημιουργούν νέα προϊόντα καί μεθόδους έπεξεργασίας. Γιά παράδειγμα, οί χημικοί στην εφαρμοσμένη έρευνα χρησιμοποιούν τίς γνώσεις τους γιά τίς άλληλεπιδράσεις των διαφόρων χημικών ουσιών, γιά νά δημιουργήσουν νέα καύσιμα γιά πυραύλους.

Τά ακόλουθα κεφάλαια περιλαμβάνουν περιγραφές τεσσάρων κύριων επαγγελμάτων φυσιογνωστικών έπιστημών: του φυσικού, του χημικού, του βιοχημικού καί του αστρονόμου.

Ο ΦΥΣΙΚΟΣ

Η πτήση των αστροναυτών στό διάστημα, ή έξερεύνηση του βυθού των ώκεανών, άκόμη καί ή ασφάλεια των αυτοκινήτων εξαρτάται κατά πολλούς τρόπους από τήν έρευνα πού έχει γίνει στό έργο-στήριο του φυσικού.

Οί φυσικοί παρατηρούν καί αναλύουν τίς διάφορες μορφές ενέργειας, τή δομή τής ύλης καί τή σχέση μεταξύ ύλης καί ενέργειας. Μέ βάση τήν έρευνά τους οί φυσικοί αναπτύσσουν θεωρίες καί ανακαλύπτουν τούς ουσιώδεις νόμους πού περιγράφουν τή συμπεριφορά των δυνάμεων σέ σχέση μέ τό σύμπαν. Οί μελέτες τους συνεχώς διευρύνουν τήν αντίληψη του ανθρώπου όσον άφορά τό φυσικό κόσμο καί τόν καθιστούν ικανό νά έπεκτείνει συνεχώς τή χρήση των φυσικών πηγών. Οί φυσικοί έχουν συνεισφέρει άξιολόγη προσφορά στην έπιστημονική πρόοδο τά τελευταία χρόνια σέ τομείς όπως είναι ή άτομική ενέργεια, ή ηλεκτρονική, οί επικοινωνίες καί ή διαστημική.

Περίπου ένας στους δύο φυσικούς ασχολείται μέ τήν έρευνα. Πολλοί κάνουν βασική έρευνα, πού αποβλέπει στην αύξηση των έπιστημονικών γνώσεων, μέ δευτερεύουσα σημασία στην πρακτική εφαρμογή αυτών των γνώσεων. Οί θεωρητικοί φυσικοί προσπαθούν νά περιγράψουν τίς άλληλεπιδράσεις τής ύλης καί τής ενέργειας μέ μαθηματικούς όρους. Οί πειραματικοί φυσικοί κάνουν συστηματικές παρατηρήσεις καί πειράματα, γιά νά προσδιορίσουν καί νά μετρήσουν αυτές τίς άλληλεπιδράσεις. Γιά παράδειγμα, προσπαθούν

νά προσδιορίσουν καί νά μετρήσουν τή διάρκεια ζωής μικροσκοπικών τμημάτων τῆς ὕλης πού μπορεῖ νά βρίσκονται μέσα στό ἄτομο. Οἱ πειραματικοί φυσικοί χρησιμοποιοῦν διάφορα ὄργανα, ὅπως ἐπιταχυντῆρες, σπεκτρόμετρα ἀκτίνων Χ, μηχανήματα μετρήσεως βραχέων κυμάτων, λέιζερ καί μικροσκοπία μετρήσεως φάσματος. Ὅταν ἡ ἔρευνά τους ἀπαιτεῖ νέα μηχανήματα, μποροῦν νά τά κατασκευάσουν μόνοι τους. Ἡ διαφορά μεταξύ θεωρητικῶν καί πειραματικῶν φυσικῶν εἶναι συχνά θέμα ἐμφάσεως. Μερικοί φυσικοί εἶναι εἰδικευμένοι καί στά δύο εἶδη ἐργασίας.

Πολλοί φυσικοί μέ ἐμπειρία στή μηχανική ἀσχολοῦνται μέ ἐφαρμοσμένη ἔρευνα. Χρησιμοποιοῦν τή γνώση πού ἀπέκτησαν ἀπό τή βασική ἔρευνα, γιά νά λύσουν πρακτικά προβλήματα ἢ γιά νά δημιουργήσουν νέα ἢ βελτιωμένα προϊόντα. Γιά παράδειγμα, ἡ ἐργασία τῶν φυσικῶν στερεῶν σωμάτων ὁδήγησε στή δημιουργία τρανζίστορ καί μηχανημάτων μικροκυκλωμάτων.

Οἱ περισσότεροι φυσικοί εἰδικεύονται σέ ἓναν ἢ περισσότερους κλάδους τῆς ἐπιστήμης - μηχανική φυσική, θερμικά φαινόμενα, φυσική ὑψηλῆς ἐνεργείας, ὀπτική φυσική, ἀκουστική, ἠλεκτρομαγνητική, ἀτομική φυσική, φυσική ὑγρῶν, κλασική θεωρητική φυσική ἢ φυσική στερεῶν. Γιά παράδειγμα, στή φυσική στερεῶν μποροῦν νά εἰδικευθοῦν στήν κεραμική, στήν κρυσταλλογραφία κτλ.

Ἐπιπλέον οἱ νέες γνώσεις ἀνοίγουν νέες περιοχές ἐρευνῶν. Γιά παράδειγμα, ἡ ἐξέλιξη τῶν λέιζερ ὁδήγησε σέ νέους πειραματισμούς τήν ὀπτική καί ἄλλους τομεῖς.

Οἱ φυσικοί συχνά ἐφαρμόζουν τίς θεωρίες καί τή μεθοδολογία τῆς ἐπιστήμης τους σέ ἄλλες ἐπιστήμες, στίς ὁποῖες συμπεριλαμβάνονται ἡ ἀστρονομία, ἡ βιολογία, ἡ χημεία καί ἡ γεωλογία. Πολλοί φυσικοί ἔχουν γίνει εἰδικοί σέ τομεῖς πού συνδυάζουν τίς γνώσεις φυσικῆς καί μιᾶς συγγενοῦς ἐπιστήμης. Ἔτσι πολλές εἰδικεύσεις ἔχουν ἀναπτυχθεῖ στά ὅρια μεταξύ φυσικῆς καί ἄλλων ἐπιστημῶν, ὅπως εἶναι ἡ ἀστροφυσική, ἡ βιοφυσική, ἡ χημική φυσική καί ἡ γεωφυσική. Ἐπιπλέον οἱ πρακτικές ἐφαρμογές τῆς φυσικῆς ἔχουν στενά ἐνωθεῖ μέ τή μηχανική.

Ἀπασχόληση – προοπτικές

Οἱ περισσότεροι φυσικοί ἀπασχολοῦνται σέ ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις, ὅπως εἶναι τά ἐργοστάσια κατασκευῆς ἠλεκτρικοῦ ἐξοπλισμοῦ, τά ἐργοστάσια χημικῶν προϊόντων, τά ἐργοστάσια κατασκευῆς ὀργάνων ἐξερευνήσεως τοῦ διαστήματος καί ἐπιχειρήσεις μηχανικῶν καί ἀρχιτεκτονικῶν ὑπηρεσιῶν.

Πολλοί φυσικοί ἀπασχολοῦνται στή μέση ἐκπαίδευση ὡς καθηγητές. Τό Κέντρο Πυρηνικῶν Ἐρευνῶν «Δημόκριτος» ἀπασχολεῖ

έναν αριθμό φυσικῶν ὅπως καί διάφορα ἄλλα ἐργαστήρια καί ἰνστιτοῦτα ἐρευνῶν. Ἄλλοι φυσικοὶ ἀσχολοῦνται μέ τή διεύθυνση καί τή διοίκηση προγραμμάτων φυσικῶν ἐρευνῶν. Μερικοὶ ἐργάζονται ὡς ἐπιθεωρητές ἢ ἐλεγκτές στή διαδικασία παραγωγῆς βιομηχανικῶν προϊόντων. Σήμερα, πού τό ἄτομο εἶναι μία πραγματικότητα, οἱ εἰδικευμένοι στή μελέτη του ξέρουν πιά τήν ὕφή του καί τοὺς νόμους του. Ξέρουν πῶς νά τό διασποῦν καί πῶς νά χρησιμοποιοῦν τήν ἀφάνταστη ἐνέργεια πού περικλείει. Καί ἀπό τήν ἐποχή τῆς διασπάσεως τοῦ ατόμου κάθε μέρα ἀναγγέλλονται καί καινούριες ἐπιστημονικές κατακτήσεις, ἢ μία μεγαλύτερη ἀπό τήν ἄλλη. Ἔτσι τό ἐπάγγελμα τοῦ φυσικοῦ γίνεται ἀπό τά πιά ἐπικαίρα καί περιζήτητα ἐπαγγέλματα. Τό βέβαιο εἶναι ὅτι τό ἐπάγγελμα αὐτό ἔχει πολύ ἀνοιχτούς ὀρίζοντες καί ὅτι συνεχῶς θά ἔχουμε ἀνάγκη ἀπό ἐπιστήμονες πού θά ἐπανδρῶνουν τά διάφορα κέντρα ἐρευνῶν καί θά διδάσκουν στοὺς μαθητές τά ἐπιτεύγματα τῆς σύγχρονης ἐπιστήμης τῆς φυσικῆς. Ἦδη ὑπάρχει μεγάλη ζήτηση καθηγητῶν φυσικῆς μέσης ἐκπαίδευσως. Γενικά οἱ προοπτικές ἀπασχολήσεως γιά τοὺς φυσικούς εἶναι ἐξαιρετικές γιά τήν ἐπόμενη δεκαετία.

Προσόντα

Ὁ φυσικός, ἀνάλογα μέ τόν τομέα ἀπασχολήσεώς του, πρέπει νά ἔχει ὁρισμένες ἱκανότητες. Καταρχήν ἐνδιαφέρον γιά τίς φυσικές ἐπιστήμες καί ἐπιμονή καί θέληση γιά σκληρή ἐργασία. Ἐνα πείσμα, ἀκόμη, νά μὴν ἐγκαταλείπει τό θέμα του μέχρι πού νά βρεῖ μία ἱκανοποιητική λύση, μαζί μέ δημιουργική φαντασία καί ἐρευνητικό πνεῦμα. Ἐπειδὴ ἐργάζεται σέ ὁμάδα, πρέπει νά διαθέτει ἱκανότητα συνεργασίας καί αἴσθημα ἀκρίβειας. Ἡ ἀγάπη γιά μεθοδική ἐργασία καί τάξη εἶναι ἀπαραίτητα προσόντα τοῦ ἐρευνητῆ φυσικοῦ.

Ἀπαιτεῖται βεβαίως νά ἔχει μία ἀρκετά ὑψηλή εὐφυΐα, γιά νά μπορεῖ νά συλλαμβάνει μαθηματικές καί φυσικές ἔννοιες. Μία καλή μνήμη εἶναι πολύ ὑποβοηθητική στή δουλειά του καθὼς καί μία ἀναπτυγμένη ἱκανότητα μηχανικῆς ἀντιλήψεως καί ἀντιλήψεως χώρου. Καί φυσικά πρέπει νά ἀποκτήσει τίς ἀπαραίτητες γνώσεις καί νά ἔχει μία ἔφεση γιά συνεχὴ ἄσκηση καί πειραματισμό.

Ἐκπαίδευση

Στίς Φυσικομαθηματικές Σχολές τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Πατρῶν καί Ἰωαννίνων λειτουργοῦν τμήματα φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οἱ πτυχιούχοι φυσικοὶ τῶν πανεπιστημίων μας μποροῦν νά μετεκπαιδευθοῦν στή μετεωρολογία, στὸν ἠλεκτρονικό αὐτοματισμό, στήν ἠλεκτρονική καί ραδιοηλεκτρολογία, στήν

πληροφοριακή καί επιχειρησιακή έρευνα καί στήν ώκεανογραφία. Οί μετεκπαιδευόμενοι αὐτές γίνονται στή Φυσικομαθηματική Σχολή Ἀθηνῶν καί διαρκοῦν δύο χρόνια ἡ καθεμία.

Ἐκπαίδευση καί μετεκπαίδευση σέ ὁποιοδήποτε κλάδο τῆς φυσικῆς παρέχεται ἀπό ὅλα σχεδόν τά εὐρωπαϊκά καί ἀμερικανικά πανεπιστήμια.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἑδρα Φυσικῆς, τηλ. 3633412 καί 3611927.

Ἑδρα Πυρηνικῆς Φυσικῆς, τηλ. 3610136.

Ἑδρα Ἠλεκτρονικῆς Φυσικῆς, τηλ. 3624347.

Ο ΧΗΜΙΚΟΣ

Τά ρούχα πού φοράμε, ἡ τροφή πού τρώμε, τά σπίτια ὅπου ζοῦμε, γενικά τά περισσότερα πράγματα πού βοηθοῦν νά κάνουμε τή ζωή μας περισσότερο ἀνετή, ὑγιεινή καί ἀποδοτική, ὅλα αὐτά ἔχουν προέλθει μερικῶς ἀπό τή συνεχή έρευνα τοῦ χημικοῦ γιά νέες γνώσεις. Ἄν καί οἱ καθημερινές δραστηριότητες τῶν χημικῶν περνοῦν συνήθως ἀπαράτηρητες, μερικές ἀπό τίς ἀνακαλύψεις τους ἔχουν ὁδηγήσει στή δημιουργία νέων βιομηχανιῶν, ὅπως τά πλαστικά, τά κατεψυγμένα τρόφιμα καί οἱ βιομηχανίες τεχνητῶν ἰνῶν.

Οἱ χημικοὶ έρευνοῦν τίς ιδιότητες καί τή σύνθεση τῶν ὑλῶν καί τοὺς νόμους πού διέπουν τό συνδυασμό τῶν στοιχείων σέ μία φαινομενικά ἀτέλειωτη ποικιλία σχημάτων. Ἐρευνοῦν γιά νέες γνώσεις πού ἀφοροῦν τή φύση τῶν οὐσιῶν καί γιά τρόπους πρακτικῆς χρήσεως αὐτῶν τῶν γνώσεων. Ὅταν κάνουν μελέτες, ἐφαρμόζουν ἐπιστημονικές ἀρχές καί τεχνικές, χρησιμοποιώντας διάφορα εἰδικά ὄργανα γιά νά μετροῦν, νά προσδιορίζουν καί νά ἀξιολογοῦν ἀλλαγές στίς ὑλές. Οἱ χημικοὶ διατηροῦν ἀρχεῖο ἀναφορῶν τῆς ἐργασίας τους καί προετοιμάζουν λεπτομερεῖς ἐκθέσεις πού δείχνουν τά ἀποτελέσματα τῶν τέσθ ἢ τῶν πειραμάτων. Συχνά παρουσιάζουν τίς ἀνακαλύψεις τους σέ ἐπιστημονικές ἐκδόσεις ἢ σέ διαλέξεις σέ ἐπιστημονικές ὁμάδες.

Οἱ περισσότεροι χημικοὶ εἰδικεύονται σέ ἓναν ἀπό τοὺς πέντε κύριους κλάδους τῆς χημείας ἢ σέ ὑποδιαιρέσεις ἑνός ἀπό αὐτοὺς τοὺς κλάδους.

Οἱ χημικοὶ ὀργανικῆς χημείας εἶναι ἡ μεγαλύτερη ὁμάδα. Ἀσχολοῦνται μέ συνθέσεις ἄνθρακα, οἱ περισσότερες ἀπό τίς ὁποῖες εἶναι οὐσίες πού προῆλθαν ἀπό ζωική καί φυτική ὕλη.

Οἱ χημικοὶ ἀνόργανης χημείας ἀσχολοῦνται κυρίως μέ συνθέ-

σεις πού δέν περιέχουν άνθρακα, όπως π.χ. τά μέταλλα.

Οί χημικοί φυσικής χημείας μελετούν τίς ποσοτικές σχέσεις μεταξύ τών χημικών καί φυσικών ιδιοτήτων τών οργανικών καί ανόργανων ουσιών, πώς π.χ. αὐτές οί οὐσίες ἐπηρεάζονται ἀπό τόν ἤλεκτρισμό, τήν πίεση, τή θερμότητα καί τό ράδιο.

Οί χημικοί ἀναλυτικῆς χημείας προσδιορίζουν τή χημική σύνθεση τών ουσιών καί ἐκτελοῦν διάφορα τέστ γιά νά ἐντοπίσουν τήν ποιότητα, ἀγνότητα καί ἄλλα χαρακτηριστικά αὐτῶν τών ουσιών.

Οί βιοχημικοί ἀσχολοῦνται μέ τή χημεία ζωντανῶν οργανισμῶν.

Μερικοί χημικοί εἰδικεύονται στήν παραγωγή ὀργανισμῶν ἢ στήν ἐπεξεργασία καί παραγωγή προϊόντων καταναλώσεως, ὅπως τά τρόφιμα, τό πετρέλαιο, τά πλαστικά ἢ τά ἐλαστικά. Αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ἐργασία ἴσως ἀπαιτεῖ γνώσεις ὄχι μόνο ἐνός κλάδου τῆς χημείας. Ὁ εἰδικός, π.χ., στά πλαστικά μπορεῖ νά χρειάζεται νά ἔχει γνώσεις φυσικῆς καί ἀναλυτικῆς καί ὀργανικῆς χημείας. "Ὅλοι οἱ χημικοί πάντως πρέπει νά ἔχουν γνώσεις βασικῆς χημείας, πού ἀφοροῦν τή σύνθεση καί τίς ιδιότητες τών ουσιῶν καί τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο αὐτές οἱ οὐσίες μποροῦν νά μεταβληθοῦν.

Πολλοί χημικοί ἀπασχολοῦνται σέ προγράμματα ἐφαρμοσμένης ἐρευνας γιά τή δημιουργία νέων προϊόντων ἢ τή βελτίωση ἢ ἀνακάλυψη νέων χρήσεων αὐτῶν τών προϊόντων. Οἱ χημικοί αὐτοί ἔχουν βοηθήσει στήν ἀνάπτυξη πολλῶν νέων προϊόντων, ὅπου περιλαμβάνονται τά ἀντιβιοτικά, τά πλαστικά, τά συνθετικά, τά ἐλαστικά, τά ἀπορρυπαντικά καί οἱ τεχνητές ἴνες. "Ἄλλοι χημικοί ἀσχολοῦνται σέ προγράμματα βασικῆς ἐρευνας πού ἀποβλέπουν περισσότερο στήν ἐπέκταση τών ἐπιστημονικῶν γνώσεων παρά στή λύση ἁμεσῶν πρακτικῶν προβλημάτων. Γιά παράδειγμα, ἡ βασική ἐρευνα γιά τόν πολυμερισμό – πῶς καί γιατί μικρά μόρια ἐνώνονται γιά νά σχηματίσουν γιγαντιαία μόρια – κατέληξε στήν ἀνάπτυξη τῶν συνθετικῶν ἐλαστικῶν, τοῦ νάυλον καί τῶν πλαστικῶν.

Ἡ ἀνάλυση καί ὁ πειραματισμός εἶναι μιᾷ ἄλλῃ κύρια δραστηριότητα τῶν χημικῶν, γιατί διάφορα εἶδη τέστ πρέπει νά γίνονται σχεδόν σέ κάθε στάδιο στή βιομηχανική ἐπεξεργασία κάθε προϊόντος ἀπό τήν ἀρχική ἀνάπτυξη ὥς τήν τελική παραγωγή.

Ἀπασχόληση – προοπτικές

Οἱ περισσότεροι χημικοί ἀπασχολοῦνται σέ ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις ἐπεξεργασίας καί παραγωγῆς χημικῶν προϊόντων. "Ἄλλοι ἀπασχολοῦνται σέ ἐργοστάσια παρασκευῆς τροφίμων, πετρελαίου, χάρτου, ἤλεκτρικοῦ ἐξοπλισμοῦ καί σέ ἐργοστάσια πρώτης ἐπεξεργασίας μετάλλου. Οἱ ὑπόλοιποι διδάσκουν σέ γυμνάσια ἢ πανεπι-

στήματα και σέ ιδιωτικά ίνστιτούτα έρευνών.

Οί χημικοί εργάζονται κυρίως σέ μεγάλες βιομηχανικές περι-
οχές.

Στήν εποχή μας οί προοπτικές εξέλιξως τοῦ επαγγέλματος τοῦ
χημικοῦ διαγράφονται θαυμάσιες, χάρις στή συνεχή ανάπτυξη καί
ἐπέκταση τῶν χημικῶν ἐρευνῶν. Αὐτή ἡ ἐπέκταση δημιουργεῖ θέ-
σεις γιά νέους χημικούς μόνο στόν τομέα τῆς βασικῆς ἐρευνας.
Ἀλλά καί ἡ παραγωγή νέων προϊόντων ἀπό ἄλλα χημικά προϊόντα
δημιουργεῖ πόστα ἐργασίας γιά χημικούς καί σέ πολλούς ἄλλους
τομεῖς. Ἐπίσης ἡ συνεχῆς ζήτηση προϊόντων, τά ὁποῖα πρωτοκα-
τασκευάστηκαν στό χημικό ἐργαστήριο, ὅπως εἶναι τά πλαστικά, οἱ
τεχνητές ἴνες, τά φάρμακα, τά λιπάσματα καί τά καύσιμα ὑψηλῆς
καί ἀτομικῆς ἐνέργειας γιά πυραύλους, αὐξάνει τίς εὐκαιρίες ἀπα-
σχολήσεως τῶν πτυχιούχων χημικῶν.

Συνθήκες ἐργασίας

Οί χημικοί εργάζονται σέ μοντέρνα, πλήρως ἐξοπλισμένα καί
καλοφωτισμένα ἐργαστήρια, γραφεῖα ἢ τάξεις διδασκαλίας. Ἐργά-
ζονται μέ οὐσίες πού μπορεῖ νά εἶναι ἐπικίνδυνες, ἂν εἶναι κανεῖς
ἀπρόσεχτος. Ἐν τούτοις, ὅταν ἀκολουθηθοῦν οἱ ὁδηγίες ἀσφαλείας,
μποροῦν νά ἀποφευχθοῦν οἱ κίνδυνοι.

Ἐκπαίδευση

Στίς Φυσικομαθηματικές Σχολές Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Πα-
τρῶν καί Ἰωαννίνων λειτουργεῖ χημικό τμήμα, ὅπου ἐκπαιδεύονται
οἱ χημικοί. Οἱ πτυχιούχοι χημικοί μποροῦν, ἂν θέλουν, νά παρακο-
λουθήσουν τό διετές μετεκπαιδευτικό τμήμα πληροφοριακῆς καί
ἐπιχειρησιακῆς ἐρευνας πού λειτουργεῖ στή Φυσικομαθηματική
Σχολή Ἀθηνῶν γιά ὅλους τοὺς πτυχιούχους τῆς φυσικομαθηματι-
κῆς.

Γιά περισσότερες λεπτομέρειες:

Ἐδρα Ἀνοργάνου Χημείας, τηλ. 3610261.

Ἐδρα Ὄργανικῆς Χημείας, τηλ. 3610276.

ΒΙΟΧΗΜΙΚΟΣ

Ἡ βιοχημεῖα ἀσχολεῖται μέ τή χημική ὕφή καί τίς λειτουργίες
τῶν οὐσιῶν πού συνιστοῦν τοὺς ζωντανούς ὀργανισμούς καί τά χη-
μικά γεγονότα πού συμβαίνουν σέ αὐτούς τοὺς ὀργανισμούς.
Ἐπειδή αὐτό μᾶς ὁδηγεῖ στή μελέτη μιᾶς τεράστιας ποικιλίας ὕλι-
κοῦ, ἡ ἐργασία τοῦ βιοχημικοῦ εἰσέρχεται στόν τομέα τῆς χημείας,

της αγροτικής χημείας, της βιολογίας, της ιατρικής φυσιολογίας και της κτηνοτροφίας. Άλλοι τομείς είναι ή δασονομία, ή ιχθυολογία, ή έρευνα φυτών, ή διαιτητική, ή φαρμακευτική, ή ζυθοποιία και ή γονιμοποίηση.

Ο βιοχημικός έρευνά για τή βάση της ζωής και τούς παράγοντες πού διατηρούν τή ζωή. Τά έπαγγελματικά του ενδιαφέροντα ποικιλουν από τό τί άποφασίζει τήν κληρονομικότητα ως τό πώς οί ζωντανοί οργανισμοί αντιδρούν στά διαστημικά ταξίδια. Προσδιορίζει και αναλύει χημικές διαδικασίες πού είναι σχετικές μέ βιολογικούς παράγοντες, όπως ή άναπαραγωγή και ό μεταβολισμός. Έπιθεωρεί και έρευνά τήν επήρεια χημικών ουσιών (τροφών, όρμονών, φαρμάκων) στους οργανισμούς. Μελετά τίς χημικές αλλαγές στό ζωντανό ίστό πού προκαλουνται από γενετικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Οί βιοχημικοί εργάζονται μέ μία μεγάλη ποικιλία ουσιών, από πολύ μεγάλα μόρια μέχρι γιγαντιαία μακρομόρια. Μελετούν χημικά συνθετικά, όπως πρωτεΐνες, σάκχαρο, όξέα, μεταλλικά, πολυσακχαρίνες, πάχη κτλ. Άσχολούνται μέ προβλήματα γενετικής, ένζυμολογίας, δράσεως τών όρμονών, μέ τή βιοενέργεια και τά φαινόμενα του βιοχημικού έλέγχου.

Οί τομείς όπου εφαρμόζεται ή βιοχημεία είναι κυρίως ή ιατρική, ή διαιτητική και ή γεωπονική. Στόν ιατρικό τομέα οί βιοχημικοί έρευνούν τήν αίτια και τή θεραπεία άσθενειών ή άναπτύσσουν διαγνωστικές διαδικασίες. Στό διαιτητικό τομέα προσδιορίζουν τήν αναγκαία διαιτητική για τή διατήρηση της καλής υγείας και τήν επήρεια όρισμένων έλλείψεων της διατροφής σέ διάφορες λειτουργίες, π.χ. στήν ικανότητα μαθήσεως. Στό γεωπονικό τομέα οί βιοχημικοί έρευνούν χώμα, λιπάσματα και φυτά, για νά ανακαλύψουν καλύτερες μεθόδους καλλιέργειας και άποθηκεύσεως τών σιτηρών. Στίς έρευνές τους χρησιμοποιούν διάφορα έπιστημονικά όργανα και μηχανήματα, όπως είναι τά ήλεκτρονικά μικροσκόπια και οί ραδιενεργοί μετρητές ίσοτόπων. Έφευρίσκουν νέα όργανα και αναλυτικές τεχνικές, όταν είναι αναγκαίο.

Οί περισσότεροι βιοχημικοί (2 στους 3) άπασχολούνται στή βασική έρευνα για τήν άνάπτυξη τών έπιστημονικών γνώσεων. Μερικοί πού εργάζονται στήν έφαρμοσμένη έρευνα χρησιμοποιούν τίς ανακαλύψεις της βασικής έρευνας, για νά λύσουν πρακτικά προβλήματα ή νά άναπτύξουν ένα χρήσιμο προϊόν. Για παράδειγμα, μέ τή βασική έρευνα οί βιοχημικοί ανακαλύπτουν πώς ένας ζωντανός οργανισμός σχηματίζει μία όρμόνη. Αυτή ή γνώση χρησιμοποιείται στό εργαστήριό για νά συνθέτουν τήν όρμόνη και μετά νά τήν

παράγουν σέ αρκετή ποσότητα γιά νά ἐμπλουτίσουν ὀργανισμούς πού ἔχουν ἑλλειψη ὁρμόνης.

Προσόντα

Ὁ βιοχημικός ὡς ἐρευνητής πρέπει νά εἶναι ὑπομονетικός, νά μπορεῖ νά δουλεύει μέ ἀκρίβεια, νά μπορεῖ νά συγκεντρώνεται καί νά εἶναι παρατηρητικός στή δουλειά του. Γιά ὀρισμένες ἐργασίες εἶναι ἀπαραίτητη ἡ ἱκανότητα νά ἐργάζεται μέ πειραματόζωα.

Ἀπασχόληση

Πολλοί βιοχημικοί ἀπασχολοῦνται σέ ἐργαστήρια νοσοκομείων, ὅπου ἡ ἐργασία τους βοηθᾷ τὸ ἱατρικὸ προσωπικὸ στή διάγνωση καί τῇ θεραπείᾳ τῶν ἀσθενῶν. Ἄλλοι ἐργάζονται σέ ἰνστιτοῦτα καί ἐργαστήρια ἐρευνῶν. Στῇ βιομηχανίᾳ οἱ βιοχημικοὶ ἀπασχολοῦνται σέ ἐργοστάσια λιπασμάτων, φαρμακευτικῶν προϊόντων, δερματίνων ἢ μάλλινων προϊόντων, τροφίμων, ποτῶν καί καλλυντικῶν.

Οἱ προοπτικές αὐξήσεως τῶν θέσεων ἀπασχολήσεως εἶναι ἀρκετά εὐνοϊκές, ἰδιαίτερα σέ νοσοκομεῖα, κλινικές καί ἄλλα μέρη, ὅπου γίνεται ἱατρικὴ ἐρευνα. Ἡ βιοχημεῖα ἀποκτᾷ ἐπίσης σιγά σιγά μεγάλη σημασία καί σέ ἄλλους τομεῖς, ὅπως ἡ ὠκεανογραφία καί ἡ περιβαλλοντικὴ ὑγεία (μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος).

Ἐκπαίδευση

Ἡ βιοχημεῖα διδάσκεται στοὺς φοιτητές τῶν χημικῶν, φαρμακευτικῶν, βιολογικῶν καί φυσιογνωστικῶν τμημάτων τῶν φυσικομαθηματικῶν σχολῶν τῶν πανεπιστημίων μας. Οἱ πτυχιούχοι χημικοί, βιολόγοι καί φυσιογνώστες μποροῦν νά ἐργαστοῦν ὡς βιοχημικοί.

Ἐκπαίδευση στῇ βιοχημεῖα παρέχεται σέ διάφορα εὐρωπαϊκὰ καί ἀμερικανικὰ πανεπιστήμια καθὼς καί μετεκπαίδευση στὶς ὑποειδικότητες τῆς βιοχημεῖας.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Βιολογίας, τηλ. 727874.

Ἔδρα Φυσικῆς, τηλ. 3633412.

Ἔδρα Φαρμακογνωσίας, τηλ. 3611822.

Ο ΑΣΤΡΟΝΟΜΟΣ

Ἡ ἀστρονομία συχνά θεωρεῖται ἡ πιὸ θεωρητικὴ ἀπὸ ὅλες τίς

ἐπιστήμες, ἀλλά ἔχει πολλές πρακτικές ἐφαρμογές. Οἱ ἀστρονόμοι μελετοῦν ὅλα τὰ οὐράνια σώματα στό σύμπαν. Συγκεντρώνουν καί ἀναλύνουν δεδομένα γιά τόν ἥλιο, τή σελήνη, τοὺς πλανῆτες καί τὰ ἀστέρια καί προσπαθοῦν νά προσδιορίσουν τὰ μεγέθη, τή μορφή, τίς ἐπιφανειακές θερμοκρασίες, τή χημική σύνθεση καί τίς κινήσεις αὐτῶν τῶν ἀερίων καί τῆς σκόνης πού παρεμβάλλεται ἀνάμεσά τους. Ὑπολογίζουν τίς θέσεις τῶν πλανητῶν, τήν τροχιά τῶν κομητῶν, τῶν ἀστεροειδῶν καί τῶν τεχνητῶν δορυφόρων. Κάνουν ἀκόμη στατιστικές μελέτες τῶν ἀστέρων καί τῶν γαλαξιδῶν. Οἱ ἀστρονόμοι μελετοῦν τό μέγεθος καί τό σχῆμα τῆς γῆς καί τίς ιδιότητες τῆς ἀτμόσφαιράς της. Οἱ ἀστρονομικές παρατηρήσεις εἶναι πολὺτιμες γιά τή ναυσιπλοΐα καί τήν ἀκριβή μέτρηση τῆς ὥρας. Γιά νά ἐκτελέσουν τίς λεπτομερεῖς παρατηρήσεις τοὺς στόν οὐρανό, οἱ ἀστρονόμοι συχνά χρησιμοποιοῦν πολὺπλοκες φωτογραφικές τεχνικές, μηχανήματα μετρήσεως τοῦ φωτός καί ἄλλα ὀπτικά μηχανήματα. Τό τηλεσκόπιο εἶναι τό κύριο ὄργανο πού χρησιμοποιοῦν γιά παρατηρήσεις. Γιά νά κάνουν λεπτομερεῖς παρατηρήσεις, χρησιμοποιοῦν διάφορα μηχανήματα πού συνάπτονται στό τηλεσκόπιο. Ἐπίσης τίς πληροφορίες τοὺς τίς συγκεντρώνουν οἱ ἀστρονόμοι μέσω πυραύλων καί γήινων δορυφόρων πού τοὺς ἔχουν ἐξοπλίσει μέ διάφορα ὄργανα μετρήσεως. Γιά τήν ἐπεξεργασία καί τήν ἀνάλυση τῶν δεδομένων πού συλλέγουν χρησιμοποιοῦν ἠλεκτρονικούς ἐγκεφάλους.

Οἱ ἀστρονόμοι συνήθως εἰδικεύονται σέ ἓναν κλάδο τῆς ἀστρονομίας:

Οἱ ἀστροφυσικοί ἐφαρμόζουν φυσικοὺς νόμους σέ ἀστρικές ἀτμόσφαιρες.

Οἱ οὐράνιοι μηχανικοί ἀσχολοῦνται μέ τίς κινήσεις τῶν ἀντικειμένων μέσα στό οὐράνιο σύστημα καί ἐφαρμόζουν τίς γνώσεις τοὺς γιά τόν ὑπολογισμό τῶν τροχιῶν τῶν διαστημοπλοίων καί τῶν τεχνητῶν γήινων δορυφόρων.

Οἱ ραδιοαστρονόμοι μελετοῦν τήν πηγή καί τή φύση τῶν οὐράνιων ραδιοκυμάτων, χρησιμοποιώντας ραδιοτηλεσκοπία ὑψηλῆς εὐαισθησίας.

Οἱ ἀστρονόμοι ἀstromετρίας μετροῦν τίς γωνιακές θέσεις καί τίς κινήσεις τῶν οὐράνιων σωμάτων.

Οἱ ἀστρονόμοι φωτομετρίας μετροῦν τήν ἔνταση τοῦ φωτός.

Οἱ ἀστρονόμοι σπεκτροσκοπίας ἀστρονομικῶν πηγῶν ἀναλύνουν τό μήκος τῶν κυμάτων ραδιενέργειας πού ἐκπέμπουν τὰ οὐράνια σώματα.

Οἱ στατιστικοί ἀστρονόμοι κάνουν στατιστική μελέτη μεγάλων ἀριθμῶν οὐράνιων ἀντικειμένων, ὅπως τὰ ἀστέρια, γιά νά προσδιορίσουν τίς μέσες τοὺς ιδιότητες.

Ἀπασχόληση

Οἱ περισσότεροι ἀστρονόμοι ἀπασχολοῦνται ὡς καθηγητές στή μέση ἢ ἀνώτατη ἐκπαίδευση (ὅπως καθηγητές μαθηματικῶν ἢ φυσικῆς στά γυμνάσια). Ἄλλοι ἀσχολοῦνται μέ ἔρευνες σέ ἱνστιτοῦτα ἢ ὡς ὑπάλληλοι στά ἀστεροσκοπεῖα καί σέ ἐπιχειρήσεις κατασκευῆς ἀστρονομικῶν ὀργάνων. Ἕνας μέγας ἀριθμός ἀστρονόμων ἀπασχολεῖται σέ ἰδιωτικές ἐπιχειρήσεις κατασκευῆς ἀεροσκαφῶν καί διαστημοπλοίων. Λίγοι ἀστρονόμοι ἀσχολοῦνται σέ μουσεῖα καί πλανητάρια.

Προοπτικές

Ἡ ἀστρονομία εἶναι ἐπιστήμη τοῦ παρόντος καί τοῦ μέλλοντος. Οἱ εὐκαιρίες ἀπασχολήσεως σ' αὐτό τόν τομέα συνεχῶς αὐξάνουν. Ὁ κύριος παράγοντας γιά τήν αὐξηση τῆς ζήτησεως τῶν ἀστρονόμων εἶναι ἡ ἐξέλιξη τῆς διαστημικῆς ἐπιστήμης, γιὰτί ζοῦμε τήν ἐποχή τοῦ διαστήματος, τήν ἐποχή τῶν πυραύλων, τῶν τεχνητῶν γήινων δορυφόρων καί τῆς ἐξερευνήσεως τοῦ διαστήματος. Θά χρειάζονται συνεχῶς ἀστρονόμοι, γιά νά ἀναλύουν τά δεδομένα πού συλλέγονται ἀπό πυραύλους καί διαστημόπλοια καί γιά νά προγραμματίζουν καί νά καθοδηγοῦν προγράμματα ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων πού γίνονται μόνο μέ μηχανήματα πού τοποθετοῦνται σέ διαστημικά ὄχηματα.

Οἱ συνεχῶς αὐξανόμενες δραστηριότητες στήν ἀερονομία ἀπό ἐκπαιδευτικά ἱνστιτοῦτα, τό κράτος καί τίς βιομηχανίες ἀναμένεται νά αὐξήσουν τή ζήτηση εἰδικευμένων ἀστρονόμων.

Ἐκπαίδευση

Ἡ ἀστροφυσική καί ἡ ἀστρονομία διδάσκεται στούς μαθηματικούς καί φυσικούς τῶν πανεπιστημίων μας. Εἰδίκευση καί μετεκπαίδευση στήν ἀστρονομία παρέχεται μόνο στό ἐξωτερικό.

Γιά περισσότερες πληροφορίες:

Ἔδρα Μαθηματικῶν, τηλ. 3611393.

Ἔδρα Ἀστρονομίας, τηλ. 743211

Ἔδρα Φυσικῆς, τηλ. 3633412.

4. ΑΛΛΕΣ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ο ΜΗΧΑΝΟΤΕΧΝΙΤΗΣ

Όρισμός: Είναι ο τεχνίτης που συναρμολογεί, επισκευάζει και συντηρεί εξαρτήματα, συσκευές και μηχανές.

Φύση και περιγραφή εργασίας

Η πρώτη ύλη από την οποία κατασκευάζονται οι μηχανές, τα εργαλεία και οι διάφορες συσκευές είναι το μέταλλο. Για να φτάσουμε στο τελικό μεταλλικό κατασκεύασμα είναι απαραίτητη μία σειρά από εργασίες, με τις οποίες το άμορφο μέταλλο μετασχηματίζεται σε εξαρτήματα που συνθέτουν τη μηχανή στην τελική μορφή της.

Ο μηχανοτεχνίτης εργάζεται πάντα με βάση το σχέδιο του αντικειμένου που πρόκειται να κατασκευάσει. Εκλέγει το μέταλλο που θα χρησιμοποιήσει, χαράζει πάνω σ' αυτό το περίγραμμα του σχεδίου και με βάση αυτό το περίγραμμα κόβει και λειανεί το μέταλλο δίνοντάς του τις διαστάσεις που πρέπει. Με όργανα μετρήσεως ελέγχει τις διαστάσεις και προσαρμόζει τα διάφορα τμήματα του αντικειμένου που κατασκευάζει, αφού τούς κάνει τις απαραίτητες αλλαγές. Πολλές φορές χρειάζεται να συγκολλήσει, να λιώσει και να δώσει σχήμα σε νέα κομμάτια μετάλλου. Συχνά είναι υποχρεωμένος να κατασκευάζει ειδικά εργαλεία. Ασχολείται επίσης με τη συντήρηση, την επισκευή και την αντικατάσταση των εργαλείων, των μηχανών και των εξαρτημάτων τους.

Ανάλογα με τη μηχανή που χρησιμοποιεί για να σχηματοποιήσει το μέταλλο, έχει και την ειδικότητα του τορναδόρου ή φρεζαδόρου. Άλλη ειδικότητα μηχανοτεχνιτών είναι οι τεχνίτες κινητήρων που ασχολούνται με τη συναρμολόγηση των εξαρτημάτων κινητήρων αεροπλάνων, ατμομηχανών κτλ.

Συνθήκες εργασίας

Ο μηχανοτεχνίτης εργάζεται κατά κανόνα σε κλειστούς χώρους, εργοστάσια ή εργαστήρια με κανονικές συνθήκες φωτισμού και θερμοκρασίας. Σ' αυτούς τους χώρους επικρατεί ο θόρυβος από τη λειτουργία των μηχανών. Δουλεύει, σχεδόν πάντα, μαζί με άλλους συναδέλφους του ή βοηθούς. Όρθιος συνήθως, μπροστά σ' έναν πάγκο ή μπροστά στη μηχανή που χειρίζεται, μετακινείται σε περιορισμένο χώρο, με την προσοχή του πάντα συγκεντρωμένη. Κάνει διάφορες κινήσεις των χεριών ανάλογα με τις απαιτήσεις της

έργασίας του. Στίς περιπτώσεις που ή έργασία που κάνει είναι έπι-
σκευή ή έγκατάσταση μηχανών ή συσκευών, οί μετακινήσεις του
μηχανοτεχνίτη είναι περισσότερες και είναι ανάγκη τό σώμα του νά
παίρνει δυσκολότερες στάσεις (σκυφτός, γονατιστός κτλ.).

Απαιτούμενα προσόντα - άντενδείξεις - κίνδυνοι

Η έργασία του μηχανοτεχνίτη όλων των ειδικοτήτων είναι μία
έργασία άκρίβειας. Γι' αυτό άκριβώς ή προσοχή, τό αίσθημα της
άκρίβειας και της τάξεως στην έργασία είναι γενικές απαιτήσεις του
κλάδου. Απαραίτητες έπίσης γιά τό μηχανοτεχνίτη είναι ή καλή
άντίληψη των σχημάτων και των μορφών, ή σταθερότητα και ή
άκρίβεια των κινήσεων καθώς και ή ικανότητα μαθηματικών ύπολο-
γισμών. Η καλή όραση και κάποια σωματική εύλυγσία και εύκι-
νησία είναι άπαραίτητες.

Ο άστιγματισμός, όταν είναι σέ μεγάλο βαθμό, ή έπιληψία, οί
παθήσεις των άρθρώσεων (κυρίως των χειρών), διάφορες παθήσεις
που έμποδίζουν την έργασία σέ όρθια στάση (κιρσοί, φλεβίτιδα,
πλατυποδία) καθώς και οί νευροψυχικές παθήσεις άποτελούν άντεν-
δείξεις γιά τό έπάγγελμα του μηχανοτεχνίτη. Άνάλογα μέ την ειδι-
κότητα υπάρχουν και όρισμένοι κίνδυνοι έπαγγελματικοί, όπως μι-
κροτραυματισμοί των χειρών και ξένα σώματα στά μάτια.

Έκπαίδευση

Γιά τούς άποφοίτους δημοτικού σχολείου, ήλικίας 14-18 έτών,
λειτουργούν οί Σχολές Μαθητείας του ΟΑΕΔ. Η εκπαίδευση διαρ-
κεί τέσσερα χρόνια και είναι δωρεάν. Υπάρχουν έπίσης οί κατώτε-
ρες δημόσιες τεχνικές σχολές του Υπουργείου Παιδείας καθώς και
διάφορες άλλες ιδιωτικές τεχνικές σχολές.

Γιά άτομα πάνω από 18 έτών λειτουργούν οί σχολές έπαγγελμα-
τικής κατάρτισεως ένηλίκων του ΟΑΕΔ. Η εκπαίδευση διαρκεί 6
μήνες και είναι δωρεάν. Γιά τούς άποφοίτους της Γ' τάξεως γυμνα-
σίου και τούς άποφοίτους κατώτερων τεχνικών σχολών υπάρχουν οί
μέσες τεχνικές δημόσιες ή ιδιωτικές σχολές, από όπου άποφοιτούν
οί μαθητές μέ τό δίπλωμα του μηχανοτεχνίτη έργοδηγού. Οί άπό-
φοιτοί λυκείου ή μέσων τεχνικών σχολών μπορούν νά δώσουν έ-
ξετάσεις στά τμήματα τεχνολόγων μηχανικών των ΚΑΤΕΕ του
Υπουργείου Παιδείας.

Άγορά έργασίας

Μέ τή σημερινή επικράτηση της μηχανής σ' όλους σχεδόν
τούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας ή έργασία του μηχανο-
τεχνίτη είναι όχι μόνο άπαραίτητη αλλά και περιζήτητη. Ίδιαίτερα

στή χώρα μας, πού βρίσκεται σήμερα στό στάδιο τῆς βιομηχανικῆς τῆς ἀναπτύξεως, ὁ κλάδος τῶν μηχανοτεχνιτῶν παρουσιάζει σημαντική ζήτηση, μέ καλύτερη ἀκόμη προοπτική γιά τό μέλλον. Εἶναι βέβαιο ὅτι στά ἐπόμενα χρόνια θά μᾶς χρειαστοῦν περισσότεροι εἰδικευμένοι μηχανοτεχνίτες, οἱ ὁποῖοι ὁμως εἶναι ἀπαραίτητο νά διαθέτουν ἐπαγγελματική κατάρτιση ἀνάλογη μέ τίς ἀπαιτήσεις μιᾶς σύγχρονης καί βιομηχανικά ἀναπτυγμένης κοινωνίας. Μ' αὐτή τήν προϋπόθεση ἡ ἐπαγγελματική σταδιοδρομία τῶν νέων ἀνθρώπων πού πρόκειται νά διαλέξουν αὐτό τόν κλάδο δραστηριότητας πρέπει νά θεωρεῖται ἐξασφαλισμένη σέ ὑψηλότερα ἀπό τά σημερινά ἐπίπεδα, τόσο ἀπό τήν ἀποψη τῆς ἀμοιβῆς ὅσο καί ἀπό τήν πλευρά τῆς γενικῆς θέσεώς τους στήν κοινωνική ἱεραρχία. Συνιστοῦμε τόν κλάδο τοῦ μηχανοτεχνίτη στούς νέους πού διαθέτουν τίς ἀπαιτούμενες ἱκανότητες, σ' αὐτούς πού ἔχουν ἰδιαίτερη κλίση στήν τεχνική ἐργασία, πού γενικά ἀγαποῦν τίς μηχανές.

Οἱ μηχανοτεχνίτες μποροῦν νά ἀπασχοληθοῦν:

- σέ ἐργοστάσια κατασκευῆς μηχανῶν,
- στό μηχανουργεῖο κάθε ἐργοστασίου,
- σέ ἐργοστάσια κατασκευῆς ἐξαρτημάτων καί μηχανικῶν ἐργαλείων,
- ὡς συντηρητές μηχανῶν σέ ὁποιοδήποτε χώρο λειτουργοῦν μηχανήματα. Μποροῦν ἐπίσης νά ἀνοίξουν δικό τους μηχανουργεῖο.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Ὅρισμός: Εἶναι ὁ βοηθός τοῦ διπλωματούχου μηχανολόγου μηχανικοῦ στή μελέτη, στήν ἐγκατάσταση, στήν ἐπιβλέψη καί στόν καθορισμό τῶν ἀναγκαίων τύπων μηχανημάτων μιᾶς παραγωγικῆς μονάδας (ἐργοστάσιο, βιοτεχνικό συγκρότημα, σταθμός παραγωγῆς ἠλεκτρισμοῦ κτλ.).

Φύση καί περιγραφή ἐργασίας

- Προετοιμάζει τοὺς χώρους καί τά ἀπαιτούμενα μέσα γιά τήν τοποθέτηση τοῦ μηχανολογικοῦ ἐξοπλισμοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως.
- Ἐπιβλέπει τίς ἐγκαταστάσεις, τή λειτουργία καί τή συντήρηση τῶν μηχανῶν παραγωγῆς.
- Λαμβάνει τά ἀναγκαῖα μέτρα γιά τήν ἀσφάλεια τῶν ἐγκαταστάσεων καί τοῦ προσωπικοῦ.
- Συντάσσει τό σχέδιο τῶν μηχανολογικῶν ἐγκαταστάσεων (θέρμανση, ἀερισμός, κλιματισμός κτλ.) πού ἐξυπηρετοῦν τή λειτουργία.

γία του κτιρίου όπου εργάζεται.

- Κάνει δοκιμές για να ελέγξει την καλή λειτουργία των μηχανών, εντοπίζει τις τυχόν βλάβες τους και κάνει τις αναγκαίες επισκευές.
- Βοηθά στα πειράματα για την καλύτερηση της λειτουργίας και της σχεδίασης των μηχανολογικών συσκευών και στην εφαρμοσμένη έρευνα τεχνολογικών φαινομένων, σύμφωνα με τις οδηγίες που του δίδονται από το μηχανολόγο μηχανικό.
- Προωθεί την πώληση μηχανολογικών προϊόντων μιας επιχείρησης.
- Μετά από κατάλληλη παιδαγωγική εκπαίδευση μπορεί να διδάξει τεχνολογικά μαθήματα της ειδικότητάς του σε διάφορες τεχνικές σχολές.

Συνθήκες εργασίας

Ανάλογοι με το είδος της εργασίας του είναι και οι χώροι μέσα στους οποίους απασχολείται. Όταν μελετά τα σχέδια της μηχανολογικής εγκατάστασης, εργάζεται σε καλά φωτισμένα γραφεία. Όταν επιθεωρεί ή επισκευάζει τις μηχανολογικές εγκαταστάσεις, βρίσκεται μέσα στους κλειστούς χώρους του μηχανοστασίου, όπου επικρατεί ο θόρυβος των μηχανών. Σ' αυτή την περίπτωση χρειάζεται να είναι αρκετά προσεκτικός και να ακολουθεί τους κανονισμούς ασφάλειας, για να αποφύγει ατυχήματα που υπάρχει περίπτωση να προκληθούν κατά το χειρισμό των μηχανημάτων.

Προσόντα (σωματικά, ψυχοδιανοητικά)

Ο τεχνολόγος μηχανολόγος πρέπει να είναι άτομο με καλή αντίληψη χώρου και σχημάτων, για να μπορεί να εκτιμά τα σχέδια των μηχανημάτων και τους ανάλογους χώρους εγκαταστάσεων. Πρέπει να είναι άτομο υπεύθυνο, με διοικητικές ικανότητες, για να μπορεί να δίνει υπεύθυνες οδηγίες για την εγκατάσταση, συντήρηση και επισκευή του μηχανολογικού εξοπλισμού. Στην περίπτωση που εργάζεται ως καθηγητής τεχνικής σχολής ή είναι υπεύθυνος για την προώθηση πωλήσεων διάφορων μηχανημάτων πρέπει να είναι κοινωνικός και ευχάριστος στους τρόπους του.

Η εργασία του απαιτεί καλή υγεία, γερή κράση, καλή όραση και ευκινησία χεριών.

Εκπαίδευση

Σ' όλα τα ΚΑΤΕΕ του Υπουργείου Παιδείας λειτουργεί τμήμα τεχνολόγων μηχανολόγων για τους αποφοίτους εξατάξιου γυμνα-

σίου ή τεχνικού λυκείου καί τούς πτυχιούχους μέσων επαγγελματι-
κών ή τεχνικών σχολών. Ή εκπαίδευση διαρκεί τρία χρόνια καί
είναι δωρεάν.

Άπασχόληση

Ο τεχνολόγος μηχανολόγος μπορεί νά εργαστεί:

- Στο μηχανολογικό τμήμα μελετών αρχιτέκτονα ή μηχανολόγου μηχανικού.
- Στά μηχανολογικά γραφεία τά ειδικευμένα στή μελέτη καί στήν κατασκευή βιομηχανικών ή βιοτεχνικών μονάδων.
- Στο τμήμα μελετών ή παραγωγής βιομηχανικού ή βιοτεχνικού συγκροτήματος.
- Στο τμήμα πωλήσεως ή εξυπηρετήσεως μιās επιχειρήσεως πού ασχολείται μέ τήν πώληση μηχανών καί μηχανολογικού εξοπλισμού.
- Ως καθηγητής σέ διάφορες τεχνικές σχολές.

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ

Γενικά

Ή ανάγκη γιά λογιστική ενημέρωση μιās οικονομικής μονάδας οποιουδήποτε βαθμού έγινε κατανοητή από τούς αρχαιότατους χρόνους. Από τό 3600 π.Χ. οί αρχαίοι Βαβυλώνιοι κρατούσαν λογιστικούς αριθμούς. Τό 1581 θεωρήθηκε ή λογιστική ως ειδική άπασχόληση. Τόν ίδιο χρόνο ιδρύεται ή πρώτη λογιστική σχολή στή Βενετία, πού άκμαζε τότε τό εμπόριό της.

Σήμερα ή λογιστική άποτελεί τό νευραλγικό κέντρο κάθε επιχειρήσεως. Καίτοι έχει μηχανοποιηθεί μέ τίς αριθμομηχανές, τίς λογιστικές μηχανές καί τόν ηλεκτρονικό ύπολογιστή πού χρησιμοποιεί, έν τούτοις δέν αντικαταστάθηκε ό λογιστής από τίς μηχανές. Μόνο αυτός εξακολουθεί νά ξέρει ποιοί είναι οί ζωτικοί αριθμοί μέσα σέ μιá επιχείρηση καί τί σημαίνουν οί αριθμοί αυτοί γιά τήν επιτυχημένη ή όχι έκβαση τών εργασιών της. Ή έρμηνεία τών αριθμών αυτών είναι ή μεγάλη ευθύνη του έμπειρου λογιστή. Βάσει τών χρήσιμων αυτών πληροφοριών ή διοίκηση θα πάρει σπουδαίες αποφάσεις γιά νά βελτιώσει, νά επεκτείνει ή νά περιορίσει μερικούς τομείς δραστηριότητας.

Φύση καί περιγραφή τής εργασίας

Μέσα σ' ένα οργανωμένο σύνολο ενός λογιστηρίου μιās επιχειρήσεως ή ενός οργανισμού δέν έχουν όλοι τόν ίδιο βαθμό ύπευθυνό-

τητας ή πρωτοβουλίας. Ὑπάρχει συνήθως ἓνας μεγάλος βαθμός καταμερισμοῦ τῆς ἐργασίας καί καθένas εἶναι ὑπεύθυνος γιά τό τμήμα τῆς ἐργασίας πού τοῦ ἔχει ἀνατεθεῖ νά ἐκτελέσει.

Ἄν ὁ λογιστής βρίσκεται στή βάση τῆς ἱεραρχίας (βοηθός λογιστή) συνήθως ἀσχολεῖται μέ ἀπλές ἐργασίες καταχωρίσεως τῶν οἰκονομικῶν πράξεων στά λογιστικά βιβλία, βάσει δικαιολογητικῶν (ἀποδεικτικά ἔγγραφα, τιμολόγια, κοστολόγια, ἐντάλματα πληρωμῶν, γραμμάτια εἰσπράξεων, φορτωτικές κτλ.).

Ἐκτός ἀπό τά βασικά βιβλία (ἡμερολόγιο-γενικό-καθολικό) τά ἄλλα ἔχουν ἀντικατασταθεῖ ἀπό καρτέλες. Ἐνημερώνει τίς καρτέλες αὐτές καί τηρεῖ τό ἀρχεῖο τους.

- Ἐξάγει τά μηνιαῖα ἰσοζύγια μέ τή συμφωνία τῶν λογαριασμῶν.
- Γιά τίς τρέχουσες πληρωμές καί εἰσπράξεις κόβει τά σχετικά γραμμάτια εἰσπράξεων καί ἐνταλμάτων πληρωμῶν, χρεώνοντας ἢ πιστώνοντας τοὺς σχετικούς λογαριασμούς.
- Συντάσσει τίς μισθοδοτικές καταστάσεις.
- Ἐνημερώνει τό ἀρχεῖο.
- Βγάζει ἀντίγραφα λογαριασμῶν τῶν πελατῶν.
- Κρατᾷ τή σχετική ἀλληλογραφία.
- Χειρίζεται τίς ἀριθμητικές καί λογιστικές μηχανές.
- Μπορεῖ νά εἰδικευθεῖ στή μηχανογράφηση (χειρισμός τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστή).

Ἄν βρίσκεται στήν κορυφή τῆς ἱεραρχίας (διευθυντής λογιστηρίου) ἔργο του κυρίως εἶναι:

- Ἡ ὀργάνωση τοῦ λογιστηρίου καί ἡ διαμόρφωση τοῦ λογιστικοῦ συστήματος.
- Ὁ καταμερισμός τῆς ἐργασίας καί ἡ ὀργάνωση τῶν τμημάτων.
- Ἡ διεύθυνση τοῦ προσωπικοῦ καί ὁ ἔλεγχος τῶν ἐργασιῶν.
- Ἡ παρουσίαση τῶν οἰκονομικῶν γεγονότων κατά τέτοιο τρόπο, ὥστε ὁ ἐπιχειρηματίας νά ἐνημερώνεται κάθε στιγμή γιά τήν πορεία τῆς ἐπιχειρήσεώς του.
- Ἡ σύνταξη τοῦ προϋπολογισμοῦ καί ἡ ἐκδοση τοῦ ἰσολογισμοῦ.
- Κάνει ἐπίσης προβλέψεις γιά τήν οἰκονομική πορεία τῆς ἐπιχειρήσεως καί συμβουλεύει ἀνάλογα τοὺς ὑπευθύνους.

Τά ἐνδιάμεσα στελέχη (προϊστάμενοι τμημάτων) ἀνάλογα μέ τό βαθμό ἱεραρχήσεως καί ὑπευθυνότητας ἀσκοῦν διοίκηση, δηλαδή ὀργανώνουν τό τμήμα, συντονίζουν τίς ἐργασίες του, ἐλέγχουν καί κατευθύνουν τό προσωπικό πού ἔχουν στή διάθεσή τους καί γενικά ἐργάζονται σέ θέματα βάσεως.

Εἰδικότητες

Ἐπειδή οἱ οἰκονομικές δραστηριότητες μέ τίς ὁποῖες ἀσχολεῖται

ένας λογιστής είναι πολύπλευρες, είναι υποχρεωμένος να ειδικευθεί σε όρισμένους μόνο τομείς.

“Αν είναι πτυχιούχος λογιστής, μπορεί να ασχοληθεί με φορολογικά. Ο φοροτεχνικός λογιστής γνωρίζει καλά τις φορολογικές διατάξεις του κώδικα και προτείνει την τήρηση ανάλογων βιβλίων, την επίλυση των διαφορών με τη φορολογική υπηρεσία, τη σύνταξη των φορολογικών δηλώσεων κτλ.

Μπορεί επίσης να γίνει **Κοστολόγος**. Ειδικεύεται στην κοστολόγηση των εμπορευμάτων με βάση τις τιμές των πρώτων ύλων, του κεφαλαίου και της εργασίας.

“Ο **όρκωτός λογιστής** δεν είναι υπάλληλος της επιχειρήσεως, ανήκει στο ειδικό σώμα των όρκωτων λογιστών και ασχολείται με τό:

- Να ελέγχει την ορθότητα των λογιστικών εγγραφών.
- Να εξετάζει τα αποδεικτικά έγγραφα κάθε είδους (γραμμάτια, εντάλματα, τιμολόγια, φορτωτικές κτλ.).
- Να ελέγχει τη συμφωνία ταμείου προς το λογιστικό υπόλοιπο.
- Να εξετάζει τραπεζικούς λογαριασμούς κτλ.

Βάσει όλων αυτών συντάσσει τις σχετικές εκθέσεις, τις οποίες και υποβάλλει στα αρμόδια όργανα που του ανάθεσαν την εργασία ελέγχου.

“Από το νόμο υπόκεινται σε έλεγχο του σώματος των όρκωτων λογιστών οι ανώνυμες εταιρείες, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι τράπεζες, τα νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου (γεωργικοί συνεταιρισμοί κτλ.) που χρηματοδοτούνται από το δημόσιο.

Μετά τον έλεγχο και τη σύνταξη της σχετικής εκθέσεως ο όρκωτός λογιστής προσυπογράφει τον ισολογισμό. Και ο πρόεδρος του δικαστηρίου μπορεί να όρίσει έκτακτο έλεγχο μιας επιχειρήσεως από όρκωτο λογιστή. “Ορκωτός λογιστής μπορεί να γίνει ο πτυχιούχος ανώτατης οικονομικής σχολής, ο οποίος διαθέτει σχετική έμπειρία στο λογιστικό κλάδο, αφού δώσει ειδικές εξετάσεις στο σώμα όρκωτων λογιστών.

***Απαιτούμενα προσόντα**

Γιά να ακολουθήσει κανείς το επάγγελμα του λογιστή, θα πρέπει καταρχήν να του άρσει να απασχολείται με αριθμούς και να τρέφει κάποιο σεβασμό για την ακρίβεια, την επιμελημένη εργασία και τη λεπτομέρεια, γιατί πολλές φορές αναγκάζεται να απασχοληθεί πολλές ώρες προκειμένου να βρεί μία ασημαντη διαφορά στή συμφωνία των λογαριασμών και των ισοζυγίων. “Επίσης απαιτείται υπομονή, ικανότητα συγκεντρώσεως της προσοχής, άνοχη για την επαναλαμβανόμενη εργασία και έχεμύθεια, γιά να μπορεί να διαφυλάττει τα μυστικά της επιχειρήσεως. “Αν κατέχει υψηλό πόστο, θα πρέπει να

διαθέτει οργανωτικά και διοικητικά προσόντα, πλατιά αντίληψη και άνοικτο πνεύμα, γιά νά συλλαμβάνει τίς οικονομικές μεταβολές και νά παρακολουθεῖ τίς ἐξελίξεις τῶν λογιστικῶν συστημάτων και τῶν νέων τεχνικῶν μέσων, δηλ. λογιστικῶν μηχανῶν και ἡλεκτρονικῶν ὑπολογιστῶν (μηχανογράφηση).

Ἑκπαίδευση

Γιά νά γίνει κανεῖς βοηθός λογιστή, ἀρκεῖ νά ἀποφοιτήσῃ ἀπό τό οικονομικό λύκειο και σέ συνέχεια νά ἐξελιχθεῖ σέ στέλεχος τοῦ λογιστηρίου ὁποιοῦδήποτε βαθμοῦ ἀνάλογα μέ τήν ἐπίδοση και τήν πείρα του.

Σάν στέλεχος πρέπει νά ἔχει πτυχίο:

α) Σχολῶν στελεχῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ΚΑΤΕΕ, τμήματος λογιστῶν.

β) Α.Σ.Ο.Ε.Ε. Ἡ φοίτηση στή σχολή αὐτή εἶναι τετραετής. Ἀπό τό τρίτο ἔτος ἡ Ἀνωτάτη Ἑμπορική διαχωρίζεται σέ δύο τμήματα: Τό τμήμα τῶν οικονομικῶν ἐπιστημῶν και τό τμήμα τῶν ἐμπορικῶν ἐπιστημῶν. Ταυτόχρονη φοίτηση και στά δύο τμήματα δέν ἐπιτρέπεται.

γ) Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς και Θεσσαλονίκης. Ἡ φοίτηση στή σχολή αὐτή διαρκεῖ ἐπίσης τέσσερα χρόνια.

Οἱ σπουδαστές τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Πειραιῶς εἰδικεύονται σ' ἓνα ἀπό τά τρία τμήματα:

1. Τμήμα ὀργανώσεως και διοικήσεως ἐπιχειρήσεων
2. Τμήμα οικονομικῶν ἐπιστημῶν
3. Τμήμα στατιστικῆς.

Οἱ σπουδαστές τῆς Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης ἀπό τό τρίτο ἔτος σπουδῶν διαχωρίζονται σέ τρία τμήματα:

1. Βιομηχανικό
2. Οἰκονομικό
3. Ἑμπορικό.

Οἱ εἰσαγωγικές ἐξετάσεις γιά τόν οικονομικό κύκλο σπουδῶν περιλαμβάνουν ἐξετάσεις σέ ἔκθεση ἰδεῶν, μαθηματικά, φυσική, χημεία και ἱστορία.

Ἀπασχόληση και προοπτικές ἐπαγγέλματος

Ὁ λογιστής μπορεῖ νά ἀπασχοληθεῖ σ' ὅλους τοὺς ὀργανισμούς και τίς ἐπιχειρήσεις: βιομηχανικές, ἐμπορικές, τραπεζικές, ἀσφαλιστικές, ξενοδοχειακές κτλ. και σέ λογιστικές και οἰκονομικο-διοικητικές θέσεις τοῦ δημοσίου και νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου τοῦ κλάδου μέσης ἐκπαίδεψεως μέ τό πτυχίο τοῦ ἐπαγγελματικοῦ

λυκείου και σε θέσεις αντίστοιχες του κλάδου ανώτερης εκπαίδευσης, εφόσον έχει πτυχίο των ΚΑΤΕΕ, και του κλάδου ΑΤ (άνωτατης εκπαίδευσης), εφόσον έχει πτυχίο ανώτατης οικονομικής σχολής.

Μπορεί επίσης να έχει ιδιωτικό γραφείο και να αναλάβει την ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων μικρών ή μεσαίων επιχειρήσεων.

Υπάρχει ακόμα αισθητή ζήτηση στον τομέα αυτό τόσο για μεσαία όσο και για ανώτερα στελέχη.

Άμοιβή εργασίας

Οι άμοιβές εργασίας των βοηθών λογιστών αρχίζουν από 8.000 δρχ. το μήνα για τους αποφοίτους των μέσων οικονομικών σχολών και φθάνουν στις 20.000 δρχ. περίπου για όσους αποκτήσουν πείρα και ουσιαστικά προσόντα. Όταν εξελιχθούν μέχρι το βαθμό του υπεύθυνου λογιστή ή αρχιλογιστή, οι αποδοχές φθάνουν και τις 30.000-35.000 δρχ.

Για τους αποφοίτους των ανώτερων σχολών (ΚΑΤΕΕ) οι αποδοχές για τους πρωτοεργαζομένους αρχίζουν από 9.000-10.000 δρχ. το μήνα και φθάνουν τις 30-35 χιλιάδες, ανάλογα με την προϋπηρεσία και τη θέση που μπορούν να καταλάβουν και την επιχείρηση που εργάζονται π.χ. αρχιλογιστές ή προϊστάμενοι οικονομικών υπηρεσιών.

Για τους αποφοίτους της ΑΣΟΕΕ ή ΑΒΣΠ οι αποδοχές όσων εργάζονται σε ιδιωτικές επιχειρήσεις αρχίζουν από 10.000-12.000 δρχ. το μήνα και εξελίσσονται μέχρι 20.000 δρχ. για τους βοηθούς λογιστών.

Για τους αρχιλογιστές οι μηνιαίες αποδοχές κυμαίνονται από 15.000-35.000 δρχ. περίπου, ανάλογα με την επιχείρηση που εργάζονται και τα χρόνια προϋπηρεσίας τους.

Για τους διευθυντές οικονομικών υπηρεσιών οι αποδοχές κυμαίνονται από 25.000-60.000 δρχ. περίπου το μήνα.

Σε όλους τους λογιστές και τους βοηθούς τους παρέχεται συνήθως ένας μισθός επιπλέον το χρόνο ως επίδομα ισολογισμού.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Η τραπεζική δραστηριότητα αρχίζει από τότε που η πρωτόγονη ανταλλακτική οικονομία (τις) μεταβλήθηκε σε συναλλαγματική οικονομία, δηλαδή στην ανταλλαγή των διαφόρων προϊόντων μέσω ενός νομίσματος.

Τό αντικείμενο των τραπεζικών εργασιών είναι ή έμπορία τοῦ χρήματος. Ἡ τράπεζα δέχεται καταθέσεις καί πληρώνει τόκο, ἐκδίδει δάνεια καί εἰσπράττει ἕνα μεγαλύτερο ποσοστό τόκου. Ἡ διαφορά μεταξύ τοῦ τόκου πού πληρώθηκε καί τοῦ τόκου πού εἰσπράχθηκε ἀποτελεῖ τό κέρδος. Μιά ἄλλη πηγή εἰσοδήματος γιά τήν τράπεζα εἶναι οἱ προμήθειες πού εἰσπράττει γιά τίς διάφορες χρηματικές ἐξυπηρετήσεις πού κάνει στό κοινό.

Ἡ τραπεζική αὐτή δραστηριότητα γιά νά ἀναπτυχθεῖ χρειάζεταιται μιά διπλή ἐκδήλωση ἐμπιστοσύνης:

- τοῦ κοινού πού καταθέτει σ' αὐτήν τά χρήματά του, καί
- τῆς τράπεζας πρὸς τόν πελάτη, πού τοῦ δανείζει τά χρήματά της.

Οἱ τράπεζες εἰδικεύονται ἀνάλογα μέ τοὺς οἰκονομικούς κλάδους πρὸς τοὺς ὁποίους παρέχονται οἱ πιστώσεις. Ὅτις ἔχουμε τήν Τράπεζα Ἐπενδύσεων, τήν Ἀγροτική, τήν Ἐμπορική Πίστις, τήν Κτηματική Τράπεζα, τήν Ἐθνική, τήν Τράπεζα Ἑλλάδος κτλ. οἱ ὁποῖες, μολονότι λόγω τῆς εἰδικεύσεως αὐτῆς ἔχουν μερικές διαφορές μεταξύ τους, ἐν τούτοις ἔχουν καί πολλά κοινά στοιχεῖα στήν ὀργάνωση, στή διάρθρωση καί στή δραστηριότητα.

Σ' ὅλες τίς τράπεζες τά ἀνώτερα στελεχῇ πού ἀσκοῦν διοίκηση ἔχουν τίς ἴδιες ἀρμοδιότητες καί τά ἴδια προσόντα μέ αὐτά των ἀνωτέρων διοικητικῶν στελεχῶν των ἄλλων οἰκονομικῶν μονάδων (βλέπε μονογραφία διοικητικοῦ στελέχους).

Φύση καί περιγραφή τῆς ἐργασίας

Οἱ ὑπάλληλικές ἐργασίες τῆς βάσεως ἔχουν μιά μεγάλη ποικιλία, ἐπειδή πολλά καί ποικίλα εἶναι καί τά τμήματα δραστηριοτήτων.

Γενικά ὁ τραπεζικός ὑπάλληλος πού ἐργάζεται πίσω ἀπό τό «γκισέ» κάνει τίς ἐξῆς ἐργασίες:

- Δέχεται τόν πελάτη καί ἀκούει σέ τί θέλει νά ἐξυπηρετηθεῖ.
- Προετοιμάζει τά σχετικά τραπεζικά ἔγγραφα.
- Καταχωρίζει τίς συναλλαγές πού ἔγιναν.
- Προβαίνει στοὺς ἀπαιτούμενους ὑπολογισμούς.
- Ἐλέγχει τοὺς τίτλους στήν κίνηση των λογαριασμῶν.
- Εἰσπράττει καί πληρώνει.
- Μελετᾷ τά στατιστικά δεδομένα κτλ.

Ἀναλυτικότερα κατὰ τμήματα ὁ τραπεζικός ὑπάλληλος ἔχει τίς ἐξῆς ἀπασχολήσεις:

Στό τμήμα καταθέσεων καί ἀναλήψεων χρημάτων, καί κυρίως στό τμήμα καταθέσεων ταμιευτηρίου, ὁ ὑπάλληλος ἔχει μεγάλη ἐπαφή μέ τό κοινό.

- Καταγράφει τίς πράξεις καταθέσεων καί ἀναλήψεων χρημάτων

στό βιβλιάριο καταθέσεων του πελάτη και στην ειδική καρτέλα της τράπεζας.

- Ελέγχει τα τυπικά στοιχεία έπιταγών και έντολων.
- Παρακολουθεί την κίνηση των άτομικών λογαριασμών, για να βεβαιωθεί ότι υπάρχει κάλυμμα, δηλαδή πιστωτικό υπόλοιπο.
- Υπολογίζει τους τόκους κτλ.

Τά τμήματα της πίστωσης (χορηγήσεως δανείων) μπορούν να πάρουν δύο βασικές μορφές:

Τίς βραχυπρόθεσμες χορηγήσεις και τίς μακροπρόθεσμες. Οι πιστώσεις συνοδεύονται πολλές φορές από έγγυήσεις τίτλων (δάνεια με υποθήκες) ή από έγγυητικές επιστολές. Ο έλεγχος των τίτλων είναι από τίς σοβαρότερες εργασίες του τμήματος αυτού.

- Υπολογίζουν έπίσης τους τόκους, την προμήθεια, την αξία του χαρτοσήμου κτλ., και
- Παρακολουθούν την κίνηση των άτομικών λογαριασμών των πελατών.

Τό τμήμα του ταμείου έχει ένα ειδικό φορτίο εργασίας με τίς είσπράξεις και τίς πληρωμές, την καταμέτρηση των χαρτονομισμάτων, την ταξινόμηση των έπιταγών και των λοιπών ταμειακών παραστατικών, την καθημερινή συμφωνία του ταμείου, τή συσκευασία των χαρτονομισμάτων σε δεσμίδες βάσει της αξίας τους και τή φύλαξή τους.

Τό τμήμα κινήσεως αξιών προβαίνει σε άγοραπωλησίες αξιών για λογαριασμό της τράπεζας, σε πληρωμές των τοκομεριδίων, σε προεξοφλήσεις, σε μεταβιβάσεις τίτλων κτλ.

Τό τμήμα εξυπηρετήσεως (έντολων) έμπορίου και χρηματοδοτήσεως αναλαμβάνει την εξυπηρέτηση των έμπόρων με τό να μεταφέρει χρήματα από περιοχή σε περιοχή, είσπράττει προμήθειες για την εξυπηρέτησή τους, ένεργεί την είσπραξη συναλλαγματικών, άνοίγει πιστώσεις για άγορά έμπορευμάτων από τό έξωτερικό (είσαγωγές).

Τό τμήμα μελετών άσχολείται με τή γενικότερη θεώρηση των οικονομικών φαινομένων και γεγονότων, μελετά τά πορίσματα και τίς στατιστικές και κάνει σχετικές προτάσεις κτλ.

Τό τμήμα πληροφοριών συλλέγει πληροφορίες για την έν γενεί οικονομική και έμπορική δραστηριότητα των πελατών του και τήν πιστωτική τους έπιφάνεια.

Τό τμήμα έπιθεωρητών παρακολουθεί και έλέγχει όλες τίς εργασίες τόσο των κεντρικών καταστημάτων όσο και των ύποκαταστημάτων και παραρτημάτων.

Τέλος ή τράπεζα δέχεται πρός φύλαξη τιμαλή και τίτλους αξιών σε ειδικές θυρίδες «έναντι ένοικίου».

Ἀπαιτούμενα προσόντα

Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα τῆς κινήσεως μιᾶς τράπεζας εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἀριθμούς, ἀκρίβεια καὶ ἔλεγχο.

Μεγάλη λοιπὸν συγκέντρωση, προσοχή, αἴσθημα τάξεως καὶ ἀκριβείας καὶ ὑπολογιστικὴ ἱκανότητα εἶναι ἀπὸ τὰ βασικά προσόντα ἐνὸς τραπεζικοῦ ὑπαλλήλου.

Ἰδιαιτέρως θὰ πρέπει νὰ προσεχθεῖ τὸ θέμα τῆς ἐμφανίσεως καὶ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς πρὸς τὸν πελάτη. Εὐγένεια, καλὴ διάθεση, τιμιότητα, εὐσυνειδησία καὶ προπάντων ἐχεμύθεια ὡς πρὸς τὴν κίνηση τῶν ἀτομικῶν λογαριασμῶν ἀποτελοῦν καὶ αὐτὰ ἀπαραίτητα χαρακτηριστικά γιὰ ἓναν ὑπάλληλο τράπεζας.

Συνθῆκες ἐργασίας

Οἱ συνθῆκες ἐργασίας εἶναι αὐτές τῆς ἐργασίας γραφείου ἀλλὰ μὲ ἔντονες κινήσεις καὶ δραστηριότητα. Πολλὰ τμήματα δουλεύουν μὲ πίεση σὲ ὥρες ἢ μέρες αἰχμῆς. Ἡ ἐργασία καταντᾷ ἐργασία ρουτίνας μὲ τὴ μονότονη ἐπανάληψή της.

Ἡ ἱεραρχικὴ ἄνοδος προϋποθέτει ἀπόκτηση ἐμπειρίας καὶ γνώσεων. Οἱ μισθοί, ἡ σταδιοδρομία καὶ οἱ συντάξεις καθὼς καὶ ἄλλες διάφορες παροχές εἶναι αἰσθητὰ ἀνώτερες ἀπὸ ἐκεῖνες τῶν ἄλλων ὑπαλλήλικων ὑπηρεσιῶν, πράγμα πού δημιουργεῖ ἓνα αἶσθημα ἐξασφαλίσεως καὶ σιγουριάς.

Ἡ ἔνταξη τοῦ ὑπαλλήλου στὸν τραπεζικὸ κλάδο τοῦ προσδίδει ἓνα αἶσθημα κοινωνικοῦ γοήτρου· ἀπὸ αὐτὸ πηγάζει καὶ ἡ μεγάλῃ προσφορά ἐργασίας καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νέων γιὰ σταδιοδρομία στὸν τραπεζικὸ κλάδο.

Ἐκπαίδευση

Γιὰ τίς κατώτερες θέσεις ἔρκεϊ τὸ ἀπολυτήριον οἰκονομικῆς κατευθύνσεως καὶ μιὰ ξένη γλώσσα. Γιὰ τίς ἀνώτερες θέσεις εἶναι ἐπιθυμητὸ πτυχίον ἀνώτατων σποδῶν (ΑΣΟΕΕ-Βιομηχανικῆς-Παντείου-Νομικῆς) καθὼς καὶ μιὰ ξένη γλώσσα. Ἐπιθυμητὸ ἐπίσης εἶναι τὸ πτυχίον ἀνώτερης ἐκπαιδεύσεως τῶν ΚΑΤΕΕ, τμήματος στελεχῶν ἐπιχειρήσεων. Τέτοια τμήματα ὑπάρχουν στὰ ΚΑΤΕΕ Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Καβάλας, Πατρῶν καὶ Ἡρακλείου.

Ἀμοιβὴ ἐργασίας

Οἱ ἀμοιβές τῶν τραπεζικῶν ὑπαλλήλων κυμαίνονται ἀνάλογα μὲ τὸ χρόνο προϋπηρεσίας πού ἔχει ὁ ὑπάλληλος στὴν τράπεζα.

Γιὰ τοὺς νεοεισερχομένους μὲ τὸ βαθμὸ τοῦ δοκίμου οἱ ἀποδοχές ἀρχίζουν ἀπὸ 11.000 δρχ. περίπου.

Γιὰ τὰ μέσα στελέχη (λογιστές-τμηματάρχες) οἱ ἀποδοχές κυ-

μαίνονται από 20.000 δρχ. -40.000 δρχ. περίπου και για τα ανώτερα στελέχη (υποδιευθυντές και διευθυντές) από 40.000 δρχ. -70.000 δρχ. περίπου.

Οί τραπεζικοί υπάλληλοι έχουν επίσης πολύ καλή ασφάλιση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σύνταξη.

Στίς περισσότερες τράπεζες έχουν καταρτισθεί ειδικά προγράμματα επιμορφώσεως προσωπικού και ειδικές τραπεζικές σχολές ανώτερου επιπέδου (Εθνική Τράπεζα-Εμπορική Τράπεζα κ.ά.).

Ή Απασχόληση και προοπτικές επαγγέλματος

Μπορούν να εργαστούν σ' όλες τις τράπεζες της πρωτεύουσας ή των υποκαταστημάτων των επαρχιών.

Οί προσλήψεις γίνονται κατόπιν διαγωνισμού. Οί υποψήφιοι εξετάζονται συνήθως σέ έκθεση ιδεών, σέ λογιστικά, πολιτική οίκονομία, εμπορικό δίκαιο, μαθηματικά και μιά ξένη γλώσσα.

Η ζήτηση είναι περιορισμένη. Έξαρτάται από τόν αριθμό των υπαλλήλων πού αποχωρούν μέ σύνταξη ή λόγω θανάτου και από τήν επέκταση των εργασιών και τή δημιουργία νέων τραπεζών και υποκαταστημάτων.

Η προσφορά των υποψηφίων είναι καταπληκτικά μεγάλη λόγω ακριβώς της σιγουριάς και του γοήτρου πού προσφέρουν οί μεγάλες ιδίως τράπεζες.

Η εξειδίκευση πού παρέχουν τά τμήματα τραπεζικών των οικονομικών λυκείων θά δώσει τή δυνατότητα στους αποφοίτους των λυκείων αυτών νά εισάγονται εύκολότερα (κατά προτίμηση) και νά εξελίσσονται γρηγορότερα από άλλους αποφοίτους των γενικών λυκείων.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

1. Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡΙΘ. 551/24-2-1978 του ΚΕΜΕ

(Γνωστοποιείται η ὁργάνωση τῶν σεμιναρίων καὶ καθορίζεται ὁ τρόπος ἐπιλογῆς τῶν ἐκπαιδευτικῶν λειτουργῶν Μ.Ε. – ἐνός ἀπὸ κάθε γυμνάσιο τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης – πού θὰ τὰ παρακολουθήσουν).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

Ἐξ. Ἐπεῖγον
Ἀθήνα, 24-2-1978
Ἀριθ. Πρωτ. 551

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Πρὸς
τοὺς κ. κ. Διοικητικούς Ἐπιθεωρητές Μ.Ε.
τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς
καὶ Θεσσαλονίκης

Τὸ ΚΕΜΕ, γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν ἐπιταγὴ τοῦ ἄρθρου 28 τοῦ Ν. 309/1976, ἀποφάσισε νὰ προχωρήσει πειραματικά στὴν ἐφαρμογὴ τοῦ σχολικοῦ-ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ στὰ γυμνάσια. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ θὰ ὁργανώσῃ δύο πενθήμερα εἰδικὰ σεμινάρια στίς 17, 18, 20, 21 καὶ 22 Μαρτίου στὴν Ἀθήνα, τὸ ἕνα πρωινὸ καὶ τὸ ἄλλο ἀπογευματινὸ, καὶ ἰσάριθμα στὴ Θεσσαλονίκη, πάλι τὸ ἕνα πρωινὸ καὶ τὸ ἄλλο ἀπογευματινὸ, στίς 27, 28, 29, 30 καὶ 31 Μαρ-

τίου¹. Τά σεμινάρια αυτά θά κληθοῦν νά τά παρακολουθήσουν ἐκπαιδευτικοί λειτουργοί, ἕνας ἀπό κάθε δημόσιο γυμνάσιο τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καί Θεσσαλονίκης, οἱ ὅποιοι στή συνέχεια θά ἐφαρμόσουν τό θεσμό στά σχολεῖα τους.

Νομίζουμε ὅτι ἡ προσπάθειά μας θά ἔχει ἐπιτυχία, ἂν καλέσουμε κατά προτίμησι: α) ἐκπαιδευτικούς πού ἔχουν σπουδάσει στό ἐξωτερικό ψυχολογία, παιδαγωγικά ἢ κοινωνιολογία, β) ἄλλους ἐκπαιδευτικούς μέ ἀποδεδειγμένο ἐνδιαφέρον γιά τό θεσμό τοῦ σχολικοῦ-ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ καί γ) τοὺς ἴδιους τοὺς γυμνασιάρχες τῶν γυμνασίων στά ὁποῖα δέν ὑπηρετοῦν καθηγητές μέ τά παραπάνω προσόντα. Γι' αὐτό σᾶς παρακαλοῦμε νά μᾶς ὑποδείξετε ἕναν ἐκπαιδευτικό ἀπό κάθε δημόσιο γυμνάσιο τῆς περιφέρειάς σας, πού νά περιλαμβάνεται σέ μιά ἀπό τίς τρεῖς παραπάνω κατηγορίες. Ἄν ὑπάρχουν ἐκπαιδευτικοί τῶν δύο πρώτων κατηγοριῶν, πού δέν ἀνήκουν σέ γυμνάσιο ἀλλά ἀνήκουν σέ λύκειο, πού ὅμως προῆλθε ἀπό τό ἴδιο ἐξατάξιο γυμνάσιο ἀπό τό ὁποῖο προῆλθε καί τό γυμνάσιο, καλὸ εἶναι, νομίζουμε, νά κληθοῦν αὐτοὶ νά παρακολουθήσουν τό σεμινάριο καί στή συνέχεια νά ἐφαρμόσουν τό θεσμό στό γυμνάσιο.

Οἱ πίνακες μέ τά ὀνοματεπώνυμα, τό βαθμὸ καί τά εἰδικὰ προσόντα τῶν καθηγητῶν ἢ γυμνασιάρχων τῶν γυμνασίων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, παρακαλοῦμε νά περιέλθουν σέ μᾶς ὡς τίς 3 Μαρτίου καί τῶν γυμνασίων Θεσσαλονίκης ὡς τίς 7 Μαρτίου, τό βραδύτερο.

Οἱ κ.κ. Γενικοὶ Ἐπιθεωρητές πού στήν περιφέρειά τους ἀνήκουν καί γυμνάσια πού εἶναι σέ νησιά ἢ σέ πόλεις πού βρίσκονται ἐξω ἀπὸ τὴν «τέως Διοίκησιν Πρωτευούσης», δὲ θά ὑποδείξουν ἐκπαιδευτικούς ἀπὸ τά σχολεῖα αὐτὰ γιά συμμετοχὴν στά σεμινάρια, μέ ἐξαίρεση τά γυμνάσια Παιανίας, Κορωπίου, Σπάτων, Παλλήνης, Ἀχαρνῶν, Ἀσπροπύργου, Ἐλευσίνας καί Βριλησίων.

Οἱ κ.κ. Γενικοὶ Ἐπιθεωρητές τῆς περιοχῆς Θεσσαλονίκης θά ὑποδείξουν ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς ἀπὸ ὅλα τά γυμνάσια τῆς περιφέρειάς τους, ἐκτός ἀπὸ τά γυμνάσια: Ζαγκλιβερίου, Νέας Μαδύτου, Λαγκαδικίων, Νέας Ἀπολλωνίας, Παραλίας, Σταυροῦ καί Σοχοῦ. Οἱ ἴδιοι αὐτοὶ κ.κ. Γενικοὶ Ἐπιθεωρητές θά ὑποδείξουν ἐκπαιδευτικούς γιά συμμετοχὴν στά σεμινάρια καί ἀπὸ ὅλα τά ἰδιωτικά γυμνάσια τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης.

Τὸ πρόγραμμα μαθημάτων τοῦ σεμιναρίου θά σᾶς ἀνακοινωθεῖ ἐμπρόθεσμα.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ ΚΕΜΕ
Ἀλέξ. Σ. Καρανικόλας

1. Τελικὰ στή Θεσσαλονίκη δέν ὑπῆρξε ἀνάγκη νά ὀργανωθεῖ ἀπογευματινὸ σεμινάριο.

2. Η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΑΡΙΘ. 766/10-3-1978 ΤΟΥ κ. ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

(Γνωστοποιείται τό πρόγραμμα τών έργασιών τών σεμιναρίων καί παρακαλείται τό εποπτικό προσωπικό Μ.Ε. τών περιοχών Ἀθηνών - Πειραιώς καί Θεσσαλονίκης νά παρακολουθήσει αὐτοπροσώπως τίς ἐργασίες αὐτές).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ (ΚΕΜΕ)

Ἀθήνα, 10-3-1978
Ἀριθμ. πρωτ. 766

Ὁδός: Λεωχάρους 2, Ἀθήνα
Τηλ.: 32.36.256

Πρός τοὺς κ.κ. Ἐπόπτες καί Γενικοὺς Ἐπιθεωρητές, διοικητικοὺς καί εἰδικότητων, πού ἐδρεύουν στήν Ἀθήνα, τόν Πειραιά καί τή Θεσσαλονίκη.

Θέμα: Σεμινάριο γιά τό σχολικό - ἐπαγγελματικό προσανατολισμό.

Σᾶς πληροφοροῦμε ὅτι τό ΚΕΜΕ, στήν προσπάθειά του νά ἀποσαφηνίσει τοὺς στόχους καί νά μεθοδεύσει τήν πειραματική ἐφαρμογή τοῦ σχολικοῦ - ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ στά γυμνάσια, ὀργανώνει δύο πενθήμερα εἰδικά σεμινάρια, ἓνα στήν Ἀθήνα καί ἓνα στή Θεσσαλονίκη.

Τό σεμινάριο τών Ἀθηνῶν θά λειτουργήσῃ στό ἀμφιθέατρο τοῦ Πολεμικοῦ Μουσείου (ὁδός Βασιλίσσης Σοφίας καί Ριζάρη 2) στίς 17, 18, 20, 21 καί 22 Μαρτίου 1978 σέ δύο τμήματα, ἓνα τό πρωί (9 π. μ.-1 μ. μ.) καί ἓνα τό ἀπόγευμα (4-8 μ. μ.). Ἐξαίρεση θά γίνῃ μόνο γιά τήν πρώτη ἡμέρα, Παρασκευή 17 Μαρτίου, κατά τήν ὁποία καί τά δύο τμήματα θά προσέλθουν μόνο τό πρωί (9 π. μ. - 1 μ. μ.).

Τό σεμινάριο τῆς Θεσσαλονίκης θά λειτουργήσῃ στό ἀμφιθέατρο τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς στίς 27, 28, 29, 30 καί 31 Μαρτίου 1978 μόνο σέ ἓνα τμήμα, τό πρωί 9 π. μ. - 1 μ. μ.

Τά σεμινάρια αὐτά θά κληθοῦν νά τά παρακολουθήσουν ἐκπαιδευτικοί λειτουργοί, ἕνας ἀπό κάθε γυμνάσιο τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καί Θεσσαλονίκης, οἱ ὁποῖοι στή συνέχεια θά ἐφαρμόσουν τό θεσμό στά σχολεῖα τους. Τούς ἐκπαιδευτικούς αὐτούς, τό ὄνομα-τεπώνυμο τῶν ὁποίων ἀναγράφεται κατὰ γυμνάσιο καί κατὰ τμήμα σεμιναρίου στίς ἐσώκλειστες καταστάσεις, παρακαλοῦνται οἱ κ.κ. Γενικοί Ἐπιθεωρητές Μ.Ε., προϊστάμενοι τῶν οἰκείων Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν, νά τοῦς εἰδοποιήσουν ὀνομαστικῶς νά παρευρίσκονται ἐγκαίρως καί ἀνελλιπῶς στίς ἐργασίες τῶν σεμιναρίων. Εἰδικῶς τήν πρώτη ἡμέρα (17 Μαρτίου γιά τά δύο τμήματα τοῦ σεμιναρίου Ἀθηνῶν καί 27 Μαρτίου γιά τό σεμινάριο Θεσσαλονίκης) ὡς ὥρα προσελεύσεως ὀρίζεται ἡ 8.45' π.μ.

Ἐξάλλου, ἐπειδή πιστεύουμε ὅτι πολύ θά ἐξυπηρετήσῃ τό συμφέρον τῆς Παιδείας ἡ παρακολούθηση τῶν σεμιναρίων αὐτῶν καί ἀπό τό ἐποπτικό προσωπικό, παρακαλοῦμε νά παρευρεθεῖτε ὅλοι προσωπικῶς στίς ἐργασίες τους, ὥστε νά καταστεῖ δυνατόν κατόπιν νά ἀσκήσετε ἐποικοδομητικότερα τό ἐποπτικό σας ἔργο γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ νέου θεσμοῦ. Καί ἐπειδή εἶναι σκόπιμο νά μήν ἀπουσιάζει κατὰ τίς πρωινές ὥρες ὁλόκληρο τό ἐποπτικό προσωπικό ἀπό τά κύρια ἔργα του καί, ταυτόχρονα, νά παρευρίσκονται ὅπωςδήποτε ἐκπρόσωποί του καί στά πρωινά καί στά ἀπογευματινά τμήματα, στό σεμινάριο τῶν Ἀθηνῶν, τό ὁποῖο, ὅπως προαναφέραμε, ἐκτός ἀπό τή 17 Μαρτίου, τίς ἄλλες ἡμέρες θά λειτουργήσῃ σέ δύο τμήματα, παρακαλοῦμε ἡ παρακολούθησῃ νά γίνῃ ὡς ἐξῆς:

α) Τό πρωινό τμήμα θά παρακολουθήσουν οἱ κ.κ. Γενικοί Ἐπιθεωρητές, προϊστάμενοι τῶν Α', Γ', Ε', καί Ζ' Ἐκπαιδευτικῶν Περιφερειῶν Ἀθηνῶν, τῶν Β' καί Δ' Ἀνατολικῆς Ἀττικῆς, τῆς Α' Δυτικῆς Ἀττικῆς καί τῶν Γ', Ε' καί Στ' Πειραιῶς καθώς καί οἱ κ.κ. Ἐπόπτες Μ.Ε. καί οἱ οἰκείοι Γενικοί Ἐπιθεωρητές Εἰδικότητων τῶν Α', Γ' καί Ε' Α.Ε.Π.

β) Τό ἀπογευματινόν τμήμα θά παρακολουθήσῃ τό ὑπόλοιπο ἐποπτικό προσωπικό Μ.Ε. τῶν περιοχῶν Ἀθηνῶν καί Πειραιῶς.

Τό σεμινάριο, ἐξάλλου, τῆς Θεσσαλονίκης, πού θά λειτουργήσῃ μόνο τό πρωί, θά τό παρακολουθήσῃ ὁλόκληρο τό ἐποπτικό προσωπικό Μ.Ε. πού ἐδρεύει στή Θεσσαλονίκη.

Τέλος παρακαλοῦμε ὅλο τό ἐποπτικό προσωπικό τῶν οἰκείων περιφερειῶν νά παρευρίσκεται κατὰ τήν ἑναρξή τῶν ἐργασιῶν τῶν δύο σεμιναρίων, πού θά γίνῃ: στήν Ἀθήνα στίς 17 Μαρτίου 1978, ὥρα 9 π.μ. καί στή Θεσσαλονίκη στίς 27 Μαρτίου 1978 τήν ἴδια ὥρα.

Ὁ Ὑπουργός
Ἰωάννης Βαρβιτσιώτης

3. ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΟΥ ΠΗΡΑΝ ΜΕΡΟΣ ΣΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Α' ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Σεμινάριο Α'

(Λειτουργήσε το πρωί (9 π.μ. ως 1 μ.μ.) της Παρασκευής 17 Μαρτίου, του Σαββάτου 18 Μαρτίου, της Δευτέρας 20 Μαρτίου, της Τρίτης 21 Μαρτίου και της Τετάρτης 22 Μαρτίου 1978, στο άμφιθέατρο του Πολεμικού Μουσείου, δόδς Βασιλ. Σοφίας και Ριζάρη 2).

Μ ε τ ε ι χ α ν

Α' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

1. Β' 'Αρρένων 'Αθηνών	Ράμμος Γεώργιος	Γ/ρχης
2. Η' 'Αρρένων 'Αθηνών	'Αβραμίδης Γρηγόριος	»
3. ΙΖ' Θηλέων 'Αθηνών	'Ανδρεαδάκης 'Εμμανουήλ	»
4. Β' Μικτόν 'Αθηνών	'Ιωαννίδου 'Εριφύλη	»
5. ΙΗ' Θηλέων 'Αθηνών	Πιταροκοίλη Καλλιόπη	»

Β' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

6. Ι' 'Αρρένων 'Αθηνών	Πλησής Κυριάκος	Γ/ρχης
7. Β' Θηλέων 'Αθηνών	Δελλαμένη Μαρία	»
8. Α' Μικτόν 'Αθηνών	Καρύδης 'Αχιλλεύς	»
9. Ε' Θηλέων 'Αθηνών	Τσόχου Αικατερίνη	»

Γ' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

10. ΙΣΤ' 'Αρρένων 'Αθηνών	Κρητικού Μαργαρίτα	Α/θμιος
11. ΚΑ' 'Αρρένων 'Αθηνών	Ντρενά 'Αγγελική	Β.Γ/ρχης
12. 'Αρρένων Γαλατσίου	'Αποστολίδου Εύα	Γ/ρχης
13. ΣΤ' Θηλέων 'Αθηνών	Κουτσόγιωργας 'Αλέξ.	»
14. ΙΣΤ' Θηλέων 'Αθηνών	Κυριακάκη 'Ελλη	»
15. 'Ανω Πατησίων Μικτόν	Μπάγια Αικατερίνη	»
16. ΚΕ' 'Αρρένων 'Αθηνών	Μαγουλιώτης 'Αθανάσιος	Β.Γ/ρχης
17. ΙΔ' Θηλέων 'Αθηνών	Παπαδάκης Κων/νος	Γ/ρχης
18. 'Ερυθρού Σταυρού Μικτόν	Βάρτζελη Στέλλα	»

Δ' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

19. Μικτόν Κολωνού	Κατωπόδη Μαρία	Γ/ρχης
20. 'Αρρένων Ν. Φιλαδελφείας	Καραλής 'Ελευθέριος	»
21. Θ' Θηλέων 'Αθηνών	Κόλλιας Κων/νος	»
22. Μικτόν 'Ακαδημίας Πλάτωνος	Μπιτσάκος Παναγιώτης	Β.Γ/ρχης

Ε' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

23. ΣΤ' 'Αρρένων 'Αθηνών	Χελιώτου Δημήτρα	Καθηγήτ.
24. Α' Θηλέων 'Αθηνών	Παπαναστασίου Εύαγγελος	Β.Γ/ρχης
25. Ι' Θηλέων 'Αθηνών	Καραμάνος Γεώργιος	Γ/ρχης
26. ΙΘ' Θηλέων 'Αθηνών	Κόντες Γεώργιος	»

ΣΤ' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

27.	Ζ' 'Αρρένων 'Αθηνών	'Αργυράκης Γεώργιος	Γ/ρχης
28.	Β' 'Αρρένων Ζωγράφου	Αύγερινου Στέλλα	»
29.	Β' 'Θηλέων Ζωγράφου	Παπαγεωργίου Βασιλική	»
30.	Μικτόν Καισαριανής	Λιάσκος 'Ηλίας	»
31.	ΙΓ' 'Αρρένων 'Αθηνών	Βαγιώτα Νεοφίλη	»
32.	Δ' 'Εσπερινόν 'Αθηνών	Μπαλής 'Αλέξανδρος	Α/θμιο

Ζ' ΓΕΜΕ 'Αθηνών

33.	Θηλέων Βύρωνος	Τράντας Γεώργιος	Γ/ρχης
34.	'Αρρένων Δάφνης	Ζήβας Διονύσιος	»
35.	Θηλέων 'Ηλιουπόλεως	Γεωργίου Εὐαγγελία	»
36.	Θηλέων 'Υμηττού	Σερέπετση Δωροθέα	»
37.	Μικτόν Καρέα	Πλέσσα Δημήτρα	»

Α' ΓΕΜΕ 'Ανατολικής 'Αττικής

38.	Θηλέων Ν. Ψυχικού	Τσουρλάκη Μιλτιάδα	Γ/ρχης
39.	Μικτόν Π. Ψυχικού	Κοντοράβδη 'Αλεξάνδρα	»
40.	Μικτόν Παπάγου	Κωστοπούλου Ζακελίνα	»
41.	Θηλέων Χαλανδρίου	'Αναγνωστοπούλου	»
		Αϊκατερίνη	»
42.	Χολαργού	Σμυρλής Δημήτριος	»

Β' ΓΕΜΕ 'Ανατολικής 'Αττικής

43.	'Αρρένων 'Αμαρουσίου	Τσιουμπλέκος Στέργιος	Γ/ρχης
44.	Θηλέων Κηφισίας	Καίσαρης Περικλής	»
45.	Ν. 'Ερυθραίας	Μαυρομάτη Μαρουσώ	»
46.	Φιλοθέης	Καργάδου Μαρία	»

Γ' ΓΕΜΕ 'Ανατολικής 'Αττικής

47.	'Αρρένων 'Αγίας Παρασκευής	Τσακνάκη Πολυξένη	Γ/ρχης
48.	Βριλησίων Μικτόν	Μακράκη 'Αγγελική	»
49.	Μελισσίων Μικτόν	Ζαβιτσάνος Σπυρίδων	»
50.	Ν. Πεντέλης Μικτόν	Θεοχάρη 'Ελένη	»

Δ' ΓΕΜΕ 'Ανατολικής 'Αττικής

51.	'Αχαρνών	Στεφανάτου Θεοδώρα	Γ/ρχης
52.	Θηλέων Ν. 'Ιωνίας	Θερμού Βέρα	Α/θμιο
53.	'Αρρένων Ν. 'Ηρακλείου	Κλωνιζάκης 'Αντώνιος	Β.Γ/ρχης
54.	'Εσπερινόν Ν. 'Ιωνίας	Λαμπράκη Δημήτρα	Γ/ρχης

Α' ΓΕΜΕ Δυτικής 'Αττικής

55.	ΚΓ' 'Αρρένων 'Αθηνών	Παπακυριακού Ειρήνη	Γ/ρχης
56.	Β' 'Θηλέων Περιστερίου	Πλέσσα 'Αλίκη	»
57.	'Αγ 'Ιεροθέου	Δρούγκα Χάιδω	Α/θμιο
58.	'Αρρένων Λόφου		
	'Αξιωματικών	Κωστάκης Φίλιππος	Γ/ρχης
59.	Θηλέων Λόφου		
	'Αξιωματικών	Κιαπεκάκη Ραλλού	»
60.	Θηλέων Ν.Λιοσίων	Μασούρης Δημήτριος	»

61.	Μικτόν Ἀνθουπόλεως Περιστερίου	Βουρνᾶ Ἀθανασία	Γ/ρχης
62.	Ἑσπερινόν Περιστερίου	Πλούμης Νικόλαος	»

Β' ΓΕΜΕ Δυτικής Ἀττικής

63.	Β' Ἀρρένων Αἰγάλεω	Βαρσάμος Νικόλαος	Γ/ρχης
64.	Θηλέων Κορυδαλλοῦ	Οἰκονόμου Ἀθηνᾶ	»
65.	Ἀγίας Βαρβάρας	Χαβάκης Ἐμμανουήλ	»
66.	Ἀρρένων Χαϊδαρίου	Καρβελᾶς Δημήτριος	»
67.	Α' Θηλέων Αἰγάλεω	Γοβατζιδάκη Ἰωάννα	»
68.	Β' Θηλέων Αἰγάλεω	Φαρδέλλα Ἀλκμήνη	»
69.	Μικτόν Ἄνω Κορυδαλλοῦ	Χατζηαντωνίου Βασίλειος	»

Γ' ΓΕΜΕ Δυτικής Ἀττικής

70.	Α' Μικτόν Πετροπόλεως	Μαυρουλάκης Ἰωάννης	Γ/ρχης
71.	Ἄνω Λιοσίων	Κρυταράτου Ἀσπασία	»
72.	Α' Θηλέων Ἀγίων Ἀναργύρων	Στάγιας Λεωνίδα	Β.Γ/ρχης
73.	Ἀρρένων Ἀγίων Ἀναργύρων	Τούντας Νικόλαος	Γ/ρχης
74.	Β' Θηλέων Ἀγίων Ἀναργύρων	Λαμπρινοῦ Εἰρήνη	»

Α' ΓΕΜΕ Πειραιῶς

75.	Α' Θηλέων Πειραιῶς	Χατζησταυρινοῦ Καλλιόπη	Α/θμιος
76.	Β' Θηλέων Πειραιῶς	Ἀναστασάκου Αἰκατερίνη	Γ/ρχης
77.	Α' Ἑσπερινόν Πειραιῶς	Γεωργακόπουλος Γεώργιος	Α/θμιος
78.	Β' Ἑσπερινόν Πειραιῶς	Καραχρίστος Γεώργιος	Γ/ρχης

Β' ΓΕΜΕ Πειραιῶς

79.	Ἀρρένων Δραπετσώνας	Βερτσέτης Κων/νος	Γ/ρχης
80.	Θηλέων Νικαίας	Καλαντζής Γεώργιος	Α/θμιος
81.	Ἀρρένων Κερασινίου	Ἀναγνώστου Ἀπόστολος	Γ/ρχης
82.	Περάματος	Ἀνδριώτης Σιδερός	»
83.	Μικτόν Νικαίας	Γοργορίνη Ἑλένη	»
84.	Ἑσπερινόν Νικαίας	Τσίρκας Κων/νος	»

Γ' ΓΕΜΕ Πειραιῶς

85.	Β' Θηλέων Καλλιθέας	Κρεζίας Σπυρίδων	Β. Γ/ρχης
86.	Μικτόν Καλλιθέας	Κολόμβος Εὐάγγελος	Γ/ρχης
87.	Ἀρρένων Ν. Σμύρνης	Καβουνίδου Βασιλική	Β. Γ/ρχης
88.	Α' Θηλέων Ν. Σμύρνης	Λυμπερόπουλος Νικόλαος	Γ/ρχης
89.	Ἑσπερινόν Καλλιθέας	Κυριακογιαννάκης Στυλιανός	»

Δ' ΓΕΜΕ Πειραιῶς

90.	Θηλέων Ἀγίου Δημητρίου	Βασιλάκης Στυλιανός	Γ/ρχης
91.	Ἀργυρουπόλεως	Βανέλλης Ἀριστοτέλης	»
92.	Τερψιθέας Γλυφάδας	Καλλὴ Μαρία	»

Ε' ΓΕΜΕ Πειραιῶς

93.	Ε' Ἀρρένων Πειραιῶς	Μίρτσιος Ὀδυσσεύς	Γ/ρχης
-----	---------------------	-------------------	--------

94.	Ἀρρένων Μοσχάτου	Ζωντανού Δημήτρα	Γ/ρχης
95.	Α΄ Π. Κοκκινιάς	Ραυτόπουλος Βασίλειος	»
96.	Ε΄ Θηλέων Πειραιώς	Μουζακίτης Νικόλαος	Β.Γ/ρχης
97.	Β΄ Π. Κοκκινιάς	Πετρόπουλος Ευστάθιος	Α/θμιος
98.	Γ΄ Ἑσπερινόν Πειραιώς	Μπάκου Ἀνδρονίκη	Γ/ρχης
99.	Ἑσπερινόν Μοσχάτου	Κακαβά Αἰκατερίνη	»

ΣΤ΄ ΓΕΜΕ Πειραιώς

100.	Ἀρρένων Π. Φαλήρου	Νεγρεπόντης Ἐλευθέριος	Γ/ρχης
101.	Καλλιπόλεως	Μίχος Δημήτριος	»
102.	Μικτόν Ἀμφιθέας	Παπαράκη-Μικρούδη Ἑλλη	»

Σεμινάριο Β΄

(Λειτουργήσε το πρωί (9 π.μ. ὡς 1 μ.μ.) τῆς Παρασκευῆς 17 Μαρτίου καὶ τὸ ἀπόγευμα (4 ὡς 8 μ.μ.) τοῦ Σαββάτου 18 Μαρτίου, τῆς Δευτέρας 20 Μαρτίου, τῆς Τρίτης 21 Μαρτίου καὶ τῆς Τετάρτης 22 Μαρτίου 1978, στὸ ἀμφιθέατρο τοῦ Πολεμικοῦ Μουσείου, ὁδὸς Βασιλ. Σοφίας καὶ Ριζάρη 2).

Μ ε τ ε ῖ χ α ν

Α΄ ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

1.	ΙΘ΄ Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Καραγιώργος Δημήτριος	Β. Γ/ρχης
2.	Κ΄ Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Χριστοδούλου Ἀλεξάνδρα	Β. Γ/ρχης
3.	Η΄ Θηλ. Ἀθηνῶν	Παπαϊωάννου Ἰουλία	Γ/ρχης
4.	Γ΄ Μικτόν Ἀθηνῶν	Λακιοῦ Κυριακή	»
5.	Α΄ Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Μιχαλοπούλου-Δρίβα Ἰωάννα	»
6.	Ζ΄ Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Μπούτος Ἡλίας	»
7.	Η΄ Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Γουμένακη Ζαφειρία	»

Β΄ ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

8.	ΚΑ΄ Θηλέων Ἀθηνῶν	Κακάμης Ἡλίας	Γ/ρχης
9.	Γ΄ Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Μπαλμπούξης Ζήσης	Β. Γ/ρχης
10.	Ε΄ Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Ἀσημακόπουλος Γεώργιος	Γ/ρχης
11.	ΙΑ΄ Θηλ. Ἀθηνῶν	Φαρμάκη Ἀσπασία	»
12.	Β΄ Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Ροζάκης Γεώργιος	Β. Γ/ρχης
13.	Θ΄ Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Παπαδοπούλου Δέσποινα	Γ/ρχης

Γ΄ ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

14.	ΙΕ΄ Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Σκιαδάς Γεώργιος	Β. Γ/ρχης
15.	ΙΕ΄ Θηλ. Ἀθηνῶν	Κατσιβαρδέλου Παναγιώτα	Γ/ρχης
16.	Θηλέων Γαλατσίου	Βάχλα Ἰλεάνα	»

Δ΄ ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

17.	Δ΄ Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Χατζηραφαήλ Νικόλαος	Γ/ρχης
18.	Ζ΄ Θηλ. Ἀθηνῶν	Παπαδημητροπούλου Ἑλπινίκη	»
19.	Θηλέων Ν. Φιλαδελφείας	Παπαϊωάννου Βασιλική	»

20.	ΙΗ' Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Πλάκας Δημήτριος	Γ/ρχης
21.	ΚΒ' Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Τσουπίδης Γεώργιος	Α/θμιοσ
22.	Μικτόν Ν. Φιλαδελφείας	Καράβολος Σταμάτιος	Γ/ρχης
23.	Μικτόν Ν. Χαλκηδόνας	Πήλιας Πολυζώης	»
24.	Μικτόν Σεπολίων	Μανωλακάκη Μαγδαληνή	»
25.	ΣΤ' Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Μάζαρης Δημήτριος	»

Ε' ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

26.	Α' Μικτόν Ταύρου	Λουποσπυριδάκος Χρήστος	Γ/ρχης
27.	Κ' Θηλέων Ἀθηνῶν	Χαρλαύτη Κων/να	»
28.	Β' Μικτόν Ταύρου	Κοντανέλλης Μιχαήλ	»
29.	Α' Ἀρρένων Ἀθηνῶν	Τσιάκας Κων/νος	»
30.	Θ' Ἀρρένων Ἀθηνῶν	Κεχαγιάς Νικόλαος	Β. Γ/ρχης
31.	ΙΒ' Ἀρρένων Ἀθηνῶν	Θεολογίτου Ἄννα	Γ/ρχης
32.	ΙΔ' Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Ψιμάρης Ζαχαρίας	»
33.	Γ' Θηλ. Ἀθηνῶν	Κωνσταντάρη Αἰκατερίνη	»
34.	ΙΒ' Θηλ. Ἀθηνῶν	Κατσούλας Κων/νος	»
35.	Ε' Ἑσπερινόν Ἀθηνῶν	Περπελές Ἡλίας	»

ΣΤ' ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

36.	ΙΖ' Ἀρρ. Ἀθηνῶν	Σταματοπούλου Ἑλένη	Γ/ρχης
37.	Δ' Θηλ. Ἀθηνῶν	Ταπαντζή Ἀγγελική	»
38.	ΙΓ' Θηλ. Ἀθηνῶν	Μαρκοπούλου Μαργαρίτα	»
39.	Α' Ἀρρ. Ζωγράφου	Μωραΐτου-Πλησση Γιαννούλα	Β. Γ/ρχης
40.	Α' Θηλ. Ζωγράφου	Βλάχου Ἑλένη	Γ/ρχης

Ζ' ΓΕΜΕ Ἀθηνῶν

41.	Ἀρρ. Βύρωνος	Φασούλα Ἀθηνᾶ	Β. Γ/ρχης
42.	Θηλ. Δάφνης	Περαντινοῦ Αἰκατερίνη	Γ/ρχης
43.	Ἀρρ. Ἡλιουπόλεως	Φλώκος Κυριάκος	»
44.	Ἀρρ. Ὑμηττοῦ	Ρεμπέλης Νικόλαος	»

Α' ΓΕΜΕ Ἀνατ. Ἀττικῆς

45.	Ἀρρ. Ν. Ψυχικοῦ	Καβρουλάκης Νικόλαος	Γ/ρχης
46.	Ἀρρ. Χαλανδρίου	Σιδεράς Φώτιος	»

Β' ΓΕΜΕ Ἀνατ. Ἀττικῆς

47.	Μικτόν Πεῦκης Ἀττικῆς	Οἰκονόμου Εὐστράτιος	Γ/ρχης
48.	Θηλ. Ἀμαρουσίου	Μπλουγουράς Θεόδ.	»
49.	Ἀρρ. Κηφισίας	Κατσαρά Ἄννα	»

Γ' ΓΕΜΕ Ἀνατ. Ἀττικῆς

50.	Μικτόν Σταυροῦ	Κόντος Διονύσιος	Γ/ρχης
51.	Ἀγ. Παρασκευῆς		
51.	Μικτόν Κοντοπεύκης		
	Ἀγ. Παρασκευῆς	Ἀθανασοπούλου Αἰκατερίνη	»
52.	Θηλέων Ἀγ. Παρασκευῆς	Λυκούδη Μαρία	Α/θμιοσ
53.	Παιανίας	Καρακίτσος Ἡλίας	Γ/ρχης
54.	Κορωπίου	Τζοΐτου Εὐφροσύνη	Γ/ρχης
55.	Σπάτων	Σκαβάρα Ἀρίστη	Β. Γ/ρχης

56. Παλλήνης Παπασιδέρη Γεωργία Γ/ρχης

Δ' ΓΕΜΕ 'Ανατ. 'Αττικής

57. 'Αλσουπόλεως Παρασκευαίδης Εφστράτιος Γ/ρχης
 58. Μικτόν Ν. 'Ηρακλείου Τσολάκη Ειρήνη »
 59. 'Αρρ. Ν. 'Ιωνίας Πανταζάτος Χαράλαμπος »
 60. Θηλ. Ν. 'Ηρακλείου Μοδάτσος Στερεός »
 61. Μεταμορφώσεως Κεραμίδας Παναγιώτης »

Α' ΓΕΜΕ Δυτ. 'Αττικής

62. 'Αρρ. Ν. Λιοσίων Καλεντερίδης Στέφανος Γ/ρχης
 63. ΙΑ' 'Αρρ. 'Αθηνών Καραπάτη Ειρήνη Β. Γ/ρχης
 64. Α' Θηλ. Περιστερίου Βολιώτης Νικόλαος »
 65. 'Αγ. Φανουρίου Γαϊτανάρης 'Αναστάσιος Γ/ρχης

Β' ΓΕΜΕ Δυτ. 'Αττικής

66. Μικτόν Δάσους Χαϊδαρίου Λυμπέρη 'Αγγελική Γ/ρχης
 67. Α' 'Αρρ. Αιγιάλεω Ζαχαριάδου Σοφία Καθηγ.
 68. Θηλ. Χαϊδαρίου Μαρίνη 'Ελένη Γ/ρχης
 69. 'Αρρ. Κορυδαλλού Γαλατσάνος 'Ιωάννης »

Γ' ΓΕΜΕ Δυτ. 'Αττικής

70. 'Ασπροπύργου Κότσιρα Νίκη Γ/ρχης
 71. Καματερού Σέργη Μαρία »
 72. Β' Μικτόν Πετροπόλεως Γεωργιάδου Ευαγγελία »
 73. 'Ελευσίνος Καρατζούλης 'Αριστ. »

Α' ΓΕΜΕ Πειραιώς

74. Ράλλειος Θηλ. Πειραιώς Νιαρχάκου Σταυρούλα Γ/ρχης
 75. Β' Μικτόν Θηλ. » Σπυρόπουλος 'Αναστάσιος »
 76. Β' 'Αρρ. » Νικολετοπούλου Βασιλική »
 77. Γ' 'Αρρ. » Παπανικολάου 'Ιφιγένεια »
 78. ΣΤ' Θηλ. » Σόκαρη Μαργαρίτα Β. Γ/ρχης
 79. Α' Μικτόν » Βέκιου Ευαγγελία Γ/ρχης
 80. Μικτόν Καστέλλας » Μουλακάκης Γεώργιος »

Β' ΓΕΜΕ Πειραιώς

81. 'Αρρ. Νικαίας 'Εφραιμίδης Θεόδωρος Β. Γ/ρχης
 82. Θηλ. Δραπετσώνας Πετρόπουλος 'Αθανάσιος Γ/ρχης
 83. Δ' Θηλ. Πειραιώς Βαβαλέτσκος Θεόδωρος »

Γ' ΓΕΜΕ Πειραιώς

84. Α' 'Αρρ. Καλλιθέας Σεμιλαδός 'Εμμανουήλ Γ/ρχης
 85. Β' 'Αρρ. Καλλιθέας Φραγκέλλης Παναγιώτης »
 86. Α' Θηλ. Καλλιθέας Δημητρίου Μαρίνος Β.Γ/ρχης
 87. Β' Θηλ. Ν. Σμύρνης Πρωτοπαπαδάκη Μαριάνθη Γ/ρχης
 88. Τζιτζιφιών Μικτόν Δαούλα Χρυσή »

Δ' ΓΕΜΕ Πειραιώς

89.	Άγ. Παντελεήμονος	Ντοῦρος Κων/νος	Γ/ρχης
90.	Άρρ. Άγ. Δημητρίου	Νικολακοπούλου Άγγελική	»

Ε' ΓΕΜΕ Πειραιώς

91.	Δ' Άρρ. Πειραιώς	Νικολάου Ιωάννης	Γ/ρχης
92.	Άγ. Ιωάννου Ρέντη	Κτενίδης Ήλίας	»
93.	Γ' Θηλ. Πειραιώς	Γιδαράκος Εὐριπίδης	»
94.	Θηλέων Μοσχάτου	Τεγούλια Έλπίδα	»

ΣΤ' ΓΕΜΕ Πειραιώς

95.	Καλαμακίου	Σκλαβενίτου Άριστέα	Γ/ρχης
96.	Γλυφάδας	Θωμόπουλος Λεωνίδας	»
97.	Μικτόν Έλληνικού	Παπαδοπούλου Εὐτέρπη	»
98.	Θηλ. Π. Φαλήρου	Γαλίτη Έλένη	»

Β΄ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Λειτουργήσε το προί (9 π.μ. ως 1 μ.μ.) τής Δευτέρας 27 Μαρτίου, τής Τρίτης 28 Μαρτίου, τής Τετάρτης 29 Μαρτίου, τής Πέμπτης 30 Μαρτίου καί τής Παρασκευής 31 Μαρτίου 1978, στο άμφιθέατρο τής Κτηνιατρικής Σχολής τοΰ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

Μ ε τ ε ἶ χ α ν

Α΄ Ἐκπαιδευτική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

1.	Β΄ Ἀρρένων	Θεσ/νίκης	Μασσαλά Εὐρυδίκη	Γ/ρχης
2.	Γ΄ Ἀρρένων	»	Μπρίζας Χρήστος	»
3.	ΙΔ΄ Ἀρρένων	»	Τρεμόπουλος Κων/νος	»
4.	Α΄ Ὑηλέων	»	Βλιαγκόφτης Ὡμάς	»
5.	Γ΄ Ὑηλέων	»	Γκουτζινοπούλου Αἰκατερίνη	»
6.	Ε΄ Ὑηλέων	»	Μωραΐτου Μαρία	»
7.	ΣΤ΄ Ὑηλέων	»	Γιάσογλου Παυλίνα	»
8.	Η΄ Ὑηλέων	»	Παπαποστόλου Ἀνδρομάχη	»
9.	ΙΓ΄ Ὑηλέων	»	Χαραμπάρα Παναγιώτα	»
10.	Β΄ Ἐσπερινόν	»	Γκότσης Ἀθανάσιος	»
11.	Κουφαλίον	»	Χαριτωνίδου Ἐλένη	»
12.	Νέας Χαλκηδόνας		Δανιηλίδου Στέλλα	»
13.	Πύργου		Τάνης Ἰωάννης	»
14.	Σίνδου		Παπαθανασίου Ἡλέκτρα	»
15.	Π. Τζημουρώτα (ιδιωτικό)		Μαυρομάτης Εὐριπίδης	Β.Γ/ρχης
16.	Ν. Τζημουρώτα (ιδιωτικό)		Χατζηαντωνίου Μαρία	Β.Γ/ρχης

Β΄ Ἐκπαιδευτική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

17.	Α΄ Ἀρρένων	Θεσ/νίκης	Σιδέρης Ἀπόστολος	Γ/ρχης
18.	Ε΄ Ἀρρένων	»	Ἀγιάνογλου Θεόδωρος	»
19.	Η΄ Ἀρρένων	»	Δρεπανίδης Εὐγένιος	»
20.	Θ΄ Ἀρρένων	»	Σακελλαρίου Δημήτριος	»
21.	Β΄ Ὑηλέων	»	Καραγεωργίου Ἀλίκη	»
22.	Ζ΄ Ὑηλέων	»	Στυλοπούλου Αἰκατερίνη	»
23.	Θ΄ Ὑηλέων	»	Βουτυρά Ἀθηνά	»
24.	ΙΒ΄ Ὑηλέων	»	Δεβετζή Ἀφροδίτη	»
25.	Βασιλικῶν		Κατερινάκη Ἐριφύλη	»
26.	Ἐπανωμῆς		Παπαδάκης Ἀναστάσιος	»
27.	Α΄ Καλαμαριάς Μικτόν		Ἰωαννίδου Πανδώρα	»
28.	Β΄ Καλαμαριάς Μικτόν		Παπαδημητρίου Βασίλειος	»
29.	Ν. Μηχανιώνας		Ζημάρη Παγώνα	»
30.	Τριλόφου		Μαργίδης Πέτρος	»
31.	Φοίνικος		Δούκα Ἀσπασία	»
32.	Δέλλιου (ιδιωτικό)		Ἀναγνωστούδη Εὐφροσύνη	Α/θμιος
33.	«Λύκειο»	»	Τζιόλας Νικόλαος	Γ/ρχης
34.	«Σχολή Κων- σταντινίδη»	»	Μπαλτάς Σωτήριος	»
35.	«Τρεῖς Ἱεράρχες»	»	Ἀλεξάκης Χρήστος	Καθηγ.
36.	«Ἐλληνικό Κολλέγιο»	»	Σαχπεκίδης Ρόδιος	Γ/ρχης

Γερμανική Σχολή (ιδιωτικό)	Ζαχαρόπουλος Νικόλαος	Λ/ρχης
Έλληνογαλλ. Σχολή		
«Καλαμάρι»	Καρεκλάς Έμμανουήλ	Γ/ρχης

Γ' Εκπαιδευτική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

37. Γ' Ἀρρένων	Θεσ/νίκης	Παπαδόπουλος Θεόδωρος	Γ/ρχης
38. Δ' Ἀρρένων	»	Ζαλίδου-Γιαννακού Εὐθυμία	»
39. Ζ' Ἀρρένων	»	Παπαϊωάννου-Σγούρας Δήμος	»
40. ΙΓ' Ἀρρένων	»	Γκατζᾶ Ἀγγελική	»
41. Ι' Θηλέων	»	Ποριᾶ Ἀργυρώ	»
42. ΙΑ' Θηλέων	»	Ἀνδρέου Σωτηρία	»
43. Α' Ἐσπερινόν	»	Παπαδόπουλος Ἀνέστης	»
44. Γεφύρας Μικτόν		Χριστοδούλου Ἀδαμάντιος	»
45. Νέας Μεσημβρίας		Χατζηγιαννάκης Λάσκαρης	»
46. Πολίχνης		Δημητρακόπουλος Παναγιώτης	»
47. Προχώματος		Ὁμπέση Ἀναστασία	»
48. Συκεῶν Μικτόν		Καλούδης Ἰωακείμ	»
49. Κλεοπ. Θερμοῦ (ιδιωτικό)		Ζηκουριδῆς Ἀριστοτέλης	Β.Γ/ρχης

Δ' Εκπαιδευτική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

50. ΙΒ' Ἀρρένων Θεσ/νίκης		Συρόπουλος Ἀθανάσιος	Γ/ρχης
51. Ἀσβεστοχωρίου Μικτόν		Παπαδοπούλου Μερσίνη	»
52. Τοῦμπας Ἀρρένων		Παπαδόπουλος Δημήτριος	»
53. » Θηλέων		Κισσοπούλου Εὐτυχία	»
54. Τριανδρίας Μικτόν		Λακάκη Βασιλική	»
55. Χαριλάου Ἀρρένων		Σπανόπουλος Θωμάς	»
56. » Θηλέων		Ρούση-Κιδώνα Μαίρη	»
57. Δελασάλ (ιδιωτικό)		Παπαδόπουλος Εὐάγγελος	Γ/ρχης
58. «Ἀνατόλια»			
Ἀρρένων	»	Νικολάου Μιχαήλ	Β.Γ/ρχης
59. «Ἀνατόλια»			
Θηλέων	»	Σγουροῦ Ἑλένη	Γ/ρχης
60. Τά «Δημήτρια»	»	Καραλιόλιος Παναγιώτης	Β.Γ/ρχης

Ε' Εκπαιδευτική Περιφέρεια Θεσσαλονίκης

61. ΣΤ' Ἀρρένων Θεσ/νίκης		Γεράκης Θεόδωρος	Γ/ρχης
62. ΙΑ' Ἀρρένων	»	Γιφλῆς Δημήτριος	Α/θμιος
63. Δ' Θηλέων	»	Ἰγνατιάδου Ἀρετή	Γ/ρχης
64. Ἀγίου Ἀθανασίου		Παπαδόπουλος Παναγιώτης	»
65. Ἀμπελοκήπων Ἀρρένων		Κουτλιάνης Ἐμμανουήλ	»
66. Διαβατῶν		Παπαγεωργίου Μαρία	Γ/ρχης
67. Δρυμοῦ		Παναγιωτίδου Ἑλένη	Β.Γ/ρχης
68. Εὐόσμου Μικτόν		Πύρρος Ἰωάννης	Γ/ρχης
69. Λαγκαδά		Οὐζούνη-Εὐτέρπη	»
70. Ὁραιοκάστρου		Ντουπτζόγλου Δημήτριος	»
71. Σταυρουπόλεως Θηλέων		Γαλάνη Μαρία	»
72. Γκρουζούδη (ιδιωτικό)		Κεσόπουλος Ἀριστείδης	Α/θμιος
73. Γ. Θερμοῦ	»	Σαουρίδου Κυριακή	»
74. Εὐ. Καραμάνογλου	»	Τσέτση Ἐλευθερία	Καθηγ.

4. ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

γιά τήν πειραματική εφαρμογή του
σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού
στό Γυμνάσιο

(Με τή συνεργασία του ΟΑΕΔ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΡΤΙΟΣ 1978

Ἀγαπητοί συνάδελφοι,

Εἶναι αἶτημα κάθε ἐποχῆς οἱ ἐμπειρότεροι νά παραστέκονται τοὺς νέους στήν κρίσιμη γι' αὐτοὺς φάση γιά ἐκλογή πορείας ζωῆς. Ὅμως τό αἶτημα αὐτό γίνεται περισσότερο ἐπιτακτικό στήν ἐποχή μας, ἐπειδή χαρακτηρίζεται ἀπό ραγδαῖες κοινωνικές καί οἰκονομικές ἐξελίξεις, ἀπό αὐξημένες ἀπαιτήσεις διαβίωσης καί ἐπιπλέον ἀπό ἓνα πλῆθος ἐπαγγελμάτων ἀλλά καί ἀπό κατακλυσμό πληροφορήσεως γιά τό καθένα, ὅχι πάντοτε ὑπεύθυνης. Καί ξέρουμε ὅλοι, καί σεῖς πολύ περισσότερο ἐπειδή ζεῖτε ἀπό πολύ πιό κοντά τό νέο ἄνθρωπο, πόση ἀνασφάλεια τοῦ προκαλοῦν ὅλα αὐτά καί πόσο τοῦ εἶναι ἀπαραίτητη ἡ βοήθεια ἀπό ὑπεύθυνους φορεῖς.

Ἡ Πολιτεία, γιά νά ἀνταποκριθεῖ στίς ὑποχρεώσεις της στό θέμα αὐτό, ἔχει καθιερώσει, ὅπως γνωρίζετε, στά πλαίσια τῆς πρόσφατης ἐκπαιδευτικῆς ἀλλαγῆς, μέ τό ἄρθρο 28 τοῦ νόμου 309/1976, τό θεσμό τοῦ σχολικοῦ-ἐπαγγελματικοῦ προσανατολισμοῦ στήν πρώτη βαθμίδα τῆς δευτεροβάθμιας ἐκπαιδεύσεως, τά γυμνάσια. Μέ τό θεσμό αὐτό οἱ ἀρμόδιοι σχολικοί παράγοντες ἐπιζητοῦν νά βοηθήσουν στήν ἐπαγγελματική ὀρίμανση τοῦ νέου ἀνθρώπου καί νά διευκολύνουν τήν πλήρη ἀνάπτυξη τῆς προσωπικότητάς του σέ

όλες της τής διαστάσεις, ώστε να μπορεί ο ίδιος να γνωρίζει τον εαυτό του – τις κλίσεις, τα διαφέροντα και τις ικανότητές του· παράλληλα του παρέχουν πληροφορίες για τον κόσμο των επαγγελματιών – τι απαιτούν και τι προσφέρουν· τέλος τον βοηθούν να αποφασίζει μόνος του ποιές σπουδές ή ποιό επάγγελμα του ταιριάζει να ακολουθήσει, ώστε η κρίσιμη αυτή απόφασή του να αποβεί σέ όφελος του κοινωνικού συνόλου και δικό του, επειδή διαφορετικά είναι δυνατό να γίνει πηγή απογοητεύσεως και δυστυχίας.

Ο θεσμός του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού θα εφαρμοσθεί πειραματικά, μέ περιορισμένους στόχους, κατά τό τελευταίο δίμηνο του σχολικού έτους πού διανύουμε, στή Γ' τάξη του γυμνασίου, επειδή οί μαθητές της τάξεως αυτής βρίσκονται σέ σταυροδρόμι έκλογής τύπου σπουδών ή επαγγέλματος.

Η νεολαία των σχολείων και τό κοινωνικό σύνολο πολλά περιμένουν από τό θεσμό αυτό, για τον όποιο ή ευθύνη και ή τιμή της πρώτης εφαρμογής στον τόπο μας δίνεται σέ σās. Και τό ΚΕΜΕ, στην προσπάθειά του να βοηθήσει στή σωστή θεμελίωση του θεσμού, όργανώνει μέ τη συνεργασία του ΟΑΕΔ και του Βρετανικού Συμβουλίου τό σεμινάριο αυτό πού σās καλούμε να λάβετε μέρος.

Μέ την πίστη ότι ό εκπαιδευτικός κόσμος θα ένστερνισθεί και θα στηρίξει τό νέο θεσμό, ώστε να γίνει γόνιμος και καρποφόρος, σās άπευθύνω από μέρους και των συναδέλφων μου θερμό χαιρετισμό.

Ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ
Άλέξανδρος Σ. Καρανικόλας

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ

- | | |
|------------------------------------|---|
| 1. ΒΑΡΛΑΣ ΠΑΝΑΓ., | Οίκονομολόγος, Σύμβουλος
Έπαγγελματικού Προσανα-
τολισμού ΟΑΕΔ, Έπιμελη-
τής Άνωτάτης Βιομηχανι-
κής Σχολής Πειραιώς. |
| 2. ΖΑΝΝΗ-ΤΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ, | Master Ψυχολογίας, Τμημα-
τάρχης ΟΑΕΔ. |
| 3. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΚΟΡΝΗΛΙΑ, | Σύμβουλος Έπαγγελματικού
Προσανατολισμού ΟΑΕΔ. |
| 4. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑΣ ΑΛΕΞ., | Πρόεδρος του ΚΕΜΕ. |

- | | |
|-------------------------|---|
| 5. ΚΑΤΣΑΔΩΡΟΣ ΠΑΝΑΓ., | Έπαγγελματικός Σύμβουλος
ΟΑΕΔ. |
| 6. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑΚΟΣ ΑΝΑΓ., | Σύμβουλος Β' του ΚΕΜΕ. |
| 7. MILLER J.C., | Άνώτερος Συνεργάτης (Senior Fellow) του Βρετανικού
Έθνικού Ίνστιτούτου Σχολι-
κού- Έπαγγελματικού Προσανα-
τολισμού και Συμβουλευ-
τικής (NICEC). |
| 8. ΤΖΑΒΕΛΛΑ ΝΙΚΗ, | B.Sc. Ψυχολογίας, Σύμβουλος
Έπαγγελματικού προσανα-
τολισμού ΟΑΕΔ. |
| 9. ΤΖΟΛΑ ΘΕΟΔΩΡΑ, | D.E.S.S. Ψυχολογίας, καθη-
γήτρια Μ.Ε. |
| 10. WOODHEAD J., | Master Όδηγητικής. |

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΑΘΗΝΩΝ (Α' και Β')*

(Άμφιθέατρο Πολεμικού Μουσείου, Βασ. Σοφίας και Ριζάρη 2)

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 17 Μαρτίου

- ΕΝΑΡΞΗ 1. Χαιρετισμός του Υπουργού Έθνικής Παιδείας και
Θρησκευμάτων κ. ΙΩΑΝΝΗ ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ.
2. Εισήγηση του Προέδρου του ΚΕΜΕ κ. ΑΛΕΞ. ΚΑ-
ΡΑΝΙΚΟΛΑ
- 1η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: Έ αναγκαιότητα της εφαρμογής
του σχολικού-επαγγελματικού προσανατολισμού.
(Διάλειμμα 10')
- 2η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: Έ ψυχολογία των επαγγελματών.
(Διάλειμμα 20')
- 3η ΩΡΑ Εισήγηση Κας ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ: Τά επαγγέλματα και ή
κοινωνική και ψυχολογική σημασία τους.
(Διάλειμμα 10')
- 4η ΩΡΑ Εισήγηση κ. ΚΑΤΣΑΔΩΡΟΥ: Τά βασικότερα σφάλματα
και παραλείψεις στη χώρα μας κατά την έκλογή σπουδών
και επαγγέλματος από τους νέους.

ΣΑΒΒΑΤΟ 18 Μαρτίου

- 1η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: Παράγοντες που επιδρούν στην

* Όρες έργασίας: Σεμινάριο Α' από 9 π.μ. ως 1 μ.μ. Σεμινάριο Β' από 4 μ.μ. ως 8 μ.μ. Έ έναρξη
και ή πρώτη ήμέρα είναι κοινές για τά δύο τμήματα: από 9 π.μ. ως 1 μ.μ.

έκλογή σπουδών και επαγγέλματος.

(Διάλειμμα 10')

2η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: 'Ανάπτυξη ύπηρεσιών για τό
σχολικό-επαγγελματικό προσανατολισμό.

(Διάλειμμα 20')

3η ΩΡΑ Εισήγηση Κας ZANNH-ΤΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ: Τρόποι τα-
ξινομήσεως των επαγγελμάτων.

(Διάλειμμα 10')

4η ΩΡΑ Εισήγηση κ. ΒΑΡΛΑ: 'Η κατανομή του οικονομικά
ένεργου πληθυσμού της 'Ελλάδας κατά επαγγέλματα και
στοιχεία για την αγορά εργασίας.

ΔΕΥΤΕΡΑ 20 Μαρτίου

1η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: Βασικά στοιχεία του σχολικού-
επαγγελματικού προσανατολισμού.

(Διάλειμμα 10')

2η ΩΡΑ Συνέχεια εισηγήσεως κ. MILLER.

(Διάλειμμα 20')

3η ΩΡΑ Εισήγηση Κας TZABEΛΛΑ: 'Η δομή της επαγγελματι-
κής μονογραφίας και παρουσίαση αντιπροσωπευτικών
δειγμάτων.

(Διάλειμμα 10')

4η ΩΡΑ Παρουσίαση πρόσθετων αντιπροσωπευτικών δειγμάτων
επαγγελματικής μονογραφίας (Κα ZANNH-ΤΕΛΙΟ-
ΠΟΥΛΟΥ).

ΤΡΙΤΗ 21 Μαρτίου

1η ΩΡΑ Συνέχεια παρουσιάσεως αντιπροσωπευτικών δειγμάτων
επαγγελματικής μονογραφίας (κ. ΒΑΡΛΑΣ).

(Διάλειμμα 10')

2η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: Συνέχεια της εισηγήσεως για τα
βασικά στοιχεία του σχολικού-επαγγελματικού προσα-
νατολισμού.

(Διάλειμμα 20')

3η ΩΡΑ Συνέχεια εισηγήσεως κ. MILLER.

(Διάλειμμα 10')

4η ΩΡΑ Εισήγηση κ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑΚΟΥ: Ποιοί δρόμοι
ανοίγονται για τους αποφοίτους του γυμνασίου.

ΤΕΤΑΡΤΗ 22 Μαρτίου

1η ΩΡΑ Εισήγηση κ. MILLER: 'Ο συντονιστικός ρόλος του γυ-
μνασιάρχη στο σχολικό - επαγγελματικό προσανατολι-
σμό.

- (Διάλειμμα 10')
- 2η ΩΡΑ Συνέχεια εισηγήσεως κ. MILLER.
(Διάλειμμα 20')
- 3η ΩΡΑ Εισήγηση διδας ΤΖΟΛΑ: 'Οργάνωση του σχολικού-
επαγγελματικού προσανατολισμού κατά το πρώτο στάδιο
της πειραματικής εφαρμογής του στη Γ' γυμνασίου.
- 4η ΩΡΑ Συζήτηση πάνω στην οργάνωση του ΣΕΠ κατά το πρώτο
στάδιο της πειραματικής εφαρμογής του.
(Συντονιστής ο Πρόεδρος του ΚΕΜΕ κ. ΚΑΡΑΝΙΚΟ-
ΛΑΣ)

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Αμφιθέατρο Κτηνιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου)
'Ημέρες εργασίας: 27, 28, 29, 30 και 31 Μαρτίου από 9 π.μ. ως 1 μ.μ.

ΔΕΥΤΕΡΑ 27 Μαρτίου

- ΕΝΑΡΞΗ 1. Χαιρετισμός του 'Υπουργού Βορείου 'Ελ-
λάδος κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΑΡΤΗ.
2. Εισήγηση του Προέδρου του ΚΕΜΕ κ. ΑΛΕΞ. ΚΑ-
ΡΑΝΙΚΟΛΑ

Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται το πρόγραμμα του Σεμιναρίου Α'
'Αθηνών με μόνη μεταβολή: στην 3η ώρα της Δευτέρας 27 Μαρτίου
θά εισηγηθεί αντί της Κας Καλογήρου ή Κα Woodhead Jean.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	Σελίδα 5
----------------	-------------

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ

Χαιρετισμός του Υπουργού Έθνικης Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. ΙΩ. Μ. ΒΑΡΒΙΤΣΙΩΤΗ	7
Χαιρετισμός του Υπουργού Βορείου Ελλάδος κ. Ν. ΜΑΡΤΗ	9
Προσφώνηση του προέδρου του ΚΕΜΕ κ. ΑΛΕΞ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ	11

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ ΟΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

1. J. C. MILLER, 'Η εφαρμογή του σχολικού - επαγγελματικού προσανατολισμού (θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα)	18
2. J. WOODHEAD, 'Ο καθηγητής και ό σχολικός - επαγγελματικός προσανατολισμός	81
3. ΚΟΡΝ. ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ, Τά επαγγέλματα και ή κοινωνική και ψυχολογική σημασία τους	88
4. Κ. ΖΑΝΝΗ - ΤΕΛΙΟΠΟΥΛΟΥ, Ταξινόμηση επαγγελμάτων	94
5. Ν. ΤΖΑΒΕΛΛΑ, Δομή της επαγγελματικής μονογραφίας	106
6. ΑΝ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΑΚΟΥ, Ποιοί δρόμοι ανοίγονται για τούς αποφοίτους του γυμνασίου	115
7. Π. ΚΑΤΣΑΔΩΡΟΥ, Τά βασικότερα σφάλματα και παραλείψεις στη χώρα μας κατά την έκλογή σπουδών και επαγγέλματος από τούς νέους	123
8. Π. ΒΑΡΛΑ, 'Η κατανομή του οίκονομικά ένεργου πληθυσμού της 'Ελλάδας κατά επαγγέλματα και στοιχειά για την αγορά εργασίας	129
9. Θ. ΤΖΟΛΑ, 'Οργάνωση του ΣΕΠ κατά τό πρώτο στάδιο της πειραματικής εφαρμογής του στη Γ' γυμνασίου	142

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ

1. 'Ο ΣΕΠ γενικά	152
------------------------	-----

2. 'Ο ΣΕΠ και τὸ ἐκπαιδευτικὸ μας σύστημα	163
3. Ἀνακεφαλαίωση – Πλαίσιο ἐργασίας	172

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

1. Ψυχο-κοινωνικά ἐπαγγέλματα	175
2. Παραϊατρικά ἐπαγγέλματα	199
3. Ἐπαγγέλματα σχετικὰ μὲ τίς φυσικὲς ἐπιστῆμες	213
4. Ἄλλες μονογραφίες	248

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ

1. Ἡ ἐγκύκλιος ἀριθ. 551/24-2-78 τοῦ ΚΕΜΕ	261
2. Ἡ ἐγκύκλιος ἀριθ. 766/10-3-78 τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων	263
3. Τὰ ὀνόματα τῶν ἐκπαιδευτικῶν ποὺ πῆραν μέρος στὰ σεμι- νάρια	265
4. Τὸ πρόγραμμα τῶν σεμιναρίων	274

ΕΚΔΟΣΗ Α', 1979 (Ι) - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 40.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3184/1.3.1979

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: "ΚΑΒΑΝΑΣ HELLAS" ΗΛΙΑΣ ΚΑΜΠΑΝΑΣ

